

USTAWA KARNA
O ZBRODNIACH, WYSTĘPKACH
I PRZEKROCZENIACH
Z DNIA 27 MAJA 1852 R.

RAZEM Z POZNIJSZEMI DO NIEJ SIĘ ODNOŚĄCEMI USTAWAMI I ROZ
PORZĄDZENIAMI ORAZ ORZECZENIAMI TRYBUNAŁU NAJWYWSZEGO

WYDANA PRZEZ

PROF. DRA JÓZEFA ROSENBLATTA

WYDANIE TRZECIE

OPRACOWANE PRZEZ

DRA JÓZEFA REINHOLDA

CZĘŚĆ PIERWSZA: O ZBRODNIACH.

KRAKÓW
KSIĘGARNIA LEONA FROMMERA
1914.

1508

1180061186

PAd

Drukarnia Uniwersytetu Jagiellońskiego pod zarz J. Filipowskiego.

Przedmowa do trzeciego wydania.

Przy opracowywaniu trzeciego wydania uważałem za swój obowiązek postępować drogą, wskazaną przez profesora Rosenblatta w poprzednich wydaniach. Zadanie moje polegało w pierwszym rzędzie na opracowaniu i wyzyskaniu bogatej judykatury trybunału kasacyjnego z ostatnich kilkunastu lat. Przy tej sposobności pragnę zwrócić uwagę na błąd, który się zakradł zwłaszcza do wydań niemieckich ustawy karnych; jako orzeczenia, względnie jako wyciąg z orzeczeń trybunału kasacyjnego, podaje się z reguły nagłówki, umieszczone w wydaniach orzeczeń, a pochodzące od wydawców (t. j. osób prywatnych, lub generalnej prokuratury). Te nagłówki, jakkolwiek mogą się pokrywać z treścią orzeczenia, są jednak subiektywnie zabarwione i nie mogą uchodzić za wyraz opinii Najwyższego trybunału. Stąd starałem się, by nie popaść w ten błąd, oprócz podane w niniejszem wydaniu wyciągi z orzeczeń wyłącznie na tekście powodów orzeczenia. Dla łatwiejszego orientowania się uważałem za stosowne w kilku wypadkach ugrupować orzeczenia, odnoszące się do jednego paragrafu, pod odrębnymi nagłówkami; dla uzyskania obiektywnego obrazu judykatury

zmuszony byłem i sprzeczne ze sobą orzeczenia obok siebie podawać.

W tekście ustawy zaszyły zmiany, spowodowane nowelami do ustawy karnej; nadto różnica w poglądzie na autentyczność języka ustawy (ob. str. 32, uw. 3), pociągnęła za sobą konsekwentnie wprowadzenie tekstu niemieckiego ustawy. Natomiast usunąłem podawaną w poprzednich wydaniach literaturę przy poszczególnych paragrafach, a to raz, by zbyt nie powiększać rozmiarów obecnego wydania, a nadto, ponieważ, zdaniem mojem tego rodzaju notatki o literaturze przedmiotu, należą raczej do komentarza lub do podręcznika prawa karnego.

Niech mi wolno będzie i na tem miejscu wyrazić najserdeczniejsze podziękowanie WPP. profesorom Krzymuskiemu i Rosenblattowi za niejedną cenną uwagę i wskazówkę.

Kraków, w styczniu 1914.

Dr. Reinhold.

Przedmowa do drugiego wydania.

Układając wydanie pierwsze kodeksu karnego, nie sądziłem, że zajdzie potrzeba wydania drugiego. Zdawało się, że długoletnie prace nad projektem nowego kodeksu karnego zostaną przecież uwiecznione pomyslnym skutkiem. Stało się inaczej. Dziś widoki nowej ustawy karnej są słabsze niż kiedybądź. Należy się więc liczyć z tem, że sądzić się będziemy kodeksem karnym z r. 1852 jeszcze czas dłuższy. To skłoniło mnie do przystąpienia do wydania drugiego, zwłaszcza, że od czasu ogłoszenia wydania pierwszego wzbogaciła się znacznie judykatura, ogłoszono bowiem od tego czasu w urzędowym zbiorze orzeczeń Trybunału Najwyższego około 1500 nowych — dla praktyki nader ważnych judykatów, które uwzględnić i użytkować należało. Zebraniem i tłumaczeniem orzeczeń do obecnego wydania drugiego kodeksu zajął się głównie kand. adw. P. Dr. Jerzy Trammer, który w ten sposób przy niniejszem wydaniu drugim, w którem uwzględniono około 2500 orzeczeń Tryb. Najw. bardzo był pomocnym. Podziękować winienem na tem miejscu Wnemu Prof. Dr. Edmundowi Krzymuskiemu za łaskawe zwrócenie mej uwagi na niektóre błędy, jakie zakradły

się do wydania pierwszego i które poprawione zostały w wydaniu obecnem.

Uwzględniłem również w wydaniu obecnem znakomity system austr. prawa karnego Prof. Fingera i zacytowałem także nowszą literaturę dla potrzeby tych, którzyby się w pewnych kwestiach bliżej chcieli rozpatrzeć.

Kraków, w lipcu 1900 r.

Prof. Dr. Rosenblatt.

TREŚĆ.

	Str.
WSTĘP: Źródła austr. prawa karnego i literatura	1
Patent, ogłaszający ustawę karną (Art. I—IX)	8

USTAWA KARNA

o zbrodniach, występkach i przekroczeniach.

CZĘŚĆ PIERWSZA.

O zbrodniach (§ 1—232).

ROZDZIAŁ I. O zbrodniach w ogólności (§ 1—11)	19
ROZDZIAŁ II. O ukaraniu zbrodni w ogólności (§§ 11—42)	49
ROZDZIAŁ III. O okolicznościach obciążających (§§ 43—45)	88
ROZDZIAŁ IV. O okolicznościach łagodzących (§§ 46—47) .	90
ROZDZIAŁ V. O stosowaniu okoliczności obciążających i łagodzących i o wliczaniu aresztu śledczego (§§ 48—55a)	92
ROZDZIAŁ VI. O różnych rodzajach zbrodni (§§ 56 i 57) . .	99
ROZDZIAŁ VII. O zbrodniach zdrady głównej, obrazy Maje- statu, obrazy Członków Domu Cesarskiego i zakłócenia spokojności publicznej (§§ 58—67)	103
ROZDZIAŁ VIII. O buncie i rozruchu (§§ 68—75)	116
ROZDZIAŁ IX. O gwałcie publicznym (§§ 76—100)	126
ROZDZIAŁ X. O nadużyciu władzy urzędowej (§§ 101—105)	172
ROZDZIAŁ XI. O fałszowaniu publicznych papierów kredy- towych (§§ 106—117)	185

	Str.
ROZDZIAŁ XII. O fałszowaniu monety (§§ 118—121) . . .	193
ROZDZIAŁ XIII. O obrazie religii (§§ 122—124)	196
ROZDZIAŁ XIV. O zgwałceniu, shańbieniu i innych ciężkich przypadkach nierzędu (§§ 125—133)	200
ROZDZIAŁ XV. O morderstwie i zabójstwie (§§ 134—143) .	210
ROZDZIAŁ XVI. O spędzeniu płodu (§§ 144—148)	222
ROZDZIAŁ XVII. O porzuceniu dziecka (§§ 149—151) . . .	225
ROZDZIAŁ XVIII. O zbrodni ciężkiego uszkodzenia ciała snego (§§ 152—157)	227
ROZDZIAŁ XIX. O pojedynku (§§ 158—165)	239
ROZDZIAŁ XX. O podpaleniu (§§ 166—170)	244
ROZDZIAŁ XXI. O kradzieży i sprzeniewie-stwie (§§ 171—189)	250
ROZDZIAŁ XXII. O rabunku (§§ 190—196)	297
ROZDZIAŁ XXIII. O oszustwie (§§ 197—208)	301
ROZDZIAŁ XXIV. O dwużeństwie (§§ 206—208)	338
ROZDZIAŁ XXV. O oszczerstwie (§§ 209—210)	340
ROZDZIAŁ XXVI. O pomocy danej zbrodniarzom (§§ 211—222)	344
ROZDZIAŁ XXVII. O umorzeniu zbrodni i kar (§§ 223—242)	356

SPROSTOWANIE.

Uwaga na str. 17 ma brzmieć: Artykuł ten wypowiada zasadę, że ustawa karna wstecz nie działa, t. zn., że nową ustawę stosować należy do czynów dawniej popełnionych tylko o tyle, o ile nie jest surowszą.

Na str. 25 pod nagłówkiem: Zmniejszona poczytalność — ma brzmieć Umysłowa niedowartościowość (Wachholz) lub umysłowa niedowartościowość (Krzymuski) [geistige Minderwertigkeit].

WSTĘP.

Powszechny kodeks karny austriacki z dnia 27 maja 1852 roku obowiązuje we wszystkich krajach w Radzie Państwa reprezentowanych, począwszy od dnia 1 września 1852

Stanowi on główne źródło obowiązującego w Austrii materialnego prawa karnego.

Obok kodeksu zawierają jednak następujące jeszcze ustawy postanowienia treści kryminalno-prawnej:

1. Ustawa z 27 października 1862 l. 87 D. u. p., wydana w ochronie wolności osobistej;

2. Ustawa z tejże daty l. 88 D. u. p., wydana w ochronie prawa domowego;

3. Ustawa prasową z 17 grudnia 1862 l. 6 D. u. p. z roku 1863 wraz z nowelą z 15 października 1868 l. 142 D. u. p. i z 9 lipca 1894 D. u. p. l. 161;

4. Ustawa z 17 grudnia 1862 l. 8 D. u. p., wprowadzająca cały szereg nowych występków politycznych i drukowych;

5. Ustawa z 15 listopada 1867 l. 131 D. u. p. o skutkach karno-sądowego zasądzenia i o zniesieniu kajdan; — najważniejsza nowela do kodeksu karnego;

6. Ustawa z 6 kwietnia 1870 l. 42 D. u. p., wydana w ochronie tajemnicy listów i pism;

7. Ustawa z 7 kwietnia 1870 l. 43 D. u. p. o prawie koalicji i o tak zwanych znowach (*strike*).

8. Ustawa z 1 kwietnia 1872 l. 43 o wykonaniu kary więzienia w zakładach celkowych (w areszcie odosobnionym);

9. Ustawa z 10 maja 1873 l. 108 o próżniakach i włóczęgach, jakoteż o dozorze policyjnym;

10. Ustawa z 19 lipca 1877 l. 67, wydana przeciw pijaństwu, obowiązująca jedynie w Galicyi (łącznie z Krakowem) i na Bukowinie;

11. Ustawa z 28 maja 1881 l. 47 D. u. p. o nierzetelnem postępowaniu przy czynnościach kredytowych (t. zw. ustawa o lichwie), wydana w miejsce dawniejszej tylko w Galicyi obowiązującej ustawy z 19 lipca 1877 l. 66 D. u. p.;

12. Ustawa z 25 maja 1883 l. 78 D. u. p., zawierająca postanowienia przeciw udaromnieniu egzekucyi:

13. Ustawa z 24 maja 1885 l. 89 o oddaniu do zakładów pracy przymusowej próżniaków, włóczęgów, żebraków i t. d., zmieniająca i uzupełniająca ustawę powyżej pod. l. 9 podaną;

14. Ustawa z 24 maja 1885 l. 90 o urządzeniu zakładów poprawczych i domu pracy przymusowej;

15. Ustawa z 27 maja 1885 l. 134 D. u. p., zawierająca postanowienia przeciw używaniu materji eksplodujących — (dynamitu).

16. Ustawa z 30 marca 1888 l. 41 D. u. p. o zabezpieczeniu kabli (telegrafów) podmorskich;

17. Ustawa z 26 grudnia 1893 D. u. p. l. 193 o uregulowaniu koncesyonowanych przemysłów budowlanych (uzupełnienie do §§ 380—384 i do § 385);

18. Ustawa z 16 stycznia 1896 l. 89 D. u. p., zawierająca postanowienia karne przeciw fałszowaniu artykułów żywności;

19. Ustawa z 21 stycznia 1897 l. 27 D. u. p., zawierająca postanowienia karne, odnośne do trudniących się sprawami wychodźstwa;

20. Ustawa aptekarska z 18 grudnia 1906 D. u. p. l. 5 ex 1907 (znosi §§ 345—353);

21. Ustawa z 9 kwietnia 1910 D. u. p. l. 73 o wysokości kwot, mających wpływ na prawno karną ocenę czynu (lex Ofner);

22. Ustawa z 7 czerwca 1912 D. u. p. l. 118 o aparatach powielających (znosi § 327);

23. Ustawa z 20 lipca 1912 D. u. p. l. 141 o wliczaniu aresztu śledczego; uzupełnienie tej ustawy stanowi nowela do procedury karnej z 11 lipca 1913 D. u. p. l. 143.

Obok powyższych ustaw wyłącznie lub przeważnie kryminalnych, zawierają jeszcze niektóre przepisy treści kryminalnej ustawy następujące:

24. Patent o występkach przeciw środkom zarządzonym dla odwrócenia powietrza morowego z 21 maja 1805 l. 731 z. u. s. i do tegoż samego przedmiotu odnoszący się regul. z 13/12 1851 l. 41 D. u. p. ex 1852 przeciw zawleczeniu powietrza morowego lub żółtej febrzy morzem;

25. Patent z 19 października 1848 l. 992 z. u. s. o ochronie własności literackiej i artystycznej;

26. Patent z 24 października 1852 l. 223 D. u. p. o noszeniu broni bez zezwolenia władzy;

27. Ustawa o odpowiedzialności ministrów z 25 lipca 1867 l. 101 D. u. p.;

28. Dwie ustawy z 15 listopada 1867 l. 134 i 135 D. u. p. o prawie stowarzyszenia się i o prawie odbywania zgromadzeń;

29. Ustawa z 25 maja 1868, normująca stosunki wyznaniowe między obywatelami państwa (art. 7).

30. Ustawa z 5 maja 1869 l. 66 D. u. p. o suspensyi ustaw zasadniczych;

31. Ustawa o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych z 9 kwietnia 1873 l. 70 D. u. p.;

32. Ustawa z 17 czerwca 1883 l. 117 D. u. p. o inspektorach przemysłowych (§ 16).

33. Ustawa z 11 kwietnia 1889 l. 41 D. u. p. o służbie wojskowej i ustawa z 28 czerwca 1890 l. 137 D. u. p. o karaniu za nieposłuszeństwo rozkazowi powołującemu do wojska;

34. Ustawa z 6 stycznia 1890 l. 19 i nowela do niej z 30 lipca 1895 l. 108 D. u. p. o ochronie znaków towarowych (marek), tudzież nowela z 17 marca 1913 l. 65 D. u. p.;

35. Ustawa z 26 grudnia 1895 l. 197 D. u. p. o prawie autorskiem na dziełach literatury, sztuki i fotografii;

36. Ustawa z 25 października 1896 l. 220 D. u. p. o nowych podatkach osobistych;

37. Ustawa z 11 stycznia 1897 l. 30 D. u. p. o ochronie wynalazków (patentów);

38. Ustawa z 25 października 1901 D. u. p. l. 26 ex 1902 o handlu masłem, serem, smalcem i ich surogatami;

39. Ustawa z 4 stycznia 1903 D. u. p. l. 10, dotycząca organizacyi giełd i zabraniająca handlu terminowego zbożem;

40. Ustawa z 6 marca 1906 D. u. p. l. 58 o stowarzyszeniach z ograniczoną poręką;

41. Ustawa z 26 stycznia 1907 D. u. p. l. 18 o ochronie wolności wyborów i zgromadzeń;

42. Ustawa z 12 kwietnia 1907 D. u. p. l. 210 o handlu winem, moszczem winnym i zacierem winnym;

43. Ustawy o zaraźliwych chorobach zwierzęcych w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 1910:

a) ustawa powszechna o zaraźliwych chorobach zwierząt z 6 sierpnia 1909 D. u. p. l. 177,

b) ustawa o księgosuszu z 20 lutego 1880 D. u. p. l. 37, zmieniona ustawą z 6 sierpnia 1909 D. u. p. l. 180,

c) ustawa o zarazie płucnej rogaczny z dnia 17 sierpnia 1892 D. u. p. l. 142, zmieniona ustawą z 6 sierpnia 1909 D. u. p. l. 182,

d) ustawa o dezynfekcyi z dnia 20 lutego 1880 D. u. p. l. 37, zmieniona ustawą z dnia 6 sierpnia 1909 D. u. p. l. 184;

44. Ustawa z 14 kwietnia 1913 D. u. p. l. 67 o zapobieganiu i zwalczaniu chorób przenośnych.

45. Ustawa z 5 lipca 1912 D. u. p. l. 128 o wprowadzeniu nowej ustawy wojskowej. W końcu:

46. Umowy z państwami zaprzyjaźnionymi w przedmiocie wzajemnego wydania zbrodniarzy zawarte, przytoczone przy § 41 kodeksu.

Dla c. k. armii obowiązuje kodeks karny wojskowy z dnia 15 stycznia 1855 l. 19 d. u. p.

O przestępstwach defraudacyjnych (przeciw dochodom skarbu państwowego) stanowi ustawa z 11 lipca 1835 (*Strafgesetz über Gefällsübertretungen*) dotąd obowiązująca.

Literatura austr. prawa karnego.

Na uwagę zasługują:

Janka: *Das österr. Strafrecht*, — 1 wydanie 1884, czwarte wydanie, opracowane przez Kallinę, 1902.

Heye: *Des österreichischen Strafgesetzes allgemeiner Teil*. Wiedeń 1855, komentarz doprowadzony tylko do § 75 kod.

Herbst: *Handbuch des österr. Strafrechtes*. Wiedeń. 1882 i 1883 (wyd. 7).

Frühwald: *Handbuch*. Wiedeń 1867 (wyd. 4).

Finger: *Das österr. Strafrecht*, (1 wyd. 1894/1895, dwa tomy, 2 wyd. t. II, 1910. 3 wyd. t. I, 1912).

Lammach: *Grundriss des österr. Strafrechtes*, 1899 (4 wyd. 1911).

Krzymuski: *Wykład prawa karnego z uwzględnieniem ustaw austr.* Kraków. 1885, dwa tomy; 3 wyd. 1911.

Stooss: *Lehrbuch des österr. Strafrechtes*, 1 wyd. 1910, 2 wyd. 1912/1913.

Zbiory orzeczeń Sądu Najwyższego ważniejsze są:

1. Dawniejszy wydawany pod redakcją Glasera: *Sammlung strafr. Entscheidungen des k. k. Obersten Gerichts- und Cassationshofes*. Wiedeń 1873, 3 tomy.

2. Nowszy wydawany przez redakcję wiedeńskiej *Gerichtszeitung*, (Księgarnię Manza): *Plenarbeschlüsse und Entscheidungen des k. k. Cassationshofes*. Wiedeń, 18 tomów, 1876—1899, zawierających orzeczenia Nr. 1 do 2393,

oraz nowa serya tego samego wydawnictwa (Neue Folge) (dotąd tomów 13 od Nru 2269 do 3943).

3. *Oesterreichische Rechtsprechung in Strafsachen*. Orzeczenia wydawane przez redakcyę »*Österreichische Zeitschrift für Strafrecht*« (Löffler) od r. 1910 we Wiedniu; dotąd 3 tomy.

Nadto orzeczenia Sądu Najwyższego ogłasza *Verordnungsblatt des k. k. Justizministeriums*, wydawane przez minist. sprawiedl. począwszy od 1 stycznia 1885.

Z czasopism austr. zamieszczających także rozprawy z dziedziny prawa karnego, zasługują na wzmiankę: *Gerichtszeitung*, wydawana przez księgarnię Manza pod redakcyą dawniej Dra Nowaka, obecnie Dra Schreibera we Wiedniu; Grünhuta: *Zeitschrift für öffentliches und Privatrecht des Gegenwart*, wydawane we Wiedniu; Gellera: *Centralblatt für die juristische Praxis: Gerichtshalle i Juristische Blätter*, wreszcie *Oesterreichische Zeitschrift für Strafrecht*, czasopismo założone i wydawane w Wiedniu przez Löfflera od r. 1910 i *Przegląd prawa i administracyi*, wychodzący pod redakcyą Tilla we Lwowie.

Z czasopism obcych na szczególną wzmiankę zasługuje: Liszta: *Zeitschrift für die gesammte Strafrechtswissenschaft*, Berlin; obecnie tomów 35.

W wydaniu niniejszem cytujemy orzeczenia pod 2 przytoczone, według numerów bieżących bez żadnego dodatku, orzeczenia zaś pod 3 z dodatkiem *L*.

Patent wprowadzający ustawę karną.

Cesarski patent z dnia 27 maja 1852 r. l. 117 D. u. p., którym ogłasza się nowe późniejszymi ustawami uzupełnione wydanie kodeksu karnego o zbrodniach i ciężkich przekroczeniach policyjnych z dnia 3 września 1803 z dodaniem niektórych nowych postanowień jako jedyną ustawę karną o zbrodniach, występkach dla całego państwa z wyjątkiem pogranicza wojskowego, mającą wejść w życie począwszy od dnia 1 września 1852.

My Franciszek Józef Pierwszy, z Bożej łaski Cesarz Austriacki, Król węgierski i czeski i t. d.

Chcąc tym krajom koronnym Naszego państwa, w których obowiązuje dotąd ustawa karna o zbrodniach i ciężkich przekroczeniach policyjnych z dnia 3 września 1803 roku wraz z zawartemi w późniejszych ustawach objaśnieniami, zmianami i dodatkami, nastęrczyć sposobność łatwego i pewnego poglądu na istniejące prawo

Wir Franz Joseph der Erste, von Gottes Gnaden, Kaiser von Österreich, König von Ungarn und Böhmen etc. etc.

Um denjenigen Kronländern Unseres Reiches, in welchen bisher das Strafgesetz über Verbrechen und schwere Polizeiübertretungen vom 3 September 1803 mit den durch spätere Gesetze hinzugekommenen Erläuterungen, Abänderungen und Zusätzen in

karne: wszystkim zaś innym krajom koronnym, w których co do prawa karnego po części wątpliwe tylko istnieją zwyczaje prawne i niedokładne ustawy i w których dla obrony tak praw publicznych jak prywatnych, pod wielu względami potrzebnymi się okazują nowe normy karne, użyzyć dobrodziejstwa zupełnej obrony prawa, jakoteż pewnego i stałego prawa karnego, poleciliśmy sporządzić nowe wydanie powyższego kodeksu karnego z dnia 3 września 1803 roku z zamieszczeniem zmian wprowadzonych przez późniejsze ustawy i dodaniem niektórych nowych postanowień.

Ponieważ już w zasadach, dla organicznego ustawodawstwa państwowego Naszemi uchwałami z dnia 31 grudnia 1851 r. ustanowionych, zarządziliśmy, ażeby ustawa karna w całym obrębie państwa w wykonanie weszła, przeto, po wysłuchaniu Naszych ministrów i po

Wirksamkeit steht, eine leichte und zuverlässige Übersicht des bestehenden Strafrechtes; allen übrigen Kronländern aber, wo hinsichtlich des Strafrechtes teilweise nur schwankende Rechtsgewohnheiten und unbestimmte Gesetze bestehen, und wo zum Schutze der öffentlichen, sowie der Privatrechte in vielen Beziehungen neue Strafnormen erforderlich sind, die Wohltat eines umfassenden Schutzes durch das Gesetz, sowie eines festen und gesicherten Strafrechtes zuzuwenden, haben Wir von dem obigen Strafgesetzbuche vom 3 September 1803, mit Einschaltung der durch spätere Gesetze verfügten Abänderungen, und mit Aufnahme mehrerer neuen Bestimmungen, eine neue Ausgabe veranstalten lassen.

Nachdem Wir bereits in den mit Unseren Beschlüssen vom 31 Dezember 1851 festgesetzten Grundsätzen für die organische Gesetzgebung des Reiches verfügt haben, dass das Strafgesetz für den ganzen Umfang des Reiches in Wirksamkeit gesetzt werde,

zasiągnięciu zdania Naszej Rady państwa, rozporządzamy, co następuje :

Artykuł I. Począwszy od dnia 1 września 1852 r., tak w krajach koronnych, w których obowiązywała dotąd księga ustaw karnych z dnia 3 września 1803 r., jak i w królestwach: Węgier, Krocacy, Sławonii z Po-brzeżem kroackiem, w Wielkiem Księstwie Siedmiogrodzkiem, w województwie Serbskiem i w banacie Temeskim, tudzież w Wielkiem Księstwie Krakowskiem, w życie wejść ma następująca ustawa karna o zbrodniach, występkach i przekroczeniach, jako wyłączny przepis, według którego wymienione w niej czyny karane być winny, zaczem wszelkie ustawy, rozporządzenia i zwyczaje, które odnośnie do przedmiotów niniejszej ustawy karnej w jakiejbądź części państwa Naszego dotąd istniały, z wyłączeniem jedynie ustaw karnych dla c. k. wojska i Po-

so verordnen Wir, nach Einvernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsrates, wie folgt:

Art. I. Vom 1 September 1852 angefangen, hat sowohl in jenen Kronländern, in welchen bisher das Strafgesetzbuch vom 3 September 1803 in Rechtskraft stand, als auch in den Königreichen Ungarn, Kroatien, Slavonien mit dem kroatischen Küstenlande, dem Grossfürstentume Siebenbürgen, der Woiwodtschaft Serbien, dem Temeser Banate und dem Grossherzogtume Krakau das nachfolgende Strafgesetz über Verbrechen, Vergehen und Übertretungen als alleinige Vorschrift für die Bestrafung der darin bezeichneten Handlungen in Wirksamkeit zu treten, und es werden hiemit alle Gesetze, Verordnungen und Gewohnheiten, welche in irgend einem Teile Unseres Reiches in Beziehung auf die Gegenstände dieses Strafgesetzes bisher bestanden haben, mit alleiniger Ausnahme der für das k. k. Militär und für die Militärgrenzgebiete bestehenden

granicza wojskowego, oddzielnie istniejących, z dniem powyższym moc obowiązującą tracą.

1. Na mocy ces. dyplomu październikowego z 22/10 1860 r.) niniejsza ustawa karna utraciła moc obowiązującą w Węgrzech, gdzie obowiązuje obecnie powszechny kodeks karny węgierski o zbrodniach i występkach (art. ustawy V. z r. 1878).

W Krocacy i Sławonii obowiązuje dotąd kodeks karny austr.

2. Członkowie Rady państwa z powodu głosowań w wykonywaniu swego powołania nie mogą być nigdy pociągani do odpowiedzialności, z powodu oświadczeń zaś tylko przez Izbę, do której należą, mogą być pociągani (§ 16 ustawy zas. z 21 grudnia 1867 l. 141 D. u. p.).

Ten sam przywilej służy członkom delegacji przez Radę państwa wybranym (§ 23 ust. z 21 grudnia 1867 l. 145 D. u. p.), członkom komisji kontrol. długów państwa (§ 13 ust. z 10 czerwca 1868 l. 53 i § 98 ust. z 10 czerwca 1868 l. 54 D. u. p.); wreszcie członkom Sejmów krajowych (Art. I ust. z 3 października 1861 l. 98 D. u. p.).

Przez »sessyę«, podczas której trwania członkowie Rady państwa i Sejmów krajowych nie mogą być ścigani bez przyzwolenia Izby, rozumieć należy czas od zarządzonego przez monarchę otwarcia do zamknięcia sessyi (O. z 14 grudnia 1883 l. 10.272 Nr. 602); sessya nie kończy się z odroczeniem, lecz dopiero z chwilą zamknięcia (»Schliesung«) Rady państwa lub Sejmu (O. plen. z 25 listopada 1886 l. 12. 192 Nr. 992).

3. Ostatnie zdanie artykułu I nie znajduje zastosowania do dekretu nadw. kanc. z 14 lutego 1840, l. 1320 (zbiór ustaw nr. 410), który stanowi autentyczną interpretację ustawy karnej skarbowej i powszechnej ustawy karnej; stąd zeznanie świadka przed władzą obsadzoną po myśli § 656 u. k. skarbowej należy uważać za zeznanie złożone przed sądem po myśli § 199 lit. a u. k. (O. z 30 maja 1902, l. 13.870, Nr. 2743).

besonderen Strafgesetze, von eben jenem Tage angefangen, ausser Geltung gesetzt.

Artykuł II. Z tymże właśnie dniem w zastosowanie wejdzie niniejsza ustawa karna także i co do tych czynów karygodnych, w niej za zbrodnie, występki lub przekroczenia uznanych, które przez pisma drukowe popełnione zostały. Oprócz tego winny sądy karne, przy osądzeniu czynów karygodnych, przez pisma drukowe popełnionych, a sądom do osądzenia przekazanych, zachować postanowienia przez nas w ustawie drukowej wydane.

Począwszy przeto od dnia wyż rzeczzonego czyny karygodne treścią pism drukowych popełnione, nie będą już więcej za osobne występki drukowe uważane, a razem w tych krajach koronnych, w których dotychczas obowiązywała ustawa drukowa pod dniem 13 marca 1849 r. przeciw nadużyciu druku wydana, uchyla się natychmiast wszelkie do tego przedmiotu odnoszące się postanowienia karne tejże ustawy.

Art. II. Von eben diesem Tage angefangen, hat das gegenwärtige Strafgesetz in Beziehung auf die darin als Verbrechen, Vergehen oder Übertretungen erklärten strafbaren Handlungen auch dann zur Richtschnur zu dienen, wenn dieselben durch Druckschriften begangen werden. Ausserdem haben die Strafgerichte bei der ihnen zugewiesenen Beurteilung von strafbaren Handlungen, welche durch Druckschriften begangen werden, die Bestimmungen der von Uns erlassenen Pressordnungen zu beobachten. Vom obgen Tage angefangen sind daher die durch den Inhalt von Druckschriften begangenen strafbaren Handlungen nicht mehr als besondere Pressvergehen zu behandeln, und es haben sofort in denjenigen Kronländern, in welchen bisher das Gesetz gegen den Missbrauch der Presse vom 13 März 1849 in Geltung stand, alle hieauf Bezug nehmenden Strafbestimmungen desselben ausser Wirksamkeit zu treten.

Gdziekolwiek niniejsza ustawa karna używa wyrazu »pisma drukowe« lub »dzieła drukowe«, rozumieć przez to należy nietylko utwory drukarskie, lecz wszelkie przez odcisk kamienio- metalo- lub drzeworytu, przez odbijanie, odformowanie lub jakimibądź środkami mechanicznymi lub chemicznymi powielone utwory ducha i sztuki plastycznej (dzieła literackie i artystyczne).

Obecnie rzecz tę urządza ustawa drukowa z 17 grudnia 1862 r.

Podpadają tu także powielenia przez t. zw. szablony, przez kamieniodruki i drogą fotografii (O. plen. z 14 marca 1883 l. 14.023, z 14 listop. 1885 l. 10556 Nr. 845 i z 30 kwietnia 1901, l. 5332 Nr. 2603). Tak samo i powielenia hektografowane (O. plen. z 1877 l. 4941 Nr. 1076). Wartość wewnętrzna utworu jest obojętną; jeśli tylko utwór wyraża zrozumiałe pewną myśl (O. plen. z 14 marca 1883 l. 14.023 Nr. 520).

Artykuł III. (Uchylony został już dawniejszą ustawą o postępowaniu karnem z 29 lipca 1853 l. 151 D. u. p.).

Artykuł IV. Stosownie do niniejszej ustawy karnej, od dnia, w którym ona obowiązywać zacznie, to tylko za zbrodnię, występek lub przekroczenie może być uważanem i jako takie ukaranem, co niniejsza ustawa wyraźnie za zbrodnię, występek, lub przekroczenie uznaje.

Wo sich das gegenwärtige Strafgesetz des Ausdruckes »Druckschriften« oder »Druckwerke« bedient, sind darunter nicht bloss Erzeugnisse der Presse, sondern auch alle durch Stein, Metall- oder Holzdruck, Prägung, Abformung oder durch was immer für mechanische oder chemische Mittel vervielfaltigte Erzeugnisse des Geistes und der bildesten Kunst (literarische und artistische Werke) zu verstehen.

Art. IV. Nach Massgabe dieses Strafgesetzes kann vom Tage seiner Wirksamkeit angefangen, nur dasjenige als Verbrechen, Vergehen oder Übertretung behandelt und bestraft werden, was in

1. Artykuł ten wypowiada zasadę: *nullum crimen sine lege*, i wyklucza analogię przestępstwa. — Por. O. z 3 lutego 1880, l. 13612 Nr. 227 i z 26 czerwca 1880 l. 4876 Nr. 263, tudzież o plen. z 13 marca 1900, l. 3537 Nr. 2457 (odnośnie do § 339 u. k.), o. plen. z 19 kwietnia 1900, l. 5165, Nr. 2463 (odnośnie do § 320 lit. f u. k.). Art. IV zabrania rozszerzającej interpretacji. O. z 4 kwietnia 1903, l. 9706, Nr. 2833 (odnośnie do § 105 u. k.); o. plen. z 20 czerwca 1906, l. 9651, Nr. 3196 (odnośnie do §§ 2 i 3 ustawy z 7 kwietnia 1870 D. u. p. Nr. 43).

2. Patent z 7 sierpnia 1850 l. 325 D. u. p. stanowi w § 36, co następuje: jeżeli minister sprawiedliwości poweźmie wiadomość o niewłaściwym stosowaniu ustawy, może zażądać, aby Sąd najwyższy na umyślnie ku temu zwołanem posiedzeniu plenarnem sporną kwestyę prawną rozstrzygnął, a rozstrzygnięcie to służyć ma Sądom niższym za objaśnienie.

3. Według § 33 procedury karnej może obecnie minister sprawiedliwości polecić prokuratorowi jeneralnemu wniesienie zażalenia nieważności w obronie ustawy. Por. §§ 33 i 292 proc. kar.

Artykuł V. Co do innych przekroczeń ustawy, do których się nie odnoszą ani obecna ustawa karna, ani też wyżej (Art. II) wzmiankowane szczególne ustawy, postępowanie i ukaranie onychże według istniejących pod tym względem przepisów, zostawia się przeznaczonym do tego władzom.

1. Według § 35 kod. k. podlegają w razie zbiegu przekroczeń ze zbrodniami lub występkami orzecznictwu sądów karnych tylko te przekroczenia, które albo w samejże ustawie karnej za przekro-
~~~~~  
demselben ausdrücklich als Verbrechen, Vergehen oder Übertretung erklärt wird.

Art. V. Die Behandlung und Bestrafung anderer Gesetzesübertretungen, worauf weder das gegenwärtige Strafgesetzbuch, noch die oben (Art. II) erwähnten besonderndn Strafgesetze Beziehung haben, bleibt den dazu bestimmten Behörden nach den darüber bestehenden Vorschriften überlassen.

czenia są uznane, albo przynajmniej nie są wyraźnie przekazane do osądzenia władzy innej (Rozp. Ministr. Spraw. z 24 stycznia 1855 l. 25323 i z 16 sierpnia 1855 l. 16537). Por. O. z 4 lipca 1902, l. 1932, Nr. 2748.

2. Rzecz o przekroczeniach policyjnych i ich ukarania urządzają rozporządzenia ces. z 20 kwietnia 1854 l. 96 D. u. p., tudzież rozporz. minist. z 30 września 1857 l. 198 D. u. p.

3. Według rozp. min. z dnia 4 lipca 1860 l. 173 D. u. p. ulegają jedynie karom dyscyplinarnym w rozporządzeniu tem (§ 4) ustanowionym wszelkie przez więźniów w samoistnych zakładach karnych i domach poprawczych popełnione karygodne działania i zaniechania, których ustawa karna z 27 maja 1852 nie uznaje za zbrodnie, (a więc wszelkie występki i przekroczenia przez więźniów popełniane).

Czy jednak rozporządzenie to obowiązuje jeszcze wobec postanowień art. I i VIII ustawy wpraw. procedurę karną z dnia 23 maja 1873 jest rzeczą wątpliwą. Nie ma ono w żadnym razie zastosowania do występków i przekroczeń, popełnionych przez więźniów w domach więziennych, które przy sądach się znajdują (§ 1 rozp.).

4. Zastosowaniu kodeksu karnego wcale nie stoi na przeszkodzie ta okoliczność, że działanie oskarżonego przewidziane jest także w ustawie karnej o przestępstwach defraudacyjnych. (O. z 31 stycznia 1880 l. 10777 Nr. 236).

5. Szczególny rodzaj czynów karygodnych zawiera ustawa z 25 lipca 1867 l. 101 D. u. p. o odpowiedzialności ministrów z tytułu swego urzędowania.

**Artykuł VI.** Podobnież pozostają tymczasowo w mocy ustawy karne, jakie przeciw lichwie w różnych krajach koronnych istnieją. Lichwa ma być uważaną za występki i dochodzona przez te władze, którym przekazano postępowanie z powodu występków, a to podług przepisów prawnych o postępowaniu w tej mierze istniejących.

Wszystkie tu wspomniane postanowienia karne o lichwie zniosła ustawa z 14 czerwca 1868 l. 62 D. u. p.

Środki zaradcze przeciwko nieuczciwemu postępowaniu przy umowach kredytowych podają obecnie ustawa przeciw lichwie, wydana dla Galicyi i Bukowiny z 10 lipca 1877 l. 66 D. u. p. i powszechna ustawa przeciw lichwie z 28 maja 1881 l. 47 D. u. p.

**Artykuł VII.** Wszystkie w niniejszej ustawie wspomniane sumy pieniężne, zrozumieć należy w monecie konwencyjnej w stopie 20 reńskowej, dlatego też każdą wartość, która na jakiebądź postanowienie niniejszej ustawy wpływa, według tejże stopy obliczyć należy.

Przy wszelkich od dnia 1 listopada 1858 popełnionych czynach karygodnych kwota pieniężna, od której zależy większa lub mniejsza karygodność, tudzież wszelkie grzywny w walucie austr. bez aźia wyrażone być mają (ces. rozp. z 1 sierpnia 1858 r. l. 115 D. u. p.). Banknoty liczy się na równi z wal. srebrną (rozp. min. spraw z 21 kwietnia 1851 l. 4093).

Ustawą z 2 sierpnia 1892 l. 126 D. u. p. zaprowadzono walutę koronową, której jednostką rachunkową jest korona, równająca się 50 centom wal. austr. Stosunek waluty koronowej do austr. ustala art. XVIII ustawy tejsamej daty l. 127 D. u. p.

**Artykuł VIII.** Wszystkie w ustawie tej zachodzące oznaczenia czasu według roku kalendarzowego liczyć należy.

Zob. O. przytoczone przy § 2 lit. d.

**Artykuł IX.** Obecną ustawę stosować należy także do wszystkich już rozpoczętych dochodzeń i do wszystkich przed wzmiankowanym dniem popełnionych czynów

---

Art. VIII. Alle in diesem Gesetze vorkommenden Zeitbestimmungen sind nach dem Kalenderjahre zu berechnen.

Art IX. Dieses Gesetz soll auch auf bereits anhängige Untersuchungen und auf alle vor dem bezeichneten Tage begangenen

karygodnych o tyle, o ileby według ustawy obecnej nie uległy surowszemu postępowaniu, aniżeli według ustawy dawniejszej.

Artykuł ten wypowiada zasadę, że ustawa karna wstecz nie działa, jednakowoż stosowaną będzie do czynów dawniej popełnionych, o ile jest łagodniejszą.

~~~~~

strafbaren Handlungen nur insoferne Anwendung finden, als dieselben durch das gegenwärtige Strafgesetz keiner strengeren Behandlung als nach dem früher bestandenen Rechte unterliegen.

USTAWA KARNA

o zbrodniach, występkach i przekroczeniach.

CZĘŚĆ PIERWSZA.

O zbrodniach.

ROZDZIAŁ I.

O zbrodniach w ogólności.

Zły zamiar (böser Vorsatz).

§ 1. Do zbrodni potrzeba złego zamiaru. Zły zamiar zaś nie tylko wtenczas będzie poczytanym, gdy złe, które ze zbrodnią się łączy, przed czynności przedsięwzięciem lub zaniechaniem, albo przy niem wprost zamyślono i postanowiono, lecz także i wtenczas, gdy w innym złym zamiśle coś takiego przedsięwzięto lub opuszczono, z czego złe, które stąd powstało, pospolicie

Böser Vorsatz.

§ 1. Zu einem Verbrechen wird böser Vorsatz erfordert. Böser Vorsatz aber fällt nicht nur dann zur Schuld, wenn vor, oder bei der Unternehmung oder Unterlassung das Übel, welches mit dem Verbrechen verbunden ist, geradezu bedacht und beschlossen; sondern auch, wenn aus einer anderen bösen Absicht etwas unternommen oder unterlassen worden, woraus das Übel, welches da-

następuje, albo przynajmniej łatwo nastąpić może.

Dolus directus i indirectus.

1. W pierwszym ustępie tego § mowa jest o t. zw. zamiarze bezpośrednim (*dolus directus*); w drugim o zamiarze pośrednim (*dolus indirectus*). Por. § 134 o morderstwie a § 140 o zabójstwie, z których pierwszy wymaga zamiaru bezpośredniego, drugi — pośredniego; różnica ta bynajmniej nie kryje się z różnicą między zabiciem w uniesieniu, a zabiciem po rozwadze; można bowiem zabić *cum dolo directo* i w uniesieniu. (O. z 15 grudnia 1905, l. 17085 Nr. 3135).

2. Słowa: »z których złe popolicie wynika, lub łatwo wynikać może« stanowią przedmiotowy, a nie podmiotowy warunek przyjęcia zamiaru pośredniego. Sprawca odpowiada za wszystkie skutki, które wynikły z czynu jego jako przyczyny działającej, chociażby takowych nie mógł przewidzieć. O. z 10 listopada 1879 l. 6557 Nr. 211, z 1 października 1883 l. 7878 Nr. 966 i O. z 18 stycznia 1890 l. 10927 Nr. 1294.

3. Postanowienie § 1 o zamiarze pośrednim nie jest regułą ogólną, odnoszącą się do wszystkich zbrodni, lecz tam jedynie może być zastosowanym, gdzie ustawa wyraźnie to wypowiada (§§ 140—152 kod. k. O. z 19 maja 1884 l. 1099 Nr. 643).

4. W pytaniu głównem zadanem sędziom przysięgłym, mieści się znamię »złego zamiaru« już w słowie »winnen« w pytaniu zawartem. (O. z 27 czerwca 1878 l. 2701 Nr. 186).

Dolus superveniens.

5. Przy przestępstwach popełnionych przez objawienie myśli (*Gedankenäusserung*) postanowienie i wykonanie często w jednej następuje chwili, tak iż bardzo mało jest czasu do zastanowienia się nad donosłością wypowiedzianych słów. Wymaga się przeto do zasądzenia, aby ustalono we wyroku, że obwiniony donosłość

~~~~~  
 durch entstanden ist, gemeiniglich erfolgt, oder doch leicht erfolgen kann.

## § 2.

i skutek swych słów znał. Niewystarczającym zaś jest wypowiedzenie, że zły zamiar »leży już w samymże wyrażeniu«. (O. z 20 marca 1883 l. 3094 Nr. 528), podobnie O. z 7 marca 1893 l. 2360 Nr. 1622. Zob. także O. plen. z 16 października 1894 l. 12253 Nr. 1823 o zastosowaniu zdania *dolus inest facto*.

Kod. wymaga w § 1 zamiaru uprzedniego lub wspólnego; *dolus subsequens*, t. j. późniejszy zamiar przywłaszczony a sobie rzeczy nie nadaje poprzedzającemu zabranu rzeczy, które bez tego zamiaru nastąpiło, charakteru kradzieży. (O. plen. z 20 czerwca 1893 l. 7148 Nr. 1702).

Do istoty zbrodni z § 199 d. nie wymaga się, ażeby zamiar oszukańczy (§ 197) istniał już w chwili podrobienia lub sfalszowania dokumentu; oszustwo popełnia, kto w zamiarze oszukańczym używa falsyfikatu jako środka wprowadzenia w błąd. (O. z 8 marca 1895 l. 499 Nr. 1818).

### Dolus eventualis.

6. *Dolus eventualis* zachodzi, jeżeli sprawca skutku przestępnego uświadomił go sobie jako możliwy wynik swego działania i mimo tej świadomości przedsięwziął swe działanie, licząc się z niebezpieczeństwem, że możliwy skutek rzeczywiście nastąpi. Sprawca chce w tym wypadku i skutek przestępny sprowadzić, jeśli to nie da się ominąć; on chce tego skutku może nie bezwarunkowo, ale przecież warunkowo. Słąd *dolus eventualis* jest w swej istocie nie odmianą *dolus indirectus*, lecz wręcz odmianą *dolus directus*.

Do zbrodni morderstwa wystarcza *dolus eventualis*. (O. z 17 maja 1912. Kr. II 141/12, L. Nr. 348).

Do poczytania wyrządzonej szkody wystarcza przy kradzieży, oszustwie i innych przestępstwach majątkowych *dolus eventualis* (O. z 4 lutego 1893 l. 14853 Nr. 1644. Zły zamiar nietylko winien obejmować w zupełności karygodny skutek, ale musi mu towarzyszyć nadto świadomość wszystkich dla zaistnienia zbrodni istotnych okoliczności (O. z 28 stycznia 1887 l. 14297 Nr. 1025).

Do podmiotowej istoty czynu występku z §§ 95 i 97 ustawy z 11 stycznia 1897, D. u. p. Nr. 30 (ustawy patentowej), która pod względem prawnym kryje się z postanowieniem § 23 ustawy



z 6 stycznia 1890 D. u. p. Nr. 19 (ustawy o ochronie znaków towarowych), wystarcza także *dolus eventualis*, t. zn. wystarcza, jeżeli sprawca brał w rachubę możliwość istnienia patentu przy swem postanowieniu w ten sposób, że chciał używać nawet chronionego wynalazku; czy sprawca działał *cum dolo eventuali*, jest *quaestio facti* i zostaje stwierdzone przez sąd orzekający na podstawie faktycznych okoliczności wypadku. (O. z 5 stycznia 1903, l. 12486 Nr. 2861).

### Okoliczności wykluczające zły zamiar.

§ 2. Zaczem działania lub zaniechania nie poczyta się za zbrodnię:

a) jeżeli sprawca władania rozumem całkiem jest pozbawiony;

b) jeżeli czyn popełnił w stanie przemijającego pomieszania zmysłów (bei abwechselnder Sinnverrückung), w czasie, kiedy pomieszanie trwało; lub

c) w stanie zupełnego, bez zamiaru popełnienia zbrodni spowodowanego, pijaństwa (§§ 236 i 253) lub w stanie innego zaburzenia umysłowego (oder in einen anderen Sinnverwirrung), w którym sprawca czynu swego nie był świadom;

---

Gründe, die den bösen Vortatz ausschliessen.

§ 2. Daher wird die Handlung oder Unterlassung nicht als Verbrechen zugerechnet:

a) wen der Täter des Gebrauches der Vernunft ganz beraubt ist;

b) wenn die Tat bei abwechselnder Sinnverrückung zu der Zeit, da die Verrückung dauerte; oder

c) in einer ohne Absicht auf das Verbrechen zugezogenen vollen Berausung (§§ 236 und 523) oder einer anderen Sinnverwirrung, in welcher der Täter sich seiner Handlung nicht bewusst war, begangen worden;

d) jeżeli sprawca czternastu lat jeszcze nie skończył (§§ 237 i 269);

e) jeżeli taki zaszedł błąd, który zbrodni w uczynku poznać nie dawał;

f) jeżeli złe wyniknęło z przypadku, niedbalstwa lub niewiadomości skutków;

g) jeżeli czyn nastąpił wskutek nieodpornego przymusu lub w wykonaniu sprawiedliwej obrony koniecznej.

Sprawiedliwą zaś obronę konieczną wtedy tylko można przyjąć, jeżeli jakość osób, czasu lub miejsca, rodzaj napadu lub inne okoliczności słusznie wnosić każą, iż sprawca potrzebnej tylko użył obrony dla odparcia od siebie lub innych, bezprawnego napadu na życie, wolność lub majątek; albo też iż tylko z zatrwożenia, bojaźni lub przestachu przekroczył granicę obrony takiej. Przekroczenie to można karać

d) wenn der Täter noch das vierzehnte Jahr nicht zurückgelegt hat (§§ 237 und 269);

e) wenn ein solcher Irrtum mit unterlief, der ein Verbrechen in der Handlung nicht erkennen liess;

f) wenn das Übel aus Zufall, Nachlässigkeit oder Unwissenheit der Folgen der Handlung entstanden ist;

g) wenn die Tat durch unwiderstehlichen Zwang, oder in Ausübung gerechter Notwehr erfolgte.

Gerechte Notwehr ist aber nur dann anzunehmen, wenn sich aus der Beschaffenheit der Personen, der Zeit, des Ortes, der Art des Angriffes oder us anderen Umständen mit Grund schliessen lässt, dass sich der Täter nur der nötigen Verteidigung bedient habe, um einen rechtswidrigen Angriff auf Leben, Freiheit oder Vermögen von sich oder anderen abzuwehren; oder dass er nur aus Bestürzung, Furcht oder Schrecken die Grenzen einer solchen Verteidigung überschritten habe. Eine solche Überschreitung kann

jako czyn karygodny, wynikający z niedbalstwa podług postanowień części drugiej niniejszej ustawy karnej (§§ 335 i 431).

#### Choroba umysłowa.

(Do lit. *a b i c*). Pod lit. *a* podpadają choroby umysłowe, które trwale pozbawiają rozumu, a więc i świadomości; pod lit. *b* podpadają stany chorobowe (umysłu) przemijające, które czasowo, ale w czasie tym w zupełności pozbawiają sprawcę świadomości działania; pod lit. *c* wreszcie podpadają stany zamącające chwilowo świadomość (Störung des Bewusstseins), jak n. p. senność i stany do niej podobne, gorączka, zamroczenia, obłądy i t. p.

Stowo »zupełnie« w § 2 lit. *a* u. k., należy rozumieć nietylko w znaczeniu »trwale«, lecz w znaczeniu obejmującym całą treść pojęcia (O. z 17 kwietnia 1905, l. 3343, Nr. 3066; por. O. Nr. 2840).

Wypadek przewidziany w § 2 lit. *b* u. k. różni się od wypadku pod lit. *a* w tym paragrafie tylko czasem trwania; w tym wypadku stan przemijającego pomieszania zmysłów musi wywołać zupełne pozbawienie przytomności (O. z 17 kwietnia 1905, l. 3343 Nr. 3066).

Tylko umysłowa choroba, która wywołała tego rodzaju zamroczenie umysłu u oskarżonego, iż nie byłby w stanie poznać, że jego działanie jest niedozwolone, może wykluczyć zły zamiar i stanowić okoliczność, wykluczającą karę po myśli § 2 lit. *a* u. k. Chorobliwe odczuwanie w dziedzinie życia płciowego (homoseksualizm), połączone nawet z zupełnym pozbawieniem władania rozumem w tej dziedzinie, nie wystarcza do uzasadnienia okoliczności, wykluczającej karę po myśli § 2 lit. *a* u. k. (O. z 1 maja 1903, l. 15320, Nr. 2840).

Przez pomieszenie zmysłów (§ 1 lit. *b* u. k.) rozumie ustawa czasowo występujące zaburzenie i wstrzymanie całego życia duchowego, całego intelektu ludzkiego, nie zaś częściowy defekt, który

~~~~~  
jedoch nach Beschaffenheit der Umstände als eine strafbare Handlung aus Fahrlässigkeit nach Massgabe der Bestimmungen des zweiten Teiles dieses Strafgesetzes geahndet werden (§§ 335 und 431).

n. p. występuje tylko w dziedzinie życia płciowego (homoseksualizm) (O. z 13 lipca 1908, Kr. I 113/8 Nr. 3458).

Do lit. c. Zob. orzeczenia przytoczone przy §§ 236 i 523, tudzież § 1 ustawy o pijaństwie z 19 lipca 1877 pomież przy § 523 podanej

Stan zupełnego pijaństwa wchodzi w rachubę po myśli § 2 lit. c tylko jako zaburzenie świadomości, a nie jako zaburzenie woli. Pijaństwo nie znosi zupełnie woli; sprawca nie rozeznaje swego działania, ale może go chcieć. (O. z 16 lutego 1907, l. 13975 Nr. 3307).

Czy pijaństwo stało się przyczyną błędu, wykluczającego odpowiedzialność karną, czy w inny sposób wpłynęło na jasny pogląd sprawcy, jest obojętną dla stosowania § 523 u. k. (O. z 11 lutego 1910, Kr. VII 84/9 Nr. 3701).

Wzburzenie umysłu, wynikłe z namiętności (z zazdrości), nie uzasadnia jeszcze stanu, wykluczającego karygodność czynu po myśli § 2 lit. c u. k (O. z 28 stycznia 1907, l. 20506, Nr. 3305).

Okoliczność, wykluczającą karę po myśli § 2 c u. k., stanowi tylko stan, usuwający świadomość; samo przyćmienie świadomości lub afekt, wywołany aktem porodu, nie wystarczają do wykluczenia karygodności czynu. (O. z 7 grudnia 1899, l. 15037 Nr. 2408).

Zmniejszona poczytalność.

Umysłowe niedowartościowanie, (t. zn. zmniejszona poczytalność) sprawcy, polegające na defekcie inteligencji, lub na defekcie poczucia moralnego lub siły woli, nie tworzy stanu, wykluczającego karę po myśli § 2 u. k., stanowi jedynie okoliczność łagodzącą po myśli § 46 lit. d u. k. (O. z 7 stycznia 1905, l. 18103 Nr. 3039).

Wiek dziecienny.

Do lit. d. Chcąc odpowiedzieć na pytanie, czy oskarżony w czasie popełnienia czynu skończył 14 rok życia, liczyć należy czas od chwili urodzenia do chwili popełnienia czynu, t. j. *a momento ad momentum*. (O. z 19 grudnia 1884 l. 11253 Nr. 697). — Por. także O. z 18 grudnia 1886 l. 9888 Nr. 1016.

Okoliczność, że osoba dorosła swą inteligencją nie dosięga stopnia rozwoju osoby czternastoletniej, nie tworzy okoliczności wykluczającej karę (O. z 30 marca 1908, Kr. I 126/8, Nr. 3575).

Błąd.

Do lit. e 1. Nieznajomość stanowczych okoliczności faktycznych pociąga za sobą ten skutek, że o ile sięga nieznajomość — działanie nie będzie poczytanem za rozmyślne.

Za podstawę oceniania winy i karygodności sprawcy przyjętym będzie ten stan faktyczny, który istniał w mniemaniu sprawcy. (O. z 23 grudnia 1879 l. 10684 Nr. 216).

2. Okoliczność faktyczna przez oskarżonego błędnie przyjęta, tylko o tyle może być uwzględnioną we wyroku, o ile to na korzyść jego wypada (O. z 15 marca 1885 l. 14471 Nr. 756).

3. Błąd w § 2 lit. e istnieje wtedy, gdy sprawcy nieznane są pewne okoliczności faktyczne tak, że skutkiem tego nie mógł znać karygodności czynu (O. z 8 stycznia 1898 l. 14163 Nr. 2158).

4. Tak zwane zbrodnie urojone (*delicta putativa*) zachodzące wtedy, jeżeli sprawca przedsięwziął działanie nie karygodne, chociaż sam był w błędnem mniemaniu, że się przestępstwa dopuszcza, nie mogą uzasadnić odpowiedzialności karnej. (O. z 5 listopada 1881 l. 5493 Nr. 379).

5. W zbrodni dwużeństwa mniemanie wypowiedziane przez kapłana ślub dającego, że małżeństwo poprzednie (w rzeczywistości tylko separowane) za rozwiązane uważać należy — może uzasadnić po stronie oskarżonych błąd nie dający poznać zbrodni w uczynku. (O. z 2 kwietnia 1881 l. 1796 Nr. 328).

6. Jeżeli uszkadzający rzecz obcą uważał się za uprawnionego do dysponowania nią tak, jakby swoją własnością (n. p. syn, domniemany spadkobierca, zarządca majątku), natenczas nie ma istoty zbrodni z § 85 kod. k. (O. z 31 październ. 1890 l. 7169 Nr. 1364). Toż samo tyczy się zbrodni podpalenia z § 166 p. (O. z 17 grudnia 1890 l. 13742 Nr. 1393).

7. Błędne mniemanie, iż właściciel rzeczy nie będzie miał nic do zarzucenia przeciw jej zabraniu, byle tylko zapłacono mu odpowiednią cenę, wyklucza zamiar kradzieży u osoby, która jest do

zapłaty gotową i środki potrzebne posiada (O. plen. z 4 czerwca 1891 l. 5513 Nr. 1445).

8. Błędne mniemanie, że na mocy obowiązku posłuszeństwa wykonać należy także prawu karnemu przeciwne rozkazy rodziców lub słuźbodawcy, nie wyklucza odpowiedzialności karnej, lecz podpada pod nieznanomość ustawy karnej z § 3 kod. (O. z 8 marca 1889 l. 14759 Nr. 1211). Rozkaz taki dany młodemu dziecku, może stanowić niepokonalny przymus z § 2 lit. *g*. (O. z 4 czerwca 1883 l. 3467 w wyd. kod. *Cramera nota* 35 ad § 2).

9. Błąd co do osoby (*error in corpore*) zachodzący wtedy, jeżeli sprawca uszkodził ciężko osobę A. biorąc ją za osobę B. nie wyklucza poczytania złego zamiaru z § 1 kod. (O. z 6 marca 1888 l. 2172 Nr. 1127).

10. Urojoną obronę konieczności, t. j. przypadek, w którym działający sądzi, że go ktoś bezprawnie napada, chociaż w rzeczywistości tak nie jest — należy oceniać według § 2 lit. *e*. (O. z 9 listopada 1889 l. 8443 Nr. 1311).

11. Błędne mniemanie sprawcy, że wspólna rzecz nie jest obcą dla współwłaściciela. nie uwalnia go od winy; tylko w tym wypadku można mówić o błędzie faktycznym, jeżeli sprawca nie wiedział, że rzecz stanowi wspólną własność, lecz błędnie przyjął, że rzecz należy wyłącznie do niego. Błędne mniemanie, że wspólną własność można bezkarnie uszkodzić, nie jest też nieznanomością norm cywilnego prawa, lecz nieznanomością samej ustawy karnej (§ 3 u. k.). (O. z 1 lutego 1908, l. 16024, Nr. 3425).

Przypadek.

Do lit. *f*. Nie podpada pod okoliczność wykluczającą karę z § 2 lit. *f* ten fakt, że w zamiarze nieprzyjaznym przedsięwzięte uderzenie ugodziło napadniętego śmiertelnie jedynie dlatego, że się przypadkowo odwrócił nieszczęśliwie. (O. z 22 lutego 1892 l. 120, Nr. 1520).

Przeciążenie i zmęczenie pracą natężającą może dla funkcyjnarjusza kolei żelaznej stanowić okoliczność, wykluczającą zły zamiar po myśli § 2 lit. *f* u. k. (O. z 19 grudnia 1910, Kr. I. 289/10, L. 175).

Nieodporny przymus.

1. Wyraz »nieodporny« nie może być wzięty w ścisłym rozumieniu dosłownem. Zagrożenie uzasadnia przymus nieodporny wtedy, jeżeli wewnętrzna siła moralna, która u każdego zwyczajnego człowieka może być przypuszczoną, nie jest wystarczającą do odparcia onegoż wpływu (O. z 10 marca 1882 l. 14591 Nr. 434). Co do pojęcia »przymusu nieodpornego«, por. także O. z 7 marca 1897 l. 501 Nr. 2188.

2. Stan konieczności, wywołany przez działanie karygodne, nie wyklucza odpowiedzialności karnej. Świadek, który zeznaniem prawdy naraża się na ściganie karne z powodu działania karygodnego przez niego samego popełnionego, nie może powołać się ze skutkiem na przepis § 2 lit. *g* kod. k. (O. z 16 października 1880 l. 6658 Nr. 228; O. z 30 sierpnia 1886 l. 6057 Nr. 957 i O. z 15 października 1892 l. 9859 Nr. 1621).

Inaczej następujące orzeczenie: Sytuacja sprawcy, który zeznaje jako świadek we własnej sprawie, który zatem stoi przed alternatywą, albo zeznawać zgodnie z prawdą i w takim razie rzec się obrony, albo bronić się i oczywiście naruszyć obowiązek zeznawania prawdy, jest sytuacją, opanowaną nieodpornym przymusem, którą § 2 *g* u. k. przewiduje jako okoliczność, wykluczającą winę. (O. z 2 maja 1911. Kr. III 77/11 L. 243; por. O. z 15 marca 1911. Kr. VII 16/11 L. 215).

Ustawowe warunki stanu konieczności po myśli § 2 lit. *g* u. k. spełnia sytuacja, w której bezpośrednio zagrażające uszkodzenie dobra prawnego tylko w ten sposób da się odwrócić, że poświęca się inne dobro prawne o znacznie mniejszej wartości w stosunku do ratowanego dobra. (O. z 27 lutego 1911. Kr. VI 198/10, L. 207).

3. Nieodporny przymus jest pojęciem ściśle prawniczem; badanie tego pojęcia jest rzeczą sędziego, a nie znawcy (lekarza). (O. z 27 lutego 1901, l. 2271, Nr. 2569).

4. Karygodne działanie wywołane groźbą jest bezkarnem, jeśli groźba była połączona z obecnem inaczej, aniżeli przez toż działanie usunąć się nie dającym niebezpieczeństwem dla sprawcy, lub tegoż rodziny (por. §§ 61 i 212 kod.). O. z 8 marca 1889, l. 14759 Nr. 1211).

5. Groźba jest postanowieniem sprowadzenia dla drugiego krzywdy (czegoś złego), którą grożący bezpośrednio lub za pośrednictwem osoby innej wyrządzić jest w stanie. (O. z 1 lutego 1896, l. 14857 Nr. 1952).

6. Namiętność jako motyw zbrodni nie uzasadnia okoliczności uchylającej karygodność; afekta, które nie dochodzą do pomieszenia zmysłów przewidzianego w § 2 lit. c, ani też nie wykluczają wolnej woli po myśli § 2 lit. g, nie uzasadniają też niepoczytności (O. z 29 stycznia 1892 l. 15482 Nr. 1551).

Psychopatologiczny stan sprawcy, który nie dosięga stopnia choroby umysłowej, wykluczającej poczytalność, nie może wykluczać karygodności czynu pod kątem widzenia nieodpornego przymusu, gdyż warunkiem stosowania § 2 lit. g u. k. jest normalny stan umysłowy sprawcy. (O. z 16 stycznia 1905, l. 15648, Nr. 3031).

Nieodporny przymus po myśli § 2 lit. g u. k. mieści w sobie przypadek t. zw. *vis compulsiva*, przypadek *vis maior naturae*, tudzież sytuację, wywołaną innemi zdarzeniami, prącą nieodpornie do naruszenia ustawy (stan wyższej konieczności). Stany umysłu, które wywołały naruszenie ustawy i którym ewentualnie może przysługiwać znaczenie okoliczności z § 2 a—c u. k., wykluczających karygodność czynu, należy oczywiście wykluczyć z pojęcia nieodpornego przymusu. Nie wystarcza, by odnośne zdarzenie tylko zmuszało sprawcę do naruszenia obcego dobra prawnego, celem uratowania własnego, lecz powinno ono wytworzyć dla sprawcy sytuację, która przynajmniej zbliża się do stanu nieodporności ze względu na grożące zło. (O. z 6 października 1900, l. 10909 Nr. 2527).

7. Pojedynek nie może być usprawiedliwiony przesądami społecznymi, jakie w sferach obwinionego panują. Presya opinii i zapatrywań społecznych w tym względzie nie uzasadnia nieodpornego przymusu. (O. z 20 listopada 1891 l. 11494 Nr. 1543).

8. Fałszywe zeznanie nie staje się bezkarnem przez to, że słuchanemu w charakterze świadka ojcu rodziny, nieświadomemu prawa swego z § 463 kod., zdawało się ono być jedynym środkiem uchylecia przed karą członka rodziny, o kradzież familijną obwinionego. (O. z 1 kwietnia 1891 l. 2164 Nr. 1532).

Tak samo nie uwalnia świadka od odpowiedzialności za fałszywe zeznanie obawa doznania szkody majątkowej w razie zeznania prawdy. (O. z 27 kwietnia 1889 l. 2184 Nr. 1234).

9. Fałszywe obwinienie (§ 209 kod.) nie staje się bezkarnem przez to, że sprawca dopuszcza się onego, aby podejrzenie czynu karygodnego od siebie odwrócić. (O. z 20 czerwca 1891 l. 5011 Nr. 1440).

Obrona konieczna.

10. Bezprawności napadu nie wyklucza okoliczność, że napadnięty go wywołał. (O. z 30 kwietnia 1887 l. 3232 Nr. 1055).

11. Gwałtownego oporu przeciw wykonaniu rozporządzenia władzy, naruszającego prawa posiadania, nie można usprawiedliwić prawem obrony własnej (samopomocy), uzasadnionem w przepisie § 344 ust. cyw. (O. z 1 lutego 1889 l. 13855 Nr. 1243).

12. Okoliczność, że napadnięty wolał odeprzeć napaść, aniżeli szukać ocalenia w ucieczce, nie uchyla sama przez się obrony koniecznej, może tylko dostarczyć podstawy do ocenienia. ażali napadnięty rzeczywiście tylko koniecznej użył obrony. (O. z 21 listopada 1879 l. 9622 Nr. 212).

13. Przeciw zakończonemu już napadowi nie ma obrony koniecznej. Znieważenia z § 496 kod. nie uzasadniają obrony koniecznej. Kto przekracza granice potrzebnej obrony ze złości (»aus Zorn«), nie może powołać się na § 2 lit. *g* al. 2. Przekroczenie granic obrony koniecznej, które nie zostało wywołane zatrwożeniem, bojaźnią lub przestachem, nie uwalnia od poczytania zbrodni. (O. z 26 lutego 1887 l. 15356 Nr. 1032 i z 13 lutego 1888 l. 13136 Nr. 1124).

14. Aby można komu poczytać przekroczenie granic obrony koniecznej, do tego nie wystarcza jeszcze, że obiektywnie istnieje przekroczenie granic potrzebnej obrony, lecz musi być także stwierdzeniem, że napadnięty pomimo zatrwożenia, bojaźni i przestachu mógł być świadomym tego, że przekracza te granice. (O. z 26 lutego 1889 l. 2067 Nr. 1208).

15. Zamiar nieprzyjazny nie wyklucza bynajmniej warunków obrony koniecznej. (O. z 31 stycznia 1910, Kr. I 376/9 L. 31).

Bijatyka (poturbunek) z istoty swej z reguły wyklucza obronę konieczną. (O. z 10 października 1910. Kr. IV 163/10, L. 145).

16. Okoliczność, że obrażony powołuje się na zemstę krwawą (Blutrache), jako na motyw swego czynu, nie wystarcza na to, by zadano pytanie ewentualne po myśli § 2 lit. g. (O. z 30 czerwca 1894 l. 5650 Nr. 1799).

17. Jeżeli w drugim przypadku z § 157 al. 2 u. k. jedna z osób, które targnęły się na znieważonego, ma odpowiadać za przekroczenie granic obrony koniecznej, wówczas należy ją ukarać według § 431, a nie według § 335 u. k. (O. z 12 października 1895 l. 8683 Nr. 1917).

18. Popołnienie czynu w afekcie chociażby trwałym i wysokim, nie daje powodu do poddania sprawcy badaniu psychiatrycznemu z § 134 proc. karn.; nie jest również okolicznością wyłączającą karygodność czynu z powodu przymusu nieodpornego (O. z 21 listopada 1896 l. 11185 Nr. 2069).

19. Okoliczność, wykluczająca karygodność czynu po myśli § 490 u. k. (dowód prawdy) dorównywa w skutkach okolicznościom, wykluczającym karę po myśli § 2 u. k. i pozostaje do kwestyi winy w tym samym stosunku, co wszystkie pytania dodatkowe, dotyczące się poczytalności sprawcy po myśli § 2 u. k., które, acz same przez się już mieszczą się w ogólnem pytaniu co do winy, należy jednak w wypadku § 319 p. k. samodzielnie stawiać obok pytania głównego i których nie zdoła zastąpić pouczenie prawne (§ 325 p. k.). (O. z 10 listopada 1900, l. 12185 Nr. 2539; podobnie O. z 24 czerwca 1905, l. 6625 Nr. 3089).

Nieuzasadnione wymówki.

§ 3. Nieznajomością niniejszej ustawy o zbrodniach nikt wymówić się nie może.

1. Por. § 233. W §§ 3 i 233 wypowiedzi kodeks k. zasadę *error iuris nocet* w przeciwstawieniu do zasady, wypowiedzianej

~~~~~  
Ungegründete Entschuldigungsursachen.

Mit der Unwissenheit des gegenwärtigen Gesetzes über Verbrechen kann sich niemand entschuldigen.

w § 2 pod lit. *e*, według której *error facti* wyklucza poczucie czynu. O granicach między błędem co do prawa (§ 3 kod.), a błędem co do faktu (§ 2 lit. *e*) kod. p. O. z 3 sierpnia 1888 l. 5666 Nr. 1172.

2. Przepisy dotyczące się ogłoszenia ustaw obowiązujących, podaje ustawa z 10 czerwca 1869 l. 113 D. u. p. Wedle teje wchodzi w życie ustawy w D. u. p. ogłoszone w dniu 45 po dniu ogłoszenia teksta niemieckiego ustawy, o ile w ustawie samej nie postanowiono inaczej.

3. Tekstem autentycznym jest według § 2 teje ustawy tekst niemiecki. Wprawdzie § 1 patentu ces. z 4 marca 1849, D. u. p. Nr. 153 uznał teksty ustaw i rozporządzeń, ogłoszonych w dzienniku ustaw państwa w rozmaitych językach krajowych, za autentyczne na równi z tekstem niemieckim; atoli wedle § 2 patentu cesarskiego z 27 grudnia 1852 D. u. p. Nr. 260 od 1 stycznia 1853 za autentyczny uchodzić ma wyłącznie tekst niemiecki ustaw i rozporządzeń, drukowanych w D. u. p. Przepis ten otrzymał nową sankcję w § 2 ustawy z 10 czerwca 1869 D. u. p. Nr. 113, a rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z 19 marca 1853 D. u. p. Nr. 51 postanawia na mocy Najwyższego postanowienia z 16 marca 1853, że przepis § 2 pat. ces. z 27 grudnia 1852 ma także znajdować zastosowanie do ustaw i rozporządzeń już przedtem w D. u. p. ogłoszonych. Stąd mylnie jest mniemanie, że przepis § 2 pat. ces. z 27 grudnia 1852 D. u. p. Nr. 260 nie ma zastosowania do ustaw, ogłoszonych przed 1 stycznia 1853, a więc i do kodeksu karnego z 27 maja 1852. To mniemanie znalazło wyraz w o. z 14 grudnia 1885, l. 10541, Nr. 863 i w poprzednich wydaniach tej książki. (Ob. trafnie Krzymuski, Wykład prawa karnego, T. I, Kraków 1911, Nr. 134).

4. Co do kwestyi, kiedy błąd co do prawa uważany być ma za błąd co do przepisów prawa karnego, a kiedy za błąd co do prawa cywilnego, równający się błędowi co do faktów (§2 lit. *e* kod.) — zob. O. z 2 kwietnia 1881 l. 1796 Nr. 328 i z 29 grudnia 1884 l. 12857 Nr. 724.

5. Nieznajomość lub błędne zrozumienie przepisów nie wchodzących w zakres ustawodawstwa karnego, uważać należy za błąd faktyczny, który w myśl § 2 lit. *e* kod. może uzasadnić bezkarność

lub mniejszą karygodność, jeżeli sprawca był wskutek tego istotnie w błędzie co do momentów, uzasadniających karygodność czynu.

6. Nieznajomość przepisów kodeksu karnego wojskowego nie wyklucza odpowiedzialności karnej. (O. z 18 października 1877 l. 6154 Nr. 158).

7. Nieznajomością należyście ogłoszonego przepisu karnego nawet wtedy tłumaczyć się nie można, gdy sprawca w czasie ogłoszenia tegoż poza granicami państwa się znajdował. (O. z 23 lutego 1891 l. 9665 Nr. 1396).

8. Pomimo przepisu § 3 kod. może się obwiniony powołać na nieznajomość skutków prawnych zbrodni (§ 26 i nast. kod. i §§ 5—9 noweli karnej z 15 listopada 1867 l. 31 D. u. p.), jeżeli w niej (t. j. nieznajomości) mieści się błąd o znamionach z § 2 lit. e kod. (O. z 6 maja 1889 l. 14367 Nr. 1238).

9. Błędne mniemanie, iż na podstawie posłuszeństwa, winnego rodzicom, spełniać należy nakazane przez nich czyny karygodne, nie uzasadnia wykluczenia kary. (O. z 8 marca 1889 l. 14759 Nr. 1211).

10. Błędne przeświadczenie, że czyn popełniony nie jest zbrodnią, lecz tylko przekroczeniem, niższą karą zagrożonem, podpada pod § 3 kod. (O. z 8 stycznia 1898 l. 14163 Nr. 2158).

11. Zasada *ignorantia iuris nocet* (§§ 3 i 233 u. k.) odnosi się także do należyście ogłoszonych postanowień władzy, wydanych na podstawie ustawy o zaraźliwych chorobach zwierzęcych. (O. z 18 marca 1899 l. 17713 Nr. 2340).

Do ważności ogłoszenia zarządzeń i postanowień władzy, przewidzianych w ustawie o chorobach zwierzęcych, nie jest wymagane, aby ogłoszenie to nastąpiło w dzienniku ustaw, lub rozporządzeń krajowych. (O. z 17 kwietnia 1890, l. 4104 Nr. 1343).

§ 4. Zbrodnia wynika ze złośliwości sprawcy, a nie ze stanu tego, na którym się ją popełnia. Zbrodnie więc popełnione być mogą także na złoczyńcach, na osobach

---

§ 4. Das Verbrechen entsteht aus der Bosheit des Täters, nicht aus der Beschaffenheit desjenigen, an dem es verübt wird. Ver-

nie władających rozumem, na dzieciach, na śpiących, a nawet i na takich osobach, które same szkody swej żądają lub na nią zezwalają.

1. Zasada: *volenti non fit injuria* nie ma tu zatem zastosowania.

2. Zasada, że zezwolenie uszkodzonego znosi bezprawność uszkodzenia, odnosi się tylko do tych dóbr, które jako przedmioty obiegu według ich natury pozbyć można. Za swe przyzwolenie pokrzywdzony (okałęczony) odpowiada karnie tylko w tych przypadkach, w których samokalectwo (kalectwo własnowolne) jest karygodne, a więc wtedy, jeżeli przez to okaleczenie chce się zwolnić od prawnie chronionego obowiązku, np. służby wojskowej. (O. z 5 czerwca 1891 l. 4791 Nr. 1455. -- Por. też O. z 27 marca 1901, l. 4272 Nr. 2588).

### Współwinni i uczestnicy zbrodni.

§ 5. Nietylko sam bezpośredni sprawca staje się winnym zbrodni, lecz także każdy, kto przez rozkaz, poradę, nauczanie, pochwałę, czyn zbrodniczy urządził, rozmyślnie go wywołał, wykonanie onegoż umyślnem dostarczeniem środków, usuwaniem przeszkód, lub innym jakim bądź sposobem popierał, ku temu był pomocnym,

brechen werden also auch an Übeltätern, Unsinnigen, Kindern, Schlafenden, auch an solchen Personen begangen, die ihren Schaden selbst verlangen, oder zu demselben einwilligen.

Mitschuldige und Teilnehmer an Verbrechen.

§ 5. Nicht der unmittelbare Täter allein wird des Verbrechens schuldig, sondern auch jeder, der durch Befehl, Anraten, Unterricht, Lob, die Übeltat eingeleitet, vorsätzlich veranlasset, zu ihrer Ausübung durch absichtliche Herbeischaffung der Mittel, Hintanhaltung der Hindernisse, oder auf was immer für eine Art, Vorschub gegeben, Hilfe geleistet, zu ihrer sicheren Vollstreckung bei-

do pewniejszego spełniania onegoż przykładał się; tudzież ten, kto tylko naprzód porozumiał się ze sprawcą względem dania mu pomocy i wsparcia po spełnieniu czynu, albo względem udziału w zysku i korzyści.

Okoliczności uniewinniające, znoszące karygodność zbrodni względem sprawcy lub jednego ze współwinnych albo uczestników li tylko wskutek osobistych ich stosunków, nie mają być rozciągane na innych współwinnych i uczestników.

1. Jeżeli ktoś ma być uznany w myśl § 5 kod. za pomocnika lub uczestnika zbrodni, musi być rzeczą udowodnioną, że działał ze świadomością uczestniczenia w zbrodni, że więc znane mu były momenta karygodność czynu stanowiące. — (O. z 27 listopada 1876 l. 5442 Nr. 135).

2. Współsprawcy odpowiadają za cały z ich wspólnego działania wynikły skutek, gdyż według natury rzeczy każdy z nich nie tylko jest autorem czynu wspólnego, lecz współwinnym w działaniu innych spółników. (O. z 3 lutego 1880 l. 13612 Nr. 227).

3. Osobiste stosunki sprawcy, nadające działaniu pewną kryminalną cechę, która na podżegacza, pomocników i uczestników oddziaływa, ma zastosowanie także do współsprawców, choćby tylko u jednego z nich stosunek osobisty do pewnego przestępstwa wymagany zaistniał.

Jeżeli ten, komu rzecz przez właściciela powierzoną została, pozwala trzeciemu w porozumieniu z nim takową zabrać, natenczas obydwa winnymi są przeniewierzenia jako współsprawcy. (O. plen. z 1 czerwca 1881 l. 3293 Nr. 342).

~~~~~  
 getragen; auch wer nur vorläufig sich mit dem Täter über die nach vollbrachter Tat ihm zu leistende Hilfe und Beistand, oder über einen Anteil an Gewinn und Vorteil einverstanden hat.

Entschuldigungsumstände, welche die Strafbarkeit eines Verbrechens für den Täter oder für einen der Mitschuldigen oder Teilnehmer nur vermöge persönlicher Verhältnisse desselben, aufheben, sind auf die übrigen Mitschuldigen und Teilnehmer nicht auszu dehnen.

4. Zbrodnię, w § 170 kod. określoną, wprowadzie zwyczajnie tylko właściciel popełnić ma sposobność; jednakowoż nie jest wykluczonym współdział tych, których do pomocy przybiera. (O. z 4 listopada 1876 l. 5257 Nr. 128).

5. Zrobienie użytku z podrobionego przez drugą osobą dokumentu publicznego może stanowić współwinę w oszustwie z § 199 lit. *d.* (O. z 4 września 1883 l. 6060 Nr. 556).

6. Przy zbrodni przez kilku współsprawców popełnionej należy każdemu z nich całą szkodę (a więc szkodę przenoszącą 50 złr. przy przeniewierzeniu, a 25 złr. przy uszkodzeniu rzeczy) poczytać, chociażby z działania poszczególnych współników szkoda taka nie wyniknęła. (O. z 3 lutego 1880 l. 13613 Nr. 227 i z 25 listopada 1882 l. 10909 Nr. 502, w odniesieniu do kradzieży o. z 2 kwietnia 1893 l. 2500 Nr. 2190).

7. Można stać się współwinnym także przestępstw popełnionych z winy nieumyślnej jak i takich, gdzie zachodził zamiar z winą nieumyślną połączony. Kto zatem w zamiarze nieprzyjaznym skłonił drugiego do czynnej zniewagi osoby pokrzywdzonej, ten w miarę wynikłego stąd skutku staje się współwinnym zabójstwa lub ciężkiego uszkodzenia cielesnego. (O. S. N. z 13 maja 1875 l. 2997 Nr. 67, z 10 maja 1880 l. 2841 Nr. 256, z 17 lutego 1882 l. 11405 Nr. 418 i z 3 listopada 1884 l. 7199 Nr. 687).

8. Jeżeli sprawca wskutek błędu popełni kradzież na osobie innej, a nie na tej, którą wskutek namowy okraść miał, podżegacz mimo to staje się współwinnym kradzieży dokonanej. (O. z 3 czerwca 1882 l. 3408 Nr. 460).

9. Niepoczytalność sprawcy nie uwalnia od odpowiedzialności karnej pomocnika, (O. z 12 paźdź. 1883 l. 5593 Nr. 573) ani podżegacza (O. z 19 grudnia 1895 l. 12382).

10. Współwinną dzieciobójstwa może być tylko matka dziecięcia, do osób innych § 139 kod. stosowanym być nie może. — (O. z 19 marca 1880 l. 994 Nr. 242).

11. Podżegający do lekkiego uszkodzenia cielesnego rodziców, stanowiącego zbrodnię z § 153 kod. k., staje się współwinnym tejże zbrodni, a nie przekroczył z § 411 mimo, że z pokrzywdzonym spokrewniony nie jest. (O. z 18 września 1874 l. 8141 Nr. 24).

12. Zasadzeniu za danie pomocy nie stoi na zawadzie okoli-

czność, że środków, których pomocnik w porozumieniu ze sprawcą dostarczył, przy wykonaniu czynu nie użyto (pomoc umysłowa). (O. z 1 paźdź. 1880 l. 6814 Nr. 279)

13. Rozmyślnie współdziałanie w czynnościach, zdążających do spieniężenia rzeczy znalezionej i sobie przywłaszczonej, stanowi pomoc w oszustwie. (O. z 13 stycznia 1882 l. 11938 Nr. 405).

14. Żona nie może być współwinną uwiedzenia względem niej samej popełnionego (O. z 15 kwietnia 1884 l. 14248 Nr. 630).

15. Dobrowolne odstąpienie bezpośredniego sprawcy od rozpoczętego już usiłowania przestępnego czynu nie uwalnia samo przez się od kary ani współnika, ani podżegacza, ani pomocnika, albowiem przyczyna bezkarności sprawcy tyczy się tu tylko jego osoby i nie służy współwinnemu, który ze swojej strony nie zaniedbał dobrowolnie swego udziału w zbrodni (O. z 24 maja 1886 l. 2009 Nr. 921). W razie zgaśnięcia prawa ścigania głównego sprawcy z powodów osobistych (z powodu czynnego żalu), nie gaśnie prawo ścigania współwinnych i uczestników. (O. z 17 stycznia 1903 l. 8534 Nr. 2801)

16. Podżegacz jest w swej istocie tylko pośrednim sprawcą. Spełnia przestępstwo za pośrednictwem drugiego człowieka i stąd należy go tak sądzić, jakgdyby sam przestępstwo popełnił.

Tylko w razie *excessus mandati* może podżegacz uwolnić się od tej części czynu sprawcy głównego, którą ten wykonał wbrew wyraznie objawionej woli podżegacza. (O. z 16 stycznia 1911, Kr VI 188/10 L 184).

17. Jako »sprawca« odpowiada także ten, kto czynu karygodnego nie sam fizycznie dokonał, lecz spełnił go za pośrednictwem trzeciej osoby narzędziem tylko w jego rękę będącej, działającej bez złego zamiaru. (O. z dnia 22 listopada 1890 l. 9483 Nr. 1379), (przykład t. zw. »pośredniego sprawstwa«).

18. Kto świadom współdziałania z drugim i w tym samym zamiarze, co drugi, bierze udział w działaniu będącym wykonaniem czynu karygodnego, ten nie jest pomocnikiem, lecz współsprawcą. (O. z 26 sierpnia 1887 l. 6375 Nr. 1104).

19. Wspólnik, który pochwałą lub doradzeniem i przyrzeczeniem osobistego współdziałania utwierdza towarzyszy w postanowieniu wypełnienia czynu karygodnego, nie zostaje zwolnionym

od kary już przez to, że spełnienie tego przyrzeczenia przez nich zostało uniemożliwione, lecz odpowiada jako intelektualny pomocnik za czyn karygodny spełniony przez towarzyszy. (O. z 26 sierpnia 1887 l. 6375 Nr. 1104).

20. Także złośliwe zaniechanie działania, do którego ktoś był zobowiązany, może stanowić pomoc z § 5 kod. (O. z 10 stycznia 1891 l. 10520 ex 1890 Nr. 1389).

21. Od sprawcy zbrodni z § 127 kod. różna osoba, która nauczaniem i rozkazem skłoniła niewiastę, 14 lat nie mającą, do §-em 127 kod. zabronionego spółkowania cielesnego, podpada pod pojęcie pomocnika. (O. z 5 grudnia 1892 l. 12040 Nr. 1634).

22. Kto osobę, która już postanowiła spełnić czyn karygodny, przez złośliwe wpływanie na nią w tem postanowieniu utwierdza; ten odpowiada jako pomocnik intelektualny za czyn karygodny wspomnianej osoby. (O. z 8 stycznia 1898 l. 14163 Nr. 2158).

23. Ażeby osoba, pozostająca w zмовie z innemi, zwolniona została od odpowiedzialności za dalsze obstawanie jego towarzyszy przy umówionej karygodnej działalności, nie wystarczy, by ta jedynie towarzyszom swym zmianę (cofnięcie) swego zamiaru objawiła i swej pomocy odmówiła, lecz musi dalszemu dokonaniu czynu karygodnego przeszkodzić przez działanie przeciwko wykonaniu umówionego czynu skierowane. (O. z 16 maja 1897 l. 3063 Nr. 2096).

24. Powoływanie się na świadków, o których dowodzącemu jest wiadomem, że oni zamierzają świadomie fałszywie świadczyć na jego korzyść, może uzasadnić współwinę w oszustwie (§§ 5 i 199 kod. (O. z dnia 11 marca 1889 l. 13750 Nr. 1212, podobnie (O. z dnia 27 lutego 1891 l. 11870 Nr. 1421).

25. Pojęcie »starania się« (Bewerbung) z § 199 lit. a kod. a »podżegania« z § 5 kod. nie pokrywają się; pierwsze jest obszerniejsze; podpadają pod nie czynności, które nie mogą jeszcze uchodzić za podżeganie (O. z 14 grudnia 1895 l. 10126 Nr. 1903).

26. Osoby, co do których dopuszczono się stręczenia, są przedmiotem tegoż; nie mogą uchodzić zatem za współwinnych. (O. z 1 października 1896 l. 6147 Nr. 2037).

27. O usiłowaniu skłonienia kogo do współwiny w zbrodni spędzenia płodu p. O. z dnia 29 stycznia 1897 l. 14320 Nr. 2046.

p. O. z dnia 1 marca 1889 l. 14784 Nr. 1257 przy § 155 d kod.

p. O. z dnia 17 lipca 1891 l. 7142 Nr. 1472 drzy § 217 kod.

p. Ö. z dnia 7 maja 1897 l. 3430 Nr. 2082 przy § 417 kod.

28. Odnośnie do kwestyi karygodności »agent provocateur« należy przestrzegać zasady, że działanie jego należy uznać za karygodne tylko wtedy, jeżeli można mu dowieść w całej pełni zarówno podmiotowej jak i przedmiotowej istoty czynu.

Przy badaniu kwestyi winy podżegacza i pomocnika należy wziąć pod uwagę, czy osoba podżegana materialnie, a nie tylko formalnie spełniła przestępstwo i czy wola podżegacza była skierowaną na rzeczywiste wykonanie czynu i miała na oku jego materialne powodzenie. (O. z 11 maja 1912, Kr. V 1212/11 L. 354).

Pomoc po dokonanej zbrodni.

§ 6. Kto bez uprzedniego porozumienia się, dopiero po dokonanej zbrodni, sprawcy udziela wsparcia i pomocy, albo z wiadomej sobie zbrodni zysk i korzyści odnosi, staje się wprawdzie nie tej samej zbrodni winnym, atoli innej osobnej zbrodni, w dalszym ciągu księgi niniejszej oznaczonej.

Por. §§ 185 i 196, tudzież §§ 211 i n. kodeksu, oraz O. z 3 listopada 1883 l. 8623 Nr. 584 i z 15 lutego 1889 l. 1142 Nr. 1246.

Pomoc po dokonanej zbrodni po myśli § 6 u. k. stanowi odrębne przestępstwo, do którego należy stosować w całej pełni ogólne zasady o współwinie i o usiłowaniu, a zatem o prawnokarnej kwalifikacyi czynu i odpowiedzialności współwinnych rozstrzyga wyłączenie stanowisko właściwego sprawcy. (O. z 10 lipca 1907, l. 8628

Hilfeleistung nach verübtem Verbrechen.

§ 6. Wer ohne vorläufiges Einverständnis, nur erst nach begangenen Verbrechen dem Täter mit Hilfe und Beistand beförderlich ist, oder von dem ihm bekannt gewordenen Verbrechen Gewinn und Vorteil zieht, macht sich zwar nicht eben desselben, wohl aber eines besonderen Verbrechens schuldig, wie solches in der Folge dieses Gesetzbuches bestimmt werden wird.

Nr. 3375. Por. też w tym samym duchu O. z 21 listopada 1904 l. 13564 Nr. 3012).

Osobne poświadzenie o poczytaniu zbrodni przez pisma drukowe popełnionych.

§ 7. Jeżeli zbrodnia popełnioną została treścią pisma drukowego, stają się winnymi tej samej zbrodni: autor, tłumacz, wydawca, nakładca, lub zawiadujący rozsprzedażą, księgarz, drukarz, przy pismach peryodycznych także i redaktor odpowiedzialny. jakoteż w ogólności wszystkie osoby, które współdziałały przy drukowaniu lub rozszerzaniu karygodnego pisma drukowego, jeżeli do nich zastosować można ogólne postanowienia §§ 1, 5, 6, 8, 9, 10 i 11.

Współwinnym przestępstwa, treścią druku popełnionego (art. VI ust. wpr. do proc. kar.) staje się tylko ten, kto treść karygodną pisma drukowego podaje do wiadomości pewnej, indywidualnie nieoznaczonej grupy (§ 7 u. k. i § 6 ust. pras.). (O. z 10 lutego 1903, l. 1886 Nr. 2807).

Usiłowanie zbrodni.

§ 8. Do zbrodni nie potrzeba, ażeby czynu rzeczywiście dokonano. Samo już usiłowanie wykonania złego

~~~~~  
 Besondere Bestimmungen über die Zurechnung bei Verbrechen durch Druckschriften.

§ 7. Wurde ein Verbrechen durch den Inhalt einer Druckschrift begangen, so sind der Verfasser, der Übersetzer, der Herausgeber, der Verleger oder Vertriebsbesorger, Buchhändler, Drucker, bei periodischen Druckschriften auch der verantwortliche Redacteur, wie überhaupt alle Personen, die bei der Drucklegung oder Verbreitung der strafbaren Druckschrift mitgewirkt haben, desselben Verbrechens schuldig, wenn die allgemeinen Bestimmungen der §§ 1, 5, 6, 8, 9, 10 und 11 auf sie in Anwendung kommen.

uczynku jest zbrodnią, skoro tylko kto w złej myśli (w złym zamiśle) przedsięwziął czynność, do rzeczywistego wykonania zbrodni prowadzącą, a dokonanie zbrodni tylko z przyczyny niemocy, nadejścia obcej przeszkody lub przypadku die nastąpiło.

Zaczem we wszystkich przypadkach, gdzie ustawa nie czyni wyraźnego wyjątku, wszelkie przepisy dotyczące się zbrodni w ogólności, zastosować należy także i do zbrodni usiłowanej, a na usiłowaną zbrodnię przy zastosowaniu § 47 lit. a tę samą karę wymierzyć należy, która na wykonaną zbrodnię jestznaczona.

Pojęcie usiłowania; usiłowanie nieudolne.

1. Istota czynu usiłowania składa się z pierwiastka woli i z pierwiastka czynu.

Istota usiłowania polega na tem, że z przyczyny, od sprawy niezależnej, pierwiastek czynu pozostaje w tyle za pierwiastkiem woli. (O. z 7 list. 1885 l. 11060 Nr. 838).

2. Niema usiłowania przy przestępstwach popełnionych z winy nieumyślnej (*culpa*), lub w zamiarze pośrednim (*dolus indirectus*)

---

#### Versuch eines Verbrechens.

§ 8. Zu einem Verbrechen ist nicht nötig, dass die Tat wirklich ausgeführt werde. Schon der Versuch einer Übeltat ist das Verbrechen, sobald der Bösgesinnte eine zur wirklichen Ausübung führende Handlung unternommen hat; die Vollbringung des Verbrechens aber wegen Unvermögenheit, wegen Dazwischenkunft eines fremden Hindernisses oder durch Zufall unterblieben ist.

Es ist daher in allen Fällen, wo das Gesetz nicht besondere Ausnahmen anordnet, jede für ein Verbrechen überhaupt gegebene Bestimmung auch auf das versuchte Verbrechen anzuwenden, und der Versuch einer Übeltat, unter Anwendung des § 47 lit. a, mit derselben Strafe zu ahnden, welche auf das vollbrachte Verbrechen verhängt ist.

(O. z 7 czerwca 1876 l. 2299 Nr. 115). Nie można dalej mówić o usiłowaniu tam: gdzie kodeks już samo usiłowanie za dokonaną zbrodnię poczytuje, jak n. p. w § 105. (O. z 9 maja 1879 l. 627 Nr. 201).

3. Usiłowanie przestępstwa jest bezkarnem tylko wówczas, jeżeli przedsięwzięto działanie za pomocą środków zupełnie i bezwarunkowo nieudolnych (*in abstracto*). Jeżeli jednak skutek nie nastąpił jedynie wskutek nieodpowiedniego sposobu wykonania czynu lub wskutek użycia środków w danym wypadku tylko (*in concreto*) nieprzydatnych, natenczas karygodne usiłowanie istnieje. (O. z 6 grudnia 1888 l. 10102 Nr. 297, z 18 września 1886 l. 6906 Nr. 961 i z 12 kwietnia 1889 l. 190 Nr. 1242). Usiłowanie, dokonane za pomocą środków jakościowo (*in abstracto*) zdolnych, ilościowo jednak (*in concreto*) nieodpowiednich, jest karygodne. — (O. z 20 stycznia 1899 l. 14330 Nr. 2335).

4. Przygotowanie środków potrzebnych do popełnienia pewnego czynu karygodnego ma być karanem jako usiłowanie, jeżeli środek jest tak charakterystycznym, że do innego celu, jak do karygodnego, wcale użytym być nie może, n. p. narzędzia do podrobienia papierów kredytowych. (O. z 26 września 1874 l. 8162 Nr. 26).

5. Nie jest potrzebnem, aby czyn będący usiłowaniem, już sam przez się był karygodny; wymaga się tylko, by karygodny zamiar z niego był widoczny. (O. z 26 września 1874 l. 6375 Nr. 1104).

6. Karygodność usiłowanej kradzieży nie jest wykluczona już z tego powodu, że przedmiot tejże nie znajdował się w miejscu, w którym złodziej go szukał. (O. z 26 października 1891 l. 8537 Nr. 1773).

7. Wyzwany dokonał zbrodni pojedynku dopiero, gdy stawiał się do walki. Jeśli do walki nie przyszło mimo jego woli, to można mu poczytać tylko usiłowaną zbrodnię pojedynku. (O. z 26 paźdz. 1891 l. 190 Nr. 1242).

8. Kradzież już jest dokonana w chwili, kiedy sprawca weźmie rzecz w swe posiadanie (*Gewahrsame*) w taki sposób, że nią wyłącznie rozporządzać może, chociażby nie opuścił jeszcze miejsca, w którym rzecz zabrał. (O. z 22 kwietnia 1892 l. 261 Nr. 1526).

9. Rozłożenie siodeł łowieckich nie jest przygotowaniem, lecz usiłowaniem kradzieży. (O. z 7 lutego 1878 l. 13083 Nr. 139).

10. Fakt, że ktoś realność swoją w dwóch towarzystwach asekuracyjnych zabezpieczył niestosunkowo wysoko, a w drugim towarzystwie pod pozorem, że nie jest jeszcze zabezpieczonym i w zamiarze wyrządzenia szkody jednemu z tych towarzystw, nie stanowi jeszcze naruszenia prawa podpadającego pod pojęcie oszustwa — (usiłowanego oszustwa). (O. z 26 lutego 1875 l. 123 Nr. 47).

#### Usiłowanie a czynność przygotowawcza.

11. Granica prawna między czynnością przygotowawczą a usiłowaniem polega na tem, że przy usiłowaniu wola przestępna znajduje w zewnętrznem działaniu urzeczywistnienie charakterystyczne dla czynu. Napisanie i przechowywanie pamletu o cechach z §§ 63 i 64 u. k. samo przez się stanowi jedynie czynność przygotowawczą. (O. z 26 stycznia 1910, Kr. II, 394/9 L. 29).

12. Oddanie w zamkniętej kopercie znajdującego się artykułu o znamionach z § 64 kod pośrednikowi, który, nie przeczytawszy go, ma go oddać trzeciej osobie celem opublikowania tegoż, a który skutkiem przeszkód z § 8 kod. nie mógł artykułu oddać, stanowi w odniesieniu do pierwszego (t. j. oddawcy) usiłowanie zbrodni z § 64 kod., a nie tylko przygotowanie (O. z 21 marca 1895 l. 3635 Nr. 1850, podobnie O. z 14 grudnia 1895 l. 10126 Nr. 1908).

13. Kupiec, który w swym sklepie ma na pogotowiu wagę, której szalka towarowa celem wprowadzenia w błąd i narażenia na szkodę kupujących obciążona jest przedmiotem, chociażby łatwo się usunąć dającym, odpowiada za usiłowane (nie przygotowane) oszustwo. (O. z 30 listopada 1896 l. 9690 Nr. 2014).

14. Rozmyślnie przedsięwzięte usiłowanie użycia do zapłaty, lub zamiany na pieniądź prawdziwy, sfałszowanego banknotu nie traci charakteru »czynności prowadzącej do rzeczywistego dokonania« przez to, że sprawca banknot tylko przy sobie nosił, ale go nie okazał. (O. z 8 lutego 1895 l. 15091 ex 1894 Nr. 1812).

15. Uzyskanie zapowiedzi, mających prowadzić do zawarcia małżeństwa w czasie trwania związku małżeńskiego, może być usiłowaniem dwużeństwem (§ 206 kod.). (O. z dnia 16 lipca 1888 l. 5490 Nr. 1171).

O granicy między przygotowaniem a usiłowaniem kradzieży p. O. z 28 maja 1892 l. 4425 Nr. 1538 i z 2 czerwca 1889 l. 4417 Nr. 2365).

Zaniechane usiłowane; usiłowanie »kwalifikowane«.

16. Okoliczność ta, że wola sprawcy współdziałała także we wstrzymaniu karygodnego działania, nie czyni onegoż bezkarnem. Jeżeli n. p. sprawca zaniechał dokonania zbrodni dlatego, że siły swoje uważał za niedostateczne, nie można mówić o dobrowolnym zaniechaniu działania. (O. z 19 grudnia 1885 l. 11085 Nr. 865).

17. Okoliczność, iż złodziej odstąpił od dokonania kradzieży z obawy, że zostanie odkrytym wskutek szelestu wywołanego przy włamywaniu się, nie przeszkadza temu, by uznać jego odstąpienie za dobrowolne. (O. z 16 listopada 1888 l. 8532 Nr. 1199).

18. W drugim zdaniu § 8 kod. wyrażona jest zasapa, że dobrowolne odstąpienie czyni sprawcę bezkarnym (O. z 26 września 1874 l. 8152 Nr. 26). Odstąpienie jednak jedyne w przestępstwach usiłowanych, nie zaś dokonanych, stanowi okoliczność karę uchylającą, chyba, że ustawa wyraźnie i w takich przypadkach sprawcy bezkarność zapewnia, jak n. p. w §§ 62 i 168 kod. k. (O. z 9 maja 1879 l. 627 Nr. 201). O ile zatem w rozpoczętem działaniu sprawcy mieści się już istota pewnego dokonanego czynu karygodnego, kara za tenże wskutek odstąpienia od dalszego działania nie zostaje uchyloną. (O. z 25 lutego 1883 l. 12995 Nr. 609 i z 14 czerwca 1895 l. 3393 Nr. 1878). Odmiennego zapatrywania izolowane zresztą O. z 13 grudnia 1909, Kr. I, z93/9 L. 14.

19. Dobrowolne odstąpienie sprawcy od usiłowania, nie czyni bezkarnymi ani współsprawców, ani podżegacza, ani też pomocników (§ 5 alinea 2 kod.). (O. z 24 maja 1886, l. 2099 Nr. 921).

20. Nie należy przyjąć dobrowolnego zaniechania usiłowania już z tego powodu, że przeszkoda, która spowodowała zaniechanie, nie była niepokonalną. (O. z 26 sierpnia 1887 l. 6375 Nr. 1104).

Przy ocenie kwestyi, czy dokonanie zbrodni nie nastąpiło wskutek nadejścia obcej przeszkody, nie o to chodzi, czy dokonanie zbrodni mimo obcej przeszkody byłoby jeszcze przedmiotowo możliwe, lecz o to, czy sprawca temu zdarzeniu przypisywał moc

przeszkody, a zatem czy sprawca z powodu tego zdarzenia nie miał już siły lub odwagi do dokonania czynu. (O. z 11 lutego 1911, Kr. III 184/10, L. 199).

21. Obawa i przestrasz jako stany ubezwładniające człowieka (asthenische Affecte) mogą uzasadnić w myśl § 8 kod. *niemoc* sprawcy. (O. z 30 października 1896 l. 9690 Nr. 2014).

22. Nie jest to dobrowolnem odstąpieniem od dokonania usiłowanej zbrodni z § 144 ust., jeżeli kobieta tylko dlatego zaprzestała pić napój zdolny do spędzenia płodu, ponieważ nie mogła przezwyciężyć wstrętu do niego (napoju) z powodu jego zapachu i smaku. (O. z 20 stycznia 1889 l. 14330 Nr. 2335).

23. Co do pojęcia usiłowania zob. jeszcze O. z 7 listopada 1875 l. 11060 Nr. 838 i z 19 grudnia 1885 l. 11986 Nr. 865).

**§ 9.** Kto kogo do zbrodni wzywa, zachęca lub skłonić usiłuje, staje się wtedy, gdy działanie jego bezskutecznem zostało, winnym usiłowanego skłonienia do tejże zbrodni i skazanym ma być na tę karę, jakąby na usiłowanie zbrodni wymierzyć należało.

1. Usiłowane nakłonienie do zbrodni nie przestaje być karygodnem jako zbrodnia samoistna, jeżeli z dwóch osób do tejsamej zbrodni nakłanianych jedna wprawdzie odmówiła, druga jednak popełniła zbrodnię. (O. z 5 października 1877 l. 9649 Nr. 157).

2. Do zbrodni z §§ 8 i 87 kod. k. wymaga się, ażeby usiłowano skłonić drugiego do tego, aby jedno z działań w § 87 kod. k. bliżej określonych ze złośliwości przedsięwziął. Działanie, do którego przedsięwzięcia skłonić usiłowano, musi bowiem mieć wszystkie znamiona zbrodni. (O. z 13 marca 1285 l. 76 Nr. 755).

3. Ustawa całkiem ogólnikowo wymaga do istoty czynu z § 9 ust. k., by wpływ nakłaniającego pozostał bez skutku, ma to zatem

§ 9. Wer jemanden zu einem Verbrechen auffordert, aneifert oder zu verleiten sucht, ist dann, wenn seine Einwirkung ohne Erfolg geblieben war, der versuchten Verleitung zu jenem Verbrechen schuldig, und zu derjenigen Strafe zu verurteilen, welche auf den Versuch dieses Verbrechens zu verhängen wäre.



miejsce także wówczas, gdy osoba trzecia dała się wprowadzić do zbrodni namówić, lecz rozpoczętego już wykonania przestępstwa dobrowolnie zaniechała. (O. z 8 października 1880 l. 5669 Nr. 968).

4. Wyraz »działanie« obejmuje w kod. k. także słowne wyrażenie się. (O. z 11 grudnia 1889 l. 11824 Nr. 244 Dz. rozp. min.).

5. Nie należy do istoty czynu karygodnego z § 9 kod. warunków, by podżegacz temu, kto chce skłonić do zbrodni, wskazał środki i drogi do spełnienia tejże prowadzące. (O. z 30 października 1884 l. 7205 Nr. 1096).

6. Działanie, do którego podżegacz skłonić usiłuje, musi być konkretnie oznaczone; do tego jednak nie jest potrzebnem bezwarunkowo, by indywidualnie oznaczono osobę, przeciw której owa karygodna zaczepka ma być skierowana. (O. z 26 sierpnia 1887 l. 6375 Nr. 1104).

7. Usiłowanie skłonienia kogo do pomocy jest karygodne, chociaż czynu głównego, do którego pomoc miała się odnosić, nie przedsięwzięto. (O. z 13 stycznia 1888 l. 12866 Nr. 1122)

8. Usiłowanie skłonienia kogo do pomocy w zbrodni ma być karane według zakresu kary, jaka jest nałożona na spółwinę w usiłowaniu zbrodni. (O. z 22 czerwca 1888 l. 4605 Nr. 1166).

9. Jeżeli podżegacz wszystko uczynił, co z jego strony możliwym było, by spowodować zamierzony przezeń skutek przestępny, to nie może być uwolnionym od odpowiedzialności z § 9 kod. z tego powodu, że — wbrew jego woli — usiłowane wpływanie na podżeganego nie doprowadziło do skutku. (O. z 2 listopada 1888 l. 4224 Nr. 1193).

10. Karę za usiłowane nakłonienie do podpalenia wymierzyć należy według § 167 lit. *g* kod. (O. z 11 lutego 1881 l. 10752 Nr. 416).

11. O usiłowanym podżeganiu do uczestnictwa w zbrodni fałszowania publicznych za monetę uchodzących papierów kredytowych p. O. z 10 stycznia 1896 l. 12979 Nr. 1931. Usiłowanie takie ma być karane według § 109 kod.

12. Charakterystyczną cechą istoty czynu z § 9 u. k. stanowi okoliczność, że sprawca nie przez własne działanie, lecz przez wpływanie na wolę drugiego stara się sprowadzić skutek przestępny. Jeżeli więc sprawca sam bezpośrednio wpływa na żołnierzy, w czynnej służbie pozostających, po myśli § 222 u. k., wówczas odpo-

wiada jako bezpośredni sprawca za zbrodnię z § 222 u. k.; jeżeli zaś jego wpływ jest tylko pośredni, wówczas należy wobec niego stosować łagodniejsze postanowienie § 9 u. k. (O. z 30 listopada 1911, Kr. II 270/11, L. 301).

13. Nie należy do istoty czynu z § 279 kod., aby wezwanie, w tym paragrafie wspomniane, prowadziło do skupienia się ludzi; jeśli wzywający nie zwrócił się do jednej lecz do więcej osób, to należy go ukarać nie według §§ 9, 239 i 314, lecz według § 279 kod. (O. z 11 października 1895 l. 7947 Nr. 1881).

14. O stosunku § 9 do § 305 patrz O. z 28 stycznia 1893 l. 13603 Nr. 1609, tudzież O. z 30 listopada 1911, Kr. II 270/11, L. 301.

Por. jeszcze § 8 ustawy dynamitowej z 27 maja 1885.

**§ 10.** Przy zbrodniach przez pisma drukowe poświadczonych, poczyną się karygodność czynu co do autora, tłumacza, wydawcy, redaktora i nakładcy (§ 7) z chwilą oddania do druku dzieła, które ma być powielonem; co do innych zaś winowajców z chwilą ich współdziałania.

1. Warunkiem odpowiedzialności za treść pisma jest wprowadzić znajomość treści onegoż, jednakowoż niekoniecznie wymaga się, ażeby znaną była treść dosłowna, ani ażeby znajomość nabytą była przez odczytanie pisma. (O. z 17 marca 1882 l. 14538 Nr. 438).

2. O ile w poszczególnych przypadkach z pojęcia przestępstw ustawą prasową objętych nie wynika inaczej, należy także przy naruszeniu przepisów policyjnych odnoszących się do prasy oceniać odpowiedzialność według § 10 kod. (O. plen. z 1 lipca 1887 l. 4441 Nr. 1076).

3. Za ogłoszenie artykułu pomimo zakazu orzeczonego przez sąd, odpowiada redaktor pisma peryodycznego także wtedy według

---

§ 10. Bei Verbrechen, die durch Druckschriften begangen werden, beginnt die Strafbarkeit der Handlung für den Verfasser, Übersetzer, Herausgeber, Redakteur und Verleger (§ 7) mit der Übergabe des zu vervielfältigenden Werkes zur Drucklegung; für die übrigen Schuldigen aber mit dem Anfange ihrer Mitwirkung.

§ 24 ust. pras., jeżeli orzeczenie, zakaz zawierające, nie zapadło jeszcze w chwili oddania pisma do druku, ale ogłoszone zostało jeszcze przed ukazaniem się tegoż. (O. z 9 kwietnia 1897 l. 1911 Nr. 2065).

4. O pojęciu pisma drukowego p. art. II ust. 2 pat. pras. oraz § 4 ust. pras.

§ II. Za myśli lub wewnętrzne postanowienia, jeżeli nie przedsięwzięto żadnego złego działania, ani nie opuszczono niczego, co prawo przepisuje, nie można nikogo do odpowiedzialności pociągać.

1. Paragraf ten wypowiada zasadę: *cogitationis poenam nemo patitur*.

2. Złe zewnętrzne działanie po myśli § 11 u. k., prowadzące do rzeczywistego wykonania przyjąć należy, jeżeli zamiar sprawy skierowany na wywołanie skutku, zabronionego przez ustawę karną, znalazł wyraz w zewnętrznym zdarzeniu, słowem, jeżeli *dolus* wynika *ex re*. Nie należy przytem bynajmniej wymagać, by zamiar skierowany na wywołanie pewnego oznaczonego przestępstwa z pewnością dał się wykazać *ex re*, lub by odnośne działanie nie dopuszczało zgola innego tłumaczenia: należy też zostawić pewne pole swobodnej ocenie sędziego. Karygodne usiłowanie nie jest zatem i wtedy wykluczone, jeżeli z czynu można wnioskować choćby z prawdopodobieństwem o zamiarze sprawy, stanowiącym podstawę tego czynu, a skierowanym na pewne oznaczone przestępstwo. (O. z 11 stycznia 1911, l. 12755, Nr 2538).

3. Nie wypowiedziane myśli nie mogą być uwzględniane przy karnosądowym ocenianiu jakiegoś wyrażenia, pod § 305 kod. k. podciągnąć się mającego. (O. z 10 maja 1886 l. 2808 Nr. 916).

4. Co oo granicy pomiędzy bezkarnem przygotowaniem, a karygodnym już usiłowaniem przestępstwa, zob. O. z 9 listopada 1882 l. 7559 Nr. 466.

---

§ 11. Über Gedanken oder innerliches Vorhaben, wenn keine äussere böse Handlung unternommen, oher nicht etwas, das die Gesetze vorschreiben, unterlassen worden, kann niemand zur Rede gestellt werden.

## ROZDZIAŁ II.

**O ukaraniu zbrodni w ogólności.****Główne rodzaje kar.**

**§ 12.** Karą za zbrodnie jest śmierć zbrodniarza lub uwięzienie onegoż.

Kara śmierci zagrożona jest w postępowaniu zwyczajnem: w § 59 *a b*, 86, 88, 136, 141 i 167 *a*; w postępowaniu doraźnem w §§ 429 i 430 proc. kar., tudzież w § 12 pat. z 21 maja 1805 i w § 11 rozp. z 10 listopada 1853 (przeciw zawleczeniu powietrza morowego), wreszcie także w § 4 ustawy dynamitowej z 27 maja 1885.

**Sposób karania śmiercią.**

**§ 13.** Karę śmierci wykonywa się przez powieszenie na szubienicy.

1. Por. §§ 403, 404, 436 i 445 proc. k. o wykonaniu kary śmierci wśród murów więziennych.

2. Przy zbrodni uwiedzenia żołnierza do złamania służbowej przysięgi wojskowej i dania pomocy do zbrodni wojskowych (§ 222 powsz. kod. k. i § 317 k. k. wojskowego), tudzież przy przestąpieniach kordonu dżumowego wykonywa się w postępowaniu doraźnem karę śmierci przez rozstrzelanie.

**Stopnie kary uwięzienia.***a) wedle surowości.*

**§ 14.** Kara uwięzienia dzieli się wedle surowości na dwa stopnie: pierwszy stopień oznacza się przez

~~~~~  
Hauptarten der Strafen.

§ 12. Die Strafe der Verbrechen ist der Tod des Verbrechers, oder dessen Anhaltung im Kerker.

Art der Todesstrafe.

§ 13. Die Todestrafe wird mit dem Strange vollzogen.

wyraz »więzienie« bez dodatku, drugi przez »więzienie ciężkie«.

Pierwszy stopień:

§ 15. W pierwszym stopniu kary więzienia zostawać będzie skazany bez kajdan, wszakże pod ścisłą strażą; a co do opatrywania go w potrzeby, tak będzie trzymanym, jak tego wymaga urządzenie zakładów karnych, dla takichże więźni przeznaczonych, stosownie do osobnych przepisów, pod tym względem istniejących, lub też jeszcze wydać się mających.

Nie wolno mu będzie zejść się z nikim inaczej, jak tylko w obecności dozorca więziennego.

1. Więźniom wolno, gdzie nie zachodzi obawa ucieczki lub nadużycia, używać własnej bielizny, obuwia i ubioru (rozp. minist. sprawiedl. z 27 stycznia 1859 l. 25960).

Czytanie książek nie podejrzanej treści, z wyjątkiem czasopism i literatury politycznej, jest dozwolone (rozp. min. sprawiedl. z 9 maja 1863 l. 7517).

Grade der Kerkerstrafe.

a) nach der Strenge.

§ 14. Die Kerkerstrafe wird nach dem Unterschiede der Strenge in zwei Grade eingeteilt. Der erste Grad wird durch das Wort »Kerker« ohne Zusatz, der zweite durch »schwerer Kerker« bezeichnet.

Erster Grad.

§ 15. In dem ersten Grade der Kerkerstrafe wird der Sträfling ohne Eisen, jedoch enge verwahrt, und in der Verpflegung so gehalten, wie es die Einrichtung der für solche Sträflinge bestimmten Strafanstalten nach den darüber bestehenden oder noch zu erlassenden besonderen Vorschriften mit sich bringt.

Es wird ihm mit niemanden eine Zusammenkunft ohne Gegenwart des Gefangenwärters, auch keine Unterredung in einer dem letzteren unverständlichen Sprache gestattet,

2. Więzienie pierwszego stopnia w kod. austr. równa się karze więzienia (Gefängnis) zagrożonej w kodeksie niemieckim. (O z 8 stycznia 1875 l. 11649 Nr. 42).

Drugi stopień:

§ 16. [Skazany na więzienie drugiego stopnia okuty będzie w kajdany na nogach]. Rozmawiać z ludźmi, nie należącymi bezpośrednio do straży jego, dozwoli mu się tylko w nader osobliwych i ważnych przypadkach.

1. Okucie w kajdany skazanych na więzienie ciężkie zniesiono nowelą z 15 listopada 1867 r.

Przy zbrodniach popełnionych po dniu 19 listopada 1867 zamiast kajdan zastrzą sądy karę więzienną dodaniem jednego lub kilku zastrzeń w ustawie przewidzianych (§ 19 kod.). Przepisy przytoczone przy § 15 obowiązują także skazanych na więzienie drugiego stopnia, jednak używanie własnego ubioru ogranicza się tu do bielizny i obuwia własnego (rozp. min. spraw. z 17 stycznia 1859 l. 25960).

2. Zaostrzenie kary ciężkiego więzienia w miejscu kajdan ma być postanowionem także w razie skazania na dożywotnie ciężkie więzienie. (O. z 16 marca 1883 l. 15540 Nr. 529).

Stopnie kary uwięzienia.

b) wedle trwania tejże.

§ 17. Na karę więzienia będzie zbrodniarz skazany albo na całe życie, albo na czas pewien. Najkrótsza kara czasowa trwa w powszechności (§§ 54 i 55) miesięcy sześć, najdłuższa lat dwadzieścia. Czas kary, równie jak

Zweiter Grad.

§ 16. Der zur Kerkerstrafe des zweiten Grades Verurteilte [wird mit Eisen an den Füßen angehalten] Eine Unterredung mit Leuten, die nicht unmittelbar auf seine Verwahrung Bezug haben, wird ihm nur in ganz besonderen und wichtigen Fällen gestattet.

wszelki inny skutek prawny wyroku karnego, poczyna się, jeżeli w wyroku inaczej nie postanowione, od chwili, w której nastąpiło ogłoszenie wyroku, nie ulegającego już żadnemu dalszemu środkowi prawnemu.

Ponieważ różnaitość okoliczności zbrodni zwiększających lub zmniejszających, nie dozwala, ażeby wymiar kary na każdy poszczególny przypadek w samejże ustawie ściśle naznaczono, przeto oznaczono w następujących rozdziałach przy każdej zbrodni tylko wymiar czasu najkrótszego i najdłuższego, wśród którego w powszechności trwanie kary podług wielkości zbrodni należy wymierzyć.

1. Zob. § 400 proc. k. i orzeczenia tamże zacytowane.

2. Bieg kary liczy się zatem nie od dnia, lecz od chwili rozpoczęcia kary, zaczem n. p. kara dwuletniego więzienia rozpoczęty dnia 1 listopada 1865 roku o godz. 10 rano kończy się dnia 1 listopada 1867 roku o godz. 10 rano. Jeżeli godzina rozpoczęcia kara

Grade der Kerkerstrafe.

b) nach der Dauer.

§ 17. Zur Kerkerstrafe wird der Verbrecher entweder auf sein ganzes Leben, oder auf gewisse Zeit verurteilt. Die kürzeste Dauer der letzteren ist in der Regel (§§ 54 und 55) von sechs Monaten, die längste von zwanzig Jahren. Die Strafzeit und jede andere Rechtswirkung eines Strafurtheils beginnt, insoweit nicht in dem Urtheile etwas anderes festgesetzt wird, von dem Zeitpunkte, wo das keinem weiteren Rechtszuge unterliegende Urtheil kundgemacht wurde.

Da die Verschiedenheit der Umstände, wodurch ein Verbrechen vergrößert oder verringert wird, das Mass der Strafe für jeden einzelnen Fall bestimmt in dem Gesetze selbst auszudrücken nicht zulässt; so wird in den folgenden Hauptstücken bei jedem Verbrechen nur der Raum von der kürzesten bis zur längsten Zeit festgesetzt, innerhalb dessen in der Regel die Strafdauer nach der Grösse des Verbrechens ausgemessen werden soll.

nie może być ściśle oznaczoną, kara kończy się w tym samym dniu kalendarzowym, w którym ją rozpoczęto. W tymże zatem dniu więźnia uwolnić należy. (Rozp. minist. sprawiedl. z 19 lutego 1866 l. 11974).

3. Gdyby więzień zbiegł, czas poza tem więzieniem przepędzony nawet po ujęciu go i osadzeniu w innem więzieniu, do kary wliczonym nie będzie. (Rozp. minist. sprawiedl. z 11 maja 1856 l. 10166).

4. O obliczeniu kary w zakładzie celkowym ⁴⁴przepędzonej zob. § 4 ustawy z 1 kwietnia 1872.

Połączenie stosownej roboty z karą więzienia.

§ 18. Z karą więzienia zawsze łączy się przymus do pracy. Każdy więzień musi przeto takie wykonywać roboty, jakich wymaga urządzenie zakładu karnego.

Przy rozdzielaniu robót, ile możliwości na uwadze mieć należy stopień kary więzienia, dotychczasowy sposób zatrudnienia, jakoteż stopień wykształcenia więźniów.

Przepisy o zatrudnianiu więźniów zawiera instrukcja dla sądów karnych z 16 czerwca 1854 l. 165 D. u. p. w §§ 82—87, które dotąd obowiązują, tudzież rozp. min. sprawiedl. z 14 lutego 1866 l. 1753 i z 12 marca 1866 l. 2345.

Rozp. min. sprawiedl. z 29 grudnia 1864 l. 2203 wprowadzono ulgi dla więźniów politycznych.

Do więźniów politycznych zalicza rozporz. min. sprawiedl.

Verbindung einer der Kerkerstrafe angemessenen Arbeit.

§ 18. Mit der Kerkerstrafe ist stets die Anhaltung zur Arbeit verbunden. Jeder Strafling muss daher diejenige Arbeit verrichten, welche die Einrichtung der Strafanstalt mit sich bringt.

Bei der Verteilung dieser Arbeiten soll auf den Grad der Kerkerstrafe, die bisherige Beschäftigungsweise und die Bildungsstufe der Sträflinge die tunlichste Rücksicht getragen werden.

z 24 czerwca 1867 l. 4459 zasądzonych: 1) za zdradę główną; — 2) za zaburzenie spokojności publicznej; — 3) za rozruch powstały z pobudek politycznych — lub 4) za jedno z następujących przestępstw, o ile takowe przez pisma drukowe popełniono, t. j. za przestępstwa z §§ 58, 63, 65 lit b, 76, 279, 301 i 305 kod. k. — Więźniowie zasądzeni obok przestępstwa politycznego za przestępstwo pospolite, nie mają prawa do ulg, więźniom politycznym zastrzeżonych.

Zaostrzenie kary więziennej.

§ 19. Karę więzienia można także jeszcze zaostrzyć:

- a) przez post;
- b) przez wyznaczenie twardego łoża;
- c) przez trzymanie w areszcie odosobnionym;
- d) przez odosobnione zamknięcie w ciemnej celi;
- e) [przez chłostę kijami i różgami];
- f) przez wydalenie z kraju po odbytej karze.

1. Kara chłosty została uchyloną na mocy §§ 1 i 2 ustawy z 15 listopada 1867 l. 131 D. u. p.; gdzie zaś przedtem stanowiła zaostrzenie kary więziennej, zastąpić ją należy obecnie innym legalnie dopuszczalnem zaostrzeniem.

2. Obok tych zaostrzeń orzec należy w niektórych przypadkach o dopuszczalności oddania pod dozór policyjny lub także o oddaniu do zakładu pracy przymusowej. Zob. ustawy z 10 maja 1873 i z 24 maja 1885.

Verschärfungen der Kerkerstrafe.

§ 19. Die Kerkerstrafe kann noch verschärft werden:

- a) durch Fasten;
- b) durch Anweisung eines harten Lagers;
- c) durch Anhaltung in Einzelhaft;
- d) durch einsame Absperrung in dunkler Zelle;
- e) [durch Züchtigung mit Stock- oder Rutenstreichen];
- f) durch Landesverweisung nach ausgestandener Strafe.

Post.

§ 20. Pierwszy i drugi stopień kary więzienia postem w ten sposób można zaostrzyć, iż więzień w niektórych dniach o chlebie tylko i wodzie trzymanym będzie. Co jednak w tydzień nie więcej nad trzy razy nastąpić może i to tylko w dniach przez inne przegrodzonych.

W dniach, w których więzień na mocy wyroku odcierpieć ma zaostrzenie kary przez post, lub ponieść karę dyscyplinarną postu, dostanie mu się tylko zwykła porcja chleba, wyjąwszy gdyby lekarz zakładu karnego uznał konieczność dostarczenia mu o pół funta chleba więcej, co nigdy jednak razem więcej, niż jeden kilogram chleba nie wyniesie. To samo ma miejsce, jeśli na więźnia więcej niż jeden dzień postu w tygodniu nałożono. Przepis powyższy wykonać należy w ten sposób, żeby w więzieniach wspólnych (bez odosobnienia urządzonych) kara postu przypadała zawsze na pewne dni z góry oznaczone, i żeby więźniów na karę postu skazanych podczas obiadu oddzielano od innych, niedotkniętych postem więźniów. (Rozp. min. sprawiedl. z 22 paźdz. 1873 l. 6882).

Twarde łoże.

§ 21. Zaostrzenie przez wyznaczenie twardego łoża polega w ograniczeniu więźnia do gołej ławy, co jednak tylko w dniach przez inne przegrodzonych i nie częściej nad trzy razy w tygodniu nastąpić może.

Fasten.

§ 20. Der erste und zweite Grad der Kerkerstrafe kann durch Fasten dergestalt verschärft werden, dass der Sträfling an einigen Tagen nur bei Wasser und Brot gehalten werde. Doch soll dieses wöchentlich nicht über drei Mal, und nur in unterbrochenen Tagen geschehen.

Hartes Lager.

§ 21. Die Verschärfung durch Anweisung eines harten Lagers besteht in der Beschränkung des Sträflings auf blosse Bretter, die-

Areszt odosobniony.

§ 22. Trzymanie w areszcie odosobnionym nie może trwać dłużej nieprzerwanie jak przez miesiąc, i dopiero po przerwie jednego miesiąca znowu zastosowaniem być może. Zresztą więźni i w czasie takiego odosobnienia ma być odwiedzany przynajmniej dwa razy na dzień przez osobę do dozoru więziennego należącą i ma być zatrudnianym w sposób odpowiedni.

Porówn. ustawę z 1 kwietnia 1872 o wykonaniu kary więziennej w odosobnieniu.

Odosobnione zamknięcie w ciemnej celi.

§ 23. Odosobnione zamknięcie w ciemnej celi nie może nieprzerwanie trwać dłużej nad dni trzy, a dopiero po upływie jednego tygodnia może znowu nastąpić wszystkiego razem zaś trwać najwięcej przez dni trzydzieści w roku.

~~~~~  
selbe darf jedoch nur an unterbrochenen Tagen und nicht öfter als drei Mal in der Woche stattfinden.

#### Einzelhaft.

§ 22 Die Anhaltung in Einzelhaft darf ununterbroche nicht länger als einen Monat dauern, und dann erst wieder nach einem Zwischenraume von einem Monate in Anwendung gebracht werden. Übrigens hat der Sträfling auch während derselben täglich mindestens zwei Besuche durch eine der Aufsichtspersonen der Strafanstalt zu empfangen und es ist ihm angemessene Beschäftigung zuzuweisen.

#### Einsame Absperrung in dunkler Zelle.

§ 23. Die einsame Absperrung in dunkler Zelle darf ununterbrochen nicht länger als drei Tage, dann erst wieder nach einem Zwischenraume von einer Woche und im ganzen höchstens dreissig Tage in einem Jahre stattfinden.

### Kara chłosty.

§ 24. Paragraf ten zniesiony został przez uchylene chłosty; zob. wyżej przy § 19.

### Wydalenie z kraju.

§ 25. Wydalenie z kraju postanowić można tylko przeciw zbrodniarzom cudzoziemcom, a rozciągnąć się musi zawsze na wszystkie kraje koronne cesarstwa austriackiego.

1. Bliższe postanowienia o wykonaniu tego zastrzeżenia kary zobacz przy § 407 postęp. karnego.

2. Postanowienia o wydalaniu obcokrajowców mają zastosowanie także do poddanych węgierskich. (O. plen. z 9 grudnia 1880 l. 12577 Nr. 294).

3. Wydalenie z kraju następuje na zawsze. Sędziemu nie wolno ograniczyć go co do czasu. (O. plen. z 3 czerwca 1887 l. 1887 Nr. 1066).

### Prawne skutki każdego osądzenia za zbrodnię.

§ 26. Każde osądzenie za zbrodnię pociąga za sobą z mocy ustawy skutki następujące:

---

#### Landesverweisung.

§ 25. Die Landesverweisung kann nur gegen Verbrecher, die Ausländer sind, Statt haben, und muss allezeit auf sämtliche Kronländer des österreichischen Kaiserstaates sich erstrecken.

#### Gesetzliche Wirkungen jeder Verurteilung wegen eines Verbrechens.

§ 26. Mit jeder Verurteilung wegen eines Verbrechens sind kraft des Gesetzes folgende Wirkungen verbunden:

W wyroku nie wymienia się wyliczonych tu w ustępach od *a* do *g*, prawnych skutków osądzenia za zbrodnię. (Rozp. minist. sprawiedl. z 27 czerwca 1858 l. 14125).

*a*) odebranie wszystkich tak krajowych jak i zagranicznych orderów cywilnych i wojskowych znaków zaszczytnych;

Austryackie ordery odeślą sądy do kancelaryi orderowej; zagraniczne odsyła się przez c. k. ministerstwo spraw zagranicznych rządowi zagranicznemu, któremu w razie, jeśli osoba dekorowana jest cudzoziemcem: pozostawia się dalsze zarządzenie podług statutów orderowych (dekr. nadw. z 4 sierpnia 1815 l. 1165 i z 6 października 1835 l. 86 z u. s.). Nadane cudzoziemcowi dekoracje austr. zwrócić należy rządowi austr., jeżeli ozdobiony nimi postradał znaki zaszczytne na mocy wyroku sądowego. (Rozp. min. spraw. z 2 lutego 1875 l. 1343).

*b*) utratę wszystkich tytułów publicznych, stopni i godności akademickich, tudzież pozbawienie prawa odzyskania tychże lub uzyskania nowych bez pozwolenia Cesarza;

Patronat chirurgii nie jest stopniem akademickim, nie należy przeto w razie zasądzenia patrona chirurgii za zbrodnię, orzec o utracie patronatu, lecz odstępuje się akta w myśl § 30 kod. władzy przemysłowej, do której nadanie tego przemysłu należy. (Rozp. min. sprawiedl. z 24 czerwca 1881 l. 8311).

*c*) [wykluczenie od odpowiedzialnej redakcyi pism peryodycznych];

Por. § 12 ustawy prasowej.

*a*) die Abnahme aller in- und ausländischen Orden, Zivil- und Militärehrenzeichen;

*b*) der Verlust aller öffentlichen Titel, akademischen Grade und Würden, und die Entziehung des Rechtes, solche ohne Bewilligung des Kaisers neu oder wieder zu erlangen;

*c*) [die Ausschliessung von der verantwortlichen Redaktion periodischen Druckschriften];

d) utratę wszelkiego publicznego urzędu lub publicznej służby, włącznie urzędu nauczycielskiego, tudzież niezdolność otrzymania onegoż, lub odzyskania utraconego urzędu, bez wyraźnego zezwolenia Cesarza;

e) usunięcie duchownych od beneficjum i niezdolność otrzymania tegoż bez wyraźnego zezwolenia Cesarza;

Jeżeli posiadacz urzędu kościelnego lub beneficjum kościelnego utraci obywatelstwo austryackie, albo jeżeli zostanie uznany za winnego czynów zbrodniczych, lub takich czynów karygodnych, które pochodzą z chciwości zysku, uwłaczają moralności, lub wywołują publiczne zgorszenie, naówczas zarząd wyznaniowy rządowy ma domagać się usunięcia go od urzędu lub beneficjum.

Przepisy powyższe odnoszą się także do duchownych, powołanych na zastępców w tychże urzędach, na tymczasowych administratorów lub na pomocników. Jeżeli władze kościelne w stosownym przeciągu czasu nie czynią zadosyć domaganiu się rządu, natenczas urząd ów lub beneficjum uważane będzie za opróżnione dla zakresu państwowego (§ 8 ustawy z 7 maja 1774 Nr. 50 D. u. p.). Przepis rzeczony obowiązuje także względem duchownych innych wyznań, uznanych legalnie na mocy ustawy z 20 maja 1874 l. 68 D. u. p. § 12.

f) utratę zdolności do sprawowania urzędu sędziowskiego, advokatury i notaryatu, publicznej agencji i wszelkiego zastępstwa stron przed władzami publicznymi;

d) der Verlust jedes öffentlichen Amtes oder Dienstes, mit Einschluss des Lehramtes, und die Unfähigkeit, ohne ausdrückliche Erlaubnis des Kaisers solche neu oder wieder zu erlangen;

e) bei Geistlichen die Entsetzung von der Pfründe und die Unfähigkeit, ohne ausdrückliche Bewilligung des Kaisers je wieder eine solche zu erlangen;

f) der Verlust der Richteramts-, Advocaturs- und Notariatsbefähigung, der öffentlichen Agentien, und jeder Parteienvertretung vor den öffentlichen Behörden;

Por. § 34 lit. *c* ordynacyi adwokackiej z 9 lipca 1858 l. 96 D. u. p. i § 6 ordynacyi notaryalnej z 25 lipca 1871 l. 75 D. u. p. Tu należy także utrata urzędu stręczyciela handlowego i niezdatność do piastowania tegoż zawodu. (Art. 84 ustawy z 4-go kwietnia 1875 l. 68 D. u. p.).

Adwokat, który został po myśli § 26 lit. *f* pozbawiony zdolności do wykonywania adwokatury, ale który po zgaśnięciu skutków prawnych, połączonych z jego skazaniem (§ 6 ust. z 15 listopada 1867, D. u. p. Nr. 131) uzyskał ponownie godność doktora praw, nie musi — w razie zaistnienia innych warunków — powtórnie składać egzaminu adwokackiego celem wykonywania adwokatury. (O N. T. z 25 października 1899, l. 14821).

*g*) odjęcie wszelkich na przepisach pensyjnych opierających się pensyi, prowizyi, zasiłków na wychowanie, lub innych poborów, równie jak wszelkich darów łaski.

Względem płacy pensyjnej (emerytalnej) dla wojskowych zarządza ustawa z 27 grudnia 1875 l. 158 D. u. p., że cały czas kary więziennej nad sześć miesięcy wymierzonej, wyłącza się od policzenia przy wymierzeniu emerytury, tudzież że emerytowi wojskowemu odjętą zostanie emerytura w razie osądzenia go za zbrodnię, jeżeli takowa z mocy ustawy pociąga za sobą utratę pensyi, nareszcie, że w razie wydalenia takiego emeryta ze służby cywilnej wskutek osądzenia karno-sądowego, pociągającego za sobą z mocy ustawy odjęcie emerytury, nie ma miejsca przywrócenie mu dawnej wojskowej pensyi lub prowizyi.

Zasiłek inwalidów wojskowych i połączona z medalem waleczności płaca, jak też inne pobory inwalidów lub wysłużonych żołnierzy z fundacyi czy to publicznej czy prywatnej, przepadają tylko w razie skazania winowajcy na karę ciężkiego więzienia. (Rozp. minist z 30 czerwca 1853 l. 124, z 13 listopada 1854 l. 294 i § 106 ustawy z 27 grudnia 1875 l. 158 D. u. p.).

---

*g*) Entziehung aller auf die Pensionsvorschriften gegründeten Pensionen, Provisionen, Erziehungsbeiträge oder sonstigen Bezüge, sowie aller Gnadengaben.

Prócz tego utrzymane zostają w swej mocy te postanowienia przepisów cywilnych politycznych i kościelnych, które ze skazaniem za zbrodnię łączą dalsze jeszcze skutki szkodliwe.

Unormowanie przepisów o oddaniu ukaranych zbrodniarzy pod dozór policyjny i postanowienie o tem, o ile sądy mają przytem wpływ wywierać, zastrzega się osobnym zarządzeniom.

Osądzenie za zbrodnię pociąga jeszcze za sobą: 1) Utratę prawa wybierania i obieralności przy wyborach posłów do Izby poselskiej Rady państwa (§ 8 ustawy z 26 stycznia 1907, l. 17 D. u. p.) — 2) Utratę prawa wybierania i obieralności do sejmu krajowego (Pat. z 26 lutego 1861 l. 20 D. u. p.). 3) — Utratę prawa wybierania i obieralności do reprezentacyi gminnej (art. IX i X. Ust. z 5 marca 1862 l. 18 D. u. p.). — 4) Wykluczenie od trudnienia się handlem domokrażnym (§ 3 Pat. z 4 września 1852 l. 252 D. u. p.) — 5) Utratę upoważnienia do hurtowej sprzedaży tytoniu i stempli (dekr. nadw. z 23 października 1838 l. 42792). — 6) Utratę prawa do zawierania z rządem kontraktów w razie zaszłego przepustwa. (Dekr. nadw. z 1 grudnia 1847 l. 1101 z. u. s.). -- 7) Utratę prawa wybierania i obieralności do Izb handlowych (§ 7 i 11 ust. z 29 czerwca 1868 l. 85 D. u. p.). — 8) Utratę prawa wybierania i obieralności do Izb lekarskich (ust. z 22 grudnia 1891 Nr. 6 D. u. p. z r. 1892). — 9) Utratę prawa wyboru i obieralności do komisji podatkowych, ustanowionych ustawą z 24 paźdz. 1896 l. 131 D. u. p. (§§ 18, 20, 185 i 186 tej ust. — 10) Utratę prawa ucze-

~~~~~

Ausserdem bleiben diejenigen Bestimmungen der bürgerlichen, politischen und kirchlichen Vorschriften aufrecht, welche mit der Verurteilung wegen eines Verbrechens noch anderweitige nachteilige Folgen verknüpfen.

Die Regelung der Vorschriften über die Stellung abgestrafter Verbrecher unter Polizeiaufsicht und die Bestimmung, in wieferne die Gerichte dabei Einfluss zu nehmen haben, bleibt besonderen Anordnungen vorbehalten.

szczania na giełdę (Ust. z 1 kwietnia 1875 l. 67 D. u. p. § 5). — Utratę urzędu sędziego obywatelskiego w sądach cywilnych (§ 21 ust. z 27 grudnia 1896 l. 217 D. u. p.). — 12) Utratę prawa uzyskania kredytu ceł przewozowych w razie osądzenia za zbrodnie z chęci zysku pochodzącą § 1 rozp. z 29 maja 1856 l. 85 D. u. p. — 13) Doraźne oddalenie urzędnika, dozorca lub robotnika w kopalniach (§ 202 ust. z 23 maja 1854 l. 146 D. u. p.). — 14) Wykluczenie od wykonania przemysłu; według § 5 ustawy przem. z 15 marca 1883 l. 39 D. u. p. osoby skazane za zbrodnie w ogólności, dalej za przekroczenie popełnione z chciwości zysku lub przeciw obyczajności publicznej, albo za występki z § 486 kod. mogą być wtedy wykluczone od rozpoczęcia przemysłu, gdy z istoty tego przemysłu ze względu na osobistość przedsiębiorcy i popełniony przezeń czyn karygodny należy się obawiać nadużycia. (Por. także §§ 23 i 55 ust. przem.). — 15) Rozwiązanie stosunku służbowego pomiędzy właścicielem zakładu przemysłowego a pomocnikami i terminatorami (§§ 78 i 96 powsz. ustawy przem.). — 16) Utratę prawa utrzymywania terminatorów małoletnich (§ 89 ust. przem.). — 17) Wyłączenie od prawa głosowania i wybieralności w spółkach przemysłowych (§ 118 ust. przem.). — 18) Wyłączenie od udziału w stowarzyszeniach górniczych (§ 5 ust. z 14 sierpnia 1896 Nr. 156 D. u. p.). — 19) Wyłączenie od konsensu do uprawy tytoniu (§ 2 rozp. z 27 marca 1860 l. 72 D. u. p.). — 20) Wykluczenie żeglarza z szerszego obrębu porzeża morskiego (art. II rozp. minist. z 29 lipca 1863 l. 69 D. u. p.). — 21) Osób za pospolite zbrodnie i występki prawomocnie osądzonych nie wolno używać na przestrzeniach kolejowych wymienionych w międzynarodowej umowie z Bawaryą i Szwajcaryą z 5 sierpnia 1865 l. 138 D. u. p. i z Bawaryą z 16 maja 1877 l. 82 D. u. p., tudzież na kolejach wymienionych w umowach międzynarodowych z Włochami (układ z 2 października 1879 l. 153 D. u. p.), z Rumunią (układ z 10/22 lutego 1873 l. 42 D. u. p. z r. 1881), z Serbią (układ z 9 kwietnia 1880 l. 80 D. u. p.). — 22) Nie może korzystać z prawa wstąpienia do wojska jako jednoroczny ochotnik, kto za zbrodnie, dalej kto za występki lub przekroczenie z chciwości płynące, albo za występki przeciw obyczajności publicznej prawomocnie zasądzony został (§ 24 ust. z 11 kwietnia 1889 Nr. 41 D. u. p., § 77 rozp. min. obr. kraj.

z 15 kwietnia 1889 Nr. 45 D. u. p.). — 23) Niedopuszczalnym jest ugodne postępowanie w upadłościach kupieckich, jeśli krydytaryusz obwiniony jest o zbrodnię z chęci zysku wynikłą, lub o występki z § 486 lit. g, dopóki nie nastąpi uwolnienie go od oskarżenia (§ 208 ust. konkursowej z 25 grudnia 1868 l. 1 D. u. p. z r. 1869), a zawarta ugoda staje się nieważną, jeśli upadły dłużnik uznany zostanie winnym oszustwa z § 199 lit. f kod. (§§ 234 i 241 tamże. — 24) Niezdatnym jest do urzędowania jako przysięgły ten, kto zostaje pod śledztwem karno-sądowym pod oskarżeniem, lub odbywa karę, następnie, kto wskutek skazania przez sąd karny, wyłączony jest na mocy ustawy od wybieralności do zastępstwa gminy, dopóki to wyłączenie trwa (§ 2 ust. z 23 maja 1873 Nr. 121 D. u. p.) — 25) Wydalenie z urzędu nauczycielskiego przy szkołach ludowych, jeżeli winny utracił obieralność do reprezentacji gminnej (§ 48 ust. z 14 maja 1869 l. 61 D. u. p.). — 26) Odebranie prawa wybierania i obieralności do sądów przemysłowych i utrata urzędu sędziowskiego w sądach przemysłowych w przypadku wyżej pod 20 przewidzianym co do sędziów przysięgłych (§§ 8, 9, 17 ust. z 27 listopada 1896 l. 218 D. u. p.). — 27) Osobom będącym w śledztwie o zbrodnię z chęci zysku wynikłą lub przeciw obyczajności publicznej wykraczającą, lub o także przekroczenie, nie wolno wydawać upoważnienia na autoryzowanego inżyniera górniczego; o ile zasądzenie karno-sądowe pociąga za sobą niezdolność do uzyskania takiego upoważnienia ocenia się według ustaw karnych. Upoważnienie udzielone gaśnie wskutek zasądzenia, pociągającego za sobą na mocy ustawy utratę urzędu publ. (Rozporz. minist. z 23 maja 1872 Nr. 70 D. u. p. §§ 6 i 23), — 28) Od kredytowania podatku konsumcyjnego za poręką wyłączeni są producenci wina i wódki, którzy zasądzeni zostali za zbrodnię, występki lub przekroczenie z chęci zysku pochodzące, jak i ci, którzy popadli w konkurs, a nie zostali uwolnieni. (Rozp. minist. skarbu z 15 listopada 1880 Nr. 139 D. u. p.). — 29) Osoby zasądzone za zbrodnie w ogólności, dalej za występki lub przekroczenie z chęci zysku popełnione, nie będą dopuszczone do składania egzaminu z służby leśnej i polowej. (Rozp. min. roln. z 11 lutego 1889 l. 23 D. u. p. i z 14 czerwca 1889 l. 100 D. u. p.). — 30) Osobom osądzonym za zbrodnie naruszającą bezpieczeństwo osób lub wła-

sności nie wolno wydawać karty myśliwskiej przez 10 lat po odbytej karze według ustaw łowieckich wielu krajów koronnych. — 31) W końcu zaznaczyć należy, że niektóre ustawy krajowe łączą także jeszcze inne skutki z zasądzeniem karno-sądowem, jak niezdolność do urzędu sekretarza gminnego na Bukowinie, utratę obieralności na męża zaufania urzędu pojednawczego, niezdolność do urzędu lekarza gminnego i t. p.

Por. jeszcze §§ 25, 29, 56, 68, 109, 115, 576, 393, 540, 541, 543, 592, 678, 769, 77Z, 782, 1210 ust. cyw.; § 120 i 170 l. 2 i 3 proc. k.; §§ 336 i 372 proc. cyw.; wreszcie §§ 695 l. 2 i 296 c ustawy o przestępstw. defraud. z r. 1835.

Postanowienia § 26 i powołanych powyżej ustaw i rozporządzeń, tudzież postanowienie § 27 kod. doznały zmiany skutkiem (noweli) ustawy z 15 listop. 1867 l. 131 D. u. p., której ważniejsze postanowienia opiewają:

§ 5. Odtąd żadne osądzenie karno-sądowe nie pociąga za sobą dla osądzonego ani utraty ani ograniczenia zdolności cywilnej do pewnego działania; uchyla się zatem przepis § 27 lit. b i odnośne postanowienia kodeksu cywilnego (§§ 61, 574, 868). Przepisy zawarte w §§ 191, 254, 281 k. c. zmienia się w ten sposób, że pytanie, ażali osadzenie karne pociągnąć ma za sobą dla osądzonego utratę opieki lub kurateli sądowej, lub też niezdatność do objęcia takiegoż urzędowania rozstrzygnie podług uznania swego w każdym szczególnym przypadku sąd opiekuńczy lub kuratelarny.

§ 6. Od dnia ogłoszenia tej ustawy tylko osądzenie za zbrodnię, jakoteż osądzenia za przekroczenia kradzieży, przeniewierzenia, oszustwa, tudzież uczestnictwa w kradzieży lub przeniewierzeniu (§§ 460, 461, 463 i 464 k. k.) pociąga za sobą połączoną na mocy pow. ustawy karnej z dnia 27 maja 1852 l. 117 D. u. p. lub innych przepisów

prawnych z zasądzeniem na karę: utratę szlachectwa, orderów, znaków zaszczytnych, tytułów publicznych, stopni i godności akademickich, wszelkiego publicznego, rządowego, krajowego lub gminnego urzędu lub służby, adwokatury, notaryatu, publicznej agencji i wszelkiego zastępstwa stron przed władzami publicznymi, udziału w reprezentacjach gminnych lub innych zgromadzeniach powołanych do zawiadywania sprawami publicznymi, odjęcia wszelkich pensyi, prowizyi, zasiłku na wychowanie, tudzież innych poborów.

Niezdolność do uzyskania pomienionych praw i zaszczytów kończy się z wycierpieniem kary przy zasądzeniu za zbrodnię: 1) z § 68 lit. *b* i *c* kod. k. i z art. I ustawy z 17 grudnia 1862 l. 8 D. u. p. z 1863 r.; — 2) z §§ 60 i 61 k. k., o ile czynności takie nie odnoszą się do przypadków w § 58 lit. *a* objętych i rozp. min. z 27 kwietnia 1854 l. 107 D. u. p.; — 3) z § 65 k. k. o ile zbrodnia ta nie tyczy się osoby cesarskiej, tudzież z art. II ustawy z 17 grudnia 1862; — 4) z § 66 k. k.: — 2) z §§ 68, 69, 73 i 81 k. k., o ile wymienione tamże zbrodnie polegają na pobudkach politycznych; — 6) z §§ 76, 78 i 80; — 7) z ustępu 2 § 143 i z ustępu 2 § 157; — 8) z §§ 158, 163 i 165; — 9) z §§ 212, 214, 217, o ile skreślona w nich pomoc dana zbrodniarzom, nastąpiła co do zbrodni powyżej od 1 do 8 przytoczonych; — 10) z § 220 k. k. — Co się zaś tyczy innych skutków szkodliwych, które prócz głównych kar i zaostżenia ich i oprócz przepadku kaucyi w myśl ustawy drukowej z 17 grudnia 1862 l. 6 D. u. p. z 1863 r. połączone są z orzeczeniem karnem już z mocy ustaw karnych i innych prawnych przepisów, o których zatem sędzia wy-

rażnie orzekać nie potrzebuje, to te przy wyliczonych powyżej zbrodniach, dalej przy występkach i przekroczeniach z wyjątkiem przypadków zawartych w §§ 460, 461, 463 i 464 k. k. już nadal wcale miejsca nie mają.

W razie osądzenia za inne w drugim ustępie § 6 nie wyliczone zbrodnie ustaje niezdolność do uzyskania wspomnianych w pierwszym ustępie tegoż paragrafu praw i zaszczytów, a nadto ustają także wszystkie inne w trzecim ustępie tegoż paragrafu nadmienione skutki szkodliwe z upływem 10 lat, jeżeli winowajca skazany był na pięcioletnie przynajmniej więzienie, w innym razie z upływem pięciu lat, przy osądzeniu zaś za przekroczenia z §§ 460, 461, 463 i 464 k. k. z upływem trzech lat po skończeniu kary.

1. Kaucya pism drukowych uchylona została ustawą z 9 lipca 1894 l. 161 D. u. p.

§ 7. Uchyła się zatem wszelkie ustawy i rozporządzenia, mocą których niezdolność do uzyskania oznaczonych w § poprzedzającym zaszczytów i uprawnień razem z innymi szkodliwymi skutkami trwała dotąd przez całe życie, lub miała miejsce także przy osądzeniu za inne w powyższym paragrafie nie przytoczone karygodne działania, a nawet połączona była z wyrokami, orzeczeniami i uchwałami załatwiającemi postępowanie karne bez uznania winnym oskarżonego.

§ 8. Wymienionych w § 6 zaszczytów i praw, o ile się je traci według tegoż przepisu skutkiem osądzenia karno-sądowego, nie odzyskuje się ani przez odcierpienie kary, ani przez upływ czasu tamże określonego.

Wskutek upływu czasu w § 6 noweli zakreślonego uzyskuje, względnie odzyskuje się jedynie zdolności ponownego starania się o utracone prawa, stopnie akadem., o urząd i t. d.

§ 9. Postanowienia w §§ 1 do 8 włącznie zawarte obowiązują wstecz także względem czynów karygodnych przedtem popełnionych, jakoteż względem dawniej zapadłych wyroków i uchwał, jeżeli ich dotąd nie wykonano w zupełności, lub jeszcze trwają połączone z nimi skutki szkodliwe.

1) Dalsze paragrafy noweli, jak i ostatni ustęp § 26 kod., stanowiący, że rzecz o dozorze polic. zastrzega się szczególnym rozporządzeniem, nie mają już dziś praktycznego znaczenia z wyjątkiem § 11 noweli, umieszczonego w uwadze do § 110 proc. k.

2) Nowela powyższa dzieli zatem przestępstwa odnośnie do skutków z osądzeniem za nie połączonych na trzy grupy:

a) zbrodnie wyliczone w 10 punktach § 6 pociągają wprawdzie za sobą utratę praw i zaszczytów w § 6 wymienionych, jednak niezdolność do uzyskania takowych ustaje z końcem kary, to znaczy, że można zaraz po odcierpieniu kary ponownie się o nie starać.

b) wszystkie inne zbrodnie hańbiące, oraz przekroczenia (z chciwości zysku) z §§ 460, 461, 463 i 464 kod. pociągają za sobą utratę praw i zaszczytów nietylko w § 6 noweli wymienionych, o ile utrata ich już przed nowelą następowała, ale i utratę praw w innych ustawach i rozporządzeniach (w ustawie cywilnej, w procedurze cyw., w procedurze karnej, w ustawie karnej o defraudacyach i w całym szeregu innych ustaw) postanowionych, — a skutki zasądzenia ustają dopiero po upływie 10, 5 lub 3 lat po odcierpieniu kary;

c) wszystkie inne występki i przekroczenia z wyjątkiem powyższych 4-ch przekroczeń nie pociągają za sobą żadnych skutków na mocy ustawy k. lub noweli z r. 1867

3) Zasądzenie za tak zwany występki lichwy z § 1 ustawy z 28 maja 1881 pociąga za sobą te same skutki, co zasądzenie za przekroczenie oszustwa (§ 6 ustawy o lichwie z r. 1881).

4) Zasądzenie za przestępstwo z § 1 ust. z 25 maja 1883 l. 78 D. u. p. (udaremnienie egzekucyi) pociąga za sobą te same skutki, co zasądzenie za przekroczenie oszustwa (§ 2 tejsze ustawy).

5) Tendencją noweli jest według całej tej osnowy złagodzić, nie zaś zaostrzyć przepisy ustawy dotyczące się skutków karno-sądowego zasądzenia. Na mocy § 6 noweli następuje w razie zasądzenia za zbrodnię i przekroczenia tamże wymienione utrata praw tylko o tyle, o ile już według powszechnej ustawy karnej z 27 maja 1852 nastąpićby musiała. Ponieważ zaś zasądzenie za jedno z przekroczeń §§ 460, 461, 463 i 464 kod. k. nie pociągało za sobą według ustawy karnej utraty stopni akademickich, adwokatury itp., przeto i obecnie według noweli utrata ta wypowiedzianą być nie może. (O. z 16 listopada 1878 l. 7561 Nr. 187).

6. Postanowienia ordynacyi wyborczych Rady państwa i sejmów krajowych o prawie wyborczem i wybieralności do tychże ciał reprezentacyjnych i o utracie tegoż prawa przez nowelę (§ 12) zostały nietknięte.

Por. jeszcze O. z 6 kwietnia 1883 l. 885 Nr. 536 podane w uwadze 7 do § 68 kod.

Prawne skutki kary śmierci i ciężkiego więzienia.

§ 27. Nadto zaś pociągają za sobą w szczególności wyroki karne, skazujące zbrodniarza na karę śmierci, lub więzienia ciężkiego, wedle ustawy jeszcze następujące skutki:

a) Jeżeli zbrodniarz jest stanu szlacheckiego, w wyroku karnym dołożyć należy, że traci szlachectwo. Ta

Gesetzliche Wirkungen der Todes- und schweren Kerkerstrafe.

§ 27. Ausserdem sind aber insbesondere mit den Strafurteilen, wodurch ein Verbrecher zur Todesstrafe oder schweren Kerkerstrafe verurteilt wird, kraft des Gesetzes noch folgende Wirkungen verbunden:

a) Ist der Verbrecher von Adel, so muss dem Strafurteile beigefügt werden, dass er des Adels verlustig wird. Doch trifft dieser Verlust nur ihn allein, folglich weder seine Ehegattin, noch die vor dem Strafurteile erzeugten Kinder.

utrata jednak dotyka tylko jego samego, przeto nie rozciąga się ani na małżonkę jego, ani na dzieci przed wyrokiem spółdzone.

Ustęp pod lit. *b*, który wypowiedział niezdolność do działań prawnych, uchylonym został na mocy § 5 przytoczonej ustawy z 15 listopada 1867.

Osobne postanowienia co do zbrodni popełnionych przez pisma drukowe.

§ 28 i 29 zniesione zostały przez § 34 ust. prawosowej z 17 grudnia 1862 i ust. z 9 lipca 1894 Nr. 161 D. u. p.

Postanowienia względem utraty przemysłu, i uprawnienia do prowadzenia statku kabotażowego, patentu okrętowego.

§ 30. Utrata przemysłu nie jest skutkiem już z samej ustawy ze zbrodni wypływającym, nie może więc w wyroku karnym być wypowiedziana. Atoli jeżeli za zbrodnię skazany posiada przemysł, winien sąd karny po ogłoszonym wyroku zakomunikować akta tej władzy,

Bestimmungen wegen des Verlustes eines Gewerbes, eines Schiffpatentes und der Berechtigung zur Führung eines Cabotagefahrzeuges.

§ 30. Der Verlust des Gewerbes ist keine schon durch das Gesetz mit dem Verbrechen verknüpfte Folge, kann daher nicht durch das Strafurteil ausgesprochen werden. Jedoch hat das Strafgericht, wenn der wegen eines Verbrechens Verurteilte ein Gewerbe besitzt, nach kundgemachtem Urteile die Acten an diejenige Behörde mitzuteilen, welcher die Verleihung eines solchen Gewerbes zusteht. In dem Falle, wenn es dieser Behörde bedenklich schiene,

której służy prawo nadawania takiego przemysłu. W razie, gdyby władzy tej zdawało się rzeczą niebezpieczną, dozwolić zbrodniarzowi wykonywania professyi po odbytej karze, winna zarządzić odebranie professyi z zachowaniem przepisów istniejących.

Postępowanie to ma nastąpić także i wtedy, jeżeli skazany posiadał patent okrętowy, albo prawo do prowadzenia statku kabotażowego. W takim razie należy orzeczenie o utracie prawa tego do morskiej władzy centralnej.

1) Kabotażem nazywamy żeglugę nadbrzeżną.

2) W razie gdyby w późniejszym czasie wyszedł na jaw powód, któryby wyłączał przemysłowca lub jego zastępcę od przemysłu, może mu władza zakazać wykonywania przemysłu, a względnie odebrać mu konsens lub kartę przemysłową (§ 57 ustawy przem. z 15 marca 1883 l. 39 D. u. p.).

3) Prawo nadawania koncesyi, względnie wydawania karty przemysłowej służy zwyczajnie c. k. Starostwu, wzgl. Magistratowi miast, mających własny statut, w niektórych przypadkach zaś c. k. Namiestnictwu (§§ 140 i 142 ustawy przemysłowej).

4) Wyjątkowo sąd karny orzec może o utracie przemysłu w przypadku § 3 ustawy drukowej.

5) Prawo korzystania z szerszego na mocy rozp. minist. z 29 lipca 1863 l. 69 D. u. p. odrębu żeglugi morskiej nadbrzeżnej utracą się już skutkiem zasądzenia za zbrodnię. (Art, II lit. b tamże).

~~~~~

dem Verbrecher nach ausgestandener Strafe die Ausübung seines Gewerbes zu gestatten, hat sie die Entziehung des Gewerbes unter Beobachtung der bestehenden Vorschriften zu verfügen.

Eben dieses Verfahren hat auch dann stattzufinden, wenn der Verurteilte ein Schiffspatent oder die Berechtigung zur Führung eines Cabotagefahrzeuges besessen hat. In diesem Falle steht das Erkenntniss über den Verlust einer solchen Berechtigung der Central-Seebehörde zu.

Ograniczenie kary do zbrodniarza.

§ 31. Jak karygodność, tak też i sama kara nikogo innego dotknąć nie może, jak tylko zbrodniarza.

1) Kara powinna zatem być »osobistą«, mimo to jednak w skutkach dotyka także rodziny zasądzonego. (Por. § 55 kod.).

2) O wynagrodzeniu niewinnie zasądzonych stanowi ustawa z 16 marca 1892 l 64 D. u. p.

Ograniczenie samowolności sędziego w wymierzaniu kary.

§ 32. Karę ściśle wedle ustawy wymierzyć należy, zatem ani ostrzej ani łagodniej, jak przepisuje ustawa wedle przedstawiającej się jakości zbrodni i zbrodniarza.

Paragraf ten wypowiada zasadę *nulla poena sine lege*, wykluczając zarazem kary arbitralne, znane ustawom dawniejszym.

Zasada §§ 32 i 259 u. k. obowiązuje i przy stosowaniu § 265 p. k.; jeżeli więc sprawca popełnił kilka przestępstw, które nie były przedmiotem równoczesnego rozpoznawania przez sąd, to chociaż za pierwszy czyn karny, stanowiący zbrodnię, orzeczono w wyroku karę więzienia, za drugi czyn, stanowiący przekroczenie, sąd nie może orzec kary więzienia. (O. z 17 lutego 1903, l. 2182, Nr. 2796).

Einschränkung der Strafe auf den Verbrecher.

§ 31. Wie die Strafwürdigkeit, so kann auch die wirkliche Strafe niemand als den Verbrecher treffen.

Beschränkung der richterlichen Willkür in Ausmessung der Strafe.

§ 32. Die Strafe muss genau nach dem Gesetze bestimmt, und darf weder schärfer noch gelinder ausgemessen werden, als das Gesetz nach der vorliegenden Beschaffenheit des Verbrechens und des Täters vorschreibt.

§ 33. W powszechności (§§ 52, 54 i 56) nie można też innego rodzaju kary na zbrodniarza nałożyć, jak tylko ten, który w niniejszej ustawie jest zaznaczony. Niemniej też nie można kary zasłużonej uchylić przez ugodzenie się zbrodniarza z obrażonym (§§ 187 i 188).

Wyjątek od powyższej zasady zawierają przytoczone w nawiasie §§ 187 i 188 kod., które żał czynny objawiony przez ugodę z pokrzywdzonym pod warunkami w §§ tych określonymi uznają za okoliczność uchylającą karę. Przepisów tych nie można jednak rozszerzać analogicznie do innych czynów karygodnych, n. p. do oszustwa. (Por. O. S. N. Nr. 277 i 405 dawnego zbioru Glasera). Por. też § 530 u. k.

O zbiegu kilku zbrodni.

§ 34. Jeżeli zbrodniarz popełnił kilka zbrodni będących przedmiotem tego samego dochodzenia i osądzenia, wówczas ukarany być winien wedle tej zbrodni, na którą surowsza kara jest naznaczona, wszakże z uwzględnieniem zbrodni innych.

— 1) Przepis § 34 kod. k. zmieniony został przez §§ 57 i 265 proc. k., które polecają zastosowanie zasady w § 34 kod. k. wypowiedzianej także wtedy, kiedy przestępstwa przez tego samego

§ 33. Auch kann in der Regel (§§ 52, 54 und 55) keine andere Strafart über den Verbrecher verhängt werden, als welche in dem gegenwärtigen Gesetze bestimmt ist. Noch kann die verwirkte Strafe gegen eine Ausgleichung zwischen dem Verbrecher und dem Beschädigten aufgehoben werden (§§ 187 und 188).

Vom Zusammentreffen mehrerer Verbrechen.

§ 34. Hat ein Verbrecher mehrere Verbrechen begangen, welche Gegenstand der nämlichen Untersuchung und Aburteilung sind, so ist er nach jenem, auf welches die schärfere Strafe gesetzt ist, jedoch mit Bedacht auf die übrigen Verbrechen, zu bestrafen.

przestępcę przed osądzeniem jednego z nich popełnione nie są przedmiotem tegoż samego śledztwa i wyroku. (Por. O. z 24 marca 1876 l. 451 Nr. 110).

2) W jaki sposób uwzględnione być mają inne przestępstwa łagodniejszą karą zagrożone, wynika z § 44 lit. *a* i *b* kodeksu, który zbieg przestępstw zalicza do okoliczności obciążających. (Ob. § 48).

3) Jeżeli jedno i to samo działanie karygodne da się podciągnąć pod kilka przepisów karnych, nie będących do siebie w stosunku rodzaju i gatunku, natenczas zastosować należy ten przepis ustawy, który surowszą grozi karą. (O. z 27 listopada 1880 l. 10585 Nr. 309).

4) §§ 34 i 35 u. k. nie czynią różnicy co do okoliczności, czy zbieg przestępstw przedstawia się jako realny, czy też jako idealny. (O. z 30 kwietnia 1881, l. 1117).

5) Zasada § 34 u. k. i przepis § 56 p. k. nie mają zastosowania, jeżeli z przestępstwem popełnionem w Austrii zbiega się przestępstwo, popełnione przez tego samego sprawcę zagranicą, a ustawowo usunięte z pod judykatury tutejszych sądów. (O. z 17 listopada 1906, l. 16971, Nr. 3294).

6) O t. zw. idealnym czyli jednoczynowym zbiegu przestępstw wtedy tylko może być mowa, jeżeli każde z pozornie zbiegających się naruszeń prawa przedstawia samo dla siebie istotę samoistnego przestępstwa. Jeżeli nie wszystkie znamiona zbiegających się przestępstw są uzmysłowione, zbiegu przestępstw nie ma. (O. z 3 stycznia 1882 l. 4109 Nr. 461).

7) Jeżeli jedno ze zbiegających się przestępstw już w ustawie samej przewidziane jest jako okoliczność obciążająca karę za przestępstwo drugie, np. uszkodzenie cielesne w przypadku § 82, natenczas ono nie może być poczytanem jako samoistne przestępstwo, chyba że pociągnęłoby za sobą surowszy wymiar kary, aniżeli przestępstwo drugie. Jeżeliby więc uszkodzenie cielesne w przypadku § 82 podpadało wyższemu wymiarowi kary z § 155 lub 156 kod., należy zbieg przestępstw przyjąć. (O. z 18 marca 1875 l. 2634 Nr. 53 i O. z 11 lipca 1887 l. 3654 Nr. 1088).

8) Zranienie lub uszkodzenie ciała, posiadające znamiona z §§ 155 i 156 kod., jednakże karane według przepisu § 157 ust. 2 kod.

a towarzyszące oporowi stawianemu osobie urzędowej, nie tworzy przestępstwa pozostającego w zbiegu ze zbrodnią z § 82 z 28 lukod., lecz jest objęte już w samym wyższym zakresie kary. (O. tego 1890 l. 14488 Nr. 1303).

9) W rznie tak zwanego zбочenia czynu (*aberratio delicti*) przy zabójstwie lub uszkodzeniu cielesnem należy przyjąć zbieg przestępstwa usiłowanego względem osoby, która ugodzoną być miała, z przestępstwem dokonaniem (występkiem lub przekroczeniem z § 335 kod.) względem osoby pokrzywdzonej. (O. z 4 grudnia 1874 l. 10269 Nr. 35) Przy zbrodni morderstwa według § 134 kod. k. zbiegu przestępstw w takim razie nie ma, lecz zachodzi morderstwo dokonane. (O. z 9 listopada 1885 l. 10544 Nr. 544).

10) Postanowienia o zbiegu przestępstw (§ 34) nie mają zastosowania, jeżeli kto po skazaniu za jedno przestępstwo chociażby przed wykonaniem kary, popełnił przestępstwo inne. (O. z 6 lipca 1885 l. 5874 Nr. 804).

11) Za karę surowszą w myśl § 34 uważać należy tę karę której stopień jest surowszy; więzienie ciężkie od 6 miesięcy do 1 roku ma być uważane za karę surowszą od więzienia prostego od 1 roku do lat 5. (O. z 20 grudnia 1883 l. 12658 Nr. 604).

12) Przez to samo, że sprawca spełnił jedno przestępstwo, aby zapomocą niego innego przestępstwa dokonać, nie jest jeszcze wykluczone samoistne poczytanie zbiegających się przestępstw. (O. z 8 października 1897 l. 7094 Nr. 2131).

13) Możliwy jest zbieg idealny zbrodni § 131 ze zbrodnią z § 132 kod. (O. z 11 września l. 7555 Nr. 2109 i O. z 27 kwietnia 1894 l. 2934 Nr. 1685).

14) Idealny zbieg przestępstw z §§ 169 i 170 kod. nie istnieje, jeśli ktoś, celem naruszenia praw osoby trzeciej i z narażeniem na niebezpieczeństwo ognia cudzej własności, swą własność podpala; ten jednak z dwóch przepisów karnych należy zastosować, który w konkretnym przypadku okaże się co do swego zakresu surowszym. (O. z 11 lutego 1897 l. 15139 Nr. 2057).

15) Jeżeli sprawca obok zamiaru, wymienionego w § 99 u. k. miał zamiar wymusić świadczenie, znoszenie lub zaniechanie, to można — stosownie do okoliczności — przyjąć zbieg zbrodni z §§ 98 i 99 u. k. (O. z 16 grudnia 1881, l. 6531).

16) Pogorszenie położenia oskarżonego wskutek przepisu § 57 proc. k. nie powinno nastąpić. Za przestępstwo późniejszym wyrokiem osądzić się mające, nie można wymierzyć »surowszej kary« (§ 34 kod.) aniżeli ta, która za nie ustawowo jest zagrożona. (O. z 8 lutego 1892 l. 15233 Nr. 1552).

17) P. O. z 27 kwietnia 1894 l. 2934 Nr. 1785 i O. z 16 marca 1894 l. 809 Nr. 1713 przy § 132 III u. k., tudzież O. z 31 paźdz. 1896 l. 10, 429 Nr. 2006 i z 27 lutego 1897 l. 246 Nr. 2055 (wzgl. § 50).

§ 35. Przepis ten stosować należy także i w przypadku zbiegu kilku zbrodni z występkami lub przekroczeniami.

Postanowienia szczególne, w §§ 28 i 29 zawarte, należy w przypadku zbiegu kilku zbrodni z występkami lub przekroczeniami obok innej kary, ustawą przepisanej, i wtenczas zastosować, choćby jeden tylko ze zbiegających się czynów karygodnych popełniono treścią pisma drukowego. Podobnie i wtedy, gdyby tylko na jedno z tych zbiegających się karygodnych działań w tej lub innej ustawie zagrożoną była kara pieniężna, lub która

oder von Verbrechen mit Vergehen oder Übertretungen.

§ 35. Diese Vorschrift muss auch in dem Falle beobachtet werden, wenn Verbrechen mit Vergehen oder Übertretungen zusammentreffen.

Die in den §§ 28 und 29 festgesetzten besonderen Bestimmungen sind jedoch im Falle eines Zusammentreffens von mehreren Verbrechen oder von Verbrechen mit Vergehen oder Übertretungen nebst der sonstigen gesetzlichen Strafe auch dann in Anwendung zu bringen, wenn auch nur eine der zusammentreffenden strafbaren Handlungen durch den Inhalt einer Druckschrift begangen wurde. Ebenso ist in dem Falle, wenn auch nur auf eine dieser zusammentreffenden strafbaren Handlungen in diesem, oder einem anderen Gesetze eine Geldstrafe oder eine der im § 240,

z kar w § 240 lit. *b* i *c* naznaczonych, wymierzyć należy na winowajcę zawsze obok innej kary ustawowej także i tę karę szczególną.

1) Ustęp II § 35 zawiera wyjątek od reguły § 34 i § 35 ust. 1, albowiem dozwala kumulacji kar w przypadkach tamże podanych.

2) Zob. §§ 34 i n. ustawy prasowej, które obowiązują obecnie w miejscu uchylonych §§ 28 i 29 kod. Zobacz również ustawę z 9 lipca 1894 l. 161 D. u. p.

3) Kto przedsięwzięcie spędzenie płodu z wiedzą matki, może dopuścić się obok współwiny w zbrodni z § 144 kod. także występku z § 335. (O. z 13 października 1881 l. 5742 Nr. 372).

4) Jeżeli zbiega się kilka przestępstw, karą pieniężną zagrożonych, natenczas orzeczona grzywna przepada na ten fundusz, na który przypaśćby miała według przepisu karnego za podstawę wymiaru kary przyjętego. (O. z 13 października 1882 l. 6792 Nr. 485).

5) Pod warunkiem w §§ 260 i 261 kod. wymienionym można także w przypadku podanym w ostatnim zdaniu § 35 kod. zamienić karę pieniężną na areszt; nie wolno natomiast zamiast niej przedłużać kary więzienia, wymierzyć się mającej za zbrodnię z nią w zbiegu będącą. (O. z 5 listopada 1887 l. 6794 Nr. 1009).

6) Słowną obrazę, której się kto dopuszcza przy stawianiu osobie urzędowej oporu o znamionach z § 81 kod., należy mu poczytać po myśli § 35 kod. za przekroczenie z § 312 kod. (O. z 7 marca 1891 l. 13608 Nr. 1422).

7) Jeżeli przy złośliwym uszkodzeniu grobów wyrządzona szkoda przenosi 25 złr., to w myśl § 35 kod. powstaje idealny zbieg występku z § 306 kod. i zbrodni gwałtu publicznego z § 85 *a* kod. (O. z 23 stycznia 1896 l. 12898 Nr. 1952). —

8. Jeżeli w przypadku z § 131, III u. k. zachodzi między uwodzącą a uwiedzioną osobą przewidziany w § 501 u. k. stosunek pokrewieństwa lub powinowactwa, wówczas ma miejsce idealny zbieg przestępstw z powyższych §§. (O. z 1 lutego 1900, l. 14.427, Nr. 2437).

lit. b) und c), bestimmten Strafen festgesetzt ist, nebst der sonstigen gesetzlichen jedenfalls auch diese besondere Strafe gegen den Schuldigen zu verhängen.

9. Zbieg przestępstw z §§ 197 f i 486 u. k. nie jest wykluczony, o ile istota czynu każdego z tych przestępstw została samodzielnie urzeczywistnioną przez postępowanie dłużnika. (O. z 22 grudnia 1879, l. 10.903 i z 11 września 1906 l. 12.959).

10. Użycie gwałtu, stanowiące znamię istoty czynu zbrodni naruszenia miru domowego z § 83 u. k., nie uzasadnia ponadto przekroczenia z § 496 u. k.; następuje konsumpcya przekroczenia przez zbrodnię. (O. z 10 lutego 1912, Kr. I 362/11, L. 321).

11. Jeżeli czyn karygodny, należący do sądów cywilnych, zejdzie się z czynem karygodnym, który należy do sądów wojskowych, natenczas postępowanie, które sądy wojskowe z powodu ostatniego czynu przeprowadzić mają, winno poprzedzić postępowanie przed sądem cywilnym, o ile zbrodnia spełniona przed jurysdykcją sądu cywilnego nie jest zagrożona karą śmierci lub dożywotniego więzienia, czyn zaś, który mają sędzić sądy wojskowe, mniejszą jest zagrożony karą.

Jeżeli sądy karne, tak cywilny jak i wojskowy uznają obwionego winnym czynu karygodnego, natenczas ten z tych dwu sądów karnych, który później wyrok wydaje, winien przy wymiarze kary uwzględnić karę, nn którą winny był zasądzony poprzednim wyrokiem. Ta kara ma być wykonana pierwaj, którą pierwaj orzeczono. (§ 10 ust. z 23 maja 1871 Nr. 45 D. u. p. i § 5 ust. z 20 maja 1869 Nr. 78 D. u. p).

12. P. § 23 ust. 2 ust. z 25 lipca 1867 l. 101 D. u. p. o odpowiedzialności ministrów.

13. P. O. z 31 paźdz. 1896 l. 10449 Nr. 2006 i O. z 26 lutego 1897 l. 246 Nr. 2055 przy § 50 kod.

O zbrodniach popełnionych przez poddanych zagranicą.

Następujące §§ 36—41 zawierają t. zw. międzynarodowe prawo karne; w szczególności wypowiada § 36 t. zw. zasadę narodowości czynnej czyli osobowości (*Personalitäts-Princip*); § 37 t. zw. zasadę miejscowości (*Territorialitätsprinzip*); § 38 zasadę t. zw. narodowości biernej czyli zasadę realną (*passives Personalitätsprinzip*; *Realprinzip*); § 40 wreszcie zasadę t. zw. kosmopolitycznego czyli wszechświatowego prawa karania.

§ 36. Poddany cesarstwa austriackiego, popełniwszy zbrodnię zagranicą, w krajach tutejszych ujęty, nigdy nie będzie wydanym za granicę, lecz bez względu na ustawy kraju, gdzie zbrodnię popełnił, postępować się będzie z nim podług niniejszej ustawy karnej.

Jeżeli jednak za czyn ten już za granicą był karany, wliczy mu się karę już odcierpianą do kary, którą się wymierzy podług niniejszej ustawy. W żadnym przypadku nie wykona się w krajach tutejszych wyroków zagranicznych władz karnych.

1. Przepis § 36 ust. 2 kod. ma analogiczne zastosowanie także do cudzoziemców, którzy za popełnione w kraju tutejszym przestępstwo karę za granicą odcierpieli. Jeżeli ta okoliczność wyjdzie na jaw dopiero po prawomocności tutejszego wyroku karnego, to celem wliczenia odcierpianej kary, albo — w razie nierówności środków karnych — celem odpowiedniego złagodzenia w kraju tutejszym wymierzonej kary należy postąpić według § 410 proc. karn. (O. plen. z 22 kwietnia 1897 l. 4943 Nr. 2076).

2. Przy wliczaniu kary z § 36 ust. 2 może nastąpić, że karę, która ma być wymierzoną podług niniejszej ustawy, uznać będzie należało równocześnie za odcierpianą. Przy wliczaniu tem należy areszt śledczy, policzony przez sędziego zagranicznego na karę, także wliczyć. (O. z 18 marca 1898 l. 3719 Nr. 2232).

Von Verbrechen der Untertanen im Auslande.

§ 36. Wegen Verbrechen, die ein Untertan des österreichischen Kaisertums im Auslande begangen hat, ist er bei seiner Betretung im Inlande nie an das Ausland auszuliefern, sondern ohne Rücksicht auf die Gesetze des Landes, wo das Verbrechen begangen worden, nach diesem Strafgesetze zu behandeln,

Ist er jedoch für diese Handlung bereits im Auslande gestraft worden, so ist die erlittene Strafe in die nach diesem Strafgesetze zu verbhängende einzurechnen. In keinem Falle sind Urteile ausländischer Strafbehörden im Inlande zu vollziehen.

3. Po myśli § 36 ust. 2 należy wliczać karę za granicą rzeczywiście odcierpianą. Jeżeli z dwu rodzajów kary, zagrożonych w ustawie, orzeczono za granicą przeciw sprawcy i wykonano karę łagodniejszą, to tylko ta kara wchodzi w rachubę przy wliczaniu. (O. z 21 września 1900, l. 9127, Nr. 2518).

4. Ta okoliczność, iż ktoś za granicą za czyn karygodny, tamże popełniony, został skazany na dożywotnie więzienie i część tej kary już odcierpiał, nie przeszkadza sędziemu austriackiemu wymierzyć nań karę dożywotniego więzienia za zbrodnię tutaj popełnioną jeszcze przed owym skazaniem. (O. z 14 kwietnia 1899 l. 3947 Nr. 2336).

5. Postanowienie § 36 nie stoi na zawadzie uwzględnieniu w przypadku kradzieży z § 177 II *a* kod, także ukarania za kradzież, jakie nastąpiło za granicami państwa austr. (O. z 31 paźdz. 1879 l. 9010 Nr. 205).

6. Kara więzienna ustawy węgierskiej nie równa się tutejszej karze więzienia prostego. — (O. pßen. z 22 kwietnia 1887 l. 4943 Nr. 2076).

7. »Zuchthaus« ustawy karnej niemieckiej równa się ciężkiemu więzieniu ustawy karnej austriackiej (§ 14 ust. k.). — O. z 18 marca 1898 l. 3719 Nr. 2232).

8. Kara domu pracy w kodeksie kantonu St. Gallen z 25 listopada 1885 odpowiada karze więzienia austriackiej ustawy karnej, a do więzienia ciężkiego w naszej ustawie pozostaje w stosunku 2:3 (O. z 10 grudnia 1898, l. 14693, Nr. 2186).

9. O stosunku do Węgier stanowią rozp. min. z 6 paźdz. 1869 l. 12131 i z 28 stycznia 1877 l. 965, co następuje: Rozporz. min. sprawiedliwości z 8 sierpnia 1864 l. 1357 prezyd., ogłoszono między niem a byłą król. węg. kancelaryą nadworną układ, mocą którego pod warunkiem zupełnej wzajemności obywatele krajów reprezentowanych w radzie państwa za popełniony na Węgrzech czyn karygodny mieli być wydani właściwemu sądowi karnemu węgierskiemu. Odkąd jednak zaszła zmiana w prawnopolitycznych stosunkach krajów korony węgierskiej, zdarzyło się kilkakrotnie, że królewsko-węgierskie sądy odmawiały, zasłaniając się powagą wskrzeszonych dawniejszych ustaw węgierskich, wydania węgierskich kraw-

jowców za popełnione w Przedlitawii zbrodnie; węgierski zaś minister sprawiedliwości oświadczył w tej mierze, że układ przytoczony z powodów formalnych, nie ma już mocy obowiązującej dla węgierskich sądów karnych. Ze stanowiska wzajemności zatem układ powyższy uległ tej zmianie, że odtąd i austriackich krajowców za popełnione na ziemi węgierskiej czyny karygodne nie należy wydawać sądom węgierskim, lecz postąpić z nimi w sądach austr. wedle powsz. ustawy karnej. — Rozp. min. sprawiedl. z 6 paźdz. 1869 l. 12131).

W pewnym przypadku oświadczył kr. węgierski minister sprawiedl., że zawarty pomiędzy c. k. ministeryum sprawiedliwości a byłą król. węg. kancelaryą nadworną układ ogłoszony rozp. min. sprawiedl., z 8 sierpnia 1864 t. 1359 został uchylony, ale mimo to sądy węgierskie na zasadzie wzajemności i nadal wydawać będą winowajców skazanych lub ściganych przez austr. sądy z powodu zbrodni lub występków nie na ziemi węgierskiej popełnionych, o ile nie są krajowcami węgierskimi; wydanie zaś dla czynów karygodnych, stanowiących tylko przekroczenia, wcale nie ma miejsca, co przy powołaniu rozp. min. sprawiedl. z 6 paźdz. 1869 l. 12131 podaje się do wiadomości z dołożeniem, że odtąd przy powzięciu uchwał i układaniu wniosków w myśl § 59 postępowania karnego tak samo ustąpić należy. dopóki wzajemny pomoc prawna w stosunku do Węgier nie zostanie mocą układu stanowczo uregulowaną (rozp. min. spr. z 26 maja 1875 l. 6742). Z powodu zaszłego przypadku przypomina się niniejszem, że krajowców korony węgierskiej, za czyny karygodne poza obrębem austr. węgierskiego państwa popełnione przytrzymanych w Przedlitawii, nie należy wydawać władzy zagranicznej, albowiem obywatelstwo austriackie i węgierskie stanowią jednolitą przynależność państwową zgodnie z międzynarodowem jednolitem stanowiskiem monarchii austr. określone w ustawie z 21 grudnia 1867 l. 146 D. u. p., a mianowicie w § 1 *a*, względem spraw wszystkim krajom monarchii wspólnych. W takich razach wypada zarządzić w myśl § 59 post. karnego porozumienie się z król. węg. sądem miejsca urodzenia, na podstawie układu z król. węg. min. sprawiedl. ogłoszonego rozp. minist. sprawiedl. z 26 maja 1875 l. 6742, jeżeli

zachodzi zbrodnia lub występki. (Rp. m. s. z 28 stycznia 1877 l. 966).

Postanowienia powszechnej ustawy karnej o wydaleniu obco-krajowców mają także zastosowanie do osób przynależnych do krajów korony węgierskiej. (O. plenarne z 9 grudnia 1880 l. 12577 Nr. 294).

10. Konsulaty austr. w Turcyi mają obowiązek przy zbrodniach i występkach poddanych austriackich akta śledztwa wedle okoliczności wraz z obwinionym odstąpić do dalszego postąpienia temu sądowi austr., który w tym razie podług osobistych i rodzinnych stosunków jest właściwym (rozp. min. sprawiedl. z 17 grudnia 1863 l. 11230). Jurysdykcya karna austro-węgierskich sądów konsularnych w Egipcie urządzoną jest na mocy ces. rozp. z 18 grudnia 1875 l. 153 D. p.

11. Art. II traktatu zawartego dnia 20 września 1870 Nr. 74 D. u. p. ex 1871 ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki względem uregulowania obywatelstwa poddanych obu stron przenoszących się z monarchii austriacko-węgierskiej do Stanów Zjednoczonych Ameryki i z tychże do monarchii austriacko-węgierskiej, postanawia, że naturalizowany poddany jednej strony, powróciwszy na terytorjum drugiej strony, ulega śledztwu i karze za czyn, według ustaw swojej pierwotnej ojczyzny karygodny, a przed wychodźstwem popełniony, jeżeli według odnośnych ustaw jego pierwotnej ojczyzny nie nastąpiło przedawnienie, lub jeżeli z innych przyczyn kara miejsca mieć nie może.

12. Poddanych austro-węgierskich, za zbrodnię w Chinach przeciw poddanemu chińskiemu popełnioną, uwięzi urzędnik konsularny i ukarze ich według ustaw austro-węgierskich. (Umowa międzynarodowa z 2 września 1869 l. 58 D. u. p. z r. 1872 art. XXXIX).

13. Austro-węgierskich poddanych, dopuszczających się w Japonii zbrodni przeciw japońskiemu lub obcemu poddanemu, odstawia się do c. k. urzędnika konsularnego, który ich podług swoich ustaw krajowych pociągnie do odpowiedzialności. Japońskich poddanych, za popełnione przeciw obywatelowi austro-węg. czyn zbrodniczy, stawić należy przed władze japońskie do skarcenia według

ustaw japońskich (art. VI umowy z 18 października 1869 l. 128 D. u. p. z 1872 r.).

14. Przeciw poddanym austro-węgierskim, którzy popełnili w królestwie Korea czyn karygodny, mają urzędnicy austriacy przeprowadzić śledztwo i wyrokować według ustaw austr. art. III umowy międzynarodowej z królestwem Korea z 23 lipca 1897 l. 156 z r. 1893 D. u. p.

Por. także umowę z 25 czerwca 1887 (l. 221 ex D. u. p. z 1896 r.) zawartą między Austro-Węgrami a Rzeczpospolitą Urugway i z rozp. min. spraw. z 19 września 1896 l. 18981 odnosząca się do ekstradycyi zbrodniarzy z Bułgaryi.

15. Zagraniczne wyroki karne są u nas bezskuteczne także pod względem nałożonego w nich zwrotu kosztów (rozp. minist. sprawiedl. z 13 maja 1855 l. 5589 i z 13 maja 1860 l. 6437); dlatego nie następuje ani pobór ani ściąganie orzeczonych w karnym wyroku zagranicznym kosztów postępowania i wykonania karnego; c. k. sądy na tego rodzaju odezwy władz obcokrajowych żadnej pomocy prawnej dawać i od wszelkiego współudziału w takich sprawach powstrzymać się mają (rozp. min. sprawiedl. z 3 czerwca 1877 l. 7099). Zgodnie z powyższą zasadą stanowi protokół dodatkowy z 3 lutego 1868 Nr. 19 D. u. p. do międzynarodowego regulaminu portu i żeglugi na jeziorze Bodeńskim, że w razie, gdyby obwiniony o przestąpienie tego regulaminu obywatel innego państwa uszedł przed spełnieniem orzeczenia karnego, przestępstwo na żądanie władzy orzekającej w rodzinnym kraju obwinionego podług tam obowiązujących ustaw krajowych dochodzonem i ukaraniem zostanie.

Por. atoli obecnie § 79 ord. egzek. z 27 maja 1896, tudzież rozporządzenie min. spraw. z 13 grudnia 1897, D. u. p. Nr. 285, z których wynika, że ostatni ustęp § 36 u. k. częściowo został uchylony.

16. Nietylko wyroki sądów karnych, ale i wyroki innych władz karnych zagranicznych, n. p. administrac. nie są u nas wykonalne.

17. Co do występków i przekroczeń popełnionych przez krajowca zagranicą, zob. § 235 kōd.

18. Ułaskawienie krajowca za granicą za czyn stanowiący zbrodnię, nie uwalnia go od kary w krajach austriackich. Por. § 235 kod.

Q. zbrodniach popełnionych przez obcych.

a) W krajach tutejszych.

§ 37. Także i na cudzoziemca, w austriackiem państwie zbrodnię popełniającego, wyrok jedynie podług niniejszej ustawy wydać należy (§ 41).

1. Okręg austriacki na morzu otwartem uważa się za terytorium austriackie (*Editto politico di navigazione* z 25 kwietnia 1774 art. II § 20 i najw. rozp. z 25 czerwca 1826 Nr. 2215 Z. u. s.).

2. Z powołania § 41 kod. wynika, że wydanie cudzoziemców, którzy na terytorium austriackiem zbrodnię popełnili, nie jest wykluczeniem, lecz może być postanowionem w konwencji międzynarodowej.

3. Konsulowie jeneralni, konsulowie i wice-konsulowie Francji, Włoch, Stanów Zjednoczonych, Portugalii, Niemiec, Hiszpanii, Serbii, Szwecyi i Norwegii, Japonii, Siamu, Hawai i t. d. mają, o ile są poddanymi państwa, które ich nominuje, zastrzeżoną sobie nietykalność co do czynów przestępnych, nie stanowiących zbrodni według ustaw państwa, w którym są ustanowieni. Zob. odnośne konwencye międzynarodowe z 11 grudnia 1866 Nr. 167 (Francya); z 11 lipca 1870 Nr. 116 (Stany Zjednoczone); z 9 stycznia 1873 Nr. 135 (Portugalia); z 15 maja 1874 Nr. 96 (Włochy); z 6 maja 1881 Nr. 87 (Serbia); z 23 maja 1881 Nr. 64 (Niemcy), z 3 czerwca 1880 Nr. 29 (Hiszpania); z 3 listopada 1873 Nr. 60 (Szwecya i Norwegia) i t. d.

Von Verbrechen der Fremden.

a) im Inlande.

§ 37. Auch über einen Fremden, der im österreichischen Staatsgebiete ein Verbrechen begeht, ist nur nach gegenwärtigem Gesetze das Urteil zu fällen (§ 41).

b) Za granicą.

§ 38. Jeżeli cudzoziemiec popełnił za granicą zbrodnię zdrady głównej, tyczącej się państwa austriackiego [lub związku niemieckiego] (§ 58), albo zbrodnię fałszowania publicznych papierów kredytowych lub monet austriackich (§§ 106—121), wówczas z nim tak jak z krajowcem wedle niniejszej ustawy postąpić należy.

1. Powołanie związku niemieckiego odpada według umowy austriacko-pruskiej z 23 sierpnia 1866 Nr. 103 D. u. p. i obecnego ustroju państwa niemieckiego

2. Austrya zawarła nadto z państwami niemieckiego związku słownego jak i z księstwem Lichtenstein układy, mocą których poddani jednej ze stron kontraktujących, którzy przez podrabianie lub fałszowanie urzędowych pieczęci, znaczków pocztowych i stemplowych, papieru stemplowego, publicznych poświadczeń i uwierzytelnień, lub przez świadome użycie takichże podrobionych lub sfałszowanych pieczęci, znaczków, papieru lub odjęcie, naruszenie, lub zrobienie nieużytecznem słownego opieczętowania towarów, naruszają ustawy państwa należącego do związku słownego, aby przez to zmniejszyć onegoż dochody, tak samo mają być pociągani do śledztwa i kary, jak gdyby dopuścili się czynów tych przeciw ustawom własnego państwa.

§ 39 Jeżeli cudzoziemiec za granicą popełnił zbrodnię inną, aniżeli zbrodnie w powyższym paragrafie wy-

b) im Auslande.

§ 38. Hat ein Fremder im Auslande das Verbrechen des Hochverrates in Beziehung auf den österreichischen Staat [oder auf den Deutschen Bund] (§ 58), oder das Verbrechen der Verfälschung österreichischer öffentlicher Kreditspapiere oder Münzen begangen (§§ 106—121), so ist derselbe gleich einem Eingebornen nach diesem Gesetze zu behandeln.

§ 39. Hat aber ein Fremder im Auslande ein anderes als die im vorstehenden Paragraphe bezeichneten Verbrechen begangen,

mienione, będzie wprawdzie, gdy zostanie schwytanym, zawsze przytrzymanym, jednakowoż natychmiast porozumieć się należy względem wydania onegoż z rządem tego kraju, w którym zbrodnię popełnił.

1. Pod względem pytania, które miejsce ma być uważanem za miejsce popełnienia zbrodni, zob. § 51 procedury k. i podane tamże orzeczenia.

2. Cudzoziemiec, który z dokumentu za granicą sfałszowanego, w kraju czyni użytek oszukańczy, ma być karanym według § 199 *d* kod. austr., gdyż miejsce, w którym z dokumentu fałszywego czyni się użytek, jest miejscem popełnienia czynu. (O. z 24 sierpnia 1883 l. 7785 Nr. 564).

3. W przypadku, w którym obcokrajowiec przestępstwa za granicą rozpoczętego w kraju tutejszym dokonał, nie ma zastosowania § 39 kod. lecz § 37 kod. (O z 25 lutego 1893 l. 15139 Nr. 1633).

§ 40. Gdyby rząd obcy odmawiał przyjęcia, wówczas ze zbrodniarzem zagranicznym postąpić należy w powszechności wedle przepisów niniejszej ustawy karnej. Jeżeliby jednak podług ustawy karnej miejsca, gdzie się czynu zbrodniczego dopuścił, postępowanie łagodniej wypadło, należy z nim postąpić wedle tejże ustawy łago-

~~~~~  
 so ist er bei seiner Betretung im Inlande zwar immer in Verhaft zu nehmen; man hat sich aber sogleich mit demjenigen Staate, wo er das Verbrechen begangen hat, über die Auslieferung desselben in Vernehmen zu setzen.

§ 40. Sollte der auswärtige Staat die Übernehmung verweigern; so ist gegen den ausländischen Verbrecher in der Regel nach Vorschrift des gegenwärtigen Strafgesetzes vorzugehen. Wenn aber nach dem Strafgesetze des Ortes, wo er die Tat begangen hat, die Behandlung gelinder ausfiele, ist er nach diesem gelinderen Gesetze zu behandeln. Dem Strafurteile muss noch die Verweisung nach vollendeter Strafzeit angehängt werden.

dniejszej. W wyroku karnym musi się jeszcze dołożyć wydalenie po odbytej karze.

1. Karze więzienia *Gefängnis* w kodeksie niemieckim odpowiada kara więzienia pierwszego stopnia w kod. austr. (O. z 8 maja 1885 l. 2384 Nr. 784; podobnież O. Nr. 42 przy § 74 podane).

2. Zob. orzeczenia w uwagach do § 36 przytoczone.

3. W przypadkach z § 40, w których zagraniczne prawo jest łagodniejsze niż austriackie, powinien sędzia tutejszy nie bezpośrednio stosować prawo zagraniczne, lecz je tylko uwzględniać przy wymiarze kary; na każdy wypadek jednak powinien sąd wyrok wydać i sformułować wedle prawa austriackiego. (Por. o. z 30 kwietnia 1907, l. 5823, Nr. 3341).

§ 41. Jeżeli pod względem wzajemnego wydawania zbrodniarzy osobne z obcemi państwami istnieją traktaty, natedy podług nich postępować należy.

1. Umowom międzynarodowym odnoszącym się do wzajemnej ekstradycyi zbrodniarzy nadaje § 41 kod. moc ustawy; one wstępują w miejsce przepisów §§ 36—40. (O. z 9 maja 1897 l. 3659 Nr. 2095).

Istnieją w teźże mierze następujące konwencye:

1. Konwencya z państwami rzeszy niemieckiej z 5 kwietnia 1854 l. 76 D. u. p., która według rozp. minist. sprawiedl. z 7 grudnia 1870 l. 14158 mimo zmiany ustroju państwa niemieckiego i nadal obowiązuje; por. nadto rozp. min. spraw. z 13 lutego 1900, D. rozp. min. spr. Nr. 10.

2 Z Szwajcaryą z 10 marca 1896 l. 1 ex 1897 D. u. p.

3. Z Francją z 13 listopada 1855 l. 12 D. u. p. z r. 1856 i umowa dodatkowa z 12 lutego 1869, l. 56 D. u. p.

4 Z Stanami północnymi Ameryki z 2-go lipca 1856 l. 14 D. u. p. z r. 1857 i umowa z 11 lipca 1870, l. 116 D. u. p. z 1871 r.

5. Z Hiszpanią z 17 kwietnia 1861 l. 69 D. u. p.

§ 41. Bestehen über die gegenseitige Auslieferung von Verbrechern mit auswärtigen Staaten besondere Verträge, so ist in Gemässheit derselben vorzugehen.

6. Z Szwecją i Norwecją z 2 czerwca 1868 l. 11 D. u. p. z r. 1869.

7. Z Włochami z 27 lutego 1869 l. 100 D. u. p. i umowa dodatkowa z 21 października 1882 l. 112 D. u. p. z r. 1883.

8. Z księstwem Czarnogórskiem z 23 września r. 1872 l. 124 D. u. p. z r. 1873.

9. Z Anglią i Irlandią z 3 grudnia 1873 l. 34 D. u. p. z r. 1874 i umowa dodatkowa z 26 czerwca 1901, l. 185 D. u. p. z r. 1902.

10. Z Rosją z 15/3 października 1874 l. 128 D. u. p. z r. 1875.

11. Z Holandią z 24 listopada 1880 l. 34 D. u. p. z r. 1881.

12. Z Belgią z 12 stycznia 1881 l. 28 D. u. p.

13. Z Serbią z 6 maja 1881 l. 90 D. u. p. z r. 1882.

14. Z księstwem Luxemburg z dnia 11 lutego 1882 l. 127 D. u. p.

15. Z księstwem Monaco z 22 lutego 1887 l. 13 D. u. p. z r. 1887.

16. Z Uruguay z 25 lipca 1887 l. 211 D. u. p. z r. 1896.

17. Z Brazylią z 21 maja 1883, D. u. p. l. 142.

18. Z Rumunią z 27/14 czerwca 1901, l. 123 D. u. p. z r. 1902.

19. Odnośnie do Bułgarii por. rozp. min. spraw. z 19 września 1896, l. 18981, D. rozp. min. spraw. Nr. 32.

20. Odnośnie do Węgier ob. rozp. min. spraw. z 8 sierpnia 1864 l. 1359, z 6 października 1869, l. 12131, z 26 maja 1875, l. 6742 i z 28 stycznia 1877, l. 966.

2. Konwencje powyższe dozwalają wydania osób ściganych za ciężkie zbrodnie pospolite, wykluczają zaś wydanie za przestępstwa polityczne ściganych.

3. Okoliczność ta, że rząd obcy wydał przestępcę austriackiego, chociaż na mocy konwencji nie był do tego obowiązany (§ 41) ze względu na istotę czynu karygodnego, nie stoi na przeszkodzie postąpieniu z przestępcą według kodeksu austr. (O z 11 kwietnia 1890 l. 316 Nr. 1340).

4. W razie wydania z państwa niemieckiego należy karne ściganie wydanego ograniczyć do czynu przestępnego, stanowiącego podstawę wydania (Auslieferungsdelikt) tylko wtedy, jeżeli zezwolenie na wydanie zawiera w tym kierunku wyraźne zastrzeżenie. (O. z 1 lutego 1907, l. 20.368, Nr. 3300).

Prawo domagania się wynagrodzenia szkody od zbrodniarza.

§ 42. Ukaranie zbrodniarza nie uchybia bynajmniej prawu tych, którzy przez zbrodnię zostali obrażeni lub pokrzywdzeni i którym z tego powodu należy się zadośćuczynienie lub wynagrodzenie od zbrodniarza, jego dzieciów lub z majątku jego.

Por. §§ 4, 365 i następ. proc. k.

ROZDZIAŁ III.

O okolicznościach obciążających.

Ogólna zasada przy ocenianiu okoliczności obciążających.

§ 43. W ogólności zbrodnia tem jest większą, im dojrzałą rozważa, im rozmyślniejsze przygotowanie do popełnienia zbrodni, im większa przez nią zrzędzona została szkoda, lub większe z nią połączone jest niebezpie-

~~~~~  
Recht der Entschädigung gegen den Verbrecher.

§ 42. Die Strafe des Verbrechers ändert nichts an dem Rechte derjenigen, welche durch das Verbrechen beleidiget, oder beschädiget worden sind, und welchen dafür Genugtuung, oder Entschädigung von dem Verbrecher, seinen Erben, oder aus seinem Vermögen gebührt.

Von erschwerenden Umständen.

Allgemeiner Massstab der Erschwerungsumstände.

§ 43. Im allgemeinen ist das Verbrechen desto grösser, je reifer die Überlegung, je geflissentlicher die Vorbereitung, womit das Verbrechen unternommen wird, je grösser der dadurch verursachte Schade, oder die damit verbundene Gefahr ist, je weniger Vorsicht dawider gebraucht werden kann, oder je mehr Pflichten dadurch verletzt werden.

czeństwo, im mniej przeciw zbrodni użyć można ostrożności, lub więcej przez nią obowiązków pogwałcono.

Szczególne okoliczności obciążające.

§ 44. Szczególne okoliczności obciążające są:

- a) kiedy więcej zbrodni rozmaitego gatunku popełniono;
- b) kiedy ta sama zbrodnia powtórzoną została;
- c) kiedy zbrodniarz za podobną zbrodnię już był ukaranym;
- d) kiedy innych do zbrodni uwiódł;
- e) kiedy był sprawcą, podżegaczem, przywódcą w zbrodni, przez więcej osób popełnionej.

Pod lit. a) mowa jest o t. zw. wielogatunkowym zbiegu przestępstw, pod lit. b) o jednogatunkowym zbiegu przest., pod lit. c) o t. zw. powtórzeniu zbrodni czyli recydywie (*Rückfall*).

§ 45. Obciążającą także okolicznością jest, kiedy obwiniony, przez zmyślanie fałszywych okoliczności, sędzię w dochodzeniu podejść usiłował.

Besondere Erschwerungsumstände.

§ 44. Besondere Erschwerungsumstände sind:

- a) wenn mehrere Verbrechen verschiedener Art begangen;
- b) wenn eben dasselbe Verbrechen wiederholt;
- c) wenn der Verbrecher schon wegen eines gleichen Verbrechens gestraft worden;
- d) wenn er andere zum Verbrechen verführt hat;
- e) wenn er der Urheber, Anstifter, Rädelsführer eines von mehreren Personen begangenen Verbrechens gewesen ist.

§ 45. Auch ist es ein erschwerender Umstand, wenn der Beschuldigte in der Untersuchung den Richter durch Erdichtung falscher Umstände zu hintergehen sucht

Obwiniony według zasad obecnej proced. karnej nie jest jednak obowiązany do przyznania się, wolno mu także wszelkich zeznań odmówić (§§ 202, 203 i 245 proc. k.).

ROZDZIAŁ IV.

O okolicznościach łagodzących.

Powody łagodzące.

a) ze względu na osobę (stan) sprawcy.

§ 46. Powody łagodzące, do osoby sprawcy odnoszące się, są:

a) kiedy sprawca nie ma jeszcze lat dwudziestu, kiedy jest na rozumie słabym, lub wychowanie jego bardzo było zanedbanem;

b) kiedy przed spełnieniem zbrodni prowadził życie nienaganne;

c) kiedy zbrodni się dopuścił za pobudką drugiego, z bojaźni lub posłuszeństwa;

d) kiedy w gwałtownem, ze zwyczajnego uczucia

Milderungsgründe.

a) aus der Beschaffenheit des Täters.

Milderungsumstände, welche auf die Person des Täters Beziehung haben, sind:

a) wenn der Täter in einem Alter unter zwanzig Jahren, wenn er schwach an Verstand oder seine Erziehung sehr vernachlässigt worden ist;

b) wenn er vor dem Verbrecher eines untadelhaften Wandels gewesen;

c) wenn er auf Antrieb eines Dritten. aus Furcht oder Gehorsam das Verbrechen begangen hat;

ludzkiego wynikiem, uniesieniu dał się uwieść do popełnienia zbrodni;

e) kiedy bardziej przez sposobność, jaką mu nadarzyło niedbalstwo drugich, został do zbrodni znęconym, niżeli z zamiarem poprzednio powziętym do tego przystąpił;

f) kiedy dotkliwa nędza do popełnienia zbrodni go popchnęła;

g) kiedy z czynną gorliwością starał się zrzadzoną szkodę wynagrodzić, lub dalszym złym skutkom zapobiedz;

h) kiedy, mogąc łatwo umknąć lub ukrytym zostać, sam się stawił i zbrodnię wyznał;

i) kiedy innych ukrytych zbrodniarzy wydał i do ujęcia onychże sposobność i środki podał;

k) [kiedy, z powodu przedłużonego bez własnej winy dochożenia, przez dłuższy czas był trzymany w areszcie]. (Zniesione ustawą z 20 lipca 1912, D. u. p. Nr. 141).

d) wenn er in einer aus dem gewöhnlichen Menschengefühle entstandenen heftigen Gemütsbewegung sich zu dem Verbrechen hat hinreissen lassen;

e) wenn er mehr durch die ihm aus fremder Nachlässigkeit aufgestossene Gelegenheit zum Verbrechen angelockt worden ist, als sich mit vorausgesetzter Absicht dazu bestimmt hat;

f) wenn er von drückender Armut sich zu dem Verbrechen hat verleiten lassen;

g) wenn er den verursachten Schaden gut zu machen, oder die weiteren üblen Folgen zu verhindern, mit tätigem Eifer sich bestrebet hat;

h) wenn er, da er leicht entfliehen oder unentdeckt hätte bleiben können, sich selbst angegeben und das Verbrechen bekannt;

i) wenn er andere, verborgen gewesene Verbrecher entdeckt, und zu ihrer Einbringung Gelegenheit und Mittel an die Hand gegeben hat.

b) ze względu na jakość czynu (stan uczynku).

§ 47. Okoliczności łagodzące ze względu na jakość czynu są:

a) kiedy tylko na samem usiłowaniu poprzestano, w miarę tego, jak usiłowanie oddalonem jeszcze było od wykonania zbrodni;

b) kiedy popełniając zbrodnię, dobrowolnie wstrzymano się od wyrządzenia większej szkody, do czego sposobność była;

c) kiedy szkoda, ze zbrodni wynikła, jest małą, lub pokrzywdzony zupełnie odzyskał wynagrodzenie albo zadosyćuczynienie.

ROZDZIAŁ V.

O stosowaniu okoliczności obciążających i łagodzących i o wliczaniu aresztu śledczego.

Ogólne prawidło przy ocenianiu okoliczności obciążających i łagodzących.

§ 48. Na okoliczności obciążające wtenczas tylko wzgląd mieć należy, kiedy przeciw nim nie zachodzą oko-

b) aus der Beschaffenheit der Tat.

Milderungsumstände in Rücksicht auf die Beschaffenheit der Tat sind:

a) wenn es bei dem Versuche geblieben ist, nach Mass, als der Versuch noch von der Vollbringung des Verbrechens entfernt gewesen;

b) wenn das Verbrechen mit freiwilliger Enthaltung von Zuefügung grösseren Schadens, wozu die Gelegenheit offen stand, verübt worden;

c) wenn der aus dem Verbrechen entstandene Schade gering ist, oder wenn der Beschädigte vollkommenen Ersatz oder Genugtuung erhält.

liczności łagodzące; podobnież i na okoliczności łagodzące wtenczas tylko zważać się będzie, kiedy przeciw nim nie zachodzą okoliczności obciążające. W miarę tego, czy jedno, czy drugie przeważają, nastąpić winno albo zaostrenie, albo złagodzenie kary.

Por. O. z 14 lipca 1881 l. 4844 Nr. 263, tudzież § 322 proc. karnej.

Ograniczenie prawa zaostrenia w ogólności.

§ 49. Przez zaostrenie nie można ani rodzaju, naznaczonego na każdą zbrodnię kary, zmienić, ani też trwania kary nad czas, ustawą zakreślony, przedłużyć.

W szczególności

a) *co do kary, śmierci i więzienia dożywotniego.*

§ 50 Kara śmierci i więzienia dożywotniego nie będzie wcale zaostroną.

Allgemeine Vorschrift in der Beurteilung der Erschwerungs- und Milderungsumstände.

§ 48. Auf Erschwerungsumstände ist nur insoferne Rücksicht zu nehmen, als dagegen nicht Milderungsumstände, und ebenso auf Milderungsumstände, insoferne dagegen keine Erschwerungsumstände vorkommen. Nach Mass, als die einen oder die anderen überwiegend sind, muss davon zur Verschärfung oder Verringerung der Strafe Anwendung gemacht werden.

Beschränkung des Verschärfungsrechtes überhaupt.

§ 49. Bei Verschärfung kann weder die Art der für jedes Verbrechen bestimmten Strafe geändert, noch dieselbe über die gesetzlich ausgemessene Dauer hinaus verlängert werden.

Inbesondere

a) *bei der Todes- und lebenslangen Kerkerstrafe.*

§ 50. Bei der Todes- und lebenslangen Kerkerstrafe findet keine Verschärfung statt.

1. Jeżeli skazany na karę więzienia dożywotniego popełni w czasie trwania kary zbrodnię, nie zagrożoną karą śmierci, należy orzec jako karę jedno lub kilka zastrzeżeń wyliczonych w §§ 19—24 na czas krótszy lub dłuższy, stosownie do nowo popełnionej zbrodni. (Rozp. minist. z 7 kwietnia 1860 Nr. 89 D. u. p.).

Natomiast przepis § 50 u. k. nie stoi wcale na przeszkodzie orzeczeniu kary śmierci przeciw więźniowi za zbrodnię, popełnioną przez niego w czasie wykonywania kary. (O. z 24 lutego 1913, Kr. I 582/12, L. 448).

2. Jeżeli przestępca, którego by na karę śmierci skazać należało, odcierpiał karę, choćby tylko kilkudniowego aresztu, za przestępstwo zbiegające się (§ 34 kod.) z przestępstwem karą śmierci zagrożonym, natenczas kara śmierci więcej nałożoną być nie może. (O. plen. z 13 lutego 1883 l. 1080 Nr. 511). W miejsce kary śmierci można jednak wymierzyć dożywotnie ciężkie więzienie, chociażby poprzednio kara więzienia była zastrzeżoną (O. z 24 listopada 1879 l. 10659 Nr. 214 i O. z 9 lipca 1897 l. 6400 Nr. 2100). Jeżeli jednak kary za zbiegające się przestępstwo orzeczonej nie wykonano, natenczas skazanie samo nałożeniu kary śmierci na przeszkodzie nie stoi. (O. z 16 marca 1883 l. 15540 Nr. 529).

3. Aby przeszkodzić wymierzeniu kary śmierci zagrożonej za popełnienie zbrodni, musi czyn z nią w zbiegu będący, za który sprawca za granicą odcierpiał karę, według tutejszych ustaw karnych przedstawiać się jako zbrodnia, występki lub przekroczenie. (O. z 31 października 1896 l. 10449 Nr. 2006).

4. Zakaz obostrzania dożywotniego więzienia odnosi się tylko do kar dodatkowych w § 19 kod. wyliczonych. Okoliczność ta, że dopiero po odcierpieniu kary aresztu lub więzienia wymierzonego za popełnienie jakiegoś przestępstwa, został kto zasądzony za zbrodnię zagrożoną karą dożywotniego więzienia, nie stoi na przeszkodzie wymierzeniu na nim kary więzienia dożywotniego. Temu także nie przeszkadza przepis § 265 proc. k., ani § 34 wzgl. § 35 kod. (O. z 26 lutego 1897 l. 246 Nr. 2055).

5. Nie stoi na przeszkodzie ponownemu zasądzeniu przestępcy na karę śmierci ta okoliczność, że zapowiedziano mu już wykonanie pierwszym razem zapadłego wyroku śmierci po myśli § 403 proc. k., i że następnie wskutek wznowienia postępowania karnego

wykonanie wyroku wstrzymano i nową rozprawę przeprowadzono. (O. z dnia 24 stycznia 1900 l. 18723 Nr. 2429).

6. Przepis § 50 u. k. nie ma zastosowania do zaostrenia kary, które po myśli § 3 ustawy z 19 listopada 1867 D. u. p. l. 131 należy orzec w miejsce kajdan. (O. z 9 stycznia 1904, l. 16.624, Nr. 2904; por. też uwagi i orzeczenia do § 12 u. k.).

7. Okoliczność, że sprawca został zagranicą za czyn tam popełniony skazany na karę dożywotniego pozbawienia wolności i część tej kary już odcierpiał, nie stanowi dla sędziego austriackiego przeszkody do zasądzenia go za zbrodnię tu popełnioną przed wydaniem wyroku zagranicznego, na karę dożywotniego więzienia. (O. z 14 kwietnia 1899, l. 3947 Nr. 2336).

b) co do kary czasowego więzienia.

§ 51. Przeciwnie zaś należy karę czasowego więzienia dla zachodzących okoliczności obciążających wymierzyć na dłuższy lub najdłuższy czas jej trwania, jaki w ustawie jest naznaczony, a także ją stosownie zaostriżyć jednym lub kilku sposobami zaostrenia w § 19 wyszczególnionymi.

Zastosowanie okoliczności łagodzących.

a) do kary śmierci.

§ 52. Jeżeli przy zbrodni, na którą kara śmierci jest naznaczoną, zachodzą okoliczności łagodzące, wówczas sędzia wyda wyrok odpowiedni ustawie, atoli w dalszej

b) bei der zeitlichen Kerkerstrafe.

§ 51. Die zeitliche Kerkerstrafe hingegen soll wegen Erschwerungsumständen nach der längeren oder längsten von dem Gesetze bestimmten Dauer ausgemessen, dieselbe auch verhältnismässig durch eine oder mehrere der im § 19 aufgezählten Verschärfungsarten verschärft werden.

mierze zastosuje się do przepisów o postępowaniu w tej mierze wydanych. Wszakże jeśliby zbrodniarz w czasie popełnienia zbrodni, nie doszedł lat dwudziestu wieku swego, wymierzyć należy, zamiast kary śmierci lub więzienia dożywotniego, karę ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do lat dwudziestu.

1. Por. § 341 k. k., który przepisuje postępowanie Sądu w razie wydania wyroku śmierci.

2. Czy skazany skończył rok 20 życia, mają w myśl § 322 proc. kar. orzec sędziowie przysięgli. (O. z lipca 1876 l. 418 Nr. 117).

3. Wymierzoną po myśli § 52 u. k. z powodu wieku oskarżonego karę ciężkiego więzienia od 10 do 20 lat w miejsce kary śmierci, może sąd po myśli § 338 p. k. zniżyć nie poniżej trzech lat; w tym przypadku jednak wiek oskarżonego (§ 46 lit. a u. k.) nie tworzy już dalszej okoliczności łagodzącej. (O. z 10 września 1910, Kr. II 283/10, L. 127).

b) do innych przypadków.

§ 53. Co do innych przypadków stanowi się jako prawidło, iż dla okoliczności łagodzących nie można ani

Anwendung der Milderungsgründe.

a) bei der Todesstrafe.

§ 52. Wenn bei Verbrechen, worauf Todesstrafe verhängt ist, Milderungsumstände eintreten, so wird zwar der Richter das Urteil nach dem Gesetze schöpfen, sich aber weiters nach den über das Verfahren erlassenen Vorschriften zu benehmen haben. Wenn jedoch der Verbrecher zur Zeit des begangenen Verbrechens das Alter von zwanzig Jahren noch nicht zurückgelegt hat, so ist anstatt der Todes- oder lebenslangen Kerkerstrafe auf schweren Kerker zwischen zehn und zwanzig Jahren zu erkennen.

b) in anderen Fällen.

§ 53. In allen anderen Fällen wird zur Regel festgestellt, dass wegen Milderungsumständen weder die Art der Strafe, noch

rodzaju kary, ani czasu jej trwania, ustawą przepisanego zmienić, lecz należy czas kary w zakresie, w jakim ustawy na to zezwalają, skrócić.

§ 338 p. k. dozwala Trybunałowi w przypadkach, gdzie zagrożoną jest kara ciężkiego więzienia od lat 5—10, zamiast więzienia ciężkiego wymierzyć więzienie proste, oraz skrócić karę do jednego roku więzienia; w przypadkach zagrożonych karą c. więzienia od lat 10—20 wolno jedynie skrócić karę do lat trzech.

Prawo nadzwyczajnego łagodzenia kary.

§ 54. Co się tyczy zbrodni, na które nie jestznaczona kara więzienia nad lat pięć, można i więzienie na lżejszy stopień zamienić i czas trwania jego, w ustawie zakreślony, nawet niżej sześciu miesięcy skrócić w tym przypadku, jeżeli zachodzi więcej, i to takich okoliczności łagodzących, po których niepłinnie spodziewać się można poprawy zbrodniarza.

1. Wyjątek od tego prawidła wtedy tylko ma miejsce, jeżeli przy wymierzeniu kary służy za podstawę, już w ustawie dla zachodzących okoliczności obciążającychznaczony wyższy wymiar kary więziennej od jednego roku do lat pięciu (n. p. przy § 178), w którym to razie już nie ma mowy o zastosowaniu § 54 (Rp. m. z 13 czerwca 1856 l. 103 D. u. p. lit. a).

2. Zresztą kilkakrotnie polecono sądom jaknajsurowiej, z przydie gesetzliche Dauer verändert werden kann, sondern die Strafzeit nur innerhalb des Raumes, den die Gesetze gestatten, zu verkürzen ist.

Ausserordentliches Milderungsrecht.

§ 54. Bei Verbrechen, für welche die Strafzeit nicht über fünf Jahre bestimmt ist, kann sowohl der Kerker in einen gelinderen Grad verändert, als die gesetzliche Dauer selbst unter sechs Monate verkürzt werden, in dem Falle, dass mehrere und zwar solche Milderungsumstände zusammentreffen, welche mit Grund die Besserung des Verbrechers erwarten lassen.

sługującego im prawa łagodzenia kary tylko wyjątkowo i jedynie wtedy robić użytek, jeżeli zachodzą w zupełności przepisane warunki ustawowe. (Rp. m. z 14 kwietnia 1853 l. 3919 i z 13 listop. 1859 l. 17803).

Przemiana kary.

§ 55. Podobnież przy zbrodniach, za które kara wedle ustawy nie miałyby trwać dłużej nad lat pięć, względnie mieć należy na rodzinę niewinną, a, o ileby dla niej, z powodu dłużej trwającej kary, w sposobie jej zarobkowania (w zarobkowym jej stanie) ważny wynikał uszczerbek, można kary trwanie nawet i niżej miesięcy sześciu skrócić wszelako w ten tylko sposób, żeby dłuższe trwanie kary więzienia zastąpionem było przez jedno lub więcej zaostrzeń w § 19 wyszczególnionych.

W przypadkach szczególnie godnych uwzględnienia, wolno obydwu §§ 54 i 55 zastosować równocześnie. (Rp. m. sprawiedli z 10 marca 1860 l. 2928).

W razie stosowania § 55 u. k., sąd jest uprawniony, ale nie obowiązany do skrócenia czasu trwania kary poniżej sześciu miesięcy. (O. z 30 października 1912, Kr. II 393/12, L. 375).

Wliczanie aresztu śledczego w karę.

§ 55 a. Przytrzymanie i areszt śledczy, które skazany odcierpiał przed ogłoszeniem wyroku pierwszej in-

Veränderung der Strafe.

§ 55. Auch soll bei Verbrechen, deren Strafe nach dem Gesetze nicht über fünf Jahre zu dauern hätte, auf die schuldlose Familie zurückgesehen, und soferne für dieselbe durch die längere Dauer der Strafe in ihrem Erwerbungsstande wichtiger Schaden entstände, kann die Strafdauer selbst unter sechs Monaten abgekürzt werden, jedoch nur in der Weise, dass die längere Dauer der Kerkerstrafe durch eine oder mehrere der im § 19 aufgezählten Verschärfungen ersetzt werde.

stancyi, należy, o ile ich skazany nie zawinił, wliczać w kary pozbawienia wolności i w kary pieniężne. (Nowela z 20 lipca 1912, D. u. p. Nr. 141).

1. O środkach prawnych przeciw orzeczeniu co do wliczenia aresztu śledczego i o wliczaniu aresztu śledczego po ogłoszeniu wyroku porównaj nowelę do procedury karnej z dnia 11 lipca 1913, D. u. p. l. 143.

2. W razie zaistnienia warunków ustawy z 20 lipca 1912, D. u. p. l. 141 (§ 55 a u. k.) należy wliczyć w karę i czas przytrzymania policyjnego. (O. z 11 stycznia 1913, Kr. III 160/12, L. 416).

3. Wliczenie aresztu śledczego w karę powinno nastąpić i wtedy, jeżeli z powodu odwołania, wniesionego przeciw wyrokowi zapadłemu przed wejściem w życie ustawy z 20 lipca 1912, wymierza się karę na nowo już po tym terminie. (O. z 10 marca 1913, Kr. V 1009/12, L. 431). — Por. obecnie art. II ustawy z 11 lipca 1913 D. u. p. l. 143, który zmienia brzmienie § 400 proc. k.

ROZDZIAŁ VI.

O różnych gatunkach zbrodni.

Podział zbrodni.

§ 56. Zbrodnie albo naruszają powszechne bezpieczeństwo bezpośrednio w związku państwa, w urządzeniach publicznych, lub w zaufaniu publicznem, albo też naruszają bezpieczeństwo jednostek co do osoby, majątku, wolności lub innych praw.

~~~~~  
Anrechnung der Untersuchungshaft auf die Strafe.

§ 55 a. Die Verwahrungshaft und Untersuchungshaft, die der Verurteilte vor der Verkündung des Urteils erster Instanz erlitten hat, ist auf Freiheitsstrafen und Geldstrafen anzurechnen, soweit der Verurteilte sie nicht verschuldet hat.

Einteilung der Verbrechen.

§ 56. Die Verbrechen greifen entweder die gemeinschaftliche Sicherheit unmittelbar in dem Bande des Staates, in den öffentli-

Szczególne gatunki zbrodni.

§ 57. Pod tym więc względem uznaje się niniejszem za szczególne gatunki zbrodni:

1. Zdradę główną.
2. Obrazę Majestatu i Członków Domu Cesarskiego.
3. Zakłócenie (zamięszanie) publicznej spokojności.
4. Bunt (powstanie).
5. Rozruch.
6. Gwałt publiczny przez publiczne działanie przeciw zgromadzeniu, przez rząd do roztrząsania spraw publicznych powołanemu, przeciw sądowi, lub przeciw innej władzy publicznej.
7. Gwałt publiczny przez gwałtowne działanie przeciw korporacyom, prawnie uznanym, albo przeciw zgro-

~~~~~  
 chen Vorkehrungen, oder dem öffentlichen Zutrauen an, oder sie verletzten die Sicherheit einzelner Menschen, an der Person, dem Vermögen, der Freiheit, oder andern Rechten.

Besondere Gattungen von Verbrechen.

Nach dieser Beziehung werden hiermit als besondere Gattungen von Verbrechen erklärt:

1. Hochverrat.
2. Beleidigungen der Majestät und der Mitglieder des kaiserlichen Hauses.
3. Störung der öffentlichen Ruhe.
4. Aufstand.
5. Aufruhr.
6. Öffentliche Gewalttätigkeit durch gewaltsames Handeln gegen eine von der Regierung zur Verhandlung öffentlicher Angelegenheiten berufene Versammlung, gegen ein Gericht, oder eine andere öffentliche Behörde.
7. Öffentliche Gewalttätigkeit durch gewaltsames Handeln gegen gesetzlich anerkannte Körperschaften oder gegen Versamm-

madzeniom odbywającym się przy współdziałaniu, lub pod nadzorem władzy publicznej.

8. Gwałt publiczny przez gwałtowne porwanie się lub niebezpieczne pogroźki względem osób rządowych w sprawach urzędowych.

9. Gwałt publiczny przez najście cudzego dobra nieruchomości.

10. Gwałt publiczny przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności.

11. Gwałt publiczny przez złośliwe działanie lub zaniechanie wśród okoliczności szczególnie niebezpiecznych.

12. Gwałt publiczny przez złośliwe uszkodzenie lub czynienie przeszkód w telegrafach rządowych.

13. Gwałt publiczny przez porwanie człowieka (ludokradztwo).

14. Gwałt publiczny przez bezprawne ograniczenie osobistej wolności człowieka.

~~~~~  
lungen, die unter Mitwirkung oder Aufsicht einer öffentlichen Behörde gehalten werden.

8. Öffentliche Gewalttätigkeit durch gewaltsame Handanlegung oder gefährliche Drohung gegen obrigkeitliche Personen im Amtssachen.

9. Öffentliche Gewalttätigkeit durch gewaltsamen Einfall in fremdes unbewegliches Gut.

10. Öffentliche Gewalttätigkeit durch boshafte Beschädigung fremden Eigentumes.

11. Öffentliche Gewalttätigkeit durch boshafte Handlungen oder Unterlassungen unter besonders gefährlichen Verhältnissen.

12. Öffentliche Gewalttätigkeit durch boshafte Beschädigungen oder Störungen am Staatstelegraphen.

13. Öffentliche Gewalttätigkeit durch Menschenraub.

14. Öffentliche Gewalttätigkeit durch unbefugte Einschränkung der persönlichen Freiheit eines Menschen.

15. Gwałt publiczny przez postępowanie z człowiekiem jak z niewolnikiem.
16. Gwałt publiczny przez uwieszenie (porwanie).
17. Gwałt publiczny przez wymuszenie.
18. Gwałt publiczny przez niebezpieczne pogroźki.
19. Nadużycie władzy urzędowej.
20. Fałszowanie publicznych papierów kredytowych.
21. Fałszowanie monety.
22. Zaburzenie religii.
23. Zgwałcenie niewiasty.
24. Shańbienie.
25. Inne zbrodnie nierządu.
26. Morderstwo.
27. Zabójstwo.
28. Spędzenie płodu.
29. Porzucenie (podrzucenie) dziecka.
30. Ciężkie uszkodzenie ciała.

15 Öffentliche Gewalttätigkeit durch Behandlung eines Menschen als Slaven.

16. Öffentliche Gewalttätigkeit durch Entführung.
17. Öffentliche Gewalttätigkeit durch Erpressung.
18. Öffentliche Gewalttätigkeit durch gefährliche Drohung.
19. Missbrauch der Amtsgewalt.
20. Verfälschung der öffentlichen Kreditspapiere.
21. Münzverfälschung.
22. Religionsstörung.
23. Notzucht.
24. Schändung
25. Andere Verbrechen der Unzucht.
26. Mord.
27. Totschlag.
28. Abtreibung der Leibesfrucht.
29. Weglegung eines Kindes.

- 31. Pojedynek.
- 32. Podpalenie
- 33. Kradzież.
- 34. Przeniewierzenie.
- 35. Rabunek.
- 36. Oszustwo.
- 37. Dwużeństwo.
- 38. Oszczyństwo (p o t w a r z).
- 39. Danie zbrodniarzom pomocy.

Przepisy §§ 56 i 57 kod., przedstawiające system części szczególnej kodeksu, mogą tylko teoretyczne mieć znaczenie i niewłaściwie w kodeksie zostały zamieszczone.

ROZDZIAŁ VII.

O zbrodniach zdrady głównej, obrazy Majestatu lub Członków Domu Cesarskiego i za- burzenia (zamięszania) publicznej spokojności.

Zdrada główna.

§ 58. Zbrodnię zdrady głównej popełnia, kto przedsięwzięcie co takiego:

-
- 30. Schwere körperliche Beschädigung.
 - 31. Zweikampf.
 - 32. Brandlegung.
 - 33. Diebstahl.
 - 34. Veruntreuung.
 - 35. Raub.
 - 36. Betrug.
 - 37. Zweifache Ehe.
 - 38. Verleumdung.
 - 39. Den Verbrechern geleisteter Vorschub.

a) przez co by Osoba Cesarza na ciele, zdrowiu lub wolności miała być uszkodzoną lub na niebezpieczeństwo narażoną, albo przez co by przeszkoda w wykonywaniu Jego praw rządowych miała być skuteczną; — albo

b) coby do gwałtownej zmiany formy rządu; — albo

c) do oderwania części od jednolitego związku państwa lub objętości krajów cesarstwa austriackiego, albo do wprowadzenia lub powiększenia niebezpieczeństwa dla państwa z zewnątrz, lub zaburzenia i wojny domowej wewnątrz, zmierzało; czy to dzieje się publicznie, czy tajnie, przez jednostki czy przez związki, przez knowanie, wzywanie, pobudzanie, nakłanianie, słowem, pismem, drukami lub obrazowemi przedstawieniami, poradą lub własnymi czyny, z bronią w ręku lub bez broni, przez udzielanie prowadzących do celu tego tajemnic, lub za-

Hochverrat.

§ 58. Das Verbrechen des Hochverrates begeht, wer etwas unternimmt:

a) wodurch die Person des Kaisers an Körper, Gesundheit oder Freiheit verletzt oder gefährdet, oder eine Verhinderung der Ausübung seiner Regierungsrechte bewirkt werden soll; — oder

b) was auf eine gewaltsame Veränderung der Regierungsform; — oder

c) auf die Losreissung eines Teiles von dem einheitlichen Staatsverbande oder Länderumfange des Kaisertumes Österreich, oder auf Herbeiführung oder Vergrößerung einer Gefahr für den Staat von Aussen, oder einer Empörung oder eines Bürgerkrieges im Innern angelegt wäre; es geschehe solches öffentlich oder im Verborgenen, von einzelnen Personen oder in Verbindungen, durch Anspinnung, Aufforderung, Aneiferung, Verleitung, durch Wort, Schrift, Druckwerke oder bildliche Darstellung, Rat oder eigene Tat, mit oder ohne Ergreifung der Waffen, durch mitgeteilte, zu solchen Zwecken leitende Geheimnisse oder Anschläge, durch Auf-

machów, przez podburzanie, werbowanie, szpiegowanie, wspieranie. lub przez inną jakąkolwiek bądź do tego zmierzającą czynność, choćby ta nawet bez wszelkiego została skutku.

[Gdyby czynności powyżej wyszczególnione, wymierzone były przeciw egzystencji, całości, bezpieczeństwu lub konstytucyi związku niemieckiego, należy je także za zdradę główną uznać i karać].

1. Zbrodni z § 58 lit. *b* dopuszcza się także ten, kto przedsięwzięcie cokolwiek, co zmierza do gwałtownej zmiany konstytucyi państwa. (Art. I u. z 17 grudnia 1862 Nr. 8 D. u. p. z r. 1863).

2. Według Art. IV traktatu pokojowego między Austryą i Prusami z 23 sierpnia 1866 Nr. 103 D. u. p., cesarz austriacki uznał rozwiązanie dotychczasowego związku niemieckiego i przyzwolił na ukształtowanie Niemiec bez uczestnictwa cesarstwa austriackiego; w rozp. min. spraw. z 7 grudnia 1870 l. 14158 zaś wyrażono zaopatrywanie, iż pat. z 24 paźdz. 1837 Nr. 236 Z. u. s. (z pierwszego artykułu onegoż powstał końcowy ustęp § 58) przestał obowiązywać wskutek rozwiązania związku niemieckiego, tudzież ze względu na art. 13 powyżej przytoczonego traktatu pokojowego. Wobec tego ustęp końcowy § 58 uważać należy za uchylony, a czyny tam wymienione mogły być karane tylko jako zbrodnia z § 65 pod warunkami § 66.

Kara za zdradę główną.

§ 59. Za zbrodnię tę skazać należy na karę śmierci:

a) każdego, kto stał się winnym jednej z czynności, oznaczonych w § 58 lit. *a*, nawet choćby została bez skutku;

~~~~~  
 wieglung, Anwerbung, Ausspähung, Unterstützung oder durch was sonst immer für eine dahin abzielende Handlung, wenn dieselbe auch ohne Erfolg geblieben wäre.

Strafe des Hochverrates.

§ 59. Wegen dieses Verbrechens ist auf Todesstrafe zu erkennen:

a) gegen jeden, der sich einer in § 58 lit *a* bezeichneten

b) sprawców podżegaczy, przywódców i wszystkie te osoby, które bezpośrednio spółdziały przy przedsięwzięciu zdrady głównej sposobami, w § 58 lit. b i c oznaczonymi.

Tych zaś wszystkich, którzy w takim przedsięwzięciu dalszy udział mieli, skazać należy na karę ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu, a przy szczególnem niebezpieczeństwie przedsięwzięcia lub sprawcy, na karę dożywotniego ciężkiego więzienia.

Gdyby nareszcie:

c) przez mowy publiczne lub przed kilkoma ludźmi wygłaszane, przez druki, rozszerzane przedstawienia obrazowe lub pisma, do jednej z czynności w § 58 oznaczonych wzywano, pobudzano lub skłonić usiłowano, a działanie to bez związku z innym przedsięwzięciem zbrodniczem i bez skutku pozostało (§ 9), nastąpi skazanie na ciężkie więzienie od dziesięciu do lat dwudziestu.

~~~~~  
Handlungen schuldig gemacht hat, wenn diese auch ohne Erfolg geblieben ist;

b) gegen die Urheber, Anstifter, Rädelsführer und alle diejenigen Personen, welche bei einer hochverräterischen Unternehmung der im § 58 lit. b und c bezeichneten Arten unmittelbar mitgewirkt haben.

Gegen alle diejenigen aber, welche sich bei einer solchen Unternehmung auf eine entferntere Weise beteiligt haben, ist die Strafe des schweren Kerkers von zehn bis zu zwanzig Jahren, bei besonderer Gefährlichkeit des Unternehmens oder des Täters aber die Strafe des lebenslangen schweren Kerkers zu verhängen.

~~~~~  
Wurde endlich:

c) durch öffentlich oder vor mehreren Leuten vorgebrachte Reden, durch Druckwerke, verbreitete bildliche Darstellung oder Schriften zu einer der im § 58 bezeichneten Handlungen aufgefordert, angeeifert oder zu verleiten gesucht, und ist diese Einwirkung ohne

Za szkodę wyrządzoną przez zbrodnię zdrady głównej czy państwu, czy osobom prywatnym, odpowiada każdy zbrodniarz całym swym majątkiem

1. Co się tyczy obowiązku nagrodzenia szkody, zob. § 370 p. k. i rp. m. z 5 paźdz. 1854 Nr. 255 D. u. p. urządzające odnośne postępowanie.

2. W § 59 zawarte są przepisy odnoszące się tylko do kary za czyny z § 58; wyłącznie według tego ostatniego (§ 58) należy ocenić co uznać za zdradę główną; § 59 lit. c. w szczególności odnosi się do przypadku, w którym bezskuteczne usiłowanie skłonienia do czynów, zdradą główną będących, skierowane jest nie do pewnych osób, lecz do ogółu (§ 305). O »publiczności« wspomina ustawa w tem miejscu nie jako o warunku istoty czynu, lecz tylko przykładowo. (O z 9 listopada 1894 l. 11234 Nr. 1811).

Spółwina w zdradzie głównej.

a) *przez zaniechanie przeszkodzenia.*

§ 60. Kto, mogąc łatwo i bez narażenia na niebezpieczeństwo siebie samego, członków swej rodziny (§ 216) lub osób pod prawną opieką będących, przeszkodzić dalszym zamachom, do zdrady głównej prowadzącym, roz-

Zusammenhang mit einer anderen verbrecherischen Unternehmung und ohne Erfolg geblieben (§ 9), so ist auf schweren Kerker zwischen zehn und zwanzig Jahren zu erkennen.

Für den Ersatz des durch das Verbrechen des Hochverrates dem Staate oder Privatpersonen verursachten Schadens bleibt jeder Schuldige mit seinem ganzen Vermögen verantwortlich.

Mitschuld am Hochverrate:

a) *durch Unterlassung der Verhinderung.*

§ 60. Wer eine in den Hochverrat einschlagende Unternehmung, die er leicht und ohne Gefahr für sich, seine Angehörigen (§ 216), oder diejenigen Personen, die unter seinem gesetzlichen Schutze stehen, in ihrer weiteren Fortschreitung verhindern konnte,

myślnie uczynić to zaniedbuje, ten staje się spółwinnym zbrodni i ukarany będzie ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu.

b) przez zaniechanie doniesienia.

61. Także i ten staje się spółwinnym zdrady głównej, kto o przedsięwzięciu zdrady głównej, lub o osobie, o której mu takie przedsięwzięcie jest wiadome, rozmyślnie zwierzchności donieść zaniedbuje, mając możność doniesienia o tem bez narażenia siebie samego, członków swej rodziny (§ 216), lub osób, pod jego prawną opieką będących, jeżeliby nie okazywało się z okoliczności, iż pomimo zaniechanego doniesienia, szkodliwych obawiać się skutków żadnej nie ma już przyczyny. Spólnik taki również ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu ma być ukarany.

Karygodną spółwinę w zdradzie głównej stanowi także: wprowadzenie do kraju, obrót, nabywanie i rozszerzanie pieniędzy

zu verhindern vorsätzlich unterlässt, macht sich des Verbrechens mitschuldig, und soll mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren bestraft werden.

b) durch Unterlassung der Anzeige.

§ 61. Auch derjenige macht sich des Hochverrates mitschuldig, der eine hochverräterische Unternehmung oder eine Person, von welcher ihm eine solche Unternehmung bekannt ist, der Behörde anzuzeigen vorsätzlich unterlässt, insofern er diese Anzeige machen konnte, ohne sich, seine Angehörigen (§ 216), oder diejenigen Personen, die unter seinem gesetzlichen Schutze stehen, einer Gefahr auszusetzen, und wenn nicht aus den Umständen erhellet, dass der unterbleibenden Anzeige ungeachtet eine schädliche Folge nicht mehr zu besorgen ist. Ein solcher Mitschuldiger soll ebenfalls mit schwerem Kerker von fünf bis zu zehn Jahren bestraft werden.

żnych i papierów kredytowych propagandy rewolucyjnej jako to. losów Mazziniego, banknotów dolarowych Kossutha i t. d. (Rp. min. z 27 kwietnia 1854 Nr. 107 D. u. p.).

Bezkarność z powodu czynnego żalu.

§ 62. Kto wdawszy się w związki, na celu zdradę główną mające, później, żalem spowodowany, o członkach związku, jego statutach, zamiarach i przedsięwzięciach, w czasie, gdy jeszcze były ukryte i szkodzie zapobiedz było można, zwierzchności donosi, temu zapewnia się zupełnie uwolnienie od kary i zamilczenie o uczynionem doniesieniu.

Przez »czynny żal« nie należy rozumieć skruchy winnego, lecz to, że tenże w sposób w 62 kod. określony dobrowolnie sobie postąpił (O. z 9 listopada 1894 l. 11234 Nr. 1111).

Obraza Majestatu.

§ 63. Kto cześć winną Monarsze narusza, bądź to przez obrazę osobistą, przez publiczne, lub przed kilku ludźmi wyrządzone zniewagi, obelgi i szyderstwa, bądź

~~~~~  
Straflosigkeit wegen der tätigen Reue.

§ 62. Wer sich in eine auf Hochverrat abzielende Verbindung eingelassen, in der Folge aber, durch Reue bewogen, die Mitglieder derselben, ihre Satzungen, Absichten und Unternehmungen der Obrigkeit, zu einer Zeit, da sie noch geheim waren, und der Schaden verhindert werden konnte, entdeckt, dem wird die gänzliche Straflosigkeit und die Geheimhaltung der gemachten Anzeige zugesichert.

Majestätsbeleidigung.

§ 63. Wer die Ehrfurcht gegen den Kaiser verletzt, es geschehe dies durch persönliche Beleidigung, durch öffentlich oder vor mehreren Leuten vorgebrachte Schmähungen, Lästerungen oder Ver-

też przez druki, udzielanie lub rozszerzanie obrazowych przedstawień lub pism, staje się winnym zbrodni obrazu Majestatu i ukarany będzie ciężkiem więzieniem od roku jednego do lat pięciu.

1. Wyrażenia »zniewagi, obelgi i szyderstwa« są przytoczone tylko przykładowo, zaczem także wyrażenia innego rodzaju część naruszające, należy karać według tego paragrafu, jeżeli polegają na złym zamiarze, którego się wymaga do zbrodni (Rozp. minist. spraw. z 12 grudnia 1853 l. 18772 i z 18 czerwca 1855 l. 12420).

2. Zamiar rozmyślnego naruszenia czci winnej Monarsze musi być udowodnionym; nie wystarczy wypowiedzenie w motywach wyroku, że zamiar leży w samym już wyrażeniu (O. z 20 marca l. 3094 Nr. 528).

3. Zły zamiar polega na tem, że sprawca zbrodni z § 63 kod. świadom jest doniosłości swych słów, t. j. zdaje sobie sprawę z tego, że przez wypowiedziane słowa narusza cześć winną Monarsze. *Animus iniuriandi* nie jest jednak warunkiem tego złego zamiaru (O. z 5 października 1888 l. 6104 Nr. 1176).

4. W §. 63 kod. (podobnie jak w §§ 59 lit. c., 65, 80, 300, 303, 305, 489, 491 i 496 kod.) wyraz »publicznie« nie znaczy tyle co »publice« lecz tyle co »palam«. Warunkiem jego nie jest dostępność miejsca czynu dla wszystkich, lecz okoliczność, że popełnienie czynu mogą spostrzedz inni (O. z 2 czerwca 1893 l. 4340 Nr. 1656).

5. Wyrażenie samo przez się niekarygodne może przez formę, w której się ono objawiło, stanowić naruszenie winnej czci (O. z 7 grudnia 1888 l. 11561 Nr. 1225).

6. Obrażliwe wyrażenia o medalu jubileuszowym, wypowiedziane wśród okoliczności, które objawiają na zewnątrz odniesienie ich do aktu cesarskiego, ubliżają czci winnej Monarsze, chociaż

spottungen, durch Druckwerke, Mitteilung oder Verbreitung von bildlichen Darstellungen oder Schriften, macht sich des Verbrechens der Majestätsbeleidigung schuldig und ist mit schwerem Kerker von einem bis zu fünf Jahren zu bestrafen.

Monarchy wyraźnie nie wymieniono (O. z 10 listopada 1899 l. 10146-Nr. 2409).

7. Według O. z dnia 10 listop. 1879 l. 8621 i z 29 listop. 1886 l. 13085 — w zbiorze nie ogłoszonych — wyliczone są w § 63 przykładowo cztery przypadki obrazy Majestatu; podobnie O. z 3 maja 1901, l. 17776.

Obraza Członków Domu cesarskiego.

§ 64. Jeżeli czynności takie lub czynne zniewagi wyrządzone będą innym Członkom Domu cesarskiego, ukarane być winny, o ile w nich nie mieści się zbrodnia cięższą karą zagrożona, więzieniem od roku jednego do lat pięciu.

1. Paragraf ten ma zastosowanie także do zmarłych członków domu cesarskiego (Rozp. min. spr. z 10 czerwca 1854 l. 5887). W tym duchu por. też O. z 13 lutego 1904, l. 13922, Nr. 2910; tudzież O. z 23 lutego 1907, l. 14605. Zresztą obydwaj rozp. minist. powołane przy § 63 obowiązują także co do § 64.

2. Arcyksiężniczkom, które zaślubiły obcych władców, służą (według § 3 statutu rodzinnego) prawa należne księżniczkom ces. domu, a więc uczestniczą we wszystkich należnych tymże prawach, honorach i przywilejach. (O. z 8 kwietnia 1863 l. 2265).

3. Por. O. z 28 marca 1885 l. 13386 Nr. 765 i O. z 31 marca 1895 l. 3635 Nr. 1850.

Zakłócenie spokojności publicznej.

§ 65. Zbrodni zakłócenia publicznej spokojności staje się winnym,

~~~~~  
Beleidigungen der Mitglieder des kaiserlichen
Hauses.

§ 64. Werden derlei Handlungen, oder tätliche Beleidigungen gegen andere Mitglieder des kaiserlichen Hauses vorgenommen, so sind sie, insoferne sich darin nicht ein schwerer verpöntes Verbrechen darstellt, als Verbrechen mit Kerker von einem bis zu fünf Jahren zu bestrafen.

a) kto publicznie lub przed więcej ludźmi, albo w drukach, rozszerzanych pismach, lub obrazowych przedstawieniach, pogardę lub nienawiść przeciw osobie Cesarza, przeciw jednolitemu związkowi cesarstwa, przeciw formie rządu, lub administracyi państwa, wzniecić usiłuje, albo

b) do nieposłuszeństwa, do sprzeciwiania się lub do oporu przeciw ustawom, rozporządzeniom, wyrokom, lub zarządzeniom sądów lub innych władz publicznych, albo do odmówienia podatków, lub zarządzonych na cele publiczne opłat, wzywa, pobudza lub nakłonić usiłuje.

Tej samej zbrodni staje się winnym, kto:

c) związki utworzyć, lub innych do uczestnictwa w nich skłonić usiłuje lub sam w jakikolwiek bądź sposób w nich udział bierze, które sobie za zadanie poło-

~~~~~  
Störung der öffentlichen Ruhe.

§ 65. Des Verbrechens der Störung der öffentlichen Ruhe macht sich schuldig, wer öffentlich oder vor mehreren Leuten, oder in Druckwerken, verbreiteten Schriften oder bildlichen Darstellungen

a) zur Verachtung oder zum Hasse wider die Person des Kaisers, wider den einheitlichen Staatsverband des Kaisertumes, wider die Regierungsform oder Staatsverwaltung aufzureizen sucht, oder

b) zum Ungehorsam, zur Auflehnung oder zum Widerstande gegen Gesetze, Verordnungen, Erkenntnisse oder Verfügungen der Gerichte oder anderer öffentlicher Behörden, oder zur Verweigerung von Steuern oder für öffentliche Zwecke angeordneten Abgaben auffordert, anefert, oder zu verleiten sucht.

Des gleichen Verbrechens macht sich auch derjenige schuldig, der

c) Verbindungen zu stiften, oder andere zur Teilnahme an solchen zu verleiten sucht, oder selbst in was immer für einer

żyły jeden z celów karygodnych pod lit. *a*) i *b*) oznaczonych.

Zbrodnia ta ulega karze ciężkiego więzienia od roku jednego do lat pięciu.

1. Zbrodni z § 65 lit. *a*. kod. k. dopuszcza się także każdy kto publicznie lub przed więcej ludźmi, albo w drukach, rozszerzanych pismach lub obrazowych przedstawieniach usiłuje wzniecić pogardę lub nienawiść przeciw konstytucji państwa. (Art. II u. z 17 grudnia 1862 Nr. 8 D. u. p. z 1863 r.).

2. Każdy czyn demonstracyjny, którym ma być okazana niechęć przeciw rządowi lub lekceważenie jego zarządzeń, a który nie nadaje się do postępowania karnego, należy ukarać w drodze policyjnej (§ 11 rp. ces. z 20 kwietnia 1854 Nr. 96 D. u. p. i § 4 rp. m. 25 kwietnia 1855 Nr. 102 D. u. p.). W pewnym przypadku szczególnym m. n. sprawiedliwości orzekło (14 listopada 1854 l. 21424), iż publiczne pochwalenie skazanego za zdradę główną według okoliczności jest również karygodnem według niniejszego paragrafu.

3. Do istoty zbrodni z § 65 lit. *c*. nie wymaga się działania publicznego — (O. z 20 kwietnia 1885 l. 118 Nr. 772).

4. Por. O. z 20 listopada 1874 l. 9737 Nr. 431.

§ 66. [Kto się dopuszcza jednego z czynów, w § 58 oznaczonych, przeciw któremu z państw związkowych niemieckich, lub przeciw panującemu jego, o ile nie mieści się w nim zbrodnia cięższej ulegająca karze, staje się także winnym zbrodni zaburzenia publicznej spokojności i ukarany będzie więzieniem od roku

~~~~~  
Weise daran teil nimmt, die sich einen der unter lit. *a*) und *b*) bezeichneten strafbaren Zwecke zur Aufgabe setzen.

Die Strafe dieses Verbrechens ist schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren.

§ 66. [Wer eine der in dem § 58 bezeichneten Handlungen gegen einen deutschen Bundesstaat oder gegen ein Oberhaupt eines dieser Staaten begeht, macht sich, insoferne sich darin nicht ein schwerer verpöntes Verbrechen darstellt, ebenfalls des Verbrechens der Störung der öffentlichen Ruhe schuldig, und ist mit Kerker

jednego do lat pięciu, przy okolicznościach zaś obciążających, ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu].

Tej samej zbrodni staje się winnym i w ten sam sposób karany będzie, kto się dopuszcza jednego z czynów tych przeciw innemu państwu lub tegoż Naczelnikowi, jeżeli onegoż ustawami lub szczególnymi traktatami wzajemność jest zawarowana i tę w cesarstwie austriackiem prawnie obwieszczono.

1. Por. uwagę przy § 58.

2. Co się tyczy karania zbrodni popełnionych na terytorium jednego z obojga państw przeciw bezpieczeństwu drugiego wstąpiła Rosya w poczet tych państw, które względem Austrii strzegą wzajemności w myśl drugiego ustępu tego paragrafu (Rozp. min. spr. z 19 października 1860 Nr. 233 D. u. p.). Umieszczonych w tem rozporządzeniu słów »na terytorium jednego z obojga państw« nie można uważać za dodatek, skutkiem którego zastosowanie § 66 do czynności wymierzonych przeciw bezpieczeństwu państwa rosyjskiego miałoby być ograniczonym pod względem miejsca czynu popełnionego (Rozp. min. spr. z 12 września 1863 l. 1322 Pr.) Por. jednak konwencyę austriacko-rosyjską z 15 października 1874 Nr. 128 D. u. p. z r. 1875.

Szpiegostwo i inne porozumienia się z nieprzyjacielem.

§ 67. Kto stosunki lub przedmioty, odnoszące się do obrony wojskowej państwa lub do działań armii, w tym zamiarze wysledza, aby o nich w jakibądź sposób udzie-

~~~~~

von einem bis zu fünf Jahren, bei erschwerenden Umständen aber mit schwerem Kerker von fünf bis zu zehn Jahren zu bestrafen].

Desselben Verbrechens macht sich schuldig und ist auf dieselbe Art zu bestrafen, wer eine dieser Handlungen gegen einen anderen fremden Staat oder gegen dessen Oberhaupt unternimmt, insoferne von dessen Gesetzen oder durch besondere Verträge die Gegenseitigkeit verbürgt, und im Kaisertume Oesterreich gesetzlich kundgemacht ist.

lić nieprzyjacielowi wiadomości; albo kto w czasie pokoju o urządzeniach lub przedmiotach, do siły zbrojnej państwa lub wojskowej onegoż obrony odnoszącej się, a nie publicznie przez państwo przedsięwziętych lub wykonywanych, w tym celu wywiaduje się, aby o nich udzielić obcemu państwu wiadomości, ten staje się winnym zbrodni szpiegowstwa [i ściganym i ukaranym będzie przez sądy wojskowe według szczególnych pod tym względem obowiązujących przepisów].

W ten sam sposób postępować się winno i z innemi także porozumieniami się z nieprzyjacielem, tudzież z wszelkiemi przedsięwzięciami, zmierzającemi do tego, aby cesarsko-austryackiej armii lub sprzymierzonym wojskom szkodę wyrządzić, albo nieprzyjacielowi korzyści przysporzyć.

Ausspähung (Spionerie) und andere Einverständnisse mit dem Feinde.

§ 67. Wer solche Verhältnisse oder Gegenstände, welche auf die militärische Verteidigung des Staates oder die Operationen der Armee Bezug haben, in der Absicht auskundschaftet, um dem Feinde auf was immer für eine Weise davon Nachricht zu geben; oder wer im Frieden solche Vorkehrungen oder Gegenstände, welche auf die Kriegsmacht des Staates oder die militärische Verteidigung desselben Beziehung haben, und die von dem Staate nicht öffentlich getroffen oder behandelt werden, in der Absicht auskundschaftet, um einem fremden Staate davon Nachricht zu geben, macht sich des Verbrechens der Ausspähung (Spionerie) schuldig, [und wird nach den hierüber bestehenden besonderen Vorschriften von den Militärgerichten untersucht und bestraft].

In gleicher Art sind auch andere Einverständnisse mit dem Feinde und sonstige Unternehmungen zu behandeln, welche beabsichtigen, der kaiserlich-österreichischen Armee oder einem mit derselben verbündeten Heere einen Nachteil, oder dem Feinde einen Vorteil zuzuwenden.

1. Por. art. IX. u. z 17 grudnia 1862 Nr. 8 D. u. p. z 1863 r. o ogłoszeniu drukiem wiadomości dotyczących się operacji wojskowych.

2. Szczególny wypadek współwiny w tejże zbrodni zawierają §§. 213 i 215 u. k.

3. Dochodzenie zbrodni tej należy do sądów cywilnych względem osób podlegających jurysdykcji sądów cywilnych; kara za tę zbrodnię jest ciężkie więzienie od roku do pięciu lat. W razie wypowiedzianej lub wybuchłej wojny podlegają także osoby stanu cywilnego co się tyczy tej zbrodni jurysdykcji sądów wojskowych. Minister sprawiedliwości oznaczy i urzędownie ogłosi dzień, odkąd to rozszerzenie kompetencji następuje lub ustaje (§ 7 u. z 20 maja 1869 Nr. 78 D. u. p.).

Dla sądów wojskowych obowiązują przy ukaraniu tej zbrodni §§ 321—331 ustawy karnej wojskowej z 15 stycznia 1855 Nr. 19 D. u. p.

4. Już samo przekroczenie granicy państwa austriackiego przez sprawcę w zamiarze szpiegostwa stanowi usiłowaną zbrodnię z § 67 u. k., a nie tylko czynność przygotowawczą (O. z 28 listopada 1910, K. V 776/10, l. 163).

5. Do zbrodni z § 67 u. k. wymaga się czynności bezpośrednio skierowanej na wysledzenie oznaczonych tam stosunków.

Usiłowane podżeganie osoby, pozostającej w czynnej służbie wojennej, do szpiegostwa nie podpada pod § 222 u. k., lecz stanowi zbrodnię z §§ 9 i 67 u. k. (O. z 3 listopada 1906, l. 15660, Nr. 3263).

6. Por. też O. z 23 czerwca 1910 Kr. IV 123/10, l. 107.

ROZDZIAŁ VIII.

O buncie (powstaniu) i rozruchu.

Bunt.

§ 68. Skupienie się wielu osób dla czynienia gwałtownego oporu zwierzchności jest zbrodnią buuntu, czy

celem takiego oporu jest wymuszenie czego, wyłamania się od jakiej powinności, udaremnienie jakiegos zarządzenia lub wykonania nakazu publicznego, czy też naruszenie jakim bądź sposobem publicznej spokojności.

Przy tem nie ma różnicy, czy gwałt ten wynierzonym był przeciw sędziemu, przeciw osobie zwierzchniczej, przeciw urzędnikowi, przeciw delegowanemu, umocowanemu lub słudze rządowemu albo gminnemu, przeciw straży cywilnej, skarbowej lub wojskowej, albo przeciw żandarmowi, czy też przeciw ustanowionemu do pilnowania lasów, chociażby tylko w prywatnej służbie zostającemu, atoli przez właściwą władzę rządową przysięgą związanemu, urzędnikowi leśnemu, lub przeciw osobom do dozoru leśnego należącym, które w taki sam sposób przysięgę wykonały, albo przeciw osobie ustanowionej do nadzoru na kolejach rządowych lub prywa-

Aufstand.

§ 68. Die Zusammenrottung mehrerer Personen, um der Obrigkeit mit Gewalt Widerstand zu leisten, ist das Verbrechen des Aufstandes; die Absicht eines solchen Widerstandes mag sein, um etwas zu erzwingen, sich einer aufliegenden Pflicht zu entschlagen, eine Anstalt oder die Vollziehung eines öffentlichen Befehles zu vereiteln, oder auf was immer für eine Art die öffentliche Ruhe zu stören.

Dabei macht es keinen Unterschied, ob diese Gewalttätigkeit gegen einen Richter, eine obrigkeitliche Person, einen Beamten, Abgeordneten, Bestellten oder Diener einer Staats- oder Gemeindebehörde, gegen eine Zivil-, Finanz- oder Militärwache, oder einen Gendarmen, oder gegen einen zur Bewachung der Wälder aufgestellten, wenn auch in Privatdiensten stehenden, jedoch von der zuständigen landesfürstlichen Behörde beeedeten Forstbeamten, oder gegen das auf solche Weise beeedete Forstaufsichtspersonale, oder

tnych, do zawiadywania ruchem takowych, lub też do strzeżenia albo do ruchu przy telegrafach rządowych, o ile osoby rzeczzone zajęte są właśnie wykonaniem zlecenia zwierzchności, lub pełnieniem urzędu albo służby.

a) Do wymienionych tutaj osób otoczonych szczególną opieką ustawy należą jeszcze:

1. Notaryusze w czynnościach urzędowych, w których występują jako komisarze sądowi (§ 193 u. not. z 21 maja 1855 Nr. 94 D. u. p.)

2. Przysiężna służba łowiecka i leśna (§§ 3, 4 Rozp. min. z 2 stycznia 1854 Nr. 4 D. u. p.).

3. Przysiężna straż polna (§§ 9, 10 Rozp. min. z 30 stycznia 1860 Nr. 28 D. u. p.); obie ostatnie jednak tylko wtedy, jeżeli służba łowiecka i leśna nosi przepisany mundur służbowy, straż polna zaś przepisana blaszkę na ramieniu (tamże).

4. C. k. straż bezpieczeństwa w Wiedniu (Rozp. min. z 29 grudnia 1869 l. 37131 D. u. k. dla Austr. Doln. z r. 1870 Nr. 6).

5. Członkowie służby nadzorczej (dozorcy, strażnicy itd.), ustanowionej na zasadzie ustaw krajowych do czuwania nad niektórymi gałęziami kultury krajowej jako to: rolnictwa, leśnictwa, górnictwa, myśliwstwa, rybołówstwa lub innych praw wodnych, skoro przez władzę powiatu administracyjnego zostaną w urzędzie potwierdzeni i przysięgę wykonali a pełnią służbę i noszą przytem przepisany mundur i oznakę służbową (Ust. z 16 czerwca 1872 Nr. 84 D. u. p., §§ 1, 2); § 68 jednak do osób tych tylko wtedy może być stosowanym, jeżeli służba nosi przepisany mundur lub przepisaną oznakę służbową (O. z 5 czerwca 1880 l. 4605 Nr. 276), przyczem oznaka ta musi być widoczną (O. z 16 marca 1898 l. 3539 Nr. 2180). Zob. także ust. z 29 listopada 1887 Nr. 42 i ust. z 4 maja 1888 Nr. 54 D. u. k. dla Galicyi.

~~~~~

gegen einen zur Aufsicht auf Staats- oder Privat-Eisenbahnen, oder zur Besorgung des Verkehrs auf denselben, oder zum Schutze oder Betriebe des Staats-Telegraphen Bestellten gerichtet ist, insofern diese Personen in Vollziehung eines obrigkeitlichen Auftrages, oder in Ausübung ihres Amtes oder Dienstes begriffen sind.

Zatwierdzenie i odebranie przysięgi od powołanej służby nadzorczej, jako straży publicznej, następuje zawsze dla ochrony kultury krajowej w ogólności, bez względu na to, czy dozorca ma być ustanowiony dla ochrony jednej lub więcej gałęzi kultury krajowej. Przez takie zatwierdzenie i odebranie przysięgi dla ochrony kultury krajowej nabyte prawa straży publicznej nie gasną przez zmianę służbodawcy lub przez zmianę okręgu służbowego. Gasną one dopiero z chwilą ustania służby w ogólności. Przy ponownym ustanowieniu nie potrzeba powtórnego zatwierdzenia i składania przysięgi, lecz tylko doniesienia do władzy administracyjnej (ust. z 4 września 1892 l. 74 D. u. k. dla Galicyi).

Postanowienie § 54 ustawy leśnej z 3 grudnia 1852 l. 250 D. u. p. i § 4 rozp. min. z 2 stycznia 1854 Nr. 4 D. u. p., nakazujące służbie leśnej i łowieckiej noszenie munduru lub oznaki służbowej nie jest warunkiem opieki § 68 kod., lecz tylko aktem ostrożności, postanowionym w tym celu, ażeby przysięgłą służbę leśną i łowiecką łatwo było poznać. Ustawa z 16 czerwca 1872 l. 84 D. u. p. ma bowiem zastosowanie tylko do osób, które na mocy ustawy krajowej zostały ustanowione (O. z 5 maja 1883 l. 2985 Nr. 547 i z 1 czerwca 1883 l. 4593 Nr. 556).

6. Inspektorzy przemysłowi podczas wykonywania swego urzędu (§ 14 ust. z 17 czerwca 1883 Nr. 117 D. u. p.).

7. Lekarze gminni (okręgowi) powołani w myśl ust. z 30 kwietnia 1870 Nr. 68 D. u. p. do spełniania służby sanitarnej w gminach.

8. Służba ustanowiona dla dozoru rzek (*Stromaufseher*), której umundurowanie przepisane zostało dla Galicyi rozporządzeniem z 20 grudnia 1894 l. 103185 Nr. 11 D. u. k. z r. 1895.

9. Organa powołane do wybierania i kontrolowania dodatków krajowych do państwowych podatków konsumcyjnych w Galicyi (Rozp. Namiestn. z 5 października 1894 l. 10347 Nr. 83 D. u. k. wydane w wykonaniu ustawy z 15 kwietnia 1894 r. D. u. k.).

10. Dzierżawcy myt i ich zaopatrzeni w pełnomocnictwo zastępcy wchodzą w prawa i obowiązki organów skarbowych (§ 27 ust. z 26 sierpnia 1891 Nr. 140 D. u. p.); tak O. z 14 marca 1913, Kr. IV 481/12 l. 436.

11. Służba kolejowa (§ 2 regulaminu kolejowego z 10 grudnia 1892 Nr. 207 D. u. p. brzmi: osoby należącej do personelu kolejowego noszącej uniform albo zaopatrzonej w oznakę służbową Nr. 33 lub inną legitymację słuchać winna publiczność).

12 Żandarmerya. Wyraźnie postanawia § 11 ustawy z 25 grudnia 1894 Nr. 1 D. u. p., że żandarmowi, znajdującemu się w wykonywaniu służby, służą prawa ustawowe straży cywilnej i wojskowej. Rozp. z 20 marca 1895 Nr. 43 D. u. p., ustanawiające nową instrukcję służbową dla c. k. żandarmeryi, zawiera następujący przepis w § 14: żandarm ma przy służbowem wkraczaniu przeciw osobom posługiwać się formułką: »w imieniu prawa«, a wówczas każdy (nawet orzecznictwu wojskowemu podlegająca osoba) winien mu dać posłuch.

b) W szczególności doznają opieki § 68 według judykatury Trybunału Najw. osoby następujące:

1. Dozorcy kolejowi (O. z 2 października 1875 l. 3618 Nr. 81).

2. Droźnicy (O. z 10 października 1881 l. 4243 Nr. 384. W szczególności na mocy rozporządzenia Wydziału krajowego w Galicji z dnia 3 grudnia 1869 l. 19 D. u. k. z r. 1870 ustano wieni droźnicy O. z 6 czerwca 1898 l. 3472 Nr. 2217).

3. Straż wiejska (rondari) w Dalmacji (O. z 14 lutego 1877 l. 10697 Nr. 140).

4. Dzierżawcy podatków konsumcyjnych i ajenci tychże (O. z 12 stycznia 1880 l. 11326, z 22 lutego 1877 l. 12899 Nr. 141, i z 12 maja 1887 l. 1611 Nr. 1058).

Dozorcy będący w służbie prywatnej, dzierżawcy propinacji miejskiej, nie doznają jednak opieki § 68. (O. plen. z 2 listopada 1882 l. 5246 Nr. 496).

5. Sekwestrzy przez władzę sądową lub polityczną ustanowieni (O. z 22 stycznia 1881 l. 13739 Nr. 305, O. z 9 kwietnia 1897 l. 2501 Nr. 2067, i O. z 19 czerwca 1897 l. 4960 Nr. 2102).

6. Dzierżawcy myt państwowych i ich pomocnicy (O. z 11 grudnia 1886 l. 11561 Nr. 1005).

Natomiast osoby ustanowione do pobierania należności przy mytach prywatnych nie doznają opieki § 68 (O. z 9 lipca 1897 l. 5596 Nr. 2121).

7. Oprawca w wykonywaniu funkcji policyi zdrowia (O. z 11 kwietnia 1885 l. 1754 Nr. 769).

Również pomocnikom, których oprawca ustanowił do weterynaryjno-policyjnych czynności swego zawodu, należy się opieka § 68 (O. z 14 lutego 1891 l. 14327 Nr. 1394).

8. Członkowie zarządu powiatowych Kas chorych utworzonych na podstawie u. z 30 marca 1888 l. 33 D. u. p., jako instytucji prawa publicznego (O. z 12 kwietnia 1892 l. 4215 Nr. 1533).

Również urzędnicy lub sędziy powiatowych kas chorych, którym poruczono doręczanie legitymacji wyborczych (dla wyboru delegatów członków kasy) pozostają pod ochroną § 68 u. k. (O. z 19 lutego 1910, Kr. II 426/9 l. 40).

9. Straże i posterunki wojskowe wszelkiego rodzaju (O. plen. z 13 grudnia 1888 l. 13230 Nr. 1228).

Osoba wojskowa, która, wykonując w granicach organizacji wojskowej swą służbę, wydaje zarządzenia, wynikające z państwowej władzy wojskowej (n. p. oficer dowodzący swym oddziałem) jest urzędnikiem państwowym i doznaje opieki z § 68 u. k. (O. z 7 lutego 1880 l. 1899 Nr. 2318).

c. Członkom przełożenia gminy wyznaniowej izraelskiej (ust. z 21 marca 1890 l. 57 D. u. p.) nie należy się opieka § 68 odnośnie do czynności przedsięwziętych w tym ich charakterze (O. z 14 stycznia 1896 l. 282 Nr. 1950).

d) 1. Także straż państwa obcego, która na terytorium tegoż państwa przeciw poddanym austriackim wkracza, doznaje opieki § 68. (O. z 8 stycznia 1875 l. 11649 Nr. 42, z 7 września 1882 l. 6732 Nr. 478, z 19 czerwca 1884 l. 3558 Nr. 645 i z 24 października 1891 l. 11545 Nr. 1461). Podobnie członkowie straży skarbowej węgierskiej należą do osób otoczonych opieką § 68 także wtedy, jeżeli na terytorium węgierskim wkraczają przeciw poddanym austr., jako organa publicznego bezpieczeństwa, a nie w pełnieniu służby skarbowej. (O. z 11 listopada 1886 l. 9834 Nr. 933).

2. Przy pościgu na terytorium austriackim mogą strażę zagraniczne doznawać opieki § 68 tylko według umów międzynarodowych (O. z 28 lutego 1887 l. 9205 Nr. 1033).

3. Przy pościgu (§ 415 proc. k.) organa policyi gminnej także

za obrębem swego okręgu urzędowego doznają opieki § 68 (O. z 28 września 1891 l. 6265 Nr. 1483).

4. Okoliczność ta, że sługa kolejowy nie wykonał przysięgi według odnośnego przepisu prawnego, nie pozbawia go opieki § 68. (O. z 6 października 1885 l. 7683 Nr. 823).

5. Udzielona organom publicznym przez ustawę karną opieka rozciąga się także na organa pomocnicze do czynności urzędowej przybrane. — (O. z 11 kwietnia 1885 l. 1754 Nr. 769).

6. Okoliczność ta, że dozorca leśny uwolniony został od oskarżenia o zbrodnię jedynie dla braku dowodów (jeszcze przed ustawą z 15 listopada 1867 r.), nie wyklucza go od opieki § 68 kod., albowiem odnośne postanowienia ustaw dawniejszych uchylone zostały przez nowelę z 15 listopada 1867 Nr. 131 D. u. p. — (O. z 7 kwietnia 1883 l. 885 Nr. 536).

7. Aby służbie leśnej zapewnić w obrębie pewnej przestrzeni lasu charakter straży (§ 68 kod.), potrzeba obok odebrania przysięgi od służby leśnej w ogólności tylko aktu ustanowienia dla tej właśnie przestrzeni lasu przez właściciela. Szczególna opieka ustawy nie jest zależna od doniesienia w § 8 rozp. min. z 1 lipca 1857 l. 124 D. u. p. przepisanego (O. z 9 października 1891 l. 8809 Nr. 1484).

8. Przysięgłej służbie leśnej należy się opieka § 68 także przy czynnościach urzędowych przedsięwziętych poza obrębem jej opieki powierzonego lasu (O. z 17 marca 1894 l. 499 Nr. 1769).

9. Osoba, należąca do przysiężnej służby łowieckiej, jest zajęta pełnieniem służby (§ 68), jeżeli w celu, w § 5 ust. z 16 czerwca 1872 l. 80 D. u. p. oznaczonym, przedsięwzięciu rewizję na osobie na gorącym uczynku pochwyconego kłusownika (O. z 7 listopada 1891 l. 9944 Nr. 1473).

10. Osoba należąca do służby gminnej, której powierzono wykonywanie straży polnej, doznaje opieki § 68, chociaż dla straży polnej nie złożyła przysięgi (O. z 1 lutego 1889 l. 13684 Nr. 1201).

11. Aby doznawać opieki § 68 kod., nie potrzebuje straż wiejska (rondari) w Dalmacyi zatwierdzenia ze strony państwa (O. z 12 lutego 1897 l. 14715 Nr. 2059).

12. W Bośni i Hercegowinie przez władzę gminną ustanowionych stróżów polnych, od których właściwa władza polityczna odebrała przysięgę, należy uznać za straż publiczną z § 68 kod. No-

szenie odznaki służbowej nie jest dla nich przepisane (O. z 1 lutego 1891 l. 10720 Nr. 1406).

13. Obrona przyznana w § 68 organom publicznym przypada w udziale także osobom, któremi się one przy zleceniu zwierzchności lub pełnieniu urzędu albo służby posługują (O. z 18 czerwca 1898 l. 7174 Nr. 2220); por. jednak O. pod 16.

14. Urzędnikowi publicznemu, który podczas godzin urzędowych w lokalu urzędowym zajęty jest czynnościami pozostającymi w związku z jego służbą, należy się ochrona z § 68 ust. także podczas przejścia od jednej czynności urzędowej do drugiej. (O. z 30 maja 1899 l. 8114 Nr. 2348).

15. Udzielona organom publicznym przez ustawę karną opieka, nie rozciąga się na organa, znajdujące się w stanie zupełnego pijaństwa (O. z 19 maja 1911, Kr. V 107/11, l. 249).

16. Osoby prywatne, wezwane przez żandarma do udzielenia pomocy przy ściganiu przestępcy, nie stoją pod ochroną § 68 u. k. (O. z 22 kwietnia 1913, Kr. V 372/13, l. 445).

§ 69. Staje się winnym zbrodni buntu każdy, kto do zgrai skupionej się przyłącza, czy to w samym początku, czy dopiero w dalszym postępie.

Kara.

§ 70. Ci, którzyby się przy buncie osobom urzędowym lub wartom, do uśmierzenia niepokoju przybyłym, uporczywie opierali, podpadają ciężkiemu więzieniu od lat pięciu do dziesięciu; a jeżeliby byli zarazem bunto-

~~~~~

§ 69. Jeder macht sich des Aufstandes schuldig, der sich der Rottierung, es sei gleich anfänglich, oder erst in dem Fortgange, zugesellet.

Strafe.

§ 70. Diejenigen, welche bei einem Aufstande gegen die zur Stillung der Unruhe herbeikommenden obrigkeitlichen Personen oder Wachen in der Widersetzlichkeit beharren, haben schwere

wnikami lub przywódcami, od lat dziesięciu do dwudziestu.

§ 71. Oprócz wyrażonego w poprzedzającym paragrafie przypadku, skazani będą buntownicy i przywódcy na karę ciężkiego więzienia od lat pięciu do dziesięciu, inni spółwinowajcy zaś w miarę niebezpieczeństwa, szkodliwości i udziału w ich zbrodni od roku jednego do lat pięciu.

§ 72. Jeżeliby niepokój w pierwszym początku bez dalszego niebezpiecznego wybuchu zaraz ustał, natenczas skazani być mają buntownicy i przywódcy na karę więzienia od jednego roku do lat pięciu, inni zaś winowajcy na karę więzienia od sześciu miesięcy do jednego roku.

Rozruch.

§ 73. Jeżeli przy skupieniu się, wynikiem z jakiego-
 bądź powodu, wskutek uporczywego sprzeciwiania się,

~~~~~  
 Kerkerstrafe von fünf bis zehn Jahren, und wenn sie zugleich  
 Aufwiegler oder Rädelsführer sind, von zehn bis zwanzig Jahren  
 verwirkt.

§ 71. Ausser dem Falle des vorstehenden Paragraphes sind die Anstifter und Rädelsführer zu schwerer Kerkerstrafe von fünf bis zehn Jahren, die übrigen Mitschuldigen aber nach Mass der Gefährlichkeit, Schädlichkeit und ihrer Teilnahme auf ein bis fünf Jahre zu verurteilen.

§ 72. Hat sich die Unruhe bei ihrer Entstehung ohne weiteren gefährlichen Ausbruch bald wieder gelegt, so ist gegen die Aufwiegler und Rädelsführer Kerker zwischen einem und fünf Jahren, gegen die übrigen Schuldigen aber zwischen sechs Monaten und einem Jahre zu verhängen.

### Aufuhr.

§ 73. Wenn es bei einer, aus was immer für einer Veranlassung entstandenen, Zusammenrottung durch die Widerspenstige-

mimo poprzedzającego upomnienia zwierzchności, i wskutek łączenia rzeczywiście gwałtownych środków, do tego doszło, iż dla przywrócenia spokojności i porządku nadzwyczajna siła użyta być musi, wówczas zachodzi rozruch, a każdy staje się zbrodni tej winnym, kto w takim skupieniu się bierze udział.

Postępowanie władzy w razie rozruchu określa dekret kanc. nadw. z 19 października 1844 Nr. 838 z. u. s.

### Kara.

*a) w razie sądu doraźnego.*

§ 74. Jeżeli dla uśmierzenia rozruchu sąd doraźny zaprowadzonym być musi, wówczas kara śmierci ma miejsce stosownie do przepisów, w ustawie o postępowaniu zawartych.

Przepisy te są zawarte w §§ 429—445 p. k.

*b) w razie, gdy sąd doraźny nie był zaprowadzonym.*

§ 75. Jeżeli sąd doraźny nie był zaprowadzonym, wówczas buntowników i przywódców skazać należy na

~~~~~  
keit gegen die von der Behörde vorausgegangene Abmahnung und durch die Vereinigung wirklich gewaltsamer Mittel so weit kommt, dass zur Herstellung der Ruhe und Ordnung eine ausserordentliche Gewalt angewendet werden muss, so ist Aufruhr vorhanden, und jeder macht sich des Verbrechens schuldig, der an einer solchen Rottierung teil nimmt.

Strafe.

a) Im Falle des Standrechtes.

§ 74. Wenn dem Aufruhre durch Standrecht Einhaltung geschehen muss, so hat die Todesstrafe nach den im Gesetze über das Verfahren enthaltenen Vorschriften statt.

karę ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu, a gdyby zachodził wielki stopień złośliwości i niebezpieczeństwa zamachu, na ciężkie więzienie dożywotnie. Inni spółnicy ukarani będą ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a w razie większego stopnia złośliwości i udziału ich w zbrodni od lat pięciu do dziesięciu.

ROZDZIAŁ IX.

O gwałcie publicznym.

Pod rubryką gwałtu publicznego łączy kodeks niewłaściwie cały szereg zbrodni, do siebie nie należących, bo nawet sposób popełnienia takowych t. j. gwałt (*vis*) nie jest wszystkim wyliczonym tu zbrodniom wspólny.

Gwałt publiczny.

a) *Przez gwałtowne działanie przeciw zgromadzeniu przez rząd do rozбирania spraw publicznych powołanemu, przeciw sądowi, lub przeciw innej władzy publicznej.*

§ 76. Zbrodnia gwałtu publicznego zachodzi w następujących przypadkach:

Zdanie to odnosi się do całego szeregu paragrafów następujących.

b) *Ausser dem Standrechte.*

§ 75. Ausser dem Falle des Standrechtes sollen die Aufwiegler und Rädelsführer zu schwerer Kerkerstrafe von zehn bis zwanzig Jahren und bei sehr hohem Grade der Bosheit und Gefährlichkeit des Anschlages auf lebenslang verurteilt werden.

Die übrigen Mitschuldigen sollen mit schwerem Kerker von einem bis fünf Jahren, bei höherem Grade der Bosheit und Teilnahme aber von fünf bis zu zehn Jahren bestraft werden.

Przypadek pierwszy:

Gdy kto sam jeden lub w połączeniu z innymi zgromadzenie, przez rząd do rozbiegania spraw publicznych powołane, sąd albo inną władzę publiczną w ich zebraniu się, bycie lub działaniu gwałtownym sposobem niepokoi lub onymże przeszkadza, albo na ich uchwały przez niebezpieczne pogroźki wpływać usiłuje, o ile czyn taki nie okazuje się inną zbrodnią cięższą.

Co do pojęcia niebezpiecznych pogroźek por. uwagi przy §§ 81 i 98 kod.; ob. też O. z 30 listopada 1895, l. 11644, Nr. 1927.

Pod ochroną § 76 u. k. pozostają uchwały każdej władzy publicznej, bez względu na to, czy do powzięcia uchwały powołaną jest jednostka czy też kolegium. (O. z 26 września 1903, l. 8079).

Kara.

§ 77. Zbrodnia taka karaną będzie ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a przy okolicznościach szczególnie obciążających aż do lat dziesięciu.

~~~~~  
Öffentliche Gewalttätigkeit:

*a) durch gewaltsames Handeln gegen eine von der Regierung zur Verhandlung öffentlicher Angelegenheiten berufene Versammlung, gegen ein Gericht oder eine andere öffentliche Behörde.*

§ 76. Das Verbrechen der öffentlichen Gewalttätigkeit wird in folgenden Fällen begangen:

Erster Fall. Wenn jemand für sich allein, oder in Verbindung mit anderen, eine von der Regierung zur Verhandlung öffentlicher Angelegenheiten berufene Versammlung, ein Gericht, oder eine andere öffentliche Behörde in ihrem Zusammentritte, Bestande oder in ihrer Wirksamkeit gewalttätig stört oder hindert, oder auf ihre Beschlüsse durch gefährliche Bedrohung einzuwirken sucht, insoferne die Handlung sich nicht als ein anderes schwereres Verbrechen darstellt

b) *Przez gwałtowne działanie przeciw korporacyom, prawnie uznanym, albo przeciw zgromadzeniom, które przy współdziałaniu lub pod nadzorem władzy publicznej się odbywają.*

### Przypadek drugi.

§ 78. Tejże samej zbrodni staje się winnym, kto się dopuszcza działań w § 76 oznaczonym przeciw prawnie uznanym korporacyom lub przeciw zgromadzeniom, które przy współdziałaniu lub pod nadzorem władzy publicznej się odbywają.

Ob § 302 kod. k. — Por. §§ 1 i 15 ustawy z 26 stycznia 1907, D. u. p. l. 18 o ochronie wolności wyborów i zgromadzeń.

### Kara.

§ 79. Zbrodnia ta karana będzie ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a przy szczególnie obciążających okolicznościach aż do lat pięciu.

---

### Strafe.

§ 77. Dieses Verbrechen soll mit schwerem Kerker von einem bis zu fünf Jahren, und bei besonders erschwerenden Umständen bis zu zehn Jahren bestraft werden.

b) *durch gewaltsames Handeln gegen gesetzlich anerkannte Körperschaften oder gegen Versammlungen, die unter Mitwirkung oder Aufsicht einer öffentlichen Behörde gehalten werden.*

§ 78. Zweiter Fall. Eben dieses Verbrechens macht sich derjenige schuldig, welcher die im § 76 bezeichneten Handlungen gegen gesetzlich anerkannte Körperschaften oder gegen Versammlungen begeht, die unter Mitwirkung oder Aufsicht einer öffentlichen Behörde gehalten werden.

§ 80. Jeżeli do jednej z czynności oznaczonych w §§ 76 i 78 przez publicznie lub przed więcej ludźmi wygłaszane mowy, przez druki, rozszerzane przedstawienia obrazowe lub pisma wzywano, pobudzano lub nakłonić usiłowano, a działanie takie nie było w żadnym związku z innym przedsięwzięciem zbrodniczem i bez skutku pozostało (§ 9), natenczas w przypadkach § 76 wymierzyć należy karę więzienia od jednego roku do lat pięciu, w przypadkach zaś § 78 od miesięcy sześciu do jednego roku.

*c) Przez gwałtowne targnienie się na osoby urzędowe lub niebezpieczne pogrożki względem tychże w sprawach urzędowych.*

#### Przypadek trzeci.

§ 81. Gdy kto sam jeden, lub gdy więcej osób jednakże bez skupienia się, której z osób w § 68 wymienionych, w wykonaniu zlecenia zwierzchności, lub w peł-

---

#### Strafe.

§ 79. Dieses Verbrechen soll mit schwerem Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre, und bei besonders erschwerenden Umständen bis zu fünf Jahren bestraft werden.

§ 80. Wurde zu einer der in den §§ 76 und 78 bezeichneten Handlungen durch öffentliche oder vor mehreren Leuten vorgebrachte Reden, oder durch Druckwerke, verbreitete bildliche Darstellungen oder Schriften aufgefordert, angeeifert oder zu verleiten versucht, und ist diese Einwirkung ohne Zusammenhang mit einer anderen verbrecherischen Unternehmung gestanden, und ohne Erfolg geblieben (§ 9), so ist in allen Fällen des § 76 auf Kerker von einem bis zu fünf Jahren, in den Fällen des § 78 aber von sechs Monaten bis zu einem Jahre zu erkennen.

nieniu urzędu albo służby w celu udaremnienia wykonania tegoż niebezpiecznym odgrażaniem albo rzeczywistym gwałtownym porwaniem się opór stawia, chociażby bez broni i zranienia, albo jeżeli którą z tych czynności popełnia w tym celu, aby wymusić czynność urzędową lub służbową

1. Por. uwagi przy § 68 tudzież przy § 98 podane. Koło osób, pozostających pod opieką § 81 u. k., nie jest bynajmniej w tym paragrafie ciaśniejsze, niż w § 68 u. k. (O. z 29 marca 1901, l. 14.351, Nr. 2583).

2. Złożenie przysięgi przez jedną z osób w § 68 k. k. wymienionych, o ile opieka § 68 od tego zależy, jest przedmiotowym warunkiem zastosowania § 81, który przez sędziego musi być skonstatowanym, nie wymaga się jednak dowodu, że winowajca o złożonej przysiędze miał wiadomość. — (O. z 2 maja 1883 r. l. 2985, Nr. 547).

3. Jeżeli strażnik skarbowy obrażonym zostanie w służbie, natenczas czynność jego, zdążająca do stwierdzenia tożsamości sprawcy i do sprowadzenia jego ukarania, jest wykonaniem służby. (O. z 27 stycznia 1882 l. 11359 Nr. 409).

4. Przytrzymanie przestępców skarbowych należy do zakresu służby straży skarbowej Gwałtowny opór zmierzający do uniemożliwienia tej czynności należy ukarać według § 81 kod. (O. z 11 grudnia 1896 l. 10988 Nr. 2043).

~~~~~  
e) *Durch gewaltsame Handanlegung oder gefährliche Drohung gegen obrigkeitliche Personen in Amtssachen.*

§ 81. Dritter Fall. Wenn jemand für sich allein, oder auch wenn mehrere, jedoch ohne Zusammenrottung, sich einer der im § 68 genannten Personen in Vollziehung eines obrigkeitlichen Auftrages, oder in der Ausübung ihres Amtes oder Dienstes in der Absicht, um diese Vollziehung zu vereiteln, mit gefährlicher Drohung oder wirklicher gewaltsamer Handanlegung, obgleich ohne Waffen und Verwundung widersetzt; oder eine dieser Handlungen begeht, um eine Amtshandlung oder Dienstverrichtung zu erzwingen.

5. O zakresie obowiązków służbowych straży skarbowej przy skonstatowaniu bezprawnego uprawiania tytoniu (p. O. z 22 czerwca 1888 l. 4189 Nr. 1165).

6. Zajęcie przedmiotów nie wymienionych w §§ 55, 56, i 63 ustawy leśnej z 3 grudnia 1852 l. 250 D. u. p. przez strażnika leśnego nie podpada pod pojęcie czynności urzędowej lub wykonania służby z § 81 (O. z 14 grudnia 1885 l. 10041 Nr. 862). Podpada jednak zajęcie bydła na wyrządzeniu szkody przez strażnika polowego zdybanego, chociażby bydłę ściganem było na gruncie obcym. (O. z 30 stycznia 1884 l. 13478 Nr. 612).

7. Do zakresu działania komisarza, któremu powierzono przeprowadzenie licytacji, należy także oddanie rzeczy nabywcy i udzielenie mu ochrony przy wyniesieniu rzeczy z lokalu licytacyjnego (O. z 18 maja 1889 l. 2433 Nr. 1378).

8. Niebezpieczna jest w myśl § 81 »pogróżka«, jeżeli każe się obawiać natychmiastowego spełnienia zapowiedzianej, dla zdrowia lub życia zagrożonego szkodliwej czynności ze strony grożącego. Nie wymaga się, by pogróżka zdolną była wzbudzić obawę i niepokój (§ 99 kod.).— (O. z 24 września 1892 l. 7125 Nr. 1560)

9. Jeżeli kto położywszy się na ziemię bije dokoła siebie rękami i nogami, aby przeszkodzić swemu uwięzieniu, to dopuszcza się pogróżek z § 81. — (O. z 17 listopada 1888 l. 9770 Nr. 1202).

10. Wyrażenia »gwałtowne porwanie się« nie można tak rozumieć, iż zbrodnię stanowi tylko bezpośrednie użycie rąk do wykonania gwałtu, lecz wystarcza każdy czyn, przez który osoba urzędowa zostaje zmuszoną do zaniechania urzędowego działania, rodzaj zaś i stopień użytego gwałtu nie rozstrzyga o zastosowaniu § 81 (O. s. k. z 2 października 1875 l. 3618 Nr. 81). Do »gwałtownego porwania się« wystarcza, jeżeli przynajmniej pośrednio z użytego gwałtu może powstać uszczerbek dla bezpieczeństwa cielesnego. Sprawca zaś musi zmierzać do tego, aby osobę urzędową przez opór jej bezpośrednio stawiany zniewolnić psychicznie lub fizycznie do zaniechania spełnienia służby. — (O. s. k. z 7 listopada 1876 l. 584 Nr. 127). Gwałtowne porwanie się mieści się zatem także w ujęciu i trzymaniu strzelby, będącej w rękach osoby urzędowej, w wydzieraniu rzeczy zajętych i t. d. (O. z 10 czerwca 1881 l. 4125 Nr. 348). Także oblanie osoby urzędowej nieszkodliwym

płynem przedstawia się jako wystarczające do sprowadzenia istoty czynu z § 81 gwałtowne porwanie się. (O. z 11 lipca 1910, Kr. I 187/10, l. 115).

11. Przez wyrazy »gwałtowne porwanie się« rozumieć należy, jak to już wynika z przeciwstawienia mu wyrazu »groźby«, każdy gwałt t. j. w zamiarze narzucenia własnej woli obcej osobie przedsięwzięte, a do złamania jej uporu zmierzające użycie siły fizycznej, która z drugiej strony wywołać musi reakcję — o ile tenże gwałt skierowany jest przeciw organowi publicznemu, lubo nie koniecznie na jego osobie dokonany być musi. (O. z 30 czerwca 1898 l. 6515 Nr. 2230).

12. Także ten, kto siły fizycznej w tym celu używa, by unieвозмоwić zapomocą ucieczki czynność urzędową przeciw niemu skierowaną, może odpowiadać po myśli § 81 u. k., o ile siła ta, chociażby pośrednio, skierowana jest przeciw osobie organu urzędowego. — (O. z 28 marca 1899 l. 4645 Nr. 2342).

13. Zbrodni z § 81 można dopuścić się także względem urzędników obcego państwa i na obcym terytorjum (w Egipcie na urzędniku policyjnym egipskim). — (O. z 19 czerwca 1884 l. 355 Nr. 645).

14. Pod pojęcie gwałtownego porwania się w myśl § 81 kod. może także podpadać wyrwanie organowi urzędowemu dokumentu, który tenże skonfiskował i zatrzymał. (O. z 8 lutego 1884 l. 14070 Nr. 1203).

15. Także usiłowane uchwycenie zębami płaszczka strażnika może odpowiadać pojęciu gwałtownego porwania się. (O. z 15 kwietnia 1887 l. 1893 Nr. 1050).

16. Z tego, że w § 81 przeciwstawione są sobie wyrazy odgrażanie i gwałt, nie wynika, jakoby ostatnie skierowane być musiało przeciw zdrowiu i życiu i jakoby ono się objawiać musiało jako vis absoluta. Także niełagodnie usunięcie (odepchnięcie) osoby urzędowej może posiadać znamię gwałtu (O. z 5 listopada 1887 l. 9279 Nr. 1110).

17. Do istoty zbrodni z § 81 kod. potrzeba, by gwałt, choćby pośrednio, skierowanym był przeciw osobie urzędnika lub służy publicznego. Przeszkody czynione tylko wykonaniu polecenia władzy (np. rzucanie kamieni na bydło, by je odpędzić i uchronić

przed zajęciem), same przez się do istoty tej zbrodni nie wystarczają. — (O. z 17 sierpnia 1887 l. 8917 Nr. 952).

18. O ile tylko osoby, wymienione w § 68 u. k., formalnie są uprawnione do wykonywania zlecenia zwierzchności, do pełnienia urzędu lub służby, podpada gwałtowne stawianie oporu tym czynnościom pod § 81 u. k, chociażby nawet brakło pod względem materialnym prawnych warunków do wkraczania dla wspomnianych osób. (O. z 7 grudnia 1901 l. 11289, Nr. 2685).

Kara.

§ 82. Zbrodniarz taki karany będzie ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a gdyby opór zbrojną ręką był stawiany, lub z uszkodzeniem lub zranieniem był połączony, albo w celu wymuszenia czynności urzędowej lub służbowej został popełniony, od jednego roku do lat pięciu.

1. Do uznania »oporu z bronią w ręku« nie wystarcza okoliczność, że sprawca opatrzonym był w broń, lecz broń tę musiał trzymać w pogotowiu do napaści lub obrony; z drugiej strony zaś nie jest koniecznem, aby jej rzeczywiście użył. — (O. z 16 kwietnia 1874 l. 2384 Nr. 6 i O. z 11 grudnia 1874 l. 10576 Nr. 36).— Przeciwnie orzekł Tr. N. w O. z 3 grudnia 1880 l. 8965 Nr. 296, tudzież w O. z 16 lutego 1907, l. 16899, że okoliczność, czy broń była przygotowaną, czy przypadkowo przez sprawcę została pochwyconą, jest obojętną, byleby tylko przez to opór i niebezpieczeństwo zagrożenia podwyższyło się.

2. Przez »broń« rozumie ustawa każde narzędzie, przegna-

Strafe.

§ 82. Ein solcher Verbrecher ist mit schwerem Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre; wäre aber der Widerstand mit Waffen geschehen oder mit einer Beschädigung oder Verwundung begleitet, oder um eine Amtshandlung oder Dienstverrichtung zu erzwingen, begangen worden, von einem bis zu fünf Jahren zu bestrafen.

zione do napaści lub do oporu, lub przynajmniej do tego celu zdadne — (O. z 13 czerwca 1884 l. 2135 Nr. 647) — a zatem także wszelkie przedmioty, które służą do wzmocnienia napaści przeciw osobie urzędowej skierowanej i zdolne są zagrażać jej bezpieczeństwu cielesnemu. — (O. z 3 września 1898 l. 9411 Nr. 2240).

3. Przez uszkodzenie rozumieć należy jedynie uszkodzenie cielesne. — (O. z 22 czerwca 1882 l. 2924 Nr. 463; lekkie uszkodzenie ciała wystarcza. (O. z 29 kwietnia 1882, Nr. 411).

4. Wyższemu wymiarowi kary z § 82 ulega i ten, kto, choć sam nie był uzbrojony, brał udział w oporze zbrojnym. — (O z 13 czerwca 1884 l. 3135 Nr. 647) — a to bez względu na to, czy wiedział o tem, że jego towarzysz posiadał broń i zrobił z niej użytek. (O. z 24 lutego 1911, Kr. I 403/10, l. 204).

5. Kiedy zachodzić może zbieg zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego ze zbrodnią z § 81, zobacz uwagę 5 przy § 34.

d) Przez gwałtowne najście na cudze dobra nieruchome.

Przypadek czwarty.

§ 83. Gdy kto z pominięciem zwierzchności, spokojne posiadanie gruntu i ziemi, lub polegających na nich praw trzeciej osoby, z dobraniem sobie więcej ludzi, gwałtownem najściem narusza, albo kiedy kto, chociaż bez pomocników, na dom lub na pomieszkanie drugiego zbrojno napada i tamże na osobie tegoż, na domownikach jego, lub na mieniu i rzeczach gwałt wyrządza, czy to dla

d) Durch gewaltsamen Einfall in fremdes unbewegliches Gut.

§ 83. Vierter Fall. Wenn mit Übergehung der Obrigkeit der ruhige Besitz von Grund und Boden, oder der darauf sich beziehenden Rechte eines andern, mit gesammelten mehreren Leuten durch einen gewaltsamen Einfall gestört; oder, wenn auch ohne Gehilfen in das Haus, oder die Wohnung eines anderen bewaffnet eingedrungen, und daselbst an dessen Person oder an dessen Hausleuten, Habe und Gut, Gewalt ausgeübt wird; es geschehe solches,

pomszczenia się za mniemaną krzywdę, dla osiągnięcia roszczonych praw, dla wymuszenia na kim jakiej obietnicy lub jakiego środka dowodowego, czy też dla dogodzenia nienawiści.

1. Paragraf powyższy rozróżnia dwie zbrodnie t. j. najście na grunt t. zw. naruszenie miru krajowego (*Landfriedensbruch*) i najście na dom t. zw. naruszenie miru domowego (*Hausfriedensbruch*).

A. Naruszenie miru krajowego.

2. W nagłówku umieszczone wyrazy, »dobra nieruchome« są objaśnione w § 83 kod., a nie w § 293 ust. cyw. Mogą one obejmować przedmioty, które prawo cywilne uznaje za rzeczy ruchome. (O. z 5 lutego 1898 l. 15332 Nr. 2163).

3. Do pojęcia »spokojnego posiadania« w odniesieniu do budowlń nie wystarczy samo tylko uzyskanie konsensu budowlanego; także zarzuty sąsiadów muszą być ubezwładnione w sposób ustawą przepisany (por. §§ 340 i 341 ust. cyw.) — (O. z 10 października 1887 l. 2612 Nr. 1100).

Co do pojęcia spokojnego posiadania p. także O. z 22 grudnia 1887 l. 11030 Nr. 1119.

4. Nie wymaga się do istoty tejże zbrodni poprzedniej zmowy »kilku osób« (O. z 11 marca 1876 l. 13392 Nr. 107). Jeżeli jednak zмова nastąpiła, natenczas także współnicy, którzy dopiero w toku najścia do takowego się przyłączyli, odpowiadają za wykonanie działania wspólnie postanowionego. — (O. z 3 lutego 1883 l. 11856 Nr. 514).

Znamię »z dobraniem sobie więcej ludzi« nie wymaga poprzedniej zmowy tychże; ono istnieje (w szczególności w odniesieniu do naruszenia miru domowego) już wtedy, jeżeli nagle więcej osób równocześnie bezprawnie wdziera się i dopiero w tej chwili

~~~~~
um sich wegen eines vermeinten Unrechtes Rache zu verschaffen, ein angesprochenes Recht durchzusetzen, ein Versprechen oder Beweismittel abzunötigen, oder sonst eine Gehässigkeit zu befriedigen.

przez nabranie wiadomości wspólnego celu następuje między niem porozumienie (O. z 2 grudnia 1892 l. 11982 Nr. 1594).

5. Do istoty zbrodni naruszenia miru krajowego należy istnienie złego zamiaru, skierowanego ku temu, by komuś w wykonywaniu prawa posiadania lub w wykonywaniu innego prawa, przysługującego mu na nieruchomości, przeszkodzić, a zatem skierowanego ku naruszeniu posiadania w technicznym tych słów znaczeniu. Dlatego niema zbrodni tej, jeżeli sprawcy wtargnęli na obcy grunt, by tylko zajętych tam robotników odpędzić i zmusić do zaniechania roboty. W tym przypadku zachodzi zbrodnia wymuszenia z § 98^c lit. a. — (O. z 27 stycznia 1899 l. 15956 Nr. 2294).

6. Naruszenie miru krajowego przypuszcza po stronie sprawcy świadomość naruszenia obcego posiadania (O. z 20 stycznia 1900 l. 12965 Nr. 2422).

7. Najście, by być gwałtownem nie wymaga koniecznie fizycznego zwalczania, ani gwałtownego usuwania przeszkody, jest ono niem już wtedy, jeżeli większa ilość osób bezprawnie na obcym gruncie tak postępuje, iż opór uprawnionego byłby daremny. (O. powyżej podane Nr. 107; O. z 24 października 1881 l. 5226 Nr. 386 i O. z 19 czerwca 1884 l. 3448 Nr. 654).

B. Naruszenie miru domowego.

8. Do istoty naruszenia miru domowego nie wymaga się, aby osoba, która zbrojnie wtargnęła, broni rzeczywiście użyła; wystarczy, jeżeli ją przy sobie miała. (O. z 26 czerwca 1899 l. 4315 Nr. 2384).

Pojęciu uzbrojenia odpowiada sama świadomość posiadania broni. — (O. z 7 października 1899 l. 8072 Nr. 2385).

9. Spokojne posiadanie jest także warunkiem przedmiotowej istoty naruszenia miru domowego (O. z 17 października 1890 l. 4050 Nr. 1384).

10. Przez to, że lokal (Geschäftsraum) jest dostępny także dla obcych osób, nie jest jeszcze wykluczone istnienie prawnie chronionego prawa domowego (O. z 27 czerwca 1887 l. 6687 Nr. 1168).

Prawnie uznane stowarzyszenie posiada swój dom w obrębie przestrzeni, na zewnątrz zamkniętej i nie dla wszystkich dostępnej, w której rozwija swą działalność; lokal towarzystwa stanowi jego »mieszkanie«. (O. plen. z 6 grudnia 1898, l. 16374, Nr. 2285).

11. Stajnia i podwórze są również pod opieką prawa domowego z § 83. — (O. z 30 października 1885 l. 8704 Nr. 834). Do »domu« należy także z domem sąsiadujący, mieszkańcom domu do domowego użytku służący, a do właściciela domu należący ogród (O. z 25 kwietnia 1895 l. 2660 Nr. 1879). Podobnie i stodoła, granicząca z domem pozostaje pod opieką prawa domowego. (O. z 30 października 1911, Kr. II 269/11, l. 287).

12. Izba przez służbodawcę oddana służącej w tym celu, by w niej sypiała i przechowywała swoje rzeczy, jest jej mieszkaniem, chociaż i inni domownicy mają do niej wstęp dozwolony w celach, odpowiadających stosunkowi ich do służącej. Także syn służbodawcy, żyjący z nim w jednym gospodarstwie, może popełnić naruszenie miru domowego, jeżeli wdzierając się do owej izby w celu dopuszczenia się na osobie służącej gwałtu, do którego nie jest uprawnionym. (O. z 16 grudnia 1892 l. 13047 Nr. 1598).

13. Gwałtowne wtargnięcie nie jest warunkiem wymagającym do zaistnienia naruszenia miru domowego. Wystarczy wejście do cudzego domu wbrew wyraźnie oświadczonej lub dorozumianej woli uprawnionego. — (O. z 7 października 1899 l. 8072 Nr. 2385; taksamo O. z 30 października 1911, Kr. II 269/11, l. 287).

14. Domownikami są wszyscy, którym właściciel domu, względnie mieszkania udzielił opieki domu swojego. Pojęcie domowników (*Hausleute*) w § 83 jest obszerniejszem, aniżeli pojęcie podobne (*Hausgenossen*) użyte w §§ 176—II b, 210, 281 i 504. kod. (O. z 23 lipca 1875 l. 6364 Nr. 74 i O. z 2 grudnia 1892 l. 1192 Nr. 1594); »domownikami« są też goście w restauracji, w gospodzie i t. d. (O. z 26 czerwca 1899, l. 4315, Nr. 2384).

15. Za »wdarcie się« (*Eindringen*) uważać należy także wymuszenie wstępu przez obłęganie i odgrażanie się, a do pojęcia najścia zbrojnego wystarcza posiadanie kija. — (O. z 29 kwietnia 1882 l. 819 Nr. 445 i z 30 października 1885 l. 8704 Nr. 834).

16. Do pojęcia »wdarcia się« należy, żeby wstąpienie do obcego domu lub pomieszczenia nastąpiło wbrew woli uprawnionego. Nie wymaga się jednak wyraźnego objawu tej woli, wystarcza wola dorozumiana (O. z 27 czerwca 1887 l. 6687 Nr. 1168). Zbrodni naruszenia miru domowego z § 83 u. k. można się dopuścić albo samemu, jeżeli się zbrojnie nachodzi cudzy dom, albo bez broni.

ale »z dobraniem sobie więcej ludzi«. (O. z 10 marca 1900, l. 17, 124, Nr. 2456; podobnie O. z 30 maja 1904, l. 1247).

17. Przez wyraz »gwałt« rozumie § 83 kod. tylko samowolę (*Eigenmacht*). Sprawca dopuszcza się gwałtu na mieniu i rzeczach, jeżeli spełnia na nich akty, których uprawniony nie chce dopuścić. Do tego wystarcza w szczególności także zabranie i wyniesienie rzeczy, które w przypadku § 171 kod. stanowi istotę kradzieży. W zamiarze skierowanym ku przedsięwzięciu czynności samowolnej leży *dolus* wymagany w § 83 kod. — (O. z 30 stycznia 1892 l. 14465 Nr. 1547).

18. Użycie »gwałtu« może polegać tak na fizycznym porwaniu się jak i na niebezpiecznej pogroźce. — (O. z 27 czerwca 1887 l. 6687 Nr. 1168).

19. Zbrojny napad nie zachodzi, jeżeli sprawca, wdzierając się do domu, posługiwał się narzędziem (bronią); sprawca musi bowiem broń przy sobie nosić, wchodząc do domu (O. z 26 maja 1904, l. 16185, Nr. 2984).

20. Do istoty naruszenia miru domowego nie wymaga się, by sprawca już przy wdarciu się obrał sobie jakąś ściśle oznaczoną rzecz za przedmiot swego gwałtu i by ta rzecz, o ile stanowi części mienia, była rzeczą obcą. — (O. z 9 października 1896 l. 7892 Nr. 1992).

Zbieg przestępstw.

21. Zachodzące przy zbrodni tej uszkodzenie cielesne, podpadające pod zbrodnię z § 152 lub 155 *a* kod., może być poczytanem jako odrębna zbrodnia, zbiegająca się ze zbrodnią gwałtu publ. z § 83 (§ 34 kod. k.), a § 83 poczytaniu sprawcy idealnego zbiegu przestępstw na przeszkodzie nie stoi. — (O. z 20 czerwca 1884 l. 4338 Nr. 650; podobnie O. z 3 września 1906, l. 9703, Nr. 3212). O zbiegu zbrodni z §§ 83 i 85 lit. *a* u. k., por. O. z 7 grudnia 1906, l. 12836, Nr. 3266; o zbiegu zbrodni z §§ 83 i 85 lit. *b* i 99 u. k. ob. O. z 10 marca 1900, l. 17124, Nr. 2456.

* * *

22. W wyrazach »grunt i ziemia« z jednej — a dom i pomieszkanie z drugiej strony przeciwstawił § 83 kod. pojęcie gatun-

kowe pojęciu rodzajowemu; także spokojne posiadanie domu i praw do niego się odnoszących (n. p. sądownie ustanowionego sekwestra) może być przedmiotem naruszenia miru domowego. (O. z 5 października 1898 l. 15332 Nr. 2263).

Kara.

§ 84. Sprawca gwałtu takiego ulega karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu. Pomocnicy karani będą więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku.

Łagodniejszy wymiar kary tego paragrafu wtedy tylko ma być stosowanym, jeżeli obok osób, które we własnym interesie zbrodnię z § 83 popełniły, współdziałały jeszcze inne, które dały się użyć za narzędzie sprawców głównych. (O. z 11 stycznia 1884 l. 13564 Nr. 609; o. z 10 marca 1900, l. 17124, Nr. 2456).

e) Przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności.

Przypadek piąty.

§ 85. Inne złośliwe uszkodzenia cudzej własności będą za zbrodnie gwałtu publicznego uznane, jeżeli:

a) albo szkoda wynikła, lub przez sprawcę zamierzona, przenosi dwieście koron; albo bez względu na wielkość szkody,

---

Strafe.

§ 84. Der Urheber einer solchen Gewalttätigkeit unterliegt der Strafe des schweren Kerkers von einem bis auf fünf Jahre. Diejenigen, die sich als Mithelfer haben brauchen lassen, sollen mit Kerker von sechs Monaten bis auf ein Jahr bestraft werden.

e) durch boshafte Beschädigung fremden Eigentumes.

§ 85. Fünfter Fall. Andere boshafte Beschädigungen eines fremden Eigentumes sind als Verbrechen der öffentlichen Gewalttätigkeit anzusehen, wenn entweder :

b) jeżeli z nich powstać może niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia, ciała osób, lub we większej rozciągłości dla cudzej własności; albo

c) jeżeli złośliwe uszkodzenie popełniono na kolejach żelaznych, bez różnicy, czy za pomocą siły parowej, czy bez takowej, w ruchu utrzymywanych, albo na zakładach, do nich należących, na środkach przeprawy, maszynach, sprzętach lub na innych przedmiotach, do utrzymania ruchu służących, niemniej na okrętach parowych, maszynach parowych, kotłach parowych, machinach wodnych, mostach, na przyrządach w kopalniach, albo też w ogólności wśród okoliczności szczególnie niebezpiecznych.

Brzmienie § 85 lit. a zmieniła ustawa z 9 kwietnia 1910, D. u. p. l. 73.

Do ogólnej istoty czynu z § 85.

a) *przedmiotowa istota czynu.*

1. Wygnanie bydła na grunt uwolniony od służebności paszy, należy uważać za gwałt publiczny przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności, stanowiący albo zbrodnię z § 85, albo przekrocze-

a) der Schade, welcher entstanden, oder in dem Vorsatze des Täters gelegen ist, zweihundert Kronen übersteigt; oder wenn, ohne Rücksicht auf die Grösse des Schadens,

b) daraus eine Gefahr für das Leben, die Gesundheit, körperliche Sicherheit von Menschen, oder in grösserer Ausdehnung für fremdes Eigentum entstehen kann; oder

c) die boshafte Beschädigung an Eisenbahnen, diese mögen mit oder ohne Dampfkraft betrieben werden, oder an den dazu gehörigen Anlagen, Beförderungsmitteln, Maschinen, Gerätschaften oder anderen zum Betriebe derselben dienenden Gegenständen, oder an Dampfschiffen, Dampfmaschinen, Dampfkesseln, Wasserwerken, Brücken, Vorrichtungen in Bergwerken oder überhaupt unter besonders gefährlichen Verhältnissen verübt worden ist.

nie z § 468 u. k., stosownie do wielkości wyrządzonej szkody. (O. z 19 grudnia 1861, l. 8188).

2. Przez własność rozumie § 85 tylko rzeczy zmysłowe; nie można więc stosować § 85 do naruszenia obcych praw, popełnionego przez uszkodzenie własnej rzeczy. (O. z 25 października 1878, l. 8698, Nr. 181).

3. Za złośliwe uszkodzenie części rzeczy, będącej przedmiotem współwłasności (§ 361 u. cyw.) odpowiada także współwłaściciel. (O. z 21 października 1895 l. 9052 Nr. 1914; taksamo o. z 1 lutego 1908, l. 16.024, Nr. 3425).

4. Pod pojęcie uszkodzenia cudzej własności nie podpada zmiana, dokonana na częściach ciała osoby żyjącej, n. p. bezprawne odcięcie warkocza kobiecie, które — stosownie do okoliczności konkretnego wypadku — może stanowić przekroczenie z § 496 u. k. (O. z 19 czerwca 1891, l. 4345, Nr. 1466).

5. Pod pojęcie uszkodzenia rzeczy podpada wszelka czynność, wskutek której rzecz, nawet bez uszkodzenia swej substancji, staje się nieużyteczną lub mniej użyteczną dla swego właściciela; stąd n. p. rozsiewanie zielska (kąkolu) na roli, zasianej zbożem, stanowi uszkodzenie rzeczy. (O. z 21 marca 1904, l. 15768, Nr. 2934).

b) podmiotowa istota czynu.

6. Przez uszkodzenie »złośliwe« — w przeciwstawieniu do uszkodzenia nieumyślnego lub swawolnego — rozumieć należy każde uszkodzenie rozmyślne, t. j. popełnione ze świadomością bezprawności. (O. z 13 lutego 1880, l. 12.892, Nr. 228; z 27 lutego 1880, l. 10585, Nr. 309; z 19 czerwca 1884, l. 3448, Nr. 654; z 10 marca 1900, l. 17124, Nr. 2456 i w. i.).

7. Pobudka i cel działania sprawcy są dla spełnienia istoty czynu z § 85 obojętne; wystarcza, jeżeli umyślnie przedsięwziętemu czynowi towarzyszyła świadomość bezprawności. (O. z 26 lutego 1892, l. 63, Nr. 1513).

8. Zamiar pośredni z § 1 zdanie drugie (*dolus indirectus*) nie wystarcza do zbrodni z § 85 u. k. (O. z 19 maja 1884 l. 1999, Nr. 643).

9. Dla zaistnienia złego zamiaru, wymaganego do zbrodni z § 85, koniecznym jest, by sprawca oprócz świadomości bezpra-

wności swego postępowania posiadał także świadomość, że czyn jego wyrządza szkodę majątkową. (O. z 18 czerwca 1898, l. 6524, Nr. 2219; z 6 marca 1902, l. 1833; z 1 lutego 1907, l. 14039 i j).

10. Jeżeli sprawca, uszkadzając rzecz obcą, uważał się za uprawnionego do rozporządzania nią jak swoją własnością, to nie ma istoty czynu z § 85 (§ 468) u. k. (O. z 31 października 1890, l. 7109, Nr. 1364).

11. Do ukarania aktu samopomocy, połączonego z uszkodzeniem cudzej własności nie wystarcza tylko ta okoliczność, że nie ma warunków z § 344 u. c. Sprawca musi posiadać świadomość bezprawności swego postępowania. (O. plen. z 27 kwietnia 1897, l. 4944, Nr. 2609).

12. Kto zwierzę obce, które zastał na swym gruncie (§ 1325 u. c.) uszkodzi, ten odpowiada według § 85 lit. *a* (§ 468) u. k. tylko wtedy, jeżeli dopuścił się tego uszkodzenia rozmyślnie i w świadomości swego bezprawia. (O. z 3 listopada 1892, l. 11.579, Nr. 1575).

13. »Złośliwe« oznacza rozmyślnie uszkodzenie cudzej własności; specyficznego zamiaru, obejmującego nienawiść i radość z obcej szkody, ustawa nie wymaga. (O. z 2 lutego 1892, l. 15.166, Nr. 1500 i z 10 marca 1900, l. 17.124, Nr. 2456).

Do § 85 lit. *a*.

14. W § 85 lit. *a* stanowi objętość powstałej szkody przedmiotowy warunek zbrodniczej kwalifikacji uszkodzenia cudzej własności; nie wymaga się jednak, by sprawca zamierzał wyrządzić szkodę w takiej objętości. (O. z 3 maja 1890, l. 85, Nr. 1329, z 6 września 1899, l. 12.923, Nr. 2373 i z 22 września 1906, l. 6258).

15. O wysokości szkody rozstrzyga szkoda, powstała bezpośrednio w odniesieniu do tej rzeczy, przeciw której zwrócono atak. (O. z 11 lutego 1887, l. 14631, Nr. 1027). Do szkody, spowodowanej uszkodzeniem zwierzęcia domowego, liczy się koniecznie wyłożone koszty leczenia, ale nie liczy się wydatków, wywołanych najemem innego zwierzęcia w miejsce uszkodzonego (o. z 11 lutego 1887, l. 14631, Nr. 1027) ani kosztów utrzymania uszkodzonego zwierzęcia przez czas leczenia (o. z 5 maja 1893, l. 3374) ani utraty zysku, wynikłej z niemożności używania uszkodzonego zwierzęcia (o. z 1 maja 1900, l. 5646, Nr. 2466).

16. Co do zliczania sum przy złośliwym uszkodzeniu cudzej własności ma zastosowanie zasada § 173 u. k. (O. z 17 lutego 1893, l. 14616, Nr. 1630 i z 23 stycznia 1896, l. 12898, Nr. 1951).

Do § 85 lit. *b*.

17. W § 85 przez uszkodzenie rozumieć należy tylko pewne działanie, dlatego wyrażenie »z nich« w ustępie *b* § 85 odnosi się tylko do działania sprawcy bez względu na to, czy ono narusza bezpośrednio bezpieczeństwo cielesne, czy też tylko pośrednio przez stan rzeczy uszkodzonej. (O. z 17 października 1874, l. 7622, Nr. 27).

18. *a*) Z tego, że w § 85 lit. *b* użyty jest pluralis (»osób«) nie wynika, jakoby do istoty czynu, tamże podanego, wymagało się niebezpieczeństwa, zagrażającego większej ilości osób; narażanie na niebezpieczeństwo jednostki wystarcza (O. z 28 lutego 1890 l. 14337, Nr. 1337, z 29 grudnia 1893, l. 12962, Nr. 1791, o. z 30 listopada 1912, Kr II 254/12, L. 390 *a* i *i*). Zastosowanie § 85 lit. *b* nie jest zawisłem od stopnia niebezpieczeństwa połączonego z działaniem uszkadzającym. Stopień niebezpieczeństwa ma być uwzględnionym według § 86 jedynie przy wymiarze kary. (O. z 12 marca 1881, l. 558, Nr. 320, z 19 listopada 1891, l. 9513, Nr. 338, z 7 stycznia 1905, l. 14750, Nr. 3033 i *i*).

b) Inne stanowisko zajmują nowsze orzeczenia: Historia § 85 *b*, tudzież wymiar kary z § 86 u. k. dowodzą, że § 85 *b* logicznie tylko wtedy może znaleźć zastosowanie, jeżeli połączone z uszkodzeniem rzeczy narażanie na niebezpieczeństwo ciała lub życia można uznać za odpowiednio poważne i ciężkie, czy to wskutek bezpośredniości i doniosłości grożącego uszkodzenia, czy też z powodu mnogości poważnie zagrożonych jednostek. (O. z 25 czerwca 1912, Kr. III 88/12, L. 362 i o. z 30 października 1912, Kr. II 593/12, L. 388).

19. Do zastosowania przepisu z § 85 lit. *b* wystarczy, jeżeli powiększono tylko niebezpieczeństwo już grożące przedmiotom tym przepisem chronionym. (O. z 5 grudnia 1896, l. 9630, Nr. 2025).

20. W przypadku § 85 lit. *b* zamiarowi sprawcy, skierowanemu tylko ku uszkodzeniu rzeczy, musi towarzyszyć świadomość natury czynności, zagrażającej bezpieczeństwu ludzi. (O. z 6 lutego

1892, l. 15166, Nr. 1500; por. nadto o. z 5 października 1893 l. 8935, Nr. 1721 i o. z 19 lutego 1907, l. 1902 Nr. 3317).

21. Jeżeli skutkiem niedołożenia należytej uwagi sprawca nie był świadom tego, że przez pewne rozmyślne działanie naraża na niebezpieczeństwo zdrowia lub bezpieczeństwo ciała ludzi (§ 85 lit. b), to odpowiada przynajmniej za przekroczenie z § 431 u. k., jeżeli stwierdzone zostało tylko lekkie uszkodzenie cielesne. (O. z 3 grudnia 1897, l. 12132, Nr. 2142).

22. Różnica między zbrodnią gwałtu publicznego z § 85 lit. b a przekroczeniem przeciwko bezpieczeństwu ciała z § 431 u. k. leży nie w objętości lub stopniu, lecz w źródle tamże podanego niebezpieczeństwa. Takim zaś jest w zbrodni z § 85 lit. b rozmyślne uszkodzenie cudzej własności. Do istoty obu przestępstw wymaga się możliwości przewidzenia niebezpieczeństwa. (O. z 15 czerwca 1888, l. 5370, Nr. 1160).

23. Mniejszy rozmiar podpalonego przedmiotu nie może rozstrzygać o tem, że dany czyn jest złośliwym uszkodzeniem cudzej własności, a nie podpaleniem (§§ 166 i nast. u. k.), jeżeli ten przedmiot nie był izolowany i zachodziło niebezpieczeństwo, że ogień się rozszerzy. (O. z 23 października 1891, l. 8800, Nr. 1496).

Do § 85 lit. c.

24. Przy uszkodzeniu jednego z przedmiotów w § 85 lit. c wyraźnie wymienionych nie wymaga się stwierdzenia szczególnego niebezpieczeństwa. (O. z 16 grudnia 1882, l. 9134, Nr. 506).

25. Do uzasadnienia odpowiedzialności za zbrodnię z § 85 lit. c. wymaga się jednak, by sprawca w chwili spełnienia czynu wiedział i poznał, że czyn jego zwraca się przeciw jednemu z wymienionych w tym paragrafie przedmiotów. (O. z 17 września 1901, l. 13128, Nr. 2633).

26. Pod ochroną § 85 lit. c u. k. pozostają wszystkie części składowe środków komunikacji, należących do kolei żelaznych, bez względu na to, czy ich uszkodzenie naraża ruch kolei żelaznej na niebezpieczeństwo (n. p. pasy rzemienne przy oknach). (O. z 12 listopada 1910, Kr. III 134/10, L. 138).

Parkany i ogrodzenia, służące do ochrony przestrzeni kolei żelaznych i osób krążących na niej i obok niej, należą do zakła

dów, znajdujących się pod szczególną opieką ustawy (§ 85 lit. c), a rozciągłość uszkodzenia własności, spowodowanego na tych zakładach jest obojętną przy ocenieniu kwalifikacji czynu. (O. z 11 listopada 1874, l. 9249, Nr. 29).

Pale, tworzące część składową parkanu, ciągnącego się wzdłuż linii kolejowej i będącego własnością przedsiębiorstwa kolejowego, należą do przedmiotów w § 85 lit. c wymienionych. (O. z 16 stycznia 1883, l. 11.764, Nr. 217).

Podobnie należą tu tablice ostrzegawcze. (O. z 10 stycznia 1883, l. 2648, Nr. 513).

27. Do środków przeprawy, wymienionych w § 85 lit. c należą, bez względu na rodzaj ruchu i automobile. (O. z 19 września 1905, l. 14921, Nr. 3108 i z 22 października 1906, l. 9473).

Inaczej jednak następujące orzeczenia:

Automobile nie należą do przedmiotów, wymienionych w § 85 lit. c i bezwarunkowe stosowanie tego paragrafu do nich pozostaje w sprzeczności z art. IV patentu wprowadz.; ze względu jednak na swą istotę i wewnętrzną konstrukcję przedstawiają się jako środki przeprawy, których ruch odbywa się wśród okoliczności szczególnie niebezpiecznych. (O. z 29 września 1910, Kr. V 400/10, L. 136 i o. z 8 czerwca 1912, Kr. II 59/12 i L. 356).

28. Przez maszynę parową rozumie § 85 lit. c tylko kocioł parowy i właściwą maszynę parową, połączone ze sobą rurą; nie należy zaś tu transmisya. (O. z 18 stycznia 1896, l. 12637).

29. Do machin wodnych po myśli § 85 lit. c należą tylko te urządzenia i budowle, które mogą wywierać wpływ na jakość wody, jej bieg, na wysokość jej stanu i t. p. (O. z 6 kwietnia 1895, l. 1998, Nr. 1820; o. z 12 grudnia 1910, Kr. V 653/10, L. 170).

Kuźnicy nie można zaliczać do machin wodnych po myśli § 85 c z tego powodu, że niektóre jej części zostają w ruch wprowadzone siłą wodną. (O. z 29 maja 1896, l. 4213, Nr. 1966). Podobnie nie należy tu młyn wodny o małych rozmiarach. (O. z 12 grudnia 1910, Kr. V 653/10, L. 170).

Pojęcie »machiny wodnej« nie wyłącza budowli, mających na celu ochronę brzegów przed wrywaniem ich przez wodę (por. § 413 u. c.); błędem jest ograniczać je do budowli przeznaczonych

do zużycia siły wodnej dla celów gospodarczych lub przemysłowych. (O z 27 listopada 1891, l. 12105, Nr. 1514).

30. Używane w szachtach i sztolniach kopalni wózki przewożowe (po niemiecku t. zw. »Hunte«) należy uważać za »przrzyłady w kopalniach«. (O. z 28 czerwca 1901, l. 3187, Nr. 2630).

31. Znamię ustawy »wśród okoliczności szczególnie niebezpiecznych« musi zostać nie tylko przedmiotowo stwierdzonem, lecz także pod względem podmiotowym należy stwierdzić, że albo zamiar sprawcy był skierowany na sprowadzenie tego rodzaju niebezpieczeństwa lub na powiększenie już istniejącego niebezpieczeństwa, albo wreszcie, że sprawca czynność przedsięwziął umyślnie mimo świadomości, że tego rodzaju skutek nastąpi. (O z 16 listopada 1911, Kr. I 348/11, L. 293).

Kara.

§ 86. Karą za tę zbrodnię w przypadku lit. *a* poprzedzającego paragrafu jest ciężkie więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku; w przypadku lit. *b* i *c* zaś ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu, a w miarę złośliwości i niebezpieczeństwa nawet i do lat dziesięciu.

Jeżeli zaś z uszkodzenia wyniknął rzeczywiste wypadek, nadwerężający zdrowie, cielesne bezpieczeństwo lub w większej rozciągłości cudzą własność, wówczas winowajcy karani będą ciężkiem więzieniem od lat dzie-

Strafe.

§ 86. Die Strafe dieses Verbrechens ist im Falle der lit. *a* des vorigen Paragraphes schwerer Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre; im Falle der lit. *b* und *c* aber schwerer Kerker von einem bis zu fünf, und nach der Grösse der Bosheit und Gefahr auch bis zu zehn Jahren.

Wenn aber aus der Beschädigung wirklich ein Unfall für die Gesundheit, körperliche Sicherheit, oder in grösserer Ausdehnung für das Eigentum anderer entstanden ist, so sollen die Schuldigen

sięcń do lat dwudziestu, a przy okolicznościach szczególnie obciążających ciężkim więzieniem dożywotniem. Jeżeli wreszcie skutkiem takiego uszkodzenia nastąpiła śmierć człowieka, a sprawca ją mógł był przewidzieć, wówczas tenże śmiercią karany być winien.

Co do do pojęcia »wypadku« p. O. z 20 grudnia 1889 l. 12886 Nr. 1325 i o. z 25 listopada 1903 l. 16.549 Nr. 2893.

Wedle tych orzeczeń wypadek nieszczęśliwy (Unfall) już w potocznej mowie oznacza zdarzenie, które dla dotkniętego nim ma w swych skutkach wybitne znaczenie; stąd pod pojęcie wypadku nie podpada lekkie uszkodzenie cieleśne, wyrządzone postępowaniem sprawcy jednej lub kilku osobom.

f) Przez złośliwe działania lub opuszczenia wśród okoliczności szczególnie niebezpiecznych.

Przypadek szósty.

§ 87. Też samej zbrodni staje się też winnym i ten, kto przez jakiebyż inne ze złośliwości przedsięwzięte działanie lub przez rozmyślne zaniedbanie obowiązku, ciężącego na nim około ruchu kolei żelaznych, albo około urzędzeń lub przedsiębiorstw, w § 85 lit. c

~~~~~  
mit schwerem Kerker von zehn bis zu zwanzig Jahren, bei besonders erschwerenden Umständen mit lebenslangem schweren Kerker bestraft werden. Hatte endlich eine solche Beschädigung den Tod eines Menschen zur Folge, und konnte dieses von dem Täter vorhergesehen werden, so soll derselbe mit dem Tode bestraft werden.

f) Durch boshafte Handlungen oder Unterlassungen unter besondere gefährlichen Verhältnissen.

§ 87. Sechster Fall. Eben dieses Verbrechens macht sich auch derjenige schuldig, welcher durch was immer für eine andere aus Bosheit unternommene Handlung oder durch die geflissentliche Ausserachtlassung der ihm, bei dem Betriebe von Eisen-

oznaczonych, sprowadzi jedno z niebezpieczeństw w § 85 lit. *b* określonych.

1. Co do kolei żelaznych odnośnie przepisy zawarte są w porządku ruchu na kolejach żelaznych z 16 listopada 1851 Nr. 1 D. u. p. ex 1852 i w regulaminie ruchu na kolejach żelaznych z 10 grudnia 1892 Nr. 207 D. u. p., w rozp. min. handlu z 1 września 1893 Nr. 138 D. u. p., z 1 marca 1895 l. 35 D. u. p. i w rozporządzeniu z 1 maja 1895 l. 61 D. u. p., dalej w rozporz. z 15 kwietnia 1898 D. u. p. Nr. 48, z 3 lipca 1900 D. u. p. Nr. 104, z 24 września 1901 D. u. p. Nr. 143 i z 17 lutego 1913 D. u. p. Nr. 29, zmieniających i uzupełniających niektóre postanowienia wyżej podanego regulaminu, dalej w jednostajnym porządku sygnałowym, obowiązującym od 1 lipca 1877 (według ogłoszenia min. handlu z 10 lutego 1877 Nr. 10 D. u. p.) na kolejach żelaznych krajów reprezentowanych w radzie państwa, wreszcie w rozp. min. z 30 sierpnia 1871 Nr. 114 D. u. p., tyczącem się budowy mostów żelaznych dla kolei żelaznych.

2. Do istoty zbrodni z § 87 u. k. nie wymaga się, aby zamiar sprawcy zwróconym był wprost ku sprowadzeniu niebezpieczeństwa, lecz wystarcza, jeżeli niebezpieczeństwo według zwykłego biegu rzeczy mogło powstać lub powstało z czynu, a sprawca mógł je przewidzieć. (O. z 1 lutego 1878 l. 14333 Nr. 168, z 12 maja 1832 l. 2317 Nr. 450, z 29 kwietnia 1899 l. 3146 Nr. 2376, o. z 11 lipca 1903 l. 15986 Nr. 2875 i i.).

3. Nie wymaga się, aby niebezpieczeństwo było najbliższym i bezpośrednim skutkiem zachowania się oskarżonego; wystarczy, jeżeli on spowodował działanie czynników, które według zwyczajnego biegu rzeczy to niebezpieczeństwo sprowadzić są zdolne. (O z 17 października 1887 l. 10576 Nr. 1984, dalej o. z 29 kwietnia 1899 l. 3146 Nr. 2376).

Do istoty czynu z § 87 kod. k. nie potrzeba, żeby sprawca dążył bezpośrednio do wywołania niebezpieczeństwa; wystarczy, jeżeli był świadomym, że jego działanie może sprowadzić niebez-

bahnen, oder von den im § 85 lit. *c* bezeichneten Werken oder Unternehmungen obliegenden Verpflichtung eine der im § 85 lit. *b* bezeichneten Gefahren herbeiführt.

pieczeństwo, a pomimo to przedsięwziął działanie, będące w związku z niebezpieczeństwem. Z chwilą takiego działania niebezpieczeństwo już istnieje i zbrodnia z § 87 u. k. jest już dokonana; rzeczywiste wyrządzenie szkody stanowi jedynie okoliczność obciążającą winę w myśl § 88 ust. kar. (O. z 21 maja 1886 l. 14845 Nr. 920 i z 16 grudnia 1898 l. 13659 Nr. 2295).

4. Także w odniesieniu do § 87 kod. wystarcza, jeżeli wywołane niebezpieczeństwo zagraża życiu, zdrowiu i bezpieczeństwu ciała choćby jednej osoby (podobnie w § 85 lit. b). (O. z 28 lutego 1899 l. 14337 Nr. 1337).

Jeżeli złośliwie przedsięwzięte działanie spowodowało jedno z niebezpieczeństw w § 85 lit. b wyrażonych, nie można uchylać zastosowania § 87 dlatego, że działanie skierowane było bezpośrednio tylko przeciw pewnej lub pewnym oznaczonym osobom. (O. z 3 marca 1900 l. 452 Nr. 2446).

Por. atoli nowsze orzeczenia, których stanowisko jest odmienne. a mianowicie: Historia § 87 u. k, jego stanowisko w systemie u. k, wreszcie wymiar kary z § 88 u. k. wskazują wyraźnie na to, że przy zbrodni z § 87 u. k., podobnie jak przy zbrodniach z § 85 b i c u. k., chodzi o wyższy stopień narażania na niebezpieczeństwo, niż przy zagrażaniu jednostce. (O. z 30 października 1912, Kr. IV 189/12, L. 387).

Pierwszy przypadek zbrodni z § 87 u. k. wymaga jej spełnienia wśród szczególnie niebezpiecznych okoliczności, które co do wielkości niebezpieczeństwa odpowiadają przedmiotom, wymienionym w § 85 lit. c u. k. (O. z 21 grudnia 1912, Kr. IV 199/12, L. 390 b).

5. Pod pojęcie »działania« podpadają także słowne wyrażenia. (O. z 21 maja 1898 l. 5415 Nr. 2213).

6. Do uszkodzenia rzeczy § 87 się nie odnosi. (O. z 16 września 1882 l. 481; podobnie o. z 16 listopada 1911, Kr. I 355/11, l. 292).

7. Wyrażenie »ze złośliwości« znaczy i tu tyle, co »rozmyślenie«. (O. z 11 marca 1882 l. 12110 Nr. 436. Por. także orzeczenie z 13 marca 1885 l. 36 Nr. 755, tudzież orzeczenia Nr. 450 i Nr. 921).

Dolus indirectus nie wystarcza do spełnienia istoty czynu. (O. z 1 marca 1902 l. 12.400 Nr 2707). Sprawca musi chcieć spowodowania niebezpieczeństwa. (O. z 19 stycznia 1907 l. 12994).

W przypadku pierwszym zbrodni z § 87 u. k. samo poznanie niebezpieczeństwa, połączonego z pewnem działaniem, nie wyczerpuje już zamiaru; tylko, jeżeli to poznanie pozwala wnioskować o woli sprowadzenia niebezpieczeństwa, można sprawcy przypisać zbrodnię po myśli tego przepisu ustawy. (O. z 23 listopada 1906 l. 15939, Nr. 3278).

8. Z jasnej stylizacji § 87 kod. k., wykluczającej zupełnie gramatyczne połączenie wyrazu »działanie« (*Handlung*) z następującymi słowami »ciążącego na nim (sprawcy) przy ruchu... obowiązku«, jakoteż mianowicie z nagłówka tego paragrafu »przez złośliwe czynności i zaniedbania wśród szczególnie niebezpiecznych okoliczności« wynika niewątpliwie, że zbrodnia 1-go ustępu § 87 u. k. popełnioną zostaje i wówczas, gdy ze złośliwości przedsięwzięta czynność nie tyczy się ruchu na drogach żelaznych lub innych wymienionych w § 85 pod lit. c przedsiębiorstw. (Por. także O. z 6 marca 1888 l. 2172 Nr. 1128).

Złośliwe przeszkadzanie akcji ratunkowej podczas pożaru podpada pod istotę czynu zbrodni z § 87 u. k. (O. z 29 września 1910, Kr. V 471/10, L. 135).

9. Czynność złośliwie przedsięwzięta, która (nie naruszając trzecich osób) przedstawia się jako zaczepka skierowana przeciw bezpieczeństwu ciała pewnej ściśle oznaczonej osoby, nie może stanowić istoty czynu z § 87 kod. (O. z 28 lutego 1890 l. 14337 Nr. 1337, podobnie O. z 6 marca 1888 l. 2172 Nr. 1128 i O. z 30 września 1896 l. 10576 Nr. 1984; O. z 4 grudnia 1909, Kr. II 205/9 L. 13).

10. O zbiegu idealnym zbrodni z § 87 ze zbrodnią ciężkiego uszkodzenia ciała p. O. z 16 grudnia 1898 l. 13659 Nr. 2295; o zbiegu idealnym zbrodni z §§ 81 i 87 por. o. z 10 lutego 1906 l. 20263 Nr. 3155.

11. Por. jeszcze t. zw. ustawę dynamitową z d. 27 maja 1885 Nr. 134 D. u. p. (§ 4).

Kara.

§ 88. Karą za zbrodnię tę jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu, a w miarę złośliwości i wiel-

kiego niebezpieczeństwa i do lat dziesięciu. Jeżeli zaś zachodzi jedna z dalszych okoliczności obciążających, w § 86 wspomnianych, wówczas zastosowanie mają także i kary wyższe tamże zagrożone.

Po myśli ostatniego zdania § 86 może zatem nastąpić także kara śmierci.

g) przez złośliwe uszkodzenie telegrafów rządowych, lub czynienie w nich przeszkód.

Przypadek siódmy.

§ 89. Złośliwe uszkodzenie jakiegobądź części składowej telegrafu rządowego i każde umyślne przeszkadzanie w ruchu onegoż, jakoteż wszelkie rozmyślne nadużycie tego rządowego zakładu, karane być mają bez względu na wysokość wyrządzonej szkody, jako zbrodnie gwałtu publicznego ciężkiem więzieniem od miesięcy sześciu do jednego roku, a w razie szczególnie ważnej szkody lub osobliwej złośliwości od roku jednego do lat pięciu.

Strafe.

§ 88. Die Strafe dieses Verbrechens ist schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren, nach der Grösse der Bosheit und Gefahr auch bis zu zehn Jahren. Tritt jedoch einer der im § 86 erwähnten weiteren Erschwerungsumstände ein, so sind die hierfür ebenda festgesetzten höheren Strafen in Anwendung zu bringen.

g) Durch boshafte Beschädigungen oder Störungen am Staats-telegraphen.

§ 89. Siebenter Fall. Boshafte Beschädigungen irgend eines Bestandtheiles des Staatstelegraphen, und jede absichtliche Störung des Betriebes, sowie jeder vorsätzliche Missbrauch dieser Staatsanstalt, sind, ohne Rücksicht auf den Betrag des Schadens, als Verbrechen der öffentlichen Gewalttätigkeit, mit schwerem Kerker

1. Ochrona z § 89 kod. należy się także państwowym zakładom telefonicznym. (O. z 1 października 1897 l. 9041 Nr. 2125). Zob. także rozp. min. handlu z 7 października 1887 l. 117 D. u. p. o telefonach, dalej ustawę z 29 grudnia 1892 l. 234 D. u. p. i ustawę z 28 maja 1895 l. 76 D. u. p. o upaństwowieniu telefonów.

2. Złośliwe uszkodzenie części składowych dopiero budującego się, do użytku jeszcze nie gotowego telegrafu państwowego należy osądzić nie wedle § 89, lecz wedle § 468 (§ 85 u. k.). (O. z 16 listopada 1903 l. 16253 Nr. 2897).

h) przez porwanie człowieka (ludokradztwo).

Przypadek ósmy.

§ 90. Gdy kto bez wiedzy i zezwolenia prawnej zwierzchności, podstępem, czy gwałtem człowieka w swoją moc ujmuje, aby go wbrew woli jego wydać władzy zagranicznej.

1. »Prawną zwierzchnością« w myśl § 90 kod. jest ta austriacka władza, która ustawowo jest powołana do rozstrzygania, czy kogoś należy ująć i wydać władzy zagranicznej. (O. z 2 grudnia 1889 l. 4185 Nr. 1320).

2. Lammascch (*Grundriss*, str. 79) podciąga handel dziełami, wywożonemi za granicę do domów rozpusty, pod zbrodnię z § 90 k., wychodząc z tego założenia, że kodeks, mówiąc w § 90 o »auswärtige Gewalt«, nie ogranicza pojęcia tego na władzę państwową (»Staatsgewalt«).

~~~~~  
von sechs Monaten bis zu einem Jahre und bei besonders wichtigem Schaden oder besonderer Bosheit, von einem bis zu fünf Jahren zu bestrafen.

h) durch Menschenraub.

§ 90. Achter Fall. Wenn jemand ohne Vorwissen und Einwilligung der rechtmässigen Obrigkeit sich eines Menschen mit List oder Gewalt bemächtigt, um ihn wider seinen Willen in eine auswärtige Gewalt zu überliefern.

Kara.

§ 91. Za zbrodnię tę wymierzyć należy karę ciężkiego więzienia od lat pięciu do dziesięciu, którą atoli do lat dwudziestu przedłużyć należy w razie, jeżeli porrzywdzony na niebezpieczeństwo życia lub nieodzyskania wolności był narażony.

Postępowanie z nieupoważnionymi werbownikami.

§ 92. Kto bez szczególnego pozwolenia rządu do innej, a nie cesarsko-austriackiej służby wojskowej werbuje, albo w czasie wojny żołnierzy lub ludzi służbę pełniących, do wojska należących, chociażby tylko dla osiedlenia się w krajach obcych werbuje, albo kto w takimże czasie staje się winnym porwania człowieka, aby innym, a nie cesarsko-austriackim wojskom dostawić rekrutów, albo cudzemu państwu z osób do wojska należących dostarczyć osadników, ten staje się winnym

---

Strafe.

§ 91. Auf dieses Verbrechen ist zur Strafe schwerer Kerker von fünf bis zehn Jahren zu verhängen, welcher jedoch, wenn der Misshandelte einer Gefahr am Leben, oder an Wiedererlangung der Freiheit ausgesetzt worden, bis auf zwanzig Jahre verlängert werden kann.

Behandlung unbefugter Werber.

§ 92. Wer ohne besondere Bewilligung der Regierung für andere, als kaiserlich-österreichische Kriegsdienste wirbt, oder zur Zeit des Krieges Soldaten oder zum Militärkörper gehörige Dienst-männer auch nur zur Ansiedlung für fremde Länder wirbt, oder zu solcher Zeit sich des Menschenraubes schuldig macht, um anderen als kaiserlich-österreichischen Truppen Rekruten, oder einem fremden Staate zum Militärkörper gehörige Personen als Ansiedler

zbrodni nieuprawnionego werbunku [i ulega postępowaniu i karaniu przez władze wojskowe według osobnych pod tym względem istniejących przepisów].

1. Szczególny przypadek spółwiny w tejże zbrodni zawierają §§ 213 i 215 u. k.

2. Także do tej zbrodni ma zastosowanie § 7 ustawy z 30 maja 1869 Nr. 78 D. u. p. umieszczony wyżej przy § 67. Dla sądów wojskowych obowiązują odnośnie do tej zbrodni §§ 306--313 u. k. wojsk. z 15 stycznia 1855.

i) przez nieuprawnione ograniczenie osobistej wolności człowieka.

Przypadek dziewiąty.

§ 93. Gdy kto człowieka, nad którym mu z mocy prawa żadna nie przystoi władza i którego ani za zbrodniarza uważać ani też za człowieka szkodliwego lub niebezpiecznego uznawać nie ma przyczyny, samowładnie w zamknięciu trzyma, lub onemuż jakim bądź sposobem w używaniu osobistej wolności przeszkody czyni, albo gdy kto z przyczyny, która zdaje się być uzasadnioną,

~~~~~  
 zuzuführen, macht sich des Verbrechens der unbefugten Werbung schuldig [und wird nach den hierüber bestehenden besonderen Vorschriften von den Militärgerichten untersucht und bestraft].

i) durch unbefugte Einschränkung der persönlichen Freiheit eines Menschen.

§ 93. Neunter Fall. Wenn jemand einen Menschen, über welchen ihm vermöge der Gesetze keine Gewalt zusteht, und welchen er weder als einen Verbrecher zu erkennen, noch als einen schädlichen oder gefährlichen Menschen mit Grund anzusehen Anlass hat, eigenmächtig verschlossen hält, oder auf was immer für eine Art an dem Gebrauche seiner persönlichen Freiheit hindert; oder, wenn jemand, auch bei einer gegründet scheinenden

zatrzymał człowieka, lecz o tem właściwej zwierzchności natychmiast donieść rozmyślnie zaniedbuje.

1 Izba poselska Rady państwa poleciła postanowieniem z 29 października 1867 c. k. ministerstwu sprawiedliwości i wyznań czuwać nad tem, aby małoletnich dziewcząt i małżonek, które zbiegły rodzicom lub mężom, nie zatrzymywano w klasztorach i nie przeszkadzano w znoszeniu się z rodzinami. Dlatego poleca się sądom spełniać swój obowiązek według ustaw jak można najspieszniej we wszystkich przypadkach tego rodzaju, w których wzywana bywa pomoc sądowa na zasadzie §§ 92, 93 i 145 k. c., a osobliwie w tych przypadkach, w których może zachodzić czyn karygodny w myśl § 93 lub 96 u. k., wyjąwszy gdyby rzecz cała należała do zakresu urzędowego władz administracyjnych. (Rp. min. spr. z 6 listopada 1867 l. 12581).

2. Pod względem władzy karnej, służącej zwierzchnikom duchownym, istnieją następujące przepisy: Ustawa z 7 maja 1875 Nr. 50 D. u. p. (o zewnętrznych stosunkach kościoła kat.) stanowi w § 19; przy sprawowaniu kościelnej władzy urzędowej nie wolno wywierać zewnętrznego przymusu.

Zarządzone przez biskupów w zastosowaniu ich władzy dyscyplinarnej nad podległymi im członkami stanu duchownego odesłanie kapłanów do duchownego domu poprawy, da się o tyle tylko pogodzić z ustawą o ochronie wolności osobistej z dnia 27 października 1862 Nr. 87 D. u. p., o ile pociąga za sobą nie wymuszony pobyt kapłana w takim zakładzie i dozоровanie go tamże podczas całego pobytu, z czego wynika, że tego rodzaju rozporządzenie biskupie może tylko o tyle i tak długo być skutecznem, o ile dotknięty nim kapłan poddaje mu się dobrowolnie. Stosownie do tego urzędy publiczne nie mają prawa w obecnym stanie ustawodawstwa cywilnego przytrzymywać kapłana odesłanego przez biskupa do domu poprawy i odstawić go tamże. (Rp. m z 7 czerwca 1869 Nr. 134 D. u. p.), Zasada wypowiedziana w poprzednim rozp. min. co do wykonania orzeczeń biskupich, które zarządzają zam-

Ursache der unternommenen Anhaltung, die Anzeige darüber so gleich der ordentlichen Obrigkeit zu tun geflissentlich unterlässt.

knięcie kapłana w duchownym domu poprawy, ma także zastosowanie do wszystkich osób zakonnych obu płci, tak iż żadnej osoby należącej do zakonnej społeczności nie można tam zatrzymywać wbrew jej woli. Ponieważ atoli nie można pomijać względów ludzkości i starania o zdrowie także tych osób stanu kapłanów świeckich i zakonnych, które się dobrowolnie poddają karze więzienia wymierzonej przez ich zwierzchników, przeto mają być ministrowi wyznań i oświecenia bezwzględnie przedłożone, a na przyszłość przy nowych wypadkach uzupełnione, spisy rzeczywiście znajdujących się w dobrowolnem więzieniu kapłanów świeckich i zakonników z podaniem nazwiska, czasu, odkąd trwa więzienie, na jak długo je wymierzono, stanu lokalu więziennego pod względem obszerności, światła, powietrza i urządzenia, wreszcie sposób opatrywania w potrzeby. Gdyby biskupi zaniechali zaprowadzenia takich spisów co do kleru świeckiego i zakonnego ich dyecezyi i przesłania ich naczelnikom krajowym wraz z wystarczającemi gwarancyami za dokładność onychże i prawdziwość wszystkich zeznań w nich zawartych, — starostowie powiatowi mają sami sporządzić wspomniane spisy, o ile tyczą się kapłanów świeckich; odnośnie zaś do zakonników mają zażądać ich bezpośrednio od przełożonych konwentów i kongregacyi, mają je dokładnie zbadać, sprawdzić i jak można najspieszniej przedłożyć. Rozporządzenie niniejsze ma być udzielonem do wiadomości każdemu do zakonu religijnego lub do takiej kongregacyi nowo wstępującemu członkowi przed złożeniem ślubów, a poświadczenie na to przedłożyć należy w każdym przypadku naczelnikowi kraju. (R. m. z 7 sierpnia 1869 Nr. 135 D. u. p.).

3. W miarę okoliczności może także małżonek dopuścić się względem żony zbrodni określonej w § 93, jeżeli w jego czynie okazują się znamiona zbrodni z § 93 k., a nie jedynie przestąpienie przysługującej mu według §§ 91 i 92 k. c. władzy w celu utrzymania porządku domowego. (O. z 3 grudnia 1877 l. 10828 Nr. 167 i z 7 lutego 1898 l. 14631 Nr. 2172).

Podobnież i uzasadnione w ordynacyi służbowej prawo karności domowej względem sług nie nadaje prawa do działań karygodnych. Czy więc zachodzi jedynie przekroczenie takiego prawa (§ 413 k. k.), czy zbrodnia z § 93 k. k., ocenić należy według okoliczności danego przypadku. (O. z 17 paźdz. 1881 l. 4327 Nr. 410).

Żona majstra, która wiąże ucznia i pozbawiwszy go w ten sposób wolności, bije go przez dłuższy czas tak, że uczeń odnosi uszkodzenie cieleśne, połączone z niezdolnością do pełnienia zawodu poniżej 20 dni, odpowiada nie za przekroczenie z § 413 u. k., lecz za zbrodnię z § 93 u. k. (O. z 3 października 1910, Kr. I 106/10, L. 139).

4. Zastosowaniu § 93 nie stoi na przeszkodzie ta okoliczność, że sprawca miał cel idący dalej, aniżeli ograniczenie wolności, np. spółkowanie pozamałżeńskie; cel ten sprawcy jednak ważnym być może przy ocenieniu stanowczego ze względu na § 1 kod., pytania, czy sprawca był świadom tego, że dopuszcza się ograniczenia wolności osobistej (O. z 5 maja 1882 l. 14271 Nr. 447). Zbrodnia z § 93 kod. może zatem zachodzić, chociaż sprawca od zamierzonej i rozpoczętej zbrodni zgwałcenia dobrowolnie odstępuje, jeżeli w usiłowaniu zgwałceniu mieści się bezprawne ograniczenie wolności osobistej, w którym to razie zatem zbrodnię z § 93 kod. przyjąć należy. (O. z 5 lutego 1883 l. 12995 Nr. 509; z 6 lipca 1885 l. 4839 Nr. 806 i z 11 września 1885 l. 6635 Nr. 814).

5. Chwilowe zatrzymanie kobiety, aby jej odciąć warkocze, nie zawiera istoty zbrodni z § 93. (O. z 15 lipca 1881 l. 6935 Nr. 366).

6. Przemocą dokonane obnażenie kobiety jest bezprawnym ograniczeniem wolności osobistej, a nie zbrodnią wymuszenia. (O. z 20 marca 1880 l. 13261 Nr. 240).

7. Samo tylko, choćby niczem nie uzasadnione wezwanie organu bezpieczeństwa do przyaresztowania osoby drugiej, nie stanowi jeszcze zbrodni z § 93. (O. z 9 lutego 1886 l. 234 Nr. 882).

8. Szkodliwość w rozumieniu § 93 kod. może zachodzić i wtedy, kiedy kto ze swawoli własność obcą uszkadza. (O. z 13 kwietnia 1886 l. 15130 Nr. 910).

9. Pewne minimalne trwanie ograniczenia wolności nie należy do warunków § 93 kod.; w razie jego intensywności, nawet względnie krótkotrwałe ograniczenie nie wyklucza zastosowania powyższego przepisu ustawy. Ograniczenia wolności, które są istotnym środkiem popełnionego czynu karygodnego i które według natury rzeczy albo pozytywnego przepisu ustawy należą do jego istoty podmiotowej, nie mogą być w myśl § 93 kod. osobno uwzglę-

dnione. (O. z 6 lutego 1890 l. 1320 Nr. 1297; por. także O. z 11 listopada 1893 l. 9358 Nr. 1680).

Ustawa bynajmniej nie wymaga pewnego minimalnego czasu trwania ograniczenia osobistej wolności; wystarcza, jeżeli to ograniczenie trwa tak długo, że zarówno sprawca, jak i poszkodowany uświadamiają je sobie jako ograniczenie wolności osobistej, a poszkodowany je jako takie odczuwa. (O. z 28 listopada 1912, Kr. II 282/12, Nr. 3989).

10. Istota czynu z § 93 kod. może zaistnieć wskutek sposobu wykonania przytrzymania osoby, chociaż przytrzymano ją dla przyczyny uzasadnionej i o fakcie tym natychmiast zwierzchności doniesiono. (O. z 6 lutego 1890 l. 12632 Nr. 1299).

11. Aby odpowiedzialność z § 93 kod. miała zastosowanie, musi ograniczenie wolności, jeżeli ono nie polega na zamknięciu, do tego jakościowo się zbliżyć. Samo tylko utrudnianie w swobodnym poruszaniu się nie jest dostatecznym. (O. z 9 lipca 1892 l. 5420 Nr. 1589).

12. Do istoty czynu z § 93 kod. nie wymaga się, aby przeskoda w swobodzie poruszania się była niepokonalną, albo tylko środkami gwałtownymi usunąć się dała. I tak nie jest wykluczone ograniczenie wolności osobistej z tego powodu, że osoba zamknięta w izbie, przez okno się na zewnątrz wydostać mogła. (O. z 1 grudnia 1894 l. 12058 Nr. 1786; podobnie o. z 19 stycznia 1901, l. 14720)

13. Jeżeli ograniczenie wolności osobistej, przedsięwzięte celem dopuszczenia się na pewnej osobie zniewagi, która podpadałaby pod przepis § 154 kod., przekroczyło miarę z natury rzeczy potrzebną do zadania tego ciężkiego uszkodzenia ciała, wówczas sprawca odpowiada nie za ciężkie uszkodzenie ciała, lecz za zbrodnicę gwałtu publicznego z § 93 kod., przy zastosowaniu wyższego zakresu kary z § 94 kod. (O. z 10 kwietnia 1897 l. 2124 Nr. 2066).

14. Egzekut odpowiada po myśli § 93 kod. za samowolne zamknięcie komisji sądowej, która przybyła celem przedsięwzięcia egzekucyj, chociaż dopuścił się tego czynu dlatego, że przedsięwzięcie egzekucyj było nieuzasadnione i chociaż zamiarem jego

było tylko uchylić szkodę, przez to mu zagrażającą. (O. z 4 czerwca 1897 l. 4799 Nr. 2094).

15. Okoliczność, czy osobę przytrzymaną można było uważać za zbrodniarza lub za człowieka szkodliwego albo niebezpiecznego, ocenić należy według dobrej wiary tego, który ograniczenia wolności dokonał (O z 3 lutego 1900 l. 16635 Nr. 2427).

Słowa »szkodliwy« lub »niebezpieczny człowiek« odnoszą się tylko do takiego człowieka, którego szkodliwość lub niebezpieczeństwo dla ogółu albo dla jednostek tak dalece są widoczne, że można słusznie przyjąć, iż władza bezpieczeństwa w razie obecności na miejscu widziałaby się zniewoloną do przytrzymania go dla bezpieczeństwa publicznego lub jednostki. (O. z 15 października 1909, Kr IV 45/9 L. 4).

Co do różnicy pomiędzy zbrodnią z § 93 a zbrodnią z § 98 zob. uwagi podane przy § 98.

Por. także O. z 1 kwietnia 1883 l. 12086 Nr. 598.

Kara.

§ 94. Karą za tę zbrodnię jest więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku. Jeżeli zatrzymanie dłużej nad dni trzy trwało, albo jeżeli zatrzymany poniósł szkodę, lub oprócz pozbawienia wolności innego jeszcze doznawał udręczenia, wówczas wymierzyć należy karę ciężkiego więzienia od roku jednego do lat pięciu.

1. Wyższy zakres karny w § 94 kod. jest zależny od warunków przedmiotowych; według niego należy ukarać także te osoby biorące udział w ograniczeniu wolności, które swem działaniem

Strafe.

§ 94. Die Strafe dieses Verbrechens ist Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre. Hätte die Anhaltung über drei Tage gedauert, oder der Angehaltene einen Schaden, oder nebst der entzogenen Freiheit noch anderes Ungemach zu leiden gehabt; so soll auf ein- bis fünfjährigen schweren Kerker erkannt werden.

bezpośrednio nie wywołały tego obciążającego skutku. (O. z 25 października 1895 l. 6955 Nr. 1921).

2. Wyraz »udręczenie« w § 94 kod. obejmuje wszelkie z ograniczeniem wolności niekonięcznie się łączące fizyczne lub duchowe przykrości. (O. z 8 stycznia 1898 l. 14163 Nr. 2158; podobnie o. z 29 stycznia 1904 l. 11595).

3. Wyraz »szkoda« w § 94 u. k. obejmuje wszelkie przez przytrzymanego doznane uszkodzenie, bez względu na rodzaj i stopień; wystarcza i lekkie uszkodzenie ciała (n. p. zdercie naskórka). (O. z 31 października 1903 l. 15.368 Nr. 2892).

k) przez postępowanie z człowiekiem jak z niewolnikiem.

Przypadek dziesiąty.

§ 95. Pomieważ w cesarstwie austriackim ani niewola, ani też wykonywanie odnoszącej się do niej władzy nie jest dozwolonem i każdy niewolnik w tej chwili wolnym się staje, skoro tylko dostanie się na ziemię cesarsko-austriacką, albo choćby tylko na okręt austriacki, a podobnież i za granicą w tej chwili wolność odzyskuje, jak skoro pod jakim bądź tytułem poddanemu cesarstwa austriackiego jako niewolnik oddanym zostaje, przeto każdy, ktokolwiek nabytemu przez siebie niewolnikowi osobistej wolności używać wzbrania, albo go w kraju, lub za granicą jako niewolnika dalej pozbywa, tudzież każdy kapitan okrętu, któryby podjął się przewozu choćby

k) durch Behandlung eines Menschen als Sklaven.

§ 95. Zehnter Fall. Da in dem Kaisertume Österreich die Sklaverei und die Ausübung einer hierauf sich beziehenden Macht nicht gestattet, und jeder Sklave in dem Augenblicke frei wird, wenn er das kaiserlich-österreichische Gebiet oder auch nur ein österreichisches Schiff betritt, und ebenso auch im Auslande seine Freiheit in dem Augenblicke erlangt, in welchem er unter was

tylko jednego lub więcej niewolników, albo który niewolnikowi, na austriacki okręt przybyłemu, w użyciu uzyskanej przez to wolności osobistej przeszkadza, lub innym przeszkody w temże czynić dozwala, staje się winnym zbrodni gwałtu publicznego i ukarany będzie ciężkiem więzieniem od roku jednego do lat pięciu.

Gdyby zaś kapitan okrętu austriackiego, lub inny poddany austriacki prowadził handel niewolnikami, wówczas wymierzoną zostanie kara ciężkiego więzienia do lat dziesięciu, a w razie szczególnie obciążających okoliczności do lat dwudziestu.

Szczególny wypadek współwiny w tejże zbrodni zawiera § 313 u. k.

Por. także art. V, XIX i LXXXIX konferencji w Brukseli z dnia 2 lipca 1890 Nr. 63 D. u. p. z r. 1892 w sprawie walki przeciw niewoli.

immer für einem Titel an einen Untertan des österreichischen Kaisertumes als Sklave überlassen wird, so begeht jedermann, welcher einen an sich gebrachten Sklaven an dem Gebrauche seiner persönlichen Freiheit hindert, oder im In- oder Auslande als Sklaven wieder weiter veräussert, und jeder Schiffskapitän, welcher auch nur die Verfrachtung eines oder mehrerer Sklaven übernimmt, oder einen auf das österreichische Schiff gekommenen Sklaven an dem Gebrauche der dadurch erlangten persönlichen Freiheit hindert, oder durch andere hindern lässt, das Verbrechen der öffentlichen Gewalttätigkeit und wird mit schwerem Kerker von einem bis fünf Jahren bestraft.

Würde aber der Kapitän eines österreichischen Schiffes oder ein anderer österreichischer Untertan einen fortgesetzten Verkehr mit Sklaven treiben, so wird die schwere Kerkerstrafe auf zehn und unter besonders erschwerenden Umständen bis auf zwanzig Jahre ausgedehnt.

l) przez uprowadzenie (porwanie) *).

Przypadek jedenasty.

§ 96. Gdy kto niewiastę, czy to w zamiarze żenienia się, czy dopuszczenia się nierządu, wbrew woli jej gwałtem lub podstępem uwozi (wykrada), albo gdy kto mężatkę, chociaż za jej zezwoleniem, mężowi, dziecię rodzicom, pupiła opiekunowi lub opatrzycielowi podstępem lub gwałtem uprowadza bez względu na to, czy zamiar przedsięwzięcia takowego osiągnięto lub nie.

1. W tych przypadkach uwięzienia, które za zezwoleniem osoby uwięzionej, lecz z krzywdą praw trzecich następuje, nie wymaga się do pojęcia podstępu jakichś szczególnie podstępnych zarządzeń (*ränkevolles Veranstellen*). Podstęp wobec rodziców i innych w § 96 wymienionych osób zachodzi bowiem już wtedy, jeżeli uwięzienie córki nieletniej lub małżonki poza plecami rodziców, względnie małżonka nastąpiło. (O. z 9 grudnia 1881 l. 9871 Nr. 383, p. O. z 3 grudnia 1897 l. 11708 Nr. 2148). Nie może jednak uchodzić za taki podstęp wyłudzenie od nich przyzwolenia na takie uprowadzenie, gdyż podstęp musi być ku temu skierowany, by akt uwięzienia ukryć przed trzecią osobą uprawnioną. (O. z 30 września 1893 l. 7513 Nr. 1720).

~~~~~

l) durch Entführung.

§ 96. Elfte Fall. Wenn eine Frauensperson in einer, sei es auf Heirat oder Unzucht gerichteten Absicht, wider ihren Willen mit Gewalt oder List entführt; oder, wenn eine verheiratete Frauensperson, obgleich mit ihrem Willen, dem Ehegatten; wenn ein Kind seinen Eltern; ein Mündel seinem Vormunde oder Versorger mit List oder Gewalt entführt wird, die Absicht des Unternehmens mag erreicht worden sein oder nicht.

*) *Entführung* = uwięzienie; *Verführung* (§ 132) = uwiedzenie (zob. Czacki: o lit. i polsk. prawach 1861, II str. 146).

Ze względu na judykaturę Tryb. Najw. uważamy jednak wyraz »uprowadzenie« za najodpowiedniejszy. (Rosenblatt).

2. Do istoty zbrodni uwiezienia kobiety wbrew jej woli w zamiarze nierządu nie wymaga się wcale, by kobietę uprowadzono w jakieś odległe miejsce. (O. z 26 października 1883 l. 9594 Nr 582).

3. Do istoty uprowadzenia dziecka z pod władzy rodziców wymaga się pozytywnego działania, wskutek którego nastąpiło dobrowolne oddalenie się dziecka, lub zachodząca przeszkoda została usunięta. (O. z 28 grudnia 1883 l. 10238 Nr. 607).

4. Małżonka nie może być karaną za współwinę w uwiezieniu na swej osobie popełnionem. (O. z 15 kwietnia 1884 l. 14248 Nr. 630).

Żony, która z własnej woli już opuściła męża i znajduje się poza zakresem jego władzy, nie można uprowadzić. (O. z 9 marca 1912, Kr. I 372/11, L. 337).

5. Porwanie dziecka może istnieć, chociażby dziecię dom rodzicielski bez wpływu obcego opuściło. (O. z 20 października 1884 l. 9425 Nr. 673).

Zbrodniczy charakter porwania dziecka może polegać także na naruszeniu praw nieślubnego ojca (O. z 19 września 1904, l. 64, Nr. 3004).

Fakt, że nieletnia dziewczyna niemoralnie się prowadzi, nie znosi ani prawnej, ani faktycznej władzy rodziców i opiekunów nad nią, tak samo, jak nie ma to miejsca wskutek chwilowego zaniedbania obowiązków przez rodziców i opiekunów.

Zezwolenie nieletniej na wyjazd za granicę jest wobec osnowy § 96 u. k. obojętnem, a do pojęcia »podstępu« w znaczeniu tego §-fu wystarcza, jeżeli uwiezienie dokonane zostało poza plecami osób także wymienionych; § 96 ust. k. nie czyni różnicy pomiędzy pochodzeniem ślubnem a nieślubnem. (O. z 7 czerwca 1886 l. 4557 Nr. 934).

7. Uwiezienie, dokonane za zezwoleniem uwiezionego, lecz naruszające prawa osoby trzeciej, nie przestaje być karygodnem skutkiem następnego przyzwolenia osoby uprawnionej. (O. z 11 stycznia 1889 l. 12226 Nr. 1194).

8. Wyraz »pupil« w ostatniem zdaniu § 96 kod. nie obejmuje osób pod kuratelą pozostających. (O. z 9 listopada 1889 l. 10277 Nr. 1309).

9. Nie popełnia zbrodni uprowadzenia ten, kto osobę mało-

letnią z jej wola z miejsca, w którym z woli matki nieślubnej, uprawnionej do wychowywania jej, się znajduje, w tym celu uprowadza, aby ją matce oddać. (O. z 9 stycznia 1892 l. 13353 Nr. 1493).

10. Dokonaną jest zbrodnia uwięzienia z chwilą, kiedy osoba uwięziona dostaje się pod władzę uwoziciela; nie należy zaś do istoty dokonanej zbrodni, by tenże dostał się z nią do miejsca, dokąd ją uprowadzić zamierzał. (O. z 8 lipca 1892 l. 5703 Nr. 1591).

11. »Opatrzycielem« jest także stowarzyszenie, które według swych statutów przyjmuje chłopców (*Zöglinge*) na utrzymanie i wychowanie w tym celu, aby ich przysposobić do jakiego zawodu, a więc aby im zapewnić trwałe utrzymanie. (O. z 31 stycznia 1896 l. 14005 Nr. 1947).

»Opatrzycielem« po myśli § 96 u. k. jest osoba, która nie będąc opiekunem, przyjmuje na siebie obowiązek pieczy nad małoletnią osobą; małoletni, pozostający tylko w stosunku służbowym, nie jest już z tego tytułu powierzony służbodawcy w opiekę i wychowanie jako opatrzycielowi. (O. z 28 października 1912, Kr. V 364/12 L. 383).

12. Za zbrodnię z § 96 kod. odpowiada ten, kto dziecięciu albo pupilowi, który z pod władzy rodziców, opiekuna lub opatrzyciela w sposób § 96 podany własnowolnie się uchyla, rozmyślnie wykonać to postanowienie pomaga. (O. z 9 stycznia 1897 l. 13760 Nr. 2090 i O. z 21 listopada 1898 l. 12524 Nr. 2276).

Uprowadzenie jest przestępstwem trwałem (*Dauerdelikt*); współwinnym staje się każdy, kto w złym zamiarze udzielał pomocy do uprowadzenia, bez względu na to, czy działanie jego nastąpiło przed lub po dniu uwięzienia. (O. z 9 września 1910, Kr. V 261/10, L. 121).

Kara.

§ 97. Karą za uprowadzenie osoby wbrew jej woli lub osoby, która nie ma jeszcze skończonych lat czter-

---

Strafe.

§ 97. Die Strafe der Entführung wider Willen der entführten Person, oder der Entführung einer Person, die noch nicht das vier-

nastu, jest ciężkie więzienie od lat pięciu do lat dziesięciu w miarę użytych środków i spowodzonych lub zamierzonych złych skutków. Jeżeli zaś osoba porwana liczyła już lat czternaście i uprowadzenie jej za jej zezwoleniem nastąpiło, wówczas wymierzoną będzie kara ciężkiego więzienia od sześciu miesięcy do jednego roku.

m) przez wymuszenie.

Przypadek dwunasty.

§ 98. Zbrodni gwałtu publicznego przez wymuszenie staje się winnym, kto:

a) na jakiejś osobie rzeczywiście gwałtu się dopuszcza, by ją zmusić do świadczenia, znoszenia lub zaniechania czegoś, o ile czyn ten nie stanowi zbrodni cięższą karą zagrożonej.

Pod tem samym zastrzeżeniem staje się winnym tej zbrodni, kto:

b) pośrednio lub bezpośrednio, piśmiennie lub ustnie,

~~~~~  
 zehnte Lebensjahr zurückgelegt hat, ist schwerer Kerker von fünf bis zu zehn Jahren, nach Mass der angewandten Mittel und des beabsichtigten oder erfolgten Übels. Ist aber die entführte Person schon wenigstens vierzehn Jahre alt gewesen und ihre Einwilligung beigetreten, so soll schwerer Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre verhängt werden.

m) durch Erpressung

§ 98 Zwölfter Fall. Des Verbrechens der öffentlichen Gewalttätigkeit durch Erpressung macht sich schuldig, wer

a) einer Person wirklich Gewalt antut, um sie zu einer Leistung, Duldung oder Unterlassung zu zwingen, insoferne sich seine Handlung nicht als ein schwerer verpöntes Verbrechen darstellt.

Unter derselben Voraussetzung begeht eben dieses Verbrechen derjenige, der

albo innym sposobem, z wymienieniem lub bez wymienienia nazwiska swego, komu naruszeniem go na ciele, wolności, honorze lub własności w tym celu zagraża, by wymusić na zagrożonym jakie świadczenie, znoszenie lub zaniechanie, jeżeli zagrożenie takiej jest natury, iż ono ze względu na stosunki i osobisty stan zagrożonego, albo ze względu na ważność zagrożonych złych skutków, wzbudzić w nim może uzasadnioną obawę; bez różnicy, czy rzeczony naruszenie wymierzone było przeciwko samemu zagrożonemu, przeciwko rodzinie lub krewnym jego, czy przeciwko innym pod jego opieką zostającym osobom i czy zagrożenie skutek odniosło, czy nie.

1. Sposób i jakość zagrożeń, jakich użył sprawca do osiągnięcia rzeczy ruchomej, stanowi różnicę pomiędzy wymuszeniem a rabunkiem (§ 190 u. k.). (O. z 20 sierpnia 1874 l. 6999 Nr. 20 i z 22 października 1883 l. 2666 Nr. 578).

2. Wydanie i ogłoszenie klątwy żydowskiej na izraelitę w tym celu, aby od niego wymusić poddanie się pod wyrok sądu żydowskiego w sprawie cywilnej, stanowi istotę zbrodni z § 98. (O. z 7 marca 1876 l. 10732 Nr. 108).

3. W tem, że oskarżeni coraz gwałtowniej i natarczywiej zwywali delegowanych urzędu do wydania pism, a przytem wśród

b) mittelbar oder unmittelbar, schriftlich oder mündlich, oder auf andere Art, mit oder ohne Angabe seines Namens, jemanden mit einer Verletzung an Körper, Freiheit, Ehre oder Eigentum in der Absicht bedroht, um von dem Bedrohten eine Leistung, Duldung oder Unterlassung zu erzwingen, wenn die Drohung geeignet ist, dem Bedrohten mit Rücksicht auf die Verhältnisse und die persönliche Beschaffenheit desselben, oder auf die Wichtigkeit des angedrohten Übels gegründete Besorgnisse einzuflößen; ohne Unterschied, ob die erwähnten Übel gegen den Bedrohten selbst, dessen Familie und Verwandte, oder gegen andere unter seinen Schutz gestellte Personen gerichtet sind, und ob die Drohung einen Erfolg gehabt hat oder nicht

ustawicznych pogroźek obştepywali ich coraz ciaŝniej, tak, iŝ ledwie poruszać się mogli, mieszcŝą się wszystkie znamiona § 98 lit. *a*. a mianowicie znamie, ŝe wolnoŝć osobista obu delegowanych urzêdu byŝa nietylko zagroŝoną, lecz takŝe rzeczywiŝcie i gwaŝtownie ŝcieŝnionŝ (O. z 9 stycznia 1877 l. 9536 Nr. 137).

4. Nie jest koniecznem, aby wymienione w § 98 lit. *b* zagroŝenie musiaŝo rzeczywiŝcie przejàć zagroŝonego uzasadnionŝ obawŝ, wystarcza, jeŝeli samo przez się byŝo zdolne w zagroŝonym wzniecić obawę i niepokój. (O. z 2 marca 1877 l. 11786 Nr. 144).

5. Okolicznoŝci, czy zagroŝenie zdolnem byŝo wzniecić uzasadnionŝ obawę, nie naleŝy ocenić wyŝcznie tylko na podstawie osobistego wraŝenia odniesionego przez osobę zagroŝonŝ. (O z 4 lutego 1882 l. 13278 Nr. 414). Okolicznoŝć tę naleŝy ocenić wedle miary przedmiotowej. (O. z 16 czerwca 1910, Kr. II 160/10, L. 215) Indywidualnoŝć i stosunki zagroŝonego naleŝy jednak przedewszystkiem uwzględnic, oceniajàć pytanie, czy pogroŝki byŝy zdolne wzniecić uzasadnionŝ obawę. Nie wymaga się zaŝ, aŝeby złe, którem groŝono, rzeczywiŝcie zagraŝaŝo. (O. z 6 listopada 1886 l. 8220 Nr. 980).

6. Wymuszenia nie ma, jeŝeli chodziŝo o oŝwiadczenie lub zaniechanie, którego ŝadać wymuszajŝcy miaŝ prawo. (O. z 25 paŝdziernika 1880 l. 8340 Nr. 282, z 30 grudnia 1881 l. 10512 Nr. 401 i z 25 kwietnia 1885 l. 1596 Nr. 780). Czy zagraŝajŝcy miaŝ prawo wyrzŝdzenia krzywdy, której wyrzŝdzeniem groŝiŝ, jest obojętnem, byle tylko zamiarem jego byŝo wymusić ŝwiadczenie, którego ŝadać nie miaŝ prawa. (O. z 27 lutego 1886 l. 14548 Nr. 890 i z 19 listopada 1898 l. 12585 Nr. 2290).

7. Uŝycie gwaŝtu w celu wymuszenia naleŝnego dŝugu nie stanowi zbrodni wymuszenia, lecz bezprawne ograniczenie wolnoŝci osobistej, której broni juŝ dostatecznie § 93 kod.; istota wymuszenia polega bowiem nie na ograniczeniu wolnoŝci osobistej, lecz w zamierzonym, przez to ograniczeniu wolnoŝci, pokrzywdzeniu konkretnego prawa sŝuŝącego pokrzywdzonemu. (O. z 20 maja 1879 l. 2815 Nr. 202).

8. Za »ŝwiadczenie« w rozumieniu § 98 moŝe być uwaŝane tylko dziaŝanie majŝce znaczenie prywatno-prawne i to takie dzia-

łanie, które dla działającego pociąga za sobą pewną szkodę majątkową. (O. z 21 czerwca 1880 l. 4367 Nr. 260).

Działanie pod względem prawnym obojętne, nie jest »świadczaniem« w rozumieniu § 98. (O. z 10 czerwca 1866 l. 4009 Nr. 938). Do istoty zbrodni z § 98 wymaga się wymuszenia takiego świadczenia, znoszenia lub opuszczenia, które pociąga za sobą ujmkę w prawach (*einen Rechtsnachteil*). — (O. z 23 października 1885 l. 8172 Nr. 830. Por. jeszcze O. z 27 grudnia 1884 l. 7441 Nr. 722). Odmiennego zdania jednak o. z 10 kwietnia 1911, Kr. II 452/10, L. 221.

9. Z użycia słowa »świadczanie« (*Leistung*) w miejsce ogólniejszego »działanie« (*Handlung*) wynika jedynie to, że wymuszenie zachowania się pod względem prawnym obojętne nie odpowiada warunkom § 98. gdyż z zadośćuczynienia wymuszeniu musi zagrażać osobie, zmuszonej do świadczenia, pewna szkoda, mekoniecznie jednak szkoda w rozumieniu prawa cywilnego. Wymuszenie przyznania się do czynu karygodnego może zatem podpadać pod zbrodnię z § 98. (O. z 24 stycznia 1885 l. 12607 Nr. 735). Podobnież zmuszenie do fałszywych zeznań. (O. z 22 grudnia 1883 l. 9783 Nr. 605).

10. Do istoty pogroźek karygodnych według §§ 98 i 99 kod. wymaga się, ażeby wyrażenia, pogróźki w sobie mieszczące, w myśl zamiaru oskarżonego doszły do wiadomości zagrożonego. Nie ma zatem istoty tejże zbrodni, jeżeli tylko konfidencyjalnie były wypowiedziane wobec osoby trzeciej. (O. z 19 grudnia 1884 l. 11437 Nr. 718). Nie wymaga się jednak, aby zagrożony pogróźki słyszał. (O. z 20 listopada 1886 l. 11394 Nr. 989).

Co do pojęcia pogroźek por. jeszcze ostatnią uwagę przy § 99.

11. Opór przeciw zajęciu, nie podpadający pod § 81 kod. dlatego, że zajmujący nie zastosował się do warunków, od których zawisła opieka § 68 kod nie może także być karany jako wymuszenie z § 98. (O. z 26 stycznia 1885 l. 9613 Nr. 738 i O. z 30 sierpnia 1886 l. 6702 Nr. 954).

12. Pod przepis § 98 lit. a podpada gwałt, jakiego dopuszcza się przychwycony przy kradzieży na osobie ścigającego go, aby go zmusić do zaniechania zamierzonego przytłoczenia. (O. z 5 marca 1892 l. 602 Nr. 1527).

Wymuszenie zapłaty kwoty wygranej w zabronionej grze należy osądzić po myśli § 98 u. k. (O. z 30 maja 1904, l. 4988, Nr. 2962). Obrażony, który posługuje się wymienioną w § 98 *b* groźbą, by uzyskać od obrażającego wystawienie deklaracji i zapłatę grzywny, odpowiada za zbrodnię wymuszenia. (O. z 30 czerwca 1900, l. 6680, Nr. 2512).

13. Gwałt lub niebezpieczną pogrózkę należy osądzić według § 98 kod, jeżeli sprawca dopuścił się ich, by przy wyborach do publicznych ciał reprezentacyjnych skłonić wyborców do głosowania. (O. z 26 października 1896 l. 7011 Nr. 2008).

14. Uczeń (terminator) ma prawo żądać, by wystawiono mu świadectwo za czas nauki także wtedy, gdy przedwcześnie samowolnie spowodował zerwanie stosunku służbowego. Pogróżka, którą się on posługuje na przypadek odmówienia mu takiego świadectwa, nie stanowi istoty wymuszenia z § 98 kod (O. z 6 listopada 1896 l. 9550 Nr. 2008).

15. Służący hotelowy, który w myśl umowy służbowej ma w miejsce płacy pobierać tylko od gości napiwek (Trinkgeld), nie dopuszcza się zbrodni wymuszenia, jeżeli odjeżdżającemu gościowi odmawia wydania pakunku w tym celu, aby wymusić od niego zasłużony napiwek w zwyczajnej wysokości. (O. z 4 czerwca 1897 l. 4474 Nr. 2093).

16. Wymuszone objawienie zapatrywania politycznego sprzecznego ze sposobem myślenia zagrożonego może uchodzić za świadczynie z § 98 kod. (O. z 27 listopada 1897 l. 10460 Nr. 2141, podobnie O. z 1 października 1898 l. 11647 Nr. 2252).

17. Groźba, że się skłoni robotników zajętych w pewnym przedsiębiorstwie do bezrobocia, zapowiada »naruszenie na własności«. (O. z 8 lutego 1890 l. 11778 Nr. 1413).

18. Przymus skierowany przeciwko kobiecie będącej w ciąży w tym celu, aby do rozwiązania w miejsce wybranej już akuszerki pewną inną akuszerkę powołała, tyczy się »świadczynie« po myśli § 98 lit. *b*. (O. 24 września 1892 l. 7755 Nr. 1562).

§ 98 *b* nie wymaga, by zagrożona czynność lub zagrożone zaniechanie same przez się były bezprawne; ta czynność, względnie zaniechanie stają się bezprawne, stają się naruszeniem, jeżeli

się niemi ktoś posługuje do osiągnięcia korzyści, do której mu prawo nie przysługuje. (O. z 11 września 1885, l. 6715).

Stąd zagrożenie doniesieniem przez się uprawnionem (n. p. zagrożenie doniesieniem władzy przełożonej zagrożonego o zachowaniu się, niezgodnem z jego obowiązkiem) przedstawia się jako groźba o znamionach z § 98 lit. b u. k., jeżeli zostało użyte, by bezprawnie wymusić świadczenie, znoszenie lub zaniechanie. (O. z 30 grudnia 1881, l. 10512, Nr. 401, z 19 listopada 1897, l. 12588, Nr. 2290 i i.).

[Trybunał Najwyższy podciąga zatem przypadki t. zw. »szantażu« pod § 98 u. k.].

20. Jeżeli zadany gwałt wywołał ciężkie uszkodzenie cielesne, może zachodzić zbieg idealny zbrodni z § 98 a i § 152. (O. z 4 grudnia 1886 l. 10248 Nr. 1000).

n) przez niebezpieczne pogrożki.

Przypadek trzynasty.

§ 99. Kto pogroźek w § 98 oznaczonych, a zdolnych w sposób tamże wyszczególniony wzniecić uzasadnioną obawę w tym jedynie celu używa, aby pojedyncze osoby, gminy lub powiaty strachu i niepokoju nabawić, popełnia zbrodnię gwałtu publicznego przez niebezpieczne pogrożki.

1. Pojęcia »uzasadniona obawa« (*Besorgnis*) a »strach« i »niepokój« (*Furcht*) nie są identyczne; pierwsze jest przypuszczeniem, że wypadek pewien nastąpi, połączonem z nieprzyjemnem przeżuciem złych skutków takowego; strach i niepokój jednak dopiero

n) durch gefährliche Drohung.

§ 99. Dreizehnter Fall. Wer die im § 98 bezeichnete und auf die dort angegebene Art zur Erregung gegründeter Besorgnisse geeignete Drohung bloss in der Absicht anwendet, um einzelne Personen, Gemeinden oder Bezirke in Furcht und Unruhe zu versetzen, begeht das Verbrechen der öffentlichen Gewalttätigkeit durch gefährliche Drohung.

zachodzą, jeżeli obawa przejęła zagrożonego tak dalece, że zaprzętnęła wszystkimi jego myślami i całą jego uwagę zajmuje. (O. z 21 czerwca 1880 l. 7367 Nr. 260). Nie każde przeto zagrożenie zdolne do wzniecenia uzasadnionej obawy, jest już tem samem zdolnem nabawiać zagrożonego strachu i niepokoju. (O. z 21 maja 1885 l. 3404 Nr. 790).

2. Przez to, że zagrożenie połączone było ze znieważeniem takim, jakim zagrożono, zastosowanie § 99 kod. niekoniecznie jest wykluczonem, zwłaszcza nie jest ono wykluczonem wtedy, jeżeli znieważenie popełnionem zostało w tym celu, by efekt zagrożenia silniejszym uczynić. (O. z 5 lutego 1881 l. 12624 Nr. 306).

3. Zastosowania § 99 nie wyklucza ta okoliczność, że grożący przez wzbudzenie strachu i niepokoju chciał urzeczywistnić roszczone sobie prawo. (O. z 6 października 1893 l. 8172 Nr. 1672).

4. Tłumaczenie się oskarżonego, że zagrożonego tylko »dla żartu« chciał przestraszyć, nie zawiera wyłączenie tylko określenia motywu jego działania; ono podaje w wątpliwość ten fakt, czy groźby były na seryo użyte i czy zdolne były wzbudzić strach i niepokój. (O. z 23 września 1890 l. 10091 Nr. 1357).

5. Pogróżka (w § 98, 99 i innych) jest objawem powziętego postanowienia, wyrządzenia drugiej osobie jakiejś krzywdy, którą grożący sam, albo za pośrednictwem innego człowieka urzeczywistnić może. (O. z 1 lutego 1896 l. 14847 Nr. 1952 i z 12 maja 1899 l. 5298 Nr. 2353).

Kara za rzeczony dwie zbrodnie.

§ 100. Karą za wyż rzeczony dwie zbrodnie, w §§ 98 i 99 oznaczone, jest ciężkie więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku.

Jeżeli zachodzą okoliczności szczególnie obciążające, zwłaszcza jeżeli przez wyrządzony gwałt lub niebezpie-

~~~~~  
Strafe der vorstehenden zwei Verbrechen.

§ 100. Die Strafe der vorstehenden zwei, in den §§ 98 und 99 bezeichneten Verbrechen ist schwerer Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre.

czne zagrożenie, skrzywdzony przez dłuższy czas był udręczony; jeżeli morderstwem lub podpaleniem grożono; jeżeli zagrożone uszkodzenie kwotę złotych reńskich tysiąc, lub szkoda z wymuszonego świadczenia, znoszenia lub opuszczenia wyniknąć mogąca, kwotę złotych reńskich trzysta przenosi; jeżeli pogrożki przeciw całym gminom lub powiatom wymierzone były, wówczas karę ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu wymierzyć należy.

Postanowienie § 100 kod. k. o karze tyczy się zarówno zbrodni z § 98, jak zbrodni z § 99. Jeżeli chodzi o tłumaczenie pogroźek mających uzasadnić karę z § 100 ust 2 kod., nie sama tylko treść wypowiedzianych słów jest decydująca. (O. z 10 czerwca 1886 l. 4009 Nr. 938).

ROZDZIAŁ X.

O nadużyciu władzy urzędowej.

Nadużycie władzy urzędowej.

§ 101. Każdy urzędnik państwa lub gminy, który w urzędzie, w którym jest zobowiązany powierzonej

~~~~~

Unter erschwerenden Umständen, insbesondere, wenn durch die zugefügte Gewalt oder gefährliche Bedrohung der Misshandelte durch längere Zeit in einen qualvollen Zustand versetzt worden ist; wenn mit Mord oder Brandlegung gedroht wird; wenn die angedrohte Beschädigung den Betrag von tausend Gulden, oder der Schade, welcher aus der zu erzwingenden Leistung, Duldung oder Unterlassung hervorgehen würde, den Betrag von dreihundert Gulden übersteigt; wenn die Drohung gegen ganze Gemeinden oder Bezirke gerichtet wäre, so ist die Strafe mit schwerem Kerker von einem bis zu fünf Jahren auszumessen.

sobie władzy w celu wyrządzenia komu szkody, czy to państwu, gminie, czy innej osobie, jakim bądź sposobem nadużywa, popełnia przez takie nadużycie zbrodnię, czy do tego uwieść się dał chęcią zysku, czy namiętnością, czy też innym zamiarem ubocznym.

Za urzędnika ten będzie uważanym, kto na mocy bezpośredniego lub pośredniego zlecenia publicznego, związany lub niezwiązany przysięgą, obowiązany jest do sprawowania czynności rządowych.

1. Notaryusze jako komisarze sądowi stoją^s na równi z urzędnikami; zob. § 186 u. not. z 21 maja 1855 Nr. 94 D. u. p. utrzymany w mocy w art. II ust. wpr. nową ustawę notaryalną z 25 lipca 1871).

2. Przywłaszczenie sobie lub otworzenie listów przez urzędnika lub sługę pocztowego stanowi zbrodnię z § 101, jeżeli tenże otrzymał listy te w celu sprawowania służby, lub skutkiem sposobności nadarzonej przez urzędowe swe stanowisko bez różnicy, czy list zabrany zawierał pieniądze lub przedmioty wartościowe, czy też takowych wcale nie zawierał. (O. plenar. z 1 sierpnia 1860 l. 8025 Nr. 11 księgi judykatów).

3. Zamiar wyrządzenia szkody istnieje, jeżeli stwierdzono zamiar przysporzenia sobie bezprawnej korzyści, albowiem zamiar

Missbrauch der Amtsgewalt.

§ 101. Jeder Staats- oder Gemeindebeamte, welcher in dem Amte, in dem er verpflichtet ist, von der ihm anvertrauten Gewalt, um jemanden, sei es der Staat, eine Gemeinde oder eine andere Person, Schaden zuzufügen, was immer für einen Missbrauch macht, begeht durch einen solchen Missbrauch ein Verbrechen; er mag sich durch Eigennutz, oder sonst durch Leidenschaft oder Nebenabsicht dazu haben verleiten lassen.

Als Beamter ist derjenige anzusehen, welcher vermöge unmittelbaren oder mittelbaren öffentlichen Auftrages, mit oder ohne Beeidigung, Geschäfte der Regierung zu besorgen verpflichtet ist.

ten mieści w sobie także zamiar wyrządzenia drugiemu szkody. (O. z 1 czerwca 1883 l. 3058 Nr. 554).

4. Naczelnik gminy, zawiadując majątkiem gminy w zakresie ustawy gminnej, sprawuje czynności rządowe; jeżeli więc rozmyślnie asygnuje i każe sobie wypłacić z kasy gminnej sumy, które mu się nie należą, popełnia nadużycie władzy urzędowej. (O. z 18 lutego 1881 l. 11467 Nr. 305).

5. Jeżeli woźny sądowy wygotowania pisemne oddane mu celem doręczenia stronom, w zamiarze wyrządzenia komu szkody, zniszczy, wówczas odpowiada za nadużycie władzy urzędowej a nie za oszustwo, chociażby fałszywie wypełnił dowód doręczenia. (O. z 24 marca 1888 l. 792 Nr. 11331).

6. Za publicznych urzędników mogą być uważane tylko osoby w § 101 ust. 2 kod. oznaczone, a więc nie są nimi urzędnicy kolei prywatnej. (O. z 15 stycznia 1883 l. 10715 Nr. 515).

Kasyer kolei państwowej nie jest w odniesieniu do wydawania biletów jazdy urzędnikiem po myśli § 101 kod. (O. z 3 maja 1890 l. 2244 Nr. 1317).

Do »czynności rządowych« po myśli § 101 al. 2 kod. należą także przedsiębiorstwa gospodarcze państwa (np. koleje żel.). (O. z 21 października 1893 l. 9589 Nr. 1688). Także budnik lub sługa stacyjny zajęty przy przedsiębiorstwie kolei, pod zarządem państwa zostającej, jest w odniesieniu do tych czynności urzędnikiem po myśli § 101 kod. (O. z 26 czerwca 1897 l. 6157 Nr. 2103).

7. Powiatowe kasy chorych utworzone na podstawie ustawy z dnia 30 marca 1888 l. 33 D. u. p. są instytucjami prawa publicznego; administracja ich jest czynnością rządową po myśli § 101 kod. (O. z 12 kwietnia 1892 l. 4215 Nr. 1533).

8. Pojęcie szkody z § 102 kod. obejmuje nie tylko naruszenie własności, ale także innych praw; także utrudnienie wykonywania przez jakieś władze czynności urzędowych może ją stanowić. (O. z 9 stycznia 1892 l. 14699 Nr. 1549).

9. Na podstawie ustawy z 21 lutego 1880 l. 37 D. u. p. ustanowieni rewizorzy bydła są urzędnikami po myśli ustawy karnej (§ 101). (O. z 13 lutego 1893 l. 14913 Nr. 1627).

10. Członkowie rady szkolnej gminnej są w odniesieniu do przysługującego im prawa prezenty na posady nauczycielskie urzę-

dnikami po myśli § 101 kod. (O. z 27 września 1895 l. 5550 Nr. 1915).

11. O ile duchowni powołani są do spełniania czynności rządowych (np. prowadzenie metryk), są oni urzędnikami po myśli § 101 kod. (O. z 10 czerwca 1896 l. 5662 Nr. 1983).

12. Inżynier wysłany przez rząd celem odbioru progów dla kolei lokalnej, przez rząd subwencyonowanej, ma być uważany za urzędnika po myśli § 101, a rozstrzygnięcie jego o tem, czy progi odpowiadają umowie, jest rozstrzygnięciem sprawy publ. (O. z 12 marca 1900 l. 11657 Nr. 2449).

13. Por. ustawę o ochronie wolności wyborów i zgromadzeń z 26 stycznia 1907, D. u. p. l. 18, w myśl której (§ 13) komisarza wyborczego, członków komisji wyborczej i protokolanta należy uważać za urzędników po myśli § 101 u. k.

Szczególne tegoż przypadek

§ 102. Wśród takich okoliczności popełnia zbrodnię tę w szczególności:

a) sędzieja, prokurator państwa, lub inny urzędnik zwierzchniczy, jakoteż każdy inny w obowiązkach zostający urzędnik, który się od prawego pełnienia obowiązków urzędu swego odwieść daje;

b) każdy urzędnik, który w sprawach urzędowych, a zatem także i notaryusz, który przyjmując lub sporządzając akt notaryalny, nieprawdę poświadczają;

Besondere Fälle.

§ 102. Unter solchen Umständen begeht dieses Verbrechen insbesondere:

a) ein Richter, Staatsanwalt oder anderer obrigkeitlicher, wie auch sonst jeder in Pflichten stehende Beamte, der sich von gesetzmässiger Erfüllung seiner Amtspflicht abwenden lässt;

b) jeder Beamte, der in Amtssachen, daher auch ein Notar, der bei Aufnahme oder Ausfertigung einer Notariats-Urkunde eine Unwahrheit bezeugt;

c) kto powierzoną sobie tajemnicę urzędową sposobem niebezpiecznym wyjawia, kto powierzony swemu urzędowemu dozorowi dokument niszczy, lub go wbrew obowiązkowi urzędu swego drugiemu udziela;

d) adwokat, lub inny przysięgły rzecznik, który na szkodę swej strony przeciwnikowi ułożeniem pism prawnych lub innym sposobem radą lub czynem pomocnym się staje.

1. Za zbrodnię nadużycia władzy urzędowej w myśl § 101 uznano następnie:

e) wszelkie w złym zamiarze w pełnieniu urzędu lub służby przedsięwzięte ograniczenie wolności osobistej wbrew postanowieniom ustawy o ochronie wolności osobistej (§ 6 ust. z 27 października 1862 Nr. 87 D. u. p.);

f) wszelką w złym zamiarze w pełnieniu urzędu lub służby przedsięwziętą rewizyę domową wbrew postanowieniom ustawy o ochronie prawa domowego (§ 4 ust. z 27 października 1862 Nr. 88 D. u. p.);

g) zdradę tajemnic fabrycznych przez inspektora przemysłowego (§ 16 ustawy z 17 czerwca 1883 D. u. p. Nr. 117).

h) nie wolno jest protokoliście dziennika podawczego przyjmować podania z tem poleceniem, ażeby takowe nie zaraz, lecz dopiero w pewnym czasie lub pod pewnymi warunkami zapisał w protokole podawczym. Za takie porozumienia się ze stronami protokoliście dziennika podawczego powinien być karany utratą służby, a wedle okoliczności za zbrodnię z § 101 kod. (§ 110 pat. z 3 maja 1853 Nr. 81 D. u. p. Zob. jednak obecnie §§ 62—81 instr. sąd. z 5 maja 1897 l. 112 D. u. p.).

e) der ein ihm anvertrautes Amtsgeheimnis gefährlicher Weise eröffnet; der eine seiner Amtsaufsicht anvertraute Urkunde vernichtet, oder jemanden pflichtwidrig mitteilt;

d) ein Advokat oder anderer beeideter Sachwalter, dez zum Schaden seiner Partei dem Gegenteile in Verfassung der Rechtschriften oder sonst mit Rat und Tat behilflich ist.

2. Notaryusz, przywłaszczający sobie pieniądze powierzone mu na osteplowanie aktów notaryalnych i poświadczający fałszywie na wypisach notaryalnych zużycie marki stempłowej, popełnia jedynie przemieszczenie w urządzenie, a nie może nadto być karany za zbrodnię z § 102. (O. z 7 marca 1884 l. 799 Nr. 619).

3. Do zaistnienia zbrodni z § 102 lit. c, popełnionej przez bezprawne udzielenie dokumentu, nie wymaga się, by przez to udzielenie wyjawiono tajemnicę urzędową. »Udzieleniem« po myśli tego §-u jest każde rozmyślne uczynienie dokumentu przystępnym dla trzecich osób wśród warunków u. k. Aby osoba, której dokumentu udzielono, z niego korzystała, tego nie wymaga się do istoty podanego czynu karygodnego. (O. z 16 maja 1898 l. 203 Nr. 2212).

4. Co do lit. b zob. § 38 ordynacji notar. z 25 lipca 1871 l. 75 D. u. p. — a co do lit. d zob. § 10 ordynacji adwokackiej z 6 lipca 1868 l. 96 D. u. p.

5. Zob. także § 1 ustawy z 6 kwietnia 1870 l. 42 D. u. p. o naruszeniu tajemnicy listowej.

Kara.

§ 103. Karą za tę zbrodnię jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu. W miarę złośliwości i szkody można ją do lat dziesięciu przedłużyć

1. W § 103 jest ustanowiony tylko jeden zakres kary. (O. z 28 stycznia 1896 l. 584 Nr. 1958).

2. Zbrodnia ta należy przed sąd przysięgłych bez względu na karę (art. VI l. 5 u. wpr. proc. k.).

Przyjęcie podarunków w sprawach urzędowych.

§ 104. Urzędnik, który przy wymierzaniu sprawiedliwości, przy udzielaniu posad, lub przy rozstrzyganiu

Strafe.

§ 103. Die Strafe dieses Verbrechens ist schwerer Kerker von einem bis auf fünf Jahre. Nach der Grösse der Bosheit und des Schadens kann derselbe auch bis auf zehn Jahre verlängert werden.

spraw publicznych urząd swój wprawdzie wedle obowiązku pełni, lecz za dopełnienie onegoż bezpośrednio lub pośrednio podarunek przyjmuje, lub inną jaką korzyść stąd odnosi. lub też przyrzeczenie w tej mierze przyjmuje, jakoteż i ten, który przez to w ogólności w sprawowaniu urzędowych interesów swoich do stroniczości uwieść się daje, karany będzie więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku. Nadto ma także otrzymany podarunek lub wartość onegoż złożyć na rzecz funduszu ubogich miejsca tego, gdzie zbrodnię popełnił.

1. »Wymierzanie sprawiedliwości« obejmuje nietylko rozstrzygnięcia, t. j. funkcyę sędziego w sprawach cywilnych i karnych w ściślejszem znaczeniu, lecz mieści w sobie wszystkie czynności urzędowe, które są wskazane jako warunki orzeczenia i wykonania tych rozstrzygnięć. Odnośnie do swego zakresu urzędowania może także prowadzący księgi gruntowe stać się podmiotem zbrodni, oznaczonej w § 104 u. k. (O. z 9 listopada 1875, l. 7513). Dozorca więzienny, który odnośnie do wysyłania listów przez więźniów daje się skłonić do obejścia sędziego śledczego (§ 187 pr. k.) przyjęciem lub przyrzeczeniem pewnych korzyści, odpowiada za zbrodnię z § 104 u. k., chociaż treść listów nie pozostaje w żadnym związku ze śledztwem. (O. z 16 kwietnia 1904, l. 2276, Nr. 2936; por. też o. z 27 marca 1894, l. 942).

Geschenkannahme in Amtssachen.

§ 104. Ein Beamter, der bei Verwaltung der Gerechtigkeit, bei Dienstverleihungen, oder bei Entscheidungen über öffentliche Angelegenheiten zwar sein Amt nach Pflicht ausübt, aber, um es auszuüben, ein Geschenk unmittelbar oder mittelbar annimmt, oder sonst sich daher einen Vorteil zuwendet, oder versprechen lässt; ingleichen, welcher dadurch überhaupt bei Führung seiner Amtsgeschäfte sich zu einer Parteilichkeit verleiten lässt, soll mit Kerker zwischen sechs Monaten und einem Jahre bestraft werden. Auch hat er das erhaltene Geschenk, oder dessen Wert, zum Armenfonde des Ortes, wo er das Verbrechen begangen hat, zu erlegen.

2. Obowiązek oddania подарunku lub wartości onegoż przechodzi także na spadkobierców skazanego, jeżeli tenże zmarł po prawomocności wyroku. (Rp. m. z 3 kwietnia 1859 Nr. 52 D. u. p.).

3. Ofiarowanie подарunku wśród okoliczności takich, iżby przyjęcie onegoż stanowić mogło zbrodnię z § 104 kod. wtedy tylko jest karygodnem, jeżeli podpada pod § 105 lub 311 kod.; zasądzenie za usiłowanie nakłonienia do zbrodni przyjęcia подарunków w sprawach urzędowych nie może nastąpić. (O. z 14 stycznia 1882 l. 10303 Nr. 406).

Strona, która pod warunkami oznaczonymi w pierwszym zdaniu § 104 u. k., przysparza urzędnikowi подарunek lub inną korzyść, pozostaje bezkarną. Trzecie osoby, uczestniczące w zbrodni, nie mogą jednak korzystać z bezkarności darującego, lecz odpowiadają po myśli § 5 u. k., jeżeli do zbrodni podzęgały, jej wykonanie popierały, lub ze sprawcą porozumiały się co do udzielenia mu pomocy po spełnieniu czynu, albo co do udziału w zysku i korzyści ze zbrodni. (O. z 12 listopada 1900, l. 2953, Nr 2561).

4. »Publicznemi« są w rozumieniu §§ 104 i 105 kod. tylko te sprawy, które tyczą się interesu całego państwa lub opieką prawa publicznego otoczonego interesu pewnego koła obywateli, a których ostateczne załatwienie nie jest poruczone sądom cywilnym. O rozstrzygnięciu tam tylko mówić można, gdzie chodzi o orzeczenie, ustalające pewien stan prawny lub stosunek prawny.

Wystawienie świadectwa moralności nie jest rozstrzygnięciem sprawy publicznej. (O. z 5 marca 1883 l. 14678 ex 1882 Nr. 517).

Dochodzenie policyjno-sądowe nie jest rozstrzygnięciem sprawy publicznej. (O. z 9 października 1882 l. 7771 Nr. 484).

5. Uskutecznienie urzędowego doręczenia nie może być uważanem za rozstrzygnięcie sprawy publicznej. (O. z 29 marca 1886 l. 15150 Nr. 908).

6. Lekarze cywilni użyci przy uzupełnianiu wojska i to także ci, którzy zastępują tylko lekarzy powiatowych lub miejskich, mogą stać się winnymi zbrodni przyjmowania подарunków w sprawach urzędowych. (O. z 23 listopada 1877 l. 7970 Nr. 164).

7. Strażnicy dalmatyńscy, t. zw. Rondari odpowiedzialni są za przyjmowanie подарunków w sprawach urzędowych według § 104. (O. z 5 grudnia 1884 l. 10196 Nr. 711).

8. Wydając opinię po myśli § 18 alin. 4 ustawy przemysłowej z 15 marca 1883 l. 39 D. u. p. sprawują członkowie rady gminnej czynności rządowe, mogą zatem w tym charakterze stać się winnymi zbrodni z § 104. (O. z 5 grudnia 1885 l. 11272 Nr. 856).

9. Udzielanie lub odmawianie koncesyi na wykonanie przemysłu szynkarskiego jest rozstrzyganiem spraw publicznych. (O. z 10 kwietnia 1899 l. 16823 Nr. 2362).

Udzielanie koncesyi na trafiki należy do »spraw publicznych« po myśli §§ 104 i 105 kod. (O. z 14 listopada 1891 l. 11512 Nr. 1508).

O ile do pewnej budowli potrzeba konsensu władzy, należy udzielenie tego do zakresu rozstrzygania spraw publicznych. (O. z 16 października 1893 l. 8154 Nr. 1687).

Udzielanie kolektury loteryjnej jest rozstrzyganiem spraw publicznych. (O. z 4 maja 1896 l. 3336 Nr. 1962).

Udzielenie świadectwa przynależności (ust. z 3 grudnia 1863 D. u. p. l. 105) jest rozstrzyganiem spraw publicznych. (O. z 27 października 1904 l. 2255 Nr. 2765); podobnie udzielenie pozwolenia na noszenie broni (O. z 19 lipca 1876 l. 1562), wystawienie paszportu (o. z 9 stycznia 1904 l. 1358), wystawienie lub odmówienie wymienionej w § 13 ord. przem. karty przemysłowej (o. z 9 czerwca 1904 l. 18596, Nr. 2978).

10. Do organów powołanych do wykonywania ustaw o zarazach bydłych nie mają zastosowania przepisy karne tych ustaw, o ile w nich wyraźnie inaczej nie postanowiono; organa te podlegają tylko karze dyscyplinarnej, chyba że w zaniedbaniu ich obowiązków służbowych leży także naruszenie ogólnych przepisów prawnych z §§ 101, 102 lub 104. (O. z 19 października 1895 l. 8487 Nr. 1903).

11. Nawet wtedy, jeżeli rekurs wniesiony przeciw odmówieniu zezwolenia na wydzierżawienie koncesyi, nie przedstawia się jako przedstawienie, lecz natychmiast, lub też po przedsięwzięciu pewnych dochodzeń, ma być przedłożony wyższej instancji, to urzędnik władzy przemysłowej, powołany do tej czynności, zajęty jest rozstrzyganiem sprawy publicznej. (O. z 2 listopada 1895 l. 6274 Nr. 1912).

12. Naczelnik gminy bierze udział w rozstrzyganiu spraw pu

blicznych, gdy potwierdza ubóstwo osoby (do gminy przynależnej w tym celu, by spowodować odpisanie kosztów leczenia jej w zakładzie publicznym. (O. z 4 maja 1896 l. 2332 Nr. 1959).

13. Członkowie reprezentacji gminy są w odniesieniu do przysługującego im prawa prezenty na posady nauczycieli urzędnikami po myśli § 101 u. k. Wykonywanie tego prawa podpada pod pojęcie udzielania posad (§§ 104, 105) nawet wtedy, gdy gmina dzieli je w myśl przepisów ustaw krajowych z innymi korporacjami lub osobami. (O. z 27 września 1895 l. 5550 Nr. 1915).

14. Przedwczesne trwałe zwolnienie od służby czynnej wojсковej (*Beurlaubung*) żołnierzy (§ 8 przepisu ogłoszonego pod liczbą 4076 w dzienniku rozporządzeń wojskowych (*Normal-Verordnungsblatt*) l. 28 z r. 1889 o dopełnianiu obowiązku służby w armii i marynarce) należy do »spraw publicznych« (§§ 104, 105). Oficer, mający o tem rozstrzygać albo współdziałać przy rozstrzyganiu, jest urzędnikiem z § 101 u. k. (O. z 13 maja 1893 l. 2635 Nr. 1693).

15. Członków komisji gospodarczej (*Menagecommission*) c. k. szkoły kadetów uważać należy, o ile chodzi o staranie się o artykuły żywności dla szkoły, za urzędników, rozstrzygających sprawy publiczne. (O. z 26 stycznia 1900 l. 15875 Nr. 2431).

16. Spełnianie urzędu wedle obowiązku (pierwszy przypadek zbrodni z § 104 u. k.), musi urzędnik uczynić zależnem od podarunku lub od przysporzenia korzyści, a zatem dać stronie do zrozumienia w sposób wyraźny lub dorozumiany, że w przeciwnym razie nie będzie zgodnie z ustawą, lub wogóle pełnił swoich obowiązków urzędowych. (O. z 1 marca 1880, l. 12535).

Przyjęcie podarunku po spełnieniu urzędu wedle obowiązku — o ile ten podarunek przed czynnością urzędową nie został wymówiony lub przyrzeczony, uzasadnia odpowiedzialność urzędnika nie po myśli § 104 u. k., lecz tylko w drodze dyscyplinarnej. (O. z 30 lipca 1907 l. 9846 Nr. 3368).

17. W przypadku drugim zbrodni z § 104 u. k., podobnie jak w przypadku pierwszym, przestępstwo jest dokonane z chwilą przyjęcia przez urzędnika podarunku (korzyści), lub przyrzeczenia

takowego celem stronniczego postępowania przy spełnianiu urzędu; by zaś stronnnicze urzędowanie rzeczywiście miało miejsce, nie jest wymagane. (O. z 3 listopada 1902 l. 1207 Nr. 2775 i cyt. tam o. z 28 kwietnia 1900 l. 284).

Uwiedzenie do nadużycia władzy urzędowej.

§ 105. Kto podarunkami sędziego, cywilnego lub karnego, prokuratora państwa, albo w razie udzielenia posady, lub rozstrzygania spraw publicznych, jakiegobądź urzędnika do stronnicości lub do naruszenia obowiązków urzędowych uwieść usiłuje, staje się winnym zbrodni, bez względu na to, czy miał na oku własną korzyść, czy korzyść trzeciego i czy zamiar się powiódł, lub nie.

Kara za takie uwodzenie jest więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku, jeżeli zaś zachodził wielki podstęp, lub wyrządzono rzeczywiście znaczną szkodę, ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu. Nadto złożony ma być podarunek, ofiarowany lub rzeczywiście dany, na rzecz funduszu ubogich miejscowych.

Verleitung zum Missbrauche der Amtsgewalt.

§ 105. Wer durch Geschenke einen Zivil- oder Strafrichter, einen Staatsanwalt, oder in Fällen einer Dienstverleihung, oder einer Entscheidung öffentlicher Angelegenheiten was immer für einen Beamten zu einer Parteilichkeit oder zur Verletzung der Amtspflicht zu verleiten sucht, macht sich eines Verbrechens schuldig; die Absicht mag auf seinen eigenen, oder eines Dritten Vorteil gerichtet sein, sie mag ihm gelingen oder nicht.

Die Strafe einer solchen Verleitung ist Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre; bei grosser Aiglist oder wirklich verursachtem erheblichen Schaden schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren. Ausserdem ist das angetragene oder wirklich gegebene Geschenk zum Armenfonde des Ortes zu erlegen.

1. Uwiedzenie zagranicznego sędziego podarunkiem do stronności jest również karygodnem według § 105. (O. z 16 listopada 1875 l. 7150 Nr. 87).

2. Do uwiedzenia przysięgłego, sprawującego urząd sędziego karnego, do stronności lub do naruszenia obowiązków urzędowych, ma całkowite zastosowanie przepis § 105. (O. z 24 lutego 1877 l. 8332 Nr. 142). Przedmiotem zbrodni z § 105 kod. jest przysięgły od chwili powołania go do rozprawy na podstawie listy służbowej. (O. z 15 czerwca 1891 l. 5151 Nr. 1458).

Odnośnie do kwalifikacji uczniów w szkole, może i dyrektor gimnazjum państwowego być przedmiotem zbrodni czynnego przekupstwa, karanej po myśli § 105 u. k. (O. z 15 września 1902 l. 431 Nr. 2752).

Uwiedzenie osób urzędowych, nie wymienionych w § 105 u. k., do nadużycia władzy urzędowej przy wymiarze sprawiedliwości (np. kancelaryjnych urzędników sądowych), nie stanowi zbrodni z § 105, lecz tylko przekroczenie z § 311 u. k. (O. z 11 kwietnia 1912, Kr. 931/11 L. 340).

3. Usiłowanie skłonienia zapomocą podarunku urzędnika do tego, by przy załatwieniu sprawy należącej do jego zakresu służbowego kierował się nie wyłącznie względami rzeczowymi i prawnymi, lecz także względami przychylności lub nieprzychylności dla jednej strony, odpowiada pojęciu uwiedzenia do nadużycia władzy urzędowej (O. z 15 maja 1897 l. 3172 Nr. 2084).

4. Istota zbrodni z § 105 kod. polega na wręczeniu lub zapewnieniu podarunku lub innej korzyści, pod warunkiem, że ono nastąpiło wśród okoliczności, które pozwalają poznać zamiar wymagany w tym §-ie; nie można wymagać, by ten zamiar objawiał się samoistnie w czynności różnej od aktu darowizny. (O. z 1 października 1897 l. 9006 Nr. 2119).

5. Do istoty zbrodni z § 105 nie wymaga się, by urzędnik bezpośrednio sam był powołany do wykonywania prawa rozstrzygnięcia; wystarczy, jeżeli do jego zakresu urzędowego należy przygotowanie podstawy rozstrzygnięcia. (O. z 29 września 1884 l. 4150 Nr. 662 i z 16 września 1899 l. 7909 Nr. 2383).

6. Zbrodni tej dopuszcza się, kto referenta lub urzędnika,

mającego głos w sprawie obsadzenia notaryatu, stara się podarunkiem nakłonić do tego, by kierował się przytem innymi, aniżeli przedmiotowymi motywami. (O. z 23 stycznia 1882 l. 12511 Nr. 407).

7. Rozstrzygnięcie naczelnika gminy o tem, czy dla przyczyn policyi ogniowej nie należy zabronić sprzedaży pewnych towarów w pewnym miejscu, jest rozstrzygnięciem sprawy publicznej w rozumieniu § 105. (O. z 5 listopada 1883 l. 6945 Nr. 587).

8. Orzeczenie organu administracji wojskowej, decydujące o tem, czy dostarczone na potrzeby armii produkty odpowiadają wymogom kontraktu dostawy, należy do czynności »rozstrzygających sprawy publiczne« w znaczeniu § 105 ust. kar. Choćby bowiem stosunek dostawcy do administracji wojskowej jest natury prywatno-prawnej, to przecież ocenianie jakości dostawionych produktów tyczy się w pierwszej linii sprawy zaopatrzenia armii, a więc niewątpliwie sprawy publicznej. Do istoty zbrodni z § 105 ust. kar. nie potrzeba, żeby urzędnik, mający być przekupionym (w danym przypadku oficyał prowiantowy), sam wyłącznie i bezpośrednio mógł sprawę rozstrzygnąć; owszem, wystarcza, jeżeli przy wydaniu decyzji miał brać udział albo w głosowaniu, jako członek komisji, lub nawet, tylko w przygotowaniu potrzebnej do tego podstawy. (O. z 24 maja 1886 l. 2192 Nr. 922).

9 Do istoty zbrodni z § 105 nie wymaga się, ażeby podarunek rzeczywiście był danym lub ofiarowanym, wystarcza przedstawienie, że można pewnie spodziewać się podarunku. (O. z 6 listopada 1886 l. 8122 Nr. 979).

Przez podarunek rozumie § 105 także wymienione w § 104 przysporzenie lub przyrzeczenie jakiejś korzyści; taką korzyść stanowić może — zależnie od konkretnych okoliczności — częstowanie jadłem i napojem. (O. z 19 stycznia 1905 l. 12688 Nr. 3053). Nie stanowi żadnej różnicy okoliczność, czy podarunek ofiarowano lub dano urzędnikowi bezpośrednio, czy też za czyjśm pośrednictwem. (O. z 3 lutego 1876 l. 10301).

10. Przypadki, w których nakłonienie do przyjęcia podarunku w sprawach urzędowych (§ 104) karać należy jako zbrodnię, są w § 105 wyczerpująco podane. Kto podarunkiem wywołać chce

tylko wypełnienie urzędu według obowiązku, karze nie podpada. (O. z 17 grudnia 1886 l. 12352 Nr. 1011).

11. Por. także orzeczenia przy §§ 101 i 104, w szczeg. O. podane pod l. 9—12 do § 101, i pod l. 5—15 do § 104, oraz § 311 i orzeczenia tam podane.

ROZDZIAŁ XI.

O fałszowaniu publicznych papierów kredytowych.

I. Podrabianie publicznych papierów kredytowych.

§ 106. Zbrodnię fałszowania publicznych papierów kredytowych popełnia, kto publiczne papiery kredytowe, za monetę uchodzące, albo zapisy długu, przez publiczną kasę wystawiane, wypłatę kapitału lub rocznej renty zabezpieczające, albo należące do nich kupony lub talony podrabia. Przy tem nie ma różnicy, czy podrobiono papier kredytowy tutejszo-krajowy, czy też pod jakąbądź nazwą wystawiony papier kredytowy zagraniczny, czy dalej podrobiony papier kredytowy do złudzenia jest

I. Nachmachung der öffentlichen Kreditspapiere.

§ 106. Das Verbrechen der Verfälschung öffentlicher Kreditspapiere begeht, wer öffentliche Kreditspapiere, die als Münzen gelten, oder die von einer öffentlichen Kasse ausgestellt, die Zahlung eines Kapitals oder einer jährlichen Rente zusichernden Schuldverschreibungen, oder die zu denselben gehörigen Coupons oder Talons nachmacht. Dabei macht es keinen Unterschied, ob das nachgemachte Kreditspapier ein inländisches oder ein unter was immer für einer Benennung ausgefertigtes ausländisches Kreditspapier; ob dasselbe zur Täuschung geeignet oder nicht geeignet ist; ob es schon ausgegeben wurde und ein Nachteil erfolgt ist oder nicht.

zdolny lub nie, czy już był wydany i szkoda stąd wynikała lub nie.

[Bilety bankowe i akcye, przez uprzywilejowany austriacki bank narodowy], jakoteż zapisy długu wystawione przez publiczny zakład kredytowy krajowy, przez władzę potwierdzone, wraz z należącymi do nich kuponami i talonami, uważane będą za publiczne papiery kredytowe.

1. Zrównane z papierami kredytowymi publicznymi są listy zastawne galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego (§ 79 pat. z 8 listopada 1841 Nr. 569 Z. u. s.) i bilety rentowe m. Como (Rp. m. z 23 maja 1852 Nr. 123 D. u. p.), które jednak już wyszły z obiegu.

2. Co się tyczy papierów banku narodowego, obecnie banku austro-węgierskiego, stanowi art. 94 ust. z 7 czerwca 1878 l. 66 D. u. p) (przywilej bankowy) co następuje:

Podrobienie lub sfałszowanie biletów bankowych, dalej akcyi, zapisów długu i listów zastawnych, tudzież należących do nich kuponów i talonów karaniem będzie w obydwóch częściach monarchii austr.-węgierskiej jako zbrodnia podrabiania publicznych papierów kredytowych; podrabianie innych przez bank wystawionych dokumentów zaś jako zbrodnia podrabiania dokumentów publicznych.

Przywilej banku austro-węg. przedłużony został ustawą z 31 grudnia 1897 Nr. 1 D. u. p. z r 1898.

3. Sfałszowanie biletów bankowych banku angielskiego należy karać według §§ 106. (O. z 25 kwietnia 1885 l. 2813 Nr. 781).

4. Zob. uwagę 1) przy § 118, oraz § 325 kod.

~~~~~

[Die von der privilegirten Nationalbank ausgefertigten Noten und Aktien], sowie die von einer inländischen, von der Behörde genehmigten, öffentlichen Kreditsanstalt ausgestellten Schuldverschreibungen, und die dazu gehörigen Coupons und Talons werden den öffentlichen Kreditspapieren gleichgehalten.

Spólnicy tej zbrodni.

§ 107. Spółwinnym zbrodni tej jest ten, kto zwykle przy publicznych papierach kredytowych herby (pieczęcie) naśladowując je wyrzyna, papier, stemple, matryce, litery, prasy i co tylko do podrobienia publicznych papierów kredytowych służyć może, chociaż tylko w jednej sztuce wyrabia i ku ułatwieniu podrobienia świadomie dostarcza, albo jakim bądź sposobem do podrabiania przyczynia się, nawet gdyby to współdziałanie jego bez skutku pozostało.

Kara.

a) *za podrobienie publicznych papierów kredytowych, za monetę uchodzących.*

aa) *za dokonane podrobienie.*

§ 108. Jeżeli publiczny papier kredytowy za monetę uchodzący, rzeczywiście podrobiono (s p o r z ą d z o n o),

Mitschuldige dieses Verbrechens.

§ 107. Mitschuldiger dieses Verbrechens ist, wer die bei öffentlichen Kreditspapieren gewöhnlichen Wappen nachsticht, Papier, Stempel, Matrizen, Buchstaben, Pressen, oder was immer zur Hervorbringung falscher Kreditspapiere dienen kann, obgleich nur in einem einzelnen Stücke verfertigt und zum Vorschube der Nachmachung wissentlich überliefert; oder auf was immer für eine Art zur Nachmachung mitwirkt, wenn gleich seine Mitwirkung ohne Erfolg geblieben wäre.

Strafe.

a) *der Nachmachung der als Münze geltenden öffentlichen Kreditspapiere.*

aa) *der vollbrachten Nachmachung.*

§ 108. Wenn ein als Münze geltendes öffentliches Kreditspapier wirklich verfertigt worden und die Verfertigung mit Werk-

i to narzędziami powielenie tych papierów ułatwiającemi, wówczas nietylko podrabiający, ale i każdy współwinnny, na karę dożywotniego ciężkiego więzienia; jeżeli zaś podrobienie uskuteczmono piórem lub innemi narzędziami, a nie narzędziami wzmiankowanego rodzaju, na karę ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu będzie skazanym.

Karę za usiłowane uczestnictwo w zbrodni podrabiania papierów kredytowych wymierzyć należy według § 109 względnie § 108 kod. (O. z 19 lutego 1883 l. 12988/82 Nr. 524).

bb) na uczestników.

§ 109. Też same kary wymierzyć należy także na uczestnika, który w porozumieniu z podrabiającym, współwinnym lub innymi uczestnikami podrobione publiczne papiery kredytowe wydał, bez względu na to, czy porozumienie to nastąpiło przed podrobieniem, czy podczas podrobienia, czy po niem.

1. Kto podrobione papiery kredytowe w tym celu nabywa, aby je w porozumieniu z fałszerzem, współnikiem lub uczestnikiem,

~~~~~  
 zeugen geschehen ist, welche die Vervielfältigung dieser Papiere erleichtern, so ist der Nachmacher sowohl, als jeder Mitschuldige zu lebenslangem schweren Kerker; wenn aber die Nachmachung mit der Feder oder mit anderen Werkzeugen, als jenen der erwähnten Art, stattgefunden hat, zu schwerem Kerker von zehn bis zu zwanzig Jahren zu verurteilen.

bb) der Teilnehmer.

§ 109. Eben diese Strafen sind auch gegen den Teilnehmer zu verhängen, welcher im Einverständnisse mit dem Nachmacher, einem Mitschuldigen oder mit anderen Teilnehmern derlei nachgemachte öffentliche Kreditspapiere ausgegeben hat, mag nun dieses Einverständnis vor, während oder nach der Nachmachung getroffen worden sein.

w obieg puścić, staje się winnym usiłowanego uczestnictwa zbrodni tej po myśli § 109. (O. z 23 października 1880 l. 10108 Nr. 290).

2. Wyraz »wydać« w § 109 kod. znaczy tyle, co wprowadzić w obieg. Dlatego nie wystarczy oddanie falsyfikatu osobie należącej do szajki, mającej na celu fałszowanie papierów kredytowych. Karą za usiłowane skłanianie do uczestniczenia w fałszowaniu publicznych papierów kredytowych wymierzyć należy według § 108 kod. (O. z 30 marca 1889 l. 381 Nr. 1268 i o. z 10 stycznia 1896 l. 12979 Nr. 1931).

3. Por. uwagę przy § 108.

4. Wydawanie podrobionych papierów kredyt. bez uprzedniego porozumienia się podpada pod oszustwo z § 201 *a* kod.

5 Ustawa normuje w § 109 odrębną, samodzielnie dla siebie istniejącą zbrodnię, w odniesieniu do której można przypisać także współwinę pod warunkami §-u 5 u. k. (O. z 19 września 1879 l. 7316).

cc) za usiłowane podrobienie.

§ 110. Jeżeli podrobienie publicznych papierów kredytowych, za monetę uchodzących, było wprawdzie usiłowaniem, lecz dokonaniem nie zostało, wówczas każdy, kto przy tem współdziałał, karany być winien, jeżeli usiłowanie (§ 8) nastąpiło za użyciem narzędzi, powielenie ułatwiających, ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu; przy osobliwym niebezpieczeństwie od lat dziesięciu do dwudziestu, w innych zaś przypadkach cięż-

cc) der versuchten Nachmachung.

§ 110. Ist die Nachmachung der als Münze geltenden öffentlichen Kreditspapiere zwar versucht, aber nicht vollbracht worden, so soll jeder, welcher hierzu mitgewirkt hat, wenn der Versuch (§ 8) mit Werkzeugen stattgefunden hat, welche die Vervielfältigung erleichtern, mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren, bei besonderer Gefährlichkeit von zehn bis zwanzig Jahren; — aussserdem aber mit schwerem Kerker von einem bis fünf, und

kiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a przy szczególnie obciążających okolicznościach, od lat pięciu do dziesięciu.

b) za podrobienie publicznych zapisów długu.

aa) za dokonane podrobienie.

§ III. Jeżeli wystawiony przez publiczną kasę zapis długu rzeczywiście podrobiono, a podrobienie nastąpiło za pomocą narzędzi ułatwiających powielenie tych papierów, wówczas tak podrabiający, jak każdy współwinni skazanym będzie na ciężkie więzienie od lat dziesięciu do dwudziestu; jeżeli zaś podrobienie piórem lub innymi narzędziami, lecz nie narzędziami co dopiero wymienionego rodzaju uskutecznił, od lat pięciu do dziesięciu.

bb) na uczestników.

§ 112. Takie same kary czekają uczestnika, który w porozumieniu (§ 109) takie podrobione publiczne papiery kredytowe wydał.

~~~~~  
bei besonders erschwerenden Umständen von fünf bis zehn Jahren bestraft werden.

b) der Nachmachung der öffentlichen Schuldverschreibungen.

aa) der vollbrachten Nachmachung.

§ 111. Wenn eine von einer öffentlichen Kasse ausgestellte Schuldverschreibung wirklich gefertigt worden und die Vervielfältigung dieser Papiere erleichtert, so ist der Nachmacher sowohl, als jeder Mitschuldige zu zehn- bis zwanzigjährigem; wenn aber die Nachmachung mit der Feder oder mit anderen Werkzeugen als jenen der erwähnten Art stattgefunden hat, zu fünf- bis zehnjährigem schweren Kerker zu verurteilen.

cc) za usiłowane podrobienie.

§ 113. Jeżeli podrobienie takich papierów kredytowych było wprawdzie usiłowaniem, lecz nie zostało dokonaniem, wówczas każdy, kto się do tego przykładął, jeżeli usiłowanie (§ 8) nastąpiło za pomocą narzędzi powielenie ułatwiających, karany będzie ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu; oprócz tego zaś ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

II. Przerobienie publicznych papierów kredytowych.

§ 114. Fałszowania publicznych papierów kredytowych staje się winny także i ten, kto:

a) takie (§ 106) papiery prawdziwe na wyższą sumę przerabia nad tę, na jaką pierwotnie wystawione były, albo:

~~~~~  
bb) der Teilnehmer.

§ 112. Gleiche Strafen haben den Teilnehmer zu treffen, welcher einverständlich (§ 109) derlei nachgemachte öffentliche Kreditspapiere ausgegeben hat.

cc) der versuchten Nachmachung.

§ 113. Ist die Nachmachung von solchen Kreditspapieren zwar versucht, aber nicht vollbracht worden, so ist jeder, welcher hierzu mitgewirkt hat, wenn der Versuch (§ 8) mit Werkzeugen stattgefunden hat, welche die Vervielfältigung erleichtern, mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren; ausserdem aber mit schwerem Kerker von einem bis fünf Jahren zu bestrafen.

II. Abänderung der öffentlichen Kreditspapiere.

§ 114. Der Verfälschung der öffentlichen Kreditspapiere ist auch derjenige schuldig, welcher:

a) dergleichen (§ 106) echte Papiere in eine höhere Summe, als für welche sie ursprünglich ausgestellt gewesen sind; oder

b) w takichże papierach numera lub inne części ich treści zmienia, lub do tego jest pomocnym.

Kara.

a) *na głównych winowajców i współników.*

§ 115. Zbrodniarz taki karany być ma ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu, a jeżeli sfałszowanie było wprawdzie usiłowanem, lecz nie zostało dokonanem, od roku jednego do lat pięciu.

b) *na uczestników.*

§ 116. Kto w porozumieniu (§ 109) z fałszerzem współwinnym lub innym uczestnikiem sfałszowane publiczne papiery kredytowe wydał, karany być winien ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu.

Szczególna okoliczność obciążająca.

§ 117. Przy wymierzaniu kary za podrobienie lub przerobienie publicznych zapisów długu na okaziciela wy-

~~~~~  
b) in solchen Papieren die Nummern oder andere Teile des Inhaltes derselben abändert, oder dazu Hilfe leistet.

Strafe.

a) *der Haupt- und Mitschuldigen.*

§ 115. Ein solcher Verbrecher soll mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren, und ist die Verfälschung zwar versucht aber nicht vollbracht worden, von einem bis fünf Jahren bestraft werden.

b) *der Teilnehmer.*

§ 116. Wer einverständlich (§ 109) mit dem Verfälscher, einem Mitschuldigen oder einem anderen Teilnehmer die fälschlich abgeänderten öffentlichen Kreditspapiere ausgegeben hat, ist mit schwerem Kerker von fünf bis zu zehn Jahren zu bestrafen.

stawionych, tę właśnie właściwość publicznych zapisów długu za okoliczność obciążającą uważać należy.

ROZDZIAŁ XII.

O fałszowaniu monety.

Fałszowanie monety.

§ 118. Zbrodnię fałszowania monety popełnia ten:

a) kto, nie będąc do tego upoważnionym, bije monetę według stempla gdzieś w obiegu używanego, chociażby waga i wartość wewnętrzna zupełnie wyrównywała wadze i wartości prawdziwej monety, albo ją nawet przewyższała;

b) kto według stempla gdzieś w obiegu używanego, albo z kruszcu dobrego, bije monetę mniejszej wartości, albo z pośledniejszego monetę fałszywą, albo zresztą monecie nadaje pozór prawdziwej;

Besonderer Erschwerungsstand.

§ 117. Bei der Strafbemessung wegen Nachmachung oder Abänderung von öffentlichen Schuldverschreibungen, welche auf Überbringer lauten, ist diese Beschaffenheit der öffentlichen Schuldverschreibungen als ein Erschwerungsstand zu betrachten.

Münzverfälschung.

§ 118. Das Verbrechen der Münzverfälschung begeht derjenige:

a) der unbefugt nach einem, wo immer im Umlaufe gangbaren Gepräge Münze schlägt, obschon Schloß und Korn der echten Münze gleich, oder noch bältiger wäre;

b) d r nach einem, wo immer gangbaren Gepräge entweder aus echtem Metalle geringhaltigere, oder aus geringschätzigem Metalle unechte Münze schlägt, oder sonst falscher Münze das Ansehen echten Geldes gibt;

c) kto wewnętrzną wartość prawdziwych pieniędzy i wagę, podług których z pod stempla wyszły, jakim bądź sposobem uszczupła, lub onym kształt pieniędzy większej wartości nadać usiłuje;

d) kto narzędzi do fałszowania monety dostarcza, lub w jakim bądź sposób do fałszowania przyczynia się.

1. Do istoty zbrodni tej wymaga się zamiaru oszukania drugiego (por. § 325 kod.), który w osnowie § 118 nie jest wprowadzie wyrażony, lecz rozumie się sam przez się. (O. z 4 listopada 1876 l. 5577 Nr. 131).

2. Postanowienie § 118 lit. d stosować należy i do tego, kto dla siebie samego narzędzia do podrabiania monety nabywa; nie wymaga się zaś, by rozpoczęto już wybijać fałszywą monetę. (O z 30 października 1882 l. 4284 Nr. 492).

Kara.

§ 119. Karą za tę zbrodnię jest ciężkie więzienie od lat pięciu do dziesięciu, jeżeli zaś przy tem szczególnie zachodzi niebezpieczeństwo lub znaczna szkoda, od lat dziesięciu do dwudziestu. Tylko wtenczas, gdy sfałszo-

e) der echte Stücke Geldes auf was immer für eine Art in ihrem inneren Werte und Gehalte, nach welchem sie gemünzt worden, verringert, oder ihnen die Gestalt von Stücken höheren Wertes zu geben sucht;

d) der Werkzeuge zur falschen Münzung herbeischafft oder auf was sonst immer für eine Art zur Verfälschung mitwirkt.

Strafe.

§ 119. Die Strafe dieses Verbrechens ist schwerer Kerker von fünf bis zehn Jahren; wenn aber besondere Gefährlichkeit oder grosser Schade dazu kommt, von zehn bis zwanzig Jahren. Nur dann, wenn die Verfälschung sich für jedermann kennbar darstellt, oder, wenn die unbefugt geprägte Münze der echten an

wanie jest uderzające, lub gdy moneta, samowolnie bita, wagą i wartością swą wewnętrzną prawdziwej monecie wyrównywa, można karę od roku jednego do lat pięciu wymierzyć.

1. Fałszowanie monety, nie kwalifikowane (proste), zagrożone jest jedynie karą więzienia od roku do lat pięciu. Jeśli ma być wymierzona kara więzienia od lat 5 do 10 lub od lat 10 do 20, należy stwierdzić po myśli § 322 proc. k. przeciwieństwo okoliczności łagodzących w § 119 przytoczonych. (O. 1 lutego 1900 l. 18192 Nr. 2438).

Uczestnictwo w fałszowaniu monety.

§ 120. Jako uczestnik fałszowania monety, dopuszcza się zbrodni, kto w porozumieniu (§ 109) z fałszerzem lub jego pomocnikiem, albo innym uczestnikiem, pieniądze sfałszowane wydał, albo kto nabywa części, o które w przypadku § 118 c monety prawdziwe uszczuplone zostały.

Kary.

§ 121. Takie uczestnictwo karane będzie ciężkiem więzieniem od roku jednego do lat pięciu, a gdy znaczną wyrządzono szkodę, do lat dziesięciu.

~~~~~  
Schrott und Korn gleich ist, kann die Strafe zwischen einem und fünf Jahren ausgemessen werden.

Teilnahme an der Münzverfälschung.

§ 120. Als Teilnehmer an der Münzverfälschung begeht ein Verbrechen, wer verfälschtes Geld im Einverständnisse (§ 109) mit demjenigen, der die Verfälschung begangen, oder begehen geholfen hat, oder mit einem anderen Teilnehmer ausgegeben hat; oder die Teile, um welche die echten Geldstücke in dem Falle des § 118 c verringert worden, an sich löset.

ROZDZIAŁ XIII.

O obrazie religii.**Obraza religii.**

§ 122. Zbrodnię obrazy religii popełnia:

a) kto mową, lub czynami, w drukach lub rozszerzanych pismach, Bogu bluźni;

b) kto wykonywaniu istniejącej w państwie religii przeszkadza, lub przez obelżywe znieważenie sprzętów służbie Bożej poświęconych, lub w inny sposób czynnie, mową, w drukach lub rozszerzanych pismach, publicznie religii wzgardę okazuje;

[c] kto chrześcijanina do odstępstwa od wiary chrześcijańskiej nakłonić, albo]

d) kto niewiarę rozkrzewić [lub błędną naukę sprzeciwiającą się religii chrześcijańskiej rozsiewać] usiłuje.

1. Przepisy § 122 c i d, któremi postanowiono, iż ten, kto stara się chrześcijanina nakłonić do porzucenia wiary chrześcijańskiej lub rozsiewać naukę sprzeciwiającą się nauce religii chrześcijańskiej, popełnia zbrodnię, zostały zniesione art. 7 ust. z 25 maja

Strafe.

§ 121. Eine solche Teilnahme soll mit schwerem Kerker von einem bis fünf, und bei verursachtem grossen Schaden, bis zehn Jahren bestrafet werden.

Religionsstörung.

§ 122. Das Verbrechen der Religionsstörung begeht:

a) wer durch Reden, Handlungen, in Druckwerken oder verbreiteten Schriften Gott lästert;

b) wer eine im Staa.e bestehende Religionsübung stört oder durch entehrende Misshandlung an den zum Gottesdienste gewidmeten Gerätschaften oder sonst durch Handlungen, Reden, Druckwerke oder verbreitete Schriften öffentlich der Religion Verachtung bezeugt;

d) wer Unglauben zu verbreiten sucht.

1868 l. 49 D. u. p. Por. też art. 17 ust. zasadniczej z 21 grudnia 1867 D. u. p. Nr. 142.

2. Do wyznań prawnie uznanych należą: wyznanie rzymsko-katol., grecko-katol. i ormiańsko-katol.; wyznanie grecko-unickie; wyznanie ewangelickie obojdwóch obrządków; wyznanie unitarskie i wyznanie żydowskie (rozp. z 20 czerwca i 13 października 1781, z 24 stycznia 1850 Nr. 39 D. u. p.). Następnie uznano rozp. z 18 października 1877 Nr. 99 D. u. p. stowarz. relig. starokatol., a rozp. z 30 marca 1880 Nr. 40 D. u. p. także t. zw. ewang. bractwo kośc. (*Herrnhuter Brüderkirche*).

Pod warunkami objętymi § 1 ust. z 20 maja 1874 l. 68 D. u. p. (o prawem uznaniu stowarzyszeń religijnych) może minister wyznań wyznawcom religii dołączyć prawnie nie uznanej udzielić uznania ich za stowarzyszenie religijne, przez co nabywa stowarzyszenie takie wszystkich tych praw, które służą prawnie uznanym stowarzyszeniom kościołom i religijnym (§ 2 ust.).

3. Do lit. *a* Nie abstrakcyjne pojęcie boga, lecz wyobrażenie boga, jakie istnieje w wierze wyznań prawnie uznanych, doznaje opieki § 122 lit. *a*; pod przepis ten podpadają zatem także wyrażenia bluźniercze i obelżywe względem Jezusa Chrystusa. (O. z 15 maja 1874 l. 3613 Nr. 9 i z 16 listopada 1875 l. 12014 Nr. 88).

4. Art. 17 ustawy zasadniczej z 21 grudnia 1867 l. 142 D. u. p. (uznający swobodę umiejętności i jej nauczania) da się pogodzić najzupełniej z przepisem § 122 *a*, albowiem wyrażenia obelżywe nie należą do umiejętności i jej nauczania. Przy zastosowaniu § 122 *a* nie chodzi wcale o religijność świadków bluźnierstwa, ani o wyznanie bluźniercy. (O. z 2 paźdz. 1875 l. 5317 Nr. 82).

5. Do istoty tejże zbrodni wymaga się zamiaru poniżenia najwyższej Istoty. Stwierdzenie przedmiotowej istoty czynu nie uwalnia Sądu od roztrząśnienia pytania, czy tenże zły zamiar u sprawcy istniał. (O. z 19 czerwca 1880 l. 5745 Nr. 264).

6. Także wyrażenia same przez się niekarygodne mogą stanowić zbrodnię bluźnierstwa z § 122 lit. *a* przez formę, w której się ujawniły. Słowa »Chrystus był największym rewolucjonistą« zawierają w sobie bluźnierstwo. Większej miary publiczności jak tej, by czynność mogła być przez innych dostrzeżona, nie wymaga lit. *a* § 122 kod. (O. z 6 czerwca 1890 l. 3902 Nr. 1336).

7. Wyraz »mowa« w § 122 lit. *a* obejmuje także odczytanie drukowanego artykułu bluźnierczego. Według tego przepisu prawnego, a nie według lit. *d* § 122, ocenić należy wyszydzenie (zasady wiary) dogmatu, że Matka Boska Jezusa Chrystusa od Ducha świętego poczęła. (O. z 23 lutego 1894 l. 14477 Nr. 1707). Także ateista może bluźnić Bogu, t. j. wyobrażeniu Boga, istniejącemu w wierze prawnie uznanych wyznań; podmiotowe przekonanie sprawy o nieistnieniu Boga nie stwarza dlań przywileju bezkarności. (O. z 21 grudnia 1909, Kr. VIII 39/9 L. 23).

8. Do lit. *b*. Niema błędnego zastosowania § 122 lit. *b* w przypadku, gdy sprawca powiedział słowa »ten ksiądz jedzie z Panem Bogiem do świni należącej do X.« w odniesieniu do duchownego katolickiego, spieszącego z Przenajświętszym Sakramentem do umierającego. (O. z 4 stycznia 1896 l. 11101 Nr. 1920).

Pierwszy czyn karygodny z § 122 *b* wymaga rozpoczętej, a nie ukończonej jeszcze czynności religijnej. Ona bezpośrednio musi w tym stadyum być dotknięta zachowaniem się, mającym uzasadnić zastosowanie tego przepisu. Nie należy tu więc wpływanie na wolę drugiej osoby, aby zaniechała czynności religijnej, której przedsięwzięcie od jej woli zależało. (O. z 22 stycznia 1898 l. 14311 Nr. 2164).

Do istoty wymaganej w § 122 *b* jawności nie wystarcza sama tylko obecność kilku osób, lecz wymaga się, by karygodne słowa padły na miejscu, dostępnem dla koła osób, indywidualnie nie oznaczonego, lub wogóle w ten sposób zostały wygłoszone, że mogły dojść do wiadomości zupełnie nieoznaczonych osób. (O. z 4 maja 1885 l. 14502 Nr. 783).

Kasyno, do którego prócz członków i inne osoby (goście, służba) mają przystęp, jest miejscem publicznem. Zastosowaniu § 122 *b* nie stoi na przeszkodzie ta okoliczność, że wyrażenie pogardy odnosiło się tylko do niektórych zasad religii prawnie uznanej. (O. z 5 marca 1886 l. 11708 Nr. 894).

9. Do lit. *d*. Pod przepis ten podpadają także wykłady ateistyczne, odbywające się w zebraniu prywatnem, dla wszystkich przystępnem. Kult religijny, wykonywany przez wyznawców nieuznanego w państwie stowarzyszenia religijnego, którzy nie należą do tej samej rodziny, nie jest domowem wykonaniem obrządków

religijnych po myśli art. 16 ustawy zasadniczej z 21 grudnia 1867 l. 42 D. u. p.

Błędne mniemanie, iż odhywanie wykładowi ateistycznych we własnym mieszkaniu nadają zgromadzeniu charakter domowego wykonywania religii, nie wyklucza poczytania zbrodni. (O. z 17 marca 1875 l. 13718 Nr. 52).

Wygłaszanie nauk, mających na celu krzewienie niewiary, wypełnia istotę czynu zbrodni z § 122 *d* u. k., bez względu na to, jakie wrażenie czynią te nauki na słuchaczach. (O. z 21 grudnia 1909 Kr. VIII 39/9 L. 23).

Wzywanie do wystąpienia ze stowarzyszenia religijnego, względnie do ogłoszenia bezwyznaniowości na podstawie już istniejącej u wzywanego niewiary, nie podpada pod przepis § 122 *d* u. k. (O. z 29 maja 1896 l. 3720).

Kara.

§ 123. Jeżeli obraza religii sprawiła publiczne zgorzienie, lub przez to istotne uwiedzenie nastąpiło, albo jeżeli z przedsięwzięciem takim ogólne niebezpieczeństwo było połączone, wówczas zbrodnia ta karana będzie ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a przy wielkim stopniu złośliwości lub niebezpieczeństwa, nawet do lat dziesięciu.

1. Okoliczność karę podwyższająca »jeśli uwiedzenie nastąpiło«, odnosiła się do uchylonych przypadków zbrodni tej z § 122 lit. *c* i *d*.

Strafe.

§ 123. Ist durch die Religionsstörung öffentliches Ärgernis gegeben worden, oder eine Verführung erfolgt, oder gemeine Gefahr mit dem Unternehmen verbunden gewesen; so soll dieses Verbrechen mit schwerem Kerker von einem bis auf fünf Jahre, bei grosser Bosheit oder Gefährlichkeit aber auch bis auf zehn Jahre bestraft werden.

2. Wyższy wymiar w § 12³ zagrożony zależnym jest od obiektywnego skutku czynu, nie zaś od momentu subiektywnego. (O. z 4 stycznia 1896 l. 11101 Nr. 1920)

§ 124. Jeżeli żadna z wymienionych w poprzedzającym paragrafie okoliczności nie zachodzi, wówczas obraza religii karana będzie więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku.

Por. jeszcze § 303 kod.

ROZDZIAŁ XIV.

O zgwałceniu niewiasty, shańbieniu i innych ciężkich przypadkach nierządu.

Zgwałcenie.

§ 125. Kto niewiastę, przez niebezpieczne groźby, przez rzeczywiste użycie gwałtu, lub przez podstępne odurzenie jej zmysłów, wprawia w niemożność oparcia się mu i w takim stanie nadużywa jej do pozamałżeńskiego spółkowania cielesnego, popełnia zbrodnię zgwałcenia.

1. Stan bezbronny w §§ 127 i 128 kod. oznacza taki stopień niemożności stawiania oporu, jakiego sprowadzenie jest istotnem

§ 124. Trifft keiner der in dem vorhergehenden Paragraphe erwähnten Umstände ein, so ist die Religionsstörung mit Kerker von sechs Monaten bis auf ein Jahr zu bestrafen.

Notzucht.

§ 125. Wer eine Frauensperson durch gefährliche Bedrohung, wirklich ausgeübte Gewalttätigkeit oder durch arglistige Betäubung ihrer Sinne ausser Stand setzt, ihm Widerstand zu tun, und sie in diesem Zustande zu ausserehelichem Beischlafe missbraucht, begeht das Verbrechen der Notzucht.

znamieniem § 125. Tam przeto, gdzie gwałt ma przemódz stawiany gwałcielowi opór, wymaga się t. zw. *vis absoluta* t. j. zupełnego pogwałcenia woli osoby pogwałconej. (O. z 5 maja 1882 l. 14271 Nr. 447).

2. Por. także O. z 5 lutego 1883 l. 12995 Nr. 509 i z 6-go lipca 1885 l. 6619 Nr. 806 podane przy § 93, tudzież orzeczenia podane poniżej przy §§ 127 i 128.

3. Do dokonania zbrodni z § 125 u. k. nie wymaga się fizyologicznego wypełnienia aktu spółkowania, stanowiącego warunek zapłodnienia. (O. z 22 marca 1886, l. 389).

Kara.

§ 126. Karą za zgwałcenie niewiasty jest ciężkie więzienie od lat pięciu do dziesięciu. Jeżeli gwałt zrzucił znaczny uszczerbek na zdrowiu albo i na życiu zgwałconej, wówczas trwanie kary tej przedłużonem będzie od lat dziesięciu do dwudziestu. Jeżeliby skutkiem zbrodni zgwałcenia śmierć zgwałconej nastąpiła, nastąpi ciężkie więzienie dożywotnie.

1. Przez znaczny uszczerbek na zdrowiu metylko rozumieć należy szkodę trwałą. (O. z 13 paźdz. 1882 l. 8947 Nr. 986).

§ 127. Przedsięwzięte nadużycie niewiasty do pozaślubnego spółkowania cielesnego, wprawionej bez

Strafe

§ 126. Die Strafe der Notzucht ist schwerer Kerker zwischen fünf und zehn Jahren. Hat die Gewalttätigkeit einen wichtigen Nachteil der Beleidigten an ihrer Gesundheit, oder gar am Leben zur Folge gehabt, so soll die Strafe auf eine Dauer zwischen zehn und zwanzig Jahren verlängert werden. Hat das Verbrechen den Tod der Beleidigten verursacht, so tritt lebenslanger schwerer Kerker ein.

§ 127. Der an einer Frauensperson, die sich ohne Zutun des Täters im Zustande der Wehr- und Bewusstlosigkeit befindet, oder

przyczynienia się sprawcy w stan bezbronności lub bezprzytomności, albo nie mającej jeszcze ukończonych lat czternastu, będzie także za zgwałcenie niewiasty uważane i podług § 126 karane.

1. Kto osoby drugiej nadużywa dla nasycenia popędu zmysłowego w sposób inny, aniżeli przez spółkowanie i w tym celu czyni ją bezbronną, staje się winnym zbrodni shańbienia, a nie można mu poczytać także zbrodni wymuszenia. (O. z 19 grudnia 1884 l. 11534 Nr. 719).

2. Reguła, że (zły) zamiar obejmować musi wszystkie znamiona zbrodni (§ 1), ma zastosowanie także w § 127 kod. Aby można poczytać sprawy pozamałżeńskie spółkowanie z kobietą, 14 lat nie liczącą, za zbrodnię zgwałcenia, do tego nie wystarcza jeszcze ta okoliczność, że sam sobie winien, iż nie wiedział o nie-dojrzałości tejże. (O. z 7 października 1890 l. 10779 Nr. 1377).

3. Przez brak przytomności wedle § 127 u. k. rozumieć należy nie tylko zupełny brak percepcyi zewnętrznych zdarzeń, lecz także wszelkiego rodzaju zaburzenie w sferze woli i intelektu, które wyklucza swobodną wolę przy oddaniu się spółkowaniu; stąd spółkowanie z tępą (blödsinnig) niewiastą należy wedle tego paragrafu ocenić. (O. z 23 listopada 1901 l. 13574 Nr. 2659). Co do pojęcia stanu bezbronności por. o. z 5 maja 1882 l. 14271 wyżej pod 1 do § 125.

4. Por. O. z 5 grudnia 1892 l. 12040 Nr. 1634 przy § 5 kod. Nr. 20.

Shańbienie.

§ 128. Kto chłopca lub dziewczynę niżej lat czternastu, albo osoby znajdującą się w stanie bezbronności
 ~~~~~  
 die noch nicht das vierzehnte Lebensjahr zurückgelegt hat, unter-nommene aussereheliche Beischlaf ist gleichfalls als Notzucht an-zusehen und nach § 126 zu bestrafen.

Schändung.

§ 128. Wer einen Knaben oder ein Mädchen unter vierzehn Jahren, oder eine im Zustande der Wehr- oder Bewusstlosigkeit

lub bezprzytomności, dla dogodzenia popędowi zmysłowemu, w sposób inny, jak w § 127 oznaczony, cielesnie nadużywa, popełnia, jeżeli czyn ten nie stanowi zbrodni w § 129 lit. *b* oznaczonej, zbrodnię shańbienia i karany być ma ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, przy okolicznościach nader obciążających, do lat dziesięciu, a jeżeli zachodzi jedno z następstw w § 126 wymienionych, aż do lat dwudziestu.

1. Z natury rzeczy shańbienie uważać należy za nierząd naturze przeciwny. Od istoty zbrodni z § 129 lit. *b* różni się ono nietylko tem, że osoba shańbiona jest innej płci, lecz nadto wymaganiem stanu bezbronności lub nieprzytomności osoby shańbionej lub wieku nieletniego; warunki te mogą zachodzić także w przypadku § 129 *b*, lecz tam nie są koniecznymi. Przypadki nierządu zatem, które same przez się istoty zbrodni § 129 *b* w sobie nie mieszczą, mogą wystarczyć do zastosowania § 128. W szczególności odpowiada to duchowi ustawy, aby zakres karygodnych przypadków nierządu rozszerzyć tam, gdzie chodzi o nadużycie osób nieletnich. (O. z 21 kwietnia 1883 l. 23-9 Nr. 539).

2. Dotknięcie się części płciowych osoby zhańbionej nie jest warunkiem tej zbrodni. Można ją popełnić także względem osoby tej samej płci. (O. z 13 listopada 1885 l. 10126 Nr. 843).

3. Dotknięcie się części płciowych dziecka celem dogodzenia popędowi zmysłowemu, jest nadużyciem cielesnem w rozumieniu § 128. (O. z 12 marca 1875 l. 983 Nr. 50). Do pojęcia nadużycia cielesnego nie wymaga się koniecznie aktu podobnego do spółkowania. (O. powyżej pod 1 podane).

---

befindliche Person zur Befriedigung seiner Lüste auf eine andere als die im § 127 bezeichnete Weise geschlechtlich missbraucht, begeht, wenn diese Handlung nicht das im § 129 lit. *b*, bezeichnete Verbrechen bildet, das Verbrechen der Schändung, und soll mit schwerem Kerker von einem bis zu fünf Jahren, bei sehr erschwerenden Umständen bis zu zehn, und wenn eine der im § 126 erwähnten Folgen eintritt, bis zu zwanzig Jahren bestraft werden.

4. Sprośne działanie przewidziane przez kobietę względem chłopca niżej lat 14 liczącego w zamiarze spółkowania z tymże nie podpadają pod zbrodnię shańbienia. (O. z 29 stycznia 1886 l. 1 856 Nr. 877; podobnie O. z 13 października 1893 l. 8599 Nr. 1669).

5. Jeżeli przy zbrodni z § 128 kod. zachodzą skutki z § 126 kod., wówczas najniższy zakres kary wynosi 10 lat ciężkiego więzienia. (O. z 17 września 1897 l. 8069 Nr. 2118).

6. Kto sam uprawia shańbioną przez siebie osobę w stan bezbronności, odpowiada li tylko za zbrodnię z § 128 u. k., a nie też za zbrodnię z § 93 u. k. (O. z 9 czerwca 1910, Kr. II 52/10, L. 100).

7. Do istoty czynu po myśli § 128 u. k. wystarcza podobnie jak po myśli § 129 u. k. działanie, skierowane ku zaspokojeniu żądzzy zmysłów. (O. z 15 czerwca 1906 l. 4960 Nr. 3209).

8. Co do związku przyczynowego między shańbieniem a śmiercią shańbionę, p. O. z 8 listopada 1890 l. 9753 Nr. 1368.

Zbrodnia nierządu.

I. przeciwnego naturze.

§ 129. Jako zbrodnie karane będą także następujące rodzaje nierządu:

1. Nierząd przeciwko naturze, a to:

- a) ze zwierzęciem;
- b) z osobą tej samej płci.

Verbrechen der Unzucht.

I. wider die Natur.

§ 129. Als Verbrechen werden auch nachstehende Arten der Unzucht bestraft:

I. Unzucht wider die Natur, das ist

- a) mit Tieren;
- b) mit Personen desselben Geschlechtes.

1. Do istoty czynu z § 129 lit. *a* nie jest wprowadzicie wymagany *coitus internus*, względnie coniunctio membrorum, lecz należy wymagać, by przynajmniej nastąpiło cielesne dotknięcie się między człowiekiem a zwierzęciem w celach nierządu. (O. z 14 czerwca 1910 Kr. I 185/10 L. 103).

2. Jeżeli z powodu błędu faktycznego oskarżony nie sądził, że ma do czynienia z osobą tej samej płci, § 129 nie ma zastosowania (spółkowanie z hermafrodytą). O. z 22 grudnia 1879 l. 10684 Nr. 216).

3. T. zw. *amor lesbicus* (nierząd pomiędzy kobietami, *Tri-badie*) podpada również pod przepis § 129 lit. *b*, którego zastosowanie nie jest ograniczone tylko do pederastyi. (O. z 18 lutego 1887 l. 11854 Nr. 1027).

4. Nierząd w rozumieniu § 129 I lit. *b* wymaga aktu, zmierzającego do szukania zaspokojenia płciowego na ciele osoby tej samej płci; samo dotknięcie członka płciowego drugiej osoby bez zamiaru masturbacyi nie wystarcza. (O. z 13 lipca 1908 Kr. I 113/8 Nr. 3458).

5. Samogwałt przy użyciu ciała drugiej osoby tej samej płci, spełnia istotę czynu z § 129 *b*. (O. z 6 grudnia 1880 l. 9016, z 17 października 1902 l. 9179 i i).

6. Już samo bierne znoszenie nierządu przeciwnego naturze na swoim ciele uzasadnia współsprawstwo w zbrodni z § 129 *b* u. k. (O. z 28 października 1911 Kr. III 88 11 L. 286).

7. Por. jeszcze O. z 28 grudnia 1883, 1893 l. 12189 Nr. 608, tudzież o. do § 2 lit. *a*, *b* i *c*).

Kara.

§ 130. Karą jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli zaś w przypadku lit. *b* użyto jednego z środków w § 125 wspomnianych, wówczas wymie-

---

Strafe.

§ 130. Die Strafe ist schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren. Wenn sich aber im Falle der lit. *b* eines der im § 125

rzoną będzie kara od lat pięciu do dziesięciu, a jeżeli zachodzi jedna z okoliczności § 126, także i kara tamże naznaczona.

Jeżeli zachodzą następstwa z § 126 u. k., podlega nierząd przeciwny naturze według § 130 u. k. zakresowi kary ciężkiego więzienia od 10 do 20 lat, względnie karze dożywotniego więzienia także wtedy, gdy przy spełnianiu jego nie użyto gwałtu ani podstępного odurzenia. (O. z 22 stycznia 1897 l. 14610 Nr. 2052).

II. Kazirodztwo.

§ 131. II. Kazirodztwo popełnione między krewnymi w linii wstępnej i zstępnej, bez różnicy, czy pokrewieństwo ich pochodzi z łoża prawego lub nieprawego. Karą jest więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku.

1. Kazirodztwo między innymi krewnymi jest przekroczeniem z § 501 kod.

2. Do istoty kazirodztwa wystarcza usiłowane spółkowanie; dokonania onegoż nie wymaga się. (O. z 16 lutego 1876 l. 12521 Nr. 104 i O. z 18 maja 1893 l. 3999 Nr. 1694).

3. Działania sprośne, nie stanowiące spółkowania, nie podpadają pod § 131. (O. z 23 stycznia 1887 l. 14159 Nr. 1022).

III. Uwiedzenie do nierządu.

§ 132. III. Uwiedzenie do nierządu, przez które ktoś osobę, swemu dozorowi, lub do wychowania albo do erwählten Mittel bedient wurde, so ist die Strafe von fünf bis zu zehn Jahren, und wenn einer der Umstände des § 126 eintritt, auch die dort bestimmte Strafe zu verhängen.

II. Blutschande.

§ 131. II. Blutschande, welche zwischen Verwandten in auf- und absteigender Linie, ihre Verwandtschaft mag von ehelicher, oder unehelicher Geburt herrühren, begangen wird. Die Strafe ist Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre.

nauki sobie powierzoną, nakłania do dopuszczenia się nie-
rządu, lub do jego znoszenia.

1. Do istoty powierzenia w rozumieniu § 132 nie wymaga się koniecznie szczególnego przyrzeczenia czuwania nad fizycznym i moralnym dobrem osoby powierzonej. (O. z 17 października 1884 l. 8316 Nr. 675).

2. Służący powierzony jest zwyczajnie dozorowi służbodawcy. (O. z 27 marca 1886 l. 449 Nr. 904).

3. Uczeń powierzony jest nauczycielowi nie tylko podczas godzin szkolnych. (O. z 16 kwietnia 1886 l. 1987 Nr. 911).

4. W rodzinie ojczyma żyjąca małoletnia pasierbica jest powierzona dozorowi tegoż już skutkiem tego właśnie stosunku. (O. z 30 maja 1890 l. 3613 Nr. 1333).

Wskutek uznania pasierbicy, żyjącej w rodzinie ojczyma, za pełnoletnią, nie zostaje jeszcze usunięty stosunek dozoru po myśli § 132 III u. k. (O. z 22 lutego 1911, Kr. IX 214/10 L. 202). Powierzony dozorcowi sędziego śledczego jest więzien, przebywający w areszcie śledczym, podczas doprowadzania. (O. z 9 listopada 1900 l. 9226 Nr. 3519). Dozorowi dozorecy więziennego jest więzien powierzony po myśli § 132 u. k. (O. z 14 stycznia 1907 l. 17763 Nr. 3290).

[5. Środkiem uwiedzenia z § 132 III u. k. może być także użycie gwałtu, o ile stopień tegoż nie znosi własnowolności osoby zaczepionej. (O. z 18 lutego 1893 l. 59 Nr. 1662).

Uwiedzenie do nierządu obejmuje wszelki rodzaj oddziaływania na wolę osoby, stanowiącej przedmiot przestępstwa, by ją skłonić do poddania się woli działającego; uwiedzenie do nierządu może polegać i na samem popełnieniu nierządu (czynności sprósnej). (O. z 7 maja 1910 Kr. III 15/10 L. 93).

6. Nie dłuższy czas trwania, lecz natura faktu powierzenia rozstrzyga o tem, czy zachodzi wymagany w § 132 III u. k. stosu-

III. Verführung zur Unzucht.

§ 132. III. Verführung, wodurch jemand eine seiner Aufsicht oder Erziehung oder seinem Unterrichte anvertraute Person zur Begehung oder Duldung einer unzüchtigen Handlung verleitet.

nek dozoru. Idealny zbieg zbrodni z §§ 128 i 132 III istnieje, jeżeli uwodziciel czynność sprośną, do znoszenia której skłonił osobę powierzoną swemu dozorowi, wychowaniu lub nauce, na niej równocześnie sam spełnił. (O. z 16 marca 1894 l. 809 Nr. 1713).

7. Istnienie stosunku wymaganego przez § 132 III u. k., nie uzasadnia samo przez się wniosku, że nastąpiło uwiedzenie osoby powierzonej do czynności sprośnych; okoliczność, że z czynnością tą łączyło się także uwiedzenie do niej, winien w danym wypadku sędzia stwierdzić i uzasadnić. (O. z 27 września 1893 l. 10741 Nr. 1717).

8 Zbrodni uwiedzenia do nierządu z § 132 III u. k. mogą się dopuścić także rodzice w odniesieniu do swych dzieci. Jeżeli ojciec skłonił córkę swą do znoszenia spółkowania, które z nią spełnił, wówczas może być uzasadniony idealny zbieg kar rodzstwa z § 131 ze zbrodnią uwiedzenia do nierządu. (O. z 27 kwietnia 1894 l. 2934 Nr. 1795). Podobnie może istnieć zbieg idealny zbrodni z § 132 III z przekroczeniem z § 501 kod. k. (O. z 1 lutego 1900 l. 14427 Nr. 2437).

9 Wyraz »nakłania« (*verleitet*) w § 132 III oznacza, że zbrodnia uwiedzenia do nierządu jest dokonana dopiero z chwilą osiągnięcia zamierzonego celu, t. j. dopuszczenia się lub znoszenia nierządu. Jeżeli zatem sprawca tego celu nie osiągnął, wówczas może odpowiadać jedynie za usiłowanie tej zbrodni. (O. z 22 września 1889 l. 9570 Nr. 2387).

Uścisk, całus, dotknięcie piersi lub uda kobiety, nie podpada pod pojęcie nierządu; ciężki przypadek nierządu (ob. napis czternastego rozdziału) zachodzi, jeżeli działanie wynikało z podniecenia popędu płciowego, lub ma na celu jego podniecenie i przekracza granice moralności płciowej w ten sposób, że nie tylko sprawca, lecz i druga osoba, na której to działanie przedsięwzięto, w razie jej zezwolenia udzielonego przy dojrzałości umysłu, okazują się moralnie nieczyści (O. z 17 marca 1910 Kr. I 8/10 L. 62).

10. Por. także O. z 11 września 1897 l. 7555 Nr. 2109 co do pojęcia uwiedzenia.

IV. Stręczenie do nierządu względem osoby niewinnej.

§ 132. IV. Stręczenie do nierządu, jeżeli przez to niewinną osobę do nierządu uwiedziono, albo jeżeli onego winnymi się stają rodzice, opiekunowie, wychowawcy lub nauczyciele względem swych dzieci, pupilów lub innych osób, dla wychowania albo nauki sobie powierzonych.

1. Także szwaczka, która przyjmuje dziewczęta do nauki, jest w odniesieniu do nich »nauczycielką« i podmiotem zbrodni stręczenia do nierządu z § 132 IV u. k., jeżeli nauka odbywa się wśród okoliczności, które uzasadniają przez ustawę wymagany stosunek pewnej duchowej i etycznej zależności. (O. z 28 września 1889 l. 4882 Nr. 1266).

2. Przestrzeganie przepisów sanitarno-policyjnych ze strony rodziców, którzy córki swe w celach prostytucji u siebie przetrzymują, nie zwalnia ich od odpowiedzialności karnej z § 132 IV u. k (O. z 21 września 1889 l. 6913 Nr. 1298).

3. Wśród stosunków w § 132 IV u. k. wymienionych może także kobieta, oddająca się prostytucji, stać się przedmiotem zbrodni stręczenia do nierządu. (O. z 13 listopada 1896 l. 11042 Nr. 2036).

3. Rzeczywiste udowodnienie uwiedzenia nie jest znamieniem pierwszego przypadku zbrodni z § 132 IV u. k., lecz podmiotowym warunkiem, przy którego zaistnieniu dopiero stręczenie będące samo przez się przekroczeniem z § 512 u. k., stać się może zbrodnią. Karygodne usiłowanie tej zbrodni jest wykluczone. Osoby, do których odnosi się czynność stręczenia, są tylko przedmiotem tego czynu karygodnego; nie mogą uchodzić zatem za współwinne. (O. z 1 października 1896 l. 6147 Nr. 2037).

IV. Kuppelei in Beziehung auf eine unschuldige Person.

§ 132. IV. Kuppelei, woferne dadurch eine unschuldige Person verführt wurde, oder wenn sich Eltern, Vormünder, Erzieher oder Lehrer, derselben gegen ihre Kinder, Mündel, oder die ihnen zur Erziehung oder zum Unterrichte anvertrauten Personen schuldig machen.

Kara.

§ 133. Karą jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu.

ROZDZIAŁ XV.

O morderstwie i zabójstwie.**Morderstwo.**

§ 134. Kto przeciw człowiekowi, w zamiarze pozabawienia go życia, w ten sposób działa, że stąd następuje śmierć człowieka tego albo innego, staje się winnym zbrodni morderstwa; a to nawet wtedy, choćby skutek ten nastąpił był tylko z powodu osobistego przymiotu zamordowanego, lub z powodu przypadkowych tylko okoliczności, wśród których czyn popełniono, lub też z powodu przypadkowo tylko zaszłych przyczyn pośrednich, o ile te ostatnie przez działanie samo wywołane zostało.

Strafe.

§ 133. Die Strafe ist schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren.

Mord.

§ 134. Wer gegen einen Menschen, in der Absicht, ihn zu töten, auf eine solche Art handelt, dass daraus dessen oder eines anderen Menschen Tod erfolgte, macht sich des Verbrechens des Mordes schuldig; wenn auch dieser Erfolg nur vermöge der persönlichen Beschaffenheit des Verletzten, oder bloss vermöge der zufälligen Umstände, unter welchen die Handlung verübt wurde, oder nur vermöge der zufällig hinzugekommenen Zwischenursachen eingetreten ist, insoferne diese letzteren durch die Handlung selbst veranlasst wurden.

Aberratio ictus.

W razie zбочenia czynu (przewidzianego już w § 134) nie można poczytać sprawcy obok morderstwa dokonanego także jeszcze morderstwa usiłowanego względem osoby, przeciw której zamiar właśnie był skierowany. (O. z 3 czerwca 1882 l. 4109 Nr. 461).

Podobnie nie można poczytać sprawcy zbiegu zbrodni morderstwa z ciężkiem uszkodzeniem cielesnem, jeżeli działanie, przedsięwzięte w zamiarze pozbawienia drugiego życia, spowodowało nadto uszkodzenie cielesne osób trzecich (O. z 9 listopada 1885 l. 10544 Nr. 840).

Związek przyczynowy.

Drugi ustęp § 134 wymaga związku przyczynowego (*nexus causalis*) pomiędzy działaniem a śmiercią osoby trzeciej.

Następujące orzeczenia objaśniają bliżej pojęcie związku przyczynowego:

a) Czyn człowieka nie działa sam dla siebie (*isoliert*). Każdy skutek, pod względem kryminalnym ważny, jest owocem całego szeregu zbiegających się lub po sobie działających okoliczności. Wystarcza zatem do zaistnienia związku przyczynowego, jeżeli działanie człowieka nadało okolicznościom tym kierunek, który był decydującym ze względu na zaszyły skutek; co więcej, wystarczy nawet, jeżeli działanie człowieka wzmocniło lub przyspieszyło powyższy bieg rzeczy. (O. z 22 listopada 1878 l. 10695 Nr. 182).

W § 134 u. k. wspomniany »przymiot osobisty« może polegać także na przemijającym stanie (np. pijań twie) zamordowanego. (O. z 10 grudnia 1896 l. 11673 Nr. 2026).

b) Słowo »przypadkowo« w § 134 nie odnosi się do jakości przyczyny pośredniej, lecz do osoby oskarżonego; ma ono wyrażać to, że przyczynę pośrednią poczytać należy sprawcy nawet i w tym przypadku, gdyby jej sprowadzić nie chciał, ta zatem względem niego za przypadek uchodzićby mogła (O. z 10 maja 1881 l. 3665 Nr. 337).

c) Sprawca cielesnego uszkodzenia odpowiada także za pogorszenie się stanu uszkodzonego, powstałe wskutek braku pomocy lekarskiej lub odmówienia tejże, gdyż zachodzi w takim razie owa

przypadkowa przyczyna pośrednia z § 134 z ust. końcowego. (O. z 16 maja 1882 l. 3661 Nr. 457). Podobnie odpowiada on za skutki, wywołane przez zawezwanie partacza i nieumiejętne leczenie (*Kurpfuscher*) (O. z 16 maja 1884 l. 3622 Nr. 642). Sprawca cielesnego uszkodzenia odpowiada także za skutki zatrucia, spowodowanego przypadkowym zanieczyszczeniem rany. — (O. z 27 marca 1897 l. 1790 Nr. 2060). Nie wyklucza odpowiedzialności z § 134 u. k. ta okoliczność, że sprawca nie znał przez siebie wywołanych przyczyn pośrednich. (O. z 18 grudnia 1897 l. 12745 Nr. 2156). Por. jeszcze o. z 17 lipca 1884 l. 4572 Nr. 656 o wywołaniu śmierci przez takie bezpośrednio po sobie następujące ciosy dwóch osób, z których każdy był absolutnie śmiertelnym.

Dolus.

Sprawca, który w zamiarze pozbawienia życia dusi drugiego człowieka, lecz mu przez to życia nie odbiera i w błędnem mniemaniu, że omdlała ofiara jego czynu jest już nieżywa, wrzuca ją do wody, gdzie ta dopiero śmierć znajduje, odpowiada za dokonane morderstwo, nie zaś za morderstwo usiłowane w zbiegu będące z występkiem z § 335 u. k. (O. z 30 stycznia 1899 l. 16496 Nr. 2305) t. zw. *dolus generalis*.

O różnicy między morderstwem a zabójstwem ob. O. do § 1 pod 1; o *dolus eventualis* przy morderstwie ob. O. pod 6 przy § 1.

Rodzaje morderstwa są:

§ 135. I. Skrytobójstwo, które się popełnia przez zadanie trucizny lub innym zdradziecko-podstępny sposobem.

II. Morderstwo rozbójnicze, które się popełnia przez

Arten des Mordes sind:

§ 135. I. Menschenmord, welcher durch Gift oder sonst tückischerweise geschieht.

użycie gwałtu przeciw osobie w celu zabrania cudzej rzeczy ruchomej.

III. Morderstwo zamówione, do którego popełnienia kto najętym, lub w inny sposób przez trzecią osobę został nakłonionym.

IV. Morderstwo proste, nie należące do żadnego z przytoczonych ciężkich rodzajów morderstwa.

1. Nie każde otrucie jest morderstwem zdradziecko podstępem. (O. z 5 maja 1884 l. 14516 Nr. 637).

Nie wystarcza, by zdradziecko podstępny sposób napadu, t. j. sposób, wykluczający z góry, lub przynajmniej utrudniający obronę, stanowił tylko okoliczność, przypadkowo towarzyszącą napadowi, lecz sposób ten musi być przez sprawcę »wprost zamysłony i postanowiony« (§ 1 u. k.). (O. z 21 grudnia 1901 l. 9872 Nr. 2682).

2. Przepisy o podżeganiu odnoszą się także do najęcia mordercy. Za jedno i to samo morderstwo może więcej osób odpowiadać w charakterze najemców, jeżeli jego popełnienie przedstawia się jako wynik wspólnego psychicznego wpływu na sprawcę. (O. z 21 listopada 1896 l. 10920 Nr. 2018).

Pod pojęcie zamówionego morderstwa podpada każde morderstwo, spełnione wskutek podżegania, stąd zwłaszcza morderstwo, do którego sprawca dał się skłonić przez namawianie. (O. z 11 października 1888 l. 7000 Nr 1189). Natomiast za zamówione nie należy uważać morderstwa, przy którym sprawca przez intelektualne wpływanie został tylko utwierdzony w powziętem postanowieniu. (O. z 20 marca 1902 l. 18068 Nr. 2706).

II. Raubmord, welcher in der Absicht, eine fremde bewegliche Sache mit Gewalttätigkeiten gegen die Person an sich zu bringen, begangen wird.

III. Der bestellte Mord, wozu jemand gedungen oder auf eine andere Art von einem Dritten b-wogen worden ist.

IV. Der gemeine Mord, der zu keiner der angeführten schweren Gattungen gehört.

3. Dzieciobójstwo (§ 139) jest również gatunkiem morderstwa i tylko ze względu na matkę łagodniej jest karaniem. (O. z 19 marca 1880 l. 694 Nr. 242).

Kara za dokonane morderstwo:

a) *na sprawcę, na najmującego i na bezpośrednio współdziałających.*

§ 136. Za morderstwo dokonane karani będą śmiercią tak bezpośredni morderca, jak i ten, kto go do tego najął, bezpośrednio do wykonania morderstwa rąk przyłożył, lub czynnym sposobem przy tem współdziałał.

1. Działanie, które poprzedza zamordowanie, lub następuje po niem, nie jest bezpośredniem współdziałaniem. (O. plen. z 12 stycznia 1881 l. 150 Nr. 315).

2. Nie ma czynnego współdziałania w tem, że oskarżony osobę, którą zamordować zamierzano, w porozumieniu ze sprawcą zwabił do miejsca, w którym miała być życia pozbawioną (O. z 9 września 1875 l. 7364 Nr. 79).

3. Osoby, które same nieuzbrojone, sprawcę zaopatrzonego w strzelbę odprowadziły na miejsce czynu i tam mu słowy »spraw ty go, a jeśli nie chcesz, to my go sprawimy« do strzału ze skutkiem odwagi dodawały, nie odpowiadają w charakterze »bezpośrednio współdziałających« przy dokonaniu morderstwa, chociaż sprawca strzałem tym dokonał morderstwa. (O. z 9 grudnia 1891 l. 13892 Nr. 1537).

4. W charakterze »bezpośrednio współdziałającego« przy do-

Strafe des vollbrachten Mordes:

a) *für den Täter, Besteller und die unmittelbar Mitwirkenden.*

§ 119. Jeder vollbrachte Mord soll sowohl an dem unmittelbaren Mörder, als an demjenigen, der ihn etwa dazu bestellt, oder unmittelbar bei der Vollziehung des Mordes selbst Hand angelegt oder auf eine tätige Weise mitgewirkt hat, mit dem Tode bestraft werden.

konaniu morderstwa odpowiada ten, kto w chwili zbliżenia się wybranej ofiary, z ukrycia zgodnie z umową daje sprawcy znak do spełnienia morderstwa, a sam gotów jest, w razie potrzeby, zapewnić skutek za pomocą osobistego przyłożenia ręki. (O. z 11 października 1888 l. 7000 Nr. 1189).

b) na dalszych współników i uczestników.

§ 137. Ci, którzy nie przyłożywszy bezpośrednio rąk do wykonania morderstwa, ani nie współdziałając czynnie, w inny, dalszy sposób, w § 5 wyrażony, przyłożyli się do czynu, ukarani będą w razie prostego morderstwa ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu; jeżeli zaś popełniono morderstwo na krewnym w linii wstępnej lub zstępnej, lub na małżonku którego z współdziałających, a stosunki te im wiadome były, albo jeżeli popełniono skrytobójstwo, morderstwo rozbójnicze lub morderstwo zamówione, ciężkiem więzieniem od lat dziesięciu do dwudziestu.

Ustawa w § 137 nie czyni różnicy między pokrewieństwem ślubnem a nieślubnem. (O. z 6 kwietnia 1895 l. 1835 Nr. 1808 i o. z 26 lutego 1892 l. 15713 Nr. 1559).

b) für die entfernten Mitschuldigen oder Teilnehmer.

§ 137. Diejenigen, welche, ohne unmittelbar bei der Vollziehung des Mordes selbst Hand anzulegen und auf eine tätige Weise mitzuwirken, auf eine andere in dem § 5 enthaltene, entferntere Art, zur Tat beigetragen haben, sollen bei einem gemeinen Morde mit schwerem Kerker von fünf bis zu zehn Jahren; wenn aber die Mordtat an Verwandten der aufsteigenden oder absteigenden Linie, an dem Ehegenossen eines der Mitwirkenden, da ihnen diese Verhältnisse bekannt waren, oder wenn ein Meuchelmord, Raubmord, oder bestellter Mord verübt worden, zwischen zehn und zwanzig Jahren bestraft werden.

Kara za usiłowanie.

§ 138. Za morderstwo proste, przedsięwzięte, lecz niedokonane, karani być mają tak sprawca, jak bezpośredni współwinowajcy (§ 136) ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu, dalsi zaś współnicy i uczestnicy (§ 137) od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli zaś usiłowanem było morderstwo rozbójnicze, skrytobójstwo, morderstwo zamówione lub morderstwo członków rodziny, w poprzedzającym paragrafie wyrażonych, wówczas ukarani będą sprawcy i bezpośredni współwinowajcy, ciężkiem więzieniem od lat dziesięciu do dwudziestu, a w razie zachodzących okoliczności szczególnie obciążających, nawet i na całe życie; dalsi zaś współnicy i uczestnicy karą ciężkiego więzienia od lat pięciu do dziesięciu.

1. Za usiłowane morderstwo kwalifikowane naznacza § 138 kod. na sprawcę i bezpośrednich współwinnych tylko jeden wymiar kary ciężkiego więzienia od lat dziesięciu aż na całe życie. (O. z 9 listopada 1885 l. 8305 Nr. 839 i z 23 czerwca 1887 l. 4528 Nr. 1074).

Strafe des Versuches.

§ 138. Der unternommene aber nicht vollbrachte gemeine Mord ist an dem Täter und den unmittelbaren Mitschuldigen (§ 136) mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren, an den entfernten Mitschuldigen und Teilnehmern (§ 137) aber von einem bis zu fünf Jahren zu bestrafen. Ist aber ein Raubmord, Meuchelmord, bestellter Mord oder ein Mord an den in dem vorigen Paragraphen erwähnten Angehörigen versucht worden, so ist die Strafe des schweren Kerkers gegen den Täter und die unmittelbaren Mitschuldigen zwischen zehn und zwanzig Jahren, und bei besonders erschwerenden Umständen auf lebenslang; gegen die entfernten Mitschuldigen und Teilnehmer aber zwischen fünf und zehn Jahren auszumessen.

2. Usiłowane morderstwo rozbójnicze należy ukarać według § 195 u. k., a nie według § 138 u. k., jeżeli łączą się z niem okoliczności obciążające w § 195 u. k. wymienione. (O. z 5 listopada 1892 l. 11126 Nr. 1647).

Kara za dzieciobójstwo.

§ 139. Na matkę, która dziecię swe przy porodzie zabija, albo przez umyślne zaniechanie potrzebnej przy porodzie pomocy ginąć mu pozwala, wymierzyć należy, jeżeli morderstwo nastąpiło na dziecku ślubnem, karę dożywotniego więzienia. Jeżeli zaś dziecię było nieślubnem, natenczas nastąpi kara ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu w przypadku zabicia onegoż, w przypadku śmierci zaś, zaszłej z powodu zaniechania potrzebnej pomocy, od lat pięciu do dziesięciu.

1. Do pojęcia zbrodni dzieciobójstwa przez zaniechanie popełnionego potrzeba nie tylko stwierdzenia, że dziecię skutkiem nieudzielenia mu potrzebnej pomocy zginęło, lecz nadto stwierdzonym być musi także zamiar uśmiercenia go, co wynika ze słów »ginąć mu pozwala«. (O. z 6 października 1898 l. 13525 Nr. 2254).

2. Zamiar pozbawienia życia jest znamieniem wspólnem obydwom gatunkom zbrodni dzieciobójstwa; okoliczność, czy zachodzi dzieciobójstwo pozytywne (*commissum*), czy przez zaniechanie popełnione (*per omissionem commissum*), ocenić należy według przyuczyny śmierci. (O. z 17 grudnia 1886 l. 12457 Nr. 1012).

~~~~~ Strafe des Kindesmordes.

§ 139. Gegen eine Mutter, die ihr Kind bei der Geburt tötet, oder durch absichtliche Unterlassung des bei der Geburt nötigen Beistandes umkommen lässt, ist, wenn der Mord an einem ehelichen Kinde geschehen, lebenslanger schwerer Kerker zu verhängen. War das Kind unehelich, so hat im Falle der Tötung zehn- bis zwanzigjährige, wenn aber das Kind durch Unterlassung des nötigen Beistandes umkam, fünf- bis zehnjährige schwere Kerkerstrafe statt.

3. Przyczyną łagodniejszego traktowania dzieciobójstwa jest względ na upośledzony stan umysłu i uczucia, wywołany aktem rodzenia, a wpływający przyłumiająco na siłę woli i rozwagę matki dziecięcia. Jak długo po rozwiązaniu ten stan duszy trwa, to ocenić należy według okoliczności danemu przypadkowi towarzyszących. (O. z 1 lipca 1899 I. 9124 Nr. 2378).

4. Współwinę matki w zamordowaniu nieślubnego dziecięcia swego przy porodzie, karać należy w myśl §§ 5 i 134 kod. według § 139, to znaczy, nie jako współwinę w morderstwie zwyczajnem, lecz jako dzieciobójstwo (O. z 19 marca 1880 l. 694 Nr. 242)

5. Inne osoby niż matka, nie mogą po myśli zasady § 5 u. k. korzystać z łagodniejszego traktowania dzieciobójstwa przez ustawę, lecz podlegają postanowieniom karnym, obowiązującym dla morderstwa wogóle (§ 134 u. k.). (O. z 19 marca 1880, l. 694 Nr. 242).

6. Usiłowane dzieciobójstwo podlega karze z § 139 u. k. (O. z 9 lipca 1904 l. 9276 Nr. 2974).

Zabójstwo.

§ 140. Jeżeli czyn, następstwem którego człowiek życie traci (§ 134), popełniono wprawdzie nie w zamiarze zabicia go, lecz w innym zamiarze nieprzyjaznym, natenczas zachodzi zbrodnia zabójstwa.

1. Przez »zamiar nieprzyjazny« (*feindselige Absicht*) rozumieć należy zamiar pośredni (*dolus indirectus*), o którym mowa w § 1 zdanie 2 kod. (O. z 16 grudnia 1878 l. 10341 Nr. 188, z 18 stycznia 1879 l. 13084 Nr. 189 i z 10 listopada 1879 l. 6557 Nr. 211). Zobacz także uwagi przy § 1 podane.

2. Związek przyczynowy ocenić należy według zasad podanych w § 134; należy więc poczynać sprawcy zabójstwo i wtedy, chociażby zadane uszkodzenie nie było bezwzględnie śmiertelnem, lecz

Totschlag.

§ 140. Wird die Handlung, wodurch ein Mensch um das Leben kommt (§ 134), zwar nicht in der Absicht, ihn zu töten, aber doch in anderer feindseliger Absicht ausgeübt, so ist das Verbrechen ein Totschlag.

nastąpiło wskutek przyczyn pośrednich. (O. z 2 listopada 1877 l. 9700 Nr. 160). Postanowienie § 134 o zboczeniu czynu (*aberratio ictus*), jednak do zabójstwa stosowanem być nie może. (O. z 12 lipca 1892 l. 6868 Nr. 1597). Zob. O. plen. w uwadze 1 do § 152 podane.

3. Zabójstwo może być popełnionem także przez zaniechanie, zwłaszcza przez zaniedbanie udzielenia pomocy lekarskiej, jeżeli poprzedzały czynne zniewagi. (O. z 2 czerwca 1882 l. 3432 Nr. 459).

4. Współwina w zbrodni zabójstwa może być poczytaną; usiłowanie zabójstwa jest jednak wykluczonem. (O. z 1 kwietnia 1876 l. 685 Nr. 109 i O. z 7 czerwca 1876 l. 2299 Nr. 115).

Kara za zabójstwo rozbójnicze.

§ 141. Jeżeli przy przedsięwzięciu rabunku postąpiono z człowiekiem tak gwałtownie, iż stąd śmierć onegoż wynikła (§ 134), wówczas zabójstwo takie ukaranem będzie śmiercią wszystkich, którzy się do zabicia przyczynili.

Kara za proste zabójstwo.

§ 142. W innych przypadkach ulega zabójstwo karze ciężkiego więzienia od lat pięciu do dziesięciu; jeżeli zaś sprawca zostawał w bliskim pokrewieństwie z zabitym lub w innych względem niego szczególnych obowiązkach, od lat dziesięciu do dwudziestu.

Strafe des räuberischen Totschlages.

§ 141. Wenn bei der Unternehmung eines Raubes ein Mensch auf eine so gewaltsame Art behandelt worden, das daraus dessen Tod erfolgt ist (§ 134), soll der Totschlag an allen denjenigen, welche zur Tötung mitgewirkt haben, mit dem Tode bestraft werden.

Strafe des gemeinen Totschlages.

§ 142. In anderen Fällen soll der Totschlag mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren; wenn aber der Täter mit dem

1. Wyraz »bliskie pokrewieństwo« oznacza nie tylko krewnych w linii wstępnej i zstępnej (§ 137), lecz należy go rozumieć w tem znaczeniu, jakie zazwyczaj i powszechnie posiada w życiu codziennem i rodzinnem.

Brat, stryj, wuj i bracia stryjeczni lub cioteczni są bliskimi krewnymi w rozumieniu § 142. (O. z 10 czerwca 1881 l. 3738 Nr. 346, z 25 października 1882 l. 5892 Nr. 490 i z 13 stycznia 1893 l. 14179 Nr. 1606). Stosunek szwagrostwa sam przez się nie uzasadnie »szczególnych obowiązków« po myśli § 142 u. k. (O. z 12 lipca 1901 l. 5304 Nr. 2645).

2. Jeżeli w pytaniu zadanem przysięgłym wyrażono, że zabita jest małżonką zabójcy, natenczas wystarczy to do stwierdzenia okoliczności obciążającej »szczególnego obowiązku«. (O. z 3 czerwca 1884 l. 5081 Nr. 646).

3. Podobnie ma względem zabitej szczególne obowiązki w rozumieniu § 142 ten, od którego zabita była w ciąży. (O. z 23 października 1885 l. 5081 Nr. 646).

4. Wogóle szczególne obowiązki po myśli § 142 u. k. należy wszędzie tam przyjąć, gdzie ogólny obowiązek szanowania życia drugiego potęgują nadto szczególne stosunki prawne, w których sprawca pozostawał do zabitego. (O. z 3 czerwca 1884 l. 5081 Nr. 646).

Zabójstwo wśród bijatyki lub w czynnem pobiciu jednej lub kilku osób dokonane.

§ 143. Jeżeli kto zabitym został wśród bijatyki, zaślepiej między kilkoma ludźmi, albo wśród czynnej znie-

Entleibten in naher Verwandtschaft, oder gegen ihn sonst in besonderer Verpflichtung gestanden wäre, von zehn bis zwanzig Jahren bestraft werden.

Tötung bei einer Schlägerei oder bei einer gegen eine oder mehrere Personen unternommenen Misshandlung.

§ 143. Wenn bei einer zwischen mehreren Leuten entstandenen Schlägerei, oder bei einer gegen eine oder mehrere Personen

wagi, przedsięwziętej przeciw jednej lub kilku osobom, wówczas każdy, kto mu zadał cios śmiertelny, winnym jest zabójstwa. Jeżeli jednak śmierć nastąpiła tylko skutkiem wszystkich ogółem nadwerżeń lub obrażeń, jakoteż wtedy, jeżeli się nie da oznaczyć, kto zadał cios śmiertelny, wówczas wprawdzie nikt zabójstwa, atoli wszyscy, którzy się na zabitego targnęli, winnymi się stają zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego (§ 152) i skazani będą na ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu.

1. Do istoty zbrodni według § 143 u. k. wymaga się, aby kilka osób targnęło się na zabitego albo równocześnie, albo przynajmniej bez dłuższej przerwy, w świadomości wspólnego nieprzyjaznego zamiaru przeciw onemuż zwróconego. (O. z 22 maja 1874 l. 4176 Nr. 10).

2. Różnica pomiędzy § 140 a pierwszym zdaniem § 143 polega na tem, że w pierwszym przypadku jest rzeczą pewną, w drugim zaś niepewną, czy uszkodzenie cielesne zadane zabitemu przez oskarżonego było istotnie przyczyną śmierci. Niepewność ta powstać może tylko wtedy, jeżeli zadano więcej ran śmiertelnych, a nie wszystkie od tego samego pochodzą sprawy. (O. z 3 stycznia 1882 l. 14480 Nr. 403).

3. Jeżeli z kilku uczestników każdy, co prawda nie w zamiarze zabicia, lecz w innym nieprzyjaznym zamiarze zadał zabitemu taką ranę, że z niej śmierć nastąpiła (ranę śmiertelną), wówczas

---

unternommenen Misshandlung jemand getötet wurde, so ist jeder, der ihm eine tödliche Verletzung zugefügt hat, des Totschlages schuldig. Ist aber der Tod nur durch alle Verletzungen oder Misshandlungen zusammen verursacht worden, oder lässt sich nicht bestimmen, wer die tödliche Verletzung zugefügt habe, so ist zwar keiner des Totschlages, wol aber sind alle, welche an den Getöteten Hand angelegt haben, des Verbrechens der schweren körperlichen Beschädigung (§ 152) schuldig, und zu schwerem Kerker von einem bis zu fünf Jahren zu verurteilen.

każdy z nich odpowiada za zabójstwo. (O. z 30 marca 1889 l. 14657 Nr. 1227).

4. Za przyłożenie ręki w rozumieniu tego § uważać należy każde, wbrew zakazowi uczestniczenia w bijatyce następujące, zachowanie się takie, które da się podciągnąć pod pojęcie napaści, przedsięwziętej przeciw pokrzywdzonemu w zamiarze nieprzyjaznym, a więc i strzelanie za nim. (O. z 10 kwietnia 1886 l. 14513 Nr. 914). Karze ulega skutek, co do którego współwina ciąży na każdym uczestniku. (O. z 6 listopada 1886 l. 8631 Nr. 981).

5. Także rzucanie szklankami między bijących się może uchodzić za przyłożenie ręki w rozumieniu § 143 (i § 157 alin. 2). (O. z 21 czerwca 1889 l. 4479 Nr. 1293).

6. Za »przyłożenie ręki« w rozumieniu tego §-u należy uważać wszelkie fizyczne zachowywanie się osób, uczestniczących w bijatyce lub w poturbunku, które zmniejsza zdolność do oporu napadniętego, wzmacnia intensywność działania napadających i zapewnia skuteczność napadu. (O. z 5 lipca 1901 l. 1939 Nr. 2636).

7. Osoba, która w nieprzyjaznym zamiarze podżęgała do zniewagi w § 143 u. k. przewidzianej, odpowiada za współwinę w zbrodni zabójstwa, chociaż bezpośrednim sprawcom poczynać można tylko zbrodnię ciężkiego uszkodzenia cielesnego. (O. z 11 lutego 1897 l. 15061 Nr. 2047).

8. Postanowienie § 143 u. k. należy stosować i do tego uczestnika bijatyki, co do którego udowodniono, że jego »przyłożenie ręki« nie spowodowało śmierci. (O. z 3 października 1883 l. 7909 Nr. 568).

ROZDZIAŁ XVI.

O spędzeniu płodu.

Spędzenie płodu własnego.

§ 144. Kobieta przedsiębiorąca umyślnie jakiegokolwiek działanie, sprawiające spędzenie jej płodu lub spowodujące poronienie jej w ten sposób, iż dziecię przychodzi na świat nieżywe, staje się winną zbrodni.

1. Akuszerka, która jest sprawczynią zniszczenia lub spędzenia płodu, podsunięcia lub zamienienia dziecka, albo była współwinną lub uczestniczką takiego karygodnego czynu, tudzież ta, która zaniedbuje ciążącego na niej obowiązku zawiadomienia niezwłocznie władzy o powziętem podejrzeniu, że zbrodnię lub przekroczenie popełniono, podpada surowości ustawy karnej. Rp. m. z 4 czerwca 1881 Nr 54 D. u. p. § 16).

2. Przedmiotem zbrodni tej jest płód jeszcze nie urodzony we wszystkich stadyach swego rozwoju. Także sprowadzenie wczesnego porodzenia płodu żywego może podpadać pod pierwszy przypadek w § 144 podany. (O. z 21 grudnia 1886 l. 11516 Nr. 1004).

3. Zdolny do życia płód stanowi udolny przedmiot usiłowanego spędzenia płodu po myśli § 144 u. k., chociażby poronienie musiało nastąpić z naturalnych przyczyn. (O. z 13 czerwca 1910 Kr. I 124/10 L 101).

Natomiast jeżeli nie stwierdzono, że płód żył w chwili działania, skierowanego na jego spędzenie, nie można sprawcy przypisać ani usiłowanej zbrodni po myśli § 144 u. k. (O. z 6 maja 1904 l. 2237 Nr. 2981).

4. Uśmiercenie płodu należy do istoty obu przypadków zbrodni z § 144 u. k. Jeżeli czyn karygodny nie był przyczyną śmierci płodu, która nastąpiła dopiero extra uterum, wówczas należy poczytać sprawcy tylko usiłowaną zbrodnię spędzenia płodu. (O. z 21 lutego 1891 l. 14384 Nr. 1412).

5. Co do zbrodni usiłowanego spędzenia płodu zob. także O. z 19 grudnia 1885 l. 11886 Nr. 865; co do usiłowanego skłonienia kogo do współwiny w zbrodni spędzenia płodu zob. O. z 29 stycznia 1897 l. 114320 Nr. 2046.

Por. O. z 20 stycznia 1899 l. 14330 Nr. 2335 przy § 8.

Abtreibung der eigenen Leibesfrucht.

§ 144. Eine Frauensperson, welche absichtlich was immer für eine Handlung unternimmt, wodurch die Abtreibung ihrer Leibesfrucht verursacht, oder ihre Entbindung auf solche Art, dass das Kind tot zur Welt kommt, bewirkt wird, macht sich eines Verbrechens schuldig.

Kara.

§ 145. Jeżeli spędzenie płodu było wprawdzie usiłowanem, lecz nie zostało dokonaniem, wówczas wymierzoną będzie kara więzienia od sześciu miesięcy do jednego roku, dokonane zaś spędzenie płodu ulega karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu.

§ 146. Na taką samą karę, atoli z zaostreniem, skazać należy ojca dziecka poronionego, jeżeli jest współwinnym tejże zbrodni.

Spędzenie płodu obcego.

§ 147 Zbrodni tej staje się winnym i ten, kto w jakim bądź zamiarze, wbrew wiedzy i woli matki spędzenie płodu jej sprawia lub sprawić usiłuje.

1. Przedsiębiorący spędzenie płodu z wiedzą matki może stać się winnym obok współwiny w zbrodni z § 144, nadto występku z § 335. (O. z 22 października 1881 l. 5472 Nr. 372).

2. Spędzenie następuje wbrew woli i wiedzy matki wtedy, jeżeli ta na nie nie zezwala; usiłowanie spędzenia płodu jest w tym

---

Strafe.

§ 145. Ist die Abtreibung versucht, aber nicht erfolgt, so soll die Strafe auf Kerker zwischen sechs Monaten und einem Jahre ausgemessen; die zu Stand gebrachte Abtreibung mit schwerem Kerker zwischen einem und fünf Jahren bestraft werden.

§ 146. Zu eben dieser Strafe, jedoch mit Verschärfung, ist der Vater des abgetriebenen Kindes zu verurteilen, wenn er mit an dem Verbrechen Schuld trägt.

Abtreibung einer fremden Leibesfrucht.

§ 147. Dieses Verbrechen macht sich auch derjenige schuldig, der aus was immer für einer Absicht, wider Wissen und Willen der Mutter, die Abtreibung ihrer Leibesfrucht bewirkt, oder zu bewirken versucht.

przypadku już zbrodnią dokonaną. (O. z 15 grudnia 1879 l. 9429 Nr. 219).

3 W przypadku § 147 u. k. stanowi samo już usiłowanie zbrodnią dokonaną; dobrowolne odstąpienie (§ 8 u. k.) nie znosi karygodności czynu; sprawcą zbrodni tej może być także ojciec płodu. (O. z 14 czerwca 1885 l. 3393 Nr. 1878).

Kara.

§ 148. Zbrodniarz taki ulegnie karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu, a jeżeli przez tę zbrodnię nadto i matka narażoną została na niebezpieczeństwo utraty życia, lub poniosła uszczerbek w zdrowiu, od lat pięciu do dziesięciu.

ROZDZIAŁ XVII.

O porzuceniu dziecka.

Porzucenie dziecka.

§ 149. Kto dziecię, będące w takim wieku, w którym nie jest w stanie dla ocalenia swego życia samo sobie poradzić, porzuca w tym celu, aby je na niebezpie-

~~~~~ Strafe.

§ 148. Ein solcher Verbrecher soll mit schwerem Kerker zwischen einem und fünf Jahren; und wenn zugleich der Mutter durch das Verbrechen Gefahr am Leben oder Nachteil an der Gesundheit zugezogen worden ist, zwischen fünf und zehn Jahren bestraft werden.

~~~~~ Weglegung eines Kindes.

§ 149 Wer ein Kind in einem Alter, da es zur Rettung seines Lebens sich selbst Hilfe zu verschaffen unvernünftig ist, weglagt, um dasselbe der Gefahr des Todes auszusetzen, oder auch nur, um

czeństwo utraty życia narazić, lub też choćby w tym celu, aby ocalenie onegoż przypadkowi zostawić. ten popełnia zbrodnię bez względu na przyczynę, jaką się powodował.

1. Istotną cechą zbrodni z § 149 u. k. stanowi «porzucenie» i »pozostawienie« dziecka. Zamiar bezprawny urzeczywistnia się już w chwili, a zatem zbrodnia już jest dokonana z chwilą, gdy sprawca pocznie się oddalać od dziecka; nie jest zaś wymagane, by się już oddalił na znaczną przestrzeń. (O. z 20 października 1883 l. 7655 Nr. 577).

2. Istotna różnica pomiędzy dzieciobójstwem przez zaniechanie a zbrodnią porzucenia dziecka polega na istocie podmiotowej czynu, na zamiarze sprawcy. (O z 20 października 1883 l. 7655 Nr. 577).

3. Dlatego jedynie, że sprawca mógł według okoliczności miejsca i czasu porzucenia dziecka spodziewać się ocalenia tegoż, nie można wyłączać zamiaru pozostawienia ocalenia dziecięcia przypadkowi. (O. z 13 czerwca 1891 l. 5616 Nr. 1447).

4 Do istoty zbrodni porzucenia dziecka nie wymaga się koniecznie, aby dziecko w zamiarze określonym w § 149 k. sprowadzono na miejsce czynu, wystarczy, jeśli osoba obowiązana do opieki nad dzieckiem w podanym zamiarze zostawia je na miejscu czynu (zbrodnia przez zaniechanie). O. z 21 października 1899 l. 4968 Nr. 2405).

Kara.

§ 150. Jeżeli dziecię porzucono w miejscu odległym, zwykle przez ludzi nie uczęszczanem, lub wśród takich

~~~~~  
 seine Rettung dem Zufalle zu überlassen, begeht ein Verbrechen, was immer für eine Ursache ihn dazu bewogen habe.

Strafe.

§ 150. Wenn das Kind an einem abgelegenen, gewöhnlich unbesuchten Orte, oder unter solchen Umständen weggelegt worden,

okoliczności, iż nie łatwo mogło być spostrzeżeniem i ocaleniem, wówczas za to karą jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu, a jeżeli nastąpiła śmierć dziecięcia, od lat pięciu do dziesięciu.

§ 151. Jeżeli zaś dziecię na miejscu, zwykle przez ludzi uczęszczanem i w taki sposób porzucono, iż nie bez uzasadnionej przyczyny spodziewać się można było wczesnego onegoż spostrzeżenia i ocalenia, wtenczas porzucenie takie karaniem będzie więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku. Gdyby zaś pomimo tego śmierć dziecięcia nastąpiła, natenczas kara więzienia od jednego roku do lat pięciu będzie wymierzoną.

Ob. §§ 376 i nast. u. k.

ROZDZIAŁ XVIII.

O zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego.

Zbrodnia ciężkiego uszkodzenia cielesnego.

§ 152. Kto przeciw człowiekowi, wprawdzie nie w zamiarze zabicia go, atoli w innym zamiarze nieprzyjawnym w ten sposób działa, że stąd (§ 134) następuje naruszenie

~~~~~  
 das die baldige Wahrnehmung und Rettung desselben nicht leicht möglich war; so ist die Strafe schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren, und wenn der Tod des Kindes erfolgt ist, von fünf bis zehn Jahren.

§ 151. Wenn aber das Kind an einem gewöhnlich besuchten Orte, und auf eine Art weggelegt worden, dass die baldige Wahrnehmung und Rettung desselben mit Grund erwartet werden konnte, so ist die Weglegung mit Kerker zwischen sechs Monaten und einem Jahre zu bestrafen. Wäre der Tod des Kindes dennoch erfolgt, so ist die Strafe Kerker von einem bis fünf Jahre.

zdrowia, albo niezdolność w pełnieniu obowiązków swego powołania przynajmniej przez dni dwadzieścia trwająca, rozstrój umysłowy, albo też ciężkie nadwerężenie, ten staje się winnym zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego.

1. Aberratio ictus.

Postanowienie § 134 (powołanego w § 152) o zboczeniu czynu nie ma zastosowania do zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego, owszem wymaga się do istoty tejże zbrodni, aby osoba ciężko uszkodzona była łązsamą, przeciw której nieprzyjazny zamiar sprawcy i działanie jego były skierowane. (O. plen. z 3 grudnia 1856 l. 11440 zb. jud. Nr. 2). Jeżeli zatem wskutek zboczenia czynu inna osoba zostauie ciężko uszkodzoną, poczytać należy sprawcy usiłowaną zbrodnię ciężkiego uszkodzenia cielesnego względem osoby, która według zamiaru sprawcy uszkodzoną być miała, a nadto przekroczenie z § 335 względem osoby uszkodzonej. (O. z 4 grudnia 1874 l. 10269 Nr. 35).

Nie ma mowy o zboczeniu czynu z A na B, jeżeli sprawcy, który wogóle chciał wyrzucić na kimś swój gniew, z góry było obojętnem, kogo z nich uszkodzi. (O. z 18 października 1884, l. 9851, Nr. 679).

2. Związek przyczynowy.

Powołanie § 134 w § 152 odnosi się do związku przyczynowego pomiędzy działaniem a skutkiem i ma to znaczenie, że sprawca uszkodzenia odpowiada za wszelkie skutki swego działania w szczególności także za okoliczności przypadkowe, towarzyszące

~~~~~  
Verbrechen der schweren körperlichen Beschädigung.

§ 152. Wer gegen einen Menschen, zwar nicht in der Absicht, ihn zu töten, aber doch in anderer feindseliger Absicht auf eine solche Art handelt, dass daraus (§ 134) eine Gesundheitsstörung oder Berufsunfähigkeit von mindestens zwanzigtägiger Dauer, eine Geisteszerrüttung oder eine schwere Verletzung desselben erfolgte, macht sich des Verbrechens der schweren körperlichen Beschädigung schuldig.

czynowi, jakoteż za przyczyny pośrednie, przypadkowo zaszcze. — (O. z 21 maja 1875 l. 1547 Nr. 69, z 19 maja 1881 l. 3665 Nr. 337 i z 26 maja 1882 l. 3661 Nr. 457).

Okoliczność ta, że oskarżony nie chciał poddać się lubo nie niebezpiecznej i nie zbyt bolesnej operacji, która mogła przyspieszyć proces leczenia, nie zwalnia sprawcy uszkodzenia cielesnego od odpowiedzialności za cały czas trwania naruszenia zdrowia lub niezdolności do pracy zawodowej. (O. z 12 kwietnia 1888 l. 835 Nr. 1137).

Powiększenie skutków uszkodzenia, wywołane przez znachora (Kurfuscher) tworzy przypadkową przyczynę pośrednią, za którą sprawca uszkodzenia ma odpowiadać. (O. z 16 maja 1884 l. 3622 Nr. 642).

Sprawca uszkodzenia cielesnego odpowiada także za skutki zakażenia (sepsis), wywołane przypadkowym zanieczyszczeniem rany. (O. z 27 marca 1897 l. 1790 Nr. 2060).

Przystąpienie róży (Rothlauf) do uszkodzenia cielesnego samego przez się lekkiego, obciąża sprawcę także wtedy, gdyby przez odpowiednie zachowanie się uszkodzonego, można jej było zapobiedz. (O. z 3 października 1887 l. 7733 Nr. 1097). Por. także O. z 27 marca 1897 l. 1790 Nr. 2060, O. z 18 grudnia 1897 l. 12745 Nr. 2156 i O. z 10 grudnia 1896 l. 11073 Nr. 2026 przy § 134 u. k.

Pogorszenie uszkodzenia, które poszkodowany swoim uporem zawinił, nie tworzy jednak przypadkowo zaszczej przyczyny pośredniej. (O. z 8 maja 1885 l. 2425). Podobnie nie obciąża sprawcy recydywa w naruszeniu zdrowia lub w niezdolności zawodowej, jeżeli nastąpiła już po wyzdrowieniu poszkodowanego z powodu jego zawinonego zachowywania się lub przypadkowo. (O. z 18 października 1888 l. 8980 Nr. 1181).

Skutek przestępstwa.

Pod pojęcie naruszenia zdrowia (§ 152 u. k.) podpada także zaburzenie działalności pojedynczego organu ciała, np. przemijające osłabienie słuchu. (O. z 19 grudnia 1901 l. 7784 Nr. 2686).

Zawodem po myśli §§ 152 i 155 lit. b u. k. jest zakres działania, który człowiekowi przypada w obrębie społeczeństwa stosownie do jego stanowiska; dążność do zarobku nie należy do

istoty tego pojęcia. Uczęszczanie do szkoły stanowi dla chłopca zawód. (O. z 27 lutego 1905 l. 19467 Nr. 3050).

Niezdolność do pracy zawodowej, (t. j. niezdolność pełnienia obowiązków swego powołania) nie jest identyczną z niezdolnością do pracy w ogólności. Dlatego niema sprzeczności w orzeczeniu lekarskiem (z § 126 proc. k.), jeżeli lekarze sądowi podają jako skutek uszkodzenia cielesnego trwałą niezdolność do pracy zawodowej, chociaż przyznają, że uszkodzony możliwie będzie mógł spełniać lepsze prace. (O. z 13 lutego 1888 l. 13136 ex 1887 Nr. 1124).

Niezdolność do pracy zawodowej w myśl § 152 u. k. trwa dopóty, dopóki uszkodzony nie odzyska zdolności spełniania wszystkich dla zawodu swego istotnych zajęć. (O. z 18 marca 1892 l. 1549 Nr. 1561).

Znamię »rozstroju umysłowego«, składające się na istotę czynu z § 152 u. k., obejmuje chorobę umysłową, choćby przemijającą, która jednak ze względu na dotkliwość uszkodzenia ciała i zdrowia odpowiada innym momentom kwalifikacyjnym, wymienionym w tym paragrafie. (O. z 26 września 1901 . 3581 Nr. 2666).

Według osnowy § 152 nie ulega wątpliwości, że zbrodnia ciężkiego uszkodzenia cielesnego istnieje niezawisłe od czasu trwania naruszenia zdrowia, lub niezdolności w pełnieniu obowiązków akże wtedy, jeżeli nadwężenie ze względu na swą doniosłość na ważność, choćby krótki czas trwającego, naruszenia zdrowia, przedstawia się jako ciężkie już ze stanowiska lekarskiego. (O. z 23 grudnia 1881 l. 10601 Nr. 404. Por. O. z 5 listopada 1877 l. 9343 Nr. 161).

Uszkodzenie cielesne, które lekarze ze względu na grożące następstwa uznali za ciężkie, nie traci tego charakteru dlatego, że te następstwa w rzeczywistości nie nastąpiły. (O. z 9 grudnia 1895 l. 11715 Nr. 1928).

4. Współwina i usiłowanie.

Współwina w zbrodni z § 152 może być poczytaną, usiłowanie jednak jest wykluczonem, o ile nie zachodzi przypadek

z § 155 *a*. Por. O. z 17 lutego 1882 l. 11405 Nr. 418 z 7 czerwca 1876 l. 2299 Nr. 115 i z 14 stycznia 1896 l. 15388 Nr. 1961.

§ 153. Zbrodni tej staję się winnym i ten, kto rodziców swych, jak i ten, któ urzędnika publicznego, księdza świadka lub znawcę, podczas gdy ci zajęci są pełnieniem obowiązków swych, albo właśnie z powodu pełnienia tychże, rozmyślnie na cieie uszkadza, choćby uszkodzenie to nie miało następstw w § 152 wymaganych.

1. Nie ciąży współwina w przekroczeniu uszkodzenia cieleznego z § 411 u k., lecz w zbrodni z § 153, na podżegaczu, który nie jest spokrewniony z poszkodowanym. (O. z 18 września 1874 l. 8141 Nr. 24).

2. W rozumieniu § 153 są urzędnikami jedynie ci, do których odnosi się § 101 ust. 2 kod., nie zaś ci wszyscy, którzy doznają opieki § 68 kod. (O. z 15 stycznia 1883 l. 10715 Nr. 515. Por. także O. z 27 lutego 1895 l. 13749 Nr. 749). W szczególności doznają opieki § 153 u. k. według judykatury Trybunału najwyższego także następujące osoby:

a) dzierżawcy podatków konsumpcyjnych i ich ajenci. (O. z 12 maja 1884 l. 1611 Nr. 1058);

b) nauczyciele gimnazjalni w odniesieniu do swego zawodu. (O. z 9 grudnia 1889 l. 10646 Nr. 1321);

c) organa powołane do pobierania należności przy mytach drogowych (także autonomicznych). (O. z 18 listopada 1893 l. 11240 Nr. 1734);

d) dozorczy ustanowieni przez autonomiczne władze krajowe w zakładach pracy przymusowej. (O. z 2 marca 1894 l. 278 Nr. 1760);

e) rondarzy w Dalmacyi, chociaż niezatwierdzeni ze strony rządu. (O. z 12 lutego 1897 l. 14715 Nr. 2059);

§ 153. Dieses Verbrechens macht sich auch derjenige schuldig, der seine leiblichen Eltern; oder wer einen öffentlichen Beamten, einen Geistlichen, einen Zeugen oder Sachverständigen, während sie in der Ausübung ihres Berufes begriffen sind, oder wegen derselben vorsätzlich an ihrem Körper beschädiget, wenn auch die Beschädigung nicht die im § 152 vorausgesetzte Beschaffenheit hat,

f) stróże nocni przez urząd gminny ustanowieni. (O. z 3 lutego 1899 l. 17637 Nr. 2303);

g) członkowie grona nauczycielskiego średniej szkoły rolniczej, chociaż ta jest zakładem krajowym. (O. z 2 października 1899 l. 5505 Nr. 2396);

h) urzędnicy i słudzy kolei prywatnych przy wykonywaniu funkcji policyi kolejowej. (O. z 26 czerwca 1897 l. 6157 Nr. 2103 tudzież O. z 26 lutego 1912 Kr. III 148/11 L. 329).

3. Do zastosowania § 153 nie wymaga się, ażeby uszkodzenie miało przynajmniej cechy w § 411 kod. określone. (O. z 17 października 1885 l. 7247 Nr. 826 i O. z 5 marca 1892 l. 37 Nr. 1530). Podobnie nie wymaga się, ażeby z uszkodzenia wynikły nadwreżenie zdrowia lub niezdolność do zajęć zawodowych choćby niżej dni 20. (O. z 13 lutego 1886 l. 12652 Nr. 884).

4. Jeżeli uszkodzenie cielesne poczytuje się za zbrodnię jedynie ze względu na § 153, postanowienie § 157 kod. zastosowaniem być nie może. (O. z 16 stycznia 1886 l. 12713 Nr. 870).

5. Przepis karny § 153 u. k. skierowany jest także przeciw urzędnikowi publicznemu, który uszkodzi na ciele swego kolegę zajętego wspólnie z nim spełnianiem czynności urzędowej. (O. z 21 stycznia 1898 l. 14086 Nr. 2178).

6. Syn, który złośliwie pomocnym jest matce przy znieważaniu przez nią ojca, odpowiada według § 153 u. k., chociaż matka ukarana będzie według § 4'9 u. k. za to, że przy tem znieważaniu dopuściła się na mężu lekkiego uszkodzenia ciała. (O. z 7 maja 1897 l. 3430 Nr. 2082). Pod ochroną § 153 pozostają i nieślubni rodzice. (O. z 15 stycznia 1910 Kr. IX 180/9 L. 17).

7. Uszkodzenia do istoty zbrodni z § 153 wymagane, muszą być zadane »rozmyślnie«. Nie wystarczającym jest twierdzenie, że nastąpiły w bijatyce (*im Raufhandel*). (O. z 11 maja 1900 l. 169 Nr. 2454).

Kara.

§ 154. Karą za zbrodnię w §§ 152 i 153 oznaczoną, jest więzienie od miesiący sześciu do roku jednego, a przy okolicznościach obciążających aż do lat pięciu,

Jeżeli bezprawne ograniczenie wolności, przedsięwzięte w zamiarze dopuszczenia się na jakiejś osobie zniewagi, która spowodowała uszkodzenie cielesne według § 154 u. k. ukarać się mające, przechodzi miarę według natury rzeczy potrzebną do przyprawienia kogo o takie uszkodzenie, wówczas sprawca nie będzie odpowiadał za ciężkie uszkodzenie cielesne, lecz za zbrodnię gwałtu publicznego z § 93 u. k. przy zastosowaniu wyższego zakresu kary z § 94 u. k. (O. z 10 kwietnia 1897 l. 2134 Nr. 2066).

§ 155. Jeżeli zaś:

a) zrządzono nadwreżenie, lubo samo przez się lekkie, takim narzędziem i w taki sposób, z jakim popolicie niebezpieczeństwo dla życia jest połączone lub też w inny sposób dowieść można zamiaru sprowadzenia jednego z ciężkich następstw, w § 152 wymienionych, choćby nawet tylko na usiłowaniu poprzestano; albo

b) jeżeli z nadwreżenia wynikło naruszenie zdrowia lub mezdolność do sprawowania obowiązków swego powołania przynajmniej przez dni trzydzieści; albo

c) działanie połączone było z osobliwym udręczeniem pokrzywdzonego; albo

Strafe.

§ 154. Die Strafe des in den §§ 152 und 153 bestimmten Verbrechens ist Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre, der aber bei erschwerenden Umständen bis auf fünf Jahre auszudehnen ist.

§ 155. Wenn jedoch:

a) die obgleich an sich leichte Verletzung mit einem solchen Werkzeuge, und auf solche Art unternommen wird, womit gemeinlich Lebensgefahr verbunden ist, oder auf andere Art die Absicht, einen der in § 152 erwähnten schweren Erfolge herbeizuführen, erwiesen wird, mag es auch nur bei dem Versuche geblieben sein; oder

b) aus der Verletzung eine Gesundheitsstörung oder Berufsunfähigkeit von mindestens dreissigtägiger Dauer erfolgte; oder

d) targnięcie się nastąpiło w zмовie z innymi lub sposobem (zdradziecko) podstępny, a stąd wyniknęło jedno z następstw, w § 152 wyszczególnionych; albo

e) ciężkie nadwreżenie zagrażało życiu, — wówczas wymierzyć należy karę ciężkiego i zaostrzonego (§ 19) więzienia od roku jednego do lat pięciu.

Do lit. a.

1. Według odezwy min. spr. do Sądu najwyższego z 4 marca 1856 L. 3642 ma § 155 lit. a wtedy zastosowanie, jeżeli w danym przypadku zbiegają się §§ 1, 8 i 152 lub 153 u. k.: staje się zatem winnym usiłowanej zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego ten, kto popełnia czyn przeciw drugiemu wprawdzie nie w zamiarze pozbawienia go życia, jednak w zamiarze spowodowania jednego z ciężkich następstw, wspomnianych w § 153, który to zamiar on sam przyznał, lub który można wywnioskować według przepisu § 1 u. k. z jego sposobu działania, jak np. z okoliczności, że przedsięwziął czyn takim narzędziem i w taki sposób, z którym zwykle łączy się niebezpieczeństwo życia, skoro tylko zachodzą także inne warunki usiłowania (§ 8 u. k.); zachodzi zatem i wtedy, choćby stąd nie wynikło żadne następstwo, wymagane w § 152, lecz tylko lekkie uszkodzenie cielesne, albo nawet żadne.

2. W pierwszym zdaniu § 155 a zamiar spowodowania jednego ze skutków § 152, wyrażony jest już w pewnych szczególnych okolicznościach, t. j. w tem, że uszkodzenie samo przez się lekkie zadane zostało takim narzędziem i w taki sposób, że zwyczajnie z tem niebezpieczeństwo utraty życia jest połączone; w drugim

c) die Handlung mit besonderen Qualen für den Verletzten verbunden war; oder

d) der Angriff in verabredeter Verbindung mit anderen, oder tückischerweise geschehen, und daraus eine der im § 152 erwähnten Folgen entstanden ist; oder

e) die schwere Verletzung lebensgefährlich wurde, — so ist auf schweren und verschärften Kerker (§ 19) zwischen einem und fünf Jahren zu erkennen.

zaś zdaniu § 155 mowa jest o tych przypadkach, w których nie ma wprowadzić działania takiego, jednak zamiar sprowadzenia jednego z następstw, w § 152 wyrażonych, w inny sposób może być stwierdzony. (O. z 6 listopada 1882 l. 9105 Nr. 500).

W przypadku pierwszym z § 155 *a* nie jest wymaganiem wykazanie lub stwierdzenie zamiaru wywołania jednego ze skutków uszkodzenia, wymienionych w § 152 u. k. (O. z 23 października 1911 Kr. I 194/11 L. 284).

Znamię »niebezpieczeństwa życia« w § 155 *a* u. k. oznacza jednolity warunek istoty czynu, obejmujący narzędzie i sposób jego użycia, a nie dwa od siebie niezależne warunki, które odrębnie należałoby stwierdzić. (O. z 11 maja 1900, l. 2130 Nr. 2484).

3. Do zastosowania § 155 *a* nie wymaga się, ażeby nadwężenie zdrowia było bezwzględnie zagrażającym życiu ludzkiemu. (O. z 22 maja 1880 l. 1841 Nr. 257).

4. Za współwinę w zbrodni z § 155 *a* można odpowiadać tylko wtedy, jeżeli jest stwierdzonem, że współwinny wiedział, iż uszkodzenie ma być przedsięwziętem takim narzędziem i w taki sposób, z jakim zazwyczaj niebezpieczeństwo dla życia jest połączone, lub że nastąpić miało w zamiarze sprowadzenia skutku w § 152 wyrażonego. (O. z marca 1884 l. 1898 Nr. 617).

5. Zbrodnia z § 152 i 155 *a* może być poczytaną sprawcy obok zbrodni z § 83 kod. (O. z 20 czerwca 1884 l. 4338 Nr. 650).

6. Jeżeli w zamiarze w § 155 lit. *a* podanym zadano lekkie uszkodzenie cielesne, wówczas sprawcy poczytać należy dokonaną zbrodnię ciężkiego uszkodzenia ciała, nie zaś tylko usiłowanie tejże. (O. z 9 lipca 1891 l. 5720 Nr. 1476).

7. Usiłowanie zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego jest wykluczone, jeżeli sprawca nie zmierzał do następstw w § 152 wymienionych, lecz działał tylko w nieprzyjaznym zamiarze. (O. z 14 stycznia 1896 l. 15388 Nr. 1961).

8. W § 155 *a* wspomniane lekkie uszkodzenie nie może uzasadniać zbiegu zbrodni z 155 *a* z przekroczeniem § 411 kod. (O. z 15 grudnia 1888 l. 11036 Nr. 1233).

9. Aby sprawcę można karać za zbrodnię z § 155 *a* wymaga się, by by świadom wspomnianych w § 155 *a* właściwości i sposobu użycianarzędzia. (O. z 26 października 1894 l. 9886 Nr. 1781).

Do lit. *d*.

10. Warunkiem stosowania § 155 lit. *d* jest, by przed tamże wspomnianem targnięciem się więcej osób z mówiło się co do wspólnego działania; wtedy jednak każdy z współdziałających odpowiada za cały wynik wspólnego działania, chociażby tenże przez niego w szczególności nie był zamierzony, albo nie wynikał bezpośrednio z działania przez niego rozwiniętego, a zatem bez względu na jego udział w osiągniętym skutku. (O. z 1 marca 1889 l. 14784 Nr. 1257, O. z 25 listopada 1892 l. 11702 Nr. 1603 i O. z 6 czerwca 1895 l. 5950 Nr. 1866).

11. Do »zmowy z innymi« (§ 155 lit. *d*) wystarczy porozumienie się dwóch ludzi; nie wymaga się, by każdy z nich targnął się czynnie na osobę uszkodzonego; także ten, kto zgodnie z umową zjawił się na miejscu czynu tylko w zamiarze udzielenia ewentualnej pomocy zaczepiającemu, jest sprawcą, a nie tylko współwinnym. (O. z 25 maja 1894 l. 4175 Nr. 1802).

12. Pod pojęcie »zmowy« z § 155 lit. *d* podpada porozumienie się, które objawia się w przedsięwzięciu odpowiednich czynności, (*concludente Handlungen*) wyprzedzających spełnienie czynu. Wystarczają dwie osoby. (O. z 20 listopada 1897 l. 11266 Nr. 2146).

13. W przypadku § 155, lit. *d* u. k. musi sprawca zdradziecki sposób napadu obmyślić i postanowić; pojęcie »zdradziecko« jest podmiotowem, a nie przedmiotowem znamiem przestępstwa; za zdradziecki należy uważać napad taki, którego rodzaj umyślnie w tym celu wybrano, by przeciwnikowi obronę utrudnić lub udaremnić, np. przez umyślnie wprowadzenie w błąd lub przez podstępne wyzyskanie jakiejś okoliczności, utrudniającej lub wykluczającej obronę. (O. z 20 stycznia 1912 Kr. V 763/11 L. 312).

§ 156. Jeżeli zaś zbrodnia przyprawiła uszkodzonego:
a) o utratę lub o trwałe osłabienie mowy, wzroku lub słuchu, o utratę zdolności płodzenia, o utratę oka,

~~~~~  
 § 156. Hat aber das Verbrechen:

a) für den Beschädigten den Verlust oder eine bleibende Schwächung der Sprache, des Gesichtes oder Gehöres, den Verlust

ramienia lub ręki, albo o inne jakie w oczy uderzające kalectwo lub oszpecenie; albo

b) o ustawiczną słabowitość, o chorobę nieuleczalną, albo o pomieszanie zmysłów bez prawdopodobieństwa wyleczenia; albo

c) o trwającą przez całe życie niezdolność pełnienia obowiązków zawodowych — natenczas wymierzyć należy karę ciężkiego więzienia od lat pięciu do dziesięciu.

1. Osłabienie siły wzroku jednego oka jest osłabieniem wzroku w rozumieniu § 156 a kod. (O. z 6 lipca 1885 l. 5875 Nr. 799).

2. Do zastosowania § 156 kod. nie wymaga się, ażeby sprawca przewidział lub przynajmniej mógł przewidzieć dotkliwe skutki tamże wyrażone; wystarcza, jeżeli przy działaniu przedsięwziętem w zamiarze nieprzyjnym miał tyle poznania, ile wymaga § 335 kod. (O. z 6 grudnia 1886 l. 11855 Nr. 1001).

§ 157. Jeżeli zaś wśród zaszłej między kilkoma ludźmi bijatyki, lub wśród czynnej zniewagi, przedsięwziętej przeciw jednej lub kilku osobom, kto na ciele ciężko uszkodzonym został (§ 152); wówczas każdy, który mu zadał uszkodzenie takie, ma być ukarany wedle powyższych §§ 154—156.

~~~~~  
 der Zeugungsfähigkeit, eines Auges, Armes, oder einer Hand, oder eine andere auffallende Verstümmelung oder Verunstaltung; oder

b) immerwährendes Siechtum, eine unheilbare Krankheit oder eine Geisteszerrüttung ohne Wahrscheinlichkeit der Wiederherstellung; oder

c) eine immerwährende Berufsunfähigkeit des Verletzten — nach sich gezogen, so ist die Strafe des schweren Kerkers zwischen fünf und zehn Jahren auszumessen.

§ 157. Wenn bei einer zwischen mehreren Leuten entstandenen Schlägerei, oder bei einer gegen eine oder mehrere Personen unternommenen Misshandlung jemand an seinem Körper schwer beschädigt wurde (§ 152), so ist jeder, welcher ihm eine solche

Jeżeli zaś ciężkie uszkodzenie cielesne wyniknęło li tylko z wszystkich ogółem nadwerżeżeń lub obrażeń, od kilku osób pochodzących, albo jeżeli dowieść nie można, kto ciężkie zadał obrażenie, wówczas wszyscy, którzy się na pokrzywdzonego targnęli, także za winnych zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego będą uznani i więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku karani.

1. Do zbrodni z § 157 nie wymaga się, ażeby porwanie się na uszkodzonego było zdolnem do wywołania ciężkiego obrażenia cielesnego; wystarcza, jeżeli porwanie się na tegoż nastąpiło wśród bijatyki. (O. z 3 października 1883 l. 7909 Nr. 568).

2. Przepis § 157 może być zastosowanym jedynie tam, gdzie uszkodzony doznał faktycznie ciężkiego uszkodzenia cielesnego z § 152; jeżeli zrządzone uszkodzenie cielesne było lekkim, a tylko zadane zostało takim narzędziem i w taki sposób, iż z niebezpieczeństwem dla życia było połączone, § 158 nie może być zastosowanym. (O. z 21 czerwca 1884 l. 6798 Nr. 652).

Przepis § 157 ust. 2 nie może być stosowanym i wtedy, jeżeli uszkodzenie cielesne jest zbrodnią tylko ze względu na § 153. (O. Nr. 870 powyżej przy § 153 podane).

3. Targnięcie się na pokrzywdzonego (Handanlegung) obejmuje wszelkie zachowywanie się, wykraczające przeciw zakazowi brania udziału w bijatyce lub w poturbunku, a podpadające pod pojęcie ataku, przedsięwziętego przeciw pokrzywdzonemu w nieprzyjaznym zamiarze; za targnięcie się uznać należy zatem i takie zacho-

~~~~~  
Beschädigung zugefügt hat, nach Massgabe der vorstehenden §§ 154—156 zu behandeln.

Ist aber die schwere körperliche Beschädigung nur durch das Zusammenwirken der Verletzungen oder Misshandlungen von mehreren erfolgt, oder lässt sich nicht erweisen, wer eine schwere Verletzung zugefügt habe, so sollen alle, welche an den Misshandelten Hand angelegt haben, ebenfalls des Verbrechens der schweren körperlichen Beschädigung schuldig erkannt, und mit Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre bestraft werden.

wanie, które osłabia możność obrony atakowanego i równocześnie potęguje siłę działania atakujących. (O. z 22 września 1910 Kr. VII 47/10 L. 129).

4. W przypadku § 157 ust. 2 ogólne zasady o poczytaniu zbrodni ulegają zmianie, nie zaś przedmiotowe znamiona ciężkiego uszkodzenia cielesnego z § 152. Ustawa przypuszcza w drugim przypadku § 157, ustępu 2, że sprawca uszkodzenia znajduje się pomiędzy osobami, które się na uszkodzonego targnęły, lecz nie można go na pewno oznaczyć, dlatego stosuje do wszystkich subsydiarną normę karną § 155. (O. z 1 czerwca 1883 l. 3475 Nr. 555).

5. Także zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego z drugiego ustępu § 157 kod. można stać się współwinnym. (O. z 3 listopada 1884 l. 7119 Nr. 687).

6. Ustawa przypuszcza w § 157 ust. 2, że kilka osób targnęło się na uszkodzonego równocześnie, lub przynajmniej bez dłuższej przerwy i to ze świadomością wspólnego nieprzyjaznego zamiaru przeciw uszkodzonemu skierowanego. (O. z 10 grudnia 1883 l. 8377 Nr. 601 i O. z 16 marca 1886 l. 2791 Nr. 899).

7. Zastosowanie § 157 ust. 2 nie jest wykluczonem, chociaż jest stwierdzonem, że działanie jednego z oskarżonych nie mogło być przyczyną ciężkiego uszkodzenia, byle tylko oskarżony należał do osób, które się na uszkodzonego targnęły. (O. z 3 października 1883 l. 7909 Nr. 568, O. z 16 września 1898 l. 8805 Nr. 2245).

8. Zasada wypowiedziana w § 157 al. 2 nie ma zastosowania w przypadkach § 411 kod. (O. z 18 listopada 1886 l. 10786 Nr. 987).

9. Por. orzeczenia podane przy § 143 k., oraz O. z 12 stycznia 1891 l. 9098 Nr. 1397.

ROZDZIAŁ XIX.

O pojedynku.

Pojedynek.

§ 158. Kto kogo z jakiegobądź powodu do walki na broń zabójczą wyzywa, jako i ten, kto na takie wyzwanie do walki staje, popełnia zbrodnię pojedynku.

1. Do tak zwanego pojedynku amerykańskiego postanowienie § 158 kod. stosowaniem być nie może. Podpadać on może pod § 98 lit. *b* lub § 335 kod., ewentualnie nawet pod § 134 kod.

2. Wyzwany staje się winnym dokonanej zbrodni dopiero z chwilą stawienia się do walki; jeżeli nie stawił się wbrew swej woli, wówczas pociągnięty może być do odpowiedzialności za usiłowanie tej zbrodni (§ 8). (O. z 26 września 1891 l. 8676 Nr. 1482).

3. Pojedynku nie można usprawiedliwiać wyobrażeniami panującymi w sferach towarzyskich, w których uczestnicy żyją, ani też obawą, że w razie usunięcia się od niego uchodzić się będzie za człowieka pozbawionego czci. Tego nacisku wyobrażeń towarzyskich nie należy stawiać na równi z przymusem nieodpornym z § 2 lit. *g* u. k. (O. z 20 listopada 1891 l. 11494 Nr. 1543).

4. Nie wymaga się do karygodności wyzwania z § 158 u. k., aby ono wyraźnie brzmiało jako wyzwanie do walki na broń zabójczą; wystarcza, jeżeli ono zamiar ku temu skierowany ujawniało wyzwanemu w sposób, każący to wnosić. Zwyczajne przypuszczenie, iż możliwą jest rzeczą, że walce zapobiegnie się przez załagodzenie sporu ugodą, nie wyklucza karygodności w ustawie uzasadnionej. (O. z 13 grudnia 1897 l. 11967 Nr. 2154).

5. Wyrazy *Streit* i *Kampf* w przepisach ustawy karnej, odnoszących się do pojedynku są równoznaczne. (O. z 26 września 1891 l. 8676 Nr. 1482).

6. Wyraz »zabójcza broń« w § 158 u. k. oznacza broń w technicznym tego słowa znaczeniu, t. j. broń, której jako przeznaczonej i zdanej do śmiertelnego uszkodzenia, zwyczajnie w pojedynku się używa. Środki ostrożności, przedsięwzięte przy walce, tylko wtedy stoją na przeszkodzie stosowaniu tego paragrafu, jeżeli wykluczają poważny charakter walki, a zatem chęć i świadomość narażania przeciwnika na niebezpieczeństwo. (O. z 3 marca 1905 l. 19112 Nr. 3049).

Zweikampf.

§ 158. Wer jemanden aus was immer für einer Ursache zum Streite mit tödlichen Waffen herausfordert, und wer auf eine solche Herausforderung sich zum Streite stellt, begeht das Verbrechen des Zweikampfes.

7. Po myśli § 158 u. k. już samo wyzwanie stanowi zbrodnię, choćby wyzwany go nie przyjął; tylko w razie czynnego żalu po myśli § 165 a u. k. wyzywający jest wolny od odpowiedzialności karnej. (O z 14 marca 1902 l. 17512 Nr. 2704).

Kara.

§ 159. Zbrodnia ta, jeżeli żadne nie wynikło zranienie, karana będzie więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku.

§ 160. Jeżeli w pojedynku nastąpiło zranienie, wówczas wymierzyć należy karę więzienia od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli zaś pojedynek wywołał jedno z następstw w § 156 oznaczonych, wówczas karany być winien ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu.

§ 161. Jeżeli z pojedynku wynikła śmierć jednego z pojedynkujących się, natenczas zabójca karany będzie ciężkiem więzieniem ośm lat dziesięciu do dwudziestu.

§ 162. W każdym razie wyzywający na dłuższy czas skazanym być winien, niżeliby był skazany, gdyby był wyzwany.

Strafe.

§ 159. Dieses Verbrechen soll, wene keine Verwundung stattgefunden hat, mit Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre bestraft werden.

§ 160. Ist im Zweikampfe eine Verwundung geschehen, so ist die Strafe Kerker von einem bis zu fünf Jahren. Wenn jedoch der Zweikampf eine der im § 156 bezeichneten Folgen nach sich gezogen hat, so ist derselbe mit schwerem Kerker von fünf bis zu zehn Jahren zu bestrafen.

§ 161. Ist aus dem Zweikampfe der Tod eines der Streitenden erfolgt, so soll der Totschläger mit zehn- bis zwanzigjährigem schweren Kerker bestraft werden.

Kara na uczestników.

§ 163. Kto do wyzwania albo do rzeczywistego stawienia się jednej lub drugiej strony na placu bitwy pobudzał lub w inny sposób rozmyślnie przyczyniał się, lub też temu, który starał się odwrócić wyzwanie, wzdargą zagrażał lub ją okazywał, ten ukaranym będzie więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a jeżeli wpływ jego był szczególnie ważnym i zranienie albo i śmierć nastąpiła, od jednego roku do lat pięciu.

§ 164. Ci, którzy się jako pomocnicy czyli tak zwani sekundanci po stronie jednego z pojedynkujących się do boju stawili, ukarani będą więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a w miarę wielkiego ich wpływu i złych następstw czynu nawet aż do lat pięciu.

---

§ 162. In jedem Falle ist der Herausforderer auf längere Zeit zu verurteilen, als er verurteilt worden sein würde, wenn er der Herausgeforderte gewesen wäre.

Strafe der Teilnehmer.

§ 163. Wer zur Herausforderung oder zur wirklichen Stellung des einen oder anderen Teiles auf dem Kampfplatze aufgereizt, oder in anderer Art absichtlich beigetragen, oder demjenigen, der die Herausforderung abzuwenden suchte, Verachtung gedroht oder gezeigt hat, ist mit Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre; wenn aber sein Einfluss besonders wichtig gewesen, und eine Verwundung oder gar der Tod erfolgt ist, von einem bis zu fünf Jahren zu bestrafen.

§ 164. Diejenigen, die sich als Beistände oder sogenannte Sekundanten für einen der Streitenden zum Kampfe gestellt haben, sollen mit Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre, und nach der Grösse ihres Einflusses und des erfolgten Übels auch bis auf fünf Jahre bestraft werden.

Bezkarność czynu.

§ 165. Karygodność zbrodni pojedynku zostaje uchyloną:

a) względem wyzywającego, jeżeli tenże do boju się nie stawił,

b) względem tegoż, jak i względem wyzwanego, jeżeli wprawdzie do boju się stawili, lecz od pojedynku przed rozpoczęciem onegoż dobrowolnie odstąpili,

c) względem wszystkich innych współwinowajców, jeżeli z czynną gorliwością sprowadzić usiłowali dobrowolne odstąpienie od pojedynku i ten w samej rzeczy do skutku nie przyszedł.

1. § 165 kod. zawiera dalszy przypadek żalu czynnego, który w przypadkach objętych §§ 62, 165, 168, 187 i 188 kod. wyklucza karygodność zbrodni, a raczej uchyla ukaranie popełnionego przestępstwa.

2. Z dobrodziejstwa § 165 lit. a może korzystać tylko ten, kto dobrowolnie zaniechał stawić się do boju. (O. z 26 września 1891 l. 8676 Nr. 1482).

Strafloswerden des Zweikampfes.

§ 165. Die Strafbarkeit wegen dieses Verbrechens hat zu entfallen:

a) für den Herausforderer, wenn er sich nicht zum Streite stellt;

b) für diesen sowohl, als für den Herausgeforderten, wenn sie sich zwar zum Streite gestellt haben, aber von dem Kampfe vor dessen Beginne freiwillig abgestanden sind;

c) für alle übrigen Mitschuldigen, wenn sie sich für das freiwillige Abstehen von dem Kampfe mit tätigem Eifer bestrebt haben, und derselbe wirklich unterblieben ist.

ROZDZIAŁ XX.

O podpaleniu.

Podpalenie.

§ 166. Zbrodni podpalenia dopuszcza się ten, kto przedsięwzię czyn, z którego, według jego zamiaru, w cudzej własności pożar powstać ma, chociażby ogień nie wybuchnął, lub żadnej szkody nie zrząduł.

1. § 166 nie wymaga do pojęcia podpalenia, aby ogień podłożono wśród takich okoliczności, gdzieby pożar mógł się rozszerzyć, gdyż można ogień także podłożyć pod przedmioty stojące osobno, np. w domach z osobna stojących, stodołach, składach zboża, siana i towarów, w trzcinie na łąkach i podobnych przedmiotach. (Rp, m. s. z 27 września 1858 l. 19002).

2. Do zbrodni podpalenia z §§ 166 i 169 kod. nie wymaga się, aby sprawca działał w celu wyrządzenia komu szkody. (O. z 26 lutego 1885 l. 13522 Nr. 746). — *Dolus indirectus* nie wystarcza. (O. z 9 października 1901 l. 13773 Nr. 2653).

3. W § 166 nadaje ustawa karna pewnemu stadyum usiłowania podpalenia charakter zbrodni dokonanej, którą w § 167 lit. *d f i g* bliżej oznacza. Nie należy do istoty czynu z § 166, by ogień cudzą własność rzeczywiście ogarnął. (O. z 20 kwietnia 1888 l. 2585 Nr. 1146).

4. Mała objętość przedmiotu podpalonego nie może być podstawą odgraniczenia uszkodzenia cudzej własności (§ 85 u. k.) za pomocą ognia od podpalenia, jeżeli ten przedmiot nie był izolowany i jeśli zachodziło niebezpieczeństwo, iż ogień się rozszerzy. (O. z 23 października 1891 l. 8800 Nr. 1496).

Brandlegung.

§ 166. Das Verbrechen der Brandlegung begeht derjenige, der eine Handlung unternimmt, aus welcher nach seinem Anschläge an fremdem Eigentume eine Feuersbrunst entstehen soll, wengleich das Feuer nicht ausgebrochen ist oder keinen Schaden verursacht hat.

5. W przypadku § 166 może okoliczność ta, iż sprawca uważał się za właściciela przedmiotu podpalonego zmniejszyć karygodność czynu po myśli § 2 lit. e u. k. Twierdzenie oskarżonego, że powyższa okoliczność zachodzi, uzasadnia obowiązek postawienia pytania dodatkowego z § 319 proc. k. (O. z 17 grudnia 1890 l. 13742 Nr. 1393).

6. Przez »pożar« należy rozumieć ogień w większych rozmiarach. (O. z 9 października 1901 l. 13773 Nr. 2653).

Kara.

§ 167. Kara według następującej różnicy ma być wymierzona:

a) jeżeli ogień wybuchnął i przez to człowiek życia pozbawionym został, a podpalacz mógł to przewidzieć; albo jeżeli pożar wywołany został przez bandy, zamierzające szerzyć zniszczenie, wymierzyć należy karę śmierci;

b) jeżeli sprawca częściej niż raz jeden, czy to w tych samych, czy w różnych przedmiotach, ogień podkładał, a pożar istotnie, choćby tylko raz jeden, wybuchnął; albo

c) jeżeli ogień wybuchnął i dla uszkodzonego znaczna wynikła szkoda; jak i wtedy,

---

Strafe.

§ 167. Die Strafe ist nach folgendem Unterschiede auszumessen:

a) wenn das Feuer ausgebrochen und dadurch ein Mensch, da es von dem Brandleger vorhergesehen werden konnte, getötet wird; oder wenn der Brand durch besondere auf Verheerungen gerichtete Zusammenrottung bewirkt worden. ist die Strafe der Tod;

b) wenn der Täter mehr als einmal, sei es an dem nämlichen oder an verschiedenen Gegenständen. Brand gelegt, und das Feuer auch nur einmal wirklich ausgebrochen ist; oder

c) wenn das Feuer ausgebrochen, und ein für den Verunglückten erheblicher Schade entstanden ist; wie auch

d) gdy sprawca częściej niż raz jeden, atoli każdym razem bezskutecznie podpalić usiłował, ukaranym być winien ciężkiem więzieniem na całe życie;

e) jeżeli ogień wybuchnął, jednak z żadną z wymienionych dotąd okoliczności nie był połączonym, wymierzoną będzie kara ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu;

f) jeżeli wprawdzie ogień nie wybuchnął, jednakże w porze nocnej lub w takim miejscu był podłożony, iż gdyby był wybuchnął, łatwo byłby się mógł rozszerzyć, albo wśród takich okoliczności, iż przytem życie ludzkie na oczywiste niebezpieczeństwo było narażone, wówczas sprawca skazanym być winien na ciężkie więzienie od lat pięciu do dziesięciu;

g) jeżeli zbrodnię w dzień i bez wszelkiego szczególnego niebezpieczeństwa przedsięwzięto, a podłożony ogień bez wybuchnięcia zgasł, albo pomimo wybuchnienia,

d) wenn der Täter die Brandlegung mehr als einmal, jedoch jedesmal ohne Erfolg, unternommen hat, soll er lebenslang mit schwerem Kerker bestraft werden;

e) wenn das Feuer ausgebrochen, jedoch mit keinem der bisher angeführten Umstände begleitet ist, soll auf schweren Kerker von zehn bis zwanzig Jahren erkannt werden;

f) wenn das Feuer zwar nicht ausgebrochen, aber zur Nachtzeit oder an einem solchen Orte, wo es bei dem Ausbrechen sich leicht hätte verbreiten können, oder unter solchen Umständen, wobei zugleich menschliches Leben augenscheinlicher Gefahr ausgesetzt war, angelegt worden, soll der Täter mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren bestraft werden;

g) ist die Tat bei Tag und ohne besondere Gefährlichkeit unternommen worden, und das gelegte Feuer, ohne auszubrechen, erloschen, oder wenn ausgebrochen, ohne Schaden gelöscht worden,

bez szkody ugaszonym został; wówczas sprawca ulega karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu.

Do lit. *a* i *b*.

1. Mówimy, że ogień »wybuchnął«, jeżeli przeniósł się z podpałki na przedmiot, który podpalić zamierzano i ogarnął go, chociażby nawet nie było płomieni i nie nastąpiło uszkodzenie tego przedmiotu. Przepis karny §-u 167 lit. *b* u. k. skierowany jest przeciw zbiegowi realnemu podpaleni, będących powtarzaniem tej samej zbrodni; dlatego tylko, że podpalenia dokonywano za pomocą kilku czynności składowych (*Teilacte*), nie należy go oceniać według tego przepisu karnego. (O. z 26 sierpnia 1887 l. 6375 Nr. 1104).

Do lit. *e*.

2. Szkoda »dotkliwa« (*empfindlich*) nie wystarcza do zastosowania kary z § 167 lit. *e*, który wymaga szkody »znacznej« (*erheblich*), gdyż pojęcia »dotkliwy« a »znaczny« nie mają jednakowego znaczenia. (O. z 14 grudnia 1885 l. 10541 Nr. 863).

Do lit. *e*.

3. Przypadek tu podany różni się co do wymaganej szkody od przypadku lit. *c* z jednej strony, a od przypadku lit. *g* z drugiej strony tem, że w przypadku lit. *c* wymaga się szkody znacznej, w przypadku lit. *g* albo wcale szkody nie ma, albo jest tak drobną, iż za szkodę rzeczywistą w rozumieniu prawa cywilnego wcale uważana być nie może; w przypadku lit. *e* wreszcie szkoda została wprowadzie zrządzoną, ale jest nieznaczna. (O. z 29 maja 1876 l. 4090 Nr. 114).

4. Okoliczność, że ogień ugaszono, zanim szkoda powstała, wpływa na niższy wymiar kary tylko wtedy, jeżeli zarazem stwierdzono, że czyn przedsięwzięto za dnia i bez szczególnego niebezpieczeństwa (§ 167 *g*); jeżeli jednak ogień podłożono wśród okoliczności niebezpiecznych np. w miejscu, w którym się pożar łatwo

~~~~~  
so hat der Täter schwere Kerkerstrafe zwischen einem und fünf Jahren verwirkt.

mógł być rozszerzyć, natenczas stosować należy przepis § 167 *f*, chociażby ogień wcale nie był wybuchł, przepis § 167 *e*, zaś jeżeli ogień wybuchnął, lecz szkoda nie nastąpiła, (O. z 12 marca 1886 l. 17 Nr. 895).

Do lit. *f*.

5. Ogień jest podłożonym dopiero wtedy, jeżeli od podłożonego materiału palnego obca własność się zajęła, a nie już wtedy, kiedy podpałkę zapalono. (O. powyżej podane Nr. 114).

6. Podłożenie ognia w początku czerwca około trzeciej godziny rano, a więc 5 kwadransów przed wschodem słońca uznano ze względu na astronomiczne i geograficzne stosunki miejscowe za podłożenie ognia porą nocną. (O. z 9 kwietnia 1880 l. 14363 Nr. 244).

Do lit. *g*.

7. Pod lit. *g* jest objęty przypadek podpalenia niekwalifikowanego. Dlatego podany tamże zakres kary należy zastosować, jeżeli werdykt sędziów przysięgłych nie stwierdził żadnej okoliczności obciążającej poprzedzającymi ustępami § 167 objętej. (O. z 1 grudnia 1898 l. 14083 Nr. 2281).

Bezkarność podłożenia ognia z powodu czynnego żalu.

§ 168. Jeżeli w przypadku podłożonego ognia sprawca sam z żalu i jeszcze na czas takiego dołożył starania, iż wszelkiej szkodzi zapobieżono, natenczas wolnym się staje od wszelkiej kary.

1. Jest to jeden z przypadków bezkarności z powodu czynnego żalu w kod. austr. Zob. §§ 62, 165 i 157 k.

2. Por. O. Nr. 1146 w uwadze 3 do § 166.

Straflosigkeit eines gelegten Brandes wegen tätiger Reue.

§ 168. Wenn bei einem gelegten Brande der Täter selbst aus Reue und noch zur rechten Zeit sich so verwendet hat, dass aller Schade verhütet worden ist, so soll er mit aller Strafe verschont werden.

O karygodności tego, który własność swą podpala.

§ 169. Kto przez podpalenie swojej własności, przedsięwzięte w jakimbądź złym zamiarze, cudzą także własność na niebezpieczeństwo ognia wystawia, ten staje się również winnym podpalenia i ulega karze podług wymiarów w § 167 oznaczonych.

1. Sprawcą, względnie współsprawcą zbrodni z § 169 jest i ten, kto skutecznie podłożył ogień za pośrednictwem osoby trzeciej. (O. z 26 października 1885 l. 8798 Nr. 832 i z 12 czerwca 1889 l. 6555 Nr. 2382). Por. także O. Nr. 746 przy § 166 podane.

2. O ile który z zakresów kary z § 167 wymaga rzeczywistego wybuchnięcia ognia, to stosować go należy także przy pośrednim podpaleniu z § 169 u. k., chociaż ogień wybuchnął tylko w przedmiotach własnością sprawcy będących i nie objął cudzej własności. (O. z 30 listopada 1891 l. 12364 Nr. 1475).

3. Do zbrodni z § 169 u. k. nie wymaga się, by sprawca miał zamiar narażenia obcej własności na niebezpieczeństwo ognia; narażenie cudzej własności na niebezpieczeństwo stanowi tylko przedmiotowe znamię istoty czynu. (O. z 3 lutego 1911 Kr. III 196/10 L. 198).

4. Narażenie nieznacznego ruchomego mienia obcego nie urzeczywistnia znamienia narażenia cudzej własności po myśli § 169 u. k. (O. z 5 grudnia 1911 Kr. II 371/11 L. 298).

§ 170. Kto własność swoją podpala, a przytem cudza własność nie jest narażoną na niebezpieczeństwo,

Von der Strafbarkeit desjenigen, der seine eigene
Sache in Brand steckt.

§ 169. Wer durch die, aus was immer für einer bösen Absicht unternommene Ansteckung seines Eigentumes, auch fremdes Eigentum der Feuersgefahr aussetzt, wird ebenfalls der Brandlegung schuldig und nach der in dem § 167 bestimmten Ausmessung zu bestrafen sein.

§ 170. Wer sein Eigentum in Brand steckt, ohne dass dabei fremdes Eigentum Gefahr läuft, von dem Feuer ergriffen zu werden,

ten wprowadzie nie podpalenia, ale oszustwa staje się winnym, jeżeli przez to chciał prawa osoby trzeciej naruszyć, lub na kogo podejrzenie rzucić.

1. Podpalenie rzeczy własnej z § 170 kod. może być albo oszustwem, najczęściej asekuracyjnym, jeżeli sprawcy chodziło o otrzymanie od towarzystwa ubez. sumy, na którą rzeczy swe ubezpieczył, albo i innym czynem karygodnym np. oszczerstwem, jeśli sprawca podpalając rzecz własną, działał w zamiarze obwinienia drugiego o zbrodnię podpalenia.

2. Oszustwo § 170 kod. objęte jest samoistnym przypadkiem oszustwa, różniącym się od oszustwa w § 197 kod. określonego. Do oszustwa tego nie wymaga się zatem znamion podanych w § 197. Jest ono dokonaniem już przez samo podpalenie swojej własności w zamiarze tu wspomnianym, a nie wymaga się ani rzeczywistego wprowadzenia drugiej osoby w błąd, ani też przedsięwzięcia dalszych kroków do dopięcia zamiaru wyrządzenia szkody. Kwalifikacja tegoż oszustwa stosuje się do przepisu § 200 kod. Współwinnymi tegoż oszustwa mogą stać się także inne osoby, różne od właściciela, według zasad § 5 kod. (O. z 4 listopada 1876 l. 5257 Nr. 128, O. z 4 lipca 1881 l. 4881 Nr. 359 i O. z 18 maja 1885 l. 14072 Nr. 795).

3. Por. także O. z 11 lutego 1897 l. 15139 Nr. 2057 przy § 34 uw. 12 podane.

ROZDZIAŁ XXI.

O kradzieży i sprzeniewierstwie.

Kradzież.

§ 171. Kto obcą rzecz ruchomą dla swej korzyści, z posiadania osoby drugiej, bez zezwolenia tejże zabiera, ten dopuszcza się kradzieży.

~~~~~  
ist zwar nicht der Brandlegung, wohl aber der Betrug schuldig, insofern er dadurch Rechte eines Dritten zu verkürzen oder jemanden Verdacht zuzuziehen sucht.

1. Jeżeli ktoś dla własnej korzyści przywłaszcza sobie podściółkę z cudzego lasu bez pozwolenia właściciela, wtedy czyn ten mieszczący w sobie wszystkie znamiona § 171 u. k. nie jest szkodnictwem leśnym, lecz zbrodnią lub przekroczeniem kradzieży. (Rp. m. s. z 6 listopada 1854 L. 20250).

2. Członkowie gminy, każdy z osobna, mogą także dopuścić się kradzieży zwierzyny, należącej do gminnego prawa polowania. (§ 10 pat. o polowaniu z 7 marca 1849 Nr. 154 D. u. p.).

3. Co się tyczy posiadania, to zauważyć należy, że przy książeczkach wkładowych Kasy Oszczędności (§ 14 d. k. n. z 26 września 1844 Nr. 832 Z. U. S. rp. m. s. w. z 9 czerwca 1863 L. 3894), przy kartkach loteryjnych (§§ 13 i 19 dodatku do rp. m. sk. z 20 lipca 1853 Nr. 159 i z 6 marca 1854 Nr. 60 D. u. p.), tudzież przy kartkach zastawnych (d. k. n. z 15 maja 1840 Nr. 437 Z. U. S.), każdoczesny dzierżyciel jest prawnym posiadaczem. Kradzież książeczki wkładowej kasy oszczędności jest kradzieżą dokonaną z chwilą zabrania samej książki. Przedmiotem tej kradzieży jest zatem wyłącznie sama książeczka, nie zaś suma pieniężna potem w kasie na książeczkę podjęta. (O. z 14 listopada 1890 L. 6833 Nr. 1387). Okoliczność ta, że złodziej użył podstępu, by skradzioną książeczkę kasy oszczędności spieniężyć, nie wyklucza zastosowania § 171. (O. z 30 marca 1893 L. 1738 Nr. 1985. Także winkulowane książeczki wkładowe Kasy Oszczędności mogą być przedmiotem kradzieży (lub sprzeniewierzenia). (O. z 10 września 1897 L. 6037 Nr. 2106).

Względem kart zastawnych przepisuje dekret kancelaryi nadwornej z 15 maja 1840 Nr. 437 Z. u. s.: Jeżeli zabrano kartę zastawną lub podobne poświadczenie, ażeby przez to dojść do posiadania cudzej własności i przywłaszczyć ją sobie, można czyn taki uważać za kradzież dokonaną, jeżeli zamiar został dopięty, a za usiłowaną, jeżeli go nie osiągnięto, o ile zabrana karta jest tego rodzaju, iż rzecz okazicielowi tejże musi być wydana. Według

---

Diebstahl.

§ 171. Wer um seines Vorteiles willen eine fremde bewegliche Sache aus eines andern Besitz, ohne dessen Einwilligung entzieht, begeht einen Diebstahl.

okoliczności można już zabranie takiej karty uważać za kradzież chociaż rzeczy nie odebrano jeszcze za jej pomocą i nie usiłowano jeszcze jej podnieść. Jeżeli jednak kto taką kartę otrzymał w posiadanie w inny, jakibądź dozwolony sposób, lub przypadkowo, i robi z niej nieprawny użytek, może czyn ten według okoliczności stanowić oszustwo lub sprzeniewierstwo.

4. Do pojęcia kradzieży wymaga się rzeczy będącej własnością osoby różnej od sprawcy. Zabranie rzeczy (dłużnika), na rzecz wierzyciela, zajętej z posiadania osoby trzeciej przez właściciela tejże rzeczy, nie stanowi przeto kradzieży. (O. plen. z 20 kwietnia 1876 l. 1957 Nr. 112). Podobnież niema kradzieży, jeżeli właściciel sekwestrowanego gruntu zabiera sekwestrowi sądowemu owoce z gruntu. (O. z 26 czerwca 1880 l. 4876 Nr. 268). Obecnie podpadałyby jednak te czyny pod § 1 ustawy z 25 maja 1883 o udaremnieniu egzekucyi.

Zabranie drzewa z lasu przez jednego z uprawnionych do poboru drzewa nie stanowi kradzieży, gdyż rzecz wspólna nie jest względem niego obcą. (O. z 19 stycznia 1884 l. 12394 Nr. 611. Por. jednak O. z 29 października 1885 l. 8418 Nr. 833).

5. Z chwilą przybicia, nieruchomości na licytacji sprzedana przestaje być własnością egzekuta i dlatego należy, nie według przepisów ustawy z 25 maja 1883 l. 78 D. u. p., lecz według § 171 ukarać egzekuta, który po tej chwili części przynależności sprzedanej egzekucyjnie nieruchomości, w zamiarze kradzieży sobie przywłaszcza. (O. z 21 listopada 1896 l. 10835 Nr. 2017).

6. Kto przez łudzenie drugiego sprawia, że tenże rzecz obcą dla siebie zabiera, popełnia kradzież. W szczególności popełnia kradzież ten, kto rzecz obcą, której niema w swoim posiadaniu, jako swą własność drugiemu sprzedaje i zabranie tejże sprawia. (O. z 26 sierpnia 1875 l. 5503 Nr. 76 i O. z 5 maja 1887 l. 2659 Nr. 1057).

7. Dla pojęcia kradzieży jest obojętnem, czy rzecz skradziona w chwili popełnienia czynu znajdowała się w posiadaniu właściciela czy też w posiadaniu innej od sprawcy różnej osoby. (O. z 17 października 1891 l. 6176 Nr. 1467).

8. Przez posiadanie (*Besitz oder Gewahrsam*) w znaczeniu prawa karnego rozumiemy możność faktycznego rozporządzenia rzeczą, połączoną z wolą utrzymania tejże możności. Jeżeli więc

posiadający rzecz nie zrzeka się sam posiadania, natenczas gaśnie ono tylko tam, gdzie faktyczny warunek panowania woli jego odpada, w szczególności: *a*) jeżeli rozporządzenie rzeczą stało się fizycznie niemożliwym, z powodu, że rzecz zginęła lub dotychczasowy posiadacz nie może do niej wrócić, lub *b*) jeżeli pomiędzy dotychczasowego posiadacza a rzecz wkroczyła wola innego posiadacza, która tylko drogą pomocy własnej lub postępowania sądowego może być usunięta (O. z 3 marca 1881 l. 13995 Nr. 317).

Właściciel, polecający służbie strzeżenie bydła na paszy, nie traci przez to posiadania onegoż (O. z 1 lipca 1881 l. 4383 Nr. 358). Posiadanie bydła na pastwisko wypędzonego, gaśnie dla uprawnionego z chwilą, gdy ono (zbiegnie) zabłądzi się (*sich verläuft*) i nie może znaleźć drogi do domu. (O. z 14 listopada 1890 l. 6180 Nr. 1380). Przywłaszczenie sobie spławnego drzewa z rozbitego okrętu drewnianego, w którego posiadaniu właściciel utrzymuje się przez odpowiednie za nim śledzenie, jest kradzieżą, jeżeli sprawcy okoliczność ta była wiadomą. (O. z 30 czerwca 1876 l. 4766 Nr. 120).

Przywłaszczenie sobie rzeczy, które woda zostawiła na gruncie właściciela pod powłoką piasku i szutru, stanowi oszustwo z § 201 c kod, a nie kradzież. jeżeli właściciel o tych rzeczach nie wiedział, gdyż takowe więcej w jego dzierżeniu nie były. (O. z 15 grudnia 1882 l. 11439 Nr. 505).

Kradzieży można się dopuścić i na majątku spadkowym; w szczególności zaś ani dziedzic, ani wykonawca testamentu, ani legataryusz nie są uprawnieni bez zezwolenia sądu spadkowego obejmować w posiadanie poszczególne przedmioty spadku. (O. z 6 lipca 1911 Kr. VI 77/11 L. 265).

Jedynie skutkiem zmiany miejsca nie gaśnie posiadanie uprawnionego w odniesieniu do rzeczy przez wylew na obcy grunt przeniesiony, jeżeli dotychczasowy posiadacz wie, gdzie się ta rzecz znajduje i jej pilnuje. Trzecia osoba, która ją zabiera, by sobie ją przywłaszczyć, popełnia kradzież. (O. z 24 stycznia 1891 l. 11719 Nr. 1390).

Magazynier przez kupca ustanowiony, który na własny rachunek towary swego pryncypała sprzedaje, dopuszcza się kradzieży, a nie sprzeniewierzenia. (O. z 20 stycznia 1888 l. 13298 Nr. 1123)

Przedmiot, zapomniany przez podróżnego w poczekalni kole

żelaznej, znajduje się w myśl § 38 kolejowego regulaminu ruchu z 10 grudnia 1892 D. u. p. l. 207 w »przechowaniu« zarządu kolejowego. Przywłaszczenie sobie jego przez osoby trzecie jest zatem kradzieżą. (O. z 18 marca 1898 l. 6946 Nr. 2222).

Posiadanie zwierzęcia domowego przyprowadzonego na targ nie gaśnie przez to, że zwierzę oddali się od trzody dotychczasowego posiadacza i przyłączy się do trzody innej na tym samym targu się znajdującej. (O. z 5 maja 1887 l. 2659 Nr. 1057).

Podróżny, który przez zapomnienie zostawia rzeczy swoje w wagonie kolei żelaznej, nie traci jeszcze przez to samo posiadania takowych. (O. z 13 listopada 1896 l. 10410 Nr. 985).

Zabranie rzeczy z kufra zamkniętego, sprawcy w stanie zamkniętym i bez klucza powierzonego, stanowi kradzież. (O. z 15 września 1884 l. 8094 Nr. 659). Podobnie przewoźnik, który przedmioty oddane mu do przewozu, a w zamkniętej skrzyni się znajdujące, sobie przywłaszcza, dopuszcza się kradzieży, a nie sprzeniewierzenia. (O. z 9 lipca 1892 l. 7231 Nr. 1596).

Zezwolenie na przymierzenie sukni w magazynie nie jest jej powierzeniem, zaczętem zabranie jej w takich warunkach stanowi kradzież. (O. z 12 września 1884 l. 6953 Nr. 661. Por. O. Nr. 702 i O. Nr. 771).

Sługa, który z polecenia słuźbodawcy rzecz jaką od trzeciego dla słuźbodawcy odbiera i takową sobie przywłaszcza, popełnia przez to kradzież. (O. z 17 stycznia 1885 l. 9660 Nr. 729).

Słuźący, który przywłaszcza sobie pieniądze, powierzone mu przez słuźbodawcę celem zakupna towarów do użytku domowego, popełnia kradzież, a nie sprzeniewierzenie. (O. z 19 lutego 1910 Kr. II 388/9 L. 38).

Pieniądze, pobrane w sklepie przez pomocnika sklepowego, są temuż powierzone aż do chwili włożenia ich do kasy (O. z 9 lutego 1885 l. 13913 Nr. 742).

Pomocnik handlowy — przywłaszczając sobie rzeczy, które przez zapomnienie kupujących pozostały w sklepie pryncypała, dopuszcza się kradzieży, a nie oszustwa z § 201 lit. c. (O. z 25 czerwca 1898 l. 6946 Nr. 2222).

Słuźący, któremu słuźbodawca dał list zalepiony z tem poleceniem, by go zaniósł na pocztę, popełnia przez otwarcie tegoż

i przywłaszczenie sobie jego zawartości pieniężnej, kradzież rzeczy zamkniętej, a nie sprzeniewierzenie. (O. z 16 grudnia 1898 l. 13919 Nr. 2296).

9. Znamię przysporzenia sobie korzyści (*um seines Vorteiles willen — lucri faciendi causa*) leży w bezprawnym zabranu i przywłaszczeniu sobie rzeczy obcej, które mieści się już w pojęciu kradzieży. (O. z 3 lutego 1882 l. 13185 Nr. 413). Podobnie o z 2 lipca 1910 Kr. V 344/10 L. 114). Tak zwane *furtum usus* może podpadać pod pojęcie oszustwa z §§ 197 i 461 u. k. (O. z 29 kwietnia 1911 Kr. III 39/11 L. 241).

Nie ma zatem zamiaru takiego, t. j. zamiaru kradzieży (*diebische Absicht*), jeżeli zabierający rzecz obcą chciał w ten sposób tylko uzyskać zastaw dla pretensyi, jaką ma przeciw właścicielowi. (O. z 6 listopada 1879 l. 7655 Nr. 206).

Zamiar do kradzieży wymagany leży już w przywłaszczeniu sobie prawa rozporządzenia rzeczą obcą. Zamiaru przysporzenia sobie korzyści majątkowej się nie wymaga (O. z 1 marca 1886 l. 15049 Nr. 892). Inaczej O. plenarne z 21 grudnia 1898 l. 17080 Nr. 2287, które do zaistnienia znamienia »przysporzenia sobie korzyści« żąda korzyści majątkowej.

Wyrazy »dla własnej korzyści« oznaczają zamiar zabrania uprawnionemu danej rzeczy bez wzajemnego świadczenia, (bezpłatnie, bez ekwiwalentu) i to na zawsze i w tym celu, aby sobie lub komu innemu przysporzyć w odniesieniu do niej ogół uprawnień, które właściciel wykonuje na mocy swego prawa własności. (O. plen. z 17 kwietnia 1890 l. 2889 Nr. 1316; por. także O. z 17 marca 1883 l. 816 Nr. 1316).

Por. też daleko idące o. z 7 listopada 1911 Kr. 356/11 L. 290: Zamiar przestępny § 171 u. k. wynika z chciwości zysku, jak na to niewątpliwie wskazuje ostatnie zdanie § 306 u. k. O chciwości zysku zaś może być mowa tylko wtedy, jeżeli sprawca działał z świadomością, że zabiera z obcego posiadania rzecz wartościową i w tym zamiarze, by z niej jako z rzeczy o wartości zamiennej lub użytkowej rzeczywiście zrobić użytek, a zatem siebie lub kogo innego nią wzbogacić.

Błędne przekonanie, że właściciel rzeczy, o ile mu się tylko odpowiednią cenę zapłaci, nie będzie się sprzeciwiał zabranu jego

rzeczy, wyklucza zamiar kradzieży u sprawcy, który jest gotów i w możności uiścić zapłatę. — (O. z 4 czerwca 1891 l. 5513 Nr. 1445).

Kto zboże lub inne przedmioty, służące do karmienia bydła wbrew woli właściciela zabiera w tym celu, by karmić nimi bydło tegoż własnością będące, ten nie popełnia kradzieży. (O. z 3 czerwca 1892 l. 4450 Nr. 1580).

Łódź, którą woda daleko zanosła, a za którą właściciel nie czyni poszukiwań, nie znajduje się w tegoż posiadaniu. Przywłaszczający ją sobie dopuszcza się oszustwa z § 201 lit. c, a nie kradzieży. (O. z 13 grudnia 1897 l. 12748 Nr. 2155).

10. Co do chwili, w której kradzież za dokonaną uważać należy, istnieją trzy teorie: pierwsza uważa już pochwycenie rzeczy za dostateczne (*Contrectationsteorie*); druga wymaga owładnięcia rzeczą (*Apprehensionsteorie*); trzecia wreszcie żąda uniesienia rzeczy czy z miejsca kradzieży (*Ablationsteorie*). Trybunał Najwyższy orzekł, że kradzież jest dokonaną, jeżeli z dzierżenia dotychczasowego dzierżyciela przeszła w dzierżenie złodzieja. Nie wymaga się, aby rzecz była usuniętą z ubikacyi dotychczasowego dzierżyciela, gdyż i samo ukrycie rzeczy na miejscu czynu lub w bliskości onegoż, o ile przez to dotychczasowemu posiadaczowi usunięto możność rozporządzenia rzeczą, stanowi już kradzież dokonaną. (O. Nr. 413 podane powyżej i O. z 10 marca 1882 l. 13901 Nr. 433). Por. także O. z 22 kwietnia 1892 l. 2618 Nr. 1526 przy § 8 u. k. W orzeczeniu z 7 kwietnia 1883 l. 15597 Nr. 537 jednak uznano, że ukrycie w krzakach jelenia, przez kłusownika zabitego, nie stanowi jeszcze kradzieży dokonanej, gdyż właściciel lasu nie traci jeszcze przez to posiadania jelenia. (Por. także O. Nr. 736).

O granicy między przygotowaniem a usiłowaniem kradzieży p. O. z 28 maja 1892 l. 4425 Nr. 1538 i O. z 22 czerwca 1899 l. 4417 Nr. 2365).

11. Z postanowienia patentu o polowaniu (§ 3), iż wolno dzikie zwierzęta poza dziedzińcem zabijać, nie wynika jeszcze prawo przywłaszczenia sobie takowych ze szkodą tego, któremu służy prawo polowania. Takie przywłaszczenie może zatem podpadać pod pojęcie kradzieży. (O. z 21 maja 1883 l. 61 Nr. 553). Por. jeszcze

O. Nr. 665). Dlatego zabicie i przywłaszczenie sobie wydry należy osądzić według § 171 u. k. (O. z 21 grudnia 1894 l. 12791 Nr. 1844).

Mający prawo polowania niema prawa pierwszeństwa okupacji w odniesieniu do ptaków drapieżnych w jego okręgu się znajdujących. (O. z 26 listopada 1887 l. 8582 Nr. 1117).

12. Zabicie obcego zwierzęcia domowego popełnione w tym celu, aby się dostało oprawcy, jest złośliwym uszkodzeniem cudzej własności, a nie kradzieżą, gdyż samo przez się dzierżenia posiadacza nie uchyla. (O. z 20 sierpnia 1874 l. 7932 Nr. 21).

13. Jeżeli właściciel oddał rzecz tymczasowo w dozór osobie trzeciej, a oskarżony wziął takąw za zezwoleniem dozorczy, złudziwszy go fałszywym przedstawieniem, że przychodzi po nią z polecenia właściciela, na ten czas zachodzi oszustwo a nie kradzież, gdyż nie ma w takim razie warunku »braku zezwolenia posiadacza«. (O. z 14 maja 1886 l. 3354 Nr. 918).

Podstępne tuszowanie (zakrywanie) kradzieży nie czyni z niej jeszcze oszustwa. (O. z 22 czerwca 1912 Kr. III 64/12 L. 360). O różnicy między kradzieżą a oszustwem (§ 201 c u. k.) ob. o. z 9 września 1910 Kr. V 162/10 L. 119 i o. z 29 września 1910 Kr. II 198/10 L. 120. O różnicy między kradzieżą a oszustwem (§ 197 u. k.) obacz o. z 1 lipca 1907 l. 5774 Nr. 3666, z 29 stycznia 1909 Kr. VII 42/8 Nr. 3535 i z 3 grudnia 1909 Kr. V 398/9 L. 11).

14. O różnicy między kradzieżą a sprzeniewierzeniem por. O. z 11 marca 1899 l. 17800 Nr. 2338 przy § 183 i O. z 14 kwietnia 1893 l. 2346 Nr. 1634).

15. Nagłe i niespodziane wyrwanie jakiegoś przedmiotu trzeciej osobie, jeżeli nie towarzyszy mu żaden gwałt przeciw niej zwrócony, a skierowane ku zabranii z posiadania tej osoby podanego przedmiotu, jest kradzieżą, a nie rabunkiem. (O. z 21 czerwca 1898 l. 8440 Nr. 2221, podobnie O. z 1 marca 1898 l. 2995 Nr. 2182).

Okoliczności, dla których kradzież staje się zbrodnią.

§ 172. Kradzież staje się zbrodnią, albo z ilości, albo z jakości czynu, albo z przmiotu rzeczy skradzionej, albo z charakteru sprawcy.

a) *ilość wyższa:*

§ 173. Z ilości staje się kradzież zbrodnią, jeżeli ilość lub wartość tego, co skradzionem zostało, więcej niż ~~dwieście~~ ^{50.000 rub.} koron wynosi. Przytem nie stanowi różnicy okoliczność ta, czy rzeczoną ilość lub wartość na raz jeden, lub na więcej razy, czy w jednym czasie, czy też wskutek powtórzenia czynu, czy jednemu lub kilku właścicielom skradziono i czy dokonano kradzieży jednego lub różnych przedmiotów. Wartość jednak nie według korzyści złodzieja obliczyć należy, lecz według szkody, wyrządzonej okradzionemu.

Tekst, zmieniony ustawą z 9 kwietnia 1910 l. 73 D. u. p.

1. Wypowiedziana w § 173 zasada zliczania, ma zastosowanie nie tylko przy kradzieży, ale i przy sprzeniewierstwie, przy oszustwie i przy złośliwym uszkodzeniu cudzej własności (§ 85 a. Dekretem nadw. z 11 maja 1816 Nr. 1244 z. u. s. orzeczono bowiem,

~~~~~
Umstände, wodurch der Diebstahl zum Verbrechen wird.

§ 172. Der Diebstahl wird zu einem Verbrechen, entweder aus dem Betrage, oder aus der Beschaffenheit der Tat, oder aus der Eigenschaft der entzogenen Sache, oder aus der Eigenschaft des Täters.

a) *der höhere Betrag:*

§ 173. Der Betrag macht den Diebstahl zum Verbrechen, wenn derselbe oder der Wert desjenigen, was gestohlen worden, mehr als zweihundert Kronen ausmacht. Dabei macht es keinen Unterschied, ob dieser Betrag oder Wert aus einem oder mehreren, gleichzeitigen oder wiederholten, Angriffen hervorgehe, ob er einem oder mehreren Eigentümern entwendet, ob der Diebstahl an einem oder an verschiedenen Gegenständen vollbracht worden ist. Der Wert aber ist nicht nach dem Vorteile des Diebes, sondern nach dem Schaden des Bestohlenen zu berechnen.

że przy wszystkich tych przestępstwach, gdzie kwalifikacja czynu zależy od pewnej kwoty, obojętną jest rzeczą, czy ta z jednego działania wynika, czy z kilku. — (O. z 17 lutego 1893 l. 14616 Nr. 1630).

2. Zasada zliczania z § 173 ma zastosowanie nie tylko wtedy, gdy od ilości zależy kwalifikacja (Kriminalität) czynu, lecz także wtedy, gdy od niej zależy zmiana zakresu kary. (O. z 15 marca 1889 l. 15229 ex 1888 Nr. 1260).

3. Nie mogą być zliczane kradzieże takie, z których każda podpada pod inne postanowienie ustawy np. pod §§ 174 II, 175 II i 176 II, i nie mogą być karane jako zbrodnia dlatego, że suma łączna kwotę 10 koron przenosi (O. z 12 marca 1880 l. 11487 Nr. 241).

4. Jeżeli sprawca popełnił kradzieże częścią usiłowane, częścią dokonane, należy ilości kradzieży dokonanej z ilościami usiłowanej zliczyć w jedną sumę łączną. (Rp. m. s. z 5 maja 1853 l. 6096).

5. Przy kradzieżach lasowych mogą także władzom karnym służyć za podstawę do oznaczenia szkody taryfy wynagrodzenia szkody leśnej, ułożone według zasad szóstego rozdziału ustawy leśnej z 3 grudnia 1852 Nr. 250 D. u. p., i dodatku D tegoż (Rp. m. s. z 6 listopada 1854 l. 20250).

6. Przy kradzieży towarów cenę sprzedaży, t. j. cenę towarową tychże wzięć należy za podstawę obliczenia wartości, celem kwalifikacji kradzieży. (O. z 21 marca 1879 l. 409 Nr. 194, O. z 27 stycznia 1888 l. 1398 Nr. 1123).

7. Obliczając szkodę w myśl § 173 kod., uwzględnić należy tylko ową wartość, którą rzecz skradziona miała sama przez się i ze względu na szkodę pokrzywdzonemu bezpośrednio wyrządzoną, uszczerbku majątkowego jednak, jakiego doznał pokrzywdzony pośrednio — w dalszym skutku przestępstwa — pod uwagę brać nie można. (O. z 27 listopada 1885 l. 11032 Nr. 851).

8. Według § 173 u. k. wliczyć należy także wartość przedmiotów, którymi złodziej przy wykonaniu kradzieży tylko w tym celu zawładnął, aby swą kradzież ukryć (np. tę część z beczki zabranego wina, którą złodziej rozlał, aby wzbudzić wiarę, że wino przypadkowo z beczki wyciekło). (O. z 5 maja 1897 l. 5448 Nr. 2077).

9. Przy kradzieży ogonów koni żyjących, jedynie wartość włósia jest decydującą, nie zaś obniżenie wartości koni. (O. z 4 lipca 1881 l. 3765 Nr. 355).

10. Jeżeli przy kradzieży książki wkładkowej kasy oszczędności zamiar skierowany i czyn ograniczony był jedynie do przywłaszczenia sobie części wkładki, natenczas należy przy obliczeniu wartości rzeczy skradzionej w myśl § 173 kod. tylko tę część uwzględnić. (O. z 8 października 1881 l. 8456 Nr. 371).

11. Weksel jest papierem wartościowym; kradzież weksła jest kradzieżą rzeczy ruchomej, której wartość może po myśli § 173 u. k. odpowiadać wysokości sumy wekslowej. Szkoła okradzonego polega na wartości, którą można zrealizować, ta wartość zaś odpowiada wysokości sumy wekslowej — z zastrzeżeniem autentyczności podpisu, ważności weksła i zdolności dłużnika do płacenia. (O. z 15 września 1910 Kr. V 484/10 L. 123).

b) niebezpieczniejsza jakość czynu.

§ 174. Z jakości czynu kradzież staje się zbrodnią:

I. Bez wszelkiego względu na ilość:

a) gdy złodziej w broń lub inne narzędzia, osobistemu bezpieczeństwu zagrażające, był opatrzony;

b) gdy złodziej przydybany na kradzieży, użył rzeczywistego gwałtu lub niebezpiecznej pogroźki przeciw osobie, by się utrzymać w posiadaniu skradzionej rzeczy, albo

b) die gefährlichere Beschaffenheit der Tat.

§ 174. Aus der Beschaffenheit der Tat ist ein Diebstahl ein Verbrechen:

I. Ohne alle Rücksicht auf den Betrag:

a) wenn der Dieb mit Gewehr oder anderen der persönlichen Sicherheit gefährlichen Werkzeugen versehen gewesen;

b) wenn er bei seiner Betretung auf dem Diebstahle wirkliche Gewalt oder gefährliche Drohung gegen eine Person angewendet hat, um sich im Besitze der gestohlenen Sache zu erhalten, oder

c) gdy popełniono kradzież w czasie pożaru, powodzi, lub w czasie innej klęski, czy powszechnej, czy dotykającej w szczególności okradzionej osoby.

Tekst zmieniony ustawą z 9 kwietnia 1910 l. 73 D. u. p.

Do lit. a.

1. Nie każda kradzież z bronią w rękę popełniona podpada pod zbrodnię z § 174 ust. I; jest ona zbrodnią tylko wtedy, jeżeli sprawca zaopatrzył się w broń, nie na to, aby mieć narzędzie do popełnienia kradzieży, lecz w tym właśnie celu, ażeby zagrozić osobie lub wykonać gwałt względem osoby, któraby go na kradzieży przydybała. (O. z 21 marca 1875 l. 3054 Nr. 69).

2. Za narzędzia osobistemu bezpieczeństwu zagrażające uważać należy nie broń w technicznem znaczeniu, lecz w ogólności przedmioty nadające się do zaczepki lub obrony. (O. z 21 kwietnia 1894 l. 2209 Nr. 1797).

Do lit. b.

3. Za przydybanie na kradzieży uważać należy także przydybanie złodzieja, podczas gdy rzeczy skradzione unosi (o ile one nie zostały jeszcze w inne bezpieczne dla złodzieja miejsce uniesione). (O. z 17 kwietnia 1875 l. 8601 Nr. 59).

4. Jeżeli obok użycia gwałtu nastąpią inne dalej idące karygodne czynności, mianowicie uszkodzenie cielesne lub zabicie człowieka, fakta te, jako nie podpadające sankcyi §§ 175 ust I i 179 kod. k., uzasadniają osobną odpowiedzialność sprawcy za nie. — (O. z 6 sierpnia 1886 l. 5208 Nr. 951).

Do lit. c.

5. Następne przywłaszczenie sobie rzeczy, zabranych przez sprawcę pierwotnie w celu zabezpieczenia tychże przed ogniem, nie podpada pod kradzież kwalifik. z § 174 II *a*, lecz pod kradzież zwykłą. (O. z 10 grudnia 1881 l. 9600 Nr. 390).

6. Zaszłą wskutek poprzedzającego pożaru niemożność strze-

c) wenn der Diebstahl während einer Feuersbrunst, Wasser-
not oder eines anderen gemeinen oder dem Bestohlenen insonder-
heit zugestossenen Bedrängnisses verübt worden ist.

żenia swych rzeczy, dla braku miejsca schronienia, uważać należy za kłeskę, która okradzionego dotknęła. (O. z 10 stycznia 1885 l. 12800 Nr. 726).

7. Zbrodni kradzieży z § 174 II a (obecnie § 174 I c) nie ma w przypadku okradzenia dokonanego po pobiciu okradzionego przez trzech napastników, jeżeli okradziony nie został przez oskarżonych wprawiony w taki stan, iżby mu było niemożliwym lub przynajmniej utrudnionem rzeczy swoje zatrzymać i przed zaborem uchronić. (O. z 11 czerwca 1886 l. 2664 Nr. 937).

II. Gdy wartość kradzieży ^{10.000} ~~pięćdziesiąt koron~~ przenosi, a popełniono kradzież:

a) w towarzystwie jednego lub kilku współników kradzieży;

1. Do zastosowania tego postanowienia wymaga się koniecznie wyraźnego stwierdzenia w wyroku współdziałania współników kradzieży. (O. z 12 marca 1880 l. 11487 Nr. 241).

2. Nie wymaga się do zastosowania tegoż postanowienia, aby wszyscy współnicy kradzieży byli czynnymi w charakterze sprawców, mogą brać także udział jako pomocnicy. Nie wymaga się również, aby wszyscy równocześnie na miejscu czynu np. w lokalu, w którym kradzież ma być popełnioną, byli obecni; mogą podzielić się pracą, może jeden być w pokoju, a drugi w przedsionku itd., byleby jeden współnik drugiemu do wykonania kradzieży bezzwłocznie osobiście mógł dopomóc. (O. z 7 listopada 1876 l. 5929 Nr. 129 i z 19 maja 1883 l. 2368 Nr. 550). Kwalifikacya ta zachodzi zatem wtedy, jeżeli jeden z współników czeka poza lasem na drzewo kradzione, aby je następnie unieść, jak również i w tym przypadku, kiedy jeden z współwinnych ułatwił jedynie usunięcie rzeczy w jego obecności dokonane. (O. z 18 października 1884 l. 7569 Nr. 685, O. z 27 czerwca 1885 l. 3273 Nr. 802 i O. z 18 marca 1898 l. 346 Nr. 2194). Również służącego, który przyrzeka

II. Wenn der Diebstahl mehr als fünfzig Kronen beträgt und zugleich

a) in Gesellschaft eines oder mehrerer Diebsgenossen;

milczenie i dozwala, by w jego obecności z lokalu, do zamykania którego jest ustanowiony przez służbowawcę, do tegoż należące rzeczy skradziono, należy uznać za współnika kradzieży. (O. z 14 maja 1898 l. 3330 Nr. 2205).

3. Nie mogą być uważane za współników kradzieży osoby, które do wykonania kradzieży nieświadomie się przyczyniły. (O. z 13 grudnia 1882 l. 11725 Nr. 504).

Za współników kradzieży nie można uznać po myśli ustawy karnej — dzieci poniżej dziesięciu lat. (O. z 19 września 1910 Kr. VI 95/10 L. 125).

4. Osób, które współdziałając przy dokonaniu kradzieży znajdowały się w błędzie wykluczającym karygodność ich czynu (§ 2 lit. e nie można uważać za współników kradzieży. Dlatego, jeżeli oprócz tych osób tylko jedna jeszcze istnieje osoba, mająca odpowiadać za tę kradzież, wówczas nie można do niej stosować § 174 II b. (O. z 6 lipca 1897 l. 10863 Nr. 2132).

5. Kradzież jest popełnioną w towarzystwie i wtedy, jeżeli pomocnik na miejscu czynu obecny w jakikolwiekby sposób do kradzieży przyczynił się, chociaż przed dokonaniem kradzieży się oddał. (O. z 6 lipca 1885 l. 5731 Nr. 803).

b) w miejscu czci bożej poświęconem;

Zakrystya kościoła katolickiego jest takim miejscem, o jakim mowa w § 174 II c kod. (O. z 28 marca 1887 l. 14853 Nr. 148).

c) rzeczy pod zamknięciem stojących;

1. Racja surowszego karania kradzieży rzeczy zamkniętych jest ta, że złodziej, mając do czynienia z kradzieżą, więcej czasu i trudu wymagającą, nie daje się tem odstraszyć, a więc zdradza większą zuchwałość i skłonność do kradzieży. Zamknięcie drewnianym z zewnątrz odsunąć się dającym rygłem nie może przeto być uważane za dostateczne do pojęcia rzeczy zamkniętej. (O. z 6 listopada 1882 l. 8493 Nr. 499).

Jeżeli klucz tkwił w zamku, nie ma mowy o zamkniętej rzeczy. (O. z 17 marca 1903 l. 3938 Nr. 2832).

b) an einem zum Gottesdienste geweihten Orte;

c) an versperrten Sachen;

2. Rzecz jakaś wtedy zostaje pod zamknięciem, jeżeli wolnego dostępu do niej i faktycznego rozporządzenia nią broni umyślnie sporządzona przeszkoda. W jaki sposób ją się usunie lub zwalczy, jest obojętnem (wystarczy, jeżeli złodziej musi pokonać przeszkody, jeżeli musi użyć siły fizycznej). (O. z 13 maja 1887 l. 2171 Nr. 1061).

3. Obojętnem jest, czy sprawca rzecz owładnął przez rzeczywiste usunięcie przeszkody, czy też przez ominięcie jej za pomocą większej lub mniejszej zręczności, albo skutkiem przez się posiadanego przymiotu (właściwości). (O. z 3 maja 1890 l. 2245 Nr. 1345). W szczególności nie wymaga się, by otwarcie zamknięcia połączone było z trudnościami. (O. z 14 marca 1891 l. 14840 Nr. 1425).

4. Osoba prywatna, która sobie bezprawnie przywłaszcza zawartość pieniężną listu zamkniętego oddanego mu, by go dalej udzielił, dopuszcza się kradzieży »rzeczy pod zamknięciem zostającej« a nie przeniewierzenia. (O. z 14 marca 1891 l. 13840 Nr. 1425, O. z 16 grudnia 1898 l. 13919 Nr. 2296. Podobnie O. z 25 października 1889 l. 8410 Nr. 1279).

5. Kwalifikacya kradzieży z § 174 II *d* zachodzi i wtedy, kiedy złodziej w celu popełnienia kradzieży daje się zamknąć w miejscu kradzieży, następnie zaś otwiera zamknięcie i oddała się z zabranymi przedmiotami. (O. z 24 stycznia 1875 l. 13713 Nr. 736, N. z 9 stycznia 1891 l. 9080 Nr. 1383).

6. Kradzież z § 174 II *d* zachodzi, jeżeli kto zabiera rzecz z skrzynki zamkniętej, danej sobie w przechowanie bez klucza. (O. z 30 stycznia 1886 l. 12651 Nr. 878).

7. Za zamkniętą należy uważać rzecz także wtedy, jeżeli ta znajduje się w miejscu zamkniętem lub ogrodzonym, do którego zwyczajnie nie można się dostać, jak tylko za użyciem narzędzi odrębnie przechowywanych lub za użyciem gwałtu. (O. z 30 sierpnia 1886 l. 5052 Nr. 953).

8. Przedmioty, które posiadacz nosi przy sobie w otwartej kieszeni z tego wyłączenie powodu nie są rzeczami pod zamknięciem zostającymi. (O. z 19 grudnia 1896 l. 14897 Nr. 2029).

9. W zamiarze kradzieży dokonane zabranie skrzynki, znajdującej się w miejscu otwartem w zamiarze przywłaszczenia sobie

w niej zamkniętych obcych przedmiotów, jest kradzieżą z § 174 II *d*. (O. z 4 czerwca 1898 l. 4406 Nr. 2216).

Do § 174 II lit. *c* zauważyć należy jeszcze co następuje:

a) w dekr. nadw. z 20 czerwca 1800 postanowiono, że kradzież zboża z worków plombowanych uważać należy za kradzież rzeczy zamkniętych;

b) w dekr. nadw. z 19 października 1792 zaś postanowiono, że kradzież rzeczy zamkniętych zachodzi także wtedy, jeżeli klucz do drzwi zamkniętych w bliskości drzwi wisi lub leży w miejscu dla każdego widocznym. Czy jednak postanowienia te (które oczywiście mocy obowiązującej dziś nie mają) są uzasadnione, to zwłaszcza co do drugiego przypadku jest rzeczą wątpliwą. (Rosenblatt).

d) drzewa zabranego albo z ogrodzonych lasów, albo z znacznem uszkodzeniem lasu;

1. Jakie przestępstwa przeciw bezpieczeństwu własności lasowej mają karać władze administracyjne jako szkodnictwo leśne, oznaczają §§ 59—71 ustawy leśnej z 3 grudnia 1852 Nr. 250 D. u. p.

2. Do ogrodzenia wystarczy rów; istnienie rowu bowiem sprawia z jednej strony złodziejowi trudności w usuwaniu drzewa, z drugiej zaś strony manifestuje wolę właściciela, chcącego zabezpieczyć las przed bezprawnymi napaściami. (O. z 6 października 1883 l. 8382 Nr. 570). Las jest i wtedy jeszcze ogrodzonym, chociażby rów był zasypyany śniegiem lub przerwany tu i owdzie przez ścieżki do lasu prowadzące. (O. z 3 września 1880 l. 6005 Nr. 273 i z 18 października 1884 l. 7569 Nr. 685).

3. Wyraz »ogrodzony« ma w ustępach *e* i *g* § 174 II, tożsamo znaczenie. (O. z 7 lutego 1876 l. 11400 Nr. 101).

4. Wierzchołki młodych drzewek leśnych uważać należy za drzewa w rozumieniu § 174 II. (O. z 6 listopada 1885 l. 8780 Nr. 837).

5. Ochrona karna z § 174 II *e* przypada w udziale tylko gruntom leśnym, które w myśl ustawy leśnej oddane są uprawie leśnej, których bez zezwolenia władzy pozbawić tego przeznaczenia

d) an Holz, entweder in eingefriedeten Waldungen oder mit beträchtlicher Beschädigung der Waldung;

nie wolno i które pod względem gospodarstwa leśnego podlegają dozorowi władz (ces. pat. z 3 grudnia 1852 Dz. u. l. 250 § 2, 22 i 23. (O. z 5 marca 1887 l. 14648 Nr. 1037).

e) ryb zabranych z stawów;

f) zwierzyny zabranej albo z ogrodzonych lasów albo ze szczególniejszą śmiałością, lub też przez sprawcę, który kradzieżą taką trudni się jakoby zwyczajnym przemysłem;

1. Prawo polowania określa pat. o polowaniu z 13 kwietnia 1786, pt. z 7 marca 1849 Nr. 54 D u. p., rozp. min. z 31 lipca 1840 Nr. 342 i z 10 września 1849 Nr. 386 D. u. p. Łowienie ptaków nie jest częścią prawa polowania (rozp. min. spr. wew. z 10 czerwca 1854 l. 13247).

Por. też dla Galicyi ustawę z 5 marca 1897 l. 71 D. u. i rozp. wyk. z 1 kwietnia 1898 l. 21 D. u. i rozp. kraj.

2. Dzikie, wilki, lisy i inne drapieżne zwierzęta (*Schwarzwild*) poza zwierzyncom, może wprawdzie każdy ubijać, przywłaszczenie sobie tychże stanowi jednak kradzież na szkodę uprawnionego do polowania. (O. z 21 maja 1883 l. 61 Nr. 553).

c) *przymiot skradzionej rzeczy.*

§ 175. Z przymiotu rzeczy skradzionej kradzież staje się zbrodnią:

I. Bez względu na ilość, jeżeli popełniono kradzież:

e) an Fischen in Teichen;

f) an Wild, entweder in eingefriedeten Waldungen oder mit besonderer Kühnheit oder von einem gleichsam ein ordentliches Gewerbe damit treibenden Täter verübt worden ist.

c) *die Eigenschaft der gestohlenen Sache.*

§ 175. Aus der Eigenschaft der gestohlenen Sache wird der Diebstahl zum Verbrechen:

I. Ohne Rücksicht auf den Betrag, wenn solcher;

a) rzeczy bezpośrednio służbie Bożej poświęconej z zelżeniem obrzłdku religijnego; lub

b) przedmiotów wymienionych w §§ 85 lit. c i 89.

1. Nie każda kradzież przedmiotu służbie Bożej poświęconego podpada pod § 175 I a, lecz tylko taka, która połączona jest z zelżeniem obrzłdku religijnego. To ostatnie znamię nie jest zawarte w samym tylko uchwyceniu rzeczy, koniecznem do jej zabrania. (O. z 21 grudnia 1888 l. 12275 Nr. 1235).

2. Kradzież drutu telegraficznego, wiszłcego tylko z jednej strony z słupem telegraficznym połączonego podpada pod § 175 I b. (O. z 12 marca 1880 l. 6202 Nr. 235).

3. Tu podpada także kradzież faszyn (*Faschinenhölzer*) budowli wodnej. (O. z 16 października 1891 l. 9365 Nr. 1459).

4. Kradzież przedmiotów, należłcych do ruchu na kolejach żelaznych, wtedy tylko stanowi zbrodnię kradzieży bez względu na wartość, jeżeli kradzież popełniono w taki sposób, iż grozi przeszkodł w ruchu kolei, lub w ogólnosci popełniono ją wśród okolicznosci szczególnie niebezpiecznych; nie zachodzi to jednak przy kradzieży małej ilości węgla z nagromadzonego zapasu. (O. z 3 marca 1882 l. 144482 Nr. 428). Odmienne jednakże O. z 8 lutego 1892 l. 15086 Nr. 1506 i O. z 26 września 1902 l. 1394 Nr. 2764, które powiada, że zastosowanie § 175 I b w odniesieniu do przedmiotów do ruchu kolejowego należłcych, nie jest zaleznem od warunku, by kradzież spowodowała przeszkodę w ruchu kolei. Kradzież szyny używanej jako części bariery do zamykania toru kolejowego jest rzeczonym przepisem karnym objęta.

5. Do istoty zbrodni kradzieży z § 175 I b nie wymaga się, aby kradzież nastłpiła wśród okolicznosci szczególnie niebezpiecznych (§ 85 c kod). (O. z 6 września 1887 l. 6029 Nr. 955, O. z 16 października 1891 l. 9365).

a) an einer unmittelbar zum Gottesdienste gewidmeten Sache mit einer den Religionsdienst beleidigenden Verunehrung, oder

b) an den in den §§ 85 lit. c und 89 genannten Gegenständen begangen wird.

6. Do przedmiotów, wymienionych w § 175 I *b* należą też państwowe urzędnictwa telefoniczne. (O. z 4 stycznia 1907 l. 337 Nr. 3314).

II. Jeżeli ilość przenosi ~~pięćdziesiąt~~ koron, a popełniono kradzież:

Tekst zmieniony ustawą z 9 kwietnia 1910 l. 73 D. u. p.

a) płodów polnych lub owoców wiszących na drzewach lub w krajach, w których hodowanie jedwabników stanowi gałąź przemysłu i gospodarstwa, także liścia drzew morwowych do żywienia jedwabników służącego;

1. Za płody polne uważać można tylko takie ziemiopłody, które jako takie szczególnie się uprawia, lub co do których jest przynajmniej dowiedzionem, że właściciel gruntu zastrzegł sobie ich zebranie lub wartość do nich przywiązuje; paproć znana pod nazwą: »Capilus Veneris« nie należy do płodów polnych w rozumieniu § 175 II *a*. (O. z 17 października 1874 l. 7622 Nr. 27).

2. Zabranie dla własnej korzyści z cudzego posiadania nieskoszonej trawy z łąki jest przy małych rozmiarach przestępstwem polnem — zresztą zaś kradzieżą »płodów polnych«. Czy sprawca trawę własnoręcznie, czy też w ten sposób zabrał, że pasł bydło na łące, jest obojętnem. (O. z 2 marca 1891 l. 7984 Nr. 1420).

3. Ochrona karna § 175 II *a* obejmuje wszystkie ziemiopłody, które właściciel zostawił na otwartem polu, chociaż je można było już zwieść z pola. (O. z 23 listopada 1888 l. 8686 Nr. 1210).

4. Kradzież zboża przechowanego w szopach (in Schobern) na polu należy osądzić według § 175 II *a*. (O. z 24 września 1894 l. 8223 Nr. 1787).

5. Zbieranie dziko rosnących poziomek, których sobie właściciel nie zastrzegł, może przedstawiać się jako szkodnictwo leśne,

II. Wenn er mehr als fünfzig Kronen beträgt, und
 a) an Früchten auf dem Felde, oder von Bäumen, und in den Ländern, in welchen die Zucht der Seidenwürmer einen Zweig der Industrie und der Landwirtschaft bildet, auch am Laub der Maulbeerbäume, welches zur Fütterung den Seidenwürmer dienet;

nie stanowi jednak kradzieży. (O. z 16 października 1894 l. 12251 Nr. 1851).

b) bydła na paszy lub z wygonu;

c) sprzętów rolniczych na polu;

1. Zbrodnię kradzieży z § 175 II *b* popełnia także pasterz zabierający bydło, które na paszę wyprowadził. (O. z 10 czerwca 1881 l. 3231 Nr. 345).

2. Podpada tu również ucięcie ogona koniowi na paszy będącemu, dokonane w zamiarze kradzieży (włóśsia). (O. z 4 lipca 1881 l. 3765 Nr. 335).

3. Zakres ochrony karnej § 175 II *c* obejmuje prócz narzędzi i przedmiotów, bezpośrednio do uprawy gruntu służących, także inne przedmioty, bez których tamtych wcale użyć nie można, albo które na podstawie zarządzenia właściciela mają służyć do ułatwienia użycia pierwszych. (O. z 3 paźdź. 1898 l. 7157 Nr. 2269).

d) minerałów, narzędzi lub sprzętów wewnątrz kopalni, przy górnictwie na powierzchni, na hołdach, lub w oczyszczalniach rudy.

d) przymiot sprawcy.

§ 176. Z przymiotu sprawcy kradzież staje się zbrodnią:

I. Bez względu na ilość, jeżeli kradzież u sprawcy stała się nałogiem;

b) am Viehe auf der Weide oder vom Triebe;

c) an Ackergerätschaften auf dem Felde;

d) an Mineralien, Werkzeugen oder Gerätschaften im Innern der Bergwerke, auf Tagbauen, auf Halden oder in Aufbereitungswerkstätten verübt worden ist.

d) die Eigenschaft des Täters.

§ 176. Aus der Eigenschaft des Täters ist der Diebstahl ein Verbrechen:

II. ze względu na ilość ~~pięćdziesiąt~~ koron przeno-
szącą:

a) jeżeli sprawca już dwa razy za zbrodnię, lub przekroczenie kradzieży był karany;

b) jeżeli kradzież przez służących względem służbo-
dawców lub innych domowników;

c) przez czeladź rzemieślniczą, przez chłopców ter-
minujących, lub przez wyrobników, względem ich majstra
lub tych, którym się do roboty najęli, popełnioną została.

Tekst zmieniony ustawą z 9 kwietnia 1910 l. 73 D. u. p

1. § 73 ustawy przemysłowej stanowi: przez pomocników rozumie tu ustawa kupczyków, czeladź i robotników fabrycznych. Osoby przeznaczone do wyższych usług, jak kierownicy pracowni, mechanicy, pośrednicy, rachmistrze, kasyerzy, rysownicy, chemicy; dalej robotnicy i najemnicy, przyjmowani jedynie do dźwignia i prostych robót; nakoniec osoby, pełniące w przemyśle obowiązki domowej posługi, jak kelnerzy, parobcy do koni etc., nie mogą być zaliczani do pomocników.

2. Kwalifikacya zbrodni kradzieży z ustępu II lit. a nie zo-
stała uchyloną przez § 6 noweli z 15 listopada 1867 l. 131 D. u. p.
(O. z 28 października 1878 l. 9729 Nr. 177).

3. Jeżeli chodzi o zastosowanie § 176 II b uwzględnić należy
także ukaranie, jakie nastąpiło za granicami państwa austr. (O. z 31

I. Ohne alle Rücksicht auf den Betrag, wenn der Täter sich
das Stehlen zur Gewohnheit gemacht hat.

II. Mit Rücksicht auf einen Betrag von mehr als fünfzig
Kronen:

a) wenn der Täter schon zweimal, sei es des Verbrechens
oder der Übertretung, des Diebstahles wegen gestraft worden;

b) der Diebstahl von Dienstleuten an ihren Dienstgebern oder
anderen Hausgenossen;

c) von Gewerbsleuten, Lehrjungen oder Tagelöhnern an ihrem
Meister oder denjenigen, welche die Arbeit bedungen haben,
verübt wird.

października 1879 l. 9010 Nr. 250 i z 9 kwietnia 1892 l. 2949 Nr. 1572).

4. Uczestnik lub jakikolwiek inny współnik kradzieży przedmiotu powyżej 10 koron, będącej samej przez się tylko przekroczeniem, odpowiada według § 176 II *a*, jeżeli za kradzież, albo też za współwinę lub uczestnictwo w niej już dwa razy był karany. (O. z 23 listopada 1888 l. 9125 Nr. 1213).

5. Pod sankcyę § 176 II *b* podpada kradzież takich przedmiotów, których z powodu stosunku, w jakim złodziej pozostaje do okradzonego, nie można należycie uchronić przed kradzieżami. Kradzieży tej może się dopuścić sługa na szkodę swego słuźbodawcy albo tegoż domownika, nie wymaga się jednak, by sługa, będący sprawcą kradzieży, był domownikiem okradzonego. (O. z 21 lipca 1886 l. 5908 Nr. 1083 i z 12 marca 1880 l. 11487 Nr. 241. Ob. też O. z 29 stycznia 1912 Kr. I 296/11 L. 316). Ten przepis karny wchodzi także wówczas w zastosowanie, gdy kradzieży na szkodę wymienionych osób dokonano poza ich domem. (O. z 22 marca 1889 l. 49 Nr. 1215).

6. Domownikami po myśli § 176 II lit. *b* są tylko osoby, które żyją we wspólnem gospodarstwie. (O. z 15 czerwca 1895 l. 2973 Nr. 1856).

7. Na służy w zwykłym tego słowa znaczeniu (*Dienstboten*) nie można ograniczyć wyrazu »słuźący« (*Dienstleute*) przez ustawę użytego i wyraz ten nie wyłącza czynności słuźbowych, do których potrzeba pewnego zawodowego wykształcenia np. funkcji ogrodnika, kucharza i t. d. Natomiast osoby, które do swego zawodu słuźbowego potrzebują wykształcenia naukowego (jak np. nauczyciele, wychowawcy, urzędnicy przy gospodarstwach) tu nie należą. (O. z 21 lipca 1887 l. 5908 Nr. 1083).

Do »słuźących« po myśli § 176 II *b* należy też pisarz, zatrudniony w kancelaryi adwokackiej; z zakresu »słuźących« natomiast wykluczone są osoby, wykonujące t. zw. wyższą słuźbę, polegającą na naukowem wykształceniu. (O. z 1 czerwca 1911 Kr. VIII 11/11 L. 255).

8. Warunkiem zastosowania § 176 II lit. *b* jest, by istniał wypowiedzialny, prawno-prywatny stosunek słuźbowy, polegający na wyraźnej lub dorozumianej umowie. Natomiast stosunek taki,

który, jak służba wojskowa, oparty jest na prawie publicznem i określony jest jego normami, wyklucza zastosowanie tego przepisu karnego. Dlatego kradzieży, której dopuścił się w czynnej służbie wojskowej pozostający feldfelbel na szkodę komendanta kompanii, nie można osądzić według przepisu w mowie będącego. (O. z 9-go marca 1894 l. 322 Nr. 1758).

9. Służący, który, co prawda, już po rozwiązaniu stosunku służbowego, ale jeszcze nim dom służbodawcy na stałe opuścił, tegoż lub jego domowników okradł, podlega przepisowi § 176 lit. *b*. (O. z 12 października 1895 l. 11254 Nr. 1906).

10. Kwalifikacya z § 176 II *b* nie ma zastosowania do sługi, który namówił obcych do okradzenia swego służbodawcy. (O. z 5 listopada 1883 l. 5044 Nr. 586).

11. Kwalifiacya z § 176 II *b* zachodzić może także przy kradzieży rzeczy ze spuścizny służbodawcy. O. z 25 września 1885 l. 7243 Nr. 819).

12. Pomocnicy przemysłowi nawet wtedy, gdy są domownikami pracodawcy, nie podlegają przepisowi § 176 II *b*. (O. z 14 września 1897 l. 11542 Nr. 2111).

13. Wyras »czeladź przemysłowa« (*Gewerbsleute*) w § 176 II *c* obejmuje także personal przemysłowy pomocniczy (§§ 72 i 73 noweli przem. z 8 marca 1885 l. 22 D. u. p.). (O. z 12 czerwca 1896 l. 5054 Nr. 1681).

14. Aagenta handlowego nie należy zaliczyć do »czeladzi przemysłowej« w § 176 II *c* wymienionej. (O. z 15 kwietnia 1898 l. 3108 Nr. 2195).

15. Według § 176 II *c* należy osądzić czeladnika przemysłowego, który przy wykonaniu roboty oddanej jego majstrowi okradł tego, który tę robotę zamówił. (O. z 11 stycznia 1895 l. 11973 Nr. 2072).

16. Rzemieślnik, który namówił trzecią osobę do kradzieży na szkodę swego pracodawcy (tj. rzemieślnika), odpowiada według § 176 II *c*. (O. z 22 listopada 1889 l. 7358 Nr. 1285).

17. Pod § 176 II *c* podpadają także kradzieże popełnione przez pomocników handlowych względem pryncypała, względnie tegoż masy konkursowej po otwarciu konkursu do majątku onegoż. (O. z 22 czerwca 1882 l. 4127 Nr. 415).

18. Przy zastosowaniu § 176 II *c* rzeczą jest obojętną, czy sprawca był wyrobnikiem dziennym, czy był najętym na czas pewien i czy dla wszystkich lub pewnych tylko robót; rozstrzygającym jest, czy robota, do której przez okradzionego najętym został, dostarczyła mu łatwiejszej sposobności do popełnienia kradzieży. (O. z 21 marca 1879 l. 13705 Nr. 195).

19. Kradzież dokonaną u osoby, która robotę zamówiła, należy osądzić według § 176 II *c*, bez względu na to, czy owa osoba jest właścicielem, czy też tylko detentorem skradzionej rzeczy. (O. z 16 stycznia 1891 l. 13117 Nr. 1395).

Por. jeszcze O. Nr. 742 w uwadze do § 171, O. z 11 kwietnia 1885 l. 1917 Nr. 771, oraz O z 30 kwietnia 1885 l. 24 Nr 1152.

§ 177. Jeżeli kradzież jedynie z przymiotu sprawcy wedle § 176 onemuż za zbrodnię ma być poczytaną, natenczas ani udział, ani współwina w tejże kradzieży za zbrodnię nie będzie uważana.

1. Współwinni, którzy podobnie jak sam sprawca pozostają z okradzonym w stosunku w § 176 wymienionym, nie mogą korzystać z zasady § 177. (O. z 20 października 1894 l. 830 Nr. 1778).

Kara za zbrodnię kradzieży.

§ 178. Jeżeli kradzież ponad to, co w §§ 173 do 176 do zbrodni jest wymaganem, niczem więcej nie jest obciążoną, wówczas ukaraną będzie ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, przy obciążających zaś okolicznościach od jednego roku do lat pięciu.

~~~~~  
 § 177. Wenn der Diebstahl nach § 176 lediglich aus der Eigenschaft des Täters diesem als Verbrechen zuzurechnen ist, so ist weder die Teilnahme, noch die Mitschuld an demselben als Verbrechen zu behandeln.

Strafe des Verbrechens des Diebstahls.

§ 178. Ist der Diebstahl ausser dem, was in dem §§ 173—176 zum Verbrechen erfordert wird, nicht weiter beschwert, so soll er

1. Oznaczony w drugim ustępie tego paragrafu wyższy wymiar kary ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu, należy stosować nie tylko wtedy, jeżeli zbiega się dwie lub więcej takich okoliczności, dla których kradzież według §§ 173 do 176 staje się zbrodnią, lecz także wtedy, jeżeli zbrodni w ogólności towarzyszą obciążające okoliczności (§§ 43—45 u. k.), a w jednym i drugim przypadku okoliczności obciążające przeważają okoliczności łagodzące według § 48 u. k.; niema dalej mowy o zastosowaniu § 54 wtedy, jeżeli przeważające okoliczności obciążające pociągają za sobą wyższy wymiar kary. (Ustęp *a* rp m. z 13 czerwca 1856 Nr. 103 D. u. p.).

§ 179. Jeżeli suma tego, co skradziono, przynosi dwa tysiące koron, albo jeżeli kradzieży dokonano z osobliwą śmiałością, gwałtem lub podstępem — albo jeżeli złodziej przydybany na kradzieży, użył przeciw osobie jakiej rzeczywistego gwałtu lub niebezpiecznych pogroźek, celem utrzymania się w posiadaniu rzeczy skradzionej, — albo jeżeli kradzież u niego stała się nałogiem (kradzież w zwyczaj u siebie wprowadził), natenczas wymierzyć należy karę ciężkiego więzienia od lat pięciu do dziesięciu.

Tekst zmieniony ustawą z 9 kwietnia 1910 l. 73 D. u. p.

~~~~~

mit schwerem Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre; bei erschwerenden Umständen aber, zwischen einem und fünf Jahren bestraft werden.

§ 179. Beläuft sich aber die Summe des Gestohlenen über zweitausend Kronen; — oder ist der Diebstahl mit besonderer Verwegenheit, Gewalt oder Arglist verübt worden, — oder hat der Dieb bei seiner Betretung auf dem Diebstable gegen eine Person wirkliche Gewalt oder gefährliche Drohung angewendet, um sich in dem Besitze der gestohlenen Sache zu erhalten, — oder hat sich der Täter das Stehlen zur Gewohnheit gemacht, so soll auf fünf- bis zehnjährigen schweren Kerker erkannt werden.

1. W przypadkach przewidzianych w § 179, w których kradzież sama przez się staje się zbrodnią, a więc, jeżeli suma tego, co skradziono, z doliczeniem tego, co ukraść usiłowano (według rp. m. z 5 maja 1853 l. 6096) przenosi trzysta złr., jeżeli schwytyany na kradzieży używa rzeczywistego gwałtu lub niebezpiecznej pogroźki przeciw pewnej osobie, aby się utrzymać w posiadaniu skradzionej rzeczy (§ 174 l), następnie w przypadku, jeśli sprawca kradzieżą nałogowo się trudni (§ 176 l), ma być także wtedy wymierzona kara ciężkiego więzienia od lat pięciu do dziesięciu, choćby nie zachodziła żadna inna okoliczność, która kradzież czyni zbrodnią.

Do wymienionego w § 179 przypadku popełnienia kradzieży z osobliwą śmiałością, gwałtem lub podstępem, kara ta wtedy tylko zastosowaną być może, jeżeli czynu dopuszczono się wogóle wśród takich okoliczności, które go czynią zbrodnią według ogólnych prawideł (§§ 173—176). (Ust. b rp. m. z 13 czerwca 1856 Nr. 103 D. u. p.).

2. W odezwie m. s. z 5 maja 1853 l. 6096 do Sądu najwyższego wystosowanej, potwierdzono zapatrywanie, iż wyższy wymiar kary z § 179 ma także wtedy zastosowanie, jeżeli chodzi o kradzież usiłowaną, przenoszącą trzysta złr.

3. Zastosowanie wyższego wymiaru kary z § 179 nie zależy od tego, czy sprawca miał zamiar wyrządzenia szkody 300 złr. przenoszącej. (O. z 1 lutego 1884 l. 8639 Nr. 613).

4. Por. O. z 15 marca 1889 l. 10229 ex 1888 Nr. 1260 i O. z 5 maja 1897 l. 5448 Nr. 2077 przy § 173.

§ 180. Okoliczność ta, że kradzież popełniono porą nocną, sama przez się, o ile nie zachodzi zarazem która z okoliczności w §§ 173—176 wymienionych, nie czyni jeszcze kradzieży zbrodnią, atoli kradzież taka albo przez

§ 180. Der Umstand, dass ein Diebstahl zur Nachtzeit verübt wurde, macht denselben zwar für sich allein, wenn nicht zugleich einer der in den §§ 173—176 angeführten Umstände hinzutritt, noch zu keinem Verbrechen, jedoch soll ein solcher Diebstahl

przedłużenie trwania kary, albo przez jej zaostrzenie surowiej ukaraną być winna, aniżeli w przypadku, gdyby ją popełniono w dzień przy równych zresztą okolicznościach.

Co do pojęcia »pory nocnej« por. O. z 9 kwietnia 1880 wyżej pod 6 przy § 167 podane.

Sprzeniewierstwo staje się zbrodnią:

a) z jakości czynu.

§ 181. Sprzeniewierstwo staje się zbrodnią, gdy kto powierzona sobie na mocy publicznego (rządowego czy gminnego) urzędu swego, albo na mocy szczególnego zlecenia zwierzchności lub gminy, rzecz wartości większej nad ^{100 000} pięćdziesiąt koron, zatrzymuje lub sobie przywłaszcza.

Tekst zmieniony ustawą z 9 kwietnia 1910 l. 73 D. u. p.

1. Notaryusze są przez państwo ustanowieni i publicznie uwierzytelnieni do sporządzania i wystawiania w granicach ustawy dokumentów publicznych, do zachowywania dokumentów, poruczonych im przez strony i do przyjmowania pieniędzy i papierów publicznych dla wydania ich trzecim osobom, lub złożenia u władz (§ 1 ust. z 25 lipca 1871 Nr. 75 D. u. p.).

2. Sekwester sądownie ustanowiony, działa na mocy szczególnego zlecenia władzy, zaczem sprzeniewierzenie funduszów

entweder in der Ausmessung der Dauer, oder in der Verschärfung der Strafe strenger bestraft werden, als wenn er unter übrigen gleichen Umständen bei Tag geschehen wäre.

Die Veruntreuung wird zu einem Verbrechen:

a) aus der Beschaffenheit der Tat.

§ 181. Als ein Verbrechen ist diejenige Veruntreuung zu behandeln, wenn jemand ein, vermöge seines öffentlichen (Staats- oder Gemeinde-) Amtes oder besonderen obrigkeitlichen oder Gemeinde-Auftrages ihm anvertrautes Gut im Betrage von mehr als fünfzig Kronen vorenthält, oder sich zueignet.

sekwestr. przezeń popełnione podpada pod § 181 kod. (O. z 22 stycznia 1881 l. 13739 Nr. 305 i z 19 czerwca 1897 l. 4960 Nr. 2102).

3. Notaryusz, przywłaszczający sobie fundusze, powierzone mu celem ostemplowania aktów notaryalnych i potwierdzający fałszywie na wyciągach aktu notaryalnego zużycie marek stempowych, popełnia jedynie sprzeniewierzenia w urzędzie, a nie można mu jeszcze nadto poczytać zbrodni z § 102 lit. b kod. (O. z 7 marca 1884 l. 799 Nr. 619).

4. Zasądzenia za zbrodnię z § 181 kod. naczelnika gminy, który dochody gminne przywłaszcza i w rachunkach je zataja, nie uchyla ta okoliczność, że tenże ma pretensje do gminy przewyższające sumy zatajone. (O. z 23 marca 1884 l. 688 Nr. 648).

Przywłaszczenie sobie pieniędzy gminnych przez naczelnika gminy (burmistrza) podpada w każdym razie pod § 181 kod. (O. z 20 marca 1885 l. 252 Nr. 760).

5. Rzeczy powierzone opiekunowi z powodu tego jego charakteru uważać należy za powierzone onemuż na mocy szczególnego zlecenia władzy. (O. z 12 września 1884 l. 5215 Nr. 658). To samo odnosi się do współopiekuna. (O. z 24 listopada 1894 l. 10530 Nr. 1790).

6. Pośłańcowi urzędowemu, zajmującemu się doręczaniem, wręczona należytość za doręczenie jest aż do chwili oddania jej przełożonemu biura urzędu (§ 21 i 23 rozp. min. z 3 lipca 1854 l. 169 D. u. p.) dobrem powierzonym mu na podstawie publicznego urzędu. (O. z 1 grudnia 1890 l. 7225 Nr. 1381).

7. Pomimo, że sędziemu powiatowemu w zarządzie pauszali urzędowej jest pozostawiona pewna swoboda i samodzielność, jest ona dobrem powierzonym mu na mocy publicznego urzędu. (O. z 18 listopada 1892 l. 11298 Nr. 1649).

8. Racyą surowszego ukarania sprzeniewierzenia w urzędzie nie jest przymiot sprawcy, lecz stosunek jego do rzeczy przeniezionej. (O. z 9 września 1882 l. 6536 Nr. 475).

Rozstrzygającą nie jest ta okoliczność, że sprawca sprawuje jakiś urząd publiczny, lecz okoliczność, że sprzeniewierzenia dopuścił się w odniesieniu do powierzonej mu rzeczy, dobrem publicznem będącej. (O. z 24 lutego 1893 l. 225 Nr. 1670). Do zastosowania § 181 wystarczającą jest ta okoliczność, że powierzenie rzeczy na-

stąpiło wskutek stanowiska urzędowego, chociażby urzędnik do przyjęcia rzeczy powierzonej nie był upoważniony. (O z 26 stycznia 1885 l. 12473 Nr. 739 i O z 30 kwietnia 1898 l. 4495 Nr. 2191). Jeżeli jednakże osoba rzecz jakąś powierzająca wiedziała, że ów urzędnik nie był upoważniony do jej odbioru, wówczas przepis ten nie ma zastosowania. (O z 21 marca 1892 l. 408 Nr. 1563).

9. Do istoty sprzeniewierzenia nie jest koniecznym zamiar przywłaszczenia sobie powierzonej rzeczy, gdyż sprzeniewierzenia można dopuścić się także przez bezprawne »zatrzymanie« rzeczy powierzonej. (O z 10 lutego 1876 l. 76b6 Nr. 102).

10. Por. O. 1386 przy § 197.

Kara.

§ 182. Sprzeniewierstwo takie ukaranem być ma ciężkiem więzieniem od roku jednego do lat pięciu, a jeżeli wartość sprzeniewierzonej rzeczy przenosi tysiąc koron od lat pięciu do dziesięciu, a nawet i do dwudziestu.

Tekst zmieniony ustawą z 9 kwietnia 1910 l. 73 D. u. p.

b) z większej ilości.

§ 183. Zbrodni sprzeniewierstwa ten także staje się winnym, kto oprócz przypadku w § 181 przewidzianego, powierzoną sobie rzecz, wartości większej nad ^{50.000. zł.} dwadzieścia koron zatrzymuje lub sobie przywłaszcza.

~~~~~ Strafe.

§ 182. Eine solche Veruntreuung soll mit schwerem Kerker von einem bis zu fünf Jahren; wenn sie aber tausend Kronen übersteigt, von fünf bis zehn, und zwanzig Jahren bestraft werden.

b) durch den höheren Betrag.

§ 183 Des Verbrechens der Veruntreuung macht sich auch derjenige schuldig, welcher ausser dem im § 181 enthaltenen Falle ein ihm anvertrautes Gut in einem Betrage von mehr als zweihundert Kronen vorenthält oder sich zueignet.

[Rzeczy przez wierzyciela zajęte, a dłużnikowi do zachowania pozostawione, uważane będą także za rzecz, temuż ostatniemu powierzoną].

Ustęp drugi § tego uchylony został przez ustawę o udaremnieniu egzekucyi z 25 maja 1883.

1. »Zatrzymanie« oznacza zachowywanie się sprawy, w którym jego postanowienie, by—nigdy w ogóle nie zwrócić powierzonej rzeczy uprawnionemu, by zatem stan, w którym rzecz jest usunięta z pod dyspozycyi uprawnionego, zamienić na stały— znajduje wyraz w sposób dorozumiany. (O z 30 października 1900 l. 14759 Nr. 2524; podobnie O. z 7 kwietnia 1879 l. 437 i i.).

»Przywłaszczenie« po myśli § 183 (181) nie musi uzasadniać dla sprawy trwałej władzy nad powierzoną rzeczą; wystarcza też bezprawne zarządzanie, które naraża na szwank pewność uprawnionego, że kiedyś rzecz osiągnie, które go zatem naraża na niebezpieczeństwo utraty rzeczy. (O. z 4 listopada 1905 l. 13385 Nr. 3123).

»Powierzoną« jest rzecz, jeżeli jej dzierżenie osiągnięto z obowiązkiem zwrotu na podstawie stosunku prawnego, wynikającego z umowy, lub podobnego do umowy. Charakter, ważność i cel tego stosunku prawnego, niemniej osoba, której należy rzecz zwrócić, są bez znaczenia dla tego pojęcia (O. z 16 listopada 1880 l. 8752).

2. Do istoty sprzeniewierzenia nie należy zamiar przysporzenia sobie korzyści z czynu. (O. z 5 grudnia 1884 l. 11267 Nr. 712 i z 26 stycznia 1889 l. 13107 Nr. 1239).

3. Pojęcie sprzeniewierzenia nie jest ograniczone do rzeczy indywidualne (*in specie*) oznaczonej, mogą bowiem być przedmiotem powierzenia także rzeczy zamienne jak pieniądze papiery wartościowe na okaziciela opiewające i t. p. Pełnomocnik, który funduszów pełnomocodawcy, oddanych sobie w celu załatwienia pewnego interesu, dla siebie używa, popełnia zatem sprzeniewierzenie, chyba że pracodawca chciał przenieść własność rzeczy na pełnomocnika i zastrzegł sobie jedynie zwrot rzeczy *in genere*. (O. z 28 czerwca 1879 l. 3806 Nr. 203).

4. Powierzoną po myśli § 183 jest także kaucya złożona w gotówce, chyba że odbiorcy wyraźnie, lub dorozumianie pozwo-

lono używać sumy kaucyjnej pod warunkiem odszkodowania. (O. z 11 maja 1889 l. 1720 Nr. 1276).

W szczególności, jeżeli przy wręczaniu kwoty pieniężnej jako kaucyji umówiwo się, że otrzymujący kaucyję może jej używać, w swoim gospodarstwie nią obracać i składającym kaucyję wypłacać 5%₀ tytułem procentu rocznie, nie ma mowy o powierzonej rzeczy. (O. z 31 maja 1911 Kr. I 62/11 L. 254).

5. Mandataryusz, który powierzoną sobie sumę pieniężną sobie przywłaszcza, a nie ma równocześnie w pogotowiu funduszu na jej pokrycie, odpowiada nawet wówczas za sprzeniewierzenie, gdy mandant wyraźnie nie zakreślił czasu do wykonania zlecenia, ani nie wymówił sobie wyraźnie ewentualnego zwrotu sumy pieniężnej. (O. z 28 października 1889 l. 9344 Nr. 1281).

Sprzeniewierzenie popełnia, kto powierzoną mu rzecz zastawia, chociaż miał zamiar i uzasadnioną nadzieję, że rzecz w swoim czasie (*rechtzeitig*) wykupi. (O. z 12 lutego 1910 Kr. I 379/9 L. 35). Oddanie w podzastaw zastawionej rzeczy samo przez się nie stanowi sprzeniewierzenia. (O. z 30 maja 1911 Kr. I 178/11 Kr. I L. 252).

6. Komisant popełnia sprzeniewierzenie, jeżeli ceny kupna używanej za towar komisowy, sobie powierzony, komitentowi nie oddaje, lecz sobie zatrzymuje, gdyż towar, a względnie cena kupna w jego miejsce wstępująca, są komisantowi przez komitenta powierzone. (O. z 16 kwietnia 1880 l. 12936 Nr. 245 i O. z 21 maja 1885 l. 1099 Nr. 706, por. także O. z 30 września 1898 l. 9663 Nr. 2259).

7. Dopóki rzecz odebrana na podstawie kontraktu estymatoryjnego (*Trödelvertrag*) jest własnością oddawcy (§ 1087 u. c.), dopóty jest ona dobrem odbiorcy powierzonym, za który tenże odpowiada według § 183 (§ 461). (O. z 29 listopada 1890 l. 560 Nr. 5603 Nr. 1372, O. z 30 września 1898 l. 9563 Nr. 2259).

8. Na kredyt sprzedane rzeczy, których własność zastrzegł sobie sprzedawca aż do chwili zupełnego uiszczenia ceny kupna, są aż do tego czasu kupującemu powierzone. (O. z 21 lipca 1893 l. 6748 Nr. 1716; podobnie w odniesieniu do rzeczy sprzedanej na raty O. z 4 marca 1899 l. 1132 Nr. 2331).

9. Dłużnikiem powiatowej Kasy chorych w odniesieniu do robotników podlegających przymusowi ubezpieczenia (§§ 1 i 83

ust. z 30 marca 1888 l. 33 D. u. p.) jest pracodawca. Kwoty pieniężne, które on w wykonywaniu swego prawa regresu (§ 36 cyt. ust.) robotnikom z płacy potrąca, nie są dobrem mu powierzonym. (O. z 4 marca 1893 l. 451 Nr. 1625, O. plenarne z 9 maja 1893 l. 5592 Nr. 1646).

10. Pomocnikiem przemysłowym z ich wynagrodzenia potrącone sumy, które przedsiębiorca na podstawie umowy zawartej z nimi, ma użyć na pokrycie statutem przepisanej wkładki na rzecz kary chorych (§ 121 al. 6 ust. z 15 marca 1883 l. 39 D. u. p.), są temuż powierzonym dobrem, za które odpowiada pod rygorem § 183. (O. z 23 grudnia 1892 l. 13469 Nr. 1624).

11. Terminator, któremu majster dał pieniądze, by je zaniósł na pocztę, ma je sobie powierzone. (O. z 30. listopada l. 14257 Nr. 2147).

12. Potrawy i napoje, które kelner — chociaż za stałe ceny i za obliczeniem się — celem obsłużenia gości odbiera od właściciela restauracji, jakoteż i pieniądze przez niego pobrane są dobrem mu powierzonym. (O. z 15 grudnia 1893 l. 12169 Nr. 1689).

13. Pomimo stosunku prawnego, zachodzącego na podstawie ustawy lub umowy między członkami spółki jawnej, może spółnik za bezprawne przywłaszczenie sobie majątku spółki odpowiadać karnie, zwłaszcza według §§ 171 i 183. (O. z 19 grudnia 1891 l. 13539 l. 1544).

14. Współwłaściciel, któremu wspólną rzecz (§ 825 u. c.) powierzono, odpowiada za sprzeniewierzenie, o ile udziałami spółników rozporządza w sposób w § 183 przewidziany. (O. z 21 października l. 8860 Nr. 1691).

15. Także winkulowane listy zastawne mogą być przedmiotem sprzeniewierzenia. (O. z 22 maja 1897 l. 3498 Nr. 2086). Tosamo tyczy się wzmiankowanych książeczek kas oszczędności. (O. z 10 września 1897 l. 6039 Nr. 2106).

16. Jeżeli ktoś przez podstępne przedstawienie uzyskał tylko detencję rzeczy w tym celu, aby sobie ją później bezprawnie przywłaszczyć, wówczas owo podstępne przedstawienie jest tylko aktem przygotowującym bezprawne przywłaszczenie sobie rzeczy, nie podpada jednak pod pojęcie oszustwa. Czyn karygodny koncentruje się raczej w owym samowolnym akcie, który może być sprzenie-

wierzeniem. (O. z 19 marca 1897 l. 1242 Nr. 2061, O. z 15 stycznia 1891 l. 9582 Nr. 1386).

17. Kwota, którą dłużnik płaci (rzeczywitemu czy mniemanemu) zastępcy wierzyciela swego, jest temuż zastępcy powierzoną. (O. z 27 listopada 1886 l. 10556 Nr. 995).

18. Do pojęcia sprzeniewierzenia nie wymaga się koniecznie, ażeby nastąpiło bezpośrednie wręczenie rzeczy; sprzeniewierzenie zachodzi bowiem i wtedy, jeżeli oskarżonemu dano możliwość dysponowania rzeczą i ta dostała się do niego na mocy zaufania w nim pokładanego. (O. z 26 września 1894 l. 5096 Nr. 663).

19. Sprzeniewierzenia winnym jest zobowiązany, który sobie bezprawnie przywłaszcza owoce pochodzące z gruntu, znajdującego się w jego posiadaniu, po uchwale przybicia (§§ 156 i 234 ord. egz.), przenoszącej na nabywcę własność gruntu. (O. z 11 marca 1899 l. 1800 Nr. 2288).

20. Przy sprzeniewierzeniu rzeczy sprzedanej na kredyt, której własność właściciel sobie zastrzegł aż do zupełnej spłaty ceny kupna, rozstrzyga o wartości sprzeniewierzonej rzeczy nie różnica między ceną kupna a spłaconemi ratami, lecz zwyčajna wartość rzeczy w chwili zawarcia umowy, przyczem należy wziąć w rachubę zmniejszenie wartości rzeczy, wynikające z jej następnego używania i ewentualnego, nie z zamiarem popełnionego, uszkodzenia rzeczy. (O. z 28 stycznia 1903 l. 837 Nr. 2793).

W razie zastawienia powierzonej rzeczy wysokość kwoty sprzeniewierzonej należy obliczyć wedle wartości rzeczy, a nie wedle sumy, potrzebnej do wykupienia zastawionej rzeczy. (O. z 20 grudnia 1884 l. 12583). Jeżeli jednak obwiniony zwraca właścicielowi kartkę zastawniczą rzeczy mu powierzonej i bezprawnie zastawionej, to kwota sprzeniewierzona ogranicza się do wysokości pożyczki, udzielonej na zastawioną rzecz. (O. z 29 grudnia 1906 l. 21160 Nr. 3283).

Kara.

§ 184. Sprzeniewierstwo takie ulega karze ciężkiego więzienia od sześciu miesięcy do jednego roku; przy okolicznościach obciążających karze ciężkiego wię-

zienia od jednego roku do pięciu lat; jeżeli zaś kwota przynosi dwa tysiące koron, od lat pięciu do dziesięciu.

Tekst zmieniony ustawą z 9 kwietnia 1910 l. 73 D. u. p.

W § 184 ustanowiony jest tylko jeden wymiar kary od roku do lat dziesięciu; słowa: »wśród okoliczności szczególnie obciążających«, nie uzasadniają wyższego wymiaru kary, któryby uzasadniał zadanie pytania dodatkowego w myśl § 322 proc. k. (O. z 2 listopada 1885 l. 12354 Nr. 852).

Uczestnictwo w kradzieży lub w sprzeniewierstwie.

§ 185. Uczestnictwa w kradzieży lub w przeniewierzeniu się ten się dopuszcza, kto rzecz skradzioną lub sprzeniewierzoną ukrywa, nabywa, lub pozbywa*).

1. Winnym uczestnictwa w kradzieży nie staje się każdy, kto świadomie odnosi korzyść z kradzieży, lecz ten jedynie, kto rzecz skradzioną samą, czy to w całości, czy to częściowo ukrywa, nabywa lub pozbywa. Pojęcia uczestnictwa nie można na mocy § 6 rozciągać do każdego przysporzenia sobie korzyści po dokonaniu kradzieży, ponieważ § 6 uznaje wymieniony tam udział o tyle tylko za karygodny, o ile w dalszym ciągu ustawy karygodność wyraźnie uznano. (O. z 26 kwietnia 1875 l. 1819 Nr. 22 i O. z 20 lutego 1882 l. 12957 Nr. 422).

Do istoty czynu § 185 u. k. bynajmniej nie wymaga się zna-

~~~~~ Strafe.

§ 184. Eine solche Veruntreuung ist mit schwerem Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre; bei erschwerenden Umständen mit schwerem Kerker zwischen einem und fünf Jahren; wenn aber der Betrag zweitausend Kronen übersteigt, zwischen fünf und zehn Jahren zu bestrafen.

Teilnehmung am Diebstahl oder an Veruntreuung.

§ 185. Der Teilnehmung am Diebstahl oder an einer Veruntreuung macht sich derjenige schuldig, der eine gestohlene oder veruntreute Sache verhehlt, an sich bringt oder verhandelt.

*) Trafniej: »puszcza w handel« (ob. Krzymuski, Wykład prawa karnego. wyd. 3, T. II, str. 135).

mion, przekraczających definicyę ustawową, która ani nie żąda zamiaru udzielenia wsparcia i pomocy głównemu sprawcy, ani zamiaru przysporzenia sobie zysku i korzyści. Istota czynu z § 185 u. k. bynajmniej nie pokrywa się z § 6 u. k., gdyż czynność w § 6 może, ale nie musi być udziałem, natomiast pod zakres § 185 podpadają i czyny, które nie spełniają celu, żadanego w § 6. Do istoty czynu § 185 u. k. wystarcza, by ukrywanie, nabywanie lub pozbywanie rzeczy nastąpiło ze świadomością, że przedmiot stanowi rzecz skradzioną (sprzeniewierzoną, zrabowaną). (O. z 1 maja 1903 l. 11440 Nr. 2842).

Uczestnictwa z § 185 można się dopuścić tylko na rzeczach sposobem kradzieży lub sprzeniewierzenia nabytych, a nie na sumie pieniędzy, którą główny sprawca uzyskał przez sprzedaż tych rzeczy. (O. plenarne z 10 maja 1892 l. 5777 Nr. 1576).

Przedmiotem uczestnictwa może być w odniesieniu do skradzionej książeczki kasy oszczędności tylko sama książeczka, a nie wkładka na nią podjęta. (O. z 14 listopada 1890 l. 6833 Nr. 1387).

2. Osoba, która w dobrej wierze rzecz nabyła, później jednakże się dowiedziała o jej pochodzeniu z kradzieży lub sprzeniewierzenia i mimo to ją ukrywa lub pozbywa, odpowiada według § 185. (O. z 8 czerwca 1895 l. 3484 Nr. 1882, O. z 7 stycznia 1889 l. 8215 Nr. 1191).

W przeciwieństwie do tego orzeczenia por. O. z 12 lutego 1910 Kr. I 330/9 L 36:

Wskutek nabycia własności na skradzionej rzeczy po myśli § 397 u. c., rzecz ta nie stanowi już udolnego przedmiotu uczestnictwa w kradzieży po myśli § 185 u. k.

3. Rzecz nabyta sposobem kradzieży nie przestaje być »skradzioną« nawet po jej przerobieniu. (O. z 29 maja 1885 l. 3956 Nr. 930, O. z 24 marca 1887 l. 420 Nr. 1043).

4. Chciwość zysku (*geinnsüchtige Absicht*) nie jest istotnem znamieniem pojęcia zbrodni uczestnictwa w kradzieży. (O. z 7 grudnia 1875 l. 13458 Nr. 92).

5. W pojęciu ukrywania rzeczy mieści się w myśl § 185 kod. czynność samostna, tycząca się rzeczy skradzionej; odwrócenie uwagi urzędnika rewizyę domową przedsiębiorącego od osoby, która się kradzieży dopuściła, nie stanowi samo przez się zbrodni z § 185,

lecz podpada pod § 214. (O z 31 sierpnia 1883 l. 5507 Nr. 565). Por. także uwagi przy § 214 i 216 podane.

6. Pomoc udzielona złodziejowi w ukryciu rzeczy skradzionej i przechowaniu jej w takim miejscu, gdzie przed właścicielem i władzą jest usunięta, podpada pod pojęcie ukrywania w rozumieniu § 185 kod., podpada tu zatem udzielenie wozu do przewiezienia rzeczy skradzionych. (O. z 26 czerwca 1880 l. 4677 Nr. 262).

7. Uczestnictwa w kradzieży dopuszcza się i ten, kto skradziony bilet bankowy świadomie jako zapłatę przyjmuje lub wymienia. (O. z 17 października 1881 l. 4586 Nr. 385).

8. Dobrodziejstwo służące sprawcy w myśl §§ 189 i 463 kod. karn nie wpływa na uczestnika kradzieży, jeżeli tenże nie znajduje się także w tymże stosunku, w ustawie przewidzianym, do okradzonego. (O. z 17 lutego 1879 l. 12674 Nr. 190).

9. Pojęcie ukrywania (§§ 185, 196) obejmuje wszystkie czynności, które zmierzają lub nadają się do tego, by uprawnionemu uniemożliwić lub utrudnić odzyskanie władzy nad rzeczą mu zabraną. (O. z 27 września 1895 l. 8313 N. 1899). Uprawnionemu musi być nieznanym fakt, gdzie się rzecz ukrywana znajduje. (O. z 3 lipca 1891 l. 6387 Nr. 1463).

10. Ukrywanie nie jest przestępstwem chwilowem, lecz trwałem, w którym działalność karygodna jest wtedy dopiero ukończoną, gdy ukrywający (*der Hehler*) rzecz ukrywaną zwróci lub w inny sposób władzę nad nią utraci. (O. z 16 lipca 1891 l. 7142 Nr. 1472).

11. Przyjęcie skóry skradzionego jelenia do jej wygarbowania stanowi ukrycie w myśl § 185 kod. (O. z 24 kwietnia 1885 l. 1719 Nr. 779).

12. Do pojęcia »nabycia« rzeczy skradzionej i do dokonania uczestnictwa w kradzieży nie wymaga się koniecznie, ażeby nabywca rzecz skradzioną objął w posiadanie, wystarczy już samo zakupienie takowej. (O. z 29 maja 1885 l. 3956 Nr. 930). Pod pojęcie to podpada też spożycie skradzionych środków żywności. (O. z 1 maja 1903 l. 11440 Nr. 2842).

13. Pod pojęcie wyrazu »pozbywa« podpada także zastawienie rzeczy. (O z 1 czerwca 1894 l. 4806 Nr. 1757) lub podjęcie

wkładki na książeczkę kasy oszczędności. (O. z 16 marca 1895 l. 789 Nr. 1865) — lub wymiana skradzionej (sprzeniewierzonej) kwoty pieniężnej. (O. z 2 maja 1904 l. 4450 Nr. 2985).

Kara.

§ 186. Jeżeli:

a) z ilości lub wartości rzeczy lub z zachodzących okoliczności uczestnikowi wiadomo jest, iż kradzież lub przemieszczenie się popełniono w sposób zbrodniczy, o ileby ten nie polegał li tylko na osobistym przymocie sprawcy; albo też

b) ilość lub wartość wszystkich na kilka zawodów ukrytych, nabytych lub pozytych rzeczy, pochodzących z kradzieży lub sprzeniewierzenia, przenosi razem dwieście koron, wówczas karanem być winno uczestnictwo więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a podług wielkości sumy, podstępny i szkody zrządzonej, aż do lat pięciu.

Tekst zmieniony ustawą z 9 kwietnia 1910 l. 73 D. u. p.

Strafe.

§ 186. Ist dem Teilnehmer:

a) aus dem Betrage oder Werte der Sache, oder aus dem Vorgange bekannt, das der Diebstahl oder die Veruntreuung auf eine Art, die sie zum Verbrechen eignet, insoferne dieselbe nicht bloss in der persönlichen Eigenschaft des Täters liegt, begangen worden sei; oder

b) übersteigen die zu mehreren Malen verhehlten, an sich gebrachten oder verhandelten Sachen zusammen bei dem Diebstahl oder bei der Veruntreuung den Betrag oder Wert von zweihundert Kronen, so ist die Teilnehmung mit Kerker von sechs Monaten bis auf ein Jahr, nach der Grösse des Betrages, der Hinterlist und des beförderten Schadens auch bis auf fünf Jahre zu bestrafen.

1. W przypadku § 186 *a* musi być uczestnikowi znaną wartość skradzionego przedmiotu, jeżeli od niej zależy charakter kryminalnej kradzieży; *dolus eventualis* uczestnika nie wystarcza. (O. z 18 stycznia 1890 l. 9984 Nr. 1326).

Zdaniem trybunału kasacyjnego różnica między istotą czynu z § 186 lit. *a* a *b* u. k. jest następująca:

Lit. *a* wywodzi zbrodniczość uczestnictwa w kradzieży lub sprzeniewierzeniu ze zbrodniczości czynu głównego, a mianowicie, jeżeli uczestnikowi wiadomo, iż uczestniczy w zbrodni kradzieży lub sprzeniewierzenia, a zatem i wtedy, jeżeli jego uczestnictwo samo przez się nie posiada znamion z § 186 lit. *b* u. k.

Lit. *b* § 186 wywodzi zbrodniczość uczestnictwa z jego własnych znamion, a mianowicie, jeżeli ma za przedmiot rzeczy, których wartość przekracza ustanowioną w tym § granicę zbrodni bez względu na to, czy czyn główny, do którego uczestnictwo się odnosi, sam stanowi zbrodnię lub nie, a zatem i wtedy, jeżeli poszczególne kradzieże lub sprzeniewierzenia, z których pochodzą ukryte, nabyte, lub pozbyte rzeczy, uzasadniają wartość zbrodniczość — same przez się stanowią przekroczenia. (O. z 2 stycznia 1911 Kr. II 370/10 L. 179).

2. Zastosowania § 186 lit. *a* nie wyłącza ta okoliczność, że kradzież lub sprzeniewierzenie, w odniesieniu do której dopuszczono się uczestniczenia, podpada pod § 463 u. k. (O. z 1 czerwca 1894 l. 4806 Nr. 1757).

3. Jeżeli uczestnikowi wiadomo jest, że kradzież, z której kwotę choćby nie dochodzącą 5 złr. nabywa, jest zbrodniczą na zasadzie §§ 174 II lub 175 II, natenczas i uczestnictwo jest zbrodnicze. (O. z 2 marca 1889 l. 13648 Nr. 516).

4. Ograniczenie zawarte w § 186 lit. *a* co do osobistego przedmiotu sprawcy odnosi się tylko do kradzieży (por. § 177 kod.) nie zaś do sprzeniewierzenia. (O. z 9 września 1882 l. 6536 Nr. 475).

5. W przypadku § 186 lit. *b* należy oskarżonemu, który znał pochodzenie ukrywanej, nabytej lub pozbytej rzeczy, poczytać zbrodnię uczestniczenia nawet wtedy, gdy nie był świadom tego, iż wartość tych przedmiotów przenosi 25, względnie 50 reńskich; chyba, żeby udowodnionem zostało, że zamiar oskarżonego był skierowany tylko ku przedmiotom niższej wartości i że tenże czynu byłby zu-

pełnie zaniechał, albo jego objętość ograniczył, gdyby znał ich wyższą wartość. (O. z 17 sierpnia 1888 l. 8287 Nr. 1183).

3. Okoliczności w ustępie *b* wymienione, podwyższające karę więzienia do lat pięciu, nie są okolicznościami takimi, które w myśl § 322 proc. k. wymagają zadania pytania dodatkowego. (O. z 12 listopada 1874 l. 7724 Nr. 30).

Bezkarność kradzieży i sprzeniewierstwa dla czynnego żalu.

§ 187. Każda kradzież i każde sprzeniewierstwo przestaje być karygodnem, jeżeli sprawca z czynnego żalu, chociażby na naleganie poszkodowanego, wprzód, nim sąd lub inna zwierzchność dowie się o winie jego, sam, a nie kto inny za niego, wynagrodzi całą szkodę z czynu swego.

Toż samo stosuje się także i do uczestnictwa; jednakowoż tu dostatecznem jest do uwolnienia od kary, jeżeli uczestnik w kradzieży lub w sprzeniewierstwie wprzód, nim zwierzchność o tem wiadomość otrzymała, wynagrodził całkowitą z uczestnictwa swego wynikłą

Straflosigkeit des Diebstahles und der Veruntreuung wegen der tätigen Reue.

§ 187. Jeder Diebstahl und jede Veruntreuung hört auf, strafbar zu sein, wenn der Täter aus tätiger Reue, obgleich auf Andringen des Beschädigten, nicht aber ein Dritter für ihn, eher, als das Gericht oder eine andere Obrigkeit sein Verschulden erfährt, den ganzen aus seiner Tat entspringenden Schaden wieder gut macht.

Eben dieses gilt auch von der Teilnehmung; doch reicht es zur Befreiung hin, wenn der Teilnehmer an einem Diebstahle oder an einer Veruntreuung vor der obrigkeitlichen Entdeckung den ganzen aus seiner Teilnehmung entstandenen Schaden, insofern sich dieser Anteil erheben lässt, gut gemacht hat.

szkodę, o ile udział jego w tej mierze oznaczonym być może.

1. Jeżeli oskarżony popełnił kilka kradzieży, które nie przedstawiają się jako akty stanowiące jedno tylko przestępstwo, z jednsgo zamiaru wynikłe (przestępstwo ciągłe), natenczas każda z tych kradzieży z osobna może stać się bezkarną w myśl § 187. (O. z 20 kwietnia 1875 l. 1778 Nr. 60).

2. Przez »zwierzchność« rozumieć należy tylko owe organa publiczne, którym poruczone jest staranie się o bezpieczeństwo własności i które, ze względu na bezpieczeństwo własności, powołane są do wkraczania przeciw karygodnym naruszeniom tejeż i do ścigania za nie na mocy władzy swojej. (O. z 29 lipca 1882 l. 4021 Nr. 471 i z 29 listopada 1886 l. 5622 Nr. 997). Bezkarność jest już zatem wykluczoną, jeżeli o winie oskarżonego dowiedział się miejski strażnik policyjny w służbie będący (O. z 23 stycznia 1875 l. 12229 Nr. 94), lub strażnik polic. cywilny (Detectiv (O. z 11 października 1884 l. 4759 Nr. 668), lub wreszcie sługa gminny powołany do sprawowania czynności policyi miejscowej. (O. z 24 września 1886 l. 8198 Nr. 962).

Również wykluczoną jest bezkarność sprawcy po myśli § 187 u. k., jeżeli o jego przewinieniu dowiedzi ła się oddział cywilny sądu (O. z 29 kwietnia 1911 Kr. II 28/11 L. 240).

Sędzia powiatowy jest »zwierzchnością« po myśli § 186 także wtedy, gdy się dowie o czynie karygodnym na mycy dyscyplinarnej czynności urzędowej. (O. z 7 kwietnia 1888 l. 13525 Nr. 1135).

Nawet w odniesieniu do sprzeniewierzenia popełnionego przez urzędnika podatkowego nie jest inspektor podatkowy zwierzchnością w znaczeniu § 187. (O. z 18 grudnia 1886 l. 9759 Nr. 1015).

3. Nie może być zastosowanym § 187, jeżeli już obwinionego wskazano władzy jako sprawcę; czy zaś nadto inne dowody winy były wiadome, jest rzeczą obojętną. (O. z 14 maja 1885 l. 1319 Nr. 917).

4. Obojętną jest rzeczą, z jakiego źródła zwierzchność dowiedziała się o winie sprawcy. W szczególności nie wymaga się, aby poszkodowany sprawcę wymienił. — (O. z 8 maja 1896 l. 3531 Nr. 1946).

5. Przepis § 187 nie ma zastosowania już wówczas, gdy zwierzchność, zanim sprawca szkodę wyagrodził, chociażby tylko w najogólniejszych zarysach dowiedziała się, że przeciw niemu istnieje podejrzenie kradzieży lub sprzeniewierzenia, nawet gdyby poszkodowanemu nie było wiadomem, jakie poszczególne przedmioty mu skradziono lub sprzeniewierzono. (O. z 2 maja 1890 l. 1064 Nr. 1324).

Czynny żal po myśli § 187 u. k. nie zachodzi, jeżeli sprawca rzekł się skradzionej rzeczy tylko dlatego, ponieważ jej ukrycie było niemożliwe lub choćby tylko w wysokim stopniu nieprawdopodobne (§ 188 a u. k.). (O. z 28 października 1911 Kr. III 75/11 L. 285).

Jeżeli poszkodowany odmawia przyjęcia rzeczywiście mu ofiarowanego odszkodowania, wówczas sprawca, chcąc sobie zapewnić bezkarność po myśli § 187 u. k., powinien swoją gotowość do odszkodowania wyrazić w sposób, który umożliwi poszkodowanemu każdej chwili natychmiastowy odbiór odszkodowania. (O. z 8 października 1910 Kr. II 243/10 L. 144).

6. Nawet poufne udzielenie wiadomości o podejrzeniu istniejącemu przeciw sprawcy może wykluczyć bezkarność z § 187, jeżeli je uczyniono osobie, będącej zwierzchnością, w tym jej charakterze urzędowym. (O. z 10 października 1891 l. 10992 Nr. 1487).

7. »Żal czynny« objawia się w dobrowolnem i zupełnem wynagrodzeniu szkody; przyznanie się do winy nie jest wymaganem. (O. z 18 marca 1886 l. 14305 Nr. 901 i z 13 listopada 1894 l. 13342 Nr. 1770); motyw jest obojętny. (O. z 2 maja 1884 l. 2552 Nr. 634).

8. Sam fakt istnienia kaucyi służbowej, pokrywającej sumę sprzeniewierzoną, nie jest wystarczający do uchylenia kary w myśl § 187 kod. (O. z 11 czerwca 1886 l. 3841 Nr. 239).

Przy bezprawnem zabraniu cudzej ruchomej rzeczy może świadomość sprawcy, że jest obowiązany poszkodowanemu do wynagrodzenia szkody i że owo odszkodowanie jest zapewnione, wykluczyć zły zamiar potrzebny do kradzieży. Jednakże ten stan rzeczy nie uzasadnia bezkarności z powodu czynnego żalu. (O. z 16 czerwca 1894 l. 4612 Nr. 1748).

9. Okoliczność, że jeden z współwinnych szkodę wynagrodził,

nie uwalnia jeszcze innych od kary. (O. z 21 czerwca 1880 l. 4196 Nr. 267, O. z 8 kwietnia 1893 l. 1161 Nr. 1629).

W razie popełnienia wspólnej kradzieży, każdy z współsprawców, który przyczynia się pewną kwotą do wspólnie świadczonego pełnego wynagrodzenia szkody, staje się wolnym od kary. (O. z 17 listopada 1906 l. 8217 Nr. 3258).

Podżegacz, chcąc sobie zapewnić bezkarność po myśli § 187 u. k. musi — o ile nie zachodzi *excessus mandati* — wynagrodzić całą szkodę, wynikłą z czynu, do którego podzegał (O. z 14 lutego 1903 l. 11215 Nr. 2817).

10. Znalezienie i odebranie części skradzionych rzeczy bez przyczynienia się sprawcy, który resztę rzeczy skradzionych, dopiero po zawiadomieniu władzy oddaje, nie uzasadnia bezkarności sprawcy. (O. z 18 marca 1874 l. 1147 Nr. 1).

11. Wynagrodzenie szkody »na naleganie poszkodowanego« uzasadnia bezkarność tylko wtedy, gdy sprawcy możliwym było odmówić jej ze skutkiem (O. z 7 lutego 1896 l. 14369 Nr. 1970).

12. Do wynagrodzenia całej z czynu wynikłej szkody nie wymaga się zapłacenia procentów zwłoki. (O. z 31 marca 1884 l. 14591 Nr. 627).

13. Wystarczającym jest do warunku wynagrodzenia szkody wynikłej z kłusownictwa, jeżeli sprawca zabrane zwierzę, które tymczasem padło, odnosi napowrót do rewiru, chociażby to nastąpiło z obawy przed wykryciem. (O. z 2 maja 1884 l. 2552 Nr. 634).

14. Sprawcą nawet wówczas nie może korzystać z bezkarności z § 187, gdy niezawiniony przypadek uniemożliwił mu urzeczywistnić zamierzone wynagrodzenie całej szkody. (O. z 26 lutego 1891 l. 10531 Nr. 1402).

15. Nie własnowolnemu sprawcy, nie posiadającemu środków, którymi by według §§ 151 i 246 u. c. mógł dowolnie rozporządzać, nie można odmówić dobrodziejstwa z § 187 z tego jedynie powodu, że szkodę wynagrodził jego zastępca prawny z własnego majątku; jeżeli bowiem małoletni sam w tym kierunku działał i spowodował, że jego zastępca prawny poszkodowanemu szkodę wynagrodził, wówczas jest bezkarny. (O. z 7 czerwca 1887 l. 6771 Nr. 1068). Podobnie O. z 5 stycznia 1911 Kr. I 304/10 L. 181.

16. Postanowienie § 187 nie ma zastosowania w przypadkach,

w których kradzież, bez wyrządzenia jakiegokolwiek szkody, tylko usiłowaną była. (O. z 24 września 1886 l. 8198 Nr. 962).

17. Uczestnik kradzieży staje się bezkarnym, jeżeli rzecz skradzioną, przyjętą od złodzieja do ukrycia w stanie uszkodzonym, w takim stanie oddaje, w jakim ją otrzymał. (O. z 13 listopada 1885 l. 9354 Nr. 842).

18. Bezkarność dla czynnego żalu ma zastosowanie także w przypadku § 477. (O. z 10 listopada 1894 l. 7613 Nr. 1860).

19. Złodziej nie traci dobrodziejstwa § 187 przez to, że władza poszkodowanemu jakąś kwotę pieniężną, rzekomo w celu poszukiwania rzeczy skradzionej, a kwoty tej nie zwraca. (O. z 27 września 1886 l. 3631 Nr. 963).

§ 188. Jeżeliby więc poszkodowany doniósł zwierzchności o popełnionej u siebie kradzieży, nie mógł atoli wskazać sprawcy, ani nawet z odległych poszlak, sprawca zaś wprzód, nim się zwierzchność o tem dowiedziała, że on jest sprawcą, szkodę wynagrodził, natenczas sprawca zupełnie wolnym jest od kary; przeciwnie jednak postanowienie poprzedniego paragrafu nie ma zastosowania:

a) jeżeli złodziej wprzód, nim rzecz skradzioną ubezpieczył, przez okradzonego w ucieczce dogoniony, na żądanie onegoż rzecz zwraca lub ją podczas ścigania porzuca; albo:

~~~~~

§ 188. Wenn daher ein Beschädigter bei der Obrigkeit die Anzeige eines an ihm verübten Diebstahles machte, ohne auch nur aus entfernten Inzichten auf einen Täter deuten zu können, von dem Täter aber, ehe die Obrigkeit zur Kenntniss gelangt, dass er der Täter sei, der Schaden gut gemacht würde, so ist der Täter allerdings straflos; dagegen findet die Bestimmung des vorstehenden Paragraphes keine Anwendung:

a) wenn ein Dieb, bevor er das gestohlene Gut in Sicherheit brachte, auf der Flucht von dem Bestohlenen eingeholt wird, und es auf dessen Abforderung zurückstellt, oder es bei der Verfolgung hinwegwirft; oder

b) jeżeli sprawca, zobowiązawszy się w oznaczonym przeciągu czasu szkodę wynagrodzić, układu zawartego jednak nie dotrzymuje i następnie przez poszkodowanego oskarżonym zostaje; albo

c) jeżeli wśród okoliczności takich przy zawarciu układu tylko część rzeczy skradzionej zwróconą została; albo

d) jeżeli sprawca część rzeczy skradzionej przed wykryciem urzędowem zwraca, co do reszty zaś ułożyć się chce, lecz poszkodowany układu nie przyjmuje i za-areztowania sprawcy żąda.

Do lit. a.

1. W § 188 lit. a wymaga się, by ściągany sprawca pozbył się skradzionego dobra tylko dlatego, ponieważ jego ukrycie było niemożliwem, albo przynajmniej w wysokim stopniu nieprawdopodobnem. (O. z 3 stycznia 1895 l. 15324 Nr. 1861).

Do lit. b.

2. Za zgodę uważa § 188 lit. b przyjęcie na siebie obowiązku do wynagrodzenia szkody w pewnym czasie, zaczem ugoda odnosi się tylko do czasu wykonania, nie zaś do treści i rozciągłości szkody. (O. z 5 marca 1881 l. 13125 Nr. 323).

Pojęciu »oznaczonego czasu« odpowiada pewien czasokres tylko wtedy, jeżeli licząc od chwili kalendarzowo, albo w inny spo-

b) wenn der Täter sich verpflichtet, dem Beschädigten binnen einer bestimmten Zeit Vergütung zu leisten, aber den Vergleich nicht hält und dann von dem Beschädigten angezeigt wird; oder

c) wenn unter diesen Verhältnissen bei der Abschliessung des Vergleiches nur ein Teil des entwendeten Gutes zurückgestellt worden ist; oder

d) wenn der Täter einen Teil des entwendeten Gutes vor der obrigkeitlichen Entdeckung zurückstellt, und in Rücksicht des Überrestes einen Vergleich anbietet, der Beschädigte aber keinen Vergleich eingeht, und den Täter verhaften lässt.

sób oznaczonej, zaraz jego kres końcowy wynaleść można. (O. z 29 czerwca 1887 l. 5006 Nr. 1086). Niema zatem »oznaczonego czasu« gdy przyrzeczono wynagrodzić szkodę »według możliwości«. (O. z 26 maja 1887 l. 3792 Nr. 1064).

3. Ugoda z §§ 187 i 188 tylko wtedy ma znaczenie, jeżeli poszkodowany przyjmie ofertę wynagrodzenia szkody wpierv, nim zwierzchność się o jego winie dowiedziała. (O. z 11 czerwc 1892 l. 4989 Nr. 1540).

4. Sprawca traci dobrodziejstwo z § 187, jeżeli nie zapłacił w terminie płatności weksla, który akceptował celem wynagrodzenia szkody. (O. z 16 stycznia 1895 Nr. 5224 Nr. 1825).

5. Karygodność usiłowanej kradzieży nie gaśnie wskutek zrzeczenia się wynagrodzenia przez pokrzywdzonego i przebaczenia sprawcy. (O. z 18 czerwca 1881 l. 3861 Nr. 347 i z 24 września 1886 l. 8198 Nr. 962).

6. Niema mowy o żalu czynnym, jeżeli oskarżony wskutek nowego czynu karygodnego uniemożliwił sam dotrzymanie ugody. (O. z 17 października 1884 l. 9163 Nr. 672).

7. W razie niedotrzymania ugody z pokrzywdzonym zawartej, sprawca już przez to samo traci dobrodziejstwo z § 187, a nie dopiero wtedy, jeżeli pokrzywdzony uczyni doniesienie. (O. z 27 marca 1886 l. 15092 Nr. 905, O. z 18 października 1889 l. 9732 Nr. 1271).

8. Aby można je uważać za ważny układ, musi ułożenie się z pokrzywdzonym odnosić się do szkody, o której temuż wiadomo, że mu ją czynem karygodnym wyrządzono. (O. z 11 lutego 1887 l. 13874 Nr. 1026).

9. W § 188 użyty wyraz »układ« (*Vergleich*) nie jest technicznym oznaczeniem pewnego specjalnego stosunku umownego, lecz obejmuje wszelkie do wynagrodzenia szkody po myśli § 187 zmierzające porozumienie się bez względu na to, do jakiej kategorii umów je można zaliczyć. (O. z 23 lutego 1888 l. 14092 Nr. 1126).

10. Układu, który ma być powodem, winę po myśli § 187 wykluczającym, musi sprawca zgodnie z umową zawartą dopełnić, a późniejsze przedłużenie terminu świadczenia jest bez znaczenia. (O. z 30 kwietnia 1897 l. 3001 Nr. 2078).

11. Ubezpieczenie zapomocą zastawu wynagrodzenia szkody

zamiast wykonania układu zawartego z pokrzywdzonym, nie uzasadnia bezkarności po myśli § 187. (O. z 23 sierpnia 1893 l. 8045 Nr. 1665).

12. Umowa, mocą której pokrzywdzony sumę sprzeniewierzoną lub skradzioną pozostawia sprawcy jako pożyczkę, nie uzasadnia sama przez się bezkarności po myśli § 187, lecz skutek ten odnosi się tylko wtedy, gdy wyznaczono pewien termin do zwrotu i terminu tego dotrzymano. (O. z 13 października 1894 l. 8294 Nr. 1777).

Do lit. c.

13. Jeżeli pokrzywdzony zawiera z kilku współwinnymi ugodę, mocą której każdy z nich ma pewną kwotę zapłacić, natenczas karygodność tego, który całą na niego przypadającą kwotę zapłacił, zostaje przez to uchylona. (O. z 22 października 1881 l. 6752 Nr. 374).

14. Jeżeli z kilku współsprawców tylko jeden lub drugi zobowiązał się do wynagrodzenia przypadającej nań części szkody, to i ci nie uzyskują bezkarności po myśli § 187 u. k., jak długo nie przyrzeczono wynagrodzenia pełnej szkody. (O. z 15 kwietnia 1907 l. 434 Nr. 3345).

Kradzieży i sprzeniewierstwa za przekroczenia uważać się mające.

§ 189. O ile nareszcie z niewyszczególnionemi tu kradzieżami lub sprzeniewierstwami i uczestnictwem w tychże, tudzież w ogólności z kradzieżami i sprzeniewierstwami, jakie zachodzą między małżonkami, ro-

~~~~~  
Diebstähle und Veruntreuungen, welche als Übertretungen behandelt werden.

§ 189. Inwieferne übrigens die hier nicht vorkommenden Diebstähle oder Veruntreuungen und die Teilnahme an denselben, wie auch überhaupt die unter Ehegatten, Eltern, Kindern, und Geschwistern, so lange sie in gemeinschaftlicher Haushaltung leben,

dzicami, dziećmi i rodzeństwem, dopóki ci węzłem wspólnego gospodarstwa są połączeni, postępować należy jak z przekroczeniami, o tem stanowią przepisy zawarte w drugiej części niniejszej ustawy. (§ 463).

1. Powodem uprzywilejowanego traktowania t. zw. kradzieży domowej jest fakt, że w stosunkach rodzinnych mniej silnie zaznacza się różnica między tem, co moje, a tem, co twoje, jak i względ na stosunki etyczne i pietyzm istniejący między członkami rodziny. Wyraz »rodzice« i »dzieci« obejmuje ascendentów i descendentów w ogólności, bez względu na to, czy pokrewieństwo jest słubne, czy też niesłubne. (O. plenarne z 19 listopada 1891 l. 13880 Nr. 1505). Do descendentów należy także pasierb (O. z 4 grudnia 1894 l. 14432 Nr. 1838).

2. Dzieci na wychowanie wzięte (*Pflegekinder*) nie należą do osób, którym służy dobrodziejstwo z §§ 189 i 463 kod. (O. z 16 stycznia 1886 l. 12285 Nr. 869 i z 10 czerwca 1887 l. 3566 Nr. 1070).

3. Życ w wspólnem gospodarstwie znaczy: dzielić mieszkanie i wikt z członkami pewnego gospodarstwa. Chwilowe przerwy nie zmieniają tego stosunku, zwłaszcza, jeżeli chodzi o małoletnie dziecię domu. Młodzieniec oddany do nauki poza domem rodzicielskim, ale odwiedzający peryodycznie dom rodzicielski, żyje podczas tychże odwiedzin we wspólnem gospodarstwie. (O. z 3 września 1880 l. 6030 Nr. 274).

Oprócz wspólności mieszkania i wiktury wymaga się do pojęcia wspólnego gospodarstwa także, by odpowiednia część kosztów gospodarstwa domowego na utrzymanie odnośnej stałe była obracaną. (O. z 8 lutego 1896 l. 15342 Nr. 1938).

4. Warunkiem zastosowania § 463 jest stosunek złodzieja do właściciela rzeczy skradzionej, a nie do posiadacza (detentora). (O. z 13 marca 1899 Nr. 15341 Nr. 2316; podobnie O. z 21 sierpnia 1911 Kr. I 213/11 L. 270).

~~~~~  
 vorfallenden Diebstähle und Veruntreuungen als Übertretungen zu behandeln seien, darüber ist die Vorschrift im zweiten Teile dieses Gesetzes enthalten (§ 463).

5. Małżeństwo zawarte tylko wedle rytuału mojżeszowego — z pominięciem przepisów ustawy cywilnej (t. zw. małżeństwo rytualne) nie uzasadnia uprzywilejowanego traktowania kradzieży i sprzeniewierzenia między małżonkami po myśli §§ 189, 463 i 525 u. k. (O. z 7 stycznia 1907 l. 14349 Nr. 3296).

6. Zięć w odniesieniu do kradzieży, popełnionej na szkodę rodziców żony, nie może wogóle korzystać z uprzywilejowanego traktowania po myśli § 463 u. k., z dobrodziejstwa zaś z § 525 może tylko wtedy korzystać, jeżeli kradzież stanowi tylko przekroczenie z § 460 u. k. (O. z 2 czerwca 1906 l. 2954 Nr. 3189).

ROZDZIAŁ XXII.

O rabunku.

Rabunek.

§ 190. Rabunku staje się winnym, kto osobie jakiej, celem zawładnięcia rzeczy ruchomej, do niej lub do kogo innego należącej, gwałt zadaje, bądź to przez czynne obrażenie, bądź tylko przez zagrożenie.

1. Do istoty zbrodni z § 190 wymaga się gwałtu skierowanego przeciw pewnej osobie jako środka zabrania cudzej rzeczy ruchomej z posiadania osoby drugiej. Wynika stąd, że rabunek zawiera w sobie z jednej strony znamiona kradzieży, z drugiej jednak strony narusza także osobistą wolność pewnej osoby przez to, że sprawca za pomocą przymusu na tę osobę wywartego, łamie jej wolę opierającą się zabraniu rzeczy i stara się pokonać wysiłek fizyczny, który ma na celu przeszkodzić zabraniu rzeczy. Do tego

---

R a u b.

§ 190. Eines Raubes macht sich schuldig, wer einer Person Gewalt antut, um sich ihrer oder sonst einer fremden beweglichen Sache zu bemächtigen; die Gewalt mag mit tätlicher Beleidigung, oder nur mit Drohung geschehen.

zaś potrzeba oporu ze strony poszkodowanego, którego z pewnością wtedy niema, jeżeli poszkodowany nie miał wcale sposobności nawet usiłować stawianie oporu. Z tego powodu samo tylko nagle i niespodziane wyrwanie komuś rzeczy ruchomej, jeżeli mu nie towarzyszył żaden inny do zabrania rzeczy zmierzający, a przeciw jego osobie skierowany gwałt, nie jest rabunkiem, lecz kradzieżą. (O. z 21 czerwca 1898 l. 8440 Nr. 2221, podobnie O. z 1 marca 1898 l. 2995 Nr. 2182).

2. Różnica między rabunkiem a kradzieżą, popełnioną przy użyciu gwałtu (§ 174 I lit. b u. k.) polega na celu użytego gwałtu: cel gwałtu przy rabunku stanowi chęć zawładnięcia cudzą ruchomą rzeczą przy pokonaniu stawianego oporu, przy kradzieży zaś chęć utrzymania się w posiadaniu cudzej rzeczy, zabranej bez oporu poszkodowanego. (O. z 18 listopada 1910 Kr. V 742/10 L. 155).

3. Jakość użytego zagrożenia stanowi różnicę pomiędzy rabunkiem a wymuszeniem. (O. z 20 sierpnia 1874 l. 699 Nr. 20).

Jeżeli zadanie gwałtu celem zawładnięcia obcą ruchomą rzeczą polega na groźbie (§ 190 u. k.), to przy rozstrzygnięciu, czy zachodzi rabunek lub wymuszenie, należy uwzględnić zdolność do poznania (*Erkenntnisvermögen*) zagrożonego (»osobisty stan« § 98 b u. k.); siłę groźby należy ocenić wedle subiektywnej miary osoby zagrożonej. (O. z 10 października 1902 l. 10839 Nr. 2759).

4. Porwanie komu weksla w sposób gwałtowny w zamiarze przywłaszczenia go sobie (*in diebischer Absicht*) stanowi rabunek, a nie wymuszenie. (O. z 20 listopada 1886 l. 10485 Nr. 988).

5. Do istoty rabunku nie wymaga się, ażeby użyto gwałtu przemagającego (*überwältigende Gewalt, vis absoluta*); wystarczy proste zadanie gwałtu (*vis compulsiva*). (O. z 8 stycznia 1887 l. 12241 ex 1886 Nr. 1029). Jeżeli gwałt przybiera formę groźby, to ta ostatnia musi być skierowaną przeciw bezpieczeństwu ciała lub życia, a zło zagrożone musi być tego rodzaju, iż spodziewać się należy, że natychmiast może być urzeczywistnione. Ta ostatnia okoliczność stanowi znamię, które odróżnia rabunek od wymuszenia. (O. z 6 kwietnia 1899 l. 3655 Nr. 2333).

6. Przez gwałt po myśli § 190 u. k. należy rozumieć także ogłuszenie, wywołane narkotycznymi środkami. (O. z 20 maja 1910 Kr. I 107/10 L. 76).

7. Jako współsprawca zbrodni rabunku odpowiada także osoba, która, co prawda, bezpośrednio ręki nie przyłożyła, lecz świadomie z innymi towarzyszami w tym samym co oni zamiarze współdziałając, na straży stała, gdy inni spełniali czynności w § 190 podane. (O. z 4 lutego 1899 l. 17528 Nr. 2307).

8. Rabunek jest dokonany (§ 192 i 194 u. k.) z chwilą, gdy groźba lub gwałtowne targnięcie się doprowadziły do zabrania obcej rzeczy; nie jest zaś wymagane, by sprawca sobie rzecz przywłaszczył. (O. z 24 stycznia 1903 l. 16035 Nr. 2808).

Kara.

§ 191. Już samo takie zagrożenie, choćby przez jednego tylko człowieka wywarte było i bez skutku pozostało, karaniem być winno ciężkiem więzieniem od lat pięciu do dziesięciu.

§ 192. Jeżeli zaś zagrożenie wywarto w towarzystwie jednego lub więcej współników rabunku, albo z bronią zabójczą w ręku, jak i wtedy, jeżeli rzeczywiście po zagrożeniu rzecz zrabowano, wymierzyć należy ciężkie więzienie od lat dziesięciu do dwudziestu.

§ 193. Taka sama kara nastąpi także i wtenczas, gdy się na osobę jaką z użyciem gwałtu porwano, chociażby rabunku nie dokonano.

Strafe.

§ 191. Schon eine solche Drohung, wenn sie auch nur von einem einzelnen Menschen geschehen und ohne Erfolg geblieben ist, soll mit fünf- bis zehnjährigem schweren Kerker bestraft werden.

§ 192. Ist aber die Drohung in Gesellschaft eines oder mehrerer Raubgenossen, oder mit mörderischen Waffen geschehen, oder ist das Gut auf die Bedrohung wirklich geraubt worden; so soll auf schweren Kerker von zehn bis zwanzig Jahren erkannt werden.

§ 194. Jeżeli jednak rabunku z użyciem gwałtu przedsięwziętego, także dokonano, wówczas karą jest ciężkie więzienie zaostrome od lat dziesięciu do dwudziestu.

Por. O. pod 8 do § 190.

§ 195. Jeżeli zaś podczas rabunku kto w ten sposób został zranionym lub skaleczonym, iż ciężkie stąd odniósł uszkodzenie cielesne (§ 152), albo jeżeli kto przez ciągłe krzywdy lub niebezpieczne pogroźki był udręczony, wówczas każdy, kto w tem udział miał, karany być winien ciężkiem więzieniem dożywotniem.

1. Zagrożona w § 195 kara dożywotniego ciężkiego więzienia tylko przeciw tym może być zastosowana, którzy mieli udział w zadaniu ciężkiego uszkodzenia cielesnego. (O. z 30 kwietnia 1880 l. 1420 Nr. 254). Przeciwnie jednak orzeczono dnia 24 listopada 1876 l. 9850 Nr. 134, że karę tę wymierzyć należy przeciw wszystkim, którzy w rabunku udział brali, chociażby nie mieli udziału w uszkodzeniu.

2. Usiłowane morderstwo rozbójnicze należy przy zaistnieniu okoliczności obciążających z § 195, według tego §-u ukarać, a nie według § 138. (O. z 5 listopada 1892 l. 11126 Nr. 1647).

§ 193. Diese Strafe findet auch Statt, wenn gewalttätig Hand an eine Person gelegt wurde, obgleich der Raub nicht vollbracht worden.

§ 194. Ist aber der mit gewalttätiger Handanlegung unternommene Raub auch vollbracht worden, so ist die Strafe des schweren Kerkers von zehn bis zu zwanzig Jahren mit Verschärfung anzuwenden.

§ 195. Wenn aber bei dem Raube jemand dergestalt verwundet oder verletzt worden, dass derselbe dadurch eine schwere körperliche Beschädigung (§ 152) erlitten hat; oder wenn jemand durch anhaltende Misshandlung oder gefährliche Bedrohung in einen qualvollen Zustand versetzt worden ist; so soll jeder, der daran Teil genommen, mit lebenslangem schweren Kerker bestraft werden.

3. Dalsza współwina w morderstwie rabunkowym podlega jednak wymiarowi kary z § 137 u. k.; sankcya karna z § 195 u. k. bowiem ma za warunek bezpośredni udział w rabunkowym gwałcie. (O. z 23 czerwca 1906 l. 8971 Nr. 3097).

Uczestnictwo w rabunku.

§ 196. Kto rzecz jaką, o której wiedział, że pochodzi z rabunku, choćby pomniejszej ilości lub wartości, ukrywa, zbywa lub nabywa, ten staje się winnym zbrodni uczestnictwa w rabunku i ukaranym ma być ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

W § 196 niema mowy o chęci zysku jako o znamieniu uczestnictwa w rabunku, a nie można także wywnioskować tegoż znamienia z pojęcia rabunku. (O. z 7 grudnia 1875 l. 13458 Nr. 92).

Por. O. Nr. 1899 przy § 185.

ROZDZIAŁ XXIII.

O oszustwie.

Oszustwo.

§ 197. Kto przez podstępne przedstawienia lub działania drugiego w błąd wprowadza, z powodu którego

---

Teilnehmung am Raube.

§ 196. Wer eine Sache, wovon er weiss, dass sie geraubt worden, sei sie auch von geringem Betrage oder Werte, verhehlt, verhandelt oder an sich bringt, ist des Verbrechens der Teilnehmung am Raube schuldig, und mit schwerem Kerker zwischen einem und fünf Jahren zu bestrafen.

Betrug.

§ 197. Wer durch listige Vorstellungen oder Handlungen einen anderen in Irrtum führt, durch welchen jemand, sei es der Staat, eine Gemeinde oder andere Person, an seinem Eigentume oder anderen Rechten, Schaden leiden soll; oder wer in dieser Absicht

państwo, gmina lub inna osoba, we własności swej lub w innych prawach szkodę ponieść ma; albo kto w tymże zamiarze i w takiż sposób z błędu lub z niewiadomości drugiego korzysta, popełnia oszustwo; bez względu na to, czy go do tego skłoniła chęć zysku, czy namiętność, czy skłonił go zamiar uwzględnienia kogo nieprawnie, lub inny jakibądź zamiar uboczny.

a) co do podstępu.

1. Czy kogoś wprowadzono w błąd przez »podstępne« przedstawienia, to należy ocenić według okoliczności danemu przypadkowi towarzyszących. (O. z 8 lipca 1892 l. 5970 Nr. 1592).

2. Nie wymaga się do istoty »podstępnych« przedstawień, by do ich wykrycia potrzeba było niezwyklej inteligencji i badania. (O. z 7 czerwca 1888 l. 2149 Nr. 1158).

3. Nie wyklucza istoty oszustwa ta okoliczność, że podstęp polegał na fałszywym przyrzeczeniu czynności niedozwolonej. (O. z 7 czerwca 1895 l. 4154 Nr. 1905).

4. Podstępne przedstawienie lub działanie zmierzające do wywołania błędu lub korzystania z błędu, musi, by je można poczytać za oszustwo, być zdolne szkodę wyrządzić, jeżeli nie było połączone z rzeczywistem wyrządzeniem szkody. (O. z 26 maja 1894 l. 384 Nr. 1737).

5. Jeżeli podstęp ma uchodzić za znamię wyróżniające oszustwo od innych przestępstw majątkowych, to musi w nim samym leżeć główna czynność występna, on sam musi bezpośrednio wywołać skutek przestępny, a nie dopiero łącznie z innymi po nim następującymi karygodnymi aktami. Jeżeli zatem do podstępu i jego skutku musi jeszcze dołączyć się czyn samowolny sprawcy, aby

und auf die eben erwähnte Art eines anderen Irrtum oder Unwissenheit benützt, begeht einen Betrug; er mag sich hierzu durch Eigennutz, Leidenschaft, durch die Absicht, jemanden gesetzwidrig zu begünstigen, oder sonst durch was immer für eine Nebenabsicht haben verleiten lassen.

mu zapewnić zupełną władzę nad rzeczą pożądaną, wówczas w tym samowolnym akcie, a nie w innej go tylko przygotowującej podstępnej czynności leży moment rozstrzygający i to pojęcie czynu karygodnego wejdzie w zastosowanie, pod które ów charakterystyczny akt da się podciągnąć. (O. z 15 stycznia 1891 l. 9572 Nr. 1486 i O. z 21 kwietnia 1899 l. 570 Nr. 2349).

6. Jeżeli pracodawca w spóźnionem i dopiero po zachorowaniu, przymusowi ubezpieczenia podlegającego robotnika, czynionem doniesieniu (§§ 31 i 32 ust. z 30 marca 1888 l. 33 D. u. p.) zamilcza tę okoliczność wobec powiatowej kasy chorych, postarawszy się pierwiej o to, by robotnik nie żądał odrazu wsparcia tytułem choroby na podstawie statutu mu się należącego, wówczas czyn ten posiada znamiona oszustwa. (O. z 22 września 1894 l. 8177 Nr. 1810).

7. Niezgodne z prawdą zachwalanie towarów w ogłoszeniach dzienników, np. przypisywanie towarowi własności, których w rzeczywistości nie posiada, w zamiarze wyrządzenia szkody odbiorcom, wypełnia istotę czynu oszustwa po myśli § 197 200 u. k. (O. z 27 stycznia 1912 Kr. IV 186/11 L. 315).

8. Kto po zaciągnięciu długów opuszcza swe miejsce pobytu bez zawiadomienia wierzycieli, nie popełnia jeszcze przez to oszustwa, chyba, że już w chwili zaciągania długów postanowił ich nie płacić i przez tajemną ucieczkę w nieznanne miejsce uniemożliwić wierzycielom zaspokojenie. (O. z 4 lipca 1893 l. 7863 Nr. 1714).

9. Samo dochodzenie pretensyi nieuzasadnionej lub nieistniejącej nie stanowi jeszcze działania, zdolnego do wprowadzenia w błąd lub do zatuszowania prawdy. (O. z 20 stycznia 1912 Kr. V 985/11 L. 311 a i O. z 21 maja 1912 Kr. V 491/12 L. 351); natomiast wniosek wierzyciela na wdrożenie egzekucyi przy powołaniu się na dokument, uprawniający istnienie wierzytelności, a przy równoczesnem zamilczeniu okoliczności, że w międzyczasie wierzytelność została umorzona, stanowi podstępne wprowadzenie w błąd sądu. (O. z 14 lutego 1912 Kr. V 848/11 L. 311 b).

b) co do osób i praw chronionych przepisem § 197.

1. Kodeks w § 197 bierze w opiekę obok państwa i gminy każdą inną osobę, tak fizyczną, jak prawniczą, bez różnicy, czy

ona należy do państwa austr. lub też do niego nie należy. (O. z 26 września 1874 l. 8162 Nr. 26).

2. Nie wyłącza ukarania za oszustwo ta okoliczność, że zamiar był skierowany tylko do wyrządzenia szkody nienarodzonemu jeszcze dziecieniu. (O. z 19 października 1869 l. 6720 Nr. 1273).

3. Ochrony z § 197 nie można ograniczyć li tylko do praw majątkowych. (O. plen. z 20 listopada 1894 l. 13755 Nr. 1855 i O. z 19 grudnia 1898 l. 12993 Nr. 2310).

Także i te prawa osobiste, które nie są szczególnie wymienione w pierwszej części ustawy cywilnej, mogą stanowić przedmiot oszukańczego naruszenia. (O. z 23 stycznia 1896 l. 13917 Nr. 1936).

4. Niewypełnienie umownego przyrzeczenia nie wystarcza do istoty oszustwa, chociażby do niego przyłączyły się nieprawdziwe, a do ukrycia tej zwłoki zmierzające oświadczenia zobowiązanego. (O. plen. z 6 grudnia 1888 l. 11241 Nr. 1224).

c) co do szkody w pojęciu oszustwa.

1. Także wyłudzenie jałmużny może stanowić oszustwo. — (O. z 29 marca 1886 l. 594 Nr. 906 i z 22 września 1899 l. 13175 Nr. 2386).

2. Kto w celu zmniejszenia konkurencji przy publicznej licytacji współlicytantów wstrzymuje od licytacji przez podarunki pieniężne, przez to samo jeszcze oszustwa nie popełnia. (O. z 18 grudnia 1886 l. 8732 Nr. 1013).

3. Kto na obce imię wystawioną kartę wolnej jazdy w tym celu, by jej zamiast właściwie uprawnionego użyć do bezpłatnej jazdy, przy kasie na dworcu kolejowym daje do ostemplowania, ten dopuszcza się oszustwa. Taksamo odpowiada uprawniony, który swej karty drugiemu w tym celu udzielił. (O. plen. z 15 grudnia 1887 l. 12067 Nr. 1118).

4. Skazany nie może być ukarany za oszustwo li tylko dlatego, że celem uzyskania wznowienia postępowania karnego, fałszywe okoliczności w sądzie podaje i dla ich potwierdzenia świadków wymienia, którzy o tej rzeczy nic nie wiedzą. (O. z 6 października 1896 l. 11576 Nr. 2002).

5. Jeżeli wierzyciel tabularny w porozumieniu z egzekutem w tym celu, by sobie ze szkodą następców hipotecznych bezprawnego zysku przysporzyć, swą na zbytńio obdłużonej (hipotecze) nieruchomości ciężącą, a już częściowo umorzoną wierzytelność w całej pierwotnej wysokości zgłasza przy podziale ceny kupna, uzyskanej z licytacyjnej sprzedaży nieruchomości, wówczas dopuszcza się oszustwa. (O. z 28 października 1887 l. 7868 Nr. 1106).

6 Okoliczność, że poszkodowanemu służy skarga cywilna z powodu doznanej szkody, jest obojętną dla oceny istoty czynu, gdyż niemożność uzyskania wynagrodzenia szkody (*Irreparabilität des Schadens*) nie jest znamieniem oszustwa. Podobnież nie zmienia istoty oszustwa okoliczność, że skarga cywilna jest wykluczoną; w szczególności stanowi także oszustwo wyłudzenie pieniędzy przez fałszywą obietnicę popełnienia czynu karygodnego (przekupienia komisji poborowej). (O. z 21 marca 1881 l. 14553 Nr. 326, z 5 grudnia 2881 l. 10326 Nr. 412, z 17 listopada 1884 l. 8909 Nr. 701 i z 15 maja 1885 l. 3643 Nr. 786).

Okoliczność, że cedent odpowiadający po myśli § 1397 u. cyw. posiada dostateczny fundusz na pokrycie, nie wyklucza możliwości szkody dla cesjonariusza, który wskutek podstępnego wprowadzenia w błąd przejął wierzytelność już umorzoną. (O. z 1 marca 1901 l. 14397 Nr. 2577).

7. Szkodą po myśli § 197 jest także nagroda wyścigowa, którą wygrał koń wbrew przepisom wyścigowym dopuszczony do biegu skutkiem podstępnego działania właściciela. (O. z 10 stycznia 1896 l. 11999 Nr. 1956).

8. Oszustwo jest dokonaniem w chwili podpisania aktu umowy, różniącego się od rzeczywistego układu stron, jeżeli strona jedna podpisuje akt wskutek wprowadzenia w błąd przez stronę drugą przez podstępne, wyrządzenie szkody na celu mające, łudzenie co do treści aktu; podpisu strony drugiej, akt umowy w rękę mającej, nie wymaga się. (O. z 11 stycznia 1896 l. 9963 Nr. 868).

9. Od oszustwa z § 197 różni się przekroczenie § 11 ustawy o fałszowaniu środków żywności z 16 stycznia 1896 Nr. 89 D. u. p. z. r. 1897 tem, że oszustwo przypuszcza także zamiar wyrządzenia szkody; zamiar wprowadzenia w błąd jest bowiem wspólny obydwom przestępstwom. Zaczem tylko tam, gdzie brak zamiaru wy-

rzządzenia szkody, można stosować postanowienie subsydyarne § 11 l. c powołanej ustawy. (O. z 24 listopada 1899 l. 11474 Nr. 2401).

10. Przed władzą administracyjną w zamiarze wyrządzenia jej szkody w wymiarze sprawiedliwości złożone fałszywe świadectwo nie należy karać według § 320 lit. c, lecz jako przekroczenie z §§ 197, 205 i 461, a jeżeli istnieją warunki § 200 jako zbrodnię oszustwa. (O. plen. z 23 maja 1889 l. 3167 Nr. 1264).

11. Zob. jeszcze O. z 14 maja 1897 l. 3438 Nr. 2088).

d) co do wprowadzenia w błąd.

1. Wsiadanie do pociągu kolejowego bez biletu jazdy celem wyłudzenia bezpłatnej jazdy może uzasadnić oszustwo. (O. plen. z 2 stycznia 1907 l. 21194 Nr. 3281).

Kto posługuje się biletem jazdy kolejowej, którego używała aż do urzędownie na bilecie zaznaczonej przerwy w jeździe inna osoba, celem dalszego odbywania jazdy, przysługującego tylko owej osobie, może odpowiadać za oszustwo. (O. plen. z 13 kwietnia 1904 l. 5445 Nr. 2946).

2. Także do usiłowanego oszustwa wymaga się, by użyty środek przynajmniej *in abstracto* był zdolnym do wprowadzenia w błąd i do wyrządzenia szkody. (O. plen. z 20 listopada 1894 l. 13735 Nr. 1855 i z 30 kwietnia 1891 l. 2558 Nr. 1439).

3. Odbycie kary za osobę drugą podpada pod oszustwo, stanowi tylko przekroczenie z § 461 kod. Zob. O. z 16 grudnia 1875 l. 6170 Nr. 94.

4. Twierdzenie okoliczności nieprawdziwych w procesie może stanowić podstępne przedstawienie, jeżeli sędzia według obowiązujących przepisów procesu cywilnego obowiązany jest wierzyć jednostronnemu twierdzeniu skarżącego i wydać orzeczenie na podstawie produkowanych przez tegoż środków dowodowych pod względem formalnym niewadliwych, np. na podstawie weksla. (O. z 27 grudnia 1880 l. 10442 Nr. 314).

5. Sprowadzenie towarów przy zatajeniu tej okoliczności, że sprawca interes zwinął, jest podstępem korzystaniem z błędu. — (O. z 10 maja 1880 l. 2448 Nr. 253).

6. Łudzenie kupującego odnośnie do jakości towaru w tym

celu, aby takowy sprzedać z nadmiernym zyskiem, może stanowić oszustwo. (O. z 1 grudnia 1882 l. 10200 Nr. 503).

7. Podstępne użycie zgasłych kart wolnego wstępu do teatru w celu uwolnienia siebie lub innych od opłaty wstępu stanowi oszustwo, szkoda zaś odpowiada wysokości opłaty od wstępu, którą zapłacić należało. (O. z 10 marca 1874 l. 10730 Nr. 629).

8. Zaskarżenie weksla zapłaconego przez pozornego żyratarjusza stanowi oszustwo. (O. z 3 listopada 1884 l. 10730 Nr. 698).

9. Potwierdzenie faktów nieprawdziwych w memeryale, który sobie ktoś wystawił, aby go następnie przedstawić sądowi, nie obejmuje znamion zbrodni ofiarowania fałszywego świadectwa sądowego z § 199 a, stanowić jednak może oszustwo z § 197 kod. (O. z 6 lutego 1877 l. 9279 Nr. 170).

e) oszustwo a pokrewne przestępstwa.

1. Co do odgraniczenia oszustwa od przekroczenia ustawy karnej skarbowej por. o z 26 października 1878 l. 5565 i o. z 16 lutego 1904 l. 2192 Nr. 2914.

2. Co do różnicy między oszustwem a kradzieżą zob. o. z 10 maja 1889 l. 3550 Nr. 1274, o. z 7 grudnia 1900 l. 14570 Nr. 2533, z 4 września 1897 l. 5459 Nr. 2105 i i.

3. Co do różnicy między oszustwem a sprzeniewierzeniem zob. o. z 15 stycznia 1891 l. 9572 Nr. 1386, o. z 14 września 1901 l. 3596 Nr. 2647 i i.

4. O stosunku oszustwa do przestępstw ustawy o ochronie wolności wyborów i zgromadzeń por. o. 14 stycznia 1906 l. 13991 Nr. 3032.

Okoliczności, które oszustwo czynią zbrodnią.

§ 198. Oszustwo staje się zbrodnią, albo z jakości czynu, albo z ilości wyrządzonej szkody.

~~~~~
Umstände, wodurch der Betrug zum Verbrechen wird:

§ 198. Der Betrug wird zum Verbrechen, entweder aus der Beschaffenheit der Tat oder aus dem Betrage des Schadens.

a) jakość czynu.

§ 199. Pod warunkami § 197 staje się oszustwo zbrodnią z jakości czynu:

a) jeżeli kto we własnej sprawie w sądzie oświadczył gotowość do przysięgi fałszywej, lub takąż przysięgę rzeczywiście złożył, lub gdy kto starał się o fałszywe świadectwo, któreby w sądzie złożonem być miało, albo gdy fałszywe świadectwo sądownie ofiarowanem lub złożonem zostało, chociażby ono nie obejmowało zarazem zaofiarowania lub złożenia przysięgi.

Kodeks w § 199 lit. *a* rozróżnia następujące przypadki:

I. oświadczenie przed sądem gotowości złożenia fałszywej przysięgi w sprawie własnej;

II. wykonanie fałszywej przysięgi w sądzie;

III. staranie się o fałszywe świadectwo przed sądem złożyć się mające;

IV. ofiarowanie fałszywego świadectwa sądowego;

V. złożenie fałszywego świadectwa w sądzie, pod przysięgą lub bez takowej.

Do I i II:

1. Proc. cyw. gal. podawała w § 307 warunki, pod jakimi przysięga ofiarowana, lecz nie wykonana, mogła pociągnąć za sobą skutki ustawowe wykonanej przysięgi. Do tego odnosił się także

a) die Beschaffenheit der Tat.

§ 199. Unter den Bedingungen des § 197 wird der Betrug schon aus der Beschaffenheit der Tat zum Verbrechen:

a) wenn sich in eigener Sache bei Gericht zu einem falschen Eide erboten, oder wirklich ein falscher Eid geschworen wird, oder wenn sich um ein falsches Zeugnis, so vor Gericht abgelegt werden soll, beworben, oder wenn ein falsches Zeugnis gerichtlich angeboten oder abgelegt wurde, wenn dasselbe auch nicht zugleich die Anerbietung oder Ablegung eines Eides in sich begreift;

dekret nadw. z 5 marca 1795 Nr 222 z. u. s. Wobec nowej procedury cyw. przepisy powyższe straciły znaczenie.

2. Oświadczenia mające moc i znaczenie przysięgi zachodzą u osób, które według zasad swojej religii poczytują wykonanie przysięgi za niedozwolone, uroczyste zaś zaręczenie za tak święte, jak inne stowarzyszenia religijne przysięgę n. p. u Menonitów. — Dekret nadw. z 10 stycznia 1816 Nr. 1201 zb. u. s. i ust. z 3 maja 1868 Nr. 33 D. u. p.)

3. Odpowiedzialność karna za ofiarowanie przysięgi nie jest zawisła od warunków, przy których zaistnieniu uznać można za złożoną przysięgę ofiarowaną przez kogoś, chociaż faktycznie skutkiem śmierci jego złożoną nie została. Wystarczy każde na zlecenie złożycy mającego przysięgę wniesione podanie, zawierające ofiarowanie przysięgi, a zdolne prowadzić do rzeczywistego złożenia przysięgi. (O. z 11 czerwca 1891 l. 6398 Nr. 1453).

4. W fakcie zgłoszenia się do fałszywej przysięgi, lub wykonania onejże w sądzie, mieszczą się już znamiona podstępnego wprowadzenia w błąd w zamiarze wyrządzenia szkody państwu w wymiarze sprawiedliwości. Zamiar wyrządzenia nadto szkody w prawach prywatnych wpływa jedynie na wymiar kary, nie jest jednak znamieniem istoty czynu. (O. z 4 października 1876 l. 4629 Nr. 126).

5. Nie uchyla istoty zbrodni ta okoliczność, że sędzia cywilny nie powinien był przysięgi dopuścić, ani — też ta okoliczność, że niektóre okoliczności zaprzeczonego pod przysięgą faktu, są rzeczywiście nieprawdziwe. (O. z listopada 1881 l. 5704 Nr. 377 i O. z 22 lutego 1884 l. 12906 Nr. 615); ani ta, że w rocie przysięgi zamieszczono pojęcia prawnicze, byleby nie było wątpliwości względem zrozumienia onychże przez przysięgającego. (O. z 21 lutego 1879 l. 13972 Nr. 191, O. z 21 maja 1892 l. 3674 Nr. 1542). Nie uchyla jej również ta okoliczność, że pretensya, do której się fałszywa przysięga odnosiła, w myśl § 86 ustawy o należnościach skarbowych wcale nie istniała. (O. z 22 listopada 1884 l. 8057 Nr. 703). Ani wreszcie, w przypadku przysięgi na podstawie sądowej ugody wykonanej, ta okoliczność, że roszczenie, przedmiot ugody stanowiące, prawnie nie istniało. (O. z 21 czerwca 1880 l. 4575 Nr. 268).

6. Za dokonane oszustwo popełnione przez oświadczenie go-

towości do złożenia przysięgi odpowiada zobowiązany (dłużnik), który na audyencji, wyznaczonej po myśl §§ 47 i 48 o. e. dla złożenia przysięgi manifestacyjnej oświadcza gotowość do złożenia tej przysięgi, jakkolwiek świadomie zataił część swego mienia w spisie majątku. (O. z 16 października 1902 l. 1921 Nr. 2763).

7. Przysięga z dodatkiem wiedzy i pamięci (według starej proc. cyw.) jest nie tylko wtedy krzywoprzysięstwem, jeżeli przysięgający miał pozytywną wiadomość o wydarzeniu się faktu, który jako nieistniejący przedstawił, ale i wtedy, jeżeli wprawdzie bezpośrednio o fakcie nic nie wiedział, ale, według całego stanu rzeczy, nie mógł nabyć wiary, że się fakt zdarzył. (O. z 6 kwietnia 1883 l. 86 Nr. 535).

8. Przy przysiędze szacunkowej popełnia ten krzywoprzysięstwo, kto nie nabrawszy przekonania, że w mowie będący przedmiot lub usługa posiada taką wartość, jaką on pod przysięgą podaje, wartość tę mimo to podaje. (O. z 24 listopada 1888 l. 10175 Nr. 1216) Por. jednak § 273 nowej proc. cyw.

9. Pod § 199 *a* podpada także fałszywa przysięga względem niemożności złożenia kaucyi. (O. z 30 lipca 1880 l. 6362 Nr. 270).

10. Rozmyślne zaprzysiężenie okoliczności, przez przysięgającego za nieprawdziwą uważanej, ale w rzeczywistości prawdziwej, nie jest karygodne (*delictum putativum, subjectiver Falscheid*); kto jednak fałszywie przysięga, że widział pewne zdarzenie, którego nie widział, nie staje się bezkarnym dlatego, że zdarzenie to rzeczywiście miało miejsce. (O. z 31 października 1881 l. 5716 Nr. 387).

11. Nie wyklucza poczytania krzywoprzysięstwa, popełnionego w procesie o ojcowstwo, co do faktu spółkowania (§ 163 ust. cyw.), dowód impotencji. (O. z 30 stycznia 1886 l. 12937 Nr. 879).

12. Oświadczenie złożone przez stronę procesową w toku procesu (przed wyrokiem), że gotowa jest prawdziwość lub nieprawdziwość pewnego faktu pod przysięgą stwierdzić, nie da się podciągnąć pod ofiarowanie gotowości do złożenia przysięgi, o którym mowa w § 199 lit. *a* kod. Ustawa w § 199 *a* ma bowiem na oku przysięgę, którą albo dopuszczono, jako środek dowodowy w wyroku sędziowskim, albo od której wykonania pod interwencją sędziowską przyznanie lub odmówienie pewnego roszczenia prawnego uczyniono zawisłem (O. z 6 września 1886 l. 1382 Nr. 859).

13. Fałszywe zeznanie złożone pod przysięgą przez stronę procesową, uzasadnia jej odpowiedzialność po myśli § 199 *a* u. k. i wtedy, jeżeli zgodne z prawdą zeznanie pociągnęłoby za sobą jej ściganie w drodze karnej. (O. z 15 stycznia 1910 Kr. V 490/9 L. 22).

14. Zeznania spadkobierców. złożone przed sądem spadkowym co do majątku spadkowego nie podlegają, o ile nie zostały zaprzysiężone, sankcyi karnej z § 199 *a* u. k. (O. z 16 stycznia 1911 Kr. VI 192/10 L. 189).

Do III, IV i V.

1. Ustawa o postępowaniu w sprawach drobnych z 27 kwietnia 1873 stanowiła w § 58: »jeżeli zeznanie złożone przez stronę jako świadka, jest fałszywe, uważać je należy za fałszywe świadectwo, złożone przed sądem. Przepisy prawa karnego o zaoferowaniu fałszywej przysięgi lub fałszywego świadectwa nie stosują się do oświadczeń lub zeznań strony, które poprzedziły jej przesłuchanie jako świadka«. Według § 377 u. 3 nowej pr. c. podpada fałszywe zeznanie strony pod sankcyę § 199 *a* dopiero od chwili złożenia przez stronę przysięgi (Rosenblatt)

2. Nie uchyla istoty fałszywego świadectwa okoliczność, że nieprawdziwe zeznania są dla sprawy obojętne. (O. z 1 grudnia 1884 l. 6870 Nr. 706, O. z 24 stycznia 1889 l. 12320 Nr. 1195, O. z 13 czerwca 1893 l. 6282 Nr. 1712).

3. Nie może być stosowanym § 199 *a* do niezaprzysiężonych zeznań fałszywych, złożonych przed władzą administracyjną w dochodzeniach z powodu przestępstwa przeciw dochodom skarbowym. (O. z 13 listopada 1880 l. 8101 Nr. 283, O. z 18 listopada 1892 l. 11583 Nr. 1651).

Sankcyi karnej z § 199 *a* podlega przed sądem złożone świadectwo także wówczas, jeżeli je złożono bez przysięgi i w celach dochodzeń skarbowo-karnych. (O. z 7 listopada 1890 l. 7147 Nr. 1370).

Zeznania świadka, złożone w śledztwie o przestępstwo przeciw dochodom skarbowym przed władzą (złożoną według § 655 ustawy o defr. skarb.) i stwierdzone przysięgą uważać należy za świadectwo złożone przed sądem. (O. z 16 listopada 1885 l. 8373 Nr. 848).

4. Także fałszywe świadectwo przez osobę podległą sądowi-

ctwu cywilnemu złożone przed sędzią wojskowym podczas procesu toczącego się według przepisów procedury wojskowej, należy ukarać według § 199 *a*. (O. z 21 września 1889 l. 4541 Nr. 1261),

5. Za fałszywe potwierdzenie identity osób odpowiadają według § 199 *a* świadkowie, których wezwano po to, by w sądzie stwierdzili przy legalizowaniu dokumentu identity pewnych osób. (O. z 28 kwietnia 1888 l. 1626 Nr. 1150).

6. W postępowaniu o pokątne pisanstwo (rozp. min. spraw. z 8 czerwca 1857 l. 114 D. u. p.) w sądzie złożone fałszywe świadectwo, zostaje pod sankcją § 199 *a*. (O. z 16 lutego 1889 l. 1476 Nr. 1248).

7. Zeznania osób dla wyjaśnienia rzeczy przesłuchanych (*Auskunftspersonen*) w sądzie w myśl § 2 lit. 5 pat. z 9 sierpnia 1854 l. 208 D. u. p, należy uważać za świadectwo w znaczeniu § 199 lit. *a*. (O. z 26 czerwca 1896 l. 4775 Nr. 1980. Nie podpadają tu jednak oświadczenia stron po myśli § 2 l. 4 tegoż patentu uczy-nione. (O. z 1 marca 1900 l. 1810 Nr. 2443).

8. Dochodzenia wstępne, które prezydent trybunału prowadzi na zlecenie prezydenta sądu wyższego z powodu naruszenia obowiązków służbowych urzędnikowi sędziowskiemu zarzuconego, a karze według ustawy z 21 maja 1868 l. 46 D. u. p. podlegającego — podpada pod sankcję § 199 *a*. (O. z 17 września 1892 l. 7121 Nr. 1555; podobnie O. z 24 listopada 1893 l. 10647 Nr. 1645).

9. Istotnym warunkiem pojęcia świadectwa jest okoliczność, ażeby osoba przesłuchana w chwili przesłuchania wiedziała, że zeznaje jako świadek. Że ona jest w sprawie interesowaną i może później być stroną procesową, jest rzeczą obojętną, gdyż decyduje chwila przesłuchania. (O. z 16 października 1880 l. 6648 Nr. 288, i O. z 18 lutego 1882 l. 12924 Nr. 421). Nawet podejrzani o przestępstwo, oskarżeniem objęte, mogą być przesłuchani w charakterze świadków (§ 170 l. 1 pr. k.), a w takim razie, jakkolwiekby mieli udział w przestępstwie, nie wolno im zeznawać nieprawdy. Por. także O. 957 przy § 2 lit. *g* kōd. podane i O. z 10 czerwca 1885 l. 4286 Nr. 936).

Odmienne stanowisko zajmuje jednak następujące orzeczenie:

Zeznanie, złożone przez współwinnego małżonka, nie pociągniętego do odpowiedzialności, w postępowaniu karnem z powodu

przekroczenia z § 502 u. k., nawet mimo zrzeczenia się prawa, przysługującego na podstawie § 153 p. k., nie jest »świadectwem« po myśli § 199 lit. *a* u. k. (O. z 15 marca 1911 Kr. VII 16/11 L. 215).

Nie wolno osobę karnie zasądzoną przesłuchiwać w charakterze świadka w sporze cywilnym w przedmiocie czynu karygodnego przez nią popełnionego; osoba taka nie może przeto być odpowiedzialną według § 199 *a*. (O. z 1 czerwca 1889 l. 5479 Nr. 1258)

Zeznania osoby przesłuchanej w charakterze świadka, pomimo że sędzia miał silne podejrzenie, że ona sama popełniła albo uczestniczyła w czynie karygodnym, w przedmiocie którego ją słuchał, nie odpowiadają pojęciu świadectwa. (O. z 28 października 1892 l. 9671 Nr. 1632, O. z 4 marca 1892 l. 1535³ Nr. 1635).

10. Nie uchyla karygodności fałszywego świadectwa ani okoliczność, że zeznanie świadka w myśl ostatniego ustępu § 152 proc. k. było nieważnem. (O. z 12 lipca 1883 l. 4849 Nr. 563), ani też okoliczność, że świadek w procesie cywilnym, w którym fałszywie zeznawał, był świadkiem odrzutym, a zeznanie jego było zupełnie odosobnione i bez skutku pozostało. (O. z 29 października 1881 l. 7272 Nr. 376).

11. Obawa świadka, że przez zeznanie prawdy poniesie szkodę majątkową, nie zwalnia świadka od odpowiedzialności z § 199 *a* za fałszywe świadectwo w sądzie złożone. (O. z 27 kwietnia 1889 l. 2184 Nr. 1234).

12. Także fałszywe zeznanie w śledztwie podpada pod § 199 *a* kod. (O. z 3 czerwca 1878 l. 1738 Nr. 185).

Zeznanie złożone w śledztwie wstępnem tylko przed protokolantem (pisarzem) nie może uchodzić za zeznanie złożone »przed sądem« po myśli § 199 lit. *a* u. k. (O. z 22 października 1909 Kr. IX 108/9 L. 2).

Natomiast fałszywe zeznanie, złożone przed samym sędzią śledczym, nawet w nieobecności pisarza, podlega sankcyi karnej § 199 lit. *a* u. k. (O. z 7 paźdz. 1910 Kr. V 362/10 L. 142).

13. Jeżeli świadek pewną okoliczność niezgodnie z prawdą przedstawia, jednak w dalszym ciągu tegożsamego zeznania swojego, chociażby w późniejszym dniu ją prostuje, tenże za fałszywe

zeznanie karanym być nie może. (O. z 16 września 1881 l. 5124 Nr. 367). Aż do ukończenia przesłuchania są fałszywe zeznania świadka tylko usiłowaną zbrodnią z § 199 *a*, która zatem w myśl § 8 kod. przez odwołanie stać się może bezkarną.

Kiedy w postępowaniu wstępnem przesłuchanie świadka należy uznać za formalnie ukończone, to wskazują §§ 105, 106, 150 i inne pr. k. (O. z 13 czerwca 1893 l. 6282 Nr. 1712).

Kiedy przesłuchanie świadka na rozprawie głównej za ukończone uważać można, ocenić należy według okoliczności szczególnego przypadku. (O. z 1 kwietnia 1887 l. 685 Nr. 1048).

Odwołanie, które nastąpiło po formalnem zamknięciu protokołu przesłuchania, nie uwalnia świadka od odpowiedzialności za poprzednie fałszywe zeznanie. (O. z 21 września 1889 l. 4541 Nr. 1261, O. z 13 czerwca 1893 l. 6282 Nr. 1712).

Areszt przymusowy, który rozciągnięto na świadka po myśli § 160 p. k. podczas jego przesłuchania, nie stanowi zamknięcia, lecz tylko przerwę przesłuchania; świadek, który wobec przymusu postanawia złożyć świadectwo albo przysięgę, może bezkarnie odwołać fałszywe zeznanie złożone przy przesłuchaniu. (O. z 14 grudnia 1896 l. 6675 Nr. 2027).

14. W pojęciu świadectwa (§ 199 *a*) leży, że zeznanie złożyła osoba różna od osoby obwinionego.

Jeżeli ściganie z powodu czynu karygodnego zarządzono przeciw kilku osobom, żadnej z nich za świadka uważać nie można, chociażby za sobą lub przeciw sobie zeznawały.

Zasadzenie za staranie się o fałszywe świadectwo nie może nastąpić, jeżeli nie jest rzeczą stwierdzoną, że obwiniony wiedział, iż namawiany do fałszywego zeznania jest świadkiem. (O. z 18 grudnia 1886 l. 9633 Nr. 1014).

15. Jeżeli jest rzeczą stwierdzoną, że świadek zasadę wiedzy swojej (*rationem scientiae*) fałszywie podaje t. j. fałszywie zeznaje, że jakieś zajście widział, to okoliczność ta wystarcza do zastosowania § 199 *a* kod., a obojętną jest rzeczą, czy zajście to rzeczywiście nastąpiło. (O. z 3 grudnia 1886 l. 10838 Nr. 999).

16. Pod zbrodnią z § 199 *a*, a nie pod przekroczenie z § 307 kod., podpada niezaprzyjęzone fałszywe zeznanie, mające na celu

danie pomocy oskarżonemu o przekroczenie. (O. z 13 października 1884 l. 9963 Nr. 671).

17. Kodeks karny ze względu na fałszywe świadectwo nie czyni różnicy między świadkami klasycznymi a podejrzanymi; kto jako świadek fałszywie zeznaje, podpada pod § 199 *a*, a nie może tłumaczyć się tem, że mógłby ewentualnie sam karze podpaść. (O. z 12 grudnia 1884 l. 11557 Nr. 715).

18. Osoba, która bezskutecznie drugą usiłuje skłonić do fałszywego świadectwa, odpowiada za starania się o fałszywe świadectwo; jeżeli jednak jej staranie się skutek odniosło, należy ją ukarać za podżeganie do fałszywego świadectwa. (O. z 27 lutego 1891 l. 11870 Nr. 1421).

Pod zbrodnię ubiegania się o fałszywe świadectwo podpada także wzywianie świadka, który w sądzie (w śledztwie) fałszywie zeznał, do obstawiania przy temże zeznaniu w razie ponownego przesłuchania (na rozprawie). (O. z 31 sierpnia 1885 l. 4179 Nr. 810).

Powołanie się na świadków, o których prowadzącemu dowód wiadomem jest, iż oni świadomie fałszywe świadectwo na jego korzyść złożą, może uzasadnić współwinę w oszustwie. (O. 11 marca 1889 l. 13750 Nr. 1212).

Do starania się o fałszywe świadectwo z § 199 *a* nie wymaga się intenzywnego wpływania na świadka, lecz wystarcza zwyczajne wezwanie go, by fałszywie zeznawał. (O. z 6 lutego 1891 l. 10875 Nr. 1392).

Także ogólne wezwanie skierowane do świadka, by przeciw obwinionemu nic nie zeznawał, może stanowić istotę starania się o fałszywe świadectwo. (O. z 12 czerwca 1896 l. 4777 Nr. 1998).

Obojętną jest rzeczą, jakie okoliczności świadek, do fałszywych zeznań wzywany, miałby fałszywie potwierdzić, byleby go tylko do zeznań fałszywych nakłaniano. (O. z 29 listopada 1886 l. 7819 Nr. 998).

Staranie się o fałszywe orzeczenie sądowe u znawcy podpada również pod zbrodnię z § 199 *a* kod. (O. z 13 października 1875 l. 3982 Nr. 83; wyraz »świadectwo« w § 199 *a* u. k. należy bowiem ze względu na historyczny rozwój tego paragrafu stosować ogólnie do zeznań świadków i znawców. (O. z 3 marca 1913 Kr. V 1057/12 L. 427).

Jeżeli staranie się o fałszywe świadectwo złożyć się mające przed władzą skarbową z powodu braku wymogów dekretu kanc. nadw. z 14 lutego 1840 r. l. 110 Zb. u. s. (§ 656 ustawy o defr. skarb.) nie podpada karze z § 199 lit. a, wówczas wchodzi w zastosowanie przepisy o usiłowanem skłanianiu do oszustwa. (O. z 14 lutego 1890 l. 11429 Nr. 1306).

Staranie się o fałszywe świadectwo nie staje się bezkarnem, jeżeli później z powodu wyszłych na jaw podejrzeń się okaże, że osobę, o której świadectwo się starano, można przesłuchać tylko w charakterze obwinionego. (O. z 7 października 1898 l. 7841 Nr. 2260).

Staranie się o fałszywe świadectwo osoby wykluczonej od składania zeznań w charakterze świadka czy to z powodu przeszkód wymienionych w § 151 l. 3 p. k., czy też z innych powodów, nie uwalnia bynajmniej sprawcy od odpowiedzialności karnej po myśli § 199 lit. a u. k. (O. z 31 października 1910 Kr. V 327/10 L. 151).

Staranie się o fałszywe świadectwo nie staje się bezkarnem z tego powodu, że świadek był w niepewności co do okoliczności, w jakim charakterze będzie słuchanym, że dalej przy przesłuchaniu nie zadano mu t. zw. pytań ogólnych (§ 152 ust. sąd. powsz. § 166 proc. karn.) i nie zwrócono mu uwagi na obowiązek zeznawania prawdy (§ 161 ust. sąd. powsz., §§ 247 i 165 proc. karn. (O. z 9 marca 1894 l. 664 Nr. 1718)

Pojęcie »starania się« z § 199 a i »podżegania« z § 5 nie pokrywają się; pierwsze jest obszerniejszem, podpadają pod nie czynności, które nie mogą uchodzić za podżeganie. Jeżeli staranie się o fałszywe świadectwo nie doszło świadka, ponieważ w sposób w § 8 podany udaremniomem zostało doręczenie świadkowi pisma zawierającego je, albo zbliżenie się do niego pośrednika upoważnionego do ustnego zakomunikowania świadkowi wezwania, wówczas istnieje usiłowanie zbrodni oszustwa z §§ 197 i 199 a, a w odniesieniu do świadomie działającego pośrednika współtwina w teje zbrodni. (O. z 14 grudnia 1895 l. 10126 Nr. 1908).

Do karygodności starania się o fałszywe świadectwo nie potrzeba prawnej możliwości, lecz wystarcza sama abstrakcyjna możliwość jego złożenia w sądzie. Nie wymaga się, aby sprawa, w któ-

rej świadectwo miało być złożonem, już w sądzie zawisła. (O. z 9 listopada 1895 l. 932 Nr. 1930), lub by świadek już otrzymał wezwanie do sądu (O. z 22 października 1906 l. 13172 Nr. 3237).

Świadectwo, w sądzie złożyć się mające przez osobę, od kary po myśli § 269 *b* i 273 zwolnioną, uchodzi za świadectwo z § 199 lit. *a*, w odniesieniu do osoby, która nie będąc niedojrzałą, stała się winną skłonienia pierwszej do fałszywego świadectwa. (O. z 12 listopada 1896 l. 9693 Nr. 2015).

W piśmie spornem albo przy rozprawie ustnej zaofiarowany dowód ze świadków, o którym dowodzącemu wiadomem jest, że świadomie fałszywe świadectwo na jego korzyść złożą, czyni go przy rzeczywistem złożeniu świadectwa współwinnym oszustwa § 5 i 199 lit. *a*. (O. z 12 maja 1899 l. 2771 Nr. 2351).

19. Pod fałszywe świadectwo podpada także rozmyślne zatajenie pewnych faktów. (O. z 18 stycznia 1886 l. 12382 Nr. 872).

Nie jest warunkiem poczytania fałszywego świadectwa ta okoliczność, by świadek, chociażby w najogólniej zakreślonej formie zapytano o fakta, które rozmyślnie zamilczał. (O. z 17 listopada 1888 l. 10657 Nr. 1207).

Jako fałszywe świadectwo należy świadome zamilczenie pewnych faktów w szczególności wtedy ukarać, gdy zeznania świadka były tego rodzaju, iż u sędziego przesłuchującego zrobić musiały wrażenie, że są zupełnie wyczerpujące. (O. z 12 lipca 1892 l. 6930 Nr. 1654).

20. Sankcyi § 199 lit. *a* kod. k. podpada także odpowiedź na pytania ogólne świadkowi zadane. (O. z 6 września 1886 l. 5407 Nr. 928).

Zastosowania postanowienia karnego § 199 lit. *a* do fałszywych zeznań, które świadek uczynił na ogólne pytania (§ 166 p. k.) nie wyklucza ta okoliczność, że świadek swym zeznaniem nie przypisywał żadnego znaczenia. (O. z 27 lutego 1891 l. 13681 Nr. 1403).

Ogólne zasady o współwinnie (podżeganie i pomoc) mają zastosowanie także do fałszywej przysięgi w sądzie złożonej. Podżegacza należy w takim przypadku ukarać nie za staranie się o fałszywe świadectwo, lecz według §§ 5 i 199 lit. *a*. (O. z 27 lutego 1891 l. 11870 Nr. 1421).

21. Jeżeli fałszywe zeznania świadka w sądzie złożone za-

wierają w sobie także istotę § 209, wówczas należy świadka ukarać nie tylko za zbrodnię oszczerstwa, ale także za zbrodnię oszustwa z § 199 *a*, z nią w zbiegu idealnym będącą. (O. z 24 maja 1895 l. 3228 Nr. 1832).

Por. O. Nr. 2002 przy § 197.

22. Staranie się o fałszywe świadectwo przedsięwzięte przez pośrednika może być uważane za dokonaną zbrodnię z § 197 i 199 *a* dopiero wtedy, jeżeli pośrednik istotnie w tymże zamiarze skłonienia świadka do fałszywego zeznania na niego wpływać rozpoczął; inaczej zachodzić może tylko usiłowanie. (O. z 4 grudnia 1899 l. 9110 Nr. 2420).

b) jeżeli kto charakter publicznego urzędnika fałszywie przybiera, lub polecenie zwierzchności, albo nadane sobie ze strony władzy publicznej szczególne upoważnienie zmyśla;

1. Przez »zlecenie zwierzchności« rozumie tu ustawa takie polecenie władzy, przez które ktoś zostaje ustanowiony do przedsięwzięcia pewnej czynności w charakterze publicznego urzędnika (*Functionär*). Kto przedstawiając się fałszywie za zasądzonego, okazuje polecenie odbycia kary dla tegoż przeznaczone w tym celu, aby za niego karę odbyć, nie podpada zatem pod przepis § 199 *b* kod. (O. z 16 grudnia 1875 l. 6170 Nr. 94).

2 Istota czynu § 199 *b* u. k ma za warunek zachowanie się sprawcy, zapomocą którego tenże posługuje się wobec oszukanego fałszywie powagą władzy, by go skłonić do zadośćuczynienia rzekomej woli zwierzchności. (O. z 25 lutego 1907 l. 2678 Nr. 3322).

3. Wedle § 199 *b* u. k. należy osądzić tego, kto w celach oszukańczych podaje się fałszywie za cywilnego ajenta policyjnego. (O. z 19 listopada 1904 l. 15436 Nr. 3015). Pod ten sam paragraf podpada fałszywe przyjęcie charakteru opiekuna lub współopiekuna w celach oszukańczych. (O. z 16 stycznia 1904 l. 2036 Nr. 2908).

b) wenn jemand den Charakter eines öffentlichen Beamten fälschlich annimmt, oder einen obrigkeitlichen Auftrag, oder ein besonderes von öffentlicher Behörde erhaltenes Befugnis lügt;

4. Postanowienie § 199 *b* nie może być zastosowanym, jeżeli upoważnienie władz, które ktoś podstępnie przedstawią, wcale udzielonem być nie może, n. p. upoważnienie do zbierania jałmużny dla pogoźelca, zakazane w myśl § 3 ust. z 10 maja 1873 Nr. 108 D. u. p. (O. z 22 listopada 1880 l. 8702 Nr. 286).

Por. także § 333 kod.

c) jeżeli w publicznym przemyśle używaną jest fałszywa czyli mniejsza, cymentowana lub niecymentowana miara lub waga;

1. Postanowienie § 199 *c* nie tylko wtedy ma zastosowanie, jeżeli metal użyty przy odważeniu za ciężar nie odpowiada wadze ustawą przepisanej, ale i wtedy, jeżeli waga, czy to dla braków pierwotnych, czy to dla zużycia lub zmian umyślnych lub przypadkowych, nie pokazuje prawdziwej wagi, a okoliczność ta przemysłowcowi była znaną. (Rozp. min. spr. z 20 sierpnia 1855 l. 10194). W tym duchu por. też o. z 28 stycznia 1881 l. 11939.

2. Miara i waga wtedy tylko w publicznym przemyśle są użyte, jeżeli odmierzenie lub odważenie następuje w lokalu przeznaczonym do wykonywania przemysłu. (O. z 28 marca 1881 l. 15 Nr. 322). Podpada zatem pod § 199 *c* kramarz, który towar do jego lokalu, w celu sprzedania mu tegoż, sprowadzony, w fałszywej wadze odważa. (O. z 23 kwietnia 1880 l. 12148 Nr. 246); nie podpada zaś ten, którego publiczny przemysł polega w sprzedawaniu, jeżeli przy zakupie towaru fałszywej miary używa n. p. restaurator, który celem odebrania zakupionego wina fałszywą wagę do mieszkania sprzedawcy przynosi. (O. z 24 stycznia 1881 l. 12681 Nr. 307).

3. Znamię publiczności (przemysłu publicznego) w § 199 *c* nie zależy ani od jakości przemysłu, ani od protokółowania firmy, lecz odnosi się jedynie do lokalu przemysłowi poświęconemu; jedynie używanie fałszywej miary i wagi w lokalu przemysłowym, dla każdego przystępnym, podpada pod § 199 *lit. c* kod. (O. z 9 grudnia 1884 l. 10725 Nr. 710).

c) wenn in einem öffentlichen Gewerbe unechtes oder geringhaltiges, sei es zimentiertes oder nicht zimentiertes, Mass oder Gewicht gebraucht wird;

4. Kodeks w § 199 *c* ma na myśli narzędzia do wagi i miary przeznaczone, według normalnych wzorów sporządzone, które już według zewnętrznej swej formy jako takie się przedstawiają; oszustwo popełnione przy zastosowaniu surogatów wagi, n. p. przy użyciu odłamków metali lub kamieni, nie podpada zatem pod § 199 *c*, lecz pod § 197 wzgl. § 461 kod. (O. z 1 lipca 1875 l. 3772 Nr. 72). Obojętną jest jednak okoliczność, że użyta fałszywa waga została z obiegu wycofana. (O. z 23 kwietnia 1880 l. 12148 Nr. 246).

5. Znamię wprowadzenia w błąd jest zawarte w istocie przedmiotowej czynu w § 199 *lit. c* opisanej; zamiar wyrządzenia szkody musi być oddzielnie stwierdzonym. (O. z 3 stycznia 1887 l. 5211 Nr. 1067). Podobnie O. z 22 października 1912 Kr. II 391/12 Nr. 3983).

6. Pod pojęcie »publicznego przemysłu« podpada także handel wykonywany na targach (*Markthandel*). (O. z 3 grudnia 1888 l. 8420 Nr. 1223), tudzież handel domokrażny. (O. z 16 listopada 1891 l. 6512 Nr. 1471).

7. Świadome używanie szklanek o mniejszej objętości w publicznym szynku należy ukarać według § 199 *lit. c*. (O. z 21 maja 1892 l. 3140 Nr. 1536).

8. Kupiec, trzymający w swoim sklepie w pogotowiu wagę, której szalkę towarową, samą przez się dobrze ważącą, celem wprowadzenia w błąd i wyrządzenia szkody kupującym, obciąża przez nałożenie chociażby lekkiego przedmiotu łatwo usunąć się dającego, odpowiada za usiłowane oszustwo z §§ 8 i 199. (O. z 30 października 1896 l. 9690 Nr. 2014).

9. Używanie fałszywej wagi celem wywołania u odbiorców złudnego wrażenia, że otrzymują towaru ponad wagę, gdy w rzeczywistości otrzymują pełną wagę wedle umowy, nie podpada — dla braku zamiaru wyrządzenia szkody — pod postanowienia §§ 197 i 199 *lit. c* u. k. (O. z 27 grudnia 1912 Kr. V 877/12 Nr. 4014). Wręcz przeciwnie jednak o. z 17 maja 1907 l. 3009 Nr. 3349).

d) jeżeli kto publiczny dokument, lub przez publiczny zakład zaprowadzone ocechowanie, stempel, pieczęć lub próbę podrabia albo fałszuje;

1. Jakie dokumenta uważać należy za publiczne, zobacz § 292 nowej proc. cyw., tudzież ustawy i rozporządzenia w podręcznych wydaniach procedury cyw. podane.

Publicznym dokumentem jest mianowicie dokument, który wystawia w zakresie urzędu swego urząd publiczny, lub osoba urzędowa, ustanowiona przez państwo do wystawiania takiegoż dokumentu (§ 202 pr. c.). Publicznymi dokumentami są w szczególności: 1) Książeczki robocze pomocników przemysłowych (§ 8 Dod. do ust. przem. z 20 grudnia 1859 Nr. 228 D. u. p.); 2) Wykaz kursów (cenniki) giełdy publicznej (§ 8 ust. z 1 kwietnia 1875 l. 67 D. u. p.); — 3) Książeczki służbowe, wygotowane według ustaw o czeladzi, wydanych dla pojedynczych królestw i krajów, tudzież miast stołecznych; — 4) Książeczki służbowe dla załogi okrętowej na austryackich statkach kupieckich. (Rozp. min. z 3 maja 1864 Nr. 42 D. u. p. § 5); — 4) Kartki loteryjne i oryginalne listy loteryi liczbowych (§ 17 i 36 pat. z 13 marca 1813 Z u. p. Tom 40, § 20 rp. m. z 20 lipca 1853 Nr. 159 i § 11 rp. m. z 6 marca 1854 Nr. 60 D. u. p.); 6) Księgi urodzin, ślubów i śmierci, jakoteż wyciągi z nich (§ 112 f. pow., 180 f. gal. post. sąd.), w szczególności także wyciągi ewangelickich duszpasterzy z rejestrów chrztów, konfirmacji, zaślubień i zmarłych (§ 23 l. 3 rp. m. z 23 stycznia 1866 Nr. 15 D. u. p.); wyciągi z ksiąg urodzin, zaślubin i zejścia utrzymywanych przez starokatolickich duszpasterzy gmin wyznaniowych (§ 2 r. p. m. z 8 listopada 1877 Nr. 100 D. u. p.); poświadczenia urzędów świeckich o dokonanych przed nimi zapowiedziach i zawartych małżeństwach (§ 9 ust. z 25 maja 1868 Nr. 47 D. u. p. i § 22 rp. m. z 1 lipca 1868 Nr. 80 D. u. p.); żydowskie księgi aktów urodzeń, małżeństw i zejść, i jako wyciągi z nich wystawione, metryki (Art. I ust. z 10 lipca 1868 Nr. 12 D. u. p. z 1869); świadectwa z utrzymywanych przez urzędy administracyjne rejestrów urodzeń i zejść osób nienależących do żadnego prawnie uznanego kościoła lub społeczeństwa religijnego (§ 3 ust. z 9 kwietnia 1870 Nr. 51 D. u. p.); — 7) Dokumenty legitymacyjne

d) wenn jemand eine öffentliche Urkunde oder eine durch öffentliche Anstalt eingeführte Bezeichnung mit Stempel, Siegel oder Probe nachmacht oder verfälscht;

(§ 23 rozp. min. z 15 lutego 1857 Nr. 32 D. u. p.); — 8) Dokumenty notaryalne wszelkiego rodzaju (§§ 1, 31 i nast. ust. not. z 25 lipca 1871 Nr. 75 D. u. p.); — 9) Karty paszportowe (Art. 10 rozp. min. z 30 października 1859 Nr. 199 D. u. p.); — 10) Rachunki i rejestra władz dla dochodów skarbowych (Dekr. nadw. z 15 czerwca 1829 Z. u. pol. 57 T.); — 11) Księgi ziemskie w Vorarlbergu (D. k. u. z 22 października 1789 Nr. 1063 Z. u. s.); — 12) Dokumenta sanitarne (§ 15 przep. san. z 2 stycznia 1770); — 13) Książeczki dla wędrownych. (Dod. do d. k. u. z 16 października 1828 Z. u. pol. 56 T.); — 14) Świadczenia dla ubiegających się o podrzuktów (Dekr. nadw. z 10 marca 1827 Nr. 2265 Z. u. s.); — 15) Książki przewodników autoryzowanych w Pobrzeżu, Karyntyi, Tyrolu, Vorarlbergu i Styryi. (Rozp. namiestnictwa w Pobrzeżu z dnia 2 sierpnia 1884 Nr. 28 D. u. k. rozp. nam. w Karyntyi z dnia 16 czerwca 1884 l. 132 u. k.; rozp. nam. w Tyrolu i Vorarlbergu z 7 lipca 1892 Nr. 14 D. u. k., rozp. nam. w Salzburgu z dnia 10 lutego 1893 l. 5 D. u. k., rozp. nam. w Styryi z dnia 23 lipca 1896 Nr. 52 D. u. k.); — 16) Świadczenia rolniczych i leśnych instytutów doświadczalnych (rozp. min. spraw. z 19 lipca 1891 l. 11077). Pod względem karygodności fałszowania są zrównane z publicznymi dokumentami: a) Dokumenty zagraniczne, jeżeli tamże uznane są za publiczne i opatrzone wymaganą przez austriackie i obce ustawy legalizacją (§ 112 c. pow., § 180 c gal. post. sądu, d. u. z 27 września 1834 Nr. 2571 i z 22 stycznia 1838 Nr. 249 Z. u. s.), przyczem zauważyć należy, że austriackie konsulatory we Francyi (Art. 9 trakt. z 11 grudnia 1866 Nr. 167 D. u. p.), w Portugalii (Art. 9 kosw. kons. z 8 stycznia 1872 Nr. 135 D. u. p. z 1874 i we Włoszech (Art. 11 konw. kons. z 15 maja 1874 Nr. 96 D. u. p. z 1875), jak również konsulatory tych państw w Austrii mają prawo przyjmowania aktów umów, zawartych przez poddanych odnośnego państwa, które przez to nabywają tej samej ważności, jakby były spisane w własnym kraju przed publicznym urzędnikiem. Zob. § 293 nowej proc. cyw. — b) Wszystkie dokumenty, wystawione przez uprzyw. bank austr. węg., oprócz banknotów, akcyi i obligów, których fałszowanie podpada pod § 106 kod. — c) Dokumenty wystawione przez zakład kredytowy dla handlu i przemysłu (§ 63 Stat. z 6 listopada 1855 Nr. 186 D. u. p.); —

a) Wykazy istniejącej w Wiedniu suszarni jedwabiu i wełny, co się tyczy wagi handlowej jedwabiu i wełny. (Rp. min. z 13 lipca 1855 Nr. 129 D. u. p.).

2) Do stempli, pieczęci i prób należą: 1) znaczki stemplowe (§ 17 rp. m. z 28 marca 1854 Nr. 70 D. u. p.). Zob. także § 40 rozp. min. z 10 listopada 1892 Nr. 197 D. u. p. o stemplach odnośnie do podatku od obrotu papierów wartościowych (*Effectenumsatzsteuer*); — 2) stempel towarowy (§ 377 ust. kar. sk.); — 3) stempel konsumcyjny (§ 400 tamże); — 4) pieczęci urzędowe wszelkiego rodzaju (d. k. n. z 15 czerwca 1829 Z. u. pol. 57 T.); — 5) próby urzędu cechowniczego; względem nich przepisuje § 87 ces. rozp. z 26 maja 1866 Nr. 75 D. u. p. (ust. o cechowaniu), że o ile przestępstwa tej ustawy mogą pociągnąć za sobą także postępowanie według innych ustaw karnych, pozostają przepisy ustawy karnej nienaruszone; — 6) znaczki listowe (§ 22 rp. m. z 26-go marca 1850 Nr. 149 D. u. p.); — 7) stemplowane koperty listowe (§ 8 rp. m. sk. z 21 grudnia 1860 Nr. 275 D. u. p.) — 8) zaprowadzone ustawą z 15 kwietnia 1881 Nr. 43 D. u. p. stemple od kart do gry i znaczki urzędowe do zaklejania kart (banderole) (*Verschlussmarken*); — 9) oznaczenia urzędowe urzędów cechowych dla uwierzytelnienia miary i wagi (ust. z 11 czerwca 1890 Nr. 125 D. u. p.; — 10) urzędowe stemple probiercze ręcznej broni palnej (rozp. min. z 23 czerwca 1891 Nr. 89, z 9 listopada 1891 Nr. 184 D. u. p., oraz rozp. z 18 sierpnia 1892 Nr. 152 D. u. p. co do zakładu probierczego w Budapeszcie, którego znakiem urzędowym równej ochrony udzielono, jak znakiem urzędów austr.). Podrabianie i fałszowanie znaczków listowych i stemplowych uznane za przestępstwa skarbowe, a podpadające pod przepisy ustawy karnej podlegają w myśl pow. u. k. i § 103 u. k. sk., obok kary naznaczonej w ustawie skarbowej, także ukaraniu według powszechnej ustawy karnej. (Rp. m. z 8 lipca 1859 Nr. 126 D. u. p.).

3. Znamię odróżniające fałszowanie dokumentu z § 199 *d* od przekroczenia z § 320 *f* nie leży w rozciągłości zdolności wprowadzenia w błąd (*Täuschungsfähigkeit*), lecz w tem, że pierwsze wymaga zamiaru wyrządzenia szkody, drugie zaś zamiar ten wyklucza. (O. z 25 listopada 1898 l. 14331 Nr. 2278).

W przeciwstawieniu do § 320 lit. *f* kod. wymaga § 199 *d*

stwierdzenia przewidzianego w § 197 kod. zamiaru oszustwa (*betrügerische Absicht*). Istocie zamiaru tego nie odpowiada jednak samo naruszenie państwowego prawa nadzoru, lecz tylko naruszenie celu, do którego nadzór państwowy dąży np. wstrzymanie władzy od pewnego zarządzenia, które musiałyby nastąpić przy znajomości rzeczywistego stanu rzeczy, wskutek fałszerstwa zafalowanego. (O. z 10 lipca 1875 l. 5027 Nr. 73, z 25 czerwca 1881 l. 2937 Nr. 354 i z 7 lipca 1881 l. 6111 Nr. 361; por. także O. z 18 lutego 1882 l. 13066 Nr. 420 i z 10 marca 1882 l. 14792 Nr. 435).

4. Nie wymaga się do istoty § 199 lit. *d*, aby sfałszowany dokument w swej pierwotnej formie uczynił zadość wszystkim zewnętrznym wymogom dokumentu publicznego; wymaga się tylko, aby on według zwyczaju obrotu (*Verkehrssitte*) *in concreto* wyglądał, jakgdyby przez organ publiczny w granicach jego zakresu urzędowego był wystawiony. (O. z 3 lutego 1899 l. 1787 Nr. 2323).

Pomimo wady, która się odnosi tylko do części treści dokumentu publicznego, możliwym jest, że dla reszty treści tegoż on zachowuje charakter dokumentu publicznego. (O. z 14 kwietnia 1894 l. 2152 Nr. 1733).

Sfałszowanie dokumentu publicznego, absolutnie niezdolne do wprowadzenia w błąd, nie podpada ani pod istotę czynu zbrodni z § 199 lit. *d*, ani pod istotę czynu przekroczenia z § 320 lit. *f* u. k. (O. z 10 września 1910 Kr. I 249/10 I. 128).

5. Przedłożenie kopii sfałszowanego dokumentu dokonane w celach oszukańczych jest aktem jego użycia; nie jest istotnym, by produktowi sam dokument przedłożono. (O. z 7 listopada 1890 l. 7685 Nr. 1385).

6. Opieka prawa karnego nie jest ograniczoną do dokumentów piśmiennych (*briefliche Urkunden*). W rozumieniu prawa karnego uważać owszem należy za dokument: każdy przedmiot martwy, który służy za udokumentowanie pewnego faktu, ważnego pod względem prawnym. Oznaczenie wag, miar i t. d. przez urząd cehowniczy mieści się również w pojęciu publicznego udokumentowania (*öffentliche Beurkundung*). (O. z 10 maja 1878 l. 1228 Nr. 184).

7. Do istoty zbrodni tej nie wystarczy samo sporządzenie fałszywego dokumentu w zamiarze oszustwa, lecz wymaga się użycia

dokumentu w tymże zamiarze i celem wprowadzenia w błąd. Dokonaną jest zbrodnia z § 199 *d*, jeżeli wprowadzenie w błąd się udało. Jeżeli takowe się nie udało, zachodzi tylko oszustwo usiłowane. (O. z 4 marca 1882 l. 13881 Nr. 429 i z 14 września 1883 l. 6060 Nr. 566). Pod § 199 *d* podpada zatem także obcokrajowiec, który z dokumentu za granicą sfałszowanego w kraju naszym czyni użytek w zamiarze oszustwa (O. 24 sierpnia 1883 l. 7785 Nr. 564).

8. Do istoty zbrodni z § 199 *d* wymaga się, ażeby ten, który z dokumentu fałszywego, lub sfałszowanego w celu oszustwa użytek zrobił, także w akcie sfałszowania jako sprawca, jako współsprawca lub jako pomocnik brał udział.

Korzystanie z dokumentu fałszywego, przez osobę drugą sporządzonego, podpada zwyczajnie pod § 461 kod. (O. z 18 września 1886 l. 6906 Nr. 960)

Podrobienie (względnie fałszowanie) i użycie dokumentu stanowią jednolitą istotę czynu, przez ustawę uznaną za oszustwo; wszystkie osoby, które w świadomie »wspólnym« zamiarze, urzęczywstniają choćby tylko część tej istoty czynu, odpowiadają zatem jako bezpośredni sprawcy za całą istotę czynu, wywołaną ich wspólną działalnością, t. j. za zbrodnię oszustwa. (O. z 12 kwietnia 1907 l. 1613).

Kto więc w celu oszukania drugiej osoby sporządza fałszywy dokument i w tym celu tej drugiej osobie dokument oddaje, ten odpowiada za oszustwo nie jako pomocnik, lecz jako współsprawca. (O. z 10 grudnia 1898 l. 12993 Nr. 2310).

Do istoty § 199 lit. *d* nie wymaga się, aby zamiar oszukańczy istniał już w chwili podrabiania lub fałszowania dokumentu publicznego, zbrodni oszustwa dopuszcza się ten, kto w tym zamiarze falsyfikatu używa jako środka do wprowadzenia w błąd. Z ostatnim aktem użycia rozpoczyna się bieg zadawnienia. (O. z 8 marca 1895 l. 496 Nr. 1818).

9. Przewidziane w § 199 *d* sfałszowanie dokumentu musi dotyczyć się takiej okoliczności, dla której stwierdzenia dokument publiczny według obowiązujących przepisów ma służyć. (O. z 29 marca 1886 l. 594 Nr. 906).

10. Rachunki, które wystawia zakład karny swym odbiorcom

są dokumentami publicznymi. (O. z 10 października 1887 l. 14161 ex 1886 Nr. 1098).

Przez urząd gminny dokonane potwierdzenie choroby i niezdolności do pracy członka kasy chorych należy uważać za publiczny dokument także wtedy, gdy nie wyciśnięto na nim pieczęci urzędowej gminy. (O. z 26 marca 1892 l. 2471 Nr. 1567).

11. Usiłowanie skierowane ku temu, by zapomocą naśladowania dokumentu publicznego uzyskać wpis dziecka nieślubnego jako ślubnego w metryce chrztu, pociąga za sobą odpowiedzialność z § 199 *d*. (O. z 14 stycznia 1897 l. 13278 Nr. 2039).

12. Sfałszowanie świadectwa wystawionego przez publiczny zakład naukowy, należy osądzić według § 199 *d*, jeżeli go dopuszczono się w tym celu, by dostarczyć dowodu na zaistnienie warunku potrzebnego do uzyskania służby przy kolei państwowej. (O. z 3 lutego 1896 l. 12352 Nr. 1937).

13. Stempel, który wyciska c. k. urząd probierczy w Ferlach (w Karyntyi) na lufach strzelb i pistoletów, przez tenże urząd wypróbowanych, uważać należy za znak zaprowadzony przez zakład publiczny. (O. z 2 lipca 1886 l. 5195 Nr. 944).

14. Fałszowanie znaczku cechowniczego nie podpada pod § 199 *d*, lecz pod § 320 lit. *f* kod., jeżeli jedynie prawo nadzoru państwowego miało być naruszone. (O. z 21 marca 1884 l. 1031 Nr. 623).

15. Fałszowanie w myśl § 199 *d* może być popełnionem także przez bezprawne użycie prawdziwych znaczków cechowniczych. (O. z 3 października 1884 l. 8856 Nr. 667). Podobnież przez chwilowe przykrycie części znaczku cechowniczego, tak, żeby nie był widzialny. (O. z 13 grudnia 1884 l. 10759 Nr. 713).

16. Fałszowanie listy głosowania przez podsunięcie arkusza głosowania, niezgodnie z prawdą wypełnionego, w miejsce arkusza prawdziwego, stanowi fałszowanie dokumentu publicznego z § 199 lit. *d* kod. (O. z 16 listopada 1885 l. 7809 Nr. 847).

Istota czynu § 7 ustawy o ochronie wyborów z 26 stycznia 1907 D. u. p. Nr. 18 pokrywa się z istotą czynu z § 199 *d* u. k. Ponieważ jednak § 7 wspomnianej ustawy ma tylko znaczenie przepisu subsydyarnego (ob. § 1 tej ustawy), przeto nie podpadają

pod to postanowienie czyny, które uzasadniają zbrodnię po myśli § 199 *d* u. k. (O. z 17 lipca 1911 Kr. VIII 43;10 L. 267).

17. Dokumentem publicznym jest także przez zarząd leśny za pomocą młota leśnego dokonane oznaczenie drzew leśnych. (O. z 31 października 1890 l. 6735 Nr. 1366).

18. Kto fałszuje paszport podróżny, by za jego pomocą uchylić się przez niedozwolone wychodźstwo od obowiązku służby wojskowej, ten odpowiada według § 199 lit *d*, a nie według § 45 albo 47 ustawy o służbie wojskowej z 11 kwietnia 1889 l. 41 D. u. p. w połączeniu z § 320 lit. *f* i *g*. (O. z 19 czerwca 1891 l. 7150 Nr. 1435). Podobnie odpowiada za zbrodnię z § 199 *d*, kto w książce roboczej fałszuje rok urodzenia, aby mógł wyemigrować na tej podstawie i uwolnić się od obowiązku służby wojskowej. (O. z 5 stycznia 1900 l. 18225 Nr. 2423).

19. Podanie numerów na loteryę liczbową postawionych w kartce loteryjnej (*resconto*), nie należy do treści dokumentu publicznego, zatem fałszowanie tychże numerów nie podpada pod § 199 lit. *d*. (O. z 18 października 1879 l. 7841 Nr. 204).

20. Naśladowanie krajowego stempla kalendarzowego w celu ukrócenia dochodów skarbowych, należy, nie ubliżając postępowaniu karnemu z powodu przestępstwa skarbowego, karać jako oszustwo w myśl § 199 *d* kod. (O. z 31 stycznia 1880 l. 10777 Nr. 236).

21. Nie wyłącza zastosowania § 199 *d* ta okoliczność, że bydła, które celem obejścia oględzin lekarskich przyprowadzono na targ ze sfałszowanym paszportem, przy późniejszych urzędowych oględzinach uznano za zdrowe. (O. z 22 czerwca 1894 l. 6132 Nr. 1831).

Jeżeli kto dopuścił się sfałszowania paszportu bydłowego (*Viehpass*) w tym celu, by przy jego pomocy umożliwić transport kolejną bydła paszportem nie objętego, ten dopuszcza się zbrodni oszustwa z § 199 *d*, a nie tylko przekroczenia z § 320 lit. *f*. (O. z 4 grudnia 1891 l. 12579 Nr. 1517). Podobnie o. z 12 kwietnia 1907 l. 18340 i o. z 23 lutego 1901 l. 16213 Nr. 2567.

Przytwierdzanie prawdziwych znaków (stempli) oględzin mięsa do mięsa, nie poddanego wedle przepisów oględzinom weteryna-

ryjno-policyjnym, stanowi istotę czynu z § 199 lit. *d* u. k., a nie z § 461 u. k. (O. z 29 września 1910 Kr. II 199/10 L. 134).

22. Wyłudzenie urzędowego potwierdzenia dla nieprawdziwego wpisu do księgi robotniczej (art. I § 80 ust. z 8 marca 1885 l 22) może uzasadnić oszustwo, nie podpada jednak pod § 199 *d*. — (O. z 5 maja 1884 l. 4047 Nr. 1755).

Karty miesięczne dla uczniów, wystawione przez dyrekcje upaństwowionych kolei żelaznych są publicznym dokumentem po myśli § 199 *d* u. k. (O. z 26 października 1912 Kr. III 83/12 L. 382).

23. Usunięcie śladów urzędowego przestemplowania ze stempla już raz użytego nie jest naśladowaniem lub fałszowaniem publicznego dokumentu, lecz zniszczeniem tegoż, nie podpada przeto pod § 199 *d*. (O. z 17 marca 1893 l. 496 Nr. 1690).

24. Oszustwo z § 199 *d* względnie § 201 *a*, istnieje już w chwili przedłożenia w procesie fałszywego dokumentu, celem użycia go jako środka dowodowego w zamiarze wyrządzenia drugiemu szkody; dowodu, że wprowadzono kogoś w błąd nie potrzeba. Okoliczność ta, że ten, przeciw któremu dokument produkowano, mógł się zasłonić zaprzeczeniem prawdziwości dokumentu i przysięgą na to zaofiarowaną (*Diffensionseid*), nie czyni producenta bezkarnym. (O. z 30 października 1886 l. 9381 Nr. 978).

e) jeżeli kto znaki, porobione dla oznaczenia granic, usuwa lub takowe przesuwają;

1. W § 199 *e* (*termini motio*) znamię podstępnego wywołania błędu lub korzystania z niego jest zastąpione przez fakt konkretny usunięcia lub przesunięcia znaków granicznych. (O. z 29 stycznia 1887 l. 10407 Nr. 1024).

2. Według swej istoty przedstawia się zbrodnia z § 199 lit *e* ako fałszowanie albo zniszczenie pewnego udokumentowania. Znakami granicznymi są tylko te znaki, które przeznaczenie oznaczania granic gruntów otrzymały przez akt obowiązujący interesowanych, albo które osoby te jako taki wyraźnie lub milcząco uznały.

e) wenn die zur Bestimmung der Grenzen gesetzten Markungen weggeräumt oder versetzt werden;

Do istoty tej zbrodni wymagany zamiar polega na usunięciu środka dowodowego, jakim jest dla sąsiadów znak graniczny; nie wymaga się zaś, by zamiar ten był skierowany ku wyrządzeniu szkody właścicielowi gruntu. »Usunięciem« jest każde wywieranie wpływu na znaki graniczne, przez który usuwa się je z pod ich przeznaczenia. (O. z 14 stycznia 1897 l. 11288 Nr. 2056).

Pod pojęcie »usunięcia« podpada też umyślne zasypianie dołów, które na podstawie umowy stron wykopano w ziemi dla oznaczenia granic. (O. z 4 stycznia 1901 l. 13800 Nr. 2535).

3. Błędem jest karać za zbrodnię z § 199 lit. e współwłaściciela gruntu, który w ciągu postępowania o zniesienie współwłasności usunął znaki, przez władzę celem przeprowadzenia podziału gruntu ustanowione, w czasie, w którym jeszcze nie była rozstrzygnięta kwestya przydzielenia poszczególnych udziałów (§ 841 ust. cyw.). (O. z 21 lutego 1893 l. 15253 Nr. 1614).

f) jeżeli kto przez marnotrawstwo stał się niewypłałym lub podstępami starał się przedłużyć sobie kredyt, albo przez podstawienie zmyślonych wierzycieli, lub też w inny sposób, przez podstępne porozumienie się, lub ukrycie pewnej części majątku swego, prawdziwy stan masy przekreśla.

1. Co do podstawienia zmyślonych wierzycieli por. § 1 ustawy o udaremnieniu egzekucyi z 25 maja 1883. tudzież O. z 10 marca 1884 l. 13157 Nr. 620.

2. Ustąpienie przedmiotów majątkowych przez dłużnika, wiedzącego, że jest niewypłałym, w celu zaspokojenia pewnych wierzycieli, którym daje pierwszeństwo, podpada zwyczajnie tylko pod występki krydy z § 486; jeżeli jednak dłużnik miał wyraźny za-

f) wenn jemand durch Verschwendung sich in das Unvermögen, zu zahlen, gestürzt, oder durch Ränke den Kredit zu verlängern gesucht hat, oder durch Aufstellung erdichteter Gläubiger, oder sonst durch betrügerliches Einverständnis oder Verhehlung eines Teiles von seinem Vermögen, den wahren Stand der Masse verdreht.

miar pokrzywdzenia innych wierzycieli, upadłość zwyczajna staje się zbrodniczą z § 199 *f*. (O. z 18 maja 1880 l. 1377 Nr. 251).

3. Znamię podstępu mieści się w przekręceniu prawdziwego stanu masy; nie wymaga się zatem odrębnego stwierdzenia tegoż. (O. z 26 stycznia 1880 l. 11797 Nr. 220).

4. Do pojęcia przedłużenia kredytu w rozumieniu § 190 lit. *f* nie wymaga się koniecznie, ażeby kto u kilku wierzycieli lub u jednego kilkakrotnie prolongatę terminu zapłaty uzyskał. Wyraz »podstępny« (*Ränke*) oznacza wyższy stopień podstępu t. j. systematyczne ułożenie i przeprowadzenie podstępnego pomysłu. (O. z 16 czerwca 1883 l. 3696 Nr. 560).

5. Jeżeli wierzyciel, chociażby rzeczywistą pretensję mający, w porozumieniu się z dłużnikiem i wskutek zmowy z tymże, przeprowadza przeciw temuż egzekucję pozorną w tym celu, ażeby, usuwając innym wierzycielom fundusz zaspokojenia, przedmioty majątkowe dłużnika nabyć i odstąpić je następnie żonie dłużnika, natenczas zachodzi przekręcenie masy bez względu na to, czy pretensya wierzyciela była rzeczywistą, czy pozorną. (O. z 31 października 1881 l. 5847 Nr. 411).

6. Zastosowanie § 199 *f* nie jest ograniczone do masy *konkursowej*; przez masę rozumieć bowiem należy majątek dłużnika, wynikający z porównania stanu czynnego ze stanem biernym, a mający według ustawy służyć na wypełnienie zobowiązań dłużnika. (O. z 10 marca 1884 l. 13157 Nr. 620).

7. Nie jest warunkiem zbrodni z § 199 *f*, by otwarto konkurs, albo aby istniała większa ilość wierzycieli. (O. z 19 października 1888 l. 6720 Nr. 1273).

8. Zaskarżalności szkody nie wymaga się do poczytania oszustwa z § 199 lit. *f*. (O. z 27 października 1888 l. 7449 Nr. 1184).

9. Za przekręcanie prawdziwego stanu masy należy uważać usunięcie pewnej części majątku celem uzyskania ugody także wówczas, gdy mu towarzyszył zamiar przysporzenia tej części majątku po konkursie wierzycielom według tej samej zasady, co w konkursie. Kto wśród warunków z §§ 5 i 199 lit. *f* usuwa części majątku dłużnika, ten nie może być pociągniętym do odpowiedzialności z punktu widzenia § 214. (O. z 28 października 1892 l. 9256 Nr. 1578).

10. Utrudnienie przystępu do przedmiotów majątkowych dłużnika mieści się również w pojęciu ukrycia z § 199 *f* kod. Usunięcie majątku, z powodu którego wierzyciel traci możliwość zrealizowania swej pretensyi, stanowi także wtedy przekreślenie stanu masy, chociażby się nie dało udowodnić, że było pozornem. (O. z 11 września 1885 l. 7062 Nr 815).

11. Podane w § 199 *f* sposoby przekreślenia masy wyliczone są także wyczerpująco (*taxativ*). (O. z 11 listopada 1885 l. 14320 Nr. 841).

12. Do pojęcia oszustwa popełnionego przez podstępne przedłużanie kredytu nie należy okoliczność, by niewypłacalny dłużnik już był zadłużony lub świadom przewagi stanu biernego. Przez przedłużanie kredytu ustawa rozumie nie tylko dalsze korzystanie z już użyczonego kredytu lub prolongatę już płatnego długu, lecz także zawieranie interesów kredytowych w ogólności w stanie grożącej niewypłacalności, a to bez różnicy, czy ze starymi lub nowymi wierzycielami. (O. z 2 kwietnia 1906 l. 239 Nr. 3174).

Zob. § 486 kod. k.

b) wyższa ilość szkody.

§ 200. Inne oszustwa stają się zbrodnią, jeżeli szkoda, która została zrządzoną, albo której zrządzienie było zamierzonym, wynosi więcej niż ~~dwieście~~ koron.

Tekst, zmieniający ustawą z 9 kwietnia 1910 l. 73 D. u. p. „

1. Co do obliczenia szkody wchodzi w zastosowanie postanowienia § 173 kod. (O. z 20 sierpnia 1874 l. 52115 Nr. 19).

2. Szkodę, przy fałszywej przysiędze, wykonanej w celu uwolnienia się od obowiązku utrzymywania dziecka ięślubnego, obliczyć należy jedynie z uwzględnieniem zapadłych już rat alimentacyjnych, a nie dopiero w przyszłości zapaść mających. (O. z 21 marca 1884 l. 946 Nr. 622).

b) der höhere Betrag.

§ 200. Andere Betrügereien werden zum Verbrechen, wenn der Schade, der verursacht, oder auf welchen die böse Absicht gerichtet worden, sich höher als auf zweihundert Kronen beläuft.

3. W przypadku oszustwa, popełnionego przez więcej osób przez ukrycie rzeczy wspólnie znalezionej, karygodność każdego współnika według wartości ogólnej rzeczy znalezionej, nie zaś według wartości tego, co sobie przywłaszczył, ocenić należy. (O. z 21 czerwca 1884 l. 2838 Nr. 651).

4. Do szkody wyrządzone właścicielowi gospody przez wyłudzenie od niego jadła i mieszkania doliczyć należy utratę zwykłego zarobku. (O. z 18 stycznia 1869 l. 12761 Nr. 1237).

5. Brzmienie § 200 wskazuje na to, że (podobnie jak przy kradzieży i innych przestępstwach majątkowych) także przy oszustwie wystarczy do poczytania szkody *dolus eventualis*. (O. z 4 lutego 1893 l. 14953 Nr. 1644).

6. Kwalifikacyi z § 200 podlegają także przypadki oszustwa z § 199, jeżeli wyrządzona lub zamierzona szkoda 50 kor. przenosi. (O. z 2 czerwca 1892 l. 5813 Nr. 1581).

Główne rodzaje oszustwa, które stają się zbrodnią ze względu na wyższą ilość szkody.

§ 201. Rodzajów oszustwa nie można wprawdzie dla wielkiej ich różnorożności, wszystkich w niniejszej ustawie wyliczyć. W szczególności jednak stają się winnym zbrodni, ze względu na wymienioną dopiero ilość szkody, ten:

a) kto fałszywe prywatne dokumenta sporządza, lub prawdziwe fałszuje; kto dokumenta, do niego, albo wcale

Hauptarten der Betrügereien, welche bei dem höheren Betrage zum Verbrechen werden.

§ 201. Die Arten des Betruges lassen sich zwar wegen ihrer zu grossen Mannigfaltigkeit nicht alle in dem Gesetze aufzählen. Insbesondere macht sich aber mit Rücksicht auf den eben erwähnten Betrag eines Verbrechens schuldig:

a) wer falsche Privaturkunden verfertigt oder echte verfälscht; wer Urkunden, welche ihm gar nicht, oder nicht aus-

nie, albo nie wyłącznie należąca, na szkodę drugiego niszczy, uszkadza lub zataja; kto podrobione lub sfałszowane publiczne papiery kredytowe, tudzież kto fałszywą monetę bez porozumienia się z fałszerzem lub uczestnikami świadomie w dalszy obieg puszcza;

b) kto zabobonem, lub innem jakim podstępem omamieniem, nadużywa słabości umysłowej drugiego w celu wyrządzenia szkody temuż lub osobie trzeciej;

c) kto znalezione lub przez omyłkę doń doszłe rzeczy rozmyślnie ukrywa i sobie przywłaszcza, co jednak nie ma zastosowania do ukrywaniazonego skarbu;

d) kto fałszywe imię lub fałszywy stan albo charakter przybiera, za właściciela cudzego majątku się podaje albo innym fałszywym pozorem się osłania, aby sobie bezprawnie przysporzyć zysku, aby komu w majątku lub prawach szkodę wyrządzić, albo go do szkodliwych czynności nakłonić, którychby tenże bez tego podstępu nie przedsiębrał:

~~~~~

schliesslich gehören, zum Nachteile eines anderen vernichtet, beschädigt oder unterdrückt; wer nachgemachte oder verfälschte öffentliche Kreditspapiere, wie auch, wer verfälschte Münze, ohne Einverständnis mit den Verfälschern oder Teilnehmern wissentlich weiter verbreitet;

b) wer den Schwachsinn eines anderen durch abergläubische oder sonst hinterlistige Verblendung zu dessen oder eines Dritten Schaden missbraucht;

c) wer gefundene oder ihm irrtümlich zugekommene Sachen geflissentlich verhehlt und sich zueignet, was jedoch auf die Verheimlichung eines aufgefundenen Schatzes nicht anwendbar ist;

d) wer sich einen falschen Namen, Stand oder Charakter beilegt, sich für den Eigentümer fremden Vermögens ausgibt, oder sonst hinter einem falschen Scheine verbirgt, um sich unrecht-

e) kto w grze fałszywych używa kostek, fałszywych kart, podstępного porozumienia się, albo innych podstępnych manipulacji.

1. Szczególne przypadki oszustwa w § 201 podane zawierają już w fakcie samym bliższe określenie ogólnego, w § 197 kod. do oszustwa wymaganego, znamienia »podstępного działania lub przedstawienia«. (O. z 9 maja 1879 l. 2428 Nr. 200 i z 21 marca 1885 l. 14140 Nr. 762),

Do lit. a.

1. Do istoty zbrodni § 201 lit. a wymaga się, by fałszykatu jako środka w błąd wprowadzić mającego użyto wystarcza każde do tego celu zmierzające użycie dokumentu; nie jest zaś istotnem, aby go okazano osobie, którą się w błąd wprowadzić zamierza. (O. z 23 marca 1899 l. 17738 Nr. 2341).

2. Okoliczność ta, że zobowiązanie wekslowe wystawcy lub przyjemcy weksła zgłosiło wskutek przedawnienia lub wskutek zaniechania czynności, dla utrzymania prawa wekslowego przepisanej, nie stoi na przeszkodzie zastosowaniu przepisu § 201 lit. a do zniszczenia tegoż weksła. (O. z 13 lipca 1877 l. 5581 Nr. 154).

3. Sfałszowanie lub zniszczenie dokumentu prywatnego stanowi w swej istocie nie niszczenie wartości, lecz zmianę lub pozbawienie środka dowodowego; celu poza ten zamiar wychodzącego nie wymaga § 201 a u. k. (O. z 17 listopada 1900 l. 7946 Nr. 2529).

Do lit. c.

1. Co do obliczenia wartości rzeczy znalezionej przez więcej osób, zob. O. Nr. 651 przy § 200.

2. Przepis § 201 lit. c może być zastosowanym i do tego, kto

~~~~~  
mässigen Gewinn zuzueignen, jemandem an Vermögen, oder Rechten Schaden zu tun, oder jemanden zu nachteiligen Handlungen zu verleiten, zu denen er sich ohne den ihm mitgespielten Betrug nicht würde verstanden haben;

e) wer sich in einem Spiele falscher Würfel, falscher Karten, eines hinterlistigen Einverständnisses oder anderer listigen Ränke bedient.

rzecz przez drugiego znaną załaja i sobie przywłaszcza. (O. z 14 maja 1881 l. 2074 Nr. 336). Jeżeli osoba druga rzecz, w rzeczywistości skradzioną, uważała za znaną, również § 201 lit. *c* zastosować należy. (O. z 10 września 1874 l. 10904 Nr. 23). Współdziałanie przy spieniężeniu rzeczy znalezionej stanowi pomoc w oszustwie. (O. z 13 stycznia 1882 l. 11938 Nr. 405).

3. Przez użycie wyrazu »ukrywa« w § 201 *c* nie miał ustawodawca na celu stworzenia istotnego znamienia przestępstwa, lecz chciał tylko oznaczyć postępowanie, w którym zamiar przywłaszczenia sobie rzeczy zwyczajnie się objawia. Wyraz »przywłaszczyć« zaś nie odnosi się do sposobu nabycia (§ 381 u. cyw.), lecz do postępowania z rzeczą jakoby z własną. (O. z 18 września 1882 l. 3910 Nr. 479 i z 10 maja 1886 l. 478 Nr. 915).

4. Błędne mniemanie ludu, iż rzeczy znalezione wolno sobie przywłaszczyć, nie jest błędem faktycznym z § 2 lit. *e*, lecz błędem co do prawa karnego, a więc w myśl § 3 kod. poczytania zbrodni nie wyklucza. (O. z 29 grudnia 1884 l. 12857 Nr. 724).

5. Pojęcie rzeczy zgubionej z § 201 *c* polega na przypuszczeniu, że miejsce, w którym się rzecz znajduje, dla właściciela jest nieznanem lub wcale nieprzystępnem. (O. z 19 grudnia 1885 l. 12492 Nr. 866). Por. także O. z 19 czerwca 1886 l. 1669 Nr. 942.

6. Przywłaszczenie sobie rzeczy znalezionej może podpadać pod oszustwo z § 201 lit. *c*, chociażby nastąpiło jeszcze przed upływem terminu zawiadomienia władzy, w § 389 u. cyw. zakreślonego, jeżeli tylko zamiar przywłaszczenia sobie rzeczy istniał. (O. z 13 listopada 1886 l. 9992 Nr. 984).

7. Okoliczność ta, że sprawca rzecz, która przez omyłkę doń doszła, pod tytułem darmym trzeciej osobie odstąpił, nie wyklucza § 201 lit. *c*; innej korzyści, jak przyswojenia sobie władzy, nie potrzebuje sprawca osiągnąć. Zamiaru wyrządzenia szkody domniemywa się ustawa w § 201 lit. *c*, dlatego nie potrzeba osobnego jego stwierdzenia. (O. z 13 maja 1887 l. 1529 Nr. 1060).

8. Por. O. Nr. 2155 przy § 171.

Do lit. *d*.

1. Przywłaszczenie sobie szlachectwa bez zamiaru oszustwa ulega skarceniu przez władze polityczne. (Dekret kanc. nadw. z 2 listopada 1827 Nr. 2316 zb. u. s.).

2. Likwidacya pretensyi, w rzeczywistości umorzoney, lecz w księgach gruntowych jeszcze nie wykreśloney, przy rozdziale licytacyjnej ceny kupna i żądanie jej wypłaty stanowi oszustwo z §§ 197, 200 i 201 *d* kod. (O. z 2 kwietnia 1881 l. 14045 Nr. 331).

Kara za zbrodnię oszustwa.

§ 202. Kara za oszustwo jest w powszechności więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku, przy obciążających okolicznościach zaś od jednego roku aż do lat pięciu.

§ 203. Jeżeli zaś suma lub wartość, którą sprawca przez zbrodnię sobie przysporzył, lub która była zamierzona, przenosi kwotę dwu tysięcy koron, albo jeżeli zbrodniarz oszustwo z szczególną popełnił śmiałością lub chytrością, albo ono stało się u niego nałogiem, wówczas nastąpi kara ciężkiego więzienia od lat pięciu do dziesięciu.

Tekst, zmieniony ustawą z 9 kwietnia 1910 l. 73 D. u. p.

1. Wyższy wymiar kary tu zagrożony zawisły jest jednak w każdym razie od szkody zrządzonej przez sprawcę, nie zaś od jego korzyści. (O. z 22 grudnia 1893 l. 670).

2. Okoliczności, że »zbrodniarz popełnił oszustwo ze szczególną śmiałością lub chytrością, albo oszukiwanie stało się u niego

Strafe des Verbrechens des Betrugers.

§ 202. Die Strafe des Betrugers ist insgemein Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre, bei erschwerenden Umständen aber von einem bis zu fünf Jahren.

§ 203. Übersteigt aber der Betrag oder Wert, den sich der Täter durch das Verbrechen zugewendet, oder worauf die Absicht gerichtet gewesen ist, die Summe von zweitausend Kronen; oder hat der Verbrecher den Betrug mit besonderer Kühnheit oder Arglist verübt; oder die Betrügereien sich zur Gewohnheit gemacht, so ist die Strafe schwerer Kerker von fünf bis zu zehn Jahren.

nałogiem«, stanowią tylko okoliczności obciążające; ale same przez się, bez względu na wysokość szkody, nie wystarczają do kwalifikacji oszustwa jako zbrodni. (O. z 9 lutego 1912 Kr. VIII 98/11 i z 13 lutego 1912 Kr. I 75/12 L. 320 *a* i *b*).

§ 204. Jeżeli zbrodnię oszustwa popełniono przez fałszywą przysięgę (§ 199 lit. *a*), należy skazać oszusta na karę ciężkiego więzienia podług wymiaru w § 202 i 203 oznaczonego, a jeżeli tenże przez fałszywą przysięgę znaczną bardzo wyrządził szkodę, aż do lat dwudziestu, a wedle okoliczności nawet na dożywotnie więzienie.

1. Wymiar kary z tego § następuje także w przypadku fałszywego świadectwa, pod przysięgą złożonego. (O. z 7 kwietnia 1879 l. 1892 Nr. 196 i z 6 marca 1882 l. 14068 Nr. 432); niema jednak zastosowania w przypadku starania się o fałszywe świadectwo, chociażby to ostatnie miało być złożone pod przysięgą. (O. z 9 lutego 1870 l. 12652 Nr. 223).

2. Potwierdzenie przez podanie ręki z § 453 proc. k. nie różni się przysiędze. (O. z 11 września 1885 l. 7158 Nr. 816).

Oszustwa za przekroczenia uważać się mające.

§ 205. Oszustwa, co do których nie zachodzi żadna z wymienionych w §§ 199 i 200 okoliczności, uważane

~~~~~

§ 204. Wenn das Verbrechen des Betruges durch einen falschen Eid begangen wird (§ 199 lit. *a*), soll der Betrüger zur schweren Kerkestrafe, nach der in den §§ 202 und 203 bestimmten Dauer, und wenn er durch den falschen Eid einen sehr wichtigen Schaden verursacht hat, bis zu zwanzigjährigem, nach Umständen auch zu lebenslangem schweren Kerker verurteilt werden.

Betrügereien, die als Übertretungen behandelt werden.

§ 205. Betrügereien, bei welchen kein in den §§ 199 und 200 angeführter Umstand eintritt, sind als Übertretungen nach der im

i ukarane być winny jako przekroczenia wedle postanowienia w drugiej części niniejszej ustawy zawartego.

Por. § 461 kod.

ROZDZIAŁ XXIV.

O dwużeństwie.

Dwużeństwo.

§ 206. Osoba, która w stanie małżeńskim zostając, z osobą drugą małżeństwo zawiera, popełnia zbrodnię dwużeństwa.

1. Do istoty zbrodni tej wymaga się, ażeby małżeństwo pierwsze było ważnem i istniało jeszcze w chwili zawarcia małżeństwa drugiego. Co do małżeństwa drugiego wymaga się tylko zachowania formalności zawarcia małżeństwa, gdyż nieważność drugiego małżeństwa jest skutkiem zbrodni dwużeństwa, nie zaś znamieniem tejże zbrodni. (O. z 12 kwietnia 1880 l. 977 Nr. 237).

2. Zachowanie ustawą przepisanych form małżeństwa przy zawarciu małżeństwa drugiego jest jednak koniecznym wymaganem; danie ślubu izraelitom przez współwyznawcę, nie będącego rabinem ani szkolnikiem, do dania ślubów upoważnionym, nie jest zawarciem małżeństwa. (O. z 15 marca 1886 l. 13487 Nr. 897).

3. Poddana austr. poślubiająca za granicą państwa austr. obcokrajowca, który od żony swojej jest tylko separowany, dopuszcza się zbrodni dwużeństwa. (O. powyżej ad 1 podane).

---

zweiten Teile dieses Gesetzes vorkommenden Vorschrift zu behandeln.

Zweifache Ehe.

§ 206. Wenn eine verehelichte Person mit einer anderen Person eine Ehe schliesst, so begeht sie das Verbrechen der zweifachen Ehe.

4. Nie stoi na przeszkodzie zasądzeniu za zbrodnię dwużeństwa ta okoliczność, że małżeństwo drugie jest nieważnem także jeszcze dla innej przyczyny, oprócz bigamii. (O. z 17 lutego 1882 l. 8016 Nr. 417).

5. Przedawnienie zbrodni tej (jako zbrodni trwającej) nie biegnie, dopóki albo małżeństwo pierwsze, albo drugie trwa; dopiero jeżeli pierwsze zostanie rozwiązaniem, lub pożycie w bigamii zostanie usuniętem, bieg przedawnienia może się rozpocząć. (O. z 11 grudnia 1880 l. 10953 Nr. 302).

6. Por. O. z 16 lipca 1888 l. 5490 Nr. 1171 przy § 8 pod 14.

§ 207. Tęzsamą zbrodnię popełnia także osoba, która lubo sama jest stanu wolnego, świadomie małżeństwo zawiera z osobą, w stanie małżeńskim zostającą.

Kara.

§ 208. Kara za tę zbrodnię jest więzienie od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli zbrodniarz przed osobą, z którą wszedł w powtórne związki małżeńskie, stan swój małżeński zataił, wówczas ciężkiem więzieniem ukarany być winien.

W drugim zdaniu § 208 oznaczoną karę nałożyć należy także za usiłowanie tamże podanej zbrodni. (O. z 16 lipca 1888 l. 5490 Nr. 1176).

~~~~~

§ 207. Gleiches Verbrechen begeht diejenige Person, welche ob sie gleich selbst unverheiratet ist, wissentlich eine verehelichte Person heiratet.

Strafe.

§ 208. Die Strafe dieses Verbrechens ist Kerker von einem bis auf fünf Jahre. Hat der Verbrecher der Person, mit welcher er die zweite Ehe geschlossen, seinen Ehestand verhehlt, so soll er zu schwerem Kerker verurteilt werden.

ROZDZIAŁ XXV.

O oszczerstwie.**Oszczerstwo.**

§ 209. Kto kogo przed zwierzchnością o zmyśloną zbrodnię oskarża, lub go w ten sposób obwinia, iż obwinienie jego staćby się mogło powodem urzędowego śledztwa. lub przynajmniej dochodzenia przeciw obwinionemu, ten staje się winnym oszczerstwa.

1. Wyraz »zwierzchność« oznacza w ogólności urzędy i organa, powołane do wykonywania części władzy państwowej; w granicach § 209 oznacza on wszystkie publiczne władze i urzędy, a w szczególności także i te organa, które według swego przeznaczenia przedewszystkiem są powołane do czuwania nad bezpieczeństwem prawnem i do przedsięwzięcia w przypadku zająć, naruszających lub zagrażających bezpieczeństwu prawnemu, pewnych czynności przygotowujących działalność karzącej władzy państwowej. Do tych organów należy także żandarmerya. (O. z 18 marca 1898 l. 1611 Nr. 2189).

2. W odniesieniu do komendanta pułku jest komenda korpusu i brygady, jak i ministerstwo wojny zwierzchnością po myśli § 209. (O. z 22 maja 1897 l. 1674 Nr. 2092)

W odniesieniu do nauczyciela, którego w doniesieniu, wniesionem do Rady szkolnej powiatowej, posądzono o zbrodnię jest Rada szkolna powiatowa zwierzchnością po myśli § 209. (O. z 11 lutego 1893 l. 13687 Nr. 1617).

3. Do istoty czynu oszczerstwa wymaga się świadomości sprawcy, że oskarżenie przed zwierzchnością lub obwinienie jest

Verleumdung.

§ 209. Wer jemanden wegen eines angedichteten Verbrechens bei der Obrigkeit angibt, oder auf solche Art beschuldigt, dass seine Beschuldigung zum Anlasse obrigkeitlicher Untersuchung, oder doch zur Nachforschung gegen den Beschuldigten dienen könnte, macht sich des Verbrechens der Verleumdung schuldig.

niezgodne z prawdą. — (O. z 18 października 1886 l. 7936 Nr. 971).

Także i ten, kto umyślnie zaniecha odwołania swego doniesienia o zbrodnię, wniesionego do zwierzchności w dobrej wierze, mimo później uzyskanej wiadomości o bezpodstawności tego doniesienia i mimo możliwości odwrócenia jego skutków w całości lub w części, może odpowiadać za zbrodnię z § 209 u. k. (O. z 30 kwietnia 1910 l. 14612 Nr. 2514).

4. Oszczerstwo (§§ 209 i 487) jest karygodnem także wówczas, gdy polega na fałszywym przypisaniu komuś zadawnionego czynu karygodnego. (O. z 19 kwietnia 1895 l. 2125 Nr. 1867).

Oszczerstwo po myśli § 209 u. k. stanowi oskarżenie o zbrodnię zmyśloną, która jest zarazem wymyśloną; by oskarżenie mogło się stać powodem urzędowego śledztwa lub dochodzenia przeciw obwinionemu, nie stanowi warunku pierwszego przypadku zbrodni oszczerstwa z § 209 u. k. (O. z 13 czerwca 1910 Kr. I 97/10 L. 102).

5. Fałszywe obwinienie nie jest bezkarnem z tego powodu, że sprawca się niem posługiwał, aby odwrócić od siebie podejrzenie z powodu czynu przez się popełnionego. (O. z 20 czerwca 1891 l. 5011 Nr. 1440).

6. Kto osobę podlegającą ustawie wojskowej obwinia o czyn, uznany przez ustawę karną wojskową za zbrodnię (n. p. pijaństwo żandarma w służbie), ten podlega przepisowi § 209, jeżeli tylko zachodzą inne warunki tegoż paragrafu. (O. z 18 października 1877 l. 6154 Nr. 158 i z 29 września 1882 l. 3188 Nr. 477). Uczyniony żandarmowi zarzut, że tenże podczas służby był nieco podпиты, nie mieści w sobie obwinienia o zbrodnię (O. z 25 września 1885 l. 7859 Nr. 820, inaczej jednak O. z 6 listopada 1897 l. 9699 Nr. 2133).

Obwinienie, skierowane przeciw żandarmowi tej treści, że podczas służby udaje się częściej do restauracy i tam pije, jest zarzuceniem mu zbrodni zaniedbania obowiązków podczas służby (*im Wachtdienste*). (O. z 29 stycznia 1897 l. 14515 Nr. 2045).

Fałszywe obwinienie, że żandarm w gospodzie tańczył, chociaż był w służbie, nie może samo przez się uchodzić za zmyślanie zbrodni. (§§ 209 i 487). (O. z 13 kwietnia 1889 l. 897 Nr. 1236).

7. Twierdzenie, że w czynnej służbie wojskowej pozostająca osoba, która się stara o urlop, chce tegoż użyć do ucieczki do Ameryki, do którego to kroku już ma wszystko przygotowane, jest obwinieniem tej osoby o zbrodnię dezercyi (§ 183 k. kar. wojsk.) (O. z 27 listopada 1896 l. 9784 Nr. 2020).

8. Fałszywe obwinienie o zbrodnię (drugi przypadek §-u 209) nie staje się bezkarnem dlatego, że je wypowiedziano nie przed zwierzchnością, lecz przed trzecią (od obwinionego różną) osobą prywatną. Czy w pewnym ustnem oświadczeniu zawarte jest obwinienie o zbrodnię rzeczywiście dokonaną, lecz obwinionemu fałszywie przypisaną, o tem nie rozstrzyga bezwarunkowo brzmienie owego oświadczenia; znaczenie tu mieć mogą okoliczności, które zbrodni towarzyszyły, a oświadczającemu znane były. (O. z 29 lipca 1887 l. 5688 Nr. 1087).

Słowo »oskarża« (angibt) w § 209 u. k. nie posiada technicznego znaczenia »denuntiare«; oznacza tyle, co twierdzić przed zwierzchnością, że ktoś popełnił pewną oznaczoną zbrodnię. To twierdzenie może także nastąpić w formie świadectwa, złożonego przed sądem. (O. z 5 listopada 1906 l. 14733 Nr. 3252).

9. Fałszywe obwinienie, że wierzyciel na podstawie dokumentu natychmiast nadającego się do egzekucyi z powodu wierzitelności wyżej 25 złr., której umorzenie świadomie zamilczał, uzyskał już wdrożenie pewnych aktów egzekucyjnych, może stanowić zbrodnię oszczerstwa. (O. z 30 kwietnia 1887 l. 1399 Nr. 1053).

10. Jeżeli orzeczenie o tem, czy czyn, fałszywie komuś zarzucony, stanowi zbrodnię czy przekroczenie, może nastąpić tylko na podstawie pewnych dodatkowych przypuszczeń, w obwinieniu nie zawartych, natenczas uznanie sądu, że przedmiotem obwinienia była zbrodnia, polega na błędnem zastosowaniu ustawy. (O. z 29 września 1882 l. 3189 Nr. 477).

11. Zbrodnia oszczerstwa zachodzi, jeżeli *A* donosi osobie *B*, że *C* chce dom jego podpalić, a następnie on sam (*A*) podpalenia dokonywa. (O. z 3 kwietnia 1878 l. 128 Nr. 172).

12. Ustawa tylko w drugim przypadku § 209 wymaga, aby obwinienie zdolnem było wywołać urzędowe dochodzenie; w pierwszym zdaniu tego nie wymaga. Doniesienie, uczynione przed żan-

darmeryą, już samo przez się jest zdolnem do wywołania urzędowego dochodzenia. (O. z 7 marca 1885 l. 13535 Nr. 753).

13. Sędzia wykroczyłby przeciw zasadzie bezpośredniości, gdyby dlatego tylko uznał obwinienie o pewien czyn za zmyślone, że dochodzenia przygotowawcze co do niego wdrożone zastanowiono. (O. z 26 października 1897 l. 13011 Nr. 2151).

14. Jeżeli sprawca po wniesieniu doniesienia przeciw drugiemu o zmyśloną zbrodnię potwierdza treść swego doniesienia jako świadek przed sądem, wówczas zachodzi zbieg zbrodni z § 209 ze zbrodnią z §§ 197 i 199 *a* u. k. (O. z 8 kwietnia 1910 Kr. IV 253/9 L. 67).

Kara.

§ 210. Karą na oszczercę jest z reguły ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu; należy je jednak do lat dziesięciu przedłużyć, jeżeli

a) oszczerca szczególnego użył podstępu, aby obwinienie uczynić wiarygodnem; albo

b) obwinionego na większe naraził niebezpieczeństwo; albo

c) oszczerca jest służącym, domownikiem lub podwładnym spotwarzonego; albo jeżeli urzędnik w urzędzie swym dopuścił się oszczerstwa.

Strafe.

§ 210 Die Strafe des Verleumdeters ist in der Regel schwerer Kerker von einem bis auf fünf Jahre; dieser ist aber bis auf zehn Jahre zu verlängern, wenn

a) der Verleumder sich einer besonderen Arglist, um die Beschuldigung glaublich zu machen, bedient; oder

b) den Beschuldigten einer grösseren Gefahr ausgesetzt hat; oder wenn

c) der Verleumder ein Dienstbote, Hausgenosse, oder ein Untergebener des Verleumdeten ist, oder ein Beamter die Verleumdung in seinem Amte ausgeübt hat,

1. Wymienione w § 210 okoliczności obciążające nie wykluczają się wzajemnie, a wyższy wymiar kary wchodzi w zastosowanie, jeżeli choćby tylko jedna z nich zachodzi. (O. z 22 września 1876 l. 7777 Nr. 124).

ROZDZIAŁ XXVI.

O pomocy danej zbrodniarzom.

Pomoc do zbrodni.

§ 211. Że przyczynienie się do zbrodni ten sam stanowi rodzaj zbrodni, której winnym się staje sprawca bezpośredni, to już w § 5 wypowiedziano. W następnych atoli przypadkach staje się także zbrodni winnym, kto zbrodniarzowi pomoc daje, a to:

Czyny karygodne, o których mowa w następujących §§, stanowią t. zw. sprzyjanie (*Begünstigung*). Jest ono mimo związku ze zbrodnią główną przestępstwem samoistnym (*delictum sui generis*). Zob. O. z dnia 16 listopada 1895 l. 9108 Nr. 1922.

a) przez złośliwe zaniechanie przeszkodzenia.

Przypadek pierwszy.

§ 212. Jeżeli kto złośliwie zaniedbuje przeszkodzić popełnieniu zbrodni bez narażenia na niebezpieczeństwo

Vorschub zu Verbrechen.

211. Dass durch Zutun eben die Gattung von Verbrechen begangen werde, deren sich der unmittelbare Täter schuldig macht, ist schon in dem § 5 erklärt. Aber auch derjenige, der einem Verbrecher Vorschub leistet, wird in nachstehenden Fällen selbst eines Verbrechens schuldig:

a) durch boshafte Unterlassung der Verhinderung.

§ 212. Erster Fall. Wenn jemand, ein Verbrechen zu hin-

siebie samego, członków swej rodziny (§ 216) lub osób pod swoją prawną opieką zostających.

1. Osoba, która złośliwie zaniechała przeszkodzić popełnieniu czynu przedstawiającego się co do swej strony przedmiotowej jako zbrodnia, odpowiada według § 212, chociaż tego czynu sprawcy z powodów subiektywnych za zbrodnię poczytać nie można. Do owej istoty przedmiotowej stosuje się także zakres kary z § 213. (O. z 14 stycznia 1899 l. 15613 Nr. 2299).

2. Warunkiem zastosowania §-u 212 jest ta okoliczność, aby obwiniony nie rozwinął żadnej pozytywnej działalności, aby więc nie stał się »przez przyczynienie się« współwinnym tej zbrodni, za którą odpowiada główny sprawca. (O. z 15 lutego 1889 l. 11442 Nr. 1246).

Kara.

§ 213. Przy zbrodniach zdrady głównej, szpiegostwa, nieupoważnionego werbunku i postępowania z człowiekiem jak z niewolnikiem, zaniedbanie to, wyż wzmiankowane, za współwinę ma być uważane i stosownie do §§ 60, 67, 92 i 95 karane. Przy innych zbrodniach winowajca karanym być ma więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; jeżeli zaś na zbrodnię naznaczona

~~~~~  
 dern, aus Boshheit unterlässt, da er es doch leicht, und ohne sich, seine Angehörigen (§ 216), oder diejenigen Personen, die unter seinem gesetlichen Schutze stehen, einer Gefahr auszusetzen, hätte verhindern können.

### Strafe.

§ 213. Bei den Verbrechen des Hochverrates, der Ausspähung, unbefugten Werbung und der Behandlung eines Menschen als Sklaven ist eine so beschaffene Unterlassung für Mitschuld zu achten und auf die in den §§ 60, 67, 92 und 95 bestimmte Art zu behandeln. Bei anderen Verbrechen soll der Schuldige mit Kerker von sechs Monaten bis auf ein Jahr; wenn aber die auf die

jest kara śmierci lub więzienia dożywotniego, ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

Por. O. z 14 stycznia 1899 l. 15716 Nr. 2299 przy § 212.

*b) przez zatajenie.*

Przypadek drugi.

§ 214. Jeżeli kto przed dochodzącą zwierzchnością, prowadzącą do odkrycia zbrodni lub sprawy poszlaki zataja t. j. wyjściu ich na jaw umyślnie przeszkodzić lub je przynajmniej utrudnić się stara, albo sprawcę ukrywa; albo znanym sobie zbrodniarzom schronienie daje, lub też schadzki ich, którymby był mógł przeszkodzić, ułatwia.

1. Do pojęcia ukrycia w § 185 kod. wymaga się czynności samoistnej, rzecz skradzioną na celu mającej Odwrócenie przeto uwagi urzędnika, rewizję domową przedsiębiorącego, od osoby, która się kradzieży dopuściła, podpada pod § 214, a nie pod § 185 kod. O. z 31 sierpnia 1883 l. 5507 Nr. 565 Por. jednak także O. z 7 grudnia 1875 l. 13458 Nr. 92.

2. Pod przepis § 214 podpada i ten, kto choćby jednemu znanemu sobie zbrodniarzowi schronienie daje; nie wymaga się koniecznie, aby było zbrodniarzy kilku. (O. z 23 lutego 1880 l. 14317 Nr. 230).

~~~~~  
Tat gesetzte Strafe der Tod oder lebenslanger Kerker ist, mit schwerem Kerker zwischen einem und fünf Jahren bestraft werden.

b) durch Verhehlung.

§ 214. Zweiter Fall. Wenn jemand der nachforschenden Obrigkeit die zur Entdeckung des Verbrechens oder des Täters dienlichen Anzeigen verheimlicht, d. i. deren Bekanntwerden absichtlich zu hindern oder wenigstens zu erschweren sucht; oder den Verbrecher vor ihr verbirgt; oder den ihm bekannten Verbrechern Unterschleif gibt; oder ihre Zusammenkünfte, da er sie hindern könnte, begünstigt.

3. Zbrodnia dania pomocy przez czynienie przeszkód w ściąganiu karnem (§ 214) polega na przypuszczeniu, że osoba, której pomocy udzielono, popełniła zbrodnię, której przedmiotowa istota jest już udowodniona. (O. z 13 maja 1887 l. 1844 Nr. 1059; podobnie O. z 17 października 1891 l. 9668 Nr. 1492).

4. Dochodzącą zwierzchnością po myśli § 214 jest także sąd, w którym ktoś fałszywie sam się w tym celu obwinił, aby osobę zasądzoną za czyn doniesiony uwolnić od kary. (O. z 3 grudnia 1887 l. 8420 Nr. 1113).

5. Fałszywe doniesienie, którem ktoś zbrodnię zasądzonego na siebie bierze, aby go uwolnić przed karą, uzasadnia, jeżeli donosiciel był przesłuchany tylko w charakterze obwinionego — nie oszustwo według § 461 — lecz pomoc do zbrodni z § 214. Jeżeli ten, któremu to doniesienie służyć miało, skłonił drugą osobę do doniesienia, wówczas odpowiada on za współwinę w daniu pomocy do zbrodni. (O. z 3 grudnia 1887 l. 8955 Nr. 1114).

6. Ukrywaniem zbrodniarza przewidzianem w § 214 jest każda czynność, przez którą chce się go z pod dozoru dochodzącej zwierzchności usunąć, a zatem także wystaranie się o paszport podróży w tym celu, aby na wolności pozostającego zbrodniarza nie uwięziono, albo aby mógł uciec za granicę. (O. z 9 lutego 1891 l. 8118 Nr. 1405).

7. Aby można komuś poczytać danie pomocy do zbrodni z § 214, sprawca musiał wiedzieć, że osoba, której udziela pomocy jest ściągana za zbrodnię przez nią popełnioną. (O. z 17 czerwca 1890 l. 6487 Nr. 1339).

8. Osoba, która sama podejrzana jest o czyn albo o karygodne przyczynienie się doń, nie może odpowiadać w odniesieniu do tego czynu według § 214. (O. z 20 listopada 1897 l. 11266 Nr. 2146).

W przeciwieństwie do tego orzeczenia por. jednak o. z 3 grudnia 1887 l. 8955 Nr. 1114 i o. z 25 lipca 1910 Kr. VIII 53/10 L. 108, wedle których sam zbrodniarz, korzystający z pomocy, może przez podżeganie lub w inny w § 5 przewidziany sposób stać się współwinnym zbrodni z § 214 u. k.

9. W pierwszym zdaniu § 214 oznaczonej pomocy do zbrodni można się dopuścić także w celu zniesienia już zapadłego wyroku.

W tym celu przedsięwzięte wprowadzenie w błąd zwierzchności nie staje się bezkarnem z tego powodu, że udzielający pomocy pomimo wyroku skazującego przekonany był o niewinności skazanego. (O z 28 maja 1892 l. 4274 Nr. 1579).

10. Przez »dochodzącą władzę« rozumie się władzę krajową. Obojętnem jest, czy do dochodzeń dała pobudkę władza zagraniczna n. p. dlatego, ponieważ czyn popełniono za granicą, czy dalej pomoc karygodna jest także według prawa zagranicznego, wchodzącego w zastosowanie odnośnie do sprawy głównego, czy wreszcie, czy co do niej obce ustawodawstwo wykonywa materialną wzajemność. Wyrazu »wykrycie« (*Entdeckung*) używa ustawa w znaczeniu »wynalezienie« (*Auffindung*), obejmuje ono także przypadki, w których tylko pobyt sprawcy jest nieznanym. (O. z 16 listopada 1895 l. 9108 Nr. 1922).

Przez »dochodzącą władzę« należy po myśli § 214 (§ 307) u. k. rozumieć władzę obowiązującą do dochodzeń; dla stwierdzenia istoty czynu z § 214 u. k. jest rzeczą obojętną, czy pomocy przez zatajenie udzielono sprawcy w chwili, w której władza nie rozpoczęła jeszcze dochodzeń, czy też w chwili późniejszej, w której te dochodzenia wdrożono. (O. z 12 października 1901 l. 4576 Nr. 2654).

11. Zmowa osób współwinnych czynu karygodnego tej treści, że w sądzie niezgodnie z prawdą będą się tłumaczyć, nie uzasadnia ani zbrodni z § 214, ani przekroczenia z § 307 u. k. (O. z 13 czerwca 1896 l. 4318 Nr. 1990 a).

12. Por. O. z 28 października 1892 l. 9526 Nr. 1578 przy § 199 lit. f.

13. Sędzia, który ma orzekać o oskarżeniu z § 214 kod. k., ma także orzec i o tem, czy osoba, względem której dopuszczono się sprzyjania, jest zbrodniarzem (§ 5 pr. k.). O. Nr. 1922 powyżej pod 10.

14. Podżegacz do zbrodni karanej po myśli § 214 u. k. nie jest wolny od odpowiedzialności karnej po myśli § 5 u. k., chociaż sam (a nie sprawca) pozostaje do ukrywanego zbrodniarza w stosunku, wymienionym w § 216 u. k. (O. z 21 listopada 1904 l. 13464 Nr. 1312; por. też o. z 10 lipca 1907 l. 8628 Nr. 3375).

15. Usiłowane podżeganie do pomocy po myśli §§ 9 i 21414 u. k. można poczytać sprawcy za zbrodnię tylko wtedy, jeżeli osoba,

którą sprawca usiłował bezskutecznie skłonić do pomocy, znała w chwili podżegania okoliczności, rozstrzygające o kryminalnym charakterze czynu przestępnego. (O. z 24 października 1904 l. 12081 Nr. 3011).

Kara.

§ 215. Dopuszczający się w ten sposób zatajenia, ma być karany, o ile zaniedbanie doniesienia nie tyczy się zbrodni zdrady głównej, szpiegostwa lub nieupoważnionego werbunku i nie stanowi współwiny w tychże zbrodniach (§§ 61, 66 i 92), w miarę niebezpieczeństwa zatajonego zbrodniarza i szkodliwych skutków, przez pomoc jego popieranym, więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; a w razie dania schronienia lub ułatwienia schadzek, ciężkiem więzieniem aż do lat pięciu.

§ 216. Wszelako krewni i powinowaci zbrodniarza w linii wstępnej i zstępnej, tudzież jego rodzeństwo, niemniej dzieci rodzeństwa, lub bliżej jeszcze z nim spokrewnieni, jego małżonek, rodzeństwo małżonka jego, ró-

Strafe.

§ 215. Ein solcher Verhehler soll, wofern nicht bei den Verbrechen des Hochverrates, der Ausspähung und Falschwerbung der Fall der unterlassenen Anzeige eintritt, und die Mitschuld an eben diesen Verbrechen begründet (§§ 61, 67 und 92), nach der Gefährlichkeit des verhehlten Verbrechers, und nach der durch seinen Vorschub beförderten Schädlichkeit, mit Kerker von sechs Monaten bis auf ein Jahr; und im Falle des gegebenen Unterschleifes, oder der begünstigten Zusammenkünfte mit schwerem Kerker bis auf fünf Jahre bestraft werden.

§ 216. Doch können des Verbrechers Verwandte und Verschwägerete in auf- und absteigender Linie, wie auch seine Geschwister, Geschwisterkinder, oder die ihm noch näher verwandt sind, sein Ehegenoss, die Geschwister seines Ehegenossen und die

wnie jak małżonkowie rodzeństwa jego za samo tylko utajenie takie karanymi być nie mogą.

1. Dobrodziejstwo § 216 kod. nie ma zastosowania do ukrywania rzeczy skradzionych lub sprzeniewierzonych, które pod przepis § 185 kod. podpada, chociażby zamiarem ukrywającego było jedynie zatajenie śladów, do wykrycia sprawców prowadzących. (O. z 12 października 1885 l. 1273 Nr. 825).

2. W § 216 podanego stosunku powinowactwa nie może uzasadnić małżeństwo żydowskie, zawarte bez przestrzegania ustawowych przepisów (§ 129 i nast. ust. cyw.). (O. z 11 marca 1889 l. 13833 ex 1888 Nr. 1259).

3. Dobrodziejstwo z § 216 można zastosować do »krewnych i powinowatych« zbrodniarza także wówczas, gdy »ukrywanie« (*Verhehlung*) odnosiło się do jego towarzysza, jednakże pod warunkiem, że zamiar był skierowany tylko ku udzieleniu pomocy owemu zbrodniarzowi (krewnemu) i że niemożliwym było oddzielenie akta do tego celu zmierzające. (O. z 23 lutego 1899 l. 36 Nr. 1711 O. z 6 listopada 1897 l. 10529 Nr. 2137).

4. Dobrodziejstwo z § 216 służy krewnym bez różnicy pochodzenia ślubnego czy nieslubnego. Por. O. Nr. 1559 i 1808 w uw. do § 137.

5. Por. nadto oo. wyżej podane pod 14 i 15 do § 214 u. k.

c) przez pomoc do ucieczki daną uwięzionemu za zbrodnię.

§ 217. Jeżeli kto uwięzionemu za zbrodnię sposobność do ucieczki podstępem lub gwałtem ułatwia, albo zwierzchności poszukującej zbiegłego, w schwytaniu onegoż przeszkody czyni.

~~~~~  
Ehegenossen seiner Geschwister wegen einer solchen Verhehlung allein, nicht gestraft werden.

*c) durch Hilfe zur Entweichung eines wegen Verbrechens Verhafteten.*

§ 217. Dritter Fall. Wenn jemand einem wegen eines Verbrechens Verhafteten die Gelegenheit zum Entweichen durch List

1. Także uwięziony, któremu udzielono pomocy celem umożliwienia mu ucieczki odpowiada po myśli §§ 5 i 6, jeżeli nakłaniał do udzielenia sobie pomocy. (O. z 16 czerwca 1891 l. 7142 Nr. 1472).

2. Nie wymaga się, by przeszkoda w § 217 wspomniana skierowaną była przeciw pewnemu ściśle oznaczonemu, do przytrzymania zbiegłego zdążającemu zarządzeniu; wystarczy samo zmierzanie do utrudnienia przychwyce ia zbiegłego. Temu wymogowi czyni się zadosyć już przez to, że się zaopatruje zbiegłego w ubranie (O. z 19 lutego 1892 l. 15168 Nr. 1556).

3. Uwolnienie się (*Selbstbefreiung*) z więzienia samo przez się stanowi tylko czyn, karany w drodze dyscyplinarnej. Również wspólne uwalnianie się kilku zbrodniarzy nie stanowi jako wazjemna pomoc do ucieczki istoty czynu z § 217 u. k. Jeżeli jednak sprawca przedsięwziął działanie, które dla jego własnej ucieczki jest zupełnie pozbawione znaczenia, świadomie wyłącznie w tym celu, by ucieczkę towarzysza ułatwić, wówczas można do niego stosować przepis § 217 u. k. mimo jego równoczesnej ucieczki. (O. z 19 marca 1906 l. 19973 Nr. 3181; zupełnie jasno w tej mierze wypowiada się o. z 29 sierpnia 1911 Kr. 85/11 L. 272).

4. Wedle §-u 217, względnie § 307 u. k. należy osądzić więźnia, który nie planując dla siebie ucieczki, stoi na straży, by jego towarzysze więzienia, którzy powzięli zamiar ucieczki, mogli bez trudności usunąć przeszkody; czy ta pomoc była konieczną lub skuteczną, jest rzeczą obojętną. (O. z 8 lutego 1902 l. 17316 Nr. 2694).

## Kara.

§ 218. Jeżeli dający pomoc, do strzeżenia więźnia był obowiązany, albo wiedział, iż więzień jest obwiniony

oder Gewalt erleichtert, oder der nachforschenden Obrigkeit in Wiederbringung des Entwichenen Hindernis legt.

## Strafe

§ 218. Wenn der Vorschub von jemandem gegeben wird, der zur Sorge für die Verwahrung verpflichtet ist; oder wenn derje-

o zbrodnię zdrady głównej, fałszowanie papierów kredytowych albo monety, morderstwa, rabunku lub podpalenia, lub też, że za taką zbrodnię zasądzonym został, natenczas winowajca taki karany być winien ciężkiem więzieniem, a to, jeżeli udzielił pomocy uwięzionemu za zbrodnię zdrady głównej lub fałszowania papierów kredytowych od lat pięciu do dziesięciu, w innych tu wymienionych przypadkach zaś od jednego roku do lat pięciu.

§ 219. Jeżeli więzień za inną zbrodnię jaką, nie zaś za zbrodnię w powyższym paragrafie wymienioną, zostaje pod śledztwem, lub karę odbywa, a dający mu pomoc, nie miał szczególnego obowiązku strzeżenia go, natenczas karę więzienia od sześciu miesięcy do jednego roku wymierzyć należy.

*d) przez ukrycie zbiega wojskowego lub inną daną onemuż pomoc w ucieczce.*

#### Przypadek czwarty.

§ 220. Jeżeli kto bez uprzedniego porozumienia się (§ 222) zbiegłemu ze służby wojskowej żołnierzowi lub

nige, der den Vorschub geleistet, wusste, dass der Verhaftete eines Hochverrates, einer Verfälschung der Creditspapiere oder Münze, eines Mordes, Raubes oder angelegten Brandes beschuldigt oder straffällig erkannt ist, wird der Verbrecher mit schwerem Kerker, und zwar, wenn der Vorschub einem wegen Hochverrates oder verfälschter Creditspapiere Verhafteten geleistet worden, zwischen fünf und zehn Jahren, in anderen hier benannten Fällen aber zwischen einem und fünf Jahren zu bestrafen sein.

§ 219. Ist der Verhaftete wegen eines anderen Verbrechens, als die in dem vorhergehenden Paragraphe benannt sind, in der Untersuchung oder Strafe, und hat derjenige, der ihm Vorschub getan, keine besondere Pflicht zu seiner Verwahrung, so ist die Strafe Kerker zwischen sechs Monaten und einem Jahre.

słudze wojskowemu (zbiegowi, dezenterowi) przez wskazanie drogi, przebranie, ukrywanie go, przez dozwoleństwo mu u siebie pobytu, lub innym jakim bądź sposobem pomoc daje i przez to dalszą jego ucieczkę ułatwia, albo wykrycie i schwytanie zbiega utrudnia.

1. Zbrodni w § 220 kod. dopuszczają się także rodzice przez przyjęcie u siebie i ukrywanie syna, ze służby wojskowej zbiegłego. (O. z 27 lutego 1885 l. 13622 Nr. 748).

2. Co do pojęcia utrudnienia, wykrycia i przytrzymania dezentera wojskowego por. O. z 23 kwietnia 1897 l. 2701 Nr. 2084.

3. Dezercya jest trwałem przestępstwem; kończy się z powrotem zbiega do wojska. Winnym pomocy, określonej w § 220 staje się i ten, kto zbiegowi wojskowemu dostarcza środków do użycia lub utrzymania swego bezprawnego pobytu. (O. z 5 października 1906 l. 9670).

4. Do istoty czynu zbrodni z § 220 należy pod względem podmiotowym świadomość, że umożliwia się lub popiera ucieczkę dezentera. (O. z 21 stycznia 1913 Kr. VI 223/13 Nr. 4022; podobnie z 13 listopada 1902 l. 2333 Nr. 2768).

### Kara.

**§ 221.** Pomocnik taki oprócz tego, że płacić ma do kasy wojskowej złotych reńskich sto, winien być karany więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku. Jeżeli

~~~~~  
d) durch Verhehlung oder sonstige Begünstigung eines Deserteurs.

§ 220. Vierter Fall. Wer ohne im vorhinein getroffenes Einverständnis (§ 222) einem aus dem Militärdienste entwichenen Soldaten oder Dienstmann (Ausreisser, Deserteur) durch Anweisung des Weges, durch Verkleidung, Verbergung, durch einen bei sich gegebenen Aufenthalt, oder auf was immer für eine Art hilfreiche Hand bietet, und dadurch die Fortsetzung seiner Flucht begünstigt oder die Ausforschung und Wiedereinbringung des Ausreissers erschwert.

jednak takiego przyłożenia się do ucieczki dokonano przez ukrycie zbiega dłuższy czas trwające, albo przez odkupienie od niego munduru, broni, konia lub innych przedmiotów uzbrojenia jego, albo jeśli je z chciwości zysku, lub też wśród innych okoliczności, szczególnie obciążających, popełniono, natenczas karą jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli winowajca nie jest w stanie uścić opłaty do kasy wojskowej, wówczas karę więzienia na dłuższy czas wymierzyć albo zastrzyć należy, a okoliczność ta, że zbieg schwytanym został, nie zmienia wcale zastosowania niniejszego postanowienia.

1. Obowiązek zapłacenia oznaczonej tu kwoty pieniężnej przechodzi także na spadkobierców skazanego, jeżeli tenże umarł po prawomocności wyroku. (Rozp. min. z 3 kwietnia 1859 Nr. 52 D. u. p.).

3. Zagrożona w § 221 u. k. zapłata stu złr. do kasy wojskowej nie stanowi odszkodowania dla skarbu państwowego za szkodę, wyrządzoną dezercją żołnierza, lecz karę uboczną, dodaną do kary

Strafe.

§ 221. Ein solcher Beförderer soll nebst dem, dass er einhundert Gulden an die Kriegskasse zu bezahlen hat, mit Kerker zwischen sechs Monaten und einem Jahre bestraft werden. Ist jedoch eine solche Begünstigung durch eine in längerer Zeit fortgesetzte Verhehlung, oder durch Abkaufung der Montur, Waffen, des Pferdes, oder sonstiger Ausrüstungsgegenstände des Ausreissers, oder aus Gewinnsucht, oder unter anderen besonders erschwerenden Umständen verübt worden, so ist die Strafe schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren. Kann der Schuldige die Zahlung an die Kriegskasse nicht leisten, so ist die Strafe länger auszumessen oder zu verschärfen, und es kann der Umstand, dass der Ausreisser wieder eingebracht worden, an der Anwendung gegenwärtiger Anordnung nichts ändern.

pozbawienia wolności. Sąd trybunał ma orzec w wyroku karę pozbawienia wolności, wstępującą w miejsce owej grzywny w razie jej nieściągalności. (O. z 5 października 1906 l. 8976 Nr. 3234).

Uwiedzenie żołnierza do złamania wojskowej przysięgi służbowej i pomaganie do zbrodni wojskowych.

§ 222. Kto żołnierza do c. k. służby wojskowej zobowiązanego, choćby nie zostawał sam w żadnym takim zobowiązaniu, do wiarołomnego opuszczenia służby wojskowej (dezercyi) albo do jakiegobądź, podług ustaw karnych, dla c. k. wojska ołowiązujących, za zbrodnię uważać i karać się mającego naruszenia zaprzysiężonej wierności, posłuszeństwa, czujności, lub innych obowiązków służby wojskowej uwodzi, wzywa, pobudza lub uwieść usiłuje; albo onemuż przy dopuszczeniu się zbrodni wojskowej jakimbądź sposobem pomocy udziela, [ten przez sądy wojskowe podług istniejących w tej mierze szczególnych przepisów ma być ścigany i karany].

Verleitung eines Soldaten zur Verletzung militärischer Dienstpflicht und Hilfeleistung zu militärischen Verbrechen.

§ 222 Wer einen zum k. k. Kriegsdienste verpflichteten Mann, obgleich er selbst in keiner solchen Verpflichtung steht, zur treulosen Verlassung des Kriegsdienstes (Desertion), oder zu was immer für einer, nach den für das k. k. Militär geltenden Strafgesetzen als Verbrechen zu behandelnden Verletzung der eidlich angelobten Treue, des Gehorsams, der Wachsamkeit oder sonstiger Militärdienstpflichten verleitet, auffordert, aneifert, oder zu verleiten sucht; oder demselben bei Begehung eines Militärverbrechens auf was immer für eine Weise Beistand leistet, [wird von den Militärgerichten nach den darüber bestehenden besonderen Vorschriften untersucht und bestraft].

1. Do tej zbrodni ma także zastosowanie wyżej przy § 67 umieszczony § 7 ustawy z 20 maja 1869 Nr. 78 D. u. p. Dla sądów wojskowych mają zastosowanie przy ukaraniu tej zbrodni §§ 314—317 ustawy karnej wojskowej z 15 stycznia 1855 Nr. 19 D. u. p. Zob. uwagę 2 przy § 13 kod.

2. W sprawach o nakłanianie do zbrodni wojskowej i danie pomocy (§ 222 ust. kar.), cywilny sędzia karny mocen jest, niezależnie od orzeczenia sądu wojskowego, rozstrzygać pytanie wstępne: czy czynność, do której nakłoniono, lub przy której pomagano, stanowi zbrodnię wojskową. (O z 6 sierpnia 1886 l. 4778 Nr. 920).

Przy rozstrzyganiu kwestyi wstępnych, wkraczających w zakres ustawy karnej wojskowej, cywilny sędzia karny nie jest krępowany ustanowionemi w tej ustawie (§ 185 u. k. woj.) lub w procedurze karnej wojskowej regułami dowodowemi (§ 5 p. k.). (O. z 26 maja 1898 l. 5199 Nr. 2236)

3. Wezwanie, skierowane do żołnierza podczas ćwiczeń, by odmówił posłuszeństwa dowodzącemu podoficerowi i oddalił się z wzywającym go do tego, uzasadnia przeciw ostatniemu, jeżeli tenże podlega powszechnej ustawie karnej, zbrodnię z § 222. (O. z 1 lutego 1895 l. 14601 Nr. 1868).

Por. nadto uwagę 12 przy § 9.

ROZDZIAŁ XXVII.

O umorzeniu zbrodni i kar.

Sposoby umorzenia zbrodni.

§ 223. Zbrodnia umarza się:

- a) przez śmierć zbrodniarza,
- b) przez odcierpienie kary,

Erlöschungsarten der Verbrechen.

§ 223. Das Verbrechen erlischt;

- a) durch den Tod des Verbrechers;
- b) durch die ausgestandene Strafe;

c) przez darowanie kary,

d) przez przedawnienie.

1. Dalszą okolicznością uchylającą karę jest żal czynny, o którym mowa w §§ 62, 165, 168, 187 i 188 kod.

Por. nadto § 526 u. k.

a) śmierć zbrodniarza.

§ 224. Śmierć winowajcy przed rozpoczęciem dochodzenia, lub po temże (§ 227), przed wydaniem wyroku, lub po jego wydaniu następująca, uchyla wprawdzie dalsze postępowanie przeciw zbrodniarzowi jak i wykonanie kary; [wszelako wyrok już ogłoszony zachowuje swą moc co do utraconego, wedle § 27 pod *b* prawa swobodnego majątkiem rozporządzenia].

1. Połączony z niedozwolonem przyjmowaniem podarunków w sprawach urzędowych i uwiedzeniem do nadużycia władzy urzędowej, obowiązek złożenia niedozwolonego podarunku, jakoteż obowiązek opłaty do kasy wojennej kwoty 100 złr. za pomoc daną zbiegom wojskowym, przechodzi na spadkobierców skazanego, jeżeli śmierć jego nastąpiła dopiero po prawomocności wyroku karnego. (Rozp. min. z 3 kwietnia 1859 Nr. 52 D. u. p.).

2. § 27 lit. *b* już nie obowiązuje, został bowiem uchylony nowelą z 15 listopada 1867 r.

3. Jeżeli oskarżony umiera przed załatwieniem zażalenia nie-

c) durch Erlassung derselben;

d) durch Verjährung.

a) der Tod des Verbrechers.

§ 224. Der Tod des Täters, dieser mag vor oder nach begonnener Untersuchung (§ 227), vor oder nach geschöpftem Urteile erfolgen, hebt zwar die Verfolgung des Verbrechers, und die Anwendung der Strafe auf; [jedoch hat das bereits angekündigte Urteil seine Wirkung in Ansehung der nach dem § 27 unter *b* verlorenen freien Verfügung über das Vermögen].

ważności, należy zaniechać dalszego postępowania. (O. z 18 maja 1881 l. 5621). Przeciwnie orzeczono w O. z 4 lutego 1876 l. 9951 Nr. 97).

b) odcierpienie kary.

§ 225. Jeżeli zbrodniarz odcierpiął karę, na którą był skazany, natenczas zbrodnię za umorzoną uważać należy. Ukarany wraca do wszystkich pospolitych praw cywilnych, o ile ich utrata nie jest objęta skutkami zasądzenia w §§ 26 i 27 wyrażonymi, albo wedle § 25 z zasądzeniem nie jest połączona. Nie powinien przeto w używaniu praw tych od nikogo doznawać przeszkody ani ubliżenia. Podobnie, dopóki uczciwy żywot wiecie, nikt mu przeszłości wyrzucać, ani jakinbądź sposobem ubliżać nie powinien.

1. Por. przepisy §§ 6—10 noweli z 15 listopada 1867, wyżej przy § 26 podane, jakoteż § 497 u k.

2. Po myśli § 265 proc. k i § 34 kod. k. może sąd, zasądzając przestępcę za zbrodnię orzec zarazem, że kara została już odcierpianą, jeżeli mianowicie poprzednio za inną zbrodnię orzeczona i odcierpiana kara nie byłaby surowszą w razie równoczesnego osądzenia obydwóch zbrodni. Por. O. z 20 czerwca 1891 l. 5275 Nr 1438.

b) die Vollstreckung der Strafe.

§ 225. Wenn der Verbrecher die wider ihn erkannte Strafe ausgestanden hat, ist das Verbrechen für getilgt anzusehen. Der Bestrafte tritt wieder in alle gemeinschaftliche, bürgerliche Rechte, so weit ihr Verlust nicht unter den in den §§ 26 und 27 ausgedrückten Folgen der Verurteilung begriffen ist, oder nach dem § 25 damit verbunden wird. Er kann daher in dem Genusse solcher Rechte von niemanden gehindert oder gekränkt werden. Auch soll ihm, so lange er seinen Wandel mit Rechtschaffenheit fortsetzt, über das Vergangene von niemandem ein Vorwurf gemacht, noch er darüber auf irgend eine Art geschmäht werden.

3. Wykonanie kary z wyroku nieważnego dla bezwzględnej niewłaściwości sądu, który go wydał, nie umarza czynu karygodnego. Karygodność zbrodni nie umarza się dlatego, że sąd powiatowy w czynie stanowiącym zbrodnię, dopatrzył się tylko przekroczenia i karę za nie wymierzoną wykonał. (O. z 15 kwietnia 1882 l. 11999 Nr. 443).

c) darowanie kary.

§ 226. O ile wymierzona kara darowaną została, darowanie kary pociąga za sobą ten sam skutek, co jej odcierpienie.

1. Co do ogólnego najwyższego aktu łaski (amnestyi) ustanowiono następujące zasady:

a) że niema on zastosowania do innych przestępstw zbiegających się z odpuszczonemi zbrodniami. (Rozp. m. s. z 10 kwietnia 1855 l. 5851 i z 12 czerwca 1867 l. 946);

b) że za dzień ogłoszenia amnestyi dla każdego kraju koronnego ma być uważany ten dzień, w którym ogłoszono najwyższy akt łaski w dzienniku urzędowym kraju koronnego. (Rp. m. s. z 12 kwietnia 1855 l. 5626).

d) przedawnienie.

§ 227. Przez przedawnienie umarza się tak zbrodnia jak i kara, jeżeli winowajca od chwili popełnionej zbrodni, albo w razie, gdy już z powodu tejże do docho-

c) die Nachsicht.

§ 226. So weit die zuerkannte Strafe nachgesehen worden, hat die Nachsicht eben die Wirkung, wie die ausgestandene Strafe.

d) durch Verjährung.

§ 227. Durch Verjährung erlischt Verbrechen und Strafe, wenn der Täter von dem Zeitpunkte des begangenen Verbrechens; oder in dem Falle, wenn er deshalb schon in Untersuchung ge-

dzenia był pociągany, od chwili wyroku, którym prawomocie uwolniony został, przez przeciąg czasu niniejszą ustawą przepisany, do dochodzenia przez sąd karny tu-tejszo-krajowy pociągnięty nie był. Przedawnienie przeto przerywa się, jeżeli przeciw sprawcy jako obwinionemu pozew, rozkaz dostawienia lub uwięzienia go wydano, albo jeżeli zapadła uchwała zarządzenia śledztwa, albo też jeżeli już jako obwiniony był przesłuchany lub uwięziony, albo pogonią lub listami gończymi był ścigany.

1. Przedawnienie zbrodni, występku lub przekroczenia przerywa się według §§ 227 i 531, skoro tylko przeciw sprawcy jako obwinionemu wydano pozew, rozkaz dostawienia go lub uwięzienia. Ustawa do przerwy przedawnienia nie wymaga ani ogłoszenia obwinionemu uchwały zarządzenia śledztwa, ani doręczenia mu pozwu, ani też wykonania rozkazu dostawienia lub uwięzienia. (O. plen. z 18 paźdź. 1864 l. 302 ks. O. Nr. 17). Do przerwy przedawnienia wystarcza, jeżeli sprawca w toku dochodzeń przygotowawczych został przesłuchany jako obwiniony z zachowaniem przepisów § 199 proc. k. (O. z 14 lipca 1881 l. 1927 Nr. 364). Pod jaki przepis prawny czyn przytem subsumowano, jest obojętnem. (O. z 7 lipca 1887 l. 5158 Nr. 1078).

2. Na przedawnienie z urzędu i w każdej instancji zwrócić należy uwagę. (O. plen. z 23 listopada 1872 l. 10857 Nr. 90. Podobnie O. Nr. 558 i Nr. 754).

~~~~~

zogen worden ist, von der Zeit des Urtheiles, wodurch er rechtskräftig freigesprochen worden ist, an zu rechnen, in der vom gegenwärtigen Gesetze bestimmten Zeit von einem inländischen Strafgerichte nicht in Untersuchung gezogen wurde. Die Verjährung wird daher unterbrochen, wenn gegen den Täter als Angeschuldigten eine Vorladung, ein Vorführungs oder Verhaftsbefehl erlassen, oder ein Beschluss zur Einleitung der Untersuchung geschöpft, oder wenn er als Angeschuldigter bereits vernommen oder verhaftet, oder mittelst det Nacheile oder durch Steckbriefe verfolgt worden war.

3. Przedawnienie polega z istoty swej na upływie czasu, który z jednej strony osłabia pewność środków dowodowych, a przez to utrudnia dochodzenie i obronę, z drugiej zaś strony wywiera na czyn sam skutek umarzający, przekazując go powoli zapomnieniu i usuwając jego skutki. (O. z 6 listopada 1882 l. 9046 Nr. 498).

4. O kwestyi przedawnienia orzeka i w Trybunale sądów przysięgłych jedynie sędzia fachowy (bez udziału przysięgłych). Por. §§ 317—319 proc. k. (O. z 25 maja 1883 l. 723 Nr. 558).

5. Przedawnienie biegnie od chwili (*a momento*), w której popełnienie lub zaniechanie, stanowiące przestępstwo jest dokonane. (O. z 9 lutego 1876 l. 12683 Nr. 100). Przy przestępstwach ciągłych biegnie zatem przedawnienie od popełnienia ostatniego aktu karygodnego. (O. z 6 maja 1882 l. 927 Nr. 449); przy przestępstwach trwających (*delicta facti continui*) dopiero od ustania stanu bezprawnego, karygodnego działaniem lub zaniechaniem wywołanego. (O. z 11 grudnia 1880 l. 10953 Nr. 302); przy oszustwie dokonaniem przez użycie fałszywego dokumentu, od chwili ostatniego korzystania z podrobionego dokumentu. (O. z 4 marca 1882 l. 13881 Nr. 429).

6 Do dochodzenia jest pociągniętym sprawca wówczas, gdy sędzia śledczy postanowił zarządzić przeciw niemu śledztwo (*Voruntersuchung*). Czynności, przez które przerywa się bieg zadawnienia, są w ustawie karnej wyliczone tylko przykładowo. Wezwanie wystosowane przez sędziego śledczego do innej władzy sądowej, aby pewną osobę jako obwinionego przesłuchała, równa się co do skutków swych wydaniu wezwania do niej. (O. z 26 lutego 1896 l. 283 Nr. 1972, O. z 19 maja 1899 l. 3635 Nr. 2361).

7. Jeżeli przedawnienie przerwaniem zostało skutkiem jakiegos aktu dochodzenia sądowego, wówczas nowy czas kres może rozpocząć się dopiero z chwilą, w której postępowanie przeciw obwinionemu zarządzone, ukończone zostało wyrokiem uwalniającym lub uchwałą zaniechania. (O. plen. z 9 czerwca 1896 l. 6310 Nr. 2030).

8. Orzeczenie sądu po myśli § 452 ust. 2 proc. k. tej treści, że dalsze postępowanie ma spoczywać aż do wykrycia sprawcy,

przerywa czas przedawnienia. (O. z 16 grudnia 1898 l. 15066 Nr. 2297).

Podobnie przerywa bieg przedawnienia zarządzenie sędziego, przepisane w § 208 p. k. na skutek bezpośrednio — bez wdrożenia sądowych dochodzeń przygotowawczych — wniesionego aktu oskarżenia (§ 190 p. k.). (O. z 11 września 1902 l. 2470 Nr. 2762).

9. Bieg przedawnienia przerywa już wydanie wezwania, a nie dopiero tegoż doręczenie. (O. plen. z 24 maja 1899 l. 7795 Nr. 2360).

10. Postępowanie (objektywne) unormowane w §§ 492 i 493 proc. k. jest dopuszczalne także odnośnie do przestępstwa już przedawnionego. (O. plen. z 11 lipca 1899 l. 10810 Nr. 2372).

11. Przy ocenianiu, czy karygodność czynu nie zgasła przez przedawnienie, decyduje w przypadku § 355 proc. karn. chwila orzeczenia uwalniającego (§§ 227 i 531 k. k.) w przypadku § 356 proc. k. zaś chwila wyroku skazującego, jako ów termin, w którym się rozpoczyna na nowo przerwany bieg przedawnienia. (O. z 22 września 1899 l. 9169 Nr. 2391).

12. Wezwanie o zezwolenie na karne ściganie członka parlamentu (ustawa z 21 grudnia 1867 D. u. p. l. 141 § 16) nie przerywa biegu przedawnienia. (O. z 18 lutego 1904 l. 14013 Nr. 2947).

§ 228. Czas do przedawnienia wymagany oznacza się:

a) dla zbrodni, karą dożywotniego więzienia zagrożonych, na lat dwadzieścia;

b) dla zbrodni, ulegających według ustawy karze od lat dziesięciu do dwudziestu, na lat dziesięć, a dla wszystkich innych zbrodni na lat pięć.

1. Jeżeli w danym przypadku szczególnym nie zachodzą warunki, pod którymi czyn podpadałby pod wyższy wymiar kary, tenże na obliczenie czasu do przedawnienia wymaganego nie wpływa.

§ 228. Die Zeit der Verjährung wird

a) für Verbrechen, worauf lebenslange Kerkerstrafe gesetzt ist, auf zwanzig Jahre;

b) bei solchen, die nach dem Gesetze mit einer Strafe von zehn bis zwanzig Jahren belegt werden sollen, auf zehn Jahre; für alle übrigen Verbrechen auf fünf Jahre bestimmt.

(O. plen. z 23 listopada 1875 l. 10857 Nr. 90 i z 29 grudnia 1881 l. 10475 Nr. 396) Czasokres przedawnienia stosuje się do wymiaru kary, któryby, ze względu na konkretną postać czynu zastosować należało; jakaby karę in concreto sędzia wymierzył, jest rzeczą obojętną. (O. plen. z 29 grudnia 1881 l. 10475 Nr. 396 i z 23 czerwca 1887 l. 4528 Nr. 1074).

2. W przypadku § 269 lit. *a* należy czas przedawnienia liczyć nie według § 228 k. k. lecz wedle § 532 u. k. (O. plen z 22 września 1896 l. 11199 Nr. 2032; podobnie o. z 12 lipca 1904 l. 10674).

3. Przy realnym zbiegu przestępstw następuje przedawnienie każdego przestępstwa osobno, stosownie do wymiaru, który bez uwzględnienia zasad §§ 34, 35 (267) u. k. znalazłby zastosowanie wobec odnośnego czynu. (O. z 16 września 1906 l. 4230).

§ 229. Przedawnienie atoli temu jedynie przysługuje, który

- a*) ze zbrodni żadnego więcej pożytku w rękę nie ma;
- b*) o ile właściwość zbrodni dozwala, szkodę wedle sił swych wynagrodził;
- c*) z krajów tych nie uszedł, i
- d*) w czasie do przedawnienia wymaganym żadnej zbrodni nie popełnił.

Do lit. *a*.

1. Podana tu okoliczność, wykluczająca przedawnienie, nie ma zastosowania przy takich działaniach karygodnych, przy których korzyść przez nie osiągnięta, nie polega w pieniądzech lub wartości pieniężnej. (O. plen z 9 grudnia 1880 l. 11882 Nr. 287. Podobnież O Nr. 73).

§ 229. Die Verjährung kommt aber nur demjenigen zu staten, der

- a*) von dem Verbrechen keinen Nutzen mehr in Händen;
- b*) auch, in so weit es die Natur des Verbrechens zugibt, nach seinen Kräften Wiedererstattung geleistet;
- c*) sich nicht aus diesen Staaten geflüchtet, und
- d*) in der zur Verjährung bestimmten Zeit kein Verbrechen mehr begangen hat.

2. Jeżeli za drzewo skradzione i przy budowie domu zużyte dano zadośćuczynienie, natenczas sprawca nie ma już w ręku korzyści. (O. z 12 marca 1883 l. 10830 Nr. 525).

3. Prawa egzekucyjne wierzycielowi przysługujące są korzyścią w rozumieniu § 229 lit. *a*. (O. z 19 kwietnia 1886 l. 960 Nr. 913).

4. »Korzyść z przestępstwa« w znaczeniu § 229 *a* i 531 *a*, ust. k. w razie nabycia w celu reprodukcji modeli towarowych, z kradzieży pochodzących, odnosi się do wartości samych modeli; wszelka dalsza z reprodukcji modeli pochodząca korzyść nie może być uważaną za wynik karygodnego czynu, tak samo, jak nim nie jest rzecz wyprodukowana kradzionym narzędziem, przy pomocy pracy i zdolności robotnika, kapitału i t. p. Odpowiedzialność cywilno- i administracyjno-prawna reprodukującego za szkodę właścicielowi modeli wyrządzoną nie ma tutaj znaczenia. (O. z 16 lipca 1886 l. 5375 Nr. 949).

5. Zrzeczenie się sposobem darowizny roszczenia, któregooby na mocy przestępstwa oskarżeniem objętego dochodzić można, wystarcza dla dopełnienia warunku § 229 *a* i *b*. Czas, w którym to następuje, jest obojętny; może to nastąpić i na rozprawie głównej. (O. z 24 maja 1886 l. 3408 Nr. 925).

6. Nie czyni się zadość warunkowi § 229 lit. *b* przez to, że pokrzywdzony po częściowem wynagrodzeniu sobie szkody, czynem karygodnym zrzędzonej, zrzeka się dalszych roszczeń, — (gdyż sprawca ma jeszcze korzyść w ręku § 229 lit. *a*). (O. z 29 stycznia 1900 l. 11683 Nr. 2436).

Do lit. *b*.

7. Wynagrodzenie w znaczeniu §§ 229 lit. *b* i 531 lit. *b* ust. kar. odnosi się tylko do tej szkody, która przestępstwem bezpośrednio wyrządzoną została. Do takiej szkody nie należy utrata utrzymania, jakiego zabity swej rodzinie za życia dostarczał. Aczkolwiek bowiem w myśl § 1324 ust. cyw. zbrodniarz winien wynagrodzić pokrzywdzonemu nietylko szkodę rzeczywistą, lecz także utratę spodziewanych korzyści, a więc dać zupełne zadośćuczynienie, — to jednakowoż § 42 ust. kar. odróżnia wynagrodzenie szkody (*Entschädigung*) od zadośćuczynienia (*Genugtuung*), a słowa *Wiedererstattung* w § 229 ust. kar. i *Erstattung* w § 539 ust. kar.

nie oznaczają nic więcej, jak tylko wynagrodzenie szkody (*Entschädigung*), a więc szkodę przestępstwem bezpośrednio wyrządzoną. (O. z 28 maja 1886 l. 1708 Nr. 927).

Koszta choroby i leczenia należą jednak do szkody bezpośrednio z przestępstwa wynikłej i jako takie muszą być zwrócone, jeżeli warunek § 229 *b* ma się ziścić (O. z 16 stycznia 1884 l. 13366 Nr. 600. Por. jeszcze O. z 5 listopada 1883 l. 8653 Nr. 599).

8. Wynagrodzenie szkody za straty i krzywdy idealne np. za ujmę czci, ograniczenie wolności, lub szkodę wynikłą pośrednio, np. wskutek przyaresztowania z powodu fałszywego obwinienia o zbrodnię, nie podpada pod warunek § 229 lit. *b*; nie jest zatem wymagane do przedawnienia. (O. z 25 maja 1883 l. 723 Nr. 558).

9. Warunek wynagrodzenia szkody istnieje tylko dla tych przestępstw, przy których według zwyczajnego trybu rzeczy w ciągu terminu przedawnienia nastąpić może. (O. z 5 lutego 1883 l. 13501 Nr. 510).

10. Wynagrodzenie szkody może nastąpić także po zarządzeniu śledztwa, po wniesieniu aktu oskarżenia, a nawet w dniu rozprawy głównej, gdyż ustawa w § 229 lit. *b* nie określa terminu, w którym ono nastąpić winno. (O. z 6 listopada 1882 l. 9046 Nr. 498 i z 12 marca 1883 l. 10830 Nr. 525).

To samo stanowisko zajął Trybunał Najwyższy na posiedzeniu plenarnem, zwołanem z inicjatywy generalnej prokuratury, w o. z 27 lutego 1912, Präs 4412 L. 303 *b*.

11. Słowa »wedle sił« odnoszą się do miary, a nie do czasu wynagrodzenia szkody; nie oznaczają zatem »skoro tylko mógł«, lecz »o ile był w stanie w stosunku do swego położenia majątkowego«. (O. z 12 grudnia 1911 Kr. V 946/11 L. 303 *a* i cyt. wyżej o. plen. z 27 lutego 1912 L. 303 *b*).

12. Okoliczność ta, że jeden z współwinnych szkodę wynagrodził, nie może służyć innemu współwinnemu. (O. z 21 czerwca 1880 l. 4196 Nr. 267).

13. Obwiniony, któremu osoba pokrzywdzona nie jest znaną, może przez złożenie sumy odszkodowania w sądzie (§ 1425 u. c.) uczynić zadość warunkom § 229 (§ 521 lit. *b*). (O. z 7 maja 1897 l. 2666 Nr. 2083).

14. Także w braku wymogów § 1425 u. c. jest sędzia wyrokujący obowiązany przyjąć sumę złożoną przy rozprawie w celu pokrycia szkody wedle § 229 lit. b (§ 531 lit. b) i okoliczność tę uwzględnić przy rozstrzygnięciu kwestyi przedawnienia. (O. z 8 kwietnia 1896 l. 3692 Nr. 1949).

15. O ile skuteczność przedawnienia zależną jest od wynagrodzenia szkody (§§ 229 lit. b i 531 lit. b, to sprawca sam, a nie trzecia osoba za niego musi temu warunkowi zadosyć uczynić. Niewłasnowolnemu sprawcy, który samodzielnie rozrządza tylko środkami, które własną pilnością nabył (§§ 151 i 246 u. c), nie można dobrodziejstwa przedawnienia z tego jedynie powodu odmówić, że za jego zezwoleniem jego służbodawca sumę wynagrodzić się mającą zaliczył, jednakże małoletni na pokrycie służbodawcy pozostawił zapadającą płać. (O. z 11 grudnia 1895 l. 11893 Nr. 1926).

Do lit. d.

16. Sprawca czynu będącego podstawą oskarżenia, nie traci dobrodziejstwa przedawnienia z tego powodu, że popełnił inny czyn karygodny (w § 229 d zbrodnię, w § 531 lit. c występki lub przekroczenie), lecz już przedawniony. (O. plen. z 18 kwietnia 1893 l. 3626 Nr. 1695).

17. Przestępstwo, które po myśli §§ 229 d i 531 c u. k. ma wykluczać skuteczność upływu czasu przedawnienia, musi zostać stwierdzone prawomocnym wyrokiem zasądającym. (O. plen. z 25 lutego 1902 l. 2822 Nr. 2698).

Skutek.

§ 230. Przedawnienie pociąga za sobą ten skutek, iż ani dochodzenie, ani kara z powodu przedawnionej zbrodni więcej nastąpić nie może.

Wirkung.

§ 230. Die Wirkung der Verjährung ist: dass weder Untersuchung noch Strafe wegen eines solchen Verbrechens mehr statt haben kann.

Ograniczenie przedawnienia zbrodni przez umorzenie.

§ 231. Co do zbrodni, na które kara śmierci jest naznaczoną, żadne przedawnienie od dochodzenia i ukarania nie uwalnia.

Jeżeli jednak od chwili popełnienia zbrodni, karą taką zagrożonej, upłynęło lat dwadzieścia, a zachodzą warunki, w § 227 i 229 przepisane, wówczas wymierzoną być winna tylko kara ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu.

§ 232. Co się tyczy zbrodni, na którą ustawa karę śmierci lub karę więzienia dożywotniego naznacza, ustanawia się dla osób, które w czasie dopuszczenia się tejże nie skończyły jeszcze lat dwudziestu, wymiar kary od lat dziesięciu do dwudziestu za podstawę przedawnienia (§ 228 lit. b).

Einschränkung der Erlöschungsart durch Verjährung.

§ 231. Bei Verbrechen, worauf die Todesstrafe verhängt ist, schützt keine Verjährung vor der Untersuchung und Bestrafung.

Wenn jedoch von der Zeit eines solchen verübten Verbrechens ein Zeitraum von zwanzig Jahren verstrichen ist, und die in den §§ 227 und 229 angeführten Bedingungen eintreten, ist nur auf schweren Kerker zwischen zehn und zwanzig Jahren zu erkennen.

§ 232. Bei einem Verbrechen, worauf im Gesetze Todes- oder lebenslange Kerkerstrafe verhängt ist, gilt hinsichtlich derjenigen Personen, welche zur Zeit, als sie daran teil genommen haben, noch nicht das zwanzigste Jahr zurückgelegt hatten, nur die Strafdauer von zehn bis zwanzig Jahren als Massstab der Verjährung (§ 228 lit. b).
